World Oral Literature Project

Careful Village and Other *Khashag* from Tibet

The Amdo Comedies of Menla Jyab

With Translation and Introduction by Timothy Thurston and Tsering Samdrup

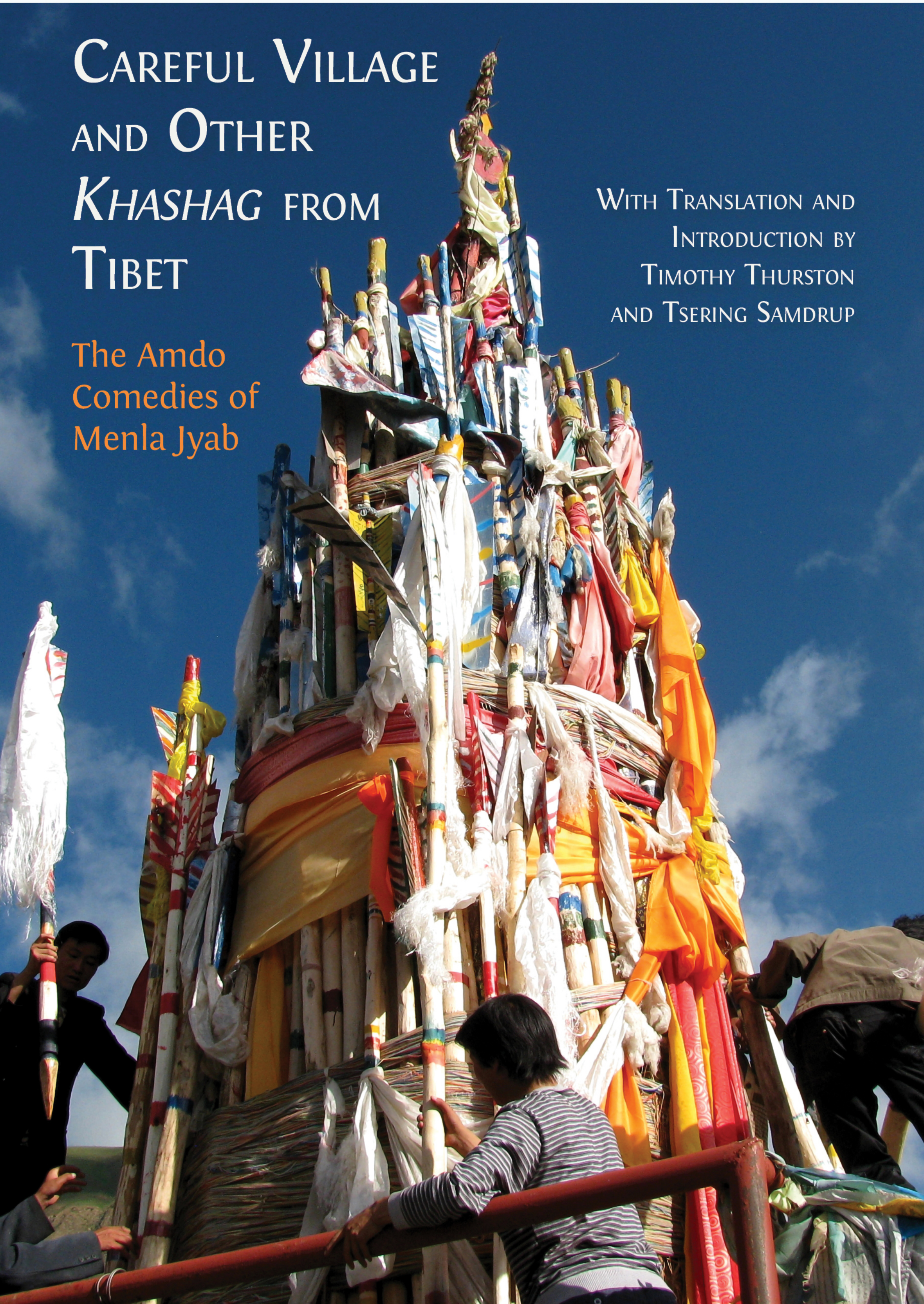

CAREFUL VILLAGE AND OTHER *KHASHAG* FROM TIBET

Careful Village and Other *Khashag* from Tibet

The Amdo Comedies of Menla Jyab

Menla Jyab
With translation and introduction by
Timothy Thurston and Tsering Samdrup

OpenBook Publishers

https://www.openbookpublishers.com

©2025 Menla Jyab
(author)
©2025 Timothy Thurston and Tsering Samdrup
(translation and notes)

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). This license allows you to share, copy, distribute and transmit the text; to adapt the text for non-commercial purposes of the text providing attribution is made to the authors (but not in any way that suggests that they endorse you or your use of the work). Attribution should include the following information:

Menla Jyab, *Careful Village and Other Khashag from Tibet. The Amdo Comedies of Menla Jyab.* Translation and notes to the text by Timothy Thurston and Tsering Samdrup. Cambridge, UK: Open Book Publishers, 2025, https://doi.org/10.11647/OBP.0452

Further details about CC BY-NC licenses are available at
https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/

All external links were active at the time of publication unless otherwise stated and have been archived via the Internet Archive Wayback Machine at
https://archive.org/web

Digital material and resources associated with this volume are available at
https://doi.org/10.11647/OBP.0452#resources

World Oral Literature Series, vol. 13
ISSN Print: 2050-7933 | ISSN Digital: 2054-362X
ISBN Paperback: 978-1-80511-525-0
ISBN Hardback: 978-1-80511-526-7
ISBN Digital (PDF): 978-1-80511-527-4
ISBN HTML: 978-1-80511-529-8
ISBN Digital ebook (epub): 978-1-80511-528-1

DOI: 10.11647/OBP.0452

Cover image: Labtse Festival, photo by Tsemdo (CAIDUO), CC BY, ID number: labtse250629. Cover design: Jeevanjot Kaur Nagpal

For Tsomo and Yangsi, who watched me dedicate too many days to this project, TT

For Sonam Wangmo, whose support has been invaluable throughout this journey, TS

Table of Contents

Statement about Romanization and Languages ix

Acknowledgements xvii

Foreword
Mark Turin *xix*

Translators' Introduction: Contextualizing Amdo Tibetan Comedy in Post-Mao China 1
Timothy Thurston and Tsering Samdrup

1. The Artist སྒྱུ་རྩལ་པ། 47
2. Boasting ལབ་རྒྱག་པ། 59
3. The Dream རྨི་ལམ། 83
4. All-good Menla སྨན་བླ་ཀུན་བཟང་། 109
5. Elders' Conversations ལོ་ལོན་ཚོའི་ཁ་བརྡ། 133
6. Please, Dear Leader དཔོན་པོ་མཁྱེན། 153
7. The Telephone ཁ་པར། 177
8. Careful Village's Grassland Dispute སེམས་ཆུང་སྡེ་བའི་ས་རྩོད། 193
9. Careful Village's Bride སེམས་ཆུང་སྡེ་བའི་མནའ་མ། 223
10. Careful Village's Wedding སེམས་ཆུང་སྡེ་བའི་སྟོན་མོ། 241
11. Careful Village's Thief སེམས་ཆུང་སྡེ་བའི་རྐུན་མ། 271

Index 299

Statement about Romanization and Languages

This book focuses on a series of popular comedic dialogues originally performed in the Amdo dialect of Tibetan, spoken in the Northeastern part of the Tibetan Plateau. The performances mix highly localized (and sometimes earthy) expressive practices, with oral traditions and eloquent turns of phrase, all sprinkled liberally with literary and honorific registers of Tibetan. Some performances present ungrammatical speech, and others insert Chinese language words and phrases within otherwise Tibetan speech. This has presented some difficulties for how we render non-Tibetan terms in Tibetan transcription, as well as how we have approached translation and transliteration. This note introduces some of the conventions we have used throughout this book.

Presentation of Amdo Dialect

The Tibetan versions are based on transcriptions made from recordings of the performances, rather than original scripts. Some readers may be aware that Menla Jyab (the comedian whose work is translated in this volume) recently published his collected works (Sman bla skyabs 2024), including a volume containing the eleven scripts presented here. Menla Jyab is aware of this project and has given permission for us to translate and publish these texts. He did not, however, provide us with his scripts when we began the project. As a result, we have chosen to transcribe the texts directly from the recordings we have accessed online. Our transcriptions differ from Menla Jyab's recent publication primarily in terms of

presentation and spelling of oral Amdo Tibetan (Sman bla skyabs 2024). Menla rendered many of the colloquial terms and grammatical syllables into literary Tibetan, aligning them with standard written forms, and often used his own distinctive spellings for certain colloquial expressions and words rarely seen in literary texts. In contrast, we transcribed them as they were spoken during the performances, aiming to reflect how an Amdo speaker would hear and write them.

We have tried to render the Tibetan of the Amdo dialect as we hear it. This is likely to be a controversial choice in Tibetan (and Tibetological) circles, where writing often follows strict conventions of spelling, grammar, and lexicon, and many Tibetans tend to resist attempts to write oral forms of Tibetan. In Amdo, attempts to write in "vernacular" (ཕལ་སྐད།) date back at least to the seventeenth-century songs of realization (མགུར་གླུ།) by Shar Kalden Gyamtso (ཤར་སྐལ་ལྡན་རྒྱ་མཚོ། see Mog chung phur kho 2010). In these songs he sometimes used words like *re ma* (རེ་མ།) meaning "quickly," which are specific to the oral registers of Tibetan. More recently, many Amdo Tibetan authors of modern literature have written some words and particles of Amdo Tibetan speech in the dialogues of their characters, including, perhaps most famously, Dondrup Gyal (དོན་གྲུབ་རྒྱལ།) who is sometimes credited as one of the founders of modern Tibetan literature. Despite these fleeting attempts, writing in vernacular remains much closer to the literary Tibetan ideal than a true writing in dialect.

Suzuki and Zou (2024, p. 7), writing from the perspective of language preservation research, argue that it is important to present language as it is spoken. In an attempt to make language documentation materials more available to Tibetan communities, they have attempted to write oral folktales in Tibetan using literary Tibetan orthography as much as possible, but writing grammatical words and particles as pronounced. This stems from a novel sort of intervention in Tibetan language, built on collaborations between foreign and local scholars and based in a particular set of sociolinguistic discourses about entextualizing language and communication for documentation purposes.

Our project and its approach parallel that of Suzuki and Zou (though we were unaware of it until a reviewer brought it to our attention) in many ways. We are a collaboration of Tibetan and non-Tibetan scholars, working from a sociolinguistic perspective to study the languages and cultures of Amdo. Our solution, however, differs significantly from theirs. Because the

texts that we translate here emphasize and foreground verbal art and play—including rhyme, assonance, punning, and more—that only make sense in the Amdo dialect, our treatment thus privileges spelling conventions based in oral Amdo pronunciations. This practice is not without precedent, but is done in dialogue with (though not always in agreement with) the spelling practices employed by Amdo's authors and intellectuals.

Tibetan authors and intellectuals are also not in agreement about how best to render Amdo dialect in Tibetan script. For example, for the verb "to do," often written as བྱེད།, author Don grub rgyal writes *ye* (ཡེ།) in his 1980 comedy script "Studying Tibetan" (བོད་ཡིག་སློབ་པ།), while the *Amdo Oral Dictionary* (ཨ་མདོའི་ཁ་སྐད་ཚིག་མཛོད།) uses *yed* (ཡེད།) ('Brug rgyal mkhar 2007). In other instances, our choices were more straightforward. With the verb "to go," for example, most sources agree on *jyo* (འགྱོ།) instead of the literary *dro* (འགྲོ།). Pronouns provide another point of disagreement. Amdo Tibetans rarely use *khyed* or *khyed rang* for the second singular pronoun (and when they do it is often because they are attempting to speak more formally or interact with someone who might be from another region). Instead, Amdo Tibetans usually say something that sounds to English speakers like *cho* (/*cʰo*/ in the International Phonetic Alphabet). Authors often write this either as ཁྱོ། or ཁྱོད།. With the agentive, it is often pronounced *chee* and may be written as ཁྱོས།, and the genitive is written as ཁྱོའི།, which Menla Jyab pronounced like *choo*. Even though each of these terms have standard literary Tibetan spellings, literary spellings obscure the way Tibetans in Amdo speak and understand their dialect.[1]

Lacking consensus, we have done what makes the most sense to us based on our understandings of the region and its languages. We do not follow the spellings used by any single author or textbook, but we consistently use conventions that Amdo Tibetan readers should understand when they hear it read aloud, and that are consistent with Tibetan understandings of their written and spoken language. Some spellings are relatively stable. One example is when authors write *myi* (མྱི།) to express the colloquial Amdo version of the word for "person," often written in literary Tibetan as *mi* (མི།). Even though this makes the

1 Amdo dialect textbooks also provide interesting models for spelling Amdo Tibetan. See, for example, Dpal ldan bkra shis 2016, and Sung and Lha byams rgyal 2005.

Tibetan texts a little confusing for Tibetan readers less familiar with the Amdo dialect, we consider this approach an essential component of understanding the texts on their own terms and as originally performed. The following is a partial list comparing literary Tibetan terms with the spellings we have chosen for oral Amdo.

Literary Tibetan	Our Amdo Transcription	Translation
འགྲོ།	འགྲོུ།	to go (present)
བྱེད།	ཡེད།	do (present)
བྱས།	ཡས།	do (past)
མི།	མྲི།	person/people
ཁྱོད།	ཁྱོ། ཁྱོ་དགེ	you
ཁྱོད་ཀྱི།	ཁྱོའི།	you + genitive marker
སླ།	སྩ།	easy
མིག	མྲིག	eye
ཞིག ཅིག	བཟིག	indefinite article
ངེད་ཅག ང་ཚོ། ངེད་ཚང་།	ངེད་ཁ། ངི་ཚོ།	we
ཚོ།	ཚོ།	plural marker
ཟེར།	བཟེ།	quotative marker
འགྲན།	འགྲུན།	comparable
བྱིས་པ།	ཞ་ཡས།	children
ཁྱོད་ཀྱིས།	ཁྱོས།	you + ergative marker
ཁོ་ཚོ།	ཁིར་ཚོ།	they
ཅི་ལ་ཡིན།	ཆེ་ཡིན།	no
ཅི་འདྲ།	ཆི་མོ།	how
ཡེ།	ཧེ།	crying

ཐེག	ཁྲུག	to be able to lift
དེ་འདྲ།	དི་ར།	that much
དེ།	དི།	that
དགོས།	དགོ	to need/have to
བུད་མེད།	ཨ་ཡེ	women/wife

This table may begin to make some of the features of Amdo Tibetan available to readers of Tibetan, but we have also preserved Amdo grammatical and pragmatic features, many of which differ significantly from literary Tibetan. Additionally, for many interjections, aspect and tense markers, and even some terminologies, there are no equivalents in literary Tibetan. In these instances, we are again guided by some of the options presented by Tibetan authors. Examples include the particle *no* (ནོ།) used to create relative clauses, as well as the particle *ni* (ནི།) used in the formation of past aspect verb phrases. Beyond these, there are several words, interjections, and phrases specific to Amdo Tibetan speech like the noun *laha* (ལ་ཧ།) referring to a particular breed of sheep, *tsaya* (ཙ་ཡ།) meaning "good" or "impressive," as well as the phrase *dokwo,* meaning "the so-called" or "that thing which is," and which we have seen rendered as བདག་པོ། as well as བདག་གོ and བདོག་གོ. Many of these have no commonly accepted standard spelling even within Amdo, and we have used our judgement with how to render it in text. The Introduction also describes many other features of the language used in performance in hopes of making these texts legible and comprehensible, without obscuring their embeddedness in the language practices of a particular place (Amdo) and time (the 1980s and 1990s).

Presentation of Chinese Words

Additionally, in performances in which Mandarin words are used, Tibetan transliteration of Chinese terms and phrases follows Tsering Samdrup's ear and approximation of the sounds. We had considered using the system in the Chinese-Tibetan Dictionary (汉藏字典), but decided that since the pronunciations are based on the Lhasa dialect of Tibetan, these spellings would obstruct the Tibetan reader's ability to

approach the text on Amdo Tibetan terms. We also include the Chinese character in parentheses at the first usage in both the Tibetan and in the English translation. In the English translations, we mark the Mandarin word in bold, and include the *pinyin* before the character. The following excerpt from "Boasting" may provide an example.

A: [scoffing] Heh, you really **don't understand** (*bu liaojie* 不了解) my **uncle's temper** (*piqi* 脾气). When he's in a bad **mood** (*xinqing* 心情), he comes, breaks all the **furniture** (*jiaju* 家具) in the home, and then leaves. Do you think it is okay to borrow from him?

ཀ། ཧེ། ཁྱོས་ངེད་ཀའི་ཛོའུ་ཛོའུ་舅舅གི་ཕེས་ཆེས་脾气དི་ད། ང་མས་པོའུ་ལེའོ་ཅེ 不了解། ཞིན་ཆིན་心情མི་ཧྲ་དུས་ཐ་ཚོ། ཡོང་ངས་ཁྱིམ་གི་ཅ་ཛོའུ་家具ཆ་བོ་ར་རྡོག་བཏང་ངས་བུད་འགྲོ་གི་ར། དེ་ཧྲ་ར་བཟེག་སྐྱི་ཉན་རྒྱུ་ཨེ་རེད།

B: [sighing] Huh, right. Right. It's a lot of **trouble** (*mafan* 麻烦) for a small **matter** (*shiqing* 事情). Yeah?

ཁ། ཧུ། རེད། རེད། ཧྲི་ཆིན་事情་ཚུང་རུང་མ་ཧྥན麻烦་མང་གི ཡིན་ན།

Additionally, in some instances, the Chinese used places the predicate at the end of a phrase, in accordance with Tibetan (rather than Standard Mandarin) grammatical rules. In these cases, we have added an asterisk (*) in front of the Chinese characters in the Tibetan transcription (for example, *交道打), while using the structure of the Mandarin Chinese in the translation (打交道). In doing so, we aim to preserve readability while also letting readers recognize the language play in the original.

Presentation of Tibetan and Chinese Terms Transliterated in the English

Given that this is a translation, we have generally tried to keep transliterations of Tibetan words to a minimum. Nevertheless, transliteration of Tibetan terms has occasionally been unavoidable (particularly in the Introduction) and this translation presents yet another complication. There are several ways to transliterate Tibetan, none of them particularly suited for the Amdo dialect, and we have attempted an English transliteration based roughly on our own pronunciation of the words. Systems like the Extended Wylie Transliteration System are based on the Tibetan writing system. While this could ensure

intelligibility for people who read Tibetan, the unwieldy consonant clusters it renders are not exactly ideal for non-specialist readers. Nor does it seem especially suitable for such a thoroughly colloquial set of texts meant to be understood and read in Amdo Tibetan terms. We find other transliteration systems based solely on the Lhasa dialect (most widely studied and taught outside of China) similarly unsuitable.

As such, we have chosen to transliterate most Tibetan terms in the Introduction and in translations in a way that approximates Amdo Tibetan pronunciation. The one major exception is for names of public figures (authors, etc.) who may be best known by a transliteration in another system. For example, the name of author Dondrup Gyal might be pronounced as Dondrupjya in Amdo dialect, but we maintain the former spelling to ensure legibility for readers. In the Introduction, we accompany most transliterations with Tibetan script in parentheses. Within the comedies, transliterations are relatively few in the text and are limited primarily to names and interjections. For example, the names of the performers and characters like Menla Jyab, Phagmo, Phurwa, and Jyamtso, as well as common Amdo Tibetan interjections like *aro*, *olé*, *ashirego*, and *ayoshe* (for more, see the Introduction), and the interjection *wei* which may be from either Chinese (at the beginning of a sentence) or Tibetan (at the end of a sentence). Where necessary, we complement these with Tibetan script in parentheses to avoid potential misunderstandings.

Finally, though we have endeavoured to maintain uniformity throughout the text, some of these translations have been completed, edited, and re-organized over the course of several years. As such, some regrettable inconsistencies may remain and fault for this remains entirely our own.

Acknowledgements

The translators are grateful, in the first instance, to Menla Jyab for graciously allowing us to work on these transcripts. For Tim, these texts basically provided his primary source for studying the Amdo dialect of Tibetan, and very little of what has happened over the past fifteen years would have been possible without him/them.

We are grateful to our families for years of support as we have worked on this and other projects, sometimes apart from those we love. Tim Thurston is especially grateful to Tsomo and Yangsi who have patiently waited for him (for too long) to finish working with these comedies. Tsering Samdrup is extremely thankful for the unwavering support and encouragement provided by Sonam Wangmo throughout the many months of working on this project.

At the same time, we also wish to acknowledge and express our thanks to several people who have helped to make this publication possible. At the University of Leeds, we are grateful to project mentor Professor Thea Pitman, for offering guidance about this at different stages of the process. Tim also wishes to thank Ohio State's Mark Bender who—both with his words and his examples—has always encouraged translation and deep engagement with languages and cultures as a valuable component of the academic project. We are also grateful to the editors of Open Books Publishers and especially to Mark Turin, in his role as editor of the World Oral Literature Series, for his enthusiastic support of the project and willingness to work with bilingual publication. We are grateful for the comments of the peer reviewers whose work has improved our final publication.

We also wish to acknowledge the support of UKRI. A Future Leaders Fellowship has made this collaboration possible. We are grateful for

grant funding from UKRI (administered through the University of Leeds Library) to support open access publication.

Finally, some English-only versions of two performances have previously been published elsewhere. An early translation of “Careful Village’s Grassland Dispute” was published in full in *CHINOPERL: Journal of Chinese Oral and Performance Literature* (Thurston, 2013), and a translation of “The Dream” has previously appeared in volume 2 of *Yeshe: A Journal of Tibetan Arts Literature and Humanities* (Tsering Samdrup, 2022). Our thanks go to the reviewers of these journals for their constructive comments, as well as to the editors who have allowed us to republish these translations here.

Foreword

Mark Turin

In 2012, through a dynamic and collaborative partnership with Open Book Publishers, we launched the World Oral Literature Series to promote and preserve endangered and underrepresented forms of verbal art. Since then, the series has grown to include a wide range of unique texts that illuminate the diversity and creativity of spoken expression across the world. Each title in the series has presented new insights into what it means to speak, perform, remember, and create culture through language. It is with great pleasure and deep admiration that I welcome this new volume—*Careful Village and Other Khashag from Tibet: The Amdo Comedies of Menla Jyab*—into the growing collection of works that make up the World Oral Literature Series.

This volume is remarkable at many levels. First, it brings together a selection of comedic dialogues originally composed and performed in the Amdo dialect of Tibetan by the legendary artist Menla Jyab, and it makes these performances available to global readers for the first time through a richly annotated, bilingual edition. The work of translation and contextualization has been undertaken with extraordinary care by Timothy Thurston and Tsering Samdrup, two scholars whose combined linguistic fluency, cultural sensitivity, and ethnographic insights make them ideal stewards of this important material.

The genre at the heart of this book—*khashag*—may be unfamiliar to some readers. These fast-paced, witty dialogues are a cornerstone of modern Tibetan oral performance, blending satire, verbal artistry, parody, and pointed social commentary. While sometimes likened to Han Chinese *xiangsheng* (crosstalk), *khashag* is in fact a distinctively Tibetan form, rooted in local speech genres, performance traditions, and

©2025 Mark Turin, CC BY-NC 4.0 https://doi.org/10.11647/OBP.0452.12

cultural concerns. These performances reflect and refract contemporary life in Amdo, offering humorous yet incisive critiques of everything from marriage customs to administrative corruption. The texts are deeply embedded in Tibetan oral culture and yet engage fluidly with new media technologies, circulating online and on air, through radio broadcasts, cassette tapes, CDs, and now digital platforms.

And yet, for all their popularity among Tibetan audiences, these comedies have been largely overlooked in the scholarly literature on Tibet. In a field that has often prioritized classical texts, religious literature, and literary modernism, the colloquial, performative, and humorous dimensions of Tibetan cultural expression remained marginalized. This volume challenges that oversight head-on. It elevates *khashag* not only as a vital genre of Tibetan verbal art but also as a valuable source of historical, linguistic, and sociopolitical commentary. By rendering these scripts into English—and, crucially, by presenting the Tibetan original alongside for comparative analysis—the translators invite us to take *khashag* seriously as art and artifact.

The care with which this volume has been assembled is evident in every detail. The translators have transcribed the performances as they were spoken, preserving the distinctiveness of the Amdo dialect rather than smoothing and softening it into literary Tibetan. They have annotated the texts with linguistic and cultural notes that enhance accessibility without flattening the complexity of the source material. And they have introduced the volume with a deeply informed and engaging discussion of Menla Jyab's life, the history of the *khashag* genre, and the sociolinguistic environment in which these texts were created and are circulated.

Timothy Thurston and Tsering Samdrup have been collaborators for many years. Their partnership—marked by mutual respect, shared purpose, and an abiding commitment to community-engaged scholarship—shines through on every page. This is not translation from a distance. It is a form of sociocultural immersion and co-creation, and a manifestation of care. It is also, I believe, an exemplar of what collaborative scholarship in the twenty-first century can and should be.

That this work should focus on comedy is significant. In an era when Tibetan communities—like so many others—are navigating dramatic political, social, ecological, and technological transformations and

challenges, humour becomes a vital mode of survival and critique. The comedies in this volume do not shy away from difficult topics. To the contrary, they speak of generational tensions, shifting gender roles, state intrusion, and changing pastoral economies. But they do so with wit, warmth, and a profound sense of the absurd. They invite laughter not to trivialize, but to illuminate and endure, restore and reclaim.

It is also worth noting that *Careful Village and Other Khashag from Tibet* arrives at a moment when orality and performance are enjoying renewed attention across disciplines. Scholars in anthropology, linguistics, literary studies, and performance studies are increasingly recognizing that spoken genres carry knowledge, memory, and social commentary in forms that are no less sophisticated than the written word. In this regard, the *khashag* comedies of Menla Jyab stand alongside other great oral traditions of the world: Nigerian *stand-up* satire, Indigenous Australian songlines, or Icelandic rímur poetry. They call out to be shared and celebrated, and uplifted through careful scholarly attention.

In the face of the erosion of minority languages, challenges to the established multilingual order (such as Donald Trump's executive order designating English as the sole official language of the United States on 1 March, 2025) and the flattening effects of algorithmic culture, works like *Careful Village and Other Khashag from Tibet* matter profoundly. They remind us that local speech communities are not passive victims of change but active producers of meaning. They show us how orality adapts, resists, and thrives, even under adverse conditions. And they encourage us to listen—really listen—to voices that might otherwise be dismissed as marginal or merely satirical.

This volume, like others in our fast-growing series, affirms our belief that oral genres are vital to cultural continuity and creative innovation and our commitment to their dissemination. This compelling text demonstrates that even within settings of profound constraint—censorship, surveillance, marginalization—humour can be a form of critique and community. And it confirms what many Tibetan listeners have known for decades: that Menla Jyab, affectionately known as "Uncle Menla", is not just a comedian, but a cultural visionary and documenter of the social fabric of Tibet.

As readers, we are indeed fortunate to now have these comedies available in this contemporary and thoughtful edition. And we are

fortunate, too, to have translators and scholars who are willing to do the slow, painstaking work of listening, interpreting, and amplifying Tibetan voices. I commend this volume to you with enthusiasm and gratitude.

Dr Mark Turin
Series Editor, World Oral Literature Series
Vancouver, Canada
July 2025

Translators' Introduction: Contextualizing Amdo Tibetan Comedy in Post-Mao China

Timothy Thurston and Tsering Samdrup

Two long-haired men stand across from each other on a stage. One is slight and always keeps his right hand tucked inside a pocket or the long sleeve of his robe to hide a childhood injury. He is Menla Jyab. The other, Phagmo Drashi, is slightly taller with a stronger build. They interact as friends, sometimes telling stories about fantastic experiences, sometimes imitating the language and behaviours of different types of people one might meet when travelling among Tibetan communities: pious elders, local government officials, and even foreign travellers. Throughout their conversation, they rhyme, pun, intentionally misconstrue each other's speech, and parody oral traditions in a contest of rhetorical skill, each trying to get one over on the other. Watching and listening to them, an audience hangs on every word, laughing and applauding at particularly humorous imitations or uniquely eloquent turns of phrase. In the future, a potential audience of thousands more do the same in rapt attention as they huddle around radio and cassette tape players across the Tibetan Plateau. Some still listen and appreciate these comedies at their leisure on CDs and smart phones.

©2025 T. Thurston and T. Samdrup, CC BY-NC 4.0 https://doi.org/10.11647/OBP.0452.00

This is a brief description of a *khashag* (ཁ་ཤགས།): the genre featured in this volume. Between the early 1980s and 2015, *khashag* and their successor genre *garchung* (གར་ཆུང་།) were arguably some of the most popular and widely known cultural texts on the Tibetan Plateau. Look at recent publications and news coverage of modern Tibetan culture and one could be forgiven for being unaware of these comedies. Indeed, dominant trends in Tibetan studies leave the impression that literature and film are the most popular and noteworthy forms of cultural production in Tibetan communities. This is not so much an inaccurate portrayal of major trends of Tibetan cultural production as an incomplete one. Authors and film directors have indeed shaped the Tibetan intellectual and cultural world and remain important figures in Tibetan society even (in some cases) after their passing. But to focus attention too exclusively on these media is to miss important trends within Tibetan society. Literature circulates within a fairly small circle in a society where illiteracy rates remained over 40% throughout the 1980s and 1990s when the comedies below were written and initially performed (Fischer 2009, p. 16). Film, meanwhile, is a relatively new introduction to the Tibetan cultural scene. But comedy, music, and traditional practices have been a central part of Tibetan everyday experience for decades (at least), and they have reached and shaped the experiences of many Tibetans both inside the People's Republic of China (PRC) and in the international diaspora community. As such, they are essential to our understanding of contemporary Tibetan life.

The comedies translated in this volume are deeply embedded in the language practices and lived experiences of communities in the northeastern part of the Tibetan Plateau that Tibetans call Amdo (see below), but they also play with, exaggerate, reimagine, and subvert lived experiences in nuanced ways that have gone on to shape the Tibetan world. For example, friends may use well-known lines from famous comedies to win a point in a conversation, and people both in Amdo and in the international exile community may call a companion "Zalejyal" if he marries or dates foreign women, as that character does in "Careful Village's Bride" (Chapter 9 of this volume). As such, we view *khashag* as valuable texts that act as both

mirror and as prism: reflecting the issues facing Tibetan society at the time of their writing, and refracting them with exaggeration and distortion so as to render these issues both humorous and visible for broader contemplation. Reaching audiences through emerging mass media, meanwhile, has circumvented issues of limited literacy on the one hand, and the spatial and temporal immediacy of live performance on the other.

Despite the popularity and importance of these texts, their linguistic and cultural complexity (particularly their use of local dialect, slang, and reference to local policies and fashion trends) provide significant obstacles to scholars, and precious few of these texts have been made available in English. Indeed, to date just two pieces have been translated into English (Thurston 2013 and Tsering Samdrup 2023). This volume seeks to fill some of this gap by providing the first ever bilingual edition of eleven such *khashag* from the genre's premier star: Menla Jyab (སྨན་བླ་སྐྱབས།). Selected from Menla Jyab's broader corpus and translated with his consent,[1] the texts are arranged chronologically, including his earliest comedy, "The Artist," and some of his final *khashag*, the four performances about a so-called "Careful Village," as well as a selection of several others. We have selected these eleven texts for their readability, for what they can tell us about both the *khashag* genre and the prevailing cultural trends of Amdo in the 1980s and 1990s.

Our contention in translating these scripts and transcripts is that they provide valuable ways of understanding Tibetan life at a moment of intense social and cultural changes, when Tibetans were considering what the future of Tibetan culture looks like after the upheavals of the Maoist period. In publishing them bilingually with Tibetan and English in parallel, we argue that there is both an ethical obligation to present these comedies in their original language of composition and performance, and an intellectual value to this exercise as well: this helps to recognize Tibetan conventions of verbal art and eloquence, and the interplay of these conventions

---

1 In his collected works, Menla Jyab publishes a total of twenty-six *khashag* scripts (see Sman bla skyabs 2024).

can provide insights into oral and written Tibetan. To students of the Amdo Tibetan dialect, meanwhile, the highly colloquial idioms will likely provide insights into regional expressive practices beyond the sort of material frequently taught in textbooks. However, understanding these temporally and culturally unique comedies requires first understanding how Tibetans in Amdo apprehend their language, history, and contemporary experience within the PRC. This introduction attempts to provide some of this necessary background to help situate these comedies within the linguistic, cultural, and political contexts that have made them both humorous and deeply meaningful to Tibetan audiences.

Amdo: A (Comically) Brief Introduction

Amdo, sometimes called "Dohmal" (མདོ་སྨད།), is one of the three major ethnolinguistic sub-regions of the Tibetan cultural area.[2] It makes up portions of the contemporary Chinese administrative areas of Qinghai,[3] Kanlho (ཀན་ལྷོ།, Ch. Gannan 甘南) Tibetan Autonomous Prefecture in southern Gansu Province, and the northern part of Ngawa (རྔ་བ།, Ch. Aba 阿坝) Tibetan and Qiang Autonomous Prefecture in Sichuan. It covers a space approximately the size of contemporary France that is home to roughly 7.5 million people. Of these, estimates of the number of Amdo dialect speakers ranges from 800,000 on the low end (Tournadre and Suzuki 2023, p. 529) to as many as 1.8 million (Reynolds 2012, p. 19). Within this region, the areas where Tibetans comprise the greatest percentage of the population are, in many cases, higher altitude and less densely populated pastoral regions. Lower altitude agricultural regions are, by contrast, more diverse, with Tibetan communities and villages often living in close proximity to if not intermingled with other ethnic groups including people now recognized as Han (汉) Chinese, Hui (回), Salar (撒拉尔), and Tu (土).

2 Some people would write this as Domé, but we have used Dohmal to approximate how speakers of the Amdo dialect would pronounce this term.

3 With the exception of Yushu (ཡུལ་ཤུལ།, Ch. Yushu 玉树) Tibetan Autonomous Prefecture, which is part of the region Tibetans call Kham ཁམས།.

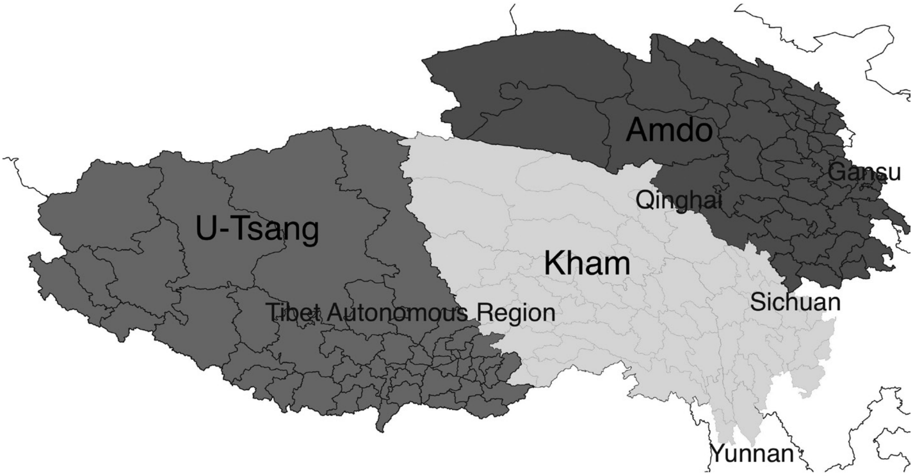

Fig. 1. A map roughly delineating the three cholkha: three regions of Tibet. Map created by Timothy Thurston.

Amdo Tibetan speech bears many hallmarks of Tibetic languages more generally, including features of egophoricity, ergativity, and evidentiality (Tribur 2019). Unlike U-Tsang and Kham, however, Amdo's dialects also tend to be atonal and marked with complex consonant clusters that generally follow Tibetan spellings. Many grammatical and lexical features of Amdo Tibetan are also distinctive compared to other Tibetic languages due in no small part to Amdo's long history of interaction with other groups. Linguists sometimes use Amdo Sprachbund to discuss the linguistic relationships between the several languages on the easternmost edge of the Tibetan Plateau, of which Amdo Tibetan is a dominant language influencing and sometimes influenced by other non-Tibetic, even non-Sino-Tibetan, languages in the region (Sandman and Simon 2016, see also Janhunen 2004 and 2005).

There is also diversity in each region around specific pronunciations, regional terminologies, and colloquialisms. Indeed, the languages spoken in Amdo are popularly divided into "pastoral" (འབྲོག་སྐད།) and "farming" (རོང་སྐད།) versions. Linguists in China further create an etic distinction between northern and southern varieties of each. Amdo Tibetan linguist Chamtshang Padma Lhundrup uses the term "innovative pastoral dialect" (འབྲོག་སྐད་འཕེལ་མ།) to describe the northern pastoral dialect spoken in Tsolho (མཚོ་ལྷོ།, Ch. Hainan海南), Malho (རྨ་ལྷོ།,

Ch. Huangnan 黄南), Tsoshang (མཚོ་བྱང་།, Ch. Haibei 海北), and Tsonub (མཚོ་ནུབ།, Ch. Haixi 海西) Prefectures, and Machen (རྨ་ཆེན།, Ch. Maqin 玛沁) County in Golok (མགོ་ལོག, Ch. Guoluo 果洛), as well as parts of Kanlho Prefecture in Gansu Province. He contrasts this with "archaic pastoral dialect" (འབྲོག་སྐད་རྙིང་མ།) spoken in most of Golok Prefecture in Qinghai Province, Machu and Luchu Counties in Gansu Province's Kanlho Prefecture, as well as parts of Ngawa Prefecture and some pastoralists areas of Karmdze (དཀར་མཛེས།, Ch. Ganzi 甘孜) Prefecture in Sichuan Province (Cham thsang pad+ma lhun grub 2009).[4] Despite this diversity, speakers from Amdo can generally understand each other regardless of where in Amdo they are from, though the dialect is unintelligible to Tibetans from Kham and U-Tsang.

Amdo maintains a strong Tibetan identity in spite of these linguistic distinctions. Many Tibetan communities in Amdo tell narratives tracing their origins to Central Tibet (Roche 2011, p. 92; Sangs rgyas rin chen 2010, p. 3; Brag dgon pa dkon mchog bstan pa rab rgyas 1982 [1865], pp. 16–17). Strong monastic centres like Kumbum (སྐུ་འབུམ།, Ch. Taersi 塔尔寺) and Labrang (བླ་བྲང་།, Ch. Labuleng 拉卜楞) monasteries (to name only two) also speak to Amdo's ongoing religious connections to the rest of the Tibetan cultural world, while oral traditions like *tamhwé* (གཏམ་དཔེ།) "proverb," *natam* (གནའ་གཏམ།) "folktales," and *shépa* (བཤད་པ།) "speech-making" traditions demonstrate strong continuities within the Tibetan world both in terms of the poetic and linguistic conventions and their content (see, for example, Thurston 2012 and 2019 and Bendi Tso et al. 2023). The region's unique traditions, meanwhile, speak also to considerable exchange with neighbouring groups. For example, the Chinese deities Erlang shen (二郎神,རི་ལང་།) and Wenchang (文昌, ཡུལ་ལྷ།) are venerated in both the *Luroo* (གླུ་རོལ།) harvest festival in the villages of Rebgong (རེབ་གོང་།, Ch. Tongren 同仁) County and the Drugpe lhatsé (དྲུག་པའི་ལྷ་རྩེད།) festival which draws Han, Hui, and Tibetan devotees to Trika (ཁྲི་ཀ, Ch. Guide 贵德) County.[5] Folksong traditions in Amdo also exemplify this complex history of interethnic communication. For example, Tibetans in the part of northeastern Amdo called Huaree

4 It should be noted, however, that Karmdze's pastoralist communities identify as Khampas rather than as Amdowas.

5 See, for example, Buffetrille 2002 for more on this phenomenon in Trika.

(དཔའ་རིས།) sing Chinese language Hua'er folksongs alongside singers of other ethnicities, while members of nearby groups may learn Tibetan language for religious purposes, or for certain song traditions (see Li and Roche 2017). The presence of Tibetan-speaking Muslim communities and Tibetan-speaking Mongolians in Henan (རྨ་སྔོ།, Ch. Henan 河南) County also suggests histories of interethnic interaction with Hui, Salar, and Mongolian peoples. This location at the physical and cultural borders of Tibetan space has helped to make the regions simultaneously conservative (it is, for example, home to several large Gelukpa sect monasteries, and the heart of the Tibetan language purism movement), and a site of tremendous intercultural interaction that has spurred linguistic and cultural innovation.

The region is also notable for its important role in Tibet's cultural, religious and political history. Amdo's ethnic diversity, and its location on the cultural frontiers between Han-dominated lowland regions and the rest of the Tibetan Plateau, perhaps helped to make the region and its leaders important intermediaries between the Chinese and Tibetan worlds. Tuttle (2005), for example, recognizes that many religious figures from the region—including both ethnically Tibetan *lamas* and Tibetan Buddhist *lama*s from the region's other ethnicities—played an important role in representing Tibet and its interests to imperial and republican era Chinese leaders. This continues into the present, with some of Tibet's most significant religious and cultural figures hailing from the region, including the 10th Panchen Lama (1938–89) from contemporary Xunhua Salar Autonomous County, and the 14th Dalai Lama (b.1935) from what is now called Ping'an County.

Since at least the beginning of the twentieth century, Amdo has also been the centre for a remarkable boom in secular cultural production. Gendun Chophel (དགེ་འདུན་ཆོས་འཕེལ།, 1903–51), often considered one of the founders of modern Tibetan Literature, hails from Rebgong. Amdo's prominence in Tibetan cultural production has continued into the post-Mao period. A low degree of Tibetan language education continued throughout the Cultural Revolution, and when policies relaxed, a number of Tibetan language institutions opened in the early years of the post-Mao era, supported also by a cohort of clerics who took up key positions in universities and government (see Willock 2021). These developments ensured that Amdo's educated youth

were well-placed to take advantage of the opportunities for cultural production. Indeed, many of Tibet's most famous writers of modern literature and (more recently) filmmakers call Amdo home (Thurston 2017). Authors like Dondrup Gyal (དོན་གྲུབ་རྒྱལ།, 1953–85), often credited as one of the founders of modern Tibetan literature, Takbum Gyal (སྟག་འབུམ་རྒྱལ།, b.1966), and Tsering Dondrup (ཚེ་རིང་དོན་གྲུབ།, b.1961)—all from Amdo—continue to stand as prominent authors of modern Tibetophone literature. Filmmakers Pema Tsedan (པདྨ་ཚེ་བརྟན།, 1969–2023) and Zonthar Gyal (ཟོན་ཐར་རྒྱལ།, b.1974) also come from Amdo. Intellectual Shokdung (ཞོགས་དུང་།, b.1963), whose iconoclastic writings have made him a controversial figure in Tibetan communities, also calls Amdo home. Menla Jyab (b.1963), the author of the comedies translated in this volume, rose to prominence in dialogue with many of these luminaries.

Since the region's incorporation into the People's Republic of China in the 1950s, Amdo Tibetan communities have experienced incredible amounts of social change (as have almost all communities on the Tibetan Plateau and around the PRC). Collectivization in the 1960s and 1970s, followed by privatization in the 1980s, all reshaped the fabric of Amdo Tibetan life through material and political interventions in the structures of communities and management of traditional resources. In the twenty-first century, a campaign to "Open the West" (Ch. *xibu da kaifa* 西部大开发) and efforts to protect the health of the grassland ecosystem have seen efforts to settle pastoralists in newly built homes and apartment buildings on the edges of Tibet's growing urban communities (Ptackova 2020). Improving economic conditions in the post-Mao era have also seen a variety of new technologies enter the region, including media technologies like radio, television, and most recently mobile phones, computers, smart devices, etc. Not limited to media, mass automobile ownership, as well as new technologies for farming and pastoral management, have all changed everyday practices in the region. The technological and social developments of this period also coincide with the emergence of new forms of expressive cultural production, including a highly popular (but little studied) form of comic dialogue: *khashag*.

About *Khashag*

The comic scripts translated in this volume belong to a genre of performance that Tibetans in Amdo call *khashag*. They are fast-paced comic conversations (or, more rarely, monologues) that may be performed by anywhere between one and five or six people. They are usually scripted and performers either memorize them or read directly from the script. Although some of these comedies have appeared in print form (Sman bla skyabs 1985 and 2024, Phur ba 1993) in the 1980s and 1990s, these circulated primarily among Amdo Tibetan communities in the People's Republic of China in local stage performances, radio broadcasts, and audio cassettes.[6] More recently, audiences and fans have also been able to listen to favourite performances online, both on platforms in China and on international platforms like YouTube.

The origins of *khashag* are a matter of some debate. One Tibetan language advocate, for example, argues that they are of natively Tibetan origin, dating back to the nineteenth-century instructional text "Gonpo Dorje's Tea Prayer" (མགོན་པོ་རྡོ་རྗེའི་ཇ་མཆོད།།) written as a dialogue between a master and his disciple (see Mog chung phur kho 2013). Despite this argument, most comedians believe that they are performing Tibetan versions of the Han Chinese *xiangsheng* (相声) tradition. In the years after the 1949 establishment of the PRC, *xiangsheng* "crosstalk"—which also trace their origins to the eighteenth century—gained patronage from key figures of the Chinese political and literary world, including Mao Zedong and Lao She respectively (see Cai and Dunn 2020). With their support, *xiangsheng* were introduced across the country as a way of teaching the new policies and terminologies of the nascent PRC to people, including Tibetan communities.

Lhasa-based comedian Suoci (索次) describes the arrival of comedic dialogues in central Tibet prior to the Cultural Revolution as follows.

> The Eastern Lhasa Propaganda Team's primary performer and director was Luosang duojie [Blo bzang rdo rje]. People all loved to call him Zang mu jiawu [Bzang mo rgyal po], which is the name of a role in the Tibetan opera Zhuo wa zang mu ['Gro ba bzang mo]. He was a teacher:

6 A smaller audience of Amdo-speaking Tibetans living in exile also exists.

> he studied at the Central Nationalities Institute and later also became a teacher there. Making use of the Tibetan language's rich layers of meaning and the performance principles of traditional Tibetan Xie kai ba [བཞད་གད་པ།; "comedy"], he went on to study and make use of the artistic characteristics of crosstalks from Inner China. He began by translating the famous crosstalk performer Hou Baolin's [1917–93] crosstalk: "Drunk," adding into this crosstalk a few phenomena found in contemporary Tibetan life (Suoci 2003, pp. 14–15, cited in Thurston 2013, p. 158).

He then goes on to describe how new composition of Tibetan-language "crosstalk" comedic dialogues did not begin until after the end of the Cultural Revolution. Amdo's comedians generally agree with this history that places the origins of *khashag* with state-sponsored troupes performing Tibetan translations of government-approved Chinese language comedies during the Maoist period. By the 1980s at least, artists had begun to write Tibetan language comedies that aimed to reflect Tibetan materials and issues, as evidenced by Dondrup Gyal's script "Studying Tibetan" (བོད་ཡིག་སློབ་པ།, see Don grub rgyal 1997 [1980] and Thurston 2025).

Xiangsheng and Amdo Tibetan *khashag* undoubtedly share many formal properties in the present. They are short, scripted performances, generally twenty minutes in length or shorter. *Khashag* are generally "spoken" (བཤད།) on a stage by two or more "speaking partners." The performers (frequently male) toss the conversation back and forth in a fast-paced encounter in which they may tell stories, sing songs, banter, imitate others, and break into traditional verbal art like wedding speeches. They may play with traditional forms or certain kinds of social events, coin new terms, and make reference to recent policies and events. Many performances begin and end with a reference to the act of writing, preparing, or performing a *khashag*, which Moser (1990) notes is common also in Han *xiangsheng* performances. In this volume, the entirety of "The Artist" (Chapter 1), for example, centres on the qualities a performer must possess; "Elders' Conversations" (Chapter 5) begins with an extended discussion of the qualities of a good *khashag* performer, and "Careful Village's Grassland Dispute" (Chapter 8) begins with Menla Jyab saying that he had gone to the village in hopes of finding material for a *khashag* script.

In addition to self-reflexivity as a framing technique, many performances also either engage in conversational storytelling or suggest

a situation and then proceed to act it out. "Menla Kunzang" and the final four scripts of this volume about "Careful Village" stand out as notable examples of conversational storytelling, with one speaker telling a story while his partner asks questions, responds to the different statements, or provides other prompts to push the story forward. By contrast, "The Artist," "Elders' Conversations," and "The Telephone" (Chapter 7) all feature sections in which the two speakers describe a situation and then temporarily act out the speech of different sorts of characters. What these all share is a tendency to use quoted speech. Voicing the speech of a variety of Tibetans puts the performers' vocal talents on display and allows the speakers to characterize the thoughts and behaviours of people from a variety of Tibetan backgrounds: young and old, male and female, nomads and farmers, and even (more rarely) deities and great figures from Tibetan history (as in "The Dream," Chapter 3). Many of these features are also common to Chinese *xiangsheng*. Also, like Chinese-language *xiangsheng*, Tibetan *khashag* from Amdo seem to have greater leeway to engage in social critique than many other forms of cultural production. Although it must be done carefully, the comic scripts contain many veiled references to the ineffectiveness and corruption of officials, the misbehaviour of monks, and more, all discussed in greater detail below.

Despite these formal similarities, however, *khashag* from Amdo are also uniquely Tibetan. Performers entertain audiences by drawing on a range of uniquely Tibetan expressive practices including the extensive use of double negatives, oaths and curses (Thurston 2018), honorifics and humilifics (Tsering Samdrup and Suzuki 2019), the creative re-working of traditional forms like wedding speeches and *tamhwé* "proverbs," and more. Their social critique, meanwhile, takes aim at issues facing communities across the Tibetan plateau. In many cases, these critiques link to or mirror the Chinese government's own political goals, like promoting the elements of the government's marriage law or discussing the values of state education and an ambivalence to religion and tradition.

This should be unsurprising given the genre's tight links to government sponsorship. Lacking professional comedians, most of Amdo's comic dialogues were written and performed by people employed by government troupes and/or those able to get on state broadcast channels,

including performers like Phurwa (ཕུར་བ།), Gomé Dorje Rinchen (སྒོ་མེ་རྡོ་རྗེ་རིན་ཆེན།), Phuntshogjyal (ཕུན་ཚོགས་རྒྱལ།), Kangtsa Sherab (ཀང་ཚའི་ཤེས་རབ།), Golok Dabhe (མགོ་ལོག་ཟླ་དྷེ།), and the late Jamyang Lodro (འཇམ་དབྱངས་བློ་གྲོས།).[7] Performance also took place overwhelmingly on state-sponsored stages (schools, broadcast stations, etc.) and there was little record of any privately sponsored performance before 2014.[8] Such *khashag* scripts intended for performance in state-controlled media are also subject to government censorship and approval.[9] But even state censorship does not completely stop comedians from embedding critiques of government in their comedies. Although direct critique of central government policy is out of the question, performers use the complexity and pace of their performance to articulate critiques that subtly resist government discourses by obliquely poking fun at the behaviour of government officials, and by modelling uniquely Tibetan approaches to modern life through implications that certain Tibetan attitudes and practices are backward and others are more appropriately modern. Few, if any, performers, were able to do this as successfully as "Uncle Menla."

7 In U-Tsang, The *Xizang* television station airs performances called *dgod bro'i gtam gleng* (དགོད་བྲོའི་གཏམ་གླེང་།) which appear very similar to Amdo *khashag* and which subtitles also translate with the Chinese *xiangsheng*. We have not completed research to compare the two, nor have we found any research to this effect. Doing so is beyond the scope of the current project, but we would welcome studies that look into this form and/or compare the two.

8 We have seen and heard of some more private performances. Students sometimes perform comedies at school events, and I have heard anecdotally that some people would perform in village. However, in these cases, people re-performed familiar favourites rather than creating new ones for these occasions. The first private comedy-only show took place in Chungmchu County (ཁྲུང་མཆུ།, Ch. 红原 *Hongyuan*) County in 2014 with sponsorship from two local businessmen.

9 In addition to official media, we have also heard anecdotally that Menla Jyab performed at schools in the 1980s and 1990s, and that local communities staged comedic performances during Losar (Tibetan New Year) gatherings. We have also seen students at schools and universities reproduce favorite comedic performances on school stages. However, these performances are infrequent, and less likely to have been the way enjoyed these comedies. Local performances, meanwhile, also frequently reproduce performances already approved for and aired on State media.

Uncle Menla

Menla Jyab was born in 1963 in a pastoralist community of Sumdo Township, Mangra (Ch. Guinan 贵南) County, Qinghai Province. Growing up during the Cultural Revolution (1966–76, Ch. *wenhua da geming* 文化大革命 རིག་གནས་གསར་བརྗེ་ཆེན་པོ།) and reaching adulthood in the early years of the post-1978 period of "reform and opening up" (Ch. *gaige kaifang* 改革开放 བཅོས་བསྒྱུར་སྒོ་འབྱེད།) undoubtedly influenced Menla Jyab. According to his own narrative, he initially attended schools in a tent on the grassland before eventually matriculating to the famous Tsolho Nationalities Normal School (Ch. 海南州民族师范学校 མཚོ་ལྷོ་མི་རིགས་དགེ་འོས་སློབ་གྲྭ།), in the early years after the Cultural Revolution. At the age of seventeen, he received a job first in a song and dance troupe, before later moving to a dubbing office in Ziling which was his official affiliation for the remainder of his career. In 1985, at the age of twenty-two, he published his first *khashag* script, "The Artist" (སྒྱུ་རྩལ་པ།, see Thurston 2018). Between 1992 and 1994, he attended a training program in Shanghai Theatre Academy (Ch. 上海戏剧学院), during which he wrote many other comedic dialogues.

Shooting to fame on the back of writing and performing these *khashag* dialogues, Menla Jyab travelled across Amdo, performing in schools and theatres and on the Amdo Tibetan broadcasting station's radio broadcasts. For his later performances, Tibetans also purchased audio cassettes and listened to them at their leisure. But Menla Jyab's career and influence is not limited to *khashag*. He spent many years working in the dubbing office of Qinghai Ethnic Language Film and Television Dubbing Centre (Ch. 青海民族语影视译制中心 མཚོ་སྔོན་མི་རིགས་གློག་བརྙན་འཕྲིན་བསྒྱུར་སྒྲུབ་ལྟེ་གནས།), and is also famous as a poet, lyricist, and essayist.

The popularity of these comedic dialogues reached its peak in the mid-1990s, before tapering off in the early 2000s. Now very few comedians perform comedic dialogues. As television ownership grew on the Tibetan plateau, he also began performing a more visual and physical form of sketch comedy called *garchung* or *shadgar* (བཞད་གར།). Despite the different performance style, audiences initially called both sketches and dialogues by the single name of *khashag* perhaps

due to the continuity of the performers, or the similar subject matter. But comedians insist on using these other terms in recognition of the different skills these performances require. Where *khashag* focus on the performer's verbal skills, *garchung* take advantage of the affordances provided by the visual medium of television to require that a performer entertain not simply through their rhetorical skills, but also through posture, movement, as well as the use of stage space, props, and set design.

Menla Jyab made a seamless transition to these *garchung* and has become, if anything, more famous as a result. So familiar is he in many Amdo Tibetan communities that people often refer to him simply and affectionately as "Uncle Menla" (ཨ་ཁུ་སྨན་བླ།), a term of respect used not only for relatives but for any older male. It is not an exaggeration to say that at one point, Menla Jyab was probably among the most recognizable names and faces in Amdo. Phagmo Drashi—Menla Jyab's frequent partner in the *khashag* performances translated in this book—chose not to continue performing the more visual sketch comedies with Menla Jyab, pursuing other intellectual projects in the twenty-first century instead.[10]

Menla Jyab is also a controversial figure in some circles. His work brings him close to the Chinese state and his performances sometimes promote policy directions specific to society in the 1980s and 1990s. Additionally, he has, at times, participated in lively debates about the place of Tibetan traditions in modern life that are now dormant in the Amdo intellectual community (more on this below). These stances have led some like Lobsang Yongdan—who goes by the internet handle of "Donkey Herder" (བོང་རྫི།)—to accuse him and others like him of being mouthpieces for Communist party ideology. Despite this, Menla Jyab remained a popular public figure in Amdo for nearly three decades

10 Most notably, Phagmo Drashi founded and edited the now defunct "New Youth" (ན་གཞོན་གསར་བ།) website, featuring news, literature, and essays from other intellectuals.

(1985 to 2015), due in no small part to his incredible capacity to combine social critique with humorous language play.[11]

The Language of Menla Jyab

Menla Jyab's language in performance largely conforms to the "innovative pastoral speech" spoken in his home region, with heavy influences from literary forms that index his status as an urban intellectual. However, as a creative comedian (and the author of these dialogues), Menla Jyab employs unique methods of dealing with language. Menla Jyab is especially famous for using a wide range of Amdo Tibetan expressive practices to keep audiences on their toes from the opening lines of performances to the final moments of the dialogues. He overemphasizes specific language practices (for example, swearing oaths and cursing at a rate that far exceeds everyday speech). He makes extensive use of assonance, alliteration, and double negatives, all of which are common in Amdo speech. He uses a number of sayings and proverbs that take "black words" (ཚིག་ནག) of everyday speech, and raises them to a more artistic level (sometimes called *gtam* གཏམ།). He also invents new instances of traditional language forms, as with his novel oath "Picasso" in "Careful Village's Grassland Dispute" (for more, see Thurston 2013 and 2018). Additionally, as an intellectual voicing written texts, his speech does include some intentional and unintentional hypercorrections and literary Tibetan terms and phrases. He sometimes also uses certain words from other dialects of Tibetan for comedic purposes:

11 While Menla Jyab's popularity in Amdo is without doubt, and the popular uptake of the name Zalejya (see Chapter 9) suggests that there is some audience in the Tibetan diaspora community, there is less data available to suggest how widely these texts were consumed in Kham or U-Tsang. Anecdotal evidence suggests that the audience for his comedies was limited, though the new publication of his collected works (Sman bla skyabs 2024) may present these texts to a broader audience.

A: (in normal voice) So then I also sincerely explained, "If I were a *lama*, then my monastery would be a distillery, my monks would not have perfected the study of the "perfection of wisdom" sutra, **and they would have attained perfection only in smoking cigarettes.** If there is a *lama* like this, let alone in the next life, would the government[12] even accept him?"	ད་ངས་ར་སེམས་གཏིང་ནས་འགྲེལ་བཤད་བཟིག་བརྒྱབ་བ། ང་བླ་མ་བཟིག་ཡིན་དུས། ངའི་དགོན་པ་དི་ཆང་བཙགས་ས་བཟིག་ཡིན། ངའི་གྲྭ་བ་ཚོ་ར་ཕར་ཕྱིན་སྦྱངས་ངས་པ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་སོང་ནི་མིན། **ཐ་མག་འཐེན་ནས་མཐར་ཕྱིན་སོང་ནི་ཡིན།** དི་མོ་བླ་མ་བཟིག་ཡོད་དུས་ད་ཕྱི་མ་མ་དགོ་གོང་མ་ཚང་གིས་ར་ཁས་ལེན་ནས།

This brief excerpt illustrates some of these principles. For example, the use of the word *tha mag* "cigarette" is used primarily in Lhasa dialect. Menla Jyab, however, can employ it to create alliteration with the bolded phrase, which repeats the aspirated alveolar stop *tha*. The lines about the perfection of wisdom and the smoking of cigarettes, meanwhile, use similar grammar (only with the first negated) to create a particular rhythm and parallelism in delivery, and to invert a famous set of Buddhist teachings to make a novel joke. The effect with the audience is instant, and they laugh and clap heartily in response to this line.

This is just one example. Without going into further detail about the phonological or syntactic features of Amdo (discussed briefly in the note on romanization and transcription), the remainder of this section demonstrates how Menla Jyab uses this tremendous range of Tibetan expressive features for comedic purposes. These include the use of revolutionary-influenced neologisms, metaphors, *tamhwé* "proverbs" and "formulaic" idioms, Amdo-specific interjections and fillers, honorifics and humilifics, oaths and cursing, and code-switching. These are just a few of the noteworthy features of Amdo language used in Menla Jyab's performances. Although few of these features have received attention in linguistic studies of Amdo,[13] all of them appear in the performances below and therefore bear some comment.

---

12 The Tibetan term *gongma tshang* (གོང་མ་ཚང་།) is traditionally a way of referring to emperors and their officials. Here, however, it is used to refer to the government as it is sometimes used today.

13 Exceptions may include Tsering Samdrup and Suzuki 2020 on humilifics; Thurston 2018, Tournadre 2003, Kalsang Yeshe 2008, Haller 2004, Tsering Shakya 1994 and

Interjections, Fillers, and Discourse Markers

To understand the intricacies of Menla Jyab's language in his performances, it is important for us first to understand some special features of the language. Some of the most conspicuous and pervasive features are the Amdo-specific interjections and fillers that are used throughout the dialogues. The list that follows is representative rather than exhaustive. Examples include:

- *O* (ཨོ།) is a response particle.
- *Olé* (ཨོ་ལེ།) is used to express confirmation or agreement with someone's statement.
- *Eh, eh* (ཨེ་ཨེ།) is an interjection used for interrupting someone.
- *Aro* (ཨ་རོ།) is used when speaking with someone of equal or lower social status. At the beginning of a sentence it tries to get attention from the listener. At the end of a sentence, it calls for attention to the preceding information.
- *Yaya* (ཡ་ཡ།) is used to confirm the previous sentence from the other speaker.
- *Ashirégo* (ཨ་ཤྲི་རེ་ཁོ།) expresses the meaning of regrets and remorse.
- *Ahawo* (ཨ་ཧ་བོ།) is used to express regret and remorse.
- *Ahawonahawo* (ཨ་ཧ་བོ་ན་ཧ་བོ།), similar to *Ahawo*, expresses regret and remorse.
- *Wei* (བེ།) is a telephone greeting borrowed from the Chinese that is widely used in Tibetan nowadays.
- *Alahohoye* (ཨ་ལ་ཧོ་ཧོ་ཡེ།) is often used by women when disparaging or laughing at someone.[14]

Dak Lhagyal 2019 on neologisms and code-switching; and Pirie 2009 and Sørenson and Erhard 2013a and 2013b on proverbs.

14 It can also be used as an opener or a reply during public verbal arguments at a wedding between the entourage accompanying the bride and groom to the wedding with the women from the side of the host family. These verbal arguments are exchanged over the issue of presenting a gift known as "bridal cloth" (བག་རས།)

- "Karmically wicked one" (ལས་ངན་པོ་/མོ།) is used when speaking to someone close to the speaker. The usage is sometimes similar to "you poor thing" in English, but other times it is reflexive, expressing the speaker's own misfortune rather than that of the listener. Some speakers even use it as a verbal tic.
- *Heh* (ཧེ།) and *ha* (ཧ།) are interjections used for expressing disgust or a dismissive attitude towards a statement or a situation.
- "How pitiful" (སྙིང་མ་རྗེ།) is a phrase expressing the speaker's strong sympathy towards something or someone.
- *Ona* (འོ་ན།) is a discourse marker for inquiring the reasons for the preceding statement.
- *Sha dena shade* (བྱ་དི་ན། བྱ་དི།), literally, "that action;" this phrase expresses extreme surprise or astonishment about a situation.
- *Un* (ཨུན།) is used when someone is surprised, or sometimes for affirmation.

These interjections are highly context-dependent, and the same interjection can sometimes mean different things when spoken in a different way.

Pro-drop and Delayed Subject

An additional characteristic of Menla Jyab's language is the extensive use of "pro-drop" sentences, in which pronouns are either omitted or spoken at the end of the sentence. Historically, Tibetan sentences place pronouns at the beginning of the sentence, but both Menla Jyab and Phagmo Drashi tend to re-assert the subject or pronoun at the end of a sentence. This seems to be an emerging practice in Amdo. Here are two examples:

What can you gain from studying negative things? ("Boasting")	ངན་པ་ཞིབ་འཇུག་ཡས་ན་གྲུབ་འབྲས་ཆེ་བཟིག་ཐོབ་ནི་རེད། ཁྱོ།

by the bride's entourage and "water scarf" (ཆུ་དར།) by the groom's entourage to women of the host family at a wedding.

As well as

Whether I say it or not, she's on full display, their bride. ("Careful Village's Bride")	བཤད་ན་མ་བཤད་ན། བཤམ་མས་བཞག་ཡོད་ཀི སྡེ་གི་མནའ་མ་ད།

In both instances, the speaker re-asserts the subject of the sentence by adding the subject at the end (bolded in the Tibetan). While omitting subjects and pronouns is common to many Asian languages (including Tibetan), this re-assertion of the subject or pronoun at the end of a sentence is probably a new phenomenon in Amdo. From anecdotal data, it seems that educated people with a high degree of proficiency in other languages—particularly Chinese (Mandarin Chinese is known for being a pro-drop language)—are more likely to produce such utterances.

Oaths and Cursing

Oath-taking is common for Amdo pastoralists both in formal and informal settings. Someone may swear an oath to prove their innocence to an accusation (an accusation of stealing, for example), while individuals or villages may also swear oaths to end a conflict or to agree to collaborate. Additionally, two or more people may form a brotherhood through the swearing of oaths (called a *nachal* མནའ་བཅད།, in which the term refers both to the act of becoming sworn brothers, and the status itself). Informally, people are also accustomed to swearing oaths in their speech to emphasize the truthfulness of what has been said or just as a habit. Oaths in Amdo primarily fall into two categories: religious and consanguineous. Religious oaths appearing in Menla Jyab's *khashag* include:

- By the Great Mother (ཡུམ།) is a common Tibetan name used for the *Prajñāpāramitā* "the Perfection of Wisdom" sutra (used in multiple performances)
- By Kumbum [monastery] (སྐུ་འབུམ།) ("The Dream")
- By Shachong [monastery] (བྱ་ཁྱུང་།) ("The Dream")
- By the Kanjur (བཀའ་འགྱུར།) ("The Dream")
- By the Tenjur (བསྟན་འགྱུར།) ("The Dream")
- By all the pure virtues (དཀར་པོ་དགེ་བ།) ("The Dream")

- By the one and only Mani (མ་ཎི་ཁེར་པོ།) ("The Dream")
- By the twelve volumes of *yum* (ཡུམ་དུམ་པ་བཅུ་གཉིས།) ("The Dream")
- By all the scriptures that have been written and chanted (བྲིས་པ་བཏོན་པ།) ("The Dream")
- By the three jewels (དཀོན་མཆོག་གསུམ།) ("Careful Village's Thief")

Consanguineous oaths in Menla Jyab's *khashag* include:

- By the flesh of my parents (ཕ་མ་གཉིས་ཀའི་ཤ) ("Careful Village's Thief")
- By the flesh of father (ཨ་རྒུའི་ཤ) ("Careful Village's Grassland Dispute")
- By the flesh of mother (ཨ་མའི་ཤ) ("Careful Village's Bride")
- By the flesh of [my] son (ཞི་ལིའི་ཤ) ("Careful Village's Wedding")
- By the blood of [my] children (ན་ཡས་ཚོའི་ཁྲག) ("Careful Village's Thief")
- By all the ancestors (མྱི་རིང་མྱི་རྒྱུད།) ("Careful Village's Thief")

Menla Jyab's use of oaths in performances generally represents how people use them in their daily lives. More than merely imitating everyday pastoralist expressive practices, Menla Jyab also uses oaths to formulate particular social critiques. For example, in "The Dream" (Chapter 3) oath swearing is one of the practices used to exemplify and criticize Tibetan language practices. In the "Careful Village" series, oaths are sworn almost exclusively by villagers, with the lone exception of innovative oath "Picasso," swearing by the name of famous artist Pablo Picasso. In doing so, Menla Jyab links oath swearing to rural pastoralists and not to modern intellectuals.

Menla Jyab also uses a number of cursing phrases common in Amdo Tibetan speech, especially when imitating the speech of others. All of these cursing phrases are marked with the future tense marker རྒྱུ། followed by nominalisers འོ or གོ. This suggests that the target of the curse is "one who should" do the action or one to whom the action "should happen." For example:

- "The one who should not have bright future" (བུ་ལམ་མ་མི་འགྲོ་རྒྱུ་བོ།) ("Careful Village's Grassland Dispute")
- "The one who should have a bright future" (བུ་ལམ་མ་འགྲོ་རྒྱུ་བོ།) plays on the previous curse; this sudden change in the middle of the sentence might be the speaker's attempt to make the curse less severe by eliminating the negation to make it a wish rather than a curse. ("Careful Village's Grassland Dispute")
- "The one who should embarrass oneself [in public]" (སྨིག་ག་སྟོན་རྒྱུ་བོ།) ("Careful Village's Thief")
- "The one who should have died in an untimely fashion" (ཀླ་བསད་གོ།) ("All-good Menla")[15]
- "The one who just does not die" (འཆི་མེད་ཀོ།) conveys the speaker's wish that someone die ("Careful Village's Bride")
- "The one who should grow wings on [their back]" (གཤོག་སྒྲོ་སྐྱེས་རྒྱུ་བདོག་གོ།) ("Careful Village's Thief")
- Literally, one whose face should be turned back (ངོ་རྗོགས་རྒྱུ་བོ།); we translate this curse (sometimes pluralized as ངོ་རྗོགས་རྒྱུ་ཚ་བོ།) loosely in the following performances to capture the meaning in the specific context. ("All-good Menla," "Telephone," "Careful Village's Grassland Dispute," and "Careful Village's Bride")

Metaphors

Metaphors or figurative ways of speaking are common both in the literary and in Amdo Tibetan spoken language. Menla Jyab, who is well-versed in both traditional and modern literature of Tibetan, uses traditional metaphors both with literary and spoken origins. For example, the phrase "becoming like an empty sack" (ཁུག་སྟོང་གི་ལོག་ཐལ།) in the "The Artist" (Chapter 1)—a metaphor of an empty sack for someone who is very thin—is commonly used in spoken Amdo. Similarly, "to poke

15 This term can also be used to refer to someone who has already died. In these cases, the phrase is not a curse but is used to avoid breaking the taboo against saying the name of the deceased.

somebody with needles and awls" in ཁབ་གཙག་འབིག་གཙག་བཟིག་ཡོད། ("Boasting") originates completely from the spoken words of Amdo pastoralists and refers to verbally ridiculing or critiquing others. These oral metaphors are traditional, in that they are commonly used in pastoralist communities, and therefore recognizable to audiences.

Other metaphors come more from the literary register. For example, in "The Artist," Menla Jyab uses the term *pho nya* (ཕོ་ཉ།), meaning "messenger," which is limited primarily to the written register. These more literary metaphors often deploy the literary register in novel ways, often with hilarious consequences. For example, in "Boasting" (Chapter 2), Menla Jyab refers to Tibet as "an ocean of song and dance" (གླུ་གར་གི་རྒྱ་མཚོ།). In the literary tradition, calling something "an ocean" suggests tremendous breadth and depth. But using this metaphor to describe Tibet's varied song and dance traditions is a novel application. Later in the same performance, Menla Jyab describes Tibetan regions as "a Pureland of research" (ཞིབ་འཇུག་གི་ཞིང་ཁམས།). This phrase, which was very likely coined by Menla Jyab himself, uses the religious metaphor of the "Pureland" to again describe the potential value and benefits to be gained from conducting research in the area. In still other instances, he uses entirely traditional metaphors in new contexts. For example, in "The Artist" (Chapter 1), Menla Jyab uses the honorific phrase "go to the Pureland" (ཞིང་ང་ཕེབས།), which usually refers to *lamas* who have passed away, to describe how a landlord's lackey might threaten to kill a poor person in order to extort payments from him. These metaphors are part of why audiences find Menla Jyab's performances so engaging, though we have not always translated them literally in the texts that follow. Some examples of metaphors in these performances include:

- "The messenger of old age" (ལོ་གི་ཕོ་ཉ།), which is more literary than colloquial since ཕོ་ཉ། "messenger" is not exactly a spoken word. ("The Artist")
- "The ocean of songs and dance" (གླུ་གར་གི་རྒྱ་མཚོ།) is to say that a group of people or a region is known for having many types of music and dance. ("Boasting")
- "A Pureland of research" (ཞིབ་འཇུག་གི་ཞིང་ཁམས།) is a phrase very likely coined by Menla Jyab himself, with its literary Tibetan nature. ("Boasting")

- "Becoming like an empty sack" (ཁུག་སྟོང་གི་ལོག་ཐལ།); the *empty sack* is a metaphor used in spoken Amdo for someone who is very thin. ("The Artist")
- "Too thin to the point it becomes hard" (སྐམ་ནས་གྲོང་སོང་།) is a way of saying that someone is becoming extremely thin in Amdo. ("The Artist")
- "To poke someone with needles and awls" (ཁབ་གཙག་འབིག་གཙག་བཟིག་ཡོད།) originates entirely from the spoken words of Amdo pastoralists, with a meaning verbally ridiculing or critiquing others. ("Boasting")
- "Explodes one's heart" (སྙིང་གད།) describes someone who is extremely frightened. ("The Artist")
- "Head got damaged" (མགོ་རྡོག་ཐལ།) describes being discombobulated. ("The Dream")
- "Dropped like a shooting star" (སྐར་མདའ་ལྟུང་ལྟུང་།) is a metaphor for a speedy movement. ("All-good Menla")
- "To close one's eyes" (མིག་བཙུམ།) means to die. ("Elder's Conversations")
- "To cook porridge" (ལྡུ་རུ་བསྐོལ།) means talking nonsense. ("All-good Menla")
- "Nine mountain passes away" (ཕ་རིའི་ལ་དགུ།) refers to something that is highly unlikely to be done, or an impossible task. ("Elders' Conversations")
- "Something that has been dead for a long time/ something from way, way back" (གནའ་བཟིག་གི་གནའ་ཤི་རུལ་བ།). ("Boasting") is a phrase to describe something from the distant past—something that is no longer useful or relevant.
- "To go to the Pureland" (ཞིང་ང་ཕེབས།) is an honorific phrase usually used for *lamas* who have passed away. ("The Artist")
- "A valley-full of something" (ལུང་བ་གང་།) suggests that there is a large amount of something. ("Careful Village's Grassland Disputes," "The Dream")

- "A wheel of gossip" (མཁའ་གི་འཁོར་ལོ།) describes a person who constantly gossips about other people. The turning of the wheel spreads the gossip, similar to how the spinning of prayer wheels spreads the merits of the scriptures inside. ("Boasting")
- "Setting sun on top of the mountain" (ལ་ཁའི་ཉི་མ།) is an expression used for describing someone as being old and past their prime. ("Careful Village's Grassland Dispute")
- "Making an ugly scene" (མྱིག་བརྫད།) is usually used for someone who did something that is unfavourable to oneself. ("Careful Village's Bride")
- "Until eyes had holes" (མྱིག་ཕྲ་རགས་གོ།) describes someone who is desperately hoping for something to happen or waiting for someone to come. ("Careful Village's Thief")
- "Destiny" (ཐོད་པའི་ཁ་ཡིག།), literally "the words on one's forehead," describes a predestined situation. ("Careful Village's Bride")
- "Thumb-index finger-span length body" (རང་ལུས་མཐོ་གང་།) is probably Menla's purposeful humorous play on the common Amdo expression of one's "arm-span length body" རང་ལུས་འདོམ་གང་།, likely suggesting that he is describing a very short person in the performance. ("The Artist")
- "Make someone faint" (དབང་བོར་བཏང་།) suggests that a person's good performance has impressed someone. The phrase is, sometimes, used like the English expression "killed it." ("The Artist")
- "A little box of bullshits, a bag of lies" (ཡབ་གི་སྒམ་ཆུང་། གཞོབ་གི་རྒྱལ་བ།); the first part is probably coined by Menla Jyab himself with the term "little box" (སྒམ་ཆུང་།) adding some literary flavour, but the second part is a common expression in Amdo for describing someone as a vicious liar. ("Boasting")
- Literally, "dog-speech" (ཁྱི་གཏམ།) is a figurative phrase for false or nonsensical utterances. ("The Artist," "Please, Dear Leader," "The Dream")

- "Wild yaks walking single file" (འབྲོང་གཤར།) figuratively describes someone having lice on their head. ("Boasting")

Tamhwé (གཏམ་དཔེ།)

Tamhwé, literally meaning "exemplary speech" and often translated simply as "proverbs," are used to emphasize a speaker's point and eloquently insert poetic language into everyday speech. For example, in "Careful Village's Grassland Dispute," the village leader states:

The disputes of men are like boulders that do not break,	ཕོ་གྲོད་ཕ་བོང་ཞིགས་རྒྱུ་མེད།།
The disputes of women are like juniper that doesn't rot.	མོ་གྲོད་ཤུག་པ་རུལ་རྒྱུ་མེད།།

This *tamhwé* is commonly used during conflict mediation sessions when the speaker wishes to describe a conflict as severe and needing to be resolved, lest it escalate into a long-term feud.

As with metaphors, Menla Jyab sometimes uses proverbs in unconventional ways, by changing the context and words of existing proverbs, sometimes even coming up with new proverb-like phrases to confuse people and to make them laugh. For example,

[Why don't I], the forest crow become a garuda and grassland skunk a tiger?	ནགས་རྒྱ་ཛོང་ཁྭ་ཏ་ཁྱུང་གི་ལོག་གས་ཐང་སྲང་ དཀར་ཧེའུ་ལོ་སྟག་གི་[མི་ལོག་ག་ཆེད་རེ།]

In this example, Menla Jyab phrases an existing proverb as a rhetorical question. The proverb is generally used to disparage someone who acts more important than they are. But in "The Artist," Menla Jyab uses it for himself, saying that he will make himself seem more important.

Other proverbs from throughout this volume include:

- "If I tell you to run to the paths of the dead, you will. If I tell you to hit your father's head, you will" (རྒྱུགས་ཟེར་ན་གཤིན་རྗེའི་འཕྲང་། རྡོབ་ཟེར་ན་ཨ་བའི་མགོ།). This is usually used to describe someone who is obedient to their superiors, and it is used this way in "Careful Village's Grassland Dispute." However, in "Boasting," he changes the *tamhwé* slightly, to read: If you tell

me to run to the paths of the dead, I would. If you tell me to hit my father's head, I would (རྒྱུགས་ཟེར་ན་ང་གཤིན་རྗེའི་འཕྲང་ང་རྒྱུག་ག། རྒྱོབ་ཟེར་ན་ངས་ཨ་ཕའི་མགོར་རྒྱག་ག།). Whereas the original uses the common practice of ellipsis, Menla Jyab makes his meaning more explicit in the second version by adding the verbs to each clause.

- "People these days, and the colour of yellow amber" (དེང་སང་ནངས་ཀའི་མི། སྤོས་བྱུར་སེར་པོའི་མདོག) compares people to yellow amber. Amber can change colour over time as it oxidizes, and people are changing these days as well. ("Elders' Conversations")

- "Though he wouldn't be able to race horses alone, he would be able to go be a bandit with the other men" (རྟ་འདོད་བའི་གོང་ནས་ཁེར་རྒྱུགས་མིན་རུང་། ཕ་ཨ་ཁྱུའི་ཇག་གི་དཔུང་ཡ་མི་ཉན་ནས།). This *tamhwé* describes the expectations people have for a man when he comes of age, usually between fifteen to eighteen: to be able to accompany adult male members of his community and become involved in banditry. ("Elders' Conversations")

- "A man shouldn't be called old at thirty" (ཕོ་ལོ་སུམ་ཅུར་རྒས་མྱིང་མེད།) is half of a *tamhwé*. The second half is a misogynistic clause, "a woman shouldn't be called young at thirty" (མོ་ལོ་སུམ་ཅུར་གཞོན་མྱིང་མེད།). In the performance, which is exclusively about three male characters, Menla Jyab uses only the first half to obsequiously praise the addressee, who is a leader at thirty-three. ("Please, Dear Leader")

- "Our fathers' bones are gold, and our mothers' bones are conch" (ཕ་བཟང་རུས་པ་གསེར་ཡིན། མ་བཟང་རུས་པ་དུང་ཡིན།). *Rus pa,* or "bone," here refers to family lineage. In Tibetan matchmaking, great attention is paid to family lineage with concerns about a lineage's "purity" (specifically with reference to histories of body odour, leprosy, etc.). This *tamhwé* suggests that the speaker is from a good lineage. ("Careful Village's Bride")

- "The axe that destroys what's without and the hatchet that destroys what's within" (ཕྱི་བཤིག་གི་སྟ་རེ་ར། ནང་བཤིག་གི་སྟེའུ།). ("Boasting")

- "[I've] seen the other side of the mountain and learned that the wild yak's head was bare" (ཛ་ཁྲུ་ཡག་ཕར་ནང་རིག་སོང་ནས། འབྲོང་མགོ་རྗེ་ཡིན་ནོ་ཤེས་སོང་ནས།). This *tamhwé* suggests that the appearance of a situation does not match reality. ("All-good Menla")
- "Making plans like chess on a square board, having discussions that are circular like a drum" (ཁོག་རྩིས་གྲུ་བཞི་འཁྱིག་འདྲ་འདྲ། གྲོས་ཁ་གོར་མོ་རྔ་འདྲ་འདྲ།) first compares complex discussion to playing a chess game, which requires planning and strategizing. The second part refers to how people sit in a circle for such discussions. ("Careful Village's Wedding")
- "When I open my mouth, I talk about the origins of the universe. When I shut my eyes, I know the creation and destruction of the universe" (ཁ་བཟིག་གདང་ན་སྲིད་པའི་ཆགས་རབས་བཤད་ལ། མིག་བཟིག་བཙུམས་ན་སྲིད་པའི་ཆགས་འཇིག་མཁྱེན་ན།). This *tamhwé* is a boastful statement in which the speaker claims to possess knowledge of the formation of the universe and the ability to prophesize its future, specifically when and how the world will eventually end. ("Boasting")
- "When I am unhappy, I bind the sun and moon under oath. When I am angry, I topple Shinjé Chojya from his throne" (ངས་ཁམས་མ་དྭངས་ན་ཉི་ཟླ་དམ་མ་འདོགས་ཀ ཐུགས་ཁྲོས་བཏང་ན་གཤིན་རྗེ་ཁྲི་ལས་འཕབ་བ།). Again, this *tamhwé* is a boastful statement in which the speaker claims that when they are angry, they possess the supernatural power to subdue even the sun and moon in the sky and to dethrone Shinjé Chojya, the Lord of the Dead. ("Boasting")

This list is representative rather than exhaustive, but with these selected explanations, we hope that readers will be able to make better sense of other *tamhwé* appearing in the performances that follow.

Khahwé (ཁ་དཔེ།)

In Amdo, *khahwé* are often different from *tamhwé*, based on the context, though the two terms can sometimes be used interchangeably. Unlike

tamhwé, which are usually known by many across regions, *khahwé* are locally known expressions that may derive from popular narratives. The examples here do not have related narratives.

- "Came as the groom and left as a bandit" (མག་པར་བསྡད་ནས་ཇག་པ་བཙོས།) is a common expression used by Amdo Tibetans for deceiving someone by pretending to be someone else to enter the community and then rob it. The phrase, which rhymes *mag pa* and *jag pa*, is similar to the English expression "wolf in sheep's clothing." ("Careful Village's Grassland Disputes")
- "There is a certain order for birth, but not for death" (སྐྱེས་པ་སྔ་གཞུག་ཡོད་རུང་འཆི་བ་སྔ་གཞུག་མེད།) recognizes the unpredictability of someone's death and is used especially for a young person's untimely death. ("Careful Village's Thief")
- "From now on, everything is great" (དེང་ཕྱིན་ཡིན། དེའི་རྒྱུན་ཡིན།) is a stock phrase people use when they agree to resolve a problem. ("Careful Village's Bride")
- "Things can't be hidden from the *lama* or from the next rebirth" (ཕྱི་མར་གསང་ང་བླ་མར་གསང་།) means that the speaker will be completely truthful without hiding anything, since the *lama* and the next life will reveal the truth anyway. ("Careful Village's Thief")

Formulaic Epithets

Formulaic epithets are one of the poetic features that distinguish oral literature from plain everyday language. These are usually stable, trisyllabic noun phrases that help the artist fulfil the metrical requirements of seven- and eight-syllabled lines common in Amdo oral literature. The three syllables may follow a number of grammatical patterns. Some, for example, use a noun-adjective structure, as in *sa dogmo* (ས་དོག་མོ།), which is used to describe the earth. Others use an adjective-noun structure, as with *shang khushuk* (བྱང་ཁུ་བྱུག) "northern cuckoo." Still others combine two nouns like *dudtsi chang* (བདུད་རྩི་ཆང་།) which literally combines the words "nectar/ambrosia" and *chang* (a type of liquor) to create a three-syllable epithet for liquor.

Traditionally, these formulaic epithets may be linked to certain genres of secular oratory and singing traditions (see, for example, Thurston

2012 and 2019). Some epithets are specific to individual genres, while others are common across multiple genres. "Southern turquoise dragon" (ལྷོ་གཡུ་འབྲུག) and "northern cuckoo" (བྱང་ཁུ་བྱུག), for example, are common in a variety of versified traditions including *tamhwé*, speeches, and folksongs (དམངས་གླུ།). The list below includes some of the other formulaic epithets used throughout Menla Jyab's performances. Translations may be different in the texts presented in this volume to take context into account:

- Horse (རྟ་འདོ་བ།) ("Careful Village's Wedding")
- Mule (སྨུག་ཆུང་དྲེལ།) ("Careful Village's Wedding")
- Donkey (བོང་སྐྱ་ལི།) ("Careful Village's Wedding")
- China (སྨད་རྒྱ་ནག) ("Careful Village's Wedding," "Careful Village's Thief")
- Uncles (ཕ་ཨ་ཁུ།) ("Careful Village's Wedding") referring to men of an older generation
- Aunts (མ་སྲུ་མོ།) ("Careful Village's Wedding") referring to women of an older generation
- Ngari (སྟོད་མངའ་རིས།) ("Careful Village's Wedding")
- U-Tsang (བར་དབུས་གཙང་།) ("Careful Village's Wedding")
- Dokham (སྨད་མདོ་ཁམས།) ("Careful Village's Wedding")
- Tibet (སྐུ་རྒྱལ་བོད།) ("Careful Village's Wedding")
- Silk and lambskin robes (གོས་ཚ་རུ།) ("Careful Village's Wedding")
- Enemy (དགྲ་ནག་པོ།) ("Careful Village's Wedding")
- India (སྟོད་རྒྱ་གར།) ("Careful Village's Thief")

Honorifics and Humilifics

Honorifics and humilifics are another intriguing component of Menla Jyab's performances, for how they both help to create realistic dialogue and support his cultural critique. Tibetan speakers in Amdo use the honorific register less frequently than speakers of Lhasa dialects. In Amdo, the register is often reserved for religious figures, honoured

guests at weddings, and sometimes for leaders. This practice is reflected also in Menla Jyab's comedies. When characters believe that are speaking to a religious figure or an important leader, they will suddenly switch to honorific. By way of example, in "Please, Dear Leader" (Chapter 6), Menla Jyab initially treats a person coldly until he learns that that speaker works in the government, at which point he switches to honorifics:

"What thou sayest was not wrong." དི་ར་**ཁྱེད་གིས་གསུངས**་ནོ་ནོར་མེད་གི

In this sentence, the second person pronoun and the verb "to speak" (both in bold) are honorifics. Given how infrequently honorifics are used in Amdo, the exaggerated use of honorifics for officials in this instance pokes fun at people who place officials on a par with religious leaders.

Additionally, some of Menla Jyab's comedies also make use of "humilifics," which are morphological constructions that speakers use to refer to themselves and their belongings in a negative or belittling fashion. For example, in "The Dream," Menla Jyab uses several humilifics in quick succession ངེད་ཁའི་སྦྲ་རྡིག་ནང་ང་འགྲོ་ཇ་ངན་བཟིག་འཐུང་ཁ་ཡོད། "Let's go inside our tent and drink some tea." In this example, Menla Jyab appends words for "torn" (རྡིག), "evil" (ངན།), and "mouth" (ཁ།) to the nouns "tent," "tea," and the verb "drink" respectively to transform them into humilifics. Amdo pastoralists also may use "humilifics" as a way to lower their status while speaking with others (see Tsering Samdrup and Suzuki 2019, pp. 247–53).

When Menla Jyab uses honorifics and humilifics, he often does so to make specific points about the characters he voices and about Tibetan language practices in Amdo. In "The Dream" (Chapter 3), for example, he uses humilifics alongside cursing and what he calls "filthy speech" to criticize these language practices. In the "Careful Village" series, the villagers use honorifics when speaking to Menla Jyab, which is simultaneously appropriate given that they believe him to be a *lama*, while also indexing their misplaced faith.

Ways of Speaking/Imitating Different People

Menla Jyab often voices the speech of people with different social roles and regional accents in his performances which leads to the presentation

of various ways of speaking, from elderly pastoralist men (a common character for him) and women to civil servants and principals. In most instance, this involves changing his pitch (higher for a female speaker), or adding some forceful laughs (for the village leader) in the "Careful Village" series. In some cases, this also involves making intentional grammatical mistakes. For instance, in "The Telephone" (Chapter 7), he portrays a cadre making a phone call:

A: **Your hometown is Jentsa.**	ཀ། ཁྱོ་གི་ཕ་ཡུལ་གཅན་ཚ་རེད།
B: Wouldn't I know that?	ཁ། དེ་ཡིན་ནོ་ངས་མི་ཤེས་ནི་ཨེ་རེད།
A: *Wei*! I'm also from Jentsa. **Would you know?**	ཀ། ཝེ། ང་ར་གཅན་ཚ་གི་རེད། ཁྱོ་གི་ཤེས་རྒྱུ་ཨེ་རེད།
B: I don't, but tell me and I would. Who are you?	ཁ། ཤེས་རྒྱུ་མ་རེད་ད། ཁྱོས་ཤོད་དྲ་ཤེས་རྒྱུ་རེད། ཁྱོ་སུ་ཡིན།
A: Ah, **I is a cadre... Is a cadre from Jentsa.**	ཀ། ཨ། ང་ལས་བྱེད་པ་རེད། གཅན་ཚ་གི་ལས་བྱེད་པ་རེད།
B: As if there aren't any cadres from Jentsa! Wei, do you have something to say to me?	ཁ། གཅན་ཚ་ན་ལས་བྱེད་པ་ཆི་ར་མེད་ཀི་ནས། ཝེ། ང་བཤད་རྒྱུ་བཟིག་ཡོད་ལ།

Here the cadre does not speak Tibetan fluently. In addition to the cadre's humorous lack of fluency, Menla Jyab's performance also highlights the cadre's condescending tone and emphasis on the importance of his civil servant job.

Similarly, in "Careful Village's Bride," a foreign woman's linguistic incompetence is highlighted through her misuse of evidential markers:

I **goed** and I will **returns**.	ང་བུད་**ཐལ**། ཕྱིར་ར་ཡོང་རྒྱུ་**རེད**།

The auxiliaries *thal* and *red* are both more appropriate for the third person. A grammatical sentence would instead use the egophoric auxiliaries *song* and *yin* (ང་བུད་སོང་། ཕྱིར་ར་ཡོང་རྒྱུ་ཡིན།). The woman's mistakes are a source of great amusement for Tibetan audiences, and have made this into one of the most commonly quoted lines from Menla's body of comedic work.

Loanwords

In the twenty-first century, communities in Amdo have taken part in a widespread purism movement, discouraging the mixing of Tibetan and Chinese, focusing particularly on the use of loanwords (See Thurston 2018c, Tsering Samdrup and Hiroyuki Suzuki 2022, Lhagyal Dak 2019). When Menla Jyab performed these *khashags* in the 1980s and 90s, this purism movement had not yet begun. At that time, Menla Jyab was among the first group of intellectuals critiquing the excessive use of Chinese loanwords in the speech of Tibetans as exemplified by characters in "The Telephone" (Chapter 7) and "Boasting" (Chapter 2).

Importantly, at this time Menla Jyab was not against all loanwords. In many of his performances he uses loanwords as natural parts of language. Throughout the sketches he uses loanwords for new technologies and objects, like "car" (ཁྲེ།车), "billiards" (ཐེ་ཆིག། 台球), and "motorcycle" མྣོ་ཐོ། (摩托). Instead of critiquing the entire practice, Menla Jyab's critique focuses on the excessive use of loanwords. In these instances, he and Phagmo Drashi frequently make this explicit with direct comments on the practice, as in "Boasting," where Menla Jyab and Phagmo Drashi role-play two characters who use excessive Chinese loanwords (too many to list here) in their speech and, as Menla comments, "gradually it became Chinese."

Additionally, Menla Jyab also occasionally uses English loanwords in the speech of his characters. One female character in "The Telephone" uses, "Okay" and "Byebye," which is followed by a comment from Phagmo Drashi that "although she says 'ok' with her mouth, she has no *ka* and *kha* in her chest," with *ka* and *kha* being the first two consonants of the Tibetan syllabary, and standing in for the entirety of the Tibetan language. Across the entire corpus, then, the critique against excessive use of loanwords is clear.

Revolutionary-influenced Neologisms

After the establishment of the People's Republic of China in 1949, and in the wake of Amdo's incorporation into the new country in the 1950s, many new terms were introduced to the Tibetan language to communicate the new government policies and ideologies. As a

performer on state-sponsored media in post-Mao China, Menla Jyab cannot avoid using some politically tinged neologisms in his work.[16] In some cases, this is likely a product of the times in which he was writing and performing them. For example, throughout the performances, he references Cultural Revolution-era slogans and reform era policies. Earlier performances also sometimes use the word "comrade" (བློ་མཐུན།, translating the Chinese word *tongzhi* 同志) to address others. Before long, the term disappears from Menla's comedies, mirroring how the term ceases to be used in China more generally. Sometimes he uses loanwords that have become an inextricable part of Tibetan language in China. For example, the Chinese *Shuji* 书记 "party secretary" ("The Telephone") is quite common among Tibetan speakers, and it would be impossible to create dialogues on certain topics without using it.[17] Finally, some neologisms are entirely of Menla Jyab's own creation. Examples of the neologisms in Menla Jyab's include:

- Film (གློག་བརྙན། 电影) ("The Elders' Conversations")
- Comrade (བློ་མཐུན། 同志) ("The Artist")
- Processing factory (ལས་སྣོན་བཟོ་གྲྭ 加工厂) used as metaphor for brain ("The Elders' Conversations")
- Import Company (ནང་འདྲེན་ཀུང་སི། 进口公司) ("The Elders' Conversations")
- Export Company (ཕྱིར་གཏོང་ཀུང་སི། 出口公司) ("The Elders' Conversations")
- Culture and arts gala (རིག་རྩལ་དགོང་ཚོགས། 文艺晚会) ("Please, Dear Leader")
- Serve the People (མི་དམངས་ང་ཞབས་འདེགས་ཞུ། 为人民服务) ("Please, Dear Leader")
- Colluding of dogs and wolves (ཁྱི་སྤྱང་དན་འབྲེལ། 狼狈为奸) ("Careful Village's Thief")

16 A neologism here means a term with a recent origin, especially the ones that came into the Tibetan language after the establishment of the People's Republic of China in 1949.

17 Though some written works use the literary Tibetan translation དྲུང་ཆེ།, it has never won favour among writers in Amdo, let alone the broader population.

- United as one (སྟོབས་ཤུགས་གཅིག་སྒྲིལ། 团结一心) ("Careful Village's Thief")
- Work more, get paid more; work less, get paid less; work no more, not get paid (མང་ལས་མང་ཐོབ་ཡས། ཉུང་ལས་ཉུང་ཐོབ། མ་ལས་ན་ཚེ་མི་ཐོབ། 多劳多得, 少老少得, 不老不得) a propaganda phrase from the era of People's Commune (人民公社时期 1958 to 1984) in China (*Careful Village's Thief*)
- Capitalism (མ་རྩ་རིང་ལུགས། 资本主义) ("Careful Village's Thief")
- Proletariat (འབྱོར་མེད་གྲལ་རིམ། 无产阶级) ("Careful Village's Thief")
- Manual labourers (ལུས་ཤུགས་ངལ་རྩོལ་པ། 体力劳动者) ("Careful Village's Thief")
- Mental worker/intellectuals (ཀླད་ཤུགས་ངལ་རྩོལ་པ། 脑力劳动者) ("Careful Village's Thief")

Sarcastic Toponyms and Names

Menla Jyab often subtly points to social problems he sees facing Tibetan communities in Amdo with creative but sarcastic names for the characters and communities in his performances.

For instance:

- "Careful Village" (སེམས་ཆུང་སྡེ་བ།), the name is used in the series of performances, probably one of his most famous pieces. The message in this title is that Tibetans are timid or too careful when dealing with their surroundings and that that is a source of many of the problems that Tibetans are facing.
- "Old-Brain Village" (ཀླད་རྙིང་སྡེ་བ།) ("Elders' Conversations"), Menla Jyab uses this name probably to criticise the conservative stands people may take.
- "Headless-Tailless Village" (མགོ་མེད་གཞུག་རྫུམ་སྡེ་བ།) ("The Dream"), suggesting that it is a disorderly and leaderless village.

- "Tell-Everything Village" (མི་བཤད་དགུ་བཤད་སྡེ་བ།) ("The Dream"), this suggests that the villagers talk behind each other's backs and that gossip travels fast in this village.
- "Primitive Village" (ཡ་ཐོག་སྡེ་བ།) ("The Dream") suggests the community's backwardness.
- "Black-Nose Black-Tongue Village" (སྣ་ནག་ལྕེ་ནག་སྡེ་བ།) ("The Dream") suggests inauspiciousness.

In addition to such sarcastic placenames, Menla Jyab sometimes comes up with creative names for fictional characters.

- "Uncle complaint mouth" (ཨ་ཁུ་སྡུག་སྨྲེ་ཁ།)
- "Fake" (ར་ཛུ་ན་མ།): in "Careful Village's Thief," this is the name of a *lama.* But the name is composed of the components used to spell the word "fake."
- Granny Lugujyi (ཨ་ཡེ་ལུ་གུ་སྐྱིད།)
- Zalejya (ཟ་ལེ་རྒྱལ།)

Reading Uncle Menla's Cultural Critique

Menla Jyab's language play and ability to voice believable characters alone, however, is not enough to account for his tremendous popularity and staying power. Instead, Tibetan fans of Menla Jyab's comedies praise his work primarily because each performance engages in a form of cultural critique targeting a range of "social ills." Menla Jyab's expansive and biting critique is evident across the translations in this volume.

The volume opens with "The Artist," Menla Jyab's first *khashag* script. In this comedy, Menla Jyab references the ways that an artist must learn to perform. Probably relying on his own experience dubbing popular television and radio shows into Tibetan, he references a number of different character types that would be recognizable to audiences at the time. For example, he imitates the laughter of a hero who has just subdued his enemy, and the laughter of the enemy begging for his life. He imitates the laughter of revolutionary enemies like a landlord and his lackey discussing how to oppress the masses, and more. Later in the performance he also sings songs that play on revolutionary lyrics. A tremendous display of his talent at voicing different types of characters

and their speech styles, this comedy announces Menla Jyab's presence in the world of Tibetan cultural production.

The second performance, "Boasting" begins with the intriguing premise that there is value in researching negative things about Tibetan society, even the practice of competitive "boasting" (ལབ་རྒྱག་པ།). Such boasting is not normally considered worthy of academic study, but Menla asks the audience to consider it form a different perspective. He proceeds to compete with his partner with increasingly outlandish boasts. Menla Jyab and Phagmo Drashi sometimes make claims about their own academic prowess and sometimes denigrate their partner's bad habits or imitate their hygiene habits. In the end, they move from boasting to the language practices in their villages. This final point is ultimately the target of Menla Jyab's satirical critique, as the performers mix Chinese and Tibetan and ultimately leave the audience feeling that they should not mix language in this fashion. This remains a key theme throughout Menla Jyab's career.

Language practices again take centre stage in the next comedy, "The Dream," in which Menla Jyab imagines how the great kings and ministers of Tibet's past might respond if they saw Tibetan society today. Through putative conversations with the minister Gar Tongtsen (མགར་སྟོང་བཙན།) and others, Menla Jyab concludes that they would not be impressed, particularly with the language practices of many Tibetans. Later, he comes to understand their point when he visits several villages where people swear, curse, or denigrate their own belongings using humilific language. These are then taken to illustrate the assertions of the luminaries from Tibet's history: the Tibetan people and the Tibetan language are not as great as they once were, and things must change.

In "All-good Menla," Menla Jyab continues with his unique brand of highly imaginative and fantastic storytelling, with a narrative in which—after a fight with his wife—he first ascended to the heavens and then into hell, and even took a trip to America. It all begins with Menla Jyab insisting that he be called "Menla Kunzang," which literally means "the all-good Menla" after his wife derisively called him this while quarrelling. The patently ridiculous story stretches the audience's suspension of disbelief near to breaking, in a fashion that would seem more similar to the American tall tale than to any traditionally Tibetan form of expression.[18] At the same

18 For more on the American tall tale genre, see Mullen 1978, pp. 130–48.

time, no matter how far he pushes the boundaries, Menla Jyab's work is also simultaneously deeply embedded in Tibetan cosmologies and everyday experience as demonstrated through references to everything ranging from intimate partner violence common in Tibetan communities (Rajan 2018), to fashions of the day, and to Shinjé Chojya (གཤིན་རྗེ་ཆོས་རྒྱལ།): the Lord of Death in Tibetan Buddhist cosmologies.

This deep attention to the details and the changes experienced in Tibetan life is equally evident in the next script, "Elders' Conversations." Beginning with a long statement about how a *khashag* performer must be a skilled observer of the human condition, the performers then put this to the test by acting out the how elders converse with their peers and with members of the younger generation. In doing so, he illustrates the massive changes rocking Tibetan society in post-Mao Amdo, particularly in terms of changing generational attitudes and social relations.

The sixth contribution in the volume, "Please, Dear Leader," is a three-person *khashag* performed with his usual partner Phagmo Drashi and the well-known emcee, Phurwa. Menla Jyab initially treats the two other speakers with contempt until he learns that they are leaders, upon which he turns obsequious and fawning to the point where he lets them call him names. Here, rather than telling stories or placing a specific traditional language practice on display, Menla satirizes the behaviour of officials, but more importantly the treatment officials often receive from ordinary people.

Next, "The Telephone" uses the eponymous technology to show how new technologies are shaping Tibetan language and culture in new ways. In the 1980s and 1990s, telephones were still relatively new to Tibetan communities and many villages might have only one landline for the entire village. As a result, many Tibetans were, at the time, unaccustomed to using telephones. Again, acting out the dialogues of different types of people—patients in hospital, officials, and young women trying to call off work—the rupture created by the telephone provided a tremendous opportunity to creatively imagine and model language practices in the modern moment.

The volume closes with four comedies from the celebrated "Careful Village" series, in which the comedian describes his travels to a fictional pastoral community that believes him to be a holy man. He accepts their mistake and then takes it upon himself to help the village solve their

problems. In the first performance, he assigns each villager a "karmic enemy" (འདུལ་སྐལ།)—a person that someone is destined to defeat—to suggest that each villager may only fight one specific target. By "coincidence," each villager is a close relative to the "karmic enemy" selected for them. Grassland wars were common in Amdo at this time (see, for example, Yeh 2003), but in helping the villagers to realize their kinship ties as Tibetans, he urges them to rethink the fight. At the same time, in relying on him, a fake *lama*, to solve the problem, he satirizes the village's misplaced faith. In place of religion, he proposes education.

In "Careful Village's Bride," a stubborn young man's desire to marry a foreign woman causes an uproar in the village. The villagers describe how the young man Zalejyal and the foreign woman initially meet over a language exchange and then describe the woman's brazen behaviour—public displays of affection and directly describing her affections for the man. They can't understand why no Tibetan woman is good enough. Again, their trusted "lama," Menla Jyab, helps them resolve the issue by siding with the boy and his family in a strong defence of free choice marriage.

In "Careful Village's Wedding," Menla Jyab orates a wedding speech. Although superficially similar to a traditional wedding speech, Menla Jyab has added a number of changes to its content in order to modernize it, in the name of intelligibility and closeness to real life. In the process, he discusses modern technologies, the behaviour of monks and officials, and the quality of Tibetan education (among many other topics).

"Careful Village's Thief" is the final performance of the series and of this volume. In this performance, the village again asks the comedian's help, this time to fend off a rash of thievery besetting the village. The village had previously asked another "*lama*" named Ra dzu na ma for help, but his religious remedy had been both expensive and ineffective. Menla Jyab, however, does his best to help by convincing most of the villagers to confess their own prior misdeeds (some hilarious for how minor they are and how embarrassed the villagers seem). In the end, the audience learns that the previous *lama*, whose name literally spells out the Tibetan word for "fake" (*rdzun ma* རྫུན་མ།), had stolen money from the village (and presumably others) and had been arrested.

Reading across these performances, one may notice that pastoralists and religious clerics are regular targets of Menla's satirical critique at this time. Menla Jyab's portrayal of intergenerational encounters between pastoralists and educated young intellectuals put tradition, religion, and

language practices on display and on trial. Education (modern and secular education, that is) and free-choice marriage are favourite topics as well. In this way, Menla Jyab's satirical critiques generally promote a modernity based in a pointed critique of many traditional attitudes, behaviors, and beliefs (Thurston 2018). This work generally aligns with the approaches of the "New Thought" (བསམ་བློ་གསར་པ།) movement—a movement with which Menla Jyab and speaking partner Phagmo Drashi were both aligned in the late 1990s and early 2000s—that were beginning to spread in Amdo's intellectual circles around this time (see Hartley 2002, Wu Qi 2012, and Peacock 2020). Many of these social critiques—including free choice marriage, technological advancement, secular education, and a mistrust of religion—also parallel discourses of modernity promoted by the State.

Nevertheless, there are also important places in which Menla Jyab's critique distinguishes his own voice from the State's, particularly in the realm of language practice. The reference to Tibetan kings and ministers in "The Dream" (Chapter 3) for example, harkens back to key figures within the Tibetan historical imagination to understand perceived Tibetan backwardness in the present. Other performances, like "Boasting," focus on a specific linguistic practice, but use this to point the finger both at some forms of Tibetan oral tradition, but more importantly (towards the end) to changing Tibetan verbal practices in the present, specifically the tendency to mix Tibetan and Chinese languages. Similarly, "The Telephone" also critiques the language practices of Tibetans as they navigate modern life. Focusing on the linguistic breaks brought on by the arrival of new technologies, he pokes fun at both urban Tibetans and pastoralists, specifically around their language practices. Doing so, through the medium of Tibetan, moreover, creates a more complicated critique based on ensuring space for Tibetan language in the present and for the future, but also in promoting specific language practices while satirizing others (including certain traditional expressive practices).[19] Taken together, the *khashag* scripts and translations presented in this volume model a new, and uniquely Tibetan, way of being modern in contemporary China based especially in new language practices whilst also poking fun at the ignorance and anti-modern behaviours of certain segments of Tibetan society (Thurston 2018). This introduction

19 For the purposes of space, we have abbreviated this discussion of Menla Jyab's complex and dynamic social criticism. For a fuller discussion of this critique and these ideas, see Thurston 2018 and Thurston 2025.

has highlighted some of the key issues, but it should be noted that each performance is filled with intricate discussions that poke fun at still other practices in ways far more nuanced than this short introduction can adequately introduce. We encourage readers to seek these critiques further as they engage with this volume.

About the Translations

We understand that a translation of a comedic text should ideally be humorous in the target language as well as the source language. And yet, as described above, Menla Jyab's humour rests in no small part on his unparalleled ability to create dialogues that are both realistic and ridiculous. He creates and voices a variety of different male and female characters that people might recognize from their own communities and places them in situations that seem to be exaggerated versions of situations people might face in their own lives. In reacting to these situations, Menla's characters deploy the range of expressive practices in Tibetan language: sometimes playing with words, sometimes parodying traditional expressive forms, sometimes making up his own unique phrases, and sometimes applying traditional forms in new contexts.

Foreign readers are not Menla's target audience, and it is difficult to convey in text the hilarity of hearing Menla Jyab imitating different types of speech. Similarly, English readers will likely have difficulty replicating the novelty of what were, to Tibetan communities at the time, unfamiliar situations like using a telephone or meeting an American. We have, however, done our best. We narrow or widen the gap with the original at different moments in ways that we believe best represent the aesthetic qualities of the texts and the unique talents of their performers. In some situations, we have even tried to replicate alliteration and assonance used throughout. When honorifics are used, we have employed archaic English language to indicate this change. For example, Amdo's formal second person pronoun ཁྱེད་ཀ is translated as "thee" or "thou," and the honorific form of the verb "to speak" (གསུང་) is translated as "speakest" or a related archaic form. In some cases, characters speak ungrammatically—either inappropriately using honorifics, or using the wrong evidential markers—and we have indicated these with disfluencies in the English translation as well as footnotes (where we deem it necessary). We have also added stage notes in parentheses to indicate the different characters Menla is voicing on a turn-by-turn basis.

Where stuck, however, we believe that conveying the content and the linguistic nuance of the performances takes priority over English-language humour and have therefore opted in most situations to prioritize these. Where we feel that the language is particularly noteworthy or engages heavily with Tibetan and Chinese concepts with which readers may be unfamiliar, we have provided annotations in the form of footnotes at the bottom of the pages to clarify. We hope that together these create a highly approachable and engaging text.

References

Bendi Tso, Marnyi Gyatso, Naljor Tsering, Mark Turin, and Members of the Choné Tibetan Community. 2023. *Shépa: The Tibetan Oral Tradition in Choné.* Cambridge: Open Book Publishers. https://doi.org/10.11647/OBP.0312

Brag dgon pa dkon mchog bstan pa rab rgyas བྲག་དགོན་པ་དཀོན་མཆོག་བསྟན་པ་རབ་རྒྱས།. 1982 [1865]. *Deb ther rgya mtsho* དེབ་ཐེར་རྒྱ་མཚོ། [The Oceanic Book]. Lan gru: kan su'u mi rigs dpe skrun khang [Lanzhou: Gansu Minzu Press].

'Brug rgyal mkhar འབྲུག་རྒྱལ་མཁར།, ed. 2007. *A mdo'i kha skad tshig mdzod* ཨ་མདོའི་ཁ་སྐད་ཚིག་མཛོད། [Amdo Dialect Dictionary]. Lanzhou: Kan su'i mi rigs dpe skrun khang [Lanzhou: Gansu Minzu Press].

Buffetrille, Katia. 2002. "Qui est Khri ka'i yul lha? Dieu tibétain du terroir, dieu chinois de la littérature ou de la guerre? Un problème d'identité divine en A mdo." In *Territory and Identity in Tibet and the Himalayas,* Edited by K. Buffetrille and H. Diemberger, pp. 135–58. Leiden: Brill.

Cai, Shenshen, and Emily Dunn. 2020. *Xiangsheng and the Emergence of Guo Degang in Contemporary China*. Singapore: Palgrave MacMillan. https://doi.org/10.1007/978-981-15-8116-8

Cham tshang pad+ma lhun grub ཆམ་ཚང་པདྨ་ལྷུན་གྲུབ།. 2009. *Amdo'i yul skad kyi sgra gdangs la dpyad pa* ཨ་མདོའི་ཡུལ་སྐད་ཀྱི་སྒྲ་གདངས་ལ་དཔྱད་པ། [Study of the Sound of Amdo Dialect]. Zi ling : mtsho sngon mi rigs dpe skrun khang [Xining: Qinghai Minzu Press].

Chos bstan rgyal. 2014. "Following the Herds: Rhythms of Pastoral Life in A mdo." *Asian Highlands Perspectives* 32: 1–212.

Dak Lhagyal. 2019. "'Linguistic Authority' in State-Society Interaction: Cultural Politics of Tibetan Education in China." *Discourse: Studies in the Cultural Politics of Education* 42(3): 353–67. https://doi.org/10.1080/01596306.2019.1648239

Dge bshes chos grags དགེ་བཤེས་ཆོས་གྲགས།. 1957. *Dge bhes chos kyi grags pas brtsams pa'i brda dag ming tshig gsal ba bzhugs so* དགེ་བཤེས་ཆོས་གྱི་གྲགས་པས་བརྩམས་པའི་བརྡ་དག་མིང་ཚིག་གསལ་བ་བཞུགས་སོ།། [Correct Spellings of Terminologies by Geshe Chokyi Dakpa]. Pe cing: Mi rigs dpe skrun khang [Beijing: Minzu Press]

Dondrup, Donyol, and Charlene Makley. 2017. "'The Body Hair that Grows on the Head': Menla-kyap's 'View on Hair and Hairstyles' (2009)." *Ateliers d'anthropologie: Revue éditee par Laboratoire d'ethnologie et de sociologie comparative* 45. https://doi.org/10.4000/ateliers.10550

Don grub rgyal དོན་གྲུབ་རྒྱལ།. 1997 [1980]. "Bod yig slob pa" བོད་ཡིག་སློབ་པ། [Studying Tibetan]. In *Dpal Don grub rgyal gyi gsung 'bum* དཔལ་དོན་གྲུབ་རྒྱལ་གྱི་གསུང་འབུམ། [The Collected Works of Don grub rgyal], Vol. 6, pp. 43–55. Pe cing: Mi rigs dpe skrun khang [Beijing: Minzu Press].

Dpal ldan bkra shis. 2013. "Amdo Tibetan Language: An Introduction to Normative Oral Amdo Form, Meaning, Use." *Asian Highlands Perspectives* 43.

Fischer, Andrew M. 2009. "Educating for Exclusion in Western China: Structural and Institutional Dimensions of Conflict in the Tibetan Areas of Qinghai and Tibet." *CRISE Working Paper* 69. https://repub.eur.nl/pub/17871/Fischer%20CRISE%202009%20wp69.pdf

Green, R. Jeffrey. 2012. "Amdo Tibetan Media Intelligibility." *SIL Electronic Report 2012-019.* https://www.sil.org/system/files/reapdata/25/97/22/25972228094121828277416194632503321089/silesr2012_019.pdf

Haller, Felix. 2004. *Dialekt und Erzählungen von Themchen. Sprachwissenschaftliche Beschreibung eines Nomadendialektes aus Nord-Amdo* (Beiträge zur tibetischen Erzählforschung, herausgegeben von Dieter Schuh 14). Bonn: VGH Wissenschaftsverlag.

Hartley, Lauran R. 1999. "Themes of Tradition and Change in Modern Tibetan Literature." *Lungta* 12: 29–44.

--. 2002. "'Inventing Modernity' in A mdo: Views on the Role of Traditional Culture in a Developing Society." In *Amdo Tibetans in Transition: Society and Culture in the Post-Mao Era*, edited by Toni Huber, pp. 1–25. Leiden: Brill.

Janhunen, Juha. 2004. "On the Hierarchy of Structural Convergence in the Amdo Sprachbund." In *The Typology of Argument Structure and Grammatical Relations*, edited by Bernard Comrie, Pirkko Suihkonen, and Valery Solovyev, pp. 72–74. Helsinki: John Benjamins.

--. 2005. "The Role of the Turkic Languages in the Amdo Sprachbund." In *Turks and Non-Turks: Studies on the History of Linguistic and Cultural Contacts*, edited by Marzanna Pomorska and Ewa Siemieniec-Gołaś, pp. 113–22 (Studia Turcologica Cracoviensia 10). Krakow: Archeobooks.

Kalsang Yeshe. 2008. "A Preliminary Note on Chinese Codeswitching in Modern Lhasa Tibetan." In *Tibetan Modernities: Notes from the Field on Cultural and Social Change*, edited by Robert Barnett and Ronald Schwartz, pp. 213–48. Leiden: Brill.

Lama Jabb. 2015. *Oral and Literary Continuities in Tibetan: The Inescapable Nation*. Lanham, MD: Rowman and Littlefield.

Li Dechun (李德春, Limusishiden) and Gerald Roche. 2017. *Long Narrative Songs from the Mongghul of Northeast Tibet*. Cambridge: Open Books Publishers. https://doi.org/10.11647/OBP.0124

Mog chung phur kho མོག་ཆུང་ཕུར་ཁོ།. 2010. *Pha mas bdag la 'di skad gsungs—A mdo'i mkhas dbang dang a mdo'i phal skad* ཕ་མས་བདག་ལ་འདི་སྐད་གསུངས། ཨ་མདོའི་མཁས་དབང་དང་ཨ་མདོའི་ཕལ་སྐད། [My Parents Spoke to me Thus: Amdo's intellectuals and Vernacular Amdo]. pe cing: mi rigs dpe skrung khang [Beijing: Minzu Press].

--. 2013. "Bod kyi kha shags kyi phyi mo—phal skad brtsams chos 'Ja mchod' la rob tsam dpyad pa" བོད་ཀྱི་ཁ་ཤགས་ཀྱི་ཕྱི་མོ—ཕལ་སྐད་བརྩམས་ཆོས་ཇ་མཆོད་ལ་རོབ་ཙམ་དཔྱད་པ། [The First Tibetan Comedic Dialogue—A Brief Examination of the Vernacular Work *The Tea Libation*]. In *Kha shags thos pa dga' skyed* ཁ་ཤགས་ཐོས་པ་དགའ་སྐྱེད། [Comedic Dialogues Produce Joyful Learning], edited by Mang tshogs sgyu rtsal rtsom sgrig khang, pp. 186–222. Zi ling: Mtsho sngon mi rigs dpe skrun khang [Xining: Qinghai Minzu Press].

Mullen, Patrick B. 1978. *I Heard the Old Fishermen Say: Folklore of the Texas Gulf Coast.* Logan, UT: Utah State University Press.

Peacock, Christopher. 2020. "Intersecting Nations, Diverging Discourses: The Fraught Encounter of Chinese and Tibetan Literatures in the Modern Era." Ph.D. Thesis: Columbia University.

Phur ba ཕུར་བ།. 1993. *A mdo'i kha shags* ཨ་མདོའི་ཁ་ཤགས། [Amdo *Khashag*]. Zi ling: Mtsho sngon mi rigs dpe skrun khang [Xining: Qinghai Minzu Press].

Pirie, Fernanda. 2009. "The Horse with Two Saddles: Tamxhwe in Modern Golok." *Asian Highlands Perspectives* 1: 205–27.

Ptackova, Jarmila. 2019. Traditionalization as a Response to State-induced Development in Rural Tibetan areas of Qinghai, PRC. *Central Asian Survey* 38(3): 417–31.

--. 2020. *Exile from the Grasslands: Tibetan Herders and Chinese Development Projects.* Seattle, WA: University of Wahington Press. https://doi.org/10.1515/9780295748207

Rajan, Hamsa. 2018. "When Wife-beating is not Necessarily Abuse: A Feminist and Cross-Cultural Analysis of the Concept of Abuse as Expressed by Tibetan Survivors of Domestic Violence." *Violence against Women* 24(1): 3–27.

Reynolds, Jermay J. 2012. "Language Variation and Change in an Amdo Tibetan Village: Gender, Education and Resistance." Ph.D. Thesis: Georgetown University.

Roche, Gerald. 2011. "Nadun: Ritual and Dynamics of Cultural Diversity in Northwest China's Hehuang Region." Ph.D. Thesis: Griffith University.

Sangs rgyas rin chen. 2010. *Mdo smad g.yon ru'i lo rgyus bden don gtam gyi rang sgra zhes bya ba bzhugs so* མདོ་སྨད་གཡོན་རུའི་ལོ་རྒྱུས་བདེན་དོན་གཏམ་གྱི་རང་སྒྲ་ཞེས་བྱ་བ་བཞུགས་སོ།། [True Spontaneous Sound of Narrative: A History of Yonru in Domé]. Lan gru: kan su'u mi rigs dpe skrun khang [Lanzhou: Gansu Minzu Press].

Sandman, Erika, and Camille Simon. 2016. "Tibetan as a Model Language in the Amdo Sprachbund: Evidence from Salar and Wutun." *Journal of South Asian Languages and Linguistics* 3(1): 85–122.

Shakya, Tsering W. 1994. "Politicisation and the Tibetan language." In *Resistance and Reform in Tibet*, edited by R. Barnett and S. Akiner, pp. 157–65. Bloomington, IN: Indiana University Press.

Sman bla skyabs སྨན་བླ་སྐྱབས།. 1985. "Sgyu rtsal pa" སྒྱུ་རྩལ་པ། [The Artist]. *Mtsho sngon mang tshogs sgyu rtsal* མཚོ་སྔོན་མང་ཚོགས་སྒྱུ་རྩལ། [Tsongon Folk Art] 1: 70–75.

--. 2023. "The Dream." Trans. Tsering Samdrup. *Yeshe* 3. https://yeshe.org/the-dream/

--. 2024. *Sman bla skyabs kyi bris rtsom gces btus deb phreng kha shgs 'dam sgrug ma* སྨན་བླ་སྐྱབས་ཀྱི་བྲིས་རྩོམ་གཅེས་བཏུས་དེབ་ཕྲེང་། ཁ་ཤགས་འདམ་སྒྲུག་མ། [Collected Writings

of Sman bla skyabs Series, Selected Crosstalk]. Lan gru: kan su'u mi rigs dpe skrun khang [Lanzhou: Gansu Minzu Press].

Sørenson, Per K., and Franz Xaver Erhard. 2013a. "An Inquiry into the Nature of Tibetan Proverbs." *Proverbium* 30: 281–309.

--. 2013b. "Tibetan Proverbial Literature: Semantics and Metaphoricity in Context." In *Nepalica-Tibetica Festgabe for Christoph Cüppers*, edited by Franz-Karl Ehrhard and Petra Maurer, pp. 237–52. Andiast: International Institute for Tibetan and Buddhist Studies GmbH.

Sung, Kuo-ming, and Lha byams rgyal. 2005. *Colloquial Amdo Tibetan: A complete Guide of Adult English Speakers.* Beijing: National Press for Tibetan Studies.

Suoci 索次. 2003. Lun Zangyu xiangsheng de lishi he xianzhuang 论藏语相声的历史和现状 [On the History and Current State of Tibetan Language *Xiangsheng*]. *Xizang yishu yanjiu* 西藏艺术研究 [Tibet Arts Research] 2003(3): 12–24.

Suzuki, Hiroyuki, and Yuxia Zou (G.yu 'brug mtsho). 2024. Writing Oral Varieties with the Tibetan Script. A Case Study on Coné Tibetan. Études Mongoles et Sibériennes, Tibétains et Centrasiatiques 55. https://doi.org/10.4000/126ly

Thurston, Timothy. 2012. "An Introduction to Tibetan Sa bstod Speeches in A mdo." *Asian Ethnology* 71(1): 49–73.

--. 2013. "Careful Village's Grassland Dispute: An A mdo Dialect Tibetan Crosstalk Performance by Sman bla skyabs." *CHINOPERL: Journal of Chinese Oral and Performing Literature* 32(2): 156–81. https://doi.org/10.1353/cop.2013.0002

--. 2017. "On Artistic and Cultural Generations in Northeastern Tibet." *Asian Ethnicity* 19(2): 143–62. https://doi.org/10.1080/14631369.2017.1386542

--. 2018a. "A Korean, An Australian, a Nomad, and a Martial Artist Meet on the Tibetan Plateau: Encounters with Foreigners in a Tibetan Comedy from Amdo." *Journal of Folklore Research* 55(3): 1–24. https://doi.org/10.2979/jfolkrese.55.3.01

--. 2018b. "A Careful Village: Comedy and Linguistic Modernity in China's Tibet, ca. 1996." *Journal of Asian Studies* 77(2): 453–74. https://doi.org/10.1017/s0021911817001383

--. 2018c. "The Purist Campaign as Metadiscursive Regime in China's Tibet." *Inner Asia 20*(2): 199–218. https://doi.org/10.1163/22105018-12340107

--. 2019. "An Examination of the Poetics of Tibetan Secular Oratory: An Amdo Tibetan Wedding Speech." *Oral Tradition* 33(1): 23–50.

--. 2025. *Satirical Tibet: The Politics of Humor in Contemporary Amdo.* Seattle, WA: University of Washington Press.

Tournadre, Nicolas. 2003. "The Dynamics of Tibetan-Chinese Bilingualism: The Current Situation and Future Prospects." *China* Perspectives 45. https://doi.org/10.4000/chinaperspectives.231

Tournadre, Nicolas, and Hiroyuki Suzuki. 2023. *The Tibetic Languages: An Introduction to the Family of Languages Derived from Old Tibetan* (Linguistic Diversity 2). Villejuif: LACITO-Publications,

Tribur, Zoe. 2019. "Verbal Morphology of Amdo." Ph.D. Thesis: University of Oregon.

Tsering Samdrup and Hiroyuki Suzuki. 2019. "Humilifics in mabzhi Pastoralist Speech of Amdo Tibetan." *Linguistics of the Tibeto-Burman Area* 42(2): 222–59. https://doi.org/10.1075/ltba.17008.sam

--. 2022. "Politeness strategies, language standardization, and language purism in Amdo Tibetan." In *Language Standardization and Language Variation in Multilingual Contexts: Asian Perspectives*, edited by Nicola McLelland and Hui Zhao, pp. 223–40. Bristol: Multilingual Matters.

Tsering, Rahel. 2016. "Labtse Construction and Differentiation in Rural Amdo." *Revue d'Etudes Tibétaines* 37: 451–68.

Weiner, Benno. 2020. *The Chinese Revolution on the Tibetan Frontier.* Ithaca, NY: Cornell University Press.

Willock, Nicole R. 2021. *Lineages of the Literary: Tibetan Buddhist Polymaths of Socialist China*. New York: Columbia University Press.

Wu, Qi. 2013. "Tradition and Modernity: Cultural Continuum and Transition among Tibetans in Amdo." Ph.D. Thesis: University of Helsinki.

Yeh, Emily T. 2003. "Tibetan Range Wars: Spatial Politics and Authority on the Grasslands," *Development and Change* 34(3): 499–523. https://doi.org/10.1111/1467-7660.00316

1. The Artist སྒྱུ་རྩལ་པ།[1]

A: *Aro*, Jyamtso! What is up with the wrinkles of your forehead reaching the top of your pate?

ཀ ཡ། ཨ་རོ་རྒྱ་མཚོ། ཁྱོའི་ཐོད་པའི་མདུད་པ་གླད་པའི་དཀྱིལ་ལ་ཐོན་ཐལ་ནོ་ཆེ་མ་ཉན་ནས།

B: Oh, why wouldn't I? That is called being trapped by aging wrinkles following the arrival of the messenger of old age, *aro*. But looking at you, you are becoming like an empty sack. Is your wife not feeding you or are you worried you won't be able to feed your dependents?

ཁ ཨོ། དེ་ད་ལོ་གི་ཕོ་ཉ་ཐོན་ནས་རྒས་གི་གཉེར་མས་བཟུང་ནས་བཟེ་ནོ་དེ་རེད་ཨ་རོ། ང་ཆེ་ཁག་རྒྱུ། འོ་ན་ཁྱོ། བལྟས་བལྟས་རིག་རིག་ག་ཁུག་སྟོང་གི་ལོག་ཐལ་ནོ། བུད་མེད་གིས་ཅིག་མ་བླུད་ནི་རེད་ལ་བཟའ་ཉོག་གི་ཁ་མ་སོས་སེམས་སྡུག་ཡོད་གོ་ནས།

A: [scoffing] Ha, I am not you. Even though I am thin, I have thrown my thumb-length body into the culture and arts.[2]

ཀ ཧ། ང་ཅང་ཁྱོ་མ་ར། ང་བཟོ་སྐམ་མས་གྱོང་སོང་ན་ར་རྒྱལ་ཁབ་ར་མི་རིགས། རིག་གནས་ར་སྒྱུ་རྩལ་གི་དོན་ན་རང་ལུས་མཐེ་གང་བོ་བཟོ་གཡུག་བཏང་ནོའི་རྐྱེན་རེད།

1 In this performance, A is performed by Menla Jyab, B (identified in the script as "Jyamtso") is voiced by Phagmo Drashi.

2 This is probably a play on the common expression "body of one's arm-length" (རང་ལུས་འདོམ་གང་བོ།). Here Menla Jyab takes it to an extreme to indicate that he is small in stature.

©2025 Jyab (text)
Thurston & Samdrup (Trans. & Notes), CC BY-NC 4.0
https://doi.org/10.11647/OBP.0452.01

B: [interrupting] Hey! Hey! Let me ask you: If you've become like empty intestines for the sake of culture and arts, then you must be good at culture and arts, right?

ཁ ཨེ་ཨེ། ངས་ཁྱོ་ཅིག་འདྲི། ཁྱོ་རིག་གནས་ར་སྒྱུ་རྩལ་གི་དོན་ན་རང་ལུས་རྒྱུ་སྟོང་གི་ལོག་ནི་ཡིན་དུས་ཁྱོ་རིག་གནས་སྒྱུ་རྩལ་ལ་ད་ཅིག་ངར་རྒྱུ་རེད་ལ།

A: Oh, though I am not a performing artist, when I buck I have more than enough strength to knock you out.

ཀ ཨོ། ང་འཁྲབ་སྟོན་གི་སྒྱུ་རྩལ་བ་བཟིག་མིན་རུང་ཁྱོ་འཕྲ་གི་བརྒྱབ་བས་དབང་བོར་གཏོང་སྐྱིད་བཟིག་བཟོ་ཡོད་ནི་གསུམ་གི་མི་ཚད་རྒྱུའོ་རེད་གོ

B: You're pathetic. Do not rush to boast. Well then, perform something for me here.

ཁ ཁྱོ་སྙིང་མ་རྗེ། ལབ་རྒྱུག་རྒྱུའོ་མ་སྤྲ་རོ། ཡ། འོ་ན་ཁྱོས་ང་འདི་ནས་རྩེད་རིག་བཟིག་ཕུད་ར།

A: Oh, if I relax my body, and put lyrics into a tune, it is usually easy for me to sing songs and perform dances. But *ashirego*, I am a bit busy today.

ཀ ཨོ། ངས་ལུས་ཨ་ལོང་ལྷོད་ལ་འཕངས་ནས་ཚིག་ཡང་ལོང་དབྱངས་ང་དྲངས་ན་ང་གླུ་རྩེད་མོ་སྟ་མོ་ཡིན་ནིའི་ལོ་རྒྱུས་རེད་དྲ། ཨ་ཤི་རེ་གོ་ང་དེ་རིང་ཅིག་ཁོམ་གི་མེད་གི་ཡ།

B: [agreeing] *Yaya*, if you are truly busy, then I will not ask you about difficult things like art and culture, performance and performance styles, the many types of characters to voice, and theory. But I have one or two questions. You will answer my questions, right?

ཁ ཡ་ཡ། ད་ཁྱོ་ངོ་མ་ཁོམ་གི་མེད་ན་ངས་ཁྱོ་རིག་གནས་ར་སྒྱུ་རྩལ། འཁྲབ་སྟོན་ར་འཁྲབ་སྟངས། འཁྲབ་བཤད་མི་སྣ་རིགས་མང་ར་གཞུང་ལུགས་སྐོར་གི་དཀའ་མོ་མང་པོ་རིག་ག་བཟོ་ངས་ཁྱོ་མི་འདྲི། ང་ཚིག་གཅིག་གཉིས་བཟིག་འདྲི་རྒྱུ་ཡོད་ཁི་ར། ཁྱོས་ང་ལན་འདེབས་ནི་རེད་ལ།

A: Ah, ask away.

ཀ ཨ། ཁྱོ་དགོས་འདྲི་གི་ར་སྟོད།

B: *Ya*, Well then, when performing plays and films, or any other kind of playful thing, it is common to laugh like *ha ha ho ho*, ... ok then, do a laugh!

ཁ ཡ། དེ་ན་ཟློས་གར་ར་གློག་བརྙན། རྩེད་རིག་གང་ཡིན་པོ་འཁྲབ་སྟོན་ཡེད་གོ་དུས་ཧ་ཧ་ཧོ་ཧོ་བཟེ་ཡེ་དགོད་རྒྱུའོ་བཟོ་རང་ཁས་གི་ཁྱུ་བ་བཟིག་རེད། འོ་ན་ཁྱོ་ཅིག་དགོད་དྲ་ཡ།

A: [scoffing] Ha, there are many types of laughter. You tell me what sort of person is having what sort of conversation in what sort of situation, and I'll do a laugh for each.	ཀ	ཧ། དགོད་རྒྱུའི་བཟོ་སྣ་ཁ་མང་ནི་རེད། ཁྱོས་ང་སྐབས་ཆི་མོ་བཟིག་གི་གནས་ཚུལ་འོག་ནས་མྱི་ཆི་མོ་བཟིག་གིས་སྐད་ཆ་བཤད་གི་ནས་དེའི་རྣམ་པ་ཤོད་དྲ་ད། ངས་ཁྱོ་གཅིག་གཅིག་གཉིས་གཉིས་ཡོད་ལ་དགོད།
B: *Ha*, that's fine. Let me tell you, if a brave young man caught a cowardly enemy after tracking him down, how would he laugh?	ཁ	ཧ། དི་ཚོག་གི ངས་ཁྱོ་བཤད། དཔའ་རྩལ་ཅན་གི་གསར་རྒོད་བཟིག་གིས་སྙིང་མེད་ཅན་གི་དགྲ་ངན་བཟིག་བདའ་ཡས་འཛིན་གོ་རྒྱུ་བཟིག་ག དི་ཆི་ཡས་དགོད་རྒྱུ་རེད།
A: Oh, for that: "Hahaha, Jyamtso, my archenemy, I will take your head and make it my chamberpot!"	ཀ	ཨོ། དི་ད་ཧ་ཧ་ཧ། དགྲ་ཀན་རྒྱ་མཚོ། ངས་ཁྱོའི་མགོ་ཐུ་བླངས་ངས་ཆབ་ཧྲོ་ཡོད་རྒྱུ་ཟེར་གོ
B: What....what did you say to me?	ཁ	ཁྱོས་···ཁྱོས་ང་ཆི་བཟེ།
A: I was telling you how I'd laugh. *Ya*, you ask.	ཀ	ངས་ཁྱོ་དགོད་སྲོལ་བཤད་གོ་ནས་གོ ཡ་ད་ཁྱོ་དགེས་དྲིས།
B: What about when this enemy pleads for forgiveness?	ཁ	ཨོ་དི་ན་དགྲ་ངན་དེས་ཕྱིར་ར་ཞུ་བ་ཡོད་གོ་རྒྱུ་ན།
A: H-hero, please spare my life once. Hehe, don't kill me...hehe, I will give you whatever you want. He would say like this.	ཀ	དཔའ·····དཔའ་བོ། ཚེ་ཐར་ར་ཅིག་ཐོངས། ཧེ་ཧེ···ཁྱོས་ང་མ་གསོད་ར····ཧེ་ཧེ···ཁྱོ་ཆི་བཟིག་དགོ་ན་ངས་ཁྱོ་དེ་སྟེར་ཡ། དི་ཟེར་རྒྱུ་རེད།
B: What about when a person shares an exciting secret with someone?	ཁ	མྱི་བཟིག་གིས་ཅིག་ག་དགའ་གཏམ་གསང་གཏམ་ཡས་བཤད་གོ་རྒྱུ་ན།
A: For that: "*Aro*, Jyamtso! It's said that no one knew we stole a chicken, I have also heard that...... hehe."	ཀ	ཨོ་དི་ད། ཨ་རོ་རྒྱ་མཚོ་བཟེ་ཡ། ཁུ་གཉིས་ཀས་བྱ་བོ་བཟིག་བརྐུས་ནོ་དི་ཅང་གི་ར་མ་ཤེས་བཟིག་ཟེར་གི ངོ་ནོ་ཡིན་ན་ད་རུང་བཟོ། ཧེ་ཧེ།
B: You lie! When did I steal a chicken?	ཁ	ཁྱོའི་ཁྱི་གཏམ་ད། ངས་ནམ་བཟིག་ག་བྱ་བོ་བཟིག་བརྐུས་ནས།
A: Heh, I was just telling how one would laugh.	ཀ	ཧེ། ངས་ཁྱོ་དགོད་སྲོལ་བཤད་གོ་ནས་བཟེ་ན།

B: [scoffing] Ha, then what if you have understood something?

ཁ ཧ། འོ་ན་དོན་དག་བཟིག་གི་ཧ་གོ་སོང་རྒྱུ་ན།

A: Oh. One would say, "hehe, Jyamtso, you are such a thief after all. Ya, well, well!"

ཀ ཨོ། ཧེ་ཧེ། རྒྱ་མཚོ་ཁྱོ་དི་མོ་རྐུན་འཕྲུས་བཟིག་རེད་བཟེ་ར། ཡ། དྲག་གི་དྲག་གི དི་ཟེར་རྒྱུ་རེད།།

B: If someone saw something funny?

ཁ མྱི་བཟིག་གིས་དགོད་སྤྲུད་གི་དངོས་པོ་བཟིག་རིག་བཏང་རྒྱུ་ན།

A: "Hahahaha, *aro*, Jyamtso! Get over here quick, those two marmots fighting over there are really funny. Come quickly. Hahahaha." That's what they would say.

ཀ ཧ་ཧ་ཧ་ཧ་ཧ། ཨ་རོ་རྒྱ་མཚོ་བཟེ་ཡ། ཁྱོ་རེམ་མ་འདིར་ཤོག་ར། ཕར་ཀའི་ཕྱི་བ་གཉིས་ཀས་རྩུང་རེས་ཡེད་གོ་ནོ་བསོ་གི་རེ། རེམ་མ་ཤོག་ར་ཨེ། ཧ་ཧ་ཧ་ཧ། དི་ཟེར་རྒྱུ་རེད།

B: Then what about when a landlord's lackey tries to give the landlord a suggestion?

ཁ ཡ། འོ་ན་ཞིང་བདག་གི་རྒྱུགས་ཁྱི་བཟིག་གིས་ཞིང་བདག་ག་ཐབས་བཟིག་ཞུ་དགོ་རྒྱུ་ན།

A: "*En*, hehe, my lord, hehe, this time when we are collecting taxes..." Then he would whisper something in the master's ear.

ཀ ཨུན། ཧེ་ཧེ······སྐུ་ངོ་། ཧེ་ཧེ······། ད་ཐེངས་འབྲུ་བོགས་བསྡུ་གོ་དུས······། ཟེར་ཞོར་ར་ད་ཞིང་བདག་གི་རྣ་གི་ནང་ང་ཁ་རོག་ག་བཤད་རྒྱུ་རེད།

B: And if the landlord was very pleased with the suggestion?

ཁ ཞིང་བདག་ཁོ་ག་ཐབས་དེར་འཐད་ལས་གཤིས་གི་དགའ་བཏང་རྒྱུ་ན།

A: He would say, "*Enen*, hehe, haha, impressive, Heh, impressive."

ཀ ཨུན་ཨུན······ཧེ་ཧེ······ཧ་ཧ་ཧ་ཧ······ངར་བ་རེད། ཧི། ངར་བ་རེད། དི་ཟེར་རྒྱུ་རེད།

B: *Ya*, that's correct. And what if that lackey looted and plundered, and did all sorts of terrible things to a guttersnipe, and the guttersnipe became desperate?

ཁ ཡ། དི་རེད་དི་རེད། ཡང་རྒྱུགས་ཁྱི་དི་སོང་ངས་དབུལ་བོ་བཟིག་གི་ལག་ནས་འཕྲོག་རྒྱུ་འོ་འཕྲོག་གས་བཙོམ་རྒྱུ་འོ་བཙོམ་མས་འགྲོ་འགྲོ་བཟིག་བཙོས་བཏང་ངས་དབུལ་བོ་དི་ཁུ་ཐུག་སོང་རྒྱུ་ན།

A: For that, he would say, "hehehe! You man-eating beast! Kill me, kill me, kill me…. hehe" and come at the lackey.	ཀ། དེ་ད། ཧུ་ཧུ་ཧུ……མི་ཤ་གསོན་པོར་ཟ་ནོ་གཞིད་མ་ཁྲོ། ཁྲོས་ང་སོད……ང་སོད……ང་སོད། ཧུ་ཧུ…… བཟེ་ད་ཐོག་གཤོར་རྒྱུ་རེད།
B: And then the lackey?	ཁ དེས་ན་རྒྱུགས་ཁྲི་དེས།
A: Uh, the lackey would point to those behind him with guns on their shoulders, "Hehe, hit me, if you want to die.[3] Hehe, hit me, hehe!" That's what he'll say.	ཀ། ཨི། རྒྱུགས་ཁྲི་དེས་ཁོ་གའི་དཔུང་གི་བོའུ་ཁུར་རིག་ག་བསྟན་ནས། ཧེ་ཧེ། ཁྲོ་དགེ་ཞིང་ང་ཕེབས་ན་འདོད་ན་རྒྱོབ་ཡ་ཧེ་ཧེ……རྒྱོབ་མོ་ཧེ་ཧེ། དེ་ཟེར་རྒྱུ་རེད།
B: Well then, how would a comrade laugh while watching a play in the theatre and seeing one hilarious action after another?	ཁ ཨི། འོ་ན་བློ་མཐུན་བཟིག་གིས་ཟློས་གར་ཁང་ནས་རྩེད་མོ་བལྟ་གོ་དུས་དགོད་སྤྲོད་གི་འཁྲབ་སྟངས་གཅིག་འཕྲོར་གཅིག་བུད་བཏང་ན་དེ་ཆི་ཡས་དགོད་རྒྱུ་རེད།
A: For that, they would say, "hahaha…" and would laugh until they cried.	ཀ། དེ་ད། ཧ་ཧ་ཧ……བཟེ་ད་མིག་ཆུ་ཡོང་རགས་གོ་ད་དགོད་རྒྱུ་རེད་ཡ།
B: If they get exhausted from all the laughing?	ཁ བགད་བགད་ལས་ཆད་བཏང་ན།
A: They would say "hahaha… *Ayoshe!*"	ཀ། ཧ་ཧ་ཧ……ཨ་ཡོ། དེ་ཟེར་རྒྱུ་རེད།
B: Well then, if a drunkard is laughing to himself while stumbling along?	ཁ། ཡིན་ན། ཆང་འཐུང་བཟིག་གིས་ཁེར་དགོད་ཡས་འཁྱུར་རེ་འཁྱོར་རེ་འགྲོ་གོ་རྒྱུ་ན།
A: I'm not drunk, hehe, I'm not drunk, hehe… I'll fight you. I'll fight… urk [retching sound]!	ཀ། ང་བཟི་མེད། ཧེ་ཧེ། ང་བཟི་མེད་ཨ། ཧེ། ངས་རྡུང་རེས་ཡིད་ལ……རྡུང་རེས་ཡེ……ཨའུ།
B: [dismissively] Heh, that's enough.	ཁ། ཧེ། ད་ཚོག་གི

3 The lackey literally says "if you want to go to a Pureland," suggesting he will die and reincarnate.

A: What's up?	ཀ།	ཡ་ཆི་རེད།
B: Well then, what if someone needs to quickly change a word when they realize they've misspoken.	ཁ།	འོ་ན་མི་བཟིག་གིས་སྨོན་ན་བཤད་ནོ་འཆུག་སོང་ནོ་ཤེས་ཡས་རེམ་མ་ཚིག་དི་བསྒྱུར་དགོ་རྒྱུ་ན།
A: This person would say "A ha ha! I was kidding just now. My wife…" and then he would change topics.	ཀ།	ཨ་ཧ་ཧ། ད་གི་དི་བཟོ་ངས་ཁྱོ་ཞང་ང་རྩེད་ནི་ར། ངེད་གི་ཨ་ཡེ་གིས་ཟེར་ཞོར་ར་ད་དོན་དག་གཞན་པ་བཟིག་གི་ཐོག་ག་ལྷིང་རྒྱུ་རེད།
B: Oh, that's it! That's it! *Aro*, speaking of that, how do women laugh?	ཁ།	ཨོ་དི་རེད་དི་རེད། ཨ་རོ་དི་བཟེ་ན་ཨ་ཡེ་བཟོ་ཆི་བཟིག་ཡས་དགོད་ནི་རེད།
A: Uh, tell me what they do when laughing, and I'll tell you.	ཀ།	ཨ། ཆི་བཟིག་ལས་གོ་དུས། ཁྱོས་ང་ཤོད་ར་ད་ངས་ཁྱོ་བཤད་རོ།
B: If two women were tickling each other.	ཁ།	ཨ་ཡེ་གཉིས་གི་འཛིན་རེས་ཡེད་གོ་རྒྱུ་ན།
A: *Alahohoye*! Heh, that's enough, that's enough. Heh, that's enough. *Un, un*.	ཀ།	ཨ་ལ་ཧོ་ཧོ་ཡེ། ཧེ·····ད་ཚོག་གི་ད་ཚོག་གི ཧེ··· ད་ཚོག་གི ད···ཨུན་ཨུན།
B: *Aro*, what was wrong with her?	ཁ།	ཨ་རོ། དེར་ཆི་བཟིག་མ་ཉན་ཐལ།
A: Oh, she was saying she was in pain.	ཀ།	ཨོ། སྡེ་གིས་ཨ་ཡོ་བཙོས་བཏང་ཐལ་ཟེར་གོ་ནི་མིན་ནས།
B: Oh, she wants to cry then. Today if your wife and children were here, they would fear that you have a heart problem and have heart attacks.	ཁ།	ཨོ། ད་ཧེ་འདེབས་ན་འདོད་གོ་ནི་རེད་ལ། དེ་རིང་ཁྱོའི་བུད་མེད་ར་བྱིས་པ་ཚོ་ཡོད་རྒྱུ་ན་ཁྱོ་སྙིང་ནད་བྱུང་བཏང་བཟིག་འདོད་ལས་སྙིང་གད་རྒྱུ་རེད་ཡ།
A: If they fear, it's probably because they were amazed that I had such acting skill.	ཀ།	སྙིང་འགད་གོ་དུས་ང་འཁྲབ་སྟོན་གི་རྩལ་ཡོད་རྒྱུའོ་མང་སོང་ངས་ཡ་མཚར་སོང་ནི་ཡིན་རྒྱུའོ་རེད།

B: Well, I don't know if you have skills, but it's certain that you are unhinged.

ཁ། ད་རྩལ་བརྡོག་གོ་ཡོད་ནོ་ལ་མི་ཤེས་གི་ར་རྩ་གཅིག་མི་ཚང་ནོ་ཁོ་ཐག་རེད།

A: You don't know. Appearing unhinged is the inherent characteristic of an artist.

ཀ། དི་ད་ཁྱོས་མ་ཤེས་ནི་རེད་ཡ། རྩ་གཅིག་མི་ཚང་ནི་བཟིག་ག་རིག་ནོ་བྱུང་སྒྱུ་རྩལ་པ་གི་ཁྱད་ཆོས་ཡིན་ནི་རེད།

B: Oh, that's possible. What artist can't lift a satchel?[4]

ཁ། ཨོ། དི་བཟོ་ཡིན་ན་ར་ཐང་གོ། ཁྱོ་འདྲ་འདྲའི་སྐྱེ་མོ་མི་ཁྱག་ནས་སྒྱུ་རྩལ་པ་བཟིག་བཟོ་ཨེ་ཡོད་ལ།

A: Though I'm not a pundit of performing arts, when compared with you why wouldn't I, a crow of the forest become a *garuda*, and a skunk on the grassland become a tiger.[5]

ཀ། ང་རིག་རྩལ་ལ་བྱུང་ནིའི་རིག་གྲོད་བཟིག་མིན་རུང་ཁྱོའི་མགོ་ནས་བཟོ་ད་ང་ནགས་རྒྱ་རྫོང་ཁ་ཏ་ཁྱུང་གི་ལོག་གས་ཐང་སྤྲང་དཀར་རྟེའུ་ལོ་སྟག་གི་མི་ལོག་ག་ཆེད་རེ།

B: *Yayaya*. I'm not arguing with you. Let's say that you are an artist. I still have a question for you: since you're an artist, aren't you fluent with folk music, modern music, and dancing?

ཁ། ཡ་ཡ་ཡ། ད་ངས་ཁྱོ་རྩོད་པ་མི་རྒྱག ད་ཁྱོ་སྒྱུ་རྩལ་པ་བཟིག་ཡིན་ནི་ཁྱོས་ཐོངས། ང་ད་རུང་ཁྱོ་འདྲི་རྒྱུ་བཟིག་ཡོད་ཀི སྒྱུ་རྩལ་པ་བཟིག་ཡིན་ན་གླུ་གླུ་དབྱངས་ཞབས་བྲོ་གསུམ་པོ་ད་ཐོགས་རྒྱུ་བཟིག་ཡོད་ནི་མ་ར།

A: Of course I am.

ཀ། དི་ད་ཐོགས་ནས།

B: Well then, you'll sing, right?

ཁ། འོ་ན་ཁྱོས་ར་ལེན་ནི་རེད་ལ།

4 This appears to be playing on the similar pronunciations of the first syllable in the words "artist" (སྒྱུ་རྩལ་པ། pronounced *jyutselpa*) and "sack" (སྐྱེ་མོ། pronounced *jyemo* and translated here as "satchel").

5 This plays on a sort of proverbial phrase, comparing the speaker first to the less auspicious animals "crow" and "skunk," and then to greater animals in the same category (bird and mammal respectively) of *garuda* and tiger. Thus the speaker becomes great in comparison to his partner. Traditionally, it is used to sarcastically scold someone who tries to make themselves seem more important around inferiors.

A: *Aha*,[6] both the turquoise dragon of the south and I, and the northern cuckoo too, who told you that we three keep silent?

ཀ ཨ་ཧ། ལྷོ་གཡུ་འབྲུག་ར་ངེད་གཉིས་ཀ། བྱང་ཁུ་བྱུག་ར་ངེད་གསུམ་པོ་ཁ་རོག་ག་འདུག་གི་བཟེ་ཁྱོ་སུས་བཤད་གི

B: Ok, ok! Enough, enough. Then sing a song.

ཁ ཡ་ཡ། ད་ཚོག་གི་ཚོག་གི འོ་ན་ཁྱོས་གླུ་དབྱངས་བཞིག་ལོངས་ར།

A: Singing songs is easy. You listen and I'll sing for you. [clearing throat] *Un, un*.
I am not giving you breakfast,
I am not giving you lunch,
I am not giving you dinner
without having food and drink.
you starve to death!
It's your fault. *Soyalaso*.[7] It's all your fault.

ཀ གླུ་དབྱངས་ལེན་རྒྱུའོ་བཟོ་སླ་ནི་རེད། ཁྱོས་ཉོན་ར་ངས་ཁྱོ་ལེན། ཨུན་ཨུན།
ནངས་ཇ་ལྡུད་རྒྱུ་མིན་ཡ།
གུང་ཇ་ལྡུད་རྒྱུ་མིན་ཡ།
དགོང་ཇ་ལྡུད་རྒྱུ་མིན།
ཟ་རྒྱུ་འཐུང་རྒྱུ་མེད་ལ།
ལྟོགས་གས་ཤི་འགྲོ་ན་ར།
ཁྱོ་དགེ་རང་གི་སྡུག་གྱོང་རེད། སོ་ཡ་ལ་སོ། ཁྱོ་དགེ་རང་གི་སྡུག་གྱོང་རེད།

B: [scoffing] Heh! What was that? I've never heard a "song" like that before!

ཁ ཧེ། ཁྱོའི་དི་བཟོ་ཆི་བཞིག་ཡིན་ནས། ངས་དི་མོ་གླུ་དབྱངས་བཞིག་ཟོ་གོ་ར་མ་མྱོང་གོ

A: [dismissively] *Aha*! Not only don't you know how to sing, you also don't know how to listen. Ok, I'll sing you another. Listen.

ཀ ཨ་ཧ། ཁྱོས་ད་ལེན་ད་ཆེ་ཤེས་ར་ཉན་ར་མི་ཤེས་གི་ཡ། ཡ་ཡ། ད་ངས་ཁྱོ་གཞན་པ་བཞིག་ལེན། ཁྱོས་ཉོན་གོ

B: Ok.

ཁ། ཡ།

A: If I kill Jyamtso it must be tonight.[8]

ཀ རྒྱ་མཚོ་གསོད་ན་དེ་དགོང་ལ་བསྟུན་དགོ

6 *Aha* is used here to make a strong assertion, meaning something along the lines of, "of course."

7 *Soyalaso* is a commonly used set of vocables in Tibetan songs. It is also frequently used to index Tibetanness in Chinese language songs.

8 This plays with the lyrics of a Revolutionary song, "Sailing the Seas Depends on the Helmsman" (རྒྱ་མཚོར་བསྐྱོད་ན་དེད་དཔོན་ལ་བརྟེན་དགོས།), where the character's name Jyamtso literally translates as "seas."

B: Ok! Enough. enough. Don't you have anything else to tell and sing about beyond me dying and killing me?	ཁ ཡ་ད་ཚོག་གི་ཚོག་གི ཁྱོ་ང་ཤི་རྒྱུ་བཟིག་ར་ང་གསོད་རྒྱུ་བཟིག་མིན་ན་ད་བཤད་རྒྱུ་བཟིག་ར་ལེན་རྒྱུ་བཟིག་མེད་ནི་ཨེ་རེད།
A: You have a lot to say. Whatever, I will sing one more song. I am a soldier, fully armed. If the enemy approaches, I'll dislocate his cheek.[9]	ཀ ཁྱོ་འདིར་བཤད་རྒྱུ་བཟིག་མང་གི་ར་གོ ཡ་ད་ཆེ་བཟིག་ཡིན་ན་ཡིན་གི་ཆུགས། ངས་ཁྱོ་ད་ཇུང་གཅིག་ལེན་ན་བཏང་། ང་ནི་དམག་བཟིག་ཡིན། དྲག་ཆས་སྒྲས་ནས་ཡོད་། ཕྱི་དགྲ་ཇིབ་བ་བཏུད་ན་འགྲུམ་པ་གློ་ཡས་རྫོགས།
B: [interrupting] Ok, enough. I don't know what that was. How about you sing me something easy to understand in everyday life instead.	ཁ། ཡ། ད་རེད་རེད། ཁྱོའི་དི་བཟོ་ཆེ་བཟིག་ཡིན་ནི་ན་ར་མི་ཤེས་གི དེར་བལྟས་ན་ཁྱོས་ང་འཚོ་བའི་ནང་གི་གོ་བདེ་ནི་བཟིག་ལོངས་ང་ཐོངས།
A: Tell me what kind of song you'd like.	ཀ ཁྱོ་གླུ་ཆེ་མོ་བཟིག་དགོ་ནི་བཟེ་ཨོ།
B: Uh, you'd know how to sing a lullaby, right?	ཁ ཨི། ཞ་ཡས་བསྐལ་གོ་ངུས་གི་གླུ་ཁྱོས་ལེན་ཤེས་ནི་རེད་ལ།
A: Oh, the song to make children stop crying and sleep, that one?	ཀ ཨོ། ཞ་ཡས་ངུས་བཏང་ན་ཕྲུ་ཁ་བླངས་ངས་གཉིད་ལ་འགུག་སྒྲུད་གོ་དི་ཡིན།
B: *Olé olé*, I mean that.	ཁ ཨོ་ལེ་ཨོ་ལེ། དི་བཟེ་ནས།

https://baike.baidu.com/item/%E5%A4%A7%E6%B5%B7%E8%88%AA%E8%A1%8C%E9%9D%A0%E8%88%B5%E6%89%8B/4423362

9 Again, he is playing with a revolutionary song, very likely this one: https://baike.baidu.com/item/%E6%88%91%E6%98%AF%E4%B8%80%E4%B8%AA%E5%85%B5/4644

A: Oh, when children cry, you can sing like this and then they will fall asleep.

Ah Ah! Don't cry, dear, go to sleep.
Go to sleep and I'll give you a horse.
And I'll give you a saddle atop the horse.
And I'll give you reins covered with silk
Baby, don't cry, go to sleep
When the daughter-in-law comes, I'll give you a conch shell[10]
Give you a conch shell with silk decorations
When the merchant comes, I'll give you a *mdzo*.[11]
Give you a *mdzo* with a load on its back.
Baby, protected by heaven
Don't cry and sleep quickly
Oh, baby, don't cry and sleep!
I'll butcher a mottled billy goat and give it to you.
And give you its kidneys rolled in fat
Catch stars in sky and give them to you
Pluck flowers on the ground and give them to you
If you still cry, then I'll punch you
I'll twist your neck if you cry more
This karma of mine![12] You still want to cry? Cry more, cry more......

ཀ ཨོཾ། དི་ད་ཞ་ཡས་གིས་ཧེ་འདེབས་གི་ར་ཡོད་དུས་འདི་གས་གླངས་ན་ད་གཉིད་འགྲོ་ནི་རེད་ཡ།

ཨ ཨ······།
ལོ་ལོ་མ་ངུ་གཉིད་ལ་སྡོད་ཡ།
གཉིད་ལ་སྡོད་ར་རྟ་བཟིག་སྟེར།
ཡང་རྟ་ལ་སྒ་བཟིག་སྟོད་ལ་སྟེར།
ཡང་སྲབ་མདའ་དར་གིས་གཡོགས་ག་སྟེར།
ལོ་ལོ་མ་ངུ་གཉིད་ལ་སྡོད།
ཡང་བག་མ་ཡོང་ན་དུང་བཟིག་སྟེར།
ཡང་དུང་ལ་དར་བཟིག་འདོགས་ག་སྟེར།
ཡང་ཚོང་པ་ཡོང་ན་མཛོ་བཟིག་སྟེར།།
ཡང་མཛོ་ལ་ཁལ་བཟིག་འགེལ་ལ་སྟེར།
ཡང་ལོ་ལོ་གནམ་གིས་སྲུང་རྒྱུའོ།
ཕྲུ་མ་ངུ་རེམ་མ་གཉིད་ལ་ཐོངས།
ཨོ་ལོ་ལོ་མ་ངུ་གཉིད་ལ་ཐོངས་།
ར་ཐོང་ཁྲ་རིལ་བཤའ་ལ་སྟེར།
མཁལ་མ་ཚིལ་གིས་གཡོགས་ག་སྟེར།
གནམ་གི་སྐར་མ་འཛིན་ན་སྟེར།
ས་གི་མེ་ཏོག་བཏོག་ག་སྟེར།
ད་ཧེ་བཟིག་ཐོབས་ར་མར་ར་ཁུ་ཚུར་གི་ད་རྩུང་ངུས་ར་སྐེ་འབུ་གཙུ།
ངའི་ལས་དབང་འདི་ད། ད་ཕྲོ་ངུ་རྒྱུ་འེ། ཕྲོ་ངུས། ཕྲོ་ངུས། ཕྲོ།

10 *Wagma* བག་མ usually is used for a bride but may also be used by parents-in-law to refer to their daughter-in-law. This seems to be sung from the perspective of a child's grandparents, saying that when the child's mother comes, she will give these things to the child.

11 A yak-cow hybrid.

12 This is a common way of sighing and complaining in Amdo.

B: [as if in pain] Ow! My head can't take that much hitting, *aro*.	ཁ ཨ། དི་ར་བཞིག་བརྡོད་དའི་བརྡོའི་མགོ་གི་ར་མི་བ་གི་གོ ཨ་རོ།
A: [as if suddenly realizing] Oh, but you are not the child.	ཀ ཨོ་ཁྱོ་ཞ་ཡས་ཡིན་ཉི་མ་རེད་ལོ།
A and B: Ha ha ha	ཀ ཁ། ཧ་ཧ་ཧ།

2. Boasting ཡབ་རྒྱག་པ།[1]

A: Since this snowy land of Tibet is not only an ocean of songs and dance, but also a Pureland of research, if you live here you should research both the positive and the negative things. And in particular, we must research about the negative things.

ཀ བོད་གངས་ཅན་གི་ཡུལ་འདི། གླུ་གར་གི་རྒྱ་མཚོ་བཟིག་ཡིན་ནས་མི་ཚད། ད་རུང་ཞིབ་འཇུག་གི་ཞིང་ཁམས་བཟིག་ཡིན་ནོའི་སྐབས་གི ཡུལ་འདི་ནས་བསྡད་ན་བཟང་ངན་གཉིས་ཀ་ཞིབ་འཇུག་ཡེད་དགོ་ནི་རེད། དེའི་ནང་ནས་ར་ངན་པ་གི་སྐོར་ར་ཞིབ་འཇུག་ཡེད་དགོ་ནི་རེད་ཡ།

B: I haven't heard that before, *aro*.

ཁ གོ་ར་མ་མྱོང་། ཨ་རོ།

A: There are many benefits to researching negative things.

ཀ ངན་པར་ཞིབ་འཇུག་ཡས་ན་ཕན་པ་མང་ནི་རེད།

B: I don't buy it.

ཁ རྣར་མི་འགྲོ་གི

A: You can gain a lot from studying negative things.

ཀ ངན་པ་ཞིབ་འཇུག་ཡས་ན་གྲུབ་འབྲས་ཐོབ་ནི་རེད།

B: What can you gain from studying negative things?

ཁ ངན་པ་ཞིབ་འཇུག་ཡས་གྲུབ་འབྲས་ཆེ་བཟིག་ཐོབ་ནི་རེད། ཁྱོ།

A: That is, when we truthfully tell the negative behaviours, even a fool's brain can turn on.

ཀ དེ་ད། ངན་པའི་སྤྱོད་པ་བདེན་པ་ཡས་གཅིག་བརྗོད་ན་ད། གླེན་པ་གི་ཀླད་པ་ར་འཁོར་རྒྱུ་བཟིག་ཡོད་ནི་རེད་ཡ།

1 In the recordings, A is performed by Menla Jyab.

©2025 Jyab (text)
Thurston & Samdrup (Trans. & Notes), CC BY-NC 4.0
https://doi.org/10.11647/OBP.0452.02

B: Oh, now I understand. You are going to make fun of the ones who lie and boast.	ཁ	ཨོ། ད་ངས་གོ་ཐལ། ཁྱོས་ལབ་བརྒྱབ་བས་གཤོམ་གཏམ་གོ་ནི་རིག་ག་ངོ་མཚང་བཟིག་འབྲུ་རྒྱུ་རེད་མོ།
A: *Olé*, it goes without saying. My goal is to poke boasters and liars with needles and awls, and to make people who are guilty of it jump at every word I say.	ཀ	ཨོ་ལེ། ཆེ་བཤད་རྒྱུ། ངའི་དམིགས་ཡུལ་ལབ་ཀྱལ་གཤོབ་ཀྱལ་རིག་ག་ཁབ་གཙག་འབིག་གཙག་བཟིག་ཡེད་རྒྱུའི་ཞོར་ར། ཚིག་རེ་རེ་གིས་གནོང་ཡོད་ནི་འགག་རེ་གནམ་མ་ལྡིང་གི་འཛོག་བཟེ་ནི་ཡ།
B: Okay, that's right. That's right. Well then, I agree to boasting and lying.	ཁ	ཧེ། ཧེ། དེ་རེད། དེ་རེད། དེ་ན་དྲ། ང་ར་ལབ་བརྒྱབ་བས་གཤོབ་གཏམ་རྒྱུའི་འཐད་པ་ཡིན།
A: Okay, if you agree then let's begin.	ཀ	ཡ། ཁྱོ་འཐད་པ་ཡིན་ན་ད་ཆོག་གི ད་མགོ་རྩོམ།
B: Huh? Wh..who should begin?	ཁ	ཨེ། སུ། སུ་ནས་མགོ་རྩོམ་རྒྱུ།
A: You should start.	ཀ	ཁྱོ་ནས་མགོ་རྩོམ།
B: Really? Shall we boast first or lie first?	ཁ	ཨེ། སྔོན་ན་ལབ་ཀྱག་རྒྱུ་ན། གཤོབ་གཏམ་རྒྱུ།
A: It's one and the same. Boast and we will be lying anyways.	ཀ	གཅིག་ར་གཅིག་རེད། ལབ་ཀྱག་གི་སྟོད་ར་གཤོབ་གཏམ་མས་བཞག་ཡོད་ནི་རེད།
B: That's right. That's right. Um, I will boast then.	ཁ	དེ་རེད། དེ་རེད། ཨུ····ད་ལབ་ཀྱག་རྒྱུ་གོ
A: Do it, do it!	ཀ	དེ་བྱོས། དེ་བྱོས།
B: Um, I, um, I......	ཁ	ཨུན། ང་། ཨུན། ང་།
A: Well, be quick!	ཀ	ཡ་དྲ། རེམ་ཡ།
B: Umm, I-, I'm not boasting, boy, but I......	ཁ	ཨུན། ང་། ངས་ལབ་བརྒྱབ་ནི་མིན་དྲ། ཞེ་ལེ། ང་།

A: What do you mean "not boasting"? I told you to boast!

ཀ། ལབ་བརྒྱབ་ནི་མིན་བདོག་གོ ཁྱོ་ལབ་རྒྱོབ་བཟེ་ནི་ཡ།

B: Uh. [with self-reproach] Heh. I have never boasted before, so I don't know how to boast.

ཁ། ཨ། ཧེ། ད་ངས་ལ་བརྒྱབ་མ་མྱོང་ནི་ཁོའུ་གི་ངས་ལབ་ཆི་ཡས་རྒྱག་དགོ་ནི་མི་ཤེས་ཨོ།

A: Boast! Boast! Don't be polite. I know you are excellent at boasting.

ཀ། ལབ་རྒྱོབས། ལབ་རྒྱོབས། ད་ཁྱོས་ཇུ་མ་ཡེད་དྲོ། ཁྱོ་ལབ་བརྒྱབ་བས་བུད་ལས་བསྟད་ཡོད་ནོ་ངས་ཤེས་ནི་རེད།

B: Yep, that's true, but I'm no match for you. You are famous for boasting.

ཁ། ཨུན། དེ་བདེན་དྲ། ཁྱོ་འགྲུན་ནི་མ་རེད་ཡ། ཁྱོ་ལབ་བརྒྱབ་བས་མྱིང་ང་གྲུགས་གས་བསྟད་ཡོད་ནོ་རེད་མོ།

A: How can I compete with you? You are a box of boasts, and a bag of lies.

ཀ། ང་ཁྱོ་ཆེ་འགྲུན་བཟེ་ར། ཁྱོ་སྡེ་ལབ་གི་སྒམ་ཆུང་། གཤོབ་གི་རྐྱལ་བ་རེད་མོ།

B: I can't compete with you. You are one who was scolded by people up there and cursed by people down there.

ཁ། ང་ཁྱོ་འགྲུན་ནི་མ་རེད། ཁྱོ་སྡེ་ཡར་གི་སྡིགས་སའོ། མར་གི་དམོད་སའོ་རེད།

A: Even so, how could I compete with you? You are a rumour mill, and a driver of feuds.

ཀ། དེ་ཡིན་རུང་དྲ། ང་ཁྱོ་ཆེ་འགྲུན་བཟེ་ར། ཁྱོ་སྡེ་མཁའ་གི་འཁོར་ལོ། ཁྱོད་གི་སྣ་འདྲེན་རེད་མོ།

B: I can't compete with you, you are an axe that destroys what's without and a hatchet that destroys what's within.[2]

ཁ། ང་ཁྱོ་མི་འགྲུན་ན། ཁྱོ་ཕྱི་བཤིག་གི་སྟ་རེ་ར། ནང་བཤིག་གི་སྟེའུ་རེད་མོ།

A: I can't compete with you. You are an evil spirit to your village, and a disaster-causing demon to your family.

ཀ། ང་ཁྱོ་འགྲུན་ནི་མ་རེད་ཡ། ཁྱོ་སྡེ་སྡེ་བ་གི་གདོན་འདྲེ་ར། ཁྱིམ་ཚང་གི་འབྱུང་འདྲེ་རེད།

2 "Without" means "external to the community," and "within" refers to one's family and the community.

B: Even so, I'm still no match for you, *aro*! You are a burden to the country and a yoke on the people.

ཁ དེ་ཡིན་ན་ར། ང་ཁྱོ་མི་འགྲན་གི་ཨ་རོ། ཁྱོ་སྡེ་རྒྱལ་ཁབ་གི་ཁུར་རོ་ར། མི་དམངས་གི་གདོས་རོ་རེད་མོ།

A: How can I compete with you? You are your family's leader, and a hero to your mother.[3]

ཀ ང་ཁྱོ་ཆེ་འགྲན་བཟེ་ར། ཁྱོ་སྡེ་ཁྱིམ་ཚང་གི་དཔོན་པོ་ར། ཨ་མའི་མགོ་གི་དཔའ་བོ་རེད་ཡ།

B: [dismissively] Hehe. I'm not competing with you, *aro*. You are the only one with learning, you even know how to write your own name! You do!

ཁ ཧེ། ཧེ། ང་ཁྱོ་མི་འགྲན་གི་ཨ་རོ། ཁྱོ་སྡེ་ཡོན་ཏན་ཅན་ཁེར་མོ་རེད་མོ། རང་གི་མིང་ར་འབྲི་ཤེས་གི་མོ། ཁྱོས།

A: How can I compete with you? As far as letters you completely… you've got the Tibetan alphabet down pat.

ཀ ང་ཁྱོ་ཆེ་འགྲན་བཟེ་ར། ཡི་གེ་བཤད་ན་ད་བབ་གི ཁྱོ་སྡེ་ཀ་ཁ་སུམ་ཅུ་བོ་ཐོགས་རྒྱུ་མེད་ནོ།

B: I can't compete with you. You write and write and add extras to the thirty letters.

ཁ ང་ཁྱོ་མི་འགྲན་གི ཁྱོ་སྡེ་བྲིས་གི་བྲིས་གི་ཀ་ཁ་སུམ་ཅུ་བོ་བཟོ་ལྷག་ག་བུད་འཛོག་ནོ།

A: Huh! How can I compete with you though. When you write the letter *ka* (ཀ) you write it with four legs![4]

ཀ ཧུ། ང་ཁྱོ་ཆེ་འགྲན་བཟེ་ར། ཁྱོས་ཀ་བྲིས་ན་རྐང་པ་བཞི་བཟོ་ཡོད་ནོ།

B: I'm not competing with you, *aro*! When you write Tibetan, you don't even need a *tseg* (་)![5]

ཁ ང་ཁྱོ་མི་འགྲན་གི་ཨ་རོ། ཁྱོས་སྡེ་བོད་ཡིག་བྲིས་ན་ཚེག་མི་དགོ་མོ།

---

3 This is probably a sarcastic statement suggesting that "B" abuses his family.

4 The syllable *ka* has three vertical lines. Adding a fourth suggests that the speaker's writing is poor.

5 This is the dot that separates syllables. The implication is that he cannot even write multisyllable words.

A: How can I compete with you? You can cut the leg off of *da* (ད) and put it under *tha* (ཐ).[6]	ཀ ང་ཁྱོ་ཆེ་འགྲན་བཟེ་ན། ཁྱོས་སྐྱེ་ད་གི་སྐུག་ཐུ་བཅད་ལས་ཐ་གི་ཞབས་ལ་འཐེན་ན་ཆོག་ནོ།
B: I am not competing with you, *aro*! You can write *zha* (ཞ) backwards.	ཁ ང་ཁྱོ་མི་འགྲན་གི་ཨ་རོ། ཁྱོས་ཞ་གི་ཁ་ཕྱིར་ར་བསྐོར་རས་བྲིས་ན་ཆོག་ནོ།
A: How can I compete with you? You can turn *nya* (ཉ) on its end and make it lie down.[7]	ཀ ང་ཁྱོ་ཆེ་འགྲན་བཟེ་ར། ཁྱོས་སྐྱེ་ཉ་གི་ཁ་ཐུར་ར་བསྐོར་རས་ཉལ་གི་བཞག་ན་ཆོག་ནོ།
B: Hehe, *ala*, I can't compete with you, *aro*. You know that two plus one is three.	ཁ ཧེ། ཧེ། ཨ་ལ། ང་ཁྱོ་མི་འགྲན་གི་ཨ་རོ། ཁྱོས་སྐྱེ་གཅིག་གི་ཁ་གཉིས་བསྣན་ན་གསུམ་ཡིན་ནོ་ཤེས་གི་མོ།
A: How can I compete with you? You know that one take away zero is zero!	ཀ ང་ཁྱོ་ཆེ་འགྲན་བཟེ་ར། ཁྱོས་སྐྱེ་གཅིག་གི་ཁ་ནས་ཐིག་འཐེན་ན་ཐིག་ཡིན་ནོ་ཤེས་གི་མོ།
B: I'm no match for you. You know zero times zero makes two!	ཁ ང་ཁྱོ་མི་འགྲན་གི ཁྱོས་སྐྱེ་ཐིག་ཐིག་ག་བསྒྱུར་ན་གཉིས་ཡིན་ནོ་ཤེས་གི་མོ།
A: How can I compete with you? You know that five divided by two is four.	ཀ ང་ཁྱོ་ཆེ་འགྲན་བཟེ་ར། ཁྱོས་སྐྱེ་ལྔ་གཉིས་ཡ་བགོས་ན་བཞི་ཐེམ་ནོ་ཤེས་གི་མོ།
B: I'm no match for you, you are the bravest one out there.	ཁ ང་ཁྱོ་མི་འགྲན་གི ཁྱོ་སྐྱེ་དཔའ་བོ་ཡོད་ལ་མེད་ལ་བོ་རེད།
A: Haha, if we're discussing bravery, how can I compete with you? You are the one who drops his gun when you see an enemy.	ཀ ཧ། ཧ། དཔའ་སྤྲོལ་བཤད་ན་ད། ང་ཁྱོ་ཆེ་འགྲན་བཟེ་ར། ཁྱོ་སྐྱེ་དགྲ་རིག་ན་བོའུ་ཧང་འཛོག་ནོ་རེད་མོ།

6 The Tibetan *da* (ད།) has a long line trailing down the right of side of the glyph. *Tha* (ཐ།), the syllable that immediately precedes it in the Tibetan syllabary, by contrast does has no such "leg." The speaker is thus suggesting his partner's illiteracy by being unable even to write these two basic glyphs correctly.

7 Here the speaker plays on the similar pronunciations of the consonant *nya* (ཉ།) and the verb *nyal* (ཉལ།) "to lie down" or "to sleep."

B: I'm also not brave like you, *aro*! You are the one who cries for his mommy when he sees a nanny [goat].

ཁ ང་ར་ཁྱོ་འདྲ་བཟིག་མི་དཔའ་གི་ཨ་རོ། ཁྱོ་སྔེ་ར་མ་རིག་ན་ཨ་མ་འབོད་ནོ་རེད་མོ།

A: How can I compete with you? You are the one who brings your pops when you go for a poo.

ཀ ང་ཁྱོ་ཆེ་འགྲན་བཟེ་ན། ཁྱོ་སྔེ་སྐྱག་པ་གཏོང་སར་ཨ་ཕ་འཁྱིད་ནོ་རེད་མོ།

B: Huh? I can't compete with you. You know where your dad keeps his tobacco bag and where your mother keeps her money.[8]

ཁ ཨེ། ང་ཁྱོ་མི་འགྲན་གི ཁྱོས་སྔེ་ཨ་བའི་དུད་ཁུག་སྡུད་ས་བོ་ར། ཨ་མའི་སྒོར་མོ་སྡུད་ས་བོ་མི་འཆུག་ནོ།

A: I can't compete with you *aro*. You cannot be stopped by the walls and locks of your neighbors.

ཀ ང་ཁྱོ་ཆེ་འགྲན་བཟེ་ན། ཁྱོ་སྔེ་ཁྱིམ་མཚེས་གི་གྱང་ར། སྒོ་ཁ་གི་ཟྭ་གིས་ར་མི་ཐོག་ནོ།

B: I'm no match for you, *aro.* You see the money in someone's pocket before you even see their face.

ཁ ང་ཁྱོ་མི་འགྲན་གི་ཨ་རོ། ཁྱོས་སྔེ་མྱི་གི་ངོ་མ་རིག་གོང་ང་། རྩམ་གི་སྒོར་མོ་རིག་བསྡད་ཡོད་མོ།

A: How can I compete with you? Your hands arrive before your body does.[9]

ཀ ང་ཁྱོ་ཆེ་འགྲན་བཟེ་ར། ཁྱོ་སྔེ་མྱིའི་ལུས་མ་ཐོན་གོང་ང་ཡིན་ན། ལག་པ་ཐོན་ནས་བསྡད་ཡོད་ནོ།

B: Uh, I can't compete with you; you are the most beautiful person.

ཁ ཨེ། ང་ཁྱོ་མི་འགྲན་གི ཁྱོ་སྔེ་ཡག་པ་བོ་ཁེར་མོ་རེད་མོ།

A: How can I compete with you? You are the cleanest person.

ཀ ང་ཁྱོ་ཆེ་འགྲན་བཟེ་ར། ཁྱོ་སྔེ་གཙང་མ་བོ་རེད་མོ།

B: I can't compete with you; you are the one who wears a flower-patterned shirt.

ཁ ང་ཁྱོ་མི་འགྲན་གི ཁྱོ་སྔེ་སྟོད་ཅེ་མེ་ཏོག་ཅན་པོ་གོན་ནོ་རེད་མོ།

8 This suggests that "A" steals from his parents.

9 Suggesting that "B" is always asking for or stealing money.

A: How can I compete with you? You are the one who wears bell-bottoms.	ཀ	ང་ཁྱོ་ཚེ་འགྲན་བཟེ་ན། ཁྱོ་སྐྱེ་ཀྲང་སྣམ་དུང་ཆེན་ཁ་གོན་ནེ་རེད་མོ།
B: I can't compete with you; you are the one who wears flat caps.[10]	ཁ	ང་ཁྱོ་མི་འགྲན་གི ཁྱོས་སྐྱེ་ཞྭ་སྒ་འབུར་གོན་ནས་བསྡད་ཡོད་ནོ།
A: How can I compete with you? You are one who wears pointy red shoes.[11]	ཀ	ང་ཁྱོ་ཚེ་འགྲན་བཟེ་ན། ཁྱོ་སྐྱེ་ལྷམ་དམར་མདུང་གོན་ནེ་རེད་མོ།
B: I can't compete with you, *aro*; you are the owner of stinky feet and companion with the smell of alcohol.	ཁ	ང་ཁྱོ་མི་འགྲན་གི་ཨ་རོ། ཁྱོ་སྐྱེ་ཀྲང་རྡུལ་གི་བདག་པོ་ར། ཆང་དྲི་གི་འགྲོ་རོགས་རེད་མོ།
A: How can I compete with you? You are sworn-brothers with pigs and bedfellows with lice.	ཀ	ང་ཁྱོ་ཚེ་འགྲན་བཟེ་ར། ཁྱོ་སྐྱེ་ཕག་གི་མནའ་བཅད་ར། ཤིག་གི་ཉལ་རོགས་རེད་མོ།
B: [with husky laughter] Hehe. I can't compete with you. When you're at home, you're a fool, and when you go out, you're a bandit.	ཁ	ཧུ། ཧུ། ང་ཁྱོ་མི་འགྲན་ན། ཁྱོ་སྐྱེ་ཡུལ་ན་བསྡད་ཡོད་དུས་གློ་ཙུ་རྟུ་ར། སྤྲང་ང་བུད་བཏང་ན་ཇག་པ་རེད་མོ།
A: How can I compete with you? From the outside, you look like a foreign woman, and on the inside, you are a goat of your own country.[12]	ཀ	ང་ཁྱོ་ཚེ་འགྲན་བཟེ་ན། ཁྱོ་སྐྱེ་ཕྱི་ནས་བལྟས་ན་ཕྱི་རྒྱལ་གི་འགྲུལ་མོ་ར། ནང་ནས་བལྟས་ན་རང་རྒྱལ་གི་ར་མ་རེད་མོ།
B: I can't compete with you. You, uh, you… Wait. Wait. You and I. What were you saying about me, that from the outside I look like a foreign woman and from the inside I am a local goat?	ཁ	ང་ཁྱོ་མི་འགྲན་ན། ཁྱོ་སྐྱེ། ཨེ། ཁྱོ། ཁྱོ་སྡོད། སྡོད། ཁྱོས་ད་ང། ཁྱོ་སྐྱེ་ཕྱི་ནས་བལྟས་ན་ཕྱི་རྒྱལ་གི་འགྲུལ་མོ་ར། ནང་ནས་བལྟས་ན་རང་རྒྱལ་གི་ར་མ་བཟེ་ནོ། དེ་ཁྱོས་ང་ཆེ་བཟེ་ནས།

10 This style of hat, like a Yorkshire flat cap, was fashionable in Amdo in the 1980s and 1990s.

11 These hats and shoes were popular with Tibetans at this time. The pointy red shoes with heels were worn by both men and women at this time.

12 Meaning that the person only appears modern.

A: Oh, I will tell you. That is, in the past, you looked like it when you wore the hat tilted, dangling a cigarette from your mouth, swaggering, boasting, lying, tricking, robbing, drinking, and stealing.	ཀ ཨོ། དི་ད་ངས་ཁྱོ་བཤད། དི་ད། གནའ་དེང་མ། ཁྱོས་ཞྭ་ཟུར་གི་གོན་ནས། དོ་འཕྱེད་གི་བཙུག་གས། ལུས་གཟུར་གི་བཙུག་གས། ལབ་བརྒྱབ་བས། གཤོབ་གཏམ་མས། མགོ་གཡོག་གས། རྒྱུ་འཕྲོག་གས། ཆང་འཐུང་དེ། རྐུས་ཡས་འགྲོ་གོ་དུས་ད། ཁྱོ་དི་མོ་བཟིག་རེད་བཟེ་ཞེ་ཡ།
B: Um, that's… That's a dead issue.	ཁ ཨེ། དེ་བཟོ། དེ་བཟོ། གནའ་བཟིག་གི་གནའ་ཤི་རུལ་བ་བཟིག་རེད་མོ།
A: Hehe. That's right. That's right. We were boasting and forgot to lie.	ཀ ཧེ། ཧེ། དི་རེད། དི་རེད། ཨོ། ཝུ་གཉིས་ཀས་ལབ་བརྒྱབལབ་བརྒྱབ་བས་གཤོབ་གཏམ་རྒྱུའོ་ཡང་བརྗེད་ཐལ།
B: We wouldn't forget. Now boast on. Now lie on.	ཁ བརྗེད་ཞེ་མ་རེད། ད་ལབ་རྒྱུག ད་གཤོབ་གཏམ།
A: Who's first?	ཀ སུ་ནས་མགོ་རྩོམ་རྒྱུ།
B: Let's start with you this time.	ཁ ད་ཐེངས་ད་ཁྱོ་ནས་མགོ་རྩོམ།
A: Start with me?	ཀ ང་ནས་མགོ་རྩོམ་ཡེ།
B: Uh-huh.	ཁ ཨུན།
A: Ok. What's difficult about boasting and lying? When I open my mouth, I talk about the origins of the universe. When I shut my eyes, I know the creation and destruction of the universe. Do you think it would be difficult for me to boast and lie?	ཀ ཡ། ཚོག་གི ལབ་བཟིག་བརྒྱབ་བས། གཤོབ་བཟིག་གཏམ་རྒྱུའོ་ད་ཆེ་བཟིག་དཀའ་གི ངས་ཁ་བཟིག་གདང་ན་སྲིད་པའི་ཆགས་རབས་བཤད་ལ། མིག་བཟིག་བཙུམ་ན་བསྐལ་པའི་ཆགས་འཇིག་མཁྱེན་ན་ཡ། ལབ་བཟིག་བརྒྱབ་བས་གཤོབ་བཟིག་གཏམ་རྒྱུའོ་བཟོ་དཀའ་རྒྱུ་ཨེ་རེད།
B: [dismissively] Huh, you're nothing special compared to me.	ཁ ཧུ། ཁྱོ་ར་ང་ཅིག་བསྡུར་ན་དྲག་ག
A: Ah?	ཀ ཨ།

B: When I am unhappy, I bind the sun and moon under oath. When I am angry, I topple Yama from his throne.	ཁ ངས་ཁམས་མ་དྭངས་ན། ཉི་ཟླ་དམ་མ་འདོགས་ག ཐུགས་ཁྲོས་བཏང་ན་གཤིན་རྗེ་ཁྲི་ལས་འཕབ་བ།
A: It's as if you're not human.	ཀ ཁྲོ་མི་བཞིག་མིན་ས་ཡོད་ག
B: If you boast, you have to do it like that.	ཁ ལབ་རྒྱག་ན་དེ་ཡས་རྒྱག་དགོ་ནི་རེད།
A: Yep! Boast like that yourself!	ཀ ཡ། ཡ། རང་གི་དེ་ཡས་ལབ་རྒྱོབ།
B: *Olé*. If you tell me run to the paths of the death, I would. If you tell me to hit my father's head, I would.[13]	ཁ ཨོ་ལེ། ང་རྒྱུགས་ཟེར་ན་གཤིན་རྗེའི་འཕྲང་ང་རྒྱུག་ག རྒྱོབ་ཟེར་ན་ངས་ཨ་བའི་མགོ་ར་རྒྱག་ག
A: *Aro*, *aro*! There's no boast like that. *Wei*!	ཀ ཨ་རོ། ཨ་རོ། དེ་མོ་ལབ་བཞིག་ར་ཡོད་ནི་ཨེ་རེད། ཝེ།
B: If there isn't, I'll boast again: there's no one so learned as me.	ཁ དེ་མོ་བཞིག་མེད་ན། ངས་འོར་གི་ལབ་རྒྱག ང་འདྲ་འདྲའི་ཡོན་ཏན་ཅན་བཞིག་མེད།
A: How so?	ཀ ཆེ་མོ་ཡིན།
B: I'm fluent in the *Sum*, *Htag*, and *Dag*.[14]	ཁ ང་སུམ་རྟགས་དག་གསུམ་པོ་ཐོགས་རྒྱུ་མེད།
A: You can't compete with me!	ཀ ང་མི་འགྲན་གོ
B: Yeah?	ཁ ཡ།
A: I am not only fluent in them, I am fluent in poetry, history, and debate.	ཀ ང་དེ་གསུམ་པོ་ད་ཆེ་ཐོགས་ར། སྙན་ངག་ལོ་རྒྱུས་བསྡུས་གྲྭ་གསུམ་པོ་ཐོགས་རྒྱུ་མེད།

13 This plays with a well-known *tamhwé* and suggests that the speaker is obedient.

14 This refers to three major grammatical treatises for the Tibetan language: the *sumchupa* (སུམ་ཅུ་པ།), the *htagjug* (རྟགས་འཇུག) and the *dagyig* (དག་ཡིག). These three are often said together.

B: Right. I am fluent in the five greater and lesser sciences.[15] Between us, I'm better.	ཁ ཨོ་ཡ། ང་རིག་གནས་ཆེ་བ་ལྔ་ར། ཆུང་ང་ལྔ་ཐོགས་རྒྱུ་མེད། འུ་གཉིས་ཀའི་ང་དར་གི
A: I'm better! Not only am I perfect at all of Tibetan culture, but I have also mastered Chinese script.	ཀ ང་དར་གི ང་བོད་གི་རིག་གནས་ཡོད་ཚད་པོ་བྱང་ནས་མི་ཚད། རྒྱ་ཡིག་ག་ར་ཐོགས་རྒྱུ་མེད།
B: Maybe so, but I'm stronger. Not only do I have perfect Chinese, I've mastered foreign scripts, too.	ཁ དེ་ཡིན་ན་ར། ང་དར་གི ང་རྒྱ་ཡིག་ག་བྱང་ནས་མི་ཚད། ཕྱི་ཡིག་ག་ར་ཐོགས་རྒྱུ་མེད།
A: I am stronger. I, uh, what country's script do you know?	ཀ ང་དར་གི ང་། ཨེ། ཁྱོས་རྒྱལ་ཁབ་གང་གི་ཡི་གེ་ཤེས།
B: I know Indian script.	ཁ ངས་རྒྱ་གར་གི་ཡི་གེ་ཤེས།
A: You can't compete with me. I know Burma's script. Ya, you *torma*-like one![16]	ཀ ཁྱོ་ང་མི་འགྲན་གི ངས་འབར་མ་རྒྱལ་ཁབ་གི་ཡི་གེ་ཤེས་ཡ། ཡ། ཨ་གཏོར་མ་བཟིག་འདྲ་འདྲ་བོ།
B: Hey, you can't compete with me! I know French script. Ah! *Lutor* like one.[17]	ཁ ང་མི་འགྲན་གི་ཨ་རོ། ངས་ཧྥ་རན་སི་གི་ཡི་གེ་ཤེས་ཡ། ཨ་ཀླུ་གཏོར་བཟིག་འདྲ་འདྲ་བོ།
A: You aren't competing with me. I know English script. How's that, boy?	ཀ ཁྱོ་ང་མི་འགྲན་གི ངས་དབྱིན་ཇི་རྒྱལ་ཁབ་གི་ཡི་གེ་ཤེས་ཡ་ཡ། ཆེ་མོ་རེད། ཞི་ལི།
B: *Hoya*! I know it even without studying it.	ཁ ཧོ་ཡ། ངས་དེ་བཟོ་མ་བསླབ་ན་ར་ཤེས་གི་ཡ།

15 In Tibetan tradition, there are five greater and five lesser sciences. Five greater sciences are craftsmanship (Tib. བཟོ་རིག་པ།), logic (Tib. གཏན་ཚིགས་རིག་པ།), grammar (Tib. སྒྲ་རིག་པ།), medicine (Tib. གསོ་བ་རིག་པ།), Dharma or "inner science" (Tib. ནང་དོན་རིག་པ།), and five lesser sciences are synonyms (Tib. མངོན་བརྗོད།), mathematics and astrology (Tib. སྐར་རྩིས།), drama (Tib. ཟློས་གར།), poetry (Tib. སྙན་ངག), composition (Tib. སྡེབ་སྦྱོར།).

16 A *torma* is a cake, usually made of barley flour and used in rituals. Here the speaker rhymes Burma and *torma.*

17 *Lutor* is a type of *torma* specifically offered to the nagas.

A: Is that even possible?	ཀ།	དེ་མོ་བཟིག་ར་ཡོད་ནི་ཨེ་རེད།
B: And then, I started university at fifteen!	ཁ།	དེ་ན། ང་ལོ་བཅོ་ལྔའི་ཐོག་ནས་སློབ་གྲྭ་ཆེན་མོར་ཞུགས་ག་ཡ།
A: [dismissively] Heh, I graduated from university at fifteen!	ཀ།	ཧེ། ལོ་བཅོ་ལྔའི་ཐོག་ནས་ང་བཟོ་སློབ་གྲྭ་ཆེན་མོ་མཐར་ཕྱིན་སོང་ང་།
B: By the age of ten I had gone to school overseas!	ཁ།	ང་ལོ་བཅུ་ཐམ་པའི་ཐོག་ནས་ཕྱི་རྒྱལ་ལ་སློབ་སྦྱོང་ང་སོང་སྨྱོང་ང་ཡ།
A: I graduated from all schools at age five, and perfected all scripts.	ཀ།	ང་ལོ་ལྔ་གི་ཐོག་ནས་སློབ་གྲྭ་ཡོད་ཡོད་གོ་མཐར་ཕྱིན་ནས། ཡིག་རིགས་ཡོད་ཡོད་གོ་བྱང་ང་ཆུབ་སོང་ང་།
B: I served the people and made contributions to the country at the age of three.	ཁ།	ངས་ལོ་གསུམ་གི་ཐོག་ནས་མི་དམངས་ང་བྱ་བ་སྒྲུབ་བས། རྒྱལ་ཁབ་བ་བྱས་རྗེས་བཞག་ནི་ཡ།
A: My hair became grey as soon as I was born.	ཀ།	ང་སྐྱེས་མ་ཐག་ཏུ་མགོ་དཀར་བོས་ལོག་སོང་ང་།
B: That's not possible. I am not only great at learning, I'm also excellent at sports!	ཁ།	དེ་མོ་བཟིག་ཡོད་ནི་མ་རེད། ང་རིག་གནས་ངར་ནོ་ཁེར་མོ་མིན། རྩལ་སྦྱོང་གི་ཕྱོགས་ནས་ར་དར།
A: I'm excellent in that too!	ཀ།	དེ་ང་ར་དར།
B: I can run 400 to 500 kilometers in one hour.	ཁ།	ང་དུས་ཚོད་གཅིག་གི་ནང་ང་། ས་ལེ་དབར་བཞི་བརྒྱ་ལྔ་བརྒྱ་བཟིག་ག་རྒྱུགས་ཐུབ་བ།
A: I can run 1000 kilometers in half an hour!	ཀ།	ང་དུས་ཚོད་ཕྱེ་ཆ་བཟིག་གི་ནང་ང་ས་ལེ་བར་སྟོང་བཟིག་ག་རྒྱུགས་ཐུབ་བ།
B: You can't compete with me! I can get out of the country in five minutes.	ཁ།	ཁྱོད་ང་མི་འགྲན་གི ང་སྐར་མ་ལྔ་གི་ནང་ང་རྒྱལ་ཁབ་གི་ཕྱི་སོར་འབུད་ཐུབ་བ།
A: You don't compare to me! I can run around the earth in a single minute!	ཀ།	ཁྱོད་ང་མི་འགྲན་གི ངས་སྐར་མ་གང་གི་ནང་ང་འཛམ་གླིང་ང་སྐོར་ར་རྒྱུག་ཐུབ་བ།

B: I don't believe you.	ཁ ངའི་རྣར་མི་འགྲོ་གི
A: I'm boasting.	ཀ ངས་ལབ་རྒྱག་གོ་ནི།
B: Uh, I can carry 500 pounds of grain.	ཁ། ཨ། ངས་འབྲུ་རིགས་རྒྱ་མ་ལྔ་བརྒྱ་ཁྱུག་ག་ཡ།
A: You can't beat me. I can lift 600 pounds of gold with one hand.	ཀ ཁྱོ་ང་མི་འགྲན་གི ངས་གསེར་རྒྱ་མ་དྲུག་བརྒྱ་ལག་ཡས་གི་ཁྱུག་ག་ཡ།
B: You can't compete with me. I can carry 1 pound of wool on my back and walk.	ཁ ཁྱོ་ང་མི་འགྲན་གི ངས་བལ་རྒྱ་མ་གང་ཁུར་རས་འགྲོ་ཐུབ་བ་ཡ།
A: Oh, by the *Yum* if you can't do that.[18]	ཀ ཨོ། དི་ད་ཡུམ་མི་ཐུབ་གི་ན།
B: Uh, *ala*.	ཁ ཨེ། ཨ་ལ།
A: In my area, it's ok if I don't wash my clothes for three years. How's that?	ཀ ངི་བཟོའི་ས་ཆ་ནས་ལོ་གསུམ་མ་གོན་རྒྱུ་མ་བཀྲུས་ན་ཆོག ཆི་མོ་རེད།
B: That's nothing. In my area, it's ok if we don't wash our faces for three months.	ཁ དེ་བཟོ་ཅང་མ་རེད། ངི་བཟོའི་ས་ཆ་དི་ནས་ཟླ་བ་གསུམ་མ་ཁ་ལག་མ་བཀྲུས་ན་ཆོག
A: That's nothing. In my area, we don't wear clothes except for at weddings, and we don't wash our faces except at New Year.	ཀ དི་བཟོ་ཅང་མ་རེད། ངི་བཟོའི་ས་ཆ་ནས། སྟོན་མོ་མིན་ནས་གོས་མི་གོན། ལོ་སར་ར་མིན་ནས་ངོ་མི་བཀྲུ་ཡ།
B: In my area, having lice is considered an omen that you'll get rich.	ཁ ཁྱུང་གི་ངི་བཟོའི་ས་ཆ་དི་ནས། ཤིག་བཏབ་བཏང་ན་རྒྱུ་མགོ་འབུད་རྒྱུའི་རྟེན་འབྲེལ་རེད་ཟེར་ར།

18 The "Yum" is short for *yumdumpa* and refers to the *prajnaparamita* "perfection of wisdom." In Amdo, the text is mentioned as an oath. By negating the oath, the speaker is affirming the previous statement.

A: Well then, in my area, they say it's a sign of your merit if you're oily.[19]	ཀ	འོ་ན་ངི་བཟོའི་ས་ཆ་དི་ནས། ཚི་ཚགས་བཏང་ན། བསོད་ནམས་ཡོད་ཞིའི་མཚོན་རྟགས་རེད་ཟེར་ར།
B: Oh, well, in my area, some comrades have wild yaks walking single file on their heads.[20]	ཁ	འོ་ན་ངི་བཟོའི་ས་ཆ་ནས་གློ་མཐུན་ལ་ལའི་མགོ་ན་འབྲོང་གཤར་གི་ར་ཡོད།
A: Well then, in my area, some comrades shine.	ཀ	འོ་ན་ངི་བཟོའི་ས་ཆ་ནས། གློ་མཐུན་ལ་ལའི་ཐོག་ན་འོད་རྒྱུགས་གི་ར་ཡོད།
B: Huh? What's wrong with that?	ཁ	ཨེ། དི་ཆི་བཟིག་མ་ཉན་ཐལ།
A: Oh, that is, their clothes are oily, the golden sun shines on it, and it radiates a conch-coloured light.	ཀ	ཨོ། དི་ད། ལྭ་གི་ཐོག་ག་ཚི་ཚགས་གས། ཚི་གི་ཐོག་ག་གསེར་མདོག་གི་ཉི་མ་འཁྱོས་ཡས་དུང་མདོག་གི་འོད་ཟེར་འབུད་གོ་ཞི་རེད་ཡ།
B: [dismissive] Heh. Yes. Yes. My place has people like that, too.	ཁ	ཧེ། རེད། རེད། ངི་བཟོའི་ས་ཆ་ན་ར་དི་མོ་ཡོད།
A: Uh. In my area, people speak a mix of Tibetan and Chinese.	ཀ	ཨུན། ངི་བཟོའི་ས་ཆ་ནས་རྒྱ་སྐད་བོད་སྐད་འདྲེས་མ་བཤད་ལ།
B: We also speak like that in my area.	ཁ	དི་ངི་བཟོའི་ས་ཆ་ནས་ར་དི་ཡས་བཤད་ལ།
A: How do people in your area speak?	ཀ	ཁྱོ་བཟོའི་ས་ཆ་ནས་ཆི་ཡས་བཤད་ལ།
B: Uh, how should I say it?	ཁ	ཨུན། ད་ཆི་ཡས་བཤད་རས།
A: I have an idea.	ཀ	ང་གློ་བཟིག་ཡོད་གི
B: Yeah?	ཁ	ཡ།

19 Referring to skin and hair that is dirty and oily, and that this gets on your clothes as well.

20 Here the "wild yaks" are lice, and they walk in a line like yaks climbing a narrow mountain path.

A: Uh, let's say two old acquaintances have just met up, one from my area and one from your area.	ཀ ཨུན། འུ་གཉིས་ཀས་གཅིག་ངི་བཟོའི་ས་ཆ་གི་ཡེད། གཅིག་ཁྱོ་བཟོའི་ས་ཆ་གི་ཡེད་ལ། ངོ་ཤེས་རྙིང་བ་གཉིས་ད་སོ་མ་ཐུག་བཏང་ནོ་ཡེད།
B: That's fine.	ཁ། དེ་ཆོག་གི
A: They have met now.	ཀ ད་ཐུག་བཏང་ནི་རེད་གོ
B: Sure.	ཁ དེ་བྱོས།
A: Yeah, come on.	ཀ ཡ། ཤོག
B: Ah! Ok! I haven't seen you for ages **bei**[21], *wei*!	ཁ ཨ། ཡ་ཡ། ཁྱོ་ཡུར་བཞིག་ག་རིག་རྒྱུ་མེད་གི་པེ། ཝེ།
A: Don't talk **nonsense** (*hu* 胡). I only **contact with** (*dajiaodao* 打交道) and deal with my **side hustle** (*gaofuye* 搞副业) these days. Who says I can find the **time** (*shijian* 时间) to just stand there?[22]	ཀ ཁྱོས་ཧོའུ་(胡) བཤད་གི་མ་འདུག་རོ། ངས་ད་བར་ཧྥུའུ་ཡེ་གོ་(*副业搞) ཡེད་རྒྱུའི་དག་དག་ལ་ཅོ་ཏྲོ་ད་(*交道打)་ཡེད་གོ་དུས། གང་བཞིག་ན་ལངས་ངས་འདུག་རྒྱུའི་ཧྲི་ཅན་(时间)བཞིག་ཡོད་གི་བཟེ།
B: Really? If you say so *aro*, now that you are running a **side hustle**, are you becoming the father of **renminbi** (人民币)?[23]	ཁ ཨོ། དེ་བཟེ་ན་ཨ་རོ། ད་བར་ཁྱོས་ཧྥུའུ་ཡེ་གོ་ཡེད་གོ་དུས། རེན་མིན་པིས་(人民币)གི་ཨ་བ་ཉན་གོ་ནི་མིན་ན།
A: Take pity on me, getting **reminbi** is not **easy** (*jiandan* 简单).	ཀ ད་ཐལ་ར་ཅིག་གི རེན་མིན་པིས་ལེན་རྒྱུའོ་ར་ཅན་ཏན་(简单)བཞིག་མ་རེད་ཡ།
B: Really? What's up?	ཁ ཡ། ཆི་རེད།

21 *Bei* is a feature of the dialect of Chinese spoken in Qinghai.

22 Readers of both Chinese and Tibetan will notice that the verbs *da* and *gao* in the borrowed phrases "*dajiaodao*" and "*gaofuye*" respectively have been placed at the end to fit with conventions of Tibetan grammar.

23 *Renminbi* (literally "people's money") is one commonly used term for the Chinese currency. Becoming the "father" of *renminbi* would suggest that he is becoming wealthy.

A: This morning, uh, my **tractor** (*shou fu* 手扶) **broke** (*huai* 坏) down and in the afternoon I went to have it **welded** (*han* 焊).

ཀ དེ་རིང་སྔ་དྲོ། ཨུ། ཧྲིག་ཧྲོའུ་(手扶)དཔེ་(坏) ཡས་བཏང་ངེ། ཕྱི་རོ་ཡང་སོང་ངས་ཧན་(焊) བཟིག་ཡས་བཏང་ངས་ཡོང་ང་ཡ།

B: Your **tractor**'s faults (*maobing* 毛病) really aren't **small** (*buxiao*不小), huh?

ཁ ཁྱོའི་ཧྲིག་ཧྲོའུ་(手扶)དེ་ར་བབ་གི་མོ་པེན་ པོའུ་ཞོ་(毛病不小)ཡིན་ན།

A: **Small faults** (*xiao maobing* 小毛病) are ok.

ཀ ཞོ་མོ་པེན་བཟོ་དེ་ར་དྲག་ཀྱུའོ་རེད་བཟེ་ན།

B: Yup.

ཁ ཨུན།

A: If **big faults** (*da maobing* 大毛病) **occur** (*chu* 出), what **solution** (*banfa* 办法) do you have other than just lying down.

ཀ ཏ་མོ་པེན་ (大毛病) བཟིག་ཁྲུའུ་(出)ཡས་ བཏང་དུས་ད་ངོ་མ་ཉལ་ནས་འདུག་རྒྱུ་མིན་ན་ ད་པན་ཧྥ་(办法)བཟིག་གང་ན་ཡོད།

B: Truly, if a **big fault occurred**, your **income** (*shouru* 收入) would really be **interrupted** (*danwu* 耽误), *aro*!

ཁ ཨོ་ད་ངོ་མས། ཏ་མོ་པེན་ (大毛病) བཟིག་ ཁྲུའུ་(出) ཡས་བཏང་རས། ཁྱོའི་ཧྲིག་རོའུ་(收入) གི་ཐོག་ག་ངོ་མས་ཏན་ཝོའུ་(耽误) ཡས་བཏང་ནི་རེད་གོ ཨ་རོ།

A: That broken **tractor** of mine needs **major repairs** (*daxiu* 大修), but now I don't have the **means** (*tiaojian* 条件).

ཀ ངའི་ཧྲིག་ཆག་དེ་ཏ་ཞིག་(大修)བཟིག་ད་ ཡིད་དགོ་གི་ར། ད་བར་ཡང་ཐེའོ་ཅན་(条 件)དེ་ར་མེད་གི་ཡ།

B: [dismissively] *Ayaya*, your **maternal uncle** (jiujiu舅舅) is like a **landlord** (*dizhu* 地主). [He] is a **box** (*xiangzi* 箱子) of **renminbi**. Why don't you borrow some?

ཁ ཨ་ཡ་ཡ། ཁྱེད་ཀི་ཅིག་ཅིག་(舅舅)ཏིས་ ཀྲུའུ་(地主)འདྲ་མ་བོ་རེད་མོ། རིན་མིན་ པིས་གི་ཞང་ཙི་(箱子)རེད་མོ། ཆ་ཚིག་ བསྐྱིས་བཏང་ན་མི་ཚོག་ནས་ཨོ།

A: [scoffing] Heh, you really **don't understand** (*bu liaojie* 不了解) my **uncle's temper** (*piqi* 脾气). When he's in a bad **mood** (*xinqing* 心情), he comes, breaks all the **furniture** (*jiaju* 家具) in the home, and then leaves. Do you think it is okay to borrow from him?	ཀ ཧ། ཁྱོས་ངེད་ཀའི་ཇོའུ་ཇོའུ་གི་ཕིས་(脾气) དི་ད། ངོ་མས་པོའུ་ལེའོ་ཅེ་ (不了解)། ཞིན་ཆིན་(心情)མི་ཧྲུ་དས་ཐ་ཚོ། ཡོང་ངས་ཁྲིམ་གི་ཅ་ཇོའུ་(家具)ཆ་བོ་ར་རྡོག་བཏང་ངས་བུད་འགྲོ་གི་ར། དེ་ཧ་ར་ཅིག་སྐྱི་ཉན་རྒྱུ་ཨི་རེད།
B: [sighing] Huh, right. right. It's a lot of **trouble** (*mafan* 麻烦) for a small **matter** (*shiqing* 事情). Yeah?	ཁ ཧུ། རེད། རེད། ཧྲི་ཆིན(事情)་ཆུང་རུང་མ་ཧྥན་(麻烦)་མང་གི་ཡིན་ན།
A: Ah, karmically wicked one, **all of society** (*zhengge shehui*整个社会) is like that.	ཀ ཨ། ལས་ངན་པོ། ཀྲིན་གི་ཧྲི་ཧྭས་(整个社会)ད་ལོས་ཡིན་དྲ།
B: Uh...	ཁ ཨུན།
A: Our **family relations** (*jiating guanxi* 家庭关系), uh... uh... are **really difficult to talk about** (*hennanshuo* 很难说).	ཀ ཝུ་བཟོའི་ཅ་ཐེན་བཀན་ཞིས་(家庭关系) འདི་ར། ཨུན། ཨུན། ཧེན་ནན་ཧྲོ་(很难说) ཡ།
B: That's the **truth** (*shihua*实话)!	ཁ ཧྲི་ཧྭ་ཨོ། (实话哦)
A: The longer we went on the more Chinese it became.	ཀ ཡུན་གི་ཡུན་གི་ཡོང་ན་ད་རྒྱ་སྐད་གི་ལོག་ཐལ་བཟེ།
B: *Olé*, truly.	ཁ ཨོ་ལེ་བཟེ་ན།
A: Oh, that is understandable. I don't have any objections.	ཀ ཨོ། ད་དེ་ར་ཆེ་ཁག་རྒྱུ། ང་བསམ་འཆར་དེ་ར་མེད།
B: Then, to what do you have objections?	ཁ དི་ན། ཁྱོ་ཆེ་བཟིག་ག་བསམ་འཆར་ཡོད་ནས།

A: These days, some intellectuals who claim to be serving the people, doing the work for the ethnicity, who are the role models for future generations…	ཀ	དེང་སྐབས་གི་དུས་འདི་བཞིག་ག མི་དམངས་ང་ཞབས་འདེགས་ཞུ་ནོ་ཡིན་དྲ། མི་རིགས་ག་བྱ་བ་ལས་ནོ་ཡིན། མི་རབས་གཞུག་མའི་མིག་དཔེ་བལྟ་ས་པོ་ཡིན་ཟེར་ནས་མཁས་པ་སྐོར་བཞིག་གིས…
B: [agreeing] Uh-huh.	ཁ	ཨུན།
A: …they throw the affairs of the nationality into the bottom of a sombre well, and communicate unnecessary things in unintelligible speech. I not only get angry but want to bite them.	ཀ	མི་རིགས་གི་ལས་དོན་མུན་ནག་གི་དོང་ཞབས་བ་ཏང་བཏང་ངས། མི་དགོ་ནས་དོན་དག་མི་གོ་ནི་སྐད་ཆ་དྲང་ངས་བཤད་ན་ད། ངོ་མ་ཙུ་བཟོ་སྒྲོ་ལངས་ནས་ནང་ནས་ར། སོ་བཞིག་བཏབ་བཏང་ན་འདོད་གི་ཡ།
B: Hehe, how do they speak, *aro*?	ཁ	ཧེ། ཧེ། དེ་ཚེ་ཡས་བཤད་ནི་རེད། ཨ་རོ།
A: Alas, it is like this.	ཀ	ད་ཐལ་ར་ཅིག་གི་འདི་མོ་བཞིག་རེད་ཡ།
B: Yes.	ཁ	ཡ།
A: [hiccup sounds]	ཀ	ཨུ་ཝི། ཨུག་གི
B: What was that?	ཁ	དེ་ཚེ་བཞིག་ཡིན་ནས།
A: Isn't it me coming to your home drunk again?	ཀ	ཡང་བཟི་ཡས་ཁྱེད་ཁ་ཐོན་བཏང་ནི་མིན་ནས།
B: Oh, right. right.	ཁ	ཨོ། དེ་རེད། དེ་རེད།
A: [hiccups] *Ayo'e,* you didn't open the door quickly. What **terrible thing** (*duibuqi* gi *shiqing* 对不起གི་事情) did I do to you?	ཀ	ཨུ་འུ། ཨ་ཡོ་ཨེ། ཁྱོས་ང་རེམ་མ་སྒོ་མི་ཕྱེ་ནོ། ངས་ཁྱོ་བཏས་པོའུ་ཚིས་གི་ཧྲི་ཚིན་(对不起གི事情)ཚེ་བཞིག་ལས་བཏང་།
B: What?	ཁ	ཨ།
A: What?	ཀ	ཨ།
B: Oh, it's you.	ཁ	ཨོ། ཁྱོ་ཡིན་ནས།

A: What?	ཀ ཨ།
B: I'm really **sorry** (*duibuqi* 对不起)! Come in, come in!	ཁ ངོ་མ་བཏགས་པོའུ་ཆིས། (对不起)ཡ། ཡ། ནང་ང་ཤོག ནང་ང་ཤོག
A: [agreeing] Uh-huh.	ཀ ཨུན།
B: Come in and drink some tea. Ah, karmically wicked one, you came here after **setting off** (*za* 炸) a **grenade** (*shouliudan* 手榴弹), [24] *ba*?[25]	ཁ ནང་ང་ཤོག་ག་ཇ་བཟིག་འཐུང་ར། ཨ། ལས་ངན་གོ། ཡང་ཅིག་བཟིག་ནས། ཧྲིག་ལིག་དན་(手榴弹)བཟིག་ཙ(炸)་ཡས་ཏང་ངས་ཡོང་བཟིག་པ།
A: If I have **"cash"** (*qian* 钱) money, why not drink the nectar liquor,[26] eh **little brother** (*laodi* 老弟)?	ཀ ཆན(钱)་སྒོར་མོ་ཡོད་ན། ཆང་བདུད་རྩི་མི་འཐུང་ང་ཆི་ཡེད་རྒྱུ། ཨ། ལོ་ཏིས(老弟)།
B: [inquiringly] Huh?	ཁ ཨ།
A: Tonight, we two bottles of people threw back one liquor.	ཀ དེ་དགོང་དུ། ང་སྙི་དོ་གི་ཆང་རྒྱུ་མ་གཅིག་གཡུག་བཏང་།
B: What did you say?	ཁ ཆི་བཟེ།
A: Oh no, I am saying I single handedly drank two bottles of **grain alcohol** (*liangshi baijiu* 粮食白酒).[27]	ཀ ཨོ་མ་རེད། ང་སྙི་གཅིག་གིས་ལུང་ཧྲི་པེ་ཅིག་(粮食白酒)་རྒྱུ་མ་དོ་འཐུང་བཏང་ང་བཟེ་ནི་ཡ།
B: [surprised] Ah, ah! Wow! Is your **alcohol tolerance** (*jiuliang*酒量) sky-high these days?	ཁ ཨ། ཨ། ཡ། ད་བར་ད་ཀྲོ་ཅིག་ལུང་(酒量) གནམ་མ་ཐོན་ནས་བསྡད་ཡོད་ནི་མིན་ན།

24 A euphemism for finishing an entire bottle of liquor.

25 *Ba* is a particle appended at the end of sentences, and is believed by many to have been borrowed from Chinese.

26 Here, he uses the alliteration and rhyme for the Chinese *qian* "cash" and the Tibetan *chang* "liquor."

27 *Baijiu* is the clear, distilled liquor frequently drunk throughout China.

A: It is not bad. But It's **nothing** (*cha de yuan le* 差得远了) **compared** (*bi*比) with Drakpa's.[28]	ཀ	ཅིག་ཅིག་མཛའ་གི རེད་དྲ། གྲགས་པ་པིས་ (比) བཟིག་ཡས་ན་ཁྲ་དི་ཡོན་ལ (差得远了)།
B: Ok, fair enough.	ཁ	ཡ། དི་བཟེ་ར།
A: [dismissively] Huh, Drakpa is also nothing **special** (嚼头).[29]	ཀ	ཧུ། གྲགས་པ་ར་ཙོ་ཐིག་(嚼头)དི་ར་མེད་ལ།
B: [confirming] *Uh-huh.*	ཁ	ཨུན་ཨུ།
A: He cooks a pound of noodles right after throwing back a pound of liquor.	ཀ	ཆང་རྒྱ་ལུ་གང་གཡུག་ནེ་ར། ཁོ་རྒྱ་མ་གང་བསྐོལ་ནེ་ཐོ་ཐུག་རེད་མོ།
B: *Aro aro*, what is the **meaning** (*yisi* 意思) of "cooking a pound of noodles"?	ཁ	ཨ་རོ། ཨ་རོ། ཁོ་རྒྱ་མ་གང་སྐོལ་ཡས་བཟེ་ནེ་ཆི་བཟིག་གི་ཡིས་སི (意思) ་རེད།
A: [sighing dismissively] *Aiya*, fool, you are **truly** a fool, I'm saying that when he's drunk, he throws it back up.	ཀ	ཨ་ཡ། གློའུ་ད་ཧྲི་ཧྭ་(实话) གློའུ་རེད་ཡ། ཆང་འཐུང་ན་བཟི་ཡས་བསྐྱུག་བཏང་ནེ་བཟེ་ནི་ཡ།
B: Oh that's right. That's right.	ཁ	ཨོ་དི་རེད། དི་རེད།
A: Well, "little brother."	ཀ	ཡ། ལོ་ཏིས། (老弟)
B: Yes?	ཁ	ཨ།
A: Um, if you have liquor, put it in front of me. Be quick!	ཀ	ཨུ། ཆང་བཟིག་ཡོད་ན་སྔུན་ན་ཞོག་རོ། རེམ་ར།

28 This may refer to a specific person, but it also may be used to create assonance in the phrase here.

29 嚼头 literally means, "something that can be chewed for a long time without losing taste." With the negation 没 in front, it metaphorically refers to something not worth considering. Thus, Menla Jyab suggests that Drakpa's tolerance is not great.

B: [sighing] *Aiya*. Unfortunately, by your flesh if I even know what liquor looks like.[30]	ཁ ཨ་ཡ། ད་མ་འགྲིག ཚང་བཟིག་གི་ངོ་ར་ཤེས་ན་ཁྱོའི་ཤ
A: Hehe, **forget it** (*suanleba* 算了吧). You, you're an **alcohol** (*jiu* 酒) drinker yourself. I don't believe you can endure not drinking it. [hiccups]	ཀ ཧེ། ཧེ། ཁྱོ་བསན་ལུ་པྭ་(算了吧)ཁྱོ། ཁྱོ་རང་གིས་ཅིག་(酒) འཐུང་རེད་དྲ། ཁྱོས་ད་མ་འཐུང་ང་བསྲན་ནས་འདུག་ཐུབ་བ་ཨོ། ཨུག
B: *Aiya*, if there's even a **whiff** (*weidao* 味道) of **liquor** in my house, then you can say I didn't want to pour you some.	ཁ ཨ་ཡ། ངེད་ཁེ་ཅིག་(酒)བཟིག་གི་བོས་ཏོ་(味道)བཟིག་བྱོ་དུས་ད་ཁྱོ་བླུད་ན་མ་འདོད་ནས།
A: Well then, don't **play** (*kai wanxiao* 开玩笑), bring some quick.	ཀ ཡ་དྭ། ངོ་མ་བན་ཝོ་ཁེ(*玩笑开)མ་ཡེད་ལ་རེམ་མ་ཁྱེར་ར་ཤོག་ར།
B: Huh, [I] truly don't have any, otherwise I would offer you some. Um, let me tell you.	ཁ ཧུ། ངོ་མ་མེད་ནས། ཡོད་ན་ད་མི་ལྡུད་ནས་འོ་ཁྱོ། ཨུ། ངས་ཁྱོ་བཤད།
A: Yeah?	ཀ ཡ།
B: Don't drink any more tonight.	ཁ ད་དེ་དགོང་མ་འཐུང་།
A: [agreeing] Uh-huh.	ཀ ཨུན།
B: Go get some sleep.	ཁ སོང་ང་ཉོལ།
A: [hiccup]	ཀ ཨུག་འུ།
B: You have to go to **work** (*shang ban* 上班) again tomorrow.	ཁ ནངས་ཁ་ཡང་ཁྱོ་ཧྲང་པན་(上班)ན་འགྲོ་དགོ་གི་མོ།

30 The speaker is suggesting that he has no liquor at home.

A: [unhappily] Do you **care** (*guanxin* 关心) about my **work**?[31] If you want to pour me some then do it. If you don't, then **I'll be off** (*zou la* 走啦)!	ཀ། ཨུ། ངའི་ཧྲང་པན(上班)་ཧྲ་ཞ་པན(下班)་བཙོ་བཀན་ཞིན(关心)་ཡོད་རྒྱུ་རེད་ལ། ད་ལྷུད་ན་འདོད་ན་ལུད། མི་ལྷུད་ན། ཙོ་ལྷ(走啦)།
B: Hey! Don't be angry.	ཁ། ཡ། ད་ངོ་མ་སྤྲོ་བཟིག་མ་ལངས།
A: **Cut the bullshit** (*shao feihua* 少废话)**,** you!	ཀ། ཧྲོ་ཧྥས་ཧྭ། (少废话) ཁྱོ།
B: Hey, [in frustration] **honestly**!	ཁ། ཡ། ད། ཧྲི་ཧྭ(实话)།
A: Forget about it (*suanla*算啦).	ཀ། བསན་ལྷ(算啦)།
B: Well then, then, **beat it** (*gun* 滚).	ཁ། དེས་ན་ད། དེས་ན་ད། བཀོན(滚)།
A: [no longer pretending to be drunk] So is this good behaviour? Is the speech pleasant? Does anyone understand it?	ཀ། ད་ཧྥུ་སྤྱོད་ཨེ་ཡག་གི སྐད་ཆ་ཨེ་སྙན་གི རང་ང་ཅིག་གི་ཨེ་གོ་གི
B: *Olé*, if it continues like this, won't our Tibetan language become a **hybrid language** (*zazhong hua* 杂种话) in the end.	ཁ། ཨོ་ལེ་བཟེ་ར། ད་འདི་ཡས་ཅིག་སོང་རས་ད། མཐའ་མཇུག་ཛ་མ་བཟིག་ག་ཙུ་བཙོ་བོད་གི་སྐད་ཆ་འདི་ཙ་གྲོང་ཧྭ (杂种话)་གི་ལོག་རྒྱུ་མིན་ནི་ཨེ་རེད་བོ།
A: [Catching B in his hypocrisy] Ohoho! You weren't careful and you spoke it too.	ཀ། ཨོ་ཧོ་ཧོ། ཉམས་མ་བཞག་ག་ཁྱོ་རང་གིས་ར་བཤད་ལ་བཟེ།
B: Hey! *aro, aro*, we forgot to boast.	ཁ། ཨུ། ཨ་རོ། ཨ་རོ། ལབ་རྒྱག་རྒྱུའོ་བརྗེད་ཐལ།
A: Oh, true. True. True. Now let's boast. Let's boast. Let's boast. I'm a tall person.	ཀ། ཨོ་བདེན་གི བདེན་གི བདེན་གི ད་ལབ་རྒྱག ད་ལབ་རྒྱག ད་ལབ་རྒྱག ང་མི་གཟུགས་རིང་ཡིན།
B: I'm also tall.	ཁ། ང་ར་གཟུགས་རིང་ཡིན།

31 Literally, in my getting on and getting off work (*shang ban* and *xia ban*).

A: My body is three armspans tall.	ཀ།	ངའི་གཟུགས་ན་འདོམ་པ་གསུམ་ཡོད།
B: My body is six armspans. I'm the taller of us.	ཁ།	ངའི་གཟུགས་ན་འདོམ་པ་དྲུག་ཡོད། ཞུ་གཉིས་ཀའི་ང་རིང་གི
A: I'm taller. My body is nine armspans.	ཀ།	ང་རིང་གི ངའི་གཟུགས་ན་འདོམ་པ་དགུ་ཡོད།
B: I'm taller. My body is twenty armspans.	ཁ།	ང་རིང་གི ངའི་གཟུགས་ན་འདོམ་པ་ཉི་ཤུ་ཡོད་ཡ།
A: I'm taller. My body is fifty armspans.	ཀ།	ང་རིང་གི ངའི་གཟུགས་ན་འདོམ་པ་ལྔ་བཅུ་ཐམ་པ་ཡོད།
B: I'm taller. My body is one hundred armspans.	ཁ།	ང་རིང་གི ངའི་གཟུགས་ན་འདོམ་པ་བརྒྱ་ཡོད།
A: I'm taller. My body is incalculable with armspans. My head is above the clouds.	ཀ།	ང་རིང་གི ངའི་གཟུགས་འདོམ་པ་གིས་འཇལ་མི་ཐུབ། ངའི་མགོ་སྤྲིན་གི་ཡན་ན་བུད་ལས་བསྡད་ཡོད།
B: Hmph, even so I'm taller.	ཁ།	ཨུན། དེས་ན་ར་ང་རིང་གི
A: Really?	ཀ།	ཡ།
B: My head is among the stars.	ཁ།	ངའི་མགོ་སྐར་མའི་གསེང་ན་ཡོད།
A: I'm taller. The earth is turning under my feet.[32]	ཀ།	ང་རིང་གི སའི་གོ་ལ་བཟོ་ངའི་རྐང་འོག་ན་འཁོར་གི་ར་ཡོད།
B: Um, I am taller.	ཁ།	ཨུ། ང་རིང་གི
A: Really?	ཀ།	ཡ།
B: My head reaches the sky and feet on the earth. The sun and moon are under my armpits, how is that, *aro*?	ཁ།	ངའི་མགོ་གནམ་མ་ཐུག་གས། རྐང་པ་ས་ཐུག་ཡོད། ཉི་ཟླ་གཉིས་ཀ་ངའི་མཆན་ན་ཡོད། ཆི་མོ་རེད་ཨ་རོ།

32 Here he is suggesting he is so huge that the earth is like a ball under his feet.

A: I…	ཀ	ང་།
B: I'm the taller of us.	ཁ	ཁུ་གཉིས་ཀའི་ང་རིང་ག།
A: I'm bigger.	ཀ	ང་ཆེ་གི
B: Really?	ཁ	ཡ།
A: I…	ཀ	ང་།
B: Yes?	ཁ	ཡ།
A: I…	ཀ	ང་།
B: Yes?	ཁ	ཡ།
A: I'm bigger.	ཀ	ང་ཆེ་གི
B: Ok.	ཁ	ཡ།
A: My upper lip reached sky, lower lip touches the earth, and teeth are in the middle. I am bigger, am I not? Hehe!	ཀ	ངའི་ཡ་ཁ་གནམ་མ་ཐུག་ཡོད། མ་ཁ་སར་ཐུག་ཡོད། དུང་སོ་སུམ་ཅུ་བར་ན་ཡོད། ང་ཆེ་ནི་མ་ར་ཆི་རེད། ཧེ་ཧེ།
B: Then where is your face, karmically wicked one?	ཁ།	ཨ་ལས་ངན་པོ། དེས་ན་ཁྱོའི་ངོ་གང་བཞིག་ན་ཡོད་ནས་ཨོ།
A: Huh? [dismissively] Heh, we boasters and liars don't need face at all.	ཀ	ཨ། ཧེ། ངི་བཟོ་ལབ་རྒྱ་གཤོབ་རྒྱ་མཁན་རིག་ག་བྱུང་གི་ངོ་མི་དགོ
B: You don't need face? If you don't need face, then what do you need?	ཁ	ངོ་མི་དགོ ངོ་མི་དགོ་ན་ཁྱོ་ཆི་བཞིག་དགོ་ནས།
A: I need alcohol! Hiccup!	ཀ	ཆང་དགོ་ཡ། ཨུག་པོས།
B: Oh, haha!	ཁ	ཨུ། ཧཧ།

3. The Dream རྨི་ལམ།[1]

A: Dear members of the audience! Firstly, look at my face.	ཀ	མཛའ་བརྩེ་ལྡན་པའི་ལྟད་མོ་བ་རྣམ་པ། སྔུན་ན་ཚང་མས་ངའི་ངོར་གཅིག་ལྟོས་གོ།
B: You’re not that beautiful.	ཁ	ཡག་བཏང་རྒྱུ་མེད་ཀ།
A: In particular, look at my eyes.	ཀ	ལྷག་པར་དུ་མྱིག་ག་གཅིག་ལྟོས།
B: [as if suddenly realizing] Oh, your eyes are probably different sizes.	ཁ	ཨང་། མྱིག་གཉིས་ཀར་ཆེ་ཆུང་བཟིག་ཡོད་ན་ཐང་གི
A: Then, *aro*, please lookest at my ears!	ཀ	དེའི་འཕྲོར་ད་ཨ་རོ། རྣ་བ་གཅིག་གཟིགས་རོགས་གནང་།
B: Oh, your nose is very long, indeed.	ཁ	ཨོ། སྣ་ད་ངེས་ངེས་ཅིག་རིང་གི་ཡ།
A: What nose? Ear! Ear! Ear! I said ear![2] Only people with congested noses care about noses.	ཀ	སྣ་བདོག་གོ རྣ་རྣ་རྣ། རྣ་འབྱོག་ཟེར་ནི་ཡ། སྣ་འཚང་མ་འཚང་འདིས་ད་སྣ་གི་ཐོག་ག་སེམས་ཁུར་ཡས་བསྡད་ཡོད་མོ།
B: Oh! There is nothing special about your eyes and ears. What is there to look at?	ཁ	ཨོ། ཁྱོའི་མྱིག་རྣ་གཉིས་ཀ་ཁྱད་པར་བ་བཟིག་མ་རེད་མོ། དེར་བལྟ་རྒྱུ་ཅི་བཟིག་ཡོད་གི

1 A is performed by Menla Jyab and B is performed by Phagmo Drashi. This performance makes extensive use of humilific and honorific registers. To see these marked explicitly, see https://yeshe.org/the-dream/

2 Ear and Nose are homophones in the dialect spoken by Phagmo Drashi (B), hence the misunderstanding.

©2025 Jyab (text)
Thurston & Samdrup (Trans. & Notes), CC BY-NC 4.0
https://doi.org/10.11647/OBP.0452.03

A: [disagreeing] *Hang! hang!* Why would the Three Ancestral [Dharma] Kings of Tibet award me a Nobel Prize if my eyes and ears are not unique?[3]

ཀ ཧང་ཧང་། ངའི་མིག་རྣ་འགྲོག་གཉིས་ཀ་ཁྱད་པར་བ་བཟིག་མིན་ན་བོད་ཀྱི་མེས་དབོན་རྣམ་གསུམ་གི་ནོ་འབེར་གི་བྱ་དགའི་རྟགས་མ་སྟེར་རྒྱུ་ཨེ་རེད།

B: Hey, you karmically wicked one! When did you meet the Three Ancestral Kings of Tibet?

ཁ ཨ་ལས་ངན་པོ། ཁྱོ་བོད་གི་མེས་དབོན་རྣམ་གསུམ་བཟོ་ནམ་བཟིག་ལ་ཐུག་ནི་ཡིན།

A: Um, the night that I flew into the sky.

ཀ ཨང་། གནམ་ལ་འཕུར་གི་དགོང་མོ།

B: The night you flew into the sky?

ཁ ཁྱོ་གནམ་ལ་འཕུར་གི་དགོང་མོ།

A: *Olé,* the night I requested some time off and flew into the sky.

ཀ ཨོ་ལེ། གནང་བ་ཞུས་གནམ་ལ་འཕུར་གི་དགོང་མོ།

B: Which night was that?

ཁ དི་ནམ་གི་དགོང་མོ་རེད།

A: [pityingly] Ah, you don't understand anything, do you? On the auspicious New Year's Eve night, I went sightseeing in the sky after asking permission to drink the nectar-liquor from the strict chief of the household, Namtsokyi.[4]

ཀ ཨ། ཁྱོ་འདིར་གོ་བ་བཟིག་མེད་ནོ། དུས་བཟང་པོ་རྒྱ་ལོའི་གནམ་གང་གི་དགོང་མོ། ཁྱིམ་བདག་མོ་བཙན་པོ་གནམ་མཚོ་སྐྱིད་ལ། ཆང་བདུད་རྩི་འཐུང་གི་གནང་བ་ཞུས། དགུང་ནམ་མཁའི་དབྱིངས་ནས་ལྟད་མོར་སོང་ང་ཡ།

B: I do not understand what you are saying.

ཁ ངས་ཁྱོའི་དེའི་ཧ་མི་གོ་གི

3 The three ancestral kings of Tibet are Songtsen Gampo (སྲོང་བཙན་སྒམ་པོ།), Tri Songdetsen (ཁྲི་སྲོང་ལྡེ་བཙན།), and Tri Tsukdetsen (ཁྲི་གཙུག་ལྡེ་བཙན།). They are credited as the three kings who brought Buddhism to Tibet.

4 Here Menla Jyab imitates traditional oratory, opening each line with a set of three syllable formulae.

A: Oh, If I tell you clearly, on New Year's Eve night last year, I drank some alcohol and spilt a bowl of noodles after my wife fed me a bowl of noodles.	ཀ ཨོ། ད་ཁྱོ་ལ་གསལ་པོ་ཡས་ནས་བཤད་ན། ན་ཉིང་རྒྱ་ལོའི་གནམ་གང་གི་དགོང་མོ་ད་ཆང་བཟིག་འཐུང་ངས་ཁྱེར་རས་རྒན་མོས་ཁོ་གང་ལྷུད་ནོའི་ཁར་ད་རུང་ཁོ་གང་ལྷུགས་བཏང་ཡ།
B: Ew, you vomited?	ཁ ཧེ། བསྐྱུགས་བཏང་ནས།
A: At the time, the earth and sky were spinning in my eyes, and after a while, I flew into the sky, *aro*.	ཀ སྐབས་དེར་ངའི་དམྱིག་ལམ་ན་ར་གནམ་ས་འཁོར་གོ་གི་ར་ཅིང་མ་འགོར་ར་གནམ་མ་ར་འཕུར་ཐལ། ཨ་རོ།
B: Oh? How did you fly?	ཁ ཨོ། ཆི་གེ་འཕུར་ཐལ།
A: Uh, I was curled up in bed caring for my son, and suddenly, wings grew on me, and I was flown out.[5]	ཀ ཨ། ཉལ་སའི་ནང་ནས་རྒུམ་གི་ཞི་ལིར་སེམས་ཚུང་བཟིག་ཡས་ནས་ཀྲང་བ་བསྐུམས་ནས་བསྡད་ཡོད་དྲ། ང་སློ་རྒྱུག་ག་གཤོག་པ་ཐོགས་གས་འཕུར་རས་བུད་ཐལ།
B: Hahaha, that's amazing!	ཁ ཧ་ཧ་ཧ། དེ་ཡ་མཚན་རེད་ལ།
A: Uh, chased by the wind, slashed by the rain, dust swirling, hit with the heat, I suffered tremendously before reaching the sky.	ཀ ཨ་ད་རླུང་གིས་དེད་ཞིར། ཆར་གིས་གཅར་ཞིར། ས་ཚུབ་ཡེད་ཞིར། ཚ་བས་གསུར་ཞིར། ནམ་མཁའ་ཐོན་རགས་གོ་ད་ངས་ཅིག་དག་བཏང་ངར།
B: [sarcastically] Sure, um, if you say so.	ཁ དེ་ད་མིན་ནས་ད། ཨུན། ད་ཡིན་རྒྱུའོ་རེད།

5 There is unusual grammar here, with the phrase *wud ta* (བུད་ཐལ།) usually reserved for third-person phrases. When used for oneself it gives the sense that someone is not in control of the action.

A: In any case, ever since I was a child who did not know how to eat *tsampa* I have thought of viewing the mat of the eight-petaled-lotus-earth from the eight-spoked-wheel-sky.[6]	ཀ གང་ལྟར་ཡང་། གནམ་འཁོར་ལོ་རྩིབས་བརྒྱད་ཀྱི་གཤམ་འོག་ནས་པདྨ་འདབ་བརྒྱད་ཀྱི་གདན་སྟེང་ང་ལྟད་མོ་གཅིག་བལྟ་རྒྱུའི་ངས་པ་པ་རྩམ་ལོག་ཟ་མི་ཤེས་དུས་བཞིག་གི་དྲན་སྒྲོང་ང་།
B: Is that believable?	ཁ ནར་འགྲོ་ནི་བཞིག་ཨེ་རེད།
A: I didn't want to abandon my wife and son, but since I have already grown wings, flown into the sky, and overcome all those suffering, I should take a look at the external container world, right?[7]	ཀ ད་ཞི་ལི་མ་བུ་གཉིས་ཀ་བློས་གི་མི་ཐོངས་གི་ར། མི་ཐོངས་རུང་གཤོག་པ་ཐོགས་བཏང་བཞིག ནམ་མཁའ་འཕུར་བཏང་བཞིག སྡུག་ར་མྱངས་བཏང་བཞིག ད་ངས་ར་ཕྱི་སྣོད་འཇིག་རྟེན་གི་ཁམས་འདིར་ལྟད་མོར་ཅིག་བལྟ་དགོ་ཀ
B: Hmph, utter bullshit! Oh, what shape is this world?	ཁ ཧུན། རྫུན་གཏམ་ཁོ་ན། ཨོ། འཇིག་རྟེན་ཁམས་འདིའི་ཆགས་དབྱིབས་ཆི་མོ་བཞིག་རེད།
A: Uh, have you ever been to Tsongonpo Lake?[8]	ཀ ཨ། ཁྲི་མཚོ་སྔོན་པོར་སོང་ཨེ་སྒྲོང་།
B: Yes, I have.	ཁ སྒྲོང་ང་།
A: Well, it is like that.	ཀ ཨོ། དི་མོ་བཞིག་རེད།
B: Really?	ཁ ཨ།

6 These are two epithets for the earth and sky in Tibetan oral literature, eight-spoked-wheel-sky (གནམ་འཁོར་ལོ་རྩིབས་བརྒྱད།) and the eight- petaled-lotus-earth (ས་པདྨ་འདབ་བརྒྱད།), very likely originating from India/Buddhism.

7 There is a Tibetan categorisation of the world that divides the universe into "the world of the external vessel" (ཕྱི་སྣོད་ཀྱི་འཇིག་རྟེན།) and "the inner contents of sentient beings" (ནང་བཅུད་ཀྱི་སེམས་ཅན།); here, it is talking about the former.

8 Tsongonpo, is the Tibetan name for Koknor (in Mongolian) or Qinghai Lake (青海湖) in Chinese, one of the highest salt lakes in the world, and a major geographic feature of Amdo.

A: As the Tsonyang Mahadeva's head protrudes from Tsongonpo Lake.[9]	ཀ།	ཨ། མཚོ་སྔོན་ཁྲི་ཤོར་རྒྱལ་མོའི་སྙིང་ན་མཚོ་སྙིང་མ་ཧཱ་དེ་ཝ་མགོ་བཟོ་འབུར་རས་བསྡད་ཡོད་ཀ་བཟེ།
B: [dissatisfied] Heh.	ཁ།	ཧེ།
A: Mount Sumeru is also erected in the middle of the ocean like a millrind.[10]	ཀ།	རིའི་རྒྱལ་པོ་རི་རབ་ར་རྒྱ་མཚོ་ཆེན་པོའི་དབུས་ན་རང་འཐག་གི་ལྟེ་བ་ལྟ་ཡས་བརྒྱང་ངས་བསྡད་ཡོད་ཀི་ཡ།
B: [unimpressed] Heh, Such an ugly metaphor.[11]	ཁ།	ཧེ། དེ་མོ་དཔེ་འཛོག་སྐྱེ་བོ།
A: [scoffing] Heh, do not look down on Mount Sumeru, boy!	ཀ།	ཧེ། ཁྱོས་རིའི་རྒྱལ་པོ་རི་རབ་བ་མཐོང་ཆུང་མ་ཡེད་ཀོ་ཞི་ལི།
B: You shut up. Why would I look down on Mount Sumeru?	ཁ།	ད་ཁྱོ་ཁ་རོག་ག་སྡོད་ལ་ཐོངས། ངས་ཆི་བཟིག་ག་རིའི་རྒྱལ་པོ་རི་རབ་བ་མཐོང་ཆུང་ཡེད་དགོ་ཞི་རེད།
A: Then I looked carefully and saw, in the east of Mount Sumeru, the continent of Pūrvavideha, with its two minor continents, shaped like a scythe.	ཀ།	དེ་ནས་ད་ངས་ཞིབ་གི་གཅིག་བལྟས་ར། རིའི་རྒྱལ་པོ་རི་རབ་ཀྱི་ཤར་ཕྱོགས་ན་ཤར་ལུས་འཕགས་གླིང་གླིང་ཕྲན་གཉིས་དང་བཅས་པ་ཟོར་བ་བཟིག་ག་རིག་གི
B: Scythe? Say it's the shape of a crescent.	ཁ།	ཟོར་བ་བདོག་གོ། དབྱིབས་ཟླ་གམ་ལྟ་བུ་བཟེ་རོ།

---

9 Tsonyang Mahadewa (མཚོ་སྙིང་མ་ཧཱ་དེ་ཝ།) is an island in the heart of Tsongonpo Lake.

10 Unlike the commonly found four-armed iron support, Tibetans use a wooden peg in the centre of the bed-stone of the hand mill, which is usually known as the te (ལྟེ།) "navel."

11 Here and in ensuing turns of speech, Menla Jyab begins with descriptions of Tibetan cosmology that will be familiar across the region because of their inclusion in secular oratory, but ends with hyperlocal metaphors. When Phagmo Drashi corrects him, he suggests the conventional simile for Tibetan poetry.

A: Um, It's okay. In the south, the continent of Jambudvīpa, with its two minor continents, is shaped like the teeth of a *wakshel*.[12]

ཀ ཨ། ཚོག་ཞིར། ལྷོ་ཕྱོགས་ན་ལྷོ་འཛམ་བུ་གླིང་གླིང་ཕྲན་གཉིས་དང་བཅས་པ་བག་ཤད་བཟིག་གི་ཁ་རིག་ག།

B: Say it's the shape of the teeth of a saw.

ཁ སོག་ལེ་ཁ་ལྟ་བུ་བཟེ་རོ།

A: In the west, the continent of Aparagodānīya, with its two minor continents, round like the bread cooked in ash.[13]

ཀ ནུབ་ཕྱོགས་ན་ནུབ་བ་ལང་སྤྱོད་གི་གླིང་གླིང་ཕྲན་གཉིས་དང་བཅས་པ་གོར་གོར་གོ་རེ་ཐལ་བསྲེག་མ་འདྲ་བཟིག་རེད་ལ།

B: [dismissively] Heh!

ཁ ཧེ།

A: In the north, the continent of Uttarakuru, with its two minor continents, is square-shaped like a napkin.

ཀ ཨ་བྱང་ཕྱོགས་ན་བྱང་སྒྲ་མི་སྙན་གི་གླིང་གླིང་ཕྲན་གཉིས་དང་བཅས་པ་གྲུ་བཞི་སྣ་ཕྱིས་འདྲ་འདྲ་བཟིག་རེད།

B: Hey! Enough, enough. You are going to ruin it with all these metaphors. How about you give us an account of our snowy Tibetan regions instead.

ཁ ཡ་ད་ཚོག་གི་ཚོག་གི་ཁྱིས་དཔེ་འཛོག་ཡས་ཛོད་རྒྱུ་རེད། དེར་བལྟས་གི་རང་རེ་བོད་ཁ་བ་ཅན་གི་ཁ་བརྡ་བཟིག་ཁྱོས་ར།

A: [as if beginning an oration] Oh, white stupa-like snow mountains surround this snowy Tibetan Pureland of ours; it is a place where the rivers with eight qualities run melodiously;[14] a place where the silk-like grasslands glitter; a place where the three types of livestock—white, black, and multi-coloured—prosper speedily.[15]

ཀ ཨོ། རང་རེ་བོད་ཁ་བ་ཅན་གི་ཞིང་ཁམས་འདི་ད། རི་གངས་དཀར་མཆོད་རྟེན་གི་ར་བས་བསྐོར་བ། ཆུ་གཙང་མོ་ཡན་ལག་བརྒྱད་ལྡན་གི་འགྱུར་ཁུགས་སྙན་ས། སྤང་གོས་ཆེན་སྔོན་མོའི་འོད་མདངས་གསལ་ས། ཕྱུགས་དཀར་ནག་ཁྲ་གསུམ་གི་འཕེལ་ཁ་མགྱོགས་ས།

---

12 A wooden tool with teeth used for softening sheepskin in Amdo.

13 This is a type of bread, common in Amdo. The bread is thin and circular in shape and cooked in smouldering ash. The ash and burned parts are scraped off before consuming.

14 The eight qualities of water are sweet, cool, pleasant, light, clear, pure, not harmful to the throat, and beneficial for the stomach.

15 Herders in Amdo often use this phrase in oral literature to refer to all of their livestock.

B: So you are going to do a thorough praise.	ཁ གཞིས་གི་བསྟོད་པ་བཟིག་ཡེད་རྒྱུ་རེད་ལ།
A: *Olé*. It is a place where all the people are strongly religious; a place where even lice receive life-release practices;[16] a place where both young and the old are with great endurance; a place where even if you jumped over their heads, they would have no complaints; a place where even a one-year-old is compassionate; a place where there are many honorifics in the speech… Oh, it should be said that our snowy Tibetan land is where archaic terms are not changed in the written texts; old black yak hair tents over our heads are not changed; the primitive old traditions are not changed; where the syllable *Om* are not changed in our minds.[17]	ཀ ཨོ་ལེ། ཀྱི་ཡར་སྐྱེས་ཐམས་ཅད་ཆོས་དད་ཆེ་ས། ཞིག་སྲོ་མང་ཡིན་རུང་ཚེ་ཐར་གཏོང་ས། ཁ་རྒན་གཞོན་གཉིས་ཀ་བཟོད་བསྲན་ཆེ་ས། མགོར་ལྡིང་ངས་སོང་རུང་བསམ་འཆར་མེད་ས། ཆུང་ལོ་གཅིག་ཡིན་རུང་བྱང་སེམས་ལྡན་ས། ཁའི་གསུང་གཏམ་ནང་ན་ཞེ་ཚིག་མང་ས། ཨོ། ད་ཡིག་ཐོག་གི་བརྡ་རྙིང་མ་འགྱུར། མགོ་ཐོག་གི་སྦྲ་རྙིང་མ་འགྱུར། ཡ་ཐོག་གི་སྲོལ་རྙིང་མ་འགྱུར། སེམས་ཐོག་གི་ཨོཾ་ཡིག་མ་འགྱུར་ར་ཡོད་ནོ་ད། རང་རེ་བོད་ཁ་བ་ཅན་རེད་ཟེར་རྒྱུ།
B: *Lakso! Lakso*![18] This is what probably should be said.	ཁ ལགས་སོ། ལགས་སོ། ད་དེ་ཟེར་དགོ་ནི་ཡིན་རྒྱུའོ་རེད།
A: While I was fascinated by the beautiful mountains and rivers and lovely folk cultures, suddenly a robust swirling wind came, and I was turned like a spindle wheel, *aro*!	ཀ བོད་ཀི་མཛེས་སྡུག་ལྡན་པའི་རི་ཆུ་ར་ཡིད་དུ་འོངས་པའི་དམངས་སྲོལ་ལ་མཚར་རས་བསྡད་ཡོད་དུས། གློ་རྒྱུག་ག་རླུང་ནག་འཚུབ་མ་བཟིག་ཐོན་ནས་ཁྱེར་ཡོང་ངས་ང་བཟེ་ནོ་འཕང་ལོ་བསྐོར་བསྐོར་ཡེད་བཏང་ཐལ། ཨ་རོ།

16 *Tsétar* (ཚེ་ཐར།), translated here as "life-release" refers to the practice of freeing animals to gain merit. Pastoralists, for example, will promise not to kill certain livestock from their herds. Menla Jyab uses providing life-release for lice sarcastically, as an absurdly extreme version of the practice.

17 This whole turn is a critique of how pious, patient, but also cowed he believes Tibetans to be.

18 This is a common affirmation phrase that the orator receives from the audience while delivering a speech in Amdo.

B: Then you fell back to the ground, didn't you?	ཁ དི་ནས་ད་ཕྱིར་ར་ཐང་ལ་ལྷུང་སོང་ནི་མ་ར།
A: At some point, everything disappeared from my sight, and there was something on my head. I touched it, and it was something velvety. It might have been a cloud or a *khatak*, and probably was my blanket. I was utterly baffled, *aro*.	ཀ མཚམས་བཞིག་ག་ད་ངའི་མིག་ལམ་ནས་ཡོད་ཚད་ཀི་ཡོད་ཚད་གོ་ཡལ་ཐལ། མགོ་བཞིག་ན་ཅིག་ཡོད་ཀི ཅིག་མྱུངས་ང་ར་འབབ་བེ་འབོབ་བེ་བཞིག་རེད། སྤྲིན་བཞིག་ཡིན་ནི་འདྲ་འདྲ། ཁ་བཏགས་བཞིག་ཡིན་ནི་འདྲ་འདྲ། ཡང་ང་རང་གི་ཉལ་ཐུལ་ཡིན་ནི་འདྲ་བཞིག་ག་ར་རེད། ད་བབ་གི་མགོ་ཉོག་ཐལ་ཨ་རོ།
B: You were probably lost.	ཁ ད་མགོ་འཁོར་སོང་བཞིག་ག
A: I gave it some thought, and things were really bad. If I had left my wife, lost my son, and wandered off, I'd be finished.	ཀ འདང་བཞིག་བརྒྱབ་བ་ར་བབ་གི་འགྲིག་གི་མེད་ཀི བུད་མེད་བསྐྱུར་བཏང་ངས། བུ་ཚུང་བོར་བཏང་ངས། རང་གེ་ལྡོམ་སོང་ན་ཐུང་གི་ཚར་སོང་བཞིག་གོ
B: Well, then what should you do?	ཁ ཨོ། ད་ཆི་བཞིག་ཡེད་དྲི།
A: At that point, suddenly, a star fell in front of me.	ཀ སྐབས་དེར་ད་གློ་རྒྱུག་ག་ངའི་སྔུན་ན་སྐར་མ་བཞིག་ལྷུང་ངས་བུད་ཐལ།
B: A star?	ཁ སྐར་མ་བཞིག
A: Uh, not a star. It might have been the kettle from our home or your household's white tent.	ཀ ཨ། སྐར་མ་བཞིག་ར་མ་རེད་མ་རེད། ངེད་ཁའི་ཟངས་དེམ་ཡིན་ནི་འདྲ་འདྲ། ཁྱེད་ཁའི་རས་གུར་ཡིན་ནི་འདྲ་འདྲ།
B: You are going to tell lies again.	ཁ ཡང་གཞོབ་གཏམ་རྒྱུ་རེད་ལ།
A: Oh, it was a UFO, so he came to pick me up.	ཀ ཨོ། UFO བཞིག་རེད་ཡ། སྦེ་ལེན་གི་ཐོན་བཏང་བཞིག
B: Who?	ཁ སུ།
A: Uncle Tongtsen.	ཀ ཨ་ཁུ་སྟོང་བཙན།

B: Who is "Uncle Tongtsen"?

ཁ   ཨ་ཁུ་སྟོང་བཙན་བདོག་གོ

A: You do not know Gar Tongtsen, the chief minister of the Tibetan king Songtsen Gampo?

ག   བོད་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་སྲོང་བཙན་སྒམ་པོའི་བློན་ཆེན་མགར་སྟོང་བཙན་མི་ཤེས་ནས་"' ཁྲོས།

B: You are going to lie again.

ཁ   ཡང་ཁྲོས་གཞོབ་གཏམ་རྒྱུ་ནས།

A: [accidentally agreeing] *Olé*… [realizing his mistake] No! King Songtsen Gampo was very fond of him since Gar Tongtsen went to receive the ladies of China and Nepal and escorted sacred statues in the past. So, he was sent to collect me today.[19]

ག   ཨོ་ལེ། མ་རེད་ཀོ་ མགར་སྟོན་བཙན་ཚང་ལ་མཚོན་ན་སྔོན་ཆད་བལ་བཟའ་རྒྱ་བཟའ་སྤྱོང་གི་སོང་དུས་རྟེན་འགངས་ཆེན་གདན་དྲངས་ནོའི་སྐྱིད་ནས་རྒྱལ་པོ་སྲོང་བཙན་སྒམ་པོ་ཚང་གི་ཐུགས་ལ་བབས་ཡོད་ཀ་བཟི། དེའི་རྐྱེན་གི་ད་དེ་རིང་ངའི་སྤུན་ན་ཁོང་གེ་མངགས་བཏང་བཟིག་ཡ།

B: Really? What quoth he?

ཁ   ཨོ། ཁོང་གེས་ཅི་གསུང་གི

A: He immediately recognized me and said, *aro*, "**Hello**, buddy!"

ག   ངར་གཅིག་བལྟས་ནི་ར་ཤེས་ཐལ། ཨ་རོ། Hello སྤུན་ཟླ་ཟེར་གི་ར།

B: "Buddy"?

ཁ   སྤུན་ཟླ་བདོག་གོ

A: It would take too long to talk in detail about how about the sorts of things Gar Tongtsen and I discussed, Tibetan ancestors welcomed me, how the Three Ancestral Kings offered me beer and all the things I heard and saw on this trip. So if were to speak briefly about the things I heard and saw.

ག   ད་མགར་སྟོང་བཙན་དེད་གཉིས་ཀས་གཞིར་པ་བརྒྱབ་སྲོལ། བོད་ཀྱི་མེས་པོ་རྣམས་ཀྱིས་ང་བསུ་བ་ར་སྟོན་མོ་ཡེད་སྲོལ། བོད་ཀྱི་མེས་དབོན་རྣམ་གསུམ་གིས་ང་ཕྱུ་ཆང་དྲངས་སྲོལ་བཟོ་ཞིབ་གི་བཤད་ན་མང་འགྲོ་གི་ར། ད་ཐེངས་གི་མཐོང་ཐོས་འདི་ངས་མདོར་བསྡུས་ཙམ་བཟིག་བཤད་ན།

19 Later Tibetan historical accounts mention the critical role Gar Tongtsen played in bringing the two princesses Gyaza Kongcho (རྒྱ་བཟའ་ཀོང་ཇོ།) and Balza Tritsun (བལ་བཟའ་ཁྲི་བཙུན།) from China and Nepal respectively to Tibet as wives for the King Songtsen Gampo in the seventh century. Histories also recount that these two princesses brought two statues of the Buddha, and people believe they are housed in Jokhang and Ramoche temples in Lhasa to this day, attracting thousands of pilgrims annually.

B: [scoffing] Hmph, again you're going to tell a bunch of lies.	ཁ	ཨང་། ཡང་གཞོབ་ལུང་བ་གང་སྒྲིག་རྒྱུ་རེད་ལ།
A: People like us are sleeping here, but our Tibetan ancestors are already in a world of science, *aro*!	ཀ	ད་ཡུ་བཟོ་ཅན་པོ་ཤུལ་ན་གཉིད་ལས་བསྡད་ཡོད་ནོ་མིན་ནས་བོད་ཀི་མེས་པོ་རིགས་ག་ད་སྦེ་ཚན་རིག་གི་འཛིག་རྟེན་བཟིག་གཡོན་ནས་བསྡད་ཡོད་ཀི ཨ་རོ།
B: How do you know that?	ཁ	དི་ཆི་ཡས་ཤེས་ཀི
A: They have computers, and the internet is widely available.	ཀ	གློག་ཐིག་རྩིས་འཁོར་ཡོད་ཀི ཤེས་ཚན་དྲ་རྒྱ་མང་གི
B: [disbelieving] Huh?	ཁ	ཨ།
A: Motorcycles are their rides; they live in skyscrapers, gates are electric and automatic, doors have electric doorbells, and they watch electric television and listen to symphonies. And for the home goods, there are electric beds, electric food storage, electric stoves, electric pots, and electric food.	ཀ	ཞོན་པ་མོ་ཐོ་རེད། བཞུགས་ས་ཐོག་ཁང་རེད། ཕྱི་སྒོ་གློག་སྒོ་རང་འགྱིད་རེད། ནང་སྒོ་གློག་གི་བརྡ་ཅན་རེད། ལྟ་རྒྱུའི་གློག་གི་བརྙན་འཕྲིན་རེད། ཉན་རྒྱུའི་མཉམ་སྒྲོག་རོལ་མོ་རེད། ད་ནང་གི་ཅ་ལག་ར། གློག་གི་གཟིམ་ཁྲི། གློག་གི་ཟས་སྣམ། གློག་གི་ཐབ་ཀ གློག་གི་བ་མ། གློག་གི་ཟ་མ།
B: You… What did you say? Electric food?	ཁ།	ཁྱོས། ཁྱོས་ཆི་བཟིག་བཟེ། གློག་གི་ཟ་མ།
A: No, no, no! Except for food, everything is electric.	ཀ	མ་རེད། མ་རེད། མ་རེད། ཟ་མ་མིན་ནས་ད་ཡོངས་རྫོགས་ག་གློག་གི་རྫས་ཏག་ཏག་རེད་ཡ།
B: [disapprovingly] *Ang ang*, you are telling some funny lies.	ཁ	ཨང་ཨང་། གཞོབ་བཟིག་ག་སྐྱིད་པོ་ཏག་ཏག་གཏམ་གི

A: Uh, then the Three Ancestral Kings threw a banquet for me. All the Tibetan ancestors danced, Thonmi Sambotha performed a poetry recitation,[20] Sakya Pandita Kunga Gyeltsen played the piano,[21] and Uncle Thangdong Gyalpo performed a **disco** dance.[22]	ཀ ཨ། དེ་ནས་ད་བོད་རྒྱལ་མེས་དབོན་རྣམ་གསུམ་གིས་ང་སྟོན་མོ་ཡས་ཐལ། ཕུར་རྒྱལ་མེས་པོ་ཡོངས་རྫོགས་གར་ར་སོང་ཐལ། ཐོན་མི་སམ་བྷོ་ཊ་ཚང་གིས་སྙན་ཚིག་གྱེར་འདོན་ཡས་ཐལ། ས་པཎ་ཀུན་དགའ་རྒྱལ་མཚན་གིས་རྣོ་སྦྲིང་རོལ་དབྱངས་དཀྲོལ་ཐལ། ཨ་ཁུ་ཐང་སྟོང་རྒྱལ་པོས་བཟོ་ Disco ཞབས་བྲོ་བརྒྱབ་ཐལ་ཡ།
B: Um, if you say so...	ཁ ཨ། ད་ཡིན་རྒྱུའོ་རེད།
A: The *derkha*[23] in front of me was also fabulous.	ཀ ད་སྔུན་གི་སྡེར་ཁ་ར་ངར་གི
B: The *derkha*?	ཁ སྡེར་ཁ།
A: *Olé*.	ཀ ཨོ་ལེ།
B: What was there to be eaten?	ཁ ཆི་བཟིག་ཟ་རྒྱུ་ཡོད་གི
A: Um, there was meat, butter, and cakes. There was churned tea and sweet tea. There was barley liquor and wine. There was modern beer, candies, and **sunflower seeds** (*guazi* 瓜子).	ཀ ཨ། ཤ་མར་ཐུད་གསུམ་ཡོད་གི དཀྲུགས་ཇ་མངར་ཇ་ཡོད་གི ནས་ཆང་རྒུན་ཆང་ཡོད་གི དེང་རབས་ཕྱུ་ཆང་ཡོད་གི ཀ་ར་ཀྭ་ཙི (瓜子)་ཡོད་ཀ
B: [dismissive] Huh! Those are just things that you like.	ཁ ཧྭ། ཁྱོ་དགའ་ནི་ཏག་ཏག་རེད་ལོ།

20 Tibetans credit Thonmi Sambhota with creating the Tibetan script during the seventh-century reign of Songtsen Gampo.

21 Sakya Pandita Kunga Gyeltsen (1182–1251) is a famous Buddhist scholar known for his writings on philosophy, music, and poetry.

22 Thangdong Gyalpo is a fourteenth-century architect and artist known for founding Tibetan opera performances and iron suspension bridges.

23 Derkha is food such as meat, fruits, candies, bread, sunflower seeds, and peanuts in display put into plates and bowels during the festivals such as New Year and weddings in Amdo.

A: This time I found that our ancestors are not only great but are probably boasters as well, *aro*!

ཀ ད་ཐེངས་ད་ངས་གཅིག་བལྟས་ར་ཨུ་བཞོའི་
མེས་པོ་རྣམ་པ་བཞོ་རླབས་ཆེན་ཏག་ཏག་ག་
རེད་དྲ། ལབ་རྒྱལ་ཏག་ཏག་ར་ཡིན་ནི་འདྲ་
བཟིག་རེད་ཡ། ཨ་རོ།

B: Really?

ཁ ཡ།

A: They all told me about how they ruled Tibet, how they learned from the good qualities of others, how they built temples for subduing the border and further borders,[24] how they invited foreign translators, how they translated countless texts into Tibetan, and how they edited and finalized them, how they established the legal code, and many more.

ཀ ཚང་མས་ཅིག་ཁིར་ཆོས་བོད་ཀི་སྲིད་དབང་
བསྐྱངས་སྒྲོལ། གཞན་གི་ལེགས་ཆ་བསྡུས་
སྒྲོལ། མཐའ་འདུལ་ཡང་འདུལ་གི་གཙུག་ལག་
ཁང་བཞེངས་སྒྲོལ། ཕྱིའི་སློབ་དཔོན་འདྲ་ལོ་ཙཱ་
བ་མང་པོ་སྤྱན་དྲངས་ངས་གཞུང་རྫོགས་མེད་
བོད་ལ་བསྒྱུར་སྒྲོལ། གཏན་ན་ཕབ་སྒྲོལ། དག་
བཅོས་ཡས་སྒྲོལ། ཁྲིམས་སྒྲོལ་བཙུགས་སྒྲོལ།
མང་ང་མང་ང་བཤད་གོ་གི

B: [unimpressed] *Hang*, read the historical records! That is true!

ཁ ཧང་། ཁྲོས་ལོ་རྒྱུས་ཡིག་ཆར་ལྟོས་ར། དེ་བདེན་
གི་མོ།

A: It is not that. They only talked about those things to give me a hard time. They say we haven't surpassed what they have done, and we have been left behind in the current era.

ཀ མ་རེད་ཡ། ཁིར་ཆོས་དེ་གླེང་དོན་ཡང་ང་
གསེག་འབྲུ་གི་ཡོད་ནི་རེད་ཡ། དེང་སང་ཨུ་ཚོ་
ཁིར་ཆོས་ལས་ནོའི་ཕན་ན་བདའ་ཐུབ་གི་མེད་
ཀི དུས་རབས་གི་རྗེ་ལུས་ཐལ་ཟེར་གོ་ནིར་ཡ།

B: Hmmm, those are also words of concern.

ཁ ཨུང་། དེ་ར་ཤ་ཚ་བའི་ཚིག་རེད་མོ།

A: Uh, the Seven Wise Men also told me an entire valley of things, *aro*.[25]

ཀ ཨ། བོད་ཀི་མཛངས་མི་མི་བདུན་གིས་ར་ང་
ལུང་བ་གང་བཤད་བཏང་ཐལ། ཨ་རོ།

---

24 Tibetan mythology describes the land of Tibetan as a giant demoness. In order to subdue the demoness and make Tibet a Buddhist land, the King Songtsan Gampo had 108 temples built at key points of the Tibetan region.

25 "The Seven Wise Men" (མཛངས་མི་མི་བདུན།) were a group of Tibetan sages credited with significant technological contributions to Tibetan culture during the Tibetan Imperial period (618–842AD).

B: What did they say?	ཁ ཆེ་ཟེར་གི
A: They said the gold, silver, copper, and iron they found are still rusting away in our time.	ཀ ད་ཁིར་ཚོའི་རིང་ང་རྙེད་ནོའི་གསེར་དངུལ་ཟངས་ལྕགས་ཁྲོ་ཚོའི་རིང་ང་ད་རུང་བཙའ་ཆགས་ནས་བསྡད་ཡོད་ཀི་ཟེར་གི
B: They are correct.	ཁ བདེན་གི་མོ།
A: They said the wooden ploughs from their time are still being dragged by the yaks in our time.	ཀ ཁིར་ཚོའི་རིང་གི་ཤིང་གཤོལ་ཁྲོ་ཚོའི་རིང་ང་ད་རུང་གཡག་རྒན་ཚོས་དྲུད་ནས་འགྲོ་གོ་གི་ཟེར།
B: Isn't it correct?	ཁ རེད་མོ།
A: Uh, they said that in their time they made nomadic lives sedentary, but people are climbing back up the mountains in our time.[26]	ཀ ཨ། ཁོ་ཚོའི་རིང་ང་འབྲོག་སྡེ་གྲོང་སྡེ་གི་བཏང་ང་ར་ཁྲོ་ཚོའི་རིང་ང་ཕྱིར་ར་རི་མགོར་འགོ་གོ་གི་ཟེར།
B: Of course, they are right.	ཁ དེ་ད་མིན་ནས་ད།
A: *Aro*, Songtsen Gampo alone had more than three hundred ministers. Pity my ears if I let them all say whatever they want.	ཀ ཨ་རོ། འདི་ཡས་བཤད་ཚོད་ལ་བཤད་གི་བཞག་བཏང་ན་སྲོང་བཙན་སྒམ་པོ་གཅིག་པོར་བློན་པོ་སུམ་བརྒྱ་ར་ཅིག་ཡོད་ཀི་ར། ངའི་རྣ་འབྲོག་གཉིས་ཀ་སྙིང་མ་རྗེ་རེ།
B: [disagreeing] *Ang*, when someone points out our shortcomings, if what they said is true, then we should acknowledge it.	ཁ ཨང་། ད་སྐྱོན་ན་མཛུབ་གྱུ་བཙུགས་ན་བདེན་ན་བདེན་གི་ཟེར་དགོ་ནི་རེད།

26 In critiquing those who "climb back up the mountains," Menla Jyab appears to stand in support of policies aimed at resettling pastoralists.

A: Uh, they spoke about how nowadays, both the peaceful and wrathful internal conflicts are serious for Tibetans; for the peaceful, how anger and envy are making them less united; for the wrathful, how they have internal killings due to conflicts over caterpillar fungus and winter pastures.[27] After saying so many things, they conveyed that they were disturbed, *aro*.

ཀ ཨ། ད་བོད་ལ་ཞི་དྲག་གཉིས་གི་ནང་འཁྲུག་ཚབས་ཆེ་སྐྱོལ། ཞི་བ་ཞེ་སྡང་ར་ཕྲག་དོགས་གི་ནང་མི་མཐུན་སྒྲིལ་མེད་སྐྱོལ། དྲག་པ་དབྱར་རྩྭ་ར་དགུན་ས་བརྩད་ལས་ནང་མི་དམར་གསོད་ཡས་སྐྱོལ། བཤད་གི་བཤད་གི་ཁོ་ཚོ་ར་འདུག་གི་མི་འཇོག་ཉི་འདྲ་བཟིག་བཤད་གི ཨ་རོ།

B: What did they say?

ཁ ཆི་བཟིག་ཟེར་གི

A: They said, "there are many old minds, and new concepts are few. There are many Lamas and leaders and those passionate about Tibet are few. Many wear yellow and red robes, but genuine monks are few. Moton Phakgo is rich and superstitious people are poor.[28] You guys degraded the true dharma we have brought by superstitiously believing in it."

ཀ ད་ད་བར་ཀླད་པ་རྙིང་པ་མང་གི ལྟ་བ་གསར་པ་ཉུང་གི བླ་མ་དཔོན་པོ་མང་གི བོད་འདང་ཆེ་ནི་ཉུང་གི སེར་ཁྲ་དམར་ཁྲ་མང་གི བཙུན་པ་རྣམ་དག་ཉུང་གི མོ་སྟོན་ཕག་མགོ་ཕྱུག་གི སྨོངས་དད་མཁན་བཟོ་སྡུག་གི དེ་ཡིན་ན་ང་ཁོ་ཆོས་སྐྱོལ་བརྟོད་ནོའི་དམ་པའི་ཆོས་བདོག་གོ་ཁྱོ་ཆོས་སྨོངས་དད་ཡས་བརྫད་བཏང་ཐལ་ཟེར་ཡ།

B: [agreeing] *Ang*, how true!

ཁ ཨང་། ཆི་མ་བདེན།

A: However, the Three Ancestral Kings praised me so much, *aro*.

ཀ རེད་དྲ། བོད་ཀི་མེས་དབོན་རྣམ་གསུམ་གིས་ང་བཟོ་གཞིས་གི་བསྟོད་པ་ཡེད་གོ་ཀི་ཨ་རོ།

B: Oh? How didst they speak it?

ཁ ཨོ། ཆི་གེ་གསུང་གི

27 Note that for Menla Jyab, "internal killings" is not only meant to include violence within families or communities but extends to the entire Tibetan population more generally.

28 Moton Phakgo is a well-known folktale character who pretends to be a fortune-teller and comes up with prophecies by using a pig head as the prop, hence the name "pig-head fortune-teller" (མོ་སྟོན་ཕག་མགོ).

A: [as one of the kings] *Ya*, noble son, your right eye sees the good; your left eye sees the bad; your right ear hears the good; your left ear hears the bad. In addition, your mouth is perfect for performing *khashag*, pay attention with your left on the way back and you will get some benefit from it. *ndendendendenden*[29]	ཀ	ཡ། ད་རིགས་ཀྱི་བུ། མྱིག་གཡས་པས་བཟང་རིག་གི མྱིག་གཡོན་པས་ངན་རིག་གི རྣ་གཡས་པས་བཟང་གོ་གི རྣ་གཡོན་པས་ངན་གོ་གི དེའི་སྟེང་ང་ཁྱོའི་ཁ་དི་ཁ་ཤགས་བཤད་སྤྲུད་གོ་མཛའ་ཡེ་འདུག་གི ཕྱིར་ར་འགྲོ་དུས་གཡོན་པས་མཉམ་ཞོགས་ག་སོང་ར་ལག་ཡོང་ཕན་ཙམ་རེ་ཡོད། འདེ་འདེ་འདེ་འདེ་འདེ་འདེ།
B: What did they give you?	ཁ	ཆི་བཟིག་སྟེར་གི
A: *Ha*, the Nobel Prize.	ཀ	ཧ། ནོ་འབེར་བྱ་དགའི་རྟགས་མ།
B: Bullshit. What did the Nobel Prize look like?	ཁ	ཁྱོའི་ཁྱི་གཏམ་ད། ནོ་འབེར་བྱ་དགའི་རྟགས་མ་བདག་གོ་ཆི་མོ་བཟིག་རེད།
A: Uh, there was an eight-spoked wheel on the rim, eight-auspicious symbols in the middle, and eight-petaled lotus at the bottom.	ཀ	ཨ། ཁ་ན་འཁོར་ལོ་རྩིབས་བརྒྱད་ཡོད་ཀི བར་ན་བཀྲ་ཤིས་རྟགས་བརྒྱད་ཡོད་ཀི ཞབས་ན་པདྨ་འདབ་བརྒྱད་ཡོད་ཀི
B: It was probably a porcelain bowl.	ཁ	དཀར་ཡོལ་བཟིག་ཡིན་ས་ཡོད་ཀོ
A: Uh, in it, the nectar…	ཀ	ཨ། ནང་ན་བདུད་རྩི།
B: Huh?	ཁ	ཨ།
A: Uh, no, no, no. There was nothing inside it; there was nothing inside it.	ཀ	ཨ་མ་རེད་མ་རེད་མ་རེད། ནང་ན་ཅང་མེད་ཀི ནང་ན་ཅང་མེད་ཀི་ཡ།
B: You don't even know how to lie properly.	ཁ	གཞོབ་ར་གཏམ་མི་ཤེས་ཀི་ར།

29 Said once, the syllable *nde* (འདེ།) would be perceived as terse or an order. Spoken many times (as done here), it suggests that they are giving or handing him something.

A: Uh, then the Three Ancestral Kings sent a message to the young Tibetan boys and girls in the form of a *dunglen* song.[30]	ཀ ཨ། དེ་ནས་ད་མེས་དབོན་རྣམ་གསུམ་གིས་བོད་ཀི་གསར་བུ་གསར་མོ་ཚོར་སྒྲ་སྙན་རྟུང་ལེན་གི་ལམ་ནས་སྐད་བཞིག་སྐུར་གི
B: Then sing it!	ཁ ཡ། ཁྲོས་ཅིག་ལོངས།
A: *Ye*, the lady with the feminine body and boy's hair:	ཀ ཡེ། སྨན་བུ་མོ་མོ་ལུས་ཕོ་མགོ་ཅན།
When you go away, it is unattractive, and	ཕར་སོང་ན་མྱིག་ག་སྡུག་སྤྲུད་རེད།
When you come back, you upset people.	ཚུར་ཡོང་ན་རྣམ་རྟོག་ཟ་སྤྲུད་རེད།
I feel relieved when you are gone.	ཁྲོ་མེད་ན་སེམས་ནས་དགེ་བ་རེད།
Ye, the young man with a liquor bottle in his hands:	ཡེ། ཧྲག་ཤར་ར་ལག་ན་ཚང་པང་ཅན།
When you go away, it is shameful, and	ཕར་སོང་ན་མྱིག་ག་སྟོན་སྤྲུད་རེད།
When you come back, you instigate fights.	ཚུར་ཡོང་ན་གྲོད་ཁ་གཏུག་སྤྲུད་རེད།
It is a relief for the neighbours when you are gone.[31]	ཁྲོ་མེད་ན་ཁྱིམ་མཚེས་དགེ་བ་རེད།
B: That is something believable.	ཁ དེ་བཟོ་རྣར་འགྲོ་ནི་བཞིག་རེད།

30 Dunglen is a popular form of music in Amdo since the 1980s accompanied either by mandolin or Tibetan lute known as Dranyen (སྒྲ་སྙན།).

31 The tune follows an older version of the Amdo *dunglen* song known as Akhu Padma (ཨ་ཁུ་པདྨ།) popularized by Palgon, a *dunglen* singer from Machu in Amdo. Menla Jyab changes the lyrics in order to critique the behaviours of young men and women.

A: Then I took the prophecy of the Three Ancestral Kings in mind and paid attention to the bad on the way back and……	ཀ། དེ་ནས་ད་ངས་མེས་དབོན་རྣམ་གསུམ་གི་ལུང་བསྟན་ཡིད་ལ་བཟུང་ངས་ངན་གི་སྐོར་ར་མཉམ་བཞག་གས་ཡོང་ང་ར།
B: Did you get anything out of it?	ཁ། ལག་ཡོང་བཟིག་ཨེ་ཡོད་ཀི
A: Oh, I got a lot out of it. I went from the Headless and Tailless Village to the Tell-Everything Village and heard some stunning things.	ཀ། ཨོ། ད་ཡོད་ཀི་ཡ། མགོ་མེད་གཞུག་རྫུམ་སྡེ་བ་ནས་བུད་ལས་མི་བཤད་དགུ་བཤད་སྡེ་བ་རགས་གོར་ཡོང་ང་ར་སྐད་ཆ་ཡ་མཚན་ཏག་ཏག་གོ་གི
B: *Ya*, what did you hear?	ཁ། ཡ། སྐད་ཆ་ཆི་བཟིག་གོ་གི
A: When they speak, my stomach aches; when they swear, my ears burn; when they scold, my legs tremble.	ཀ། ཨ། ཁ་གྱུགས་ན་ཁོག་ནས་ཁོའུ་གི མནའ་བསྐྱལ་ན་རྣ་འཁྱོག་ཚ་གི བསྡིགས་བཏང་ན་སྒྲིད་པ་འདར་གི
B: So, you are saying that it's all frightening words?	ཁ། ཨོ། སྐད་ཆ་འཇིགས་ཀོ་ཏག་ཏག་རེད་བཟེ་ནས།
A: *Olé*, firstly if I talk about how they give me a stomach-ache when they speak: the words from their mouths are dirty.	ཀ། ཨོ་ལེ། ད་དང་པོ་ཁ་གྱུགས་ན་ཁོག་ནས་ཁོའུ་སྒྲོལ་བཟོ་གཅིག་བཤད་ན་ཁ་ནང་གི་སྐད་ཆ་སྨེ་གི
B: *Ya*, how do they speak?	ཁ། ཡ། ཆི་གས་བཤད་ཀི
A: For example, when I arrived at the Headless-Tailless Village and went to Uncle Complaint-mouth's home, this old man's speech disgusted me.	ཀ། ད་དཔེ་བཞག་ན་ང་མགོ་མེད་གཞུག་རྫུམ་སྡེ་བ་ཐོན་ནས་ཨ་ཁུ་སྡུག་སྨྲེ་ཁ་ཚང་ང་ཅིག་སོང་ང་ར། རྒད་པོ་དེའི་སྐད་ཆས་ད་ང་ཞེན་ཁ་བཟློགས་བཏང་ཐལ།
B: *Ya*, what did this Uncle Complaint-mouth say?	ཁ། ཡ། ཨ་ཁུ་སྡུག་སྨྲེ་ཁ་བདོག་གོས་ཆི་ཟེར་གི

A: Uh, there was not one good word from his mouth, *aro*. He said, "*Aro*! *Ya*, karmically wicked one, you came. Let's go inside our tent and drink some tea.[32] The unlucky one, when did you come? Hey, demon dog, ghost dog, sorcery dog, one whose head should be tied to the ground. *Wei*, bad dog, your mouth should be directed to your father and mother, consuming all the dead and long-dead. I guess the dog saw all those who had died and disappeared."

ཀ ཨ། ཁ་ནང་ན་སྐད་ཆ་ཡག་པ་བཟིག་བབ་གི་མེད་ཀི ཨ་རོ། ཡ། དྭ་ལས་ངན་པོ། ཁྱོ་ཅིག་ཡོང་ཁ་ཡེད་བཏང་ནི་རེད། ངེད་ཁའི་སྦྲ་ཧིག་ནང་ང་འགྲོ་ཛ་ངན་བཟིག་འཐུང་ཁ་ཡེད། སྐལ་ཆད་པོ། ཁྱོའི་རོ་ནམ་བཟིག་ག་ཡོང་ནས། ཕྱེ། གདོན་ཁྱི། ཤི་ཁྱི། འདྲེ་ཁྱི། བྱད་ཁྱི། མགོ་སར་སྒྲོར་རྒྱུ་ཝོ། ཨེ། ཁ་ཨ་བ་ཨ་མར་གཏད་རྒྱུའི་ཤི་ཤི་བོ་གནའ་ཤི་བོ་འདྲད་རྒྱུའི་གན་གིས་ཤི་ཤི་ཡལ་ཡལ་བོ་རིག་བཏང་བཟིག་ག

B: What was that?

ཁ དི་ཆི་བཟིག་རེད།

A: Wasn't it him scolding their family dog for barking at me, *aro*?

ཀ ཁེར་ཚང་གི་ཁྱི་རྒན་ངའི་ལ་ཁར་དཔྱང་ནི་མིན་ནས། ཨ་རོ།

B: *Pee!*[33] Truly, he just speaks disgusting words.

ཁ ཕིས། ངོ་མ་སྐད་ཆ་སྐྱུགས་རྗོགས་ཏག་ཏག་བཤད་ཀི

A: *Aro*, that is a wealthy family, and possessions are decent too. But the names are all "torn" and "broken."

ཀ ཨ་རོ། དེ་བ་ཚང་ཁྱིམ་ཚང་ཕྱུག་པོ་བཟིག་རེད་ནང་ནོམ་ར་བཅའ་དག་བཟིག་རེད་དྲ། མྱིང་ཡོངས་རྫོགས་ཐེད་པོ་བཟིག་ར་ཆག་གོ་བཟིག་རེད།

B: *Oh*, what does that mean?

ཁ ཨོ། དི་ཆི་བཟིག་བཟེ་ནི་རེད།

A: Uh, talking about containers and things, they are broken cabinet, broken cauldron, broken pot, broken porcelain bowl, bad bowl, broken ladle, bad ladle, torn mat, bad mat, ripped stove, and bad stove.

ཀ ཨ། ད་སྣོད་ཅ་ལག་གི་ཕྱོགས་ནས་བཤད་ན། སྒམ་ཆག ཟངས་ཆག བ་ཆག དཀར་ཆག དཀར་ངན ཐོམ་ཆག ཐོམ་ངན། གདན་ཆད། གདན་ངན། ཐབ་རྡུག ཐབ་ངན།

32 In this, Menla Jyab uses humilific forms of "come," 'tent," "drink," and "tea," the speaker lowering himself in relation to the speaker.

33 This interjection suggests that the speaker is dismissing a phenomenon or thing when the speaker is disgusted by it.

B: So, everything was broken and torn?	ཁ ཡོངས་རྫོགས་ཆག་གས་ཐེད་ལས་བསྡད་ཡོད་ཉེར།
A: Of course not! It was their local speech. And when speaking ornamental language, *aro*: things which should be attached to a corpse, things which should be laid on the road, something which should hit one's heart with, things which should be used for a dog bowl, funeral bowl, items should be thrown in the *gto*,[34] there are so many.	ཀ ཆེ་ཡིན། ཁིར་བཟོའི་ས་ཆ་གི་ཁ་ཚིག་རེད་ཡ། ད་རུང་རྒྱན་བཏགས་གས་བཤད་ན་བཟོ་ཨ་རོ། རོ་ཐོག་ག་རྒྱག་རྒྱུའོ། ལམ་མ་སྣར་རྒྱུའོ། སྙིང་ང་རྒྱག་རྒྱུའོ། ཁྱི་སྐོ་ཡོད་རྒྱུའོ། འདོ་ཡན་གོ་གཏོ་ནང་ང་འཕེན་རྒྱུའོ། ད་མང་ཉེར།
B: Pee! *Lalala*.[35]	ཁ ཕེས། ལ་ལ་ལ།
A: For clothing: ripped coat, torn pants, ripped lambskin robe, torn sheepskin robe, bad hat, torn sash, torn shoes, *gto* clothing, and dog clothing. For food and cuisine: corpse-food, *gto* food, dog-food, ghost-food. One would not dare to eat when hearing these names, *aro!*	ཀ ཡང་གོས་ར་གོན་པའི་ཕྱོགས་ནས་བཤད་ན། ཚེ་རིག་བུག་ཆད། ཚར་རིག་སྣུག་ཆད། ཞྭ་ངན། སྐེ་ཆད། ལྷམ་ཆད། གཏོ་ལྭན། ཁྱི་ལྭན། ཟས་ར་ཟ་མའི་ཕྱོགས་ནས་བཤད་ན་ཡང་རོ་ཟས། གཏོ་ཟས། ཁྱི་ཟས། འགོང་ཟས། ཟ་རྒྱུའི་བཟོ་རྣམ་ཏོག་ལངས་ཉེ་བཟིག་རེད་ཨ་རོ།
B: That's really filthy speech, *aro*.	ཁ ད་ངོ་མ་སྐད་ཆ་སླེ་བོ་བདོག་གོ་རེད་ཀོ་ཨ་རོ།
A: Then I arrived at the Horse-Herder Village. People were cursing the horses, and it was terrifying too.	ཀ དེ་ནས་ད་རྟ་རྫི་སྡེ་བར་ཐོན་ན་ར། རྟར་སྤྱིགས་གོ་གི་ར་ཡང་ཅིག་འཇིགས་ཀི
B: Gosh.	ཁ ཨང་།

34 A ritual of ransom.

35 *Lalala* is an expression of surprise or awe.

A: The one that should be skinned, the one that should be made into a corpse, the one that should be driven away by bandits, the one that should be made into an inflatable raft, the one whose tail should be cut, the one whose mane should be sheared, the one that should carry corpses (which I didn't even understand)! When I arrived at the Yak-Herder Village, they were cursing the yaks, *don*-yaks,[36] ghost-yaks, sorcery-yak, disappearing-yaks, the one that should contract rinderpest, the one that should die from *sakyon* disease,[37] the one who should no longer leave footprints. There were so many.

ཀ། ད་ཅིག་ཧ་ཀོ་བཤུ་རྒྱུའོ། ཧ་རོ་ཡེད་རྒྱུའོ། ཇག་པས་འདེད་རྒྱུའོ། སྐྱ་བ་ཡེད་རྒྱུའོ། ཇ་མ་གཅོད་རྒྱུའོ། ཇོག་མ་འབྲེག་རྒྱུའོ། དོ་མ་ཡེད་རྒྱུའོ། ཧ་ར་མི་གོ་གི ནོར་ཇི་སྡེ་བར་ཐོན་ན་ར་ཡང་ནོར་ལ་སྡིགས་གོ་ཀི ཡང་གདོན་ཟོག འདྲེ་ཟོག བྱད་ཟོག ཡལ་ཟོག གོར་ནག་ཡོང་རྒྱུའོ། ས་སྐྱོན་གི་འཆི་རྒྱུའོ། རྗེས་ཆད་རྒྱུའོ་ད་མང་གི་ཡ།

B: Most likely they were hurt by the milk and yoghurt that they drank.[38]

ཁ། ད་འོ་ཞོ་འཐུང་ནོ་མ་བཟང་ནི་ཡིན་རྒྱུའོ་རེད།

A: When I arrived at Goat and Sheep Herder Village, there were even more. Ones that should contract *za* disease,[39] the ones that should contract head-worms, ones that should have diarrhoea, ones that we should sweep up after,[40] ones that should be handed to a butcher.

ཀ། ར་མ་ལུག་ཇིའི་སྡེ་བར་ཐོན་ན་ར་ཡང་མང་གི གཟའ་ན་རྒྱུའོ། མགོ་འབུ་འདེབ་རྒྱུའོ། ཧྲང་ཡོང་རྒྱུའོ། ཤུལ་སྡུད་མས་རྒྱག་རྒྱུའོ། ཤན་པའི་ལག་ལ་འཇོག་རྒྱུའོ།

B: They were the butchers themselves!

ཁ། ཤན་པ་ཁོ་ཚོ་རང་གེ་རེད་མོ།

36 A type of harmful spirit.

37 This disease occurs in yaks and cattle; once contacted, the animal would die in less than a few hours after groaning loudly.

38 This sarcastically suggests that the yaks didn't do enough by giving their milk.

39 This is a common disease occurring in sheep where the contacted animal would have balance issues.

40 Meaning that they are sold and the ground should be swept to leave no trace of their existence.

A: Then I arrived at Primitive Village, people swore some strange oaths.	ཀ	ཨ། ཡ་ཐོག་སྡེ་བར་ཐོན་ན་ར་མནའ་བཟིག་ག་ཡ་མཚན་ཏག་ཏག་སྐྱེལ་གོ་གི
B: How did they swear?	ཁ	ཆེ་གས་སྐྱེལ་གི་ཡོད་ཀི
A: By generations of ancestors! By all the scriptures that have been written and chanted! By the one and only Mani! By the twelve volumes of the Yum![41] By all the pure virtues! By Kumbum![42] By Shachong![43] By Kanjur and Tenjur![44]	ཀ	ད་སྐྱི་རིང་སྐྱི་རྒྱུད། བྲིས་པ་བཏོན་པ། མ་ཧི་ཁེར་བོ། ཡུམ་དུམ་པ་བཅུ་གཉིས། དཀར་པོ་དགེ་བ། སྐུ་འབུམ། བྱ་ཁྱུང་། བཀའ་འགྱུར། བསྟན་འགྱུར།
B: Oh my, oh my!	ཁ	ཨང་ཨང་།
A: By all the dharma on this earth, then followed by, by having nine bites at my father's raw liver!	ཀ	ས་ཁ་ས་ཐོག་གི་ཆོས། དེ་ནས་མར་ཡོང་ན་དེ་ཨ་བའི་མཆིན་པ་རློན་པར་སོ་དགུ་བཏབ་ནོ།
B: *Lalala*.	ཁ	ལ་ལ་ལ།
A: By having nine gulps of my mother's blood after killing her! By spreading my son's bones to nine different places after smashing them! It was endless, *aro*.	ཀ	ཨ་མ་བསད་ལས་ཁྲག་ག་ཏུབ་དགུ་ཡས་ནོ། ཞི་ལིའི་རུས་པ་བརྡུང་ངས་ས་ཆ་དགུར་སྒྲོ་ནོ། ད་ཚར་རྒྱུ་མེད་ནི་བཟིག་ཡོད་ཀི ཨ་རོ།
B: Oh my goodness! That's utterly terrible.	ཁ	ཨང་ཨང་ཨང་། ད་དོ་མ་གཅིག་བཙོག་གི་གོ
A: Don't fret; there are even worse things yet to come.	ཀ	ད་ཁྲོ་མ་བྲེལ་ར་དེའི་ར་བཙོག་གོ་དེའི་གཞུག་ན་ཡོད་ནིར་ཡ།
B: There's even worse than that?	ཁ	དེའི་བཙོག་ར་ཡོད་ནིར།

41 Name used in Amdo for the twelve volumes of the "Perfection of Wisdom Sutra" texts, and a popular oath.

42 One of the largest monasteries in Amdo.

43 An important monastery (and also the name of a mountain deity) in Amdo.

44 The foundational texts of Buddhism, the Kanjur is the sayings of the Buddha, and the Tenjur is collected commentaries from great teachers.

A: Of course, from Black-Nose Black-Tongue Village to the Tell-Everything Village it was all about cursing people.	ཀ ཨ་ལོས་ཡོད། སྣ་ནག་ལྕེ་ནག་སྨྲེ་བ་ནས་བྱུང་ལས་མི་བཤད་དགུ་བཤད་སྨྲེ་བ་རགས་གོ་ད་མྱིར་སྨིགས་སྨྲོལ་རེད་ཡ།
B: *Ya,* how do they curse people?	ཁ ཡ། མྱིར་ཆེ་ཡས་སྨིགས་ནི་རེད།
A: Uh, at first, they will express their wish that everything goes wrong for you.	ཀ ཨ། དང་ཐོག་ཁྱོའི་དོན་བྱ་མི་འགྲུབ་ནིའི་ཁ་གཡང་བཟིག་འབོད་ནིར།
B: Gosh.	ཁ ཨང་།
A: The one whose endeavours should go wrong, the one whose works should be carried away by the Guchu river,[45] the one who should never have any prosperity, the one whose merits should be tied to a dog's neck, the one who should never see happiness, the one whose mouth should be smeared with ash, the one whose head should be put in a bag, she who should be widowed for nine times, there's enough to fill a whole valley.	ཀ ད་བྱ་ལམ་མ་མི་འགྲོ་རྒྱུ་འོ། བྱ་དགུ་ཆུར་འདྲེས་རྒྱུ་འོ། ཁ་ཡར་ར་མི་འགྲོ་རྒྱུ་འོ། བསོད་ནམས་ཁྱིའི་སྐེར་འདོགས་རྒྱུ་འོ། སྐྱིད་མྱིག་གིས་མི་རིག་རྒྱུ་འོ། ཁ་ཐལ་གིས་གཙོད་རྒྱུ་འོ། མགོ་སྒྲེ་གིས་བཏུམ་རྒྱུ་འོ། ཡུགས་ས་ཐེངས་དགུར་འབུད་རྒྱུ་མ། ད་ལུང་བ་གང་ཡོད་ནི་རེད་ཡ།
B: Oh my goodness.	ཁ ཨང་ཨང་ཨང་།
A: Uh, then they will pray for you to have an unhealthy body.[46]	ཀ ཨ། དེའི་འཕྲོར་ད་ཁྱོའི་སྐུ་ལུས་མི་བདེ་ནིའི་སྨོན་ལམ་བཟིག་འདེབས་རྒྱུ་རེད།
B: Geez.	ཁ ཨང་།

45 This is the name of the main river in Rebgong, a tributary of the Yellow River (རྨ་ཆུ།).

46 Interestingly, the word used here for "body" is an honorific term.

A: The one who should get a goitre, the one who should become mute, the one who should get lockjaw, the one who should go blind, the ones whose tongue should fall out, at the same time, they use things like voracious, big-belly, ever-hungry at their convenience. *Aro*, you know that, right?	ཀ སྐེ་སྐྲངས་བྱུང་རྒྱུའོ། ངག་འཕྱེར་རྒྱུའོ། ཁ་དམ་རྒྱུའོ། མྱིག་ཞར་རྒྱུའོ། ལྕེ་ཆད་རྒྱུའོ། ད་ཞོར་ཕྱུར་ར་བདའ་རྒན། ཕོ་ཆེ། བརྒྱགས་མེད། ལྟོ་རྐྱལ་ཅན་གོ་ཁ་ནང་ང་བདེ་ཕྱོགས་ག་སྤྱོད་རྒྱུའི་རེད་གོ ཨ་རོ། དི་ཁྲོས་ཤེས་ཀ་བཟེ།
B: *Pee! Pee!* What a terrible thing.	ཁ ཕིས་ཕིས། ཆེའི་ཐན་ལྟས་བཟིག་རེད།
A: After that, they will tell you to leave this human world.	ཀ དེའི་འཕྲོར་ད་ཁྲོ་འཛིག་རྟེན་མི་ཡུལ་འདི་ནས་ད་བུད་ལ་སོང་ཟེར་རྒྱུ་རེད་ཡ།
B: Oh?	ཁ ཨོ།
A: Uh, the one whose face should never be seen, the one whose speech should never be heard, the one whose name should never be called, the one whose happiness should be diminished abruptly, the one whose life should follow the setting sun. Uh, after that, the one whose head should be buried under a rock, the one who should be dumped into a well, and the one over whose head dirt should be shovelled. *Ayoshe*, I can't finish listing them here, *aro*.	ཀ ཨ། ད་ངོ་མྱིག་གིས་མི་རིག་རྒྱུའོ། སྐད་ཆ་གིས་མི་གོ་རྒྱུའོ། མྱིང་གིས་མི་འཛིན་རྒྱུའོ། སྐྱིད་ཀྱིད་པས་ཆད་རྒྱུའོ། ཚེ་ཉི་མའི་ཛ་འགྲོ་རྒྱུའོ། ཨ དེའི་འཕྲོ་ད། མགོ་རྡོ་འོག་ག་འཛུག་རྒྱུའོ། ས་འོག་དོང་ཞབས་ལ་འཕེན་རྒྱུའོ། མགོར་ས་ལྷུག་རྒྱུའོ། ཨ་ཡོ་ཨེ། ད་ངས་བཤད་ལས་ར་མི་ཚར་གི ཨ་རོ།
B: Goodness, who wants to listen to those?	ཁ ཨང་ཨང་། ད་ཉན་ན་འདོད་ས་ཨེ་ཡོད་གི
A: Ah, they will pray like: All the dead people from your family! All the dead people from the past and now! Your father and your mother! The corpse of your father and mother! The heads of your father and mother! Nine freshly dead corpses still warm! *Aro*, are you disgusted?	ཀ ཨ་ད་ད་རུང་ཁྱེད་གི་ཤི་ཤི་ཡལ་ཡལ། གནའ་ཤི་ད་བརྒྱུད། ཨ་བ་ཨ་མ། ཕ་རོ་མ་རོ། ཕ་མགོ་མ་མགོ ཨ་རོ་ནག་དགུ་བརྩེགས་དགུ་བོ་རད་རུང་རླངས་པ་ཅན་པོ་སོ་མ་ཤི་རུང་གོ་དི་བཟེ་སྨོན་ལམ་འདེབས་རྒྱུ་རེད་ཡ། ཨ་རོ། ད་རྣམ་རྟོག་ཨེ་ལངས་གི

B: *Lalala*, those are truly disgusting words. They really need to be changed.	ཁ ལ་ལ་ལ། ད་ངོ་མ་སྐད་ཆ་སླེ་བོ་ཏག་ཏག དེ་ད་ངོ་མ་གཅིག་བསྒྱུར་དགོ་ག
A: Uh, I had never heard this type of speech before. I bet this is the benefit the three ancestral kings said I would get out of it, *aro*!	ཀ ཨ། ད་ཐེངས་མིན་ནས་སྐད་ཆ་འདིའི་རིགས་ངས་གོ་མ་མྱོང་། མེས་དབོན་རྣམ་གསུམ་གིས་ང་ངན་ཕྱོགས་གི་ལག་ཡོང་ཡོད་བཟེ་ལུང་བསྟན་ནོ་དེ་ད་འདི་ཨེ་ཡིན་ན་ད་འདོད་ཀི་ར། ཨ་རོ།
B: Yeah, probably!	ཁ ཨེ། ཡིན་རྒྱུ་རེད་གོ།
A: They said those are not [the gains in the prophecy].	ཀ མ་རེད་ཟེར་ཡ།
B: Who said that?	ཁ སུས་མ་རེད་ཟེར་གི
A: Some herders came and said I misunderstood them, and they did not have such ways of swearing oaths and cursing.	ཀ ཟོག་རྫི་སྐོར་བཞིག་ཡོང་ངས་ཁྲོས་ཁེར་ཚོ་བཀའ་ལོག་ཡེད་བཏང་ནི་རེད། མནའ་སྐྱེལ་སྦྲོལ་ར་སྡིགས་སྦྲོལ་དེ་མོ་མེད་ཟེར་གི
B: What did you say?	ཁ ཁྲོས་ཆི་བཟེ།
A: I told them, "I am saying all this for your own good, You have them! By your flesh if you don't." They said, "we don't." I said, "you do!" And they said, "We don't!" *Aro*, my blood was boiling and I pushed one of them, and there was a "bang" sound.	ཀ ངས་ཤ་ཚ་ཡས་བཤད་གོ་ནི་རེད། ཡོད་ཀི་ཁྲོའི་ཤ་མེད་ཀི་ན་བཟེ་ར། མེད་ཟེར་གི ཡོད་ཀི་བཟེ་ར། མེད་ཟེར་གི ཨ་རོ། ཁྲག་བཙོ་ཁོལ་ནི་བཞིག་རེད། གཅིག་ག་ཞུད་རྒྱག་བཞིག་ཡེད་བཏང་ར་ལྷིག་སེ་བུད་ཐལ།
B: What was it?	ཁ ཆི་བཞིག
A: My son had been sleeping with me and I had kicked and pushed him to the ground.	ཀ ཟུམ་གི་ཞི་ལིར་རྐང་བས་གཅིག་བརྒྱབ་བས་ཐང་ལ་འཕང་ངས་བཞག་ཡོད་ཀི་ཡ།

B: After all that, it was all just your dream. Oh, your son was all right, right? What did he say?	ཁ བཤད་བཤད་གི་ཛ་མ་དེ་ཚང་མ་ཁྱོའི་རྨི་ལམ་རེད་མོ། ཨོ། ཞི་ལིར་ཅིང་བཙོས་མེད་ལ། ཆི་ཟེར་གི
A: He said, "Father and Mother! By all the dharma on the earth! Who threw me to the ground?"	ཀ ཨ་བ་ཨ་མ། ས་ཁ་ས་ཐོག་གི་ཆོས། ང་ཐང་ལ་འཕེན་ནོ་སུ་ཡིན། དེ་ཟེར་ཡ།
A and B: Hahaha.	ཀ ཁ ཧ་ཧ་ཧ།

4. All-good Menla སྨན་བླ་ཀུན་བཟང་།[1]

A: *Ya*, Uncle Menla!	ཀ།	ཀ། ཡ། ཨ་ཁུ་སྨན་བླ།
B: Call me Kunzang!	ཁ།	ཀུན་བཟང་བཟེ།
A: *Ya*, Uncle Kunzang!	ཀ།	ཡ། ཨ་ཁུ་ཀུན་བཟང་།
B: Menla! Menla!	ཁ།	སྨན་བླ། སྨན་བླ།
A: *Ya*, Uncle Menla, you…	ཀ།	ཡ། ཨ་ཁུ་སྨན་བླ། ཁྱོ།
B: No, no! Kunzang.	ཁ།	མ་རེད་མ་རེད། ཀུན་བཟང་།
A: *Ya*, so, are you actually Menla or Kunzang?	ཀ།	ཡ། ད་དོན་ངོ་མས་ཁྱོ་སྨན་བླ་ཡིན་ནི་ན་ཀུན་བཟང་ཡིན་ནས།
B: Menla Kunzang	ཁ།	སྨན་བླ་ཀུན་བཟང་།
A: *Lalala*. Kunzang on top of Menla, is it fitting for you?[2]	ཀ།	ལ་ལ་ལ། སྨན་བླ་དེའི་ལ་ཁ་ཀུན་བཟང་དེ་བཟོ་ཁྱོ་ཨེ་མཛའ་གི

1 In this performances, Phagmo Drashi is in the "A" position, while Menla Jyab voices "B."

2 Here Phagmo Drashi takes the name literally: Menla being the name of the medicine Buddha and *kunzang* literally meaning "all good," and suggests that such a name is inappropriate for him.

©2025 Jyab (text)
Thurston & Samdrup (Trans. & Notes), CC BY-NC 4.0
https://doi.org/10.11647/OBP.0452.04

B: That's what they call me, even if it's not fitting.	ཁ། མི་མཛའ་ན་ར་ཐོགས་སོང་བཟིག་ག་བཟི།
A: Oh, I hadn't heard that.	ཀ། ཨོ། ངས་མ་གོ
B: Truly, you wouldn't believe how much I have suffered since being called Menla Kunzang!	ཁ། ངོ་མ། ངའི་མིང་ང་སྨན་བླ་ཀུན་བཟང་བཏགས་གས་ཁྱེར་རས་ད་ངས་ཅིག་དག་བཏང་ནོ་ད་བཤད་ལས་རྣར་མི་འགྲོ་ཡ།
A: If I wouldn't believe it then you must be lying.	ཀ། བཤད་ལས་རྣ་མི་འགྲོ་དུས་ད་གཤོབ་གཏམ་གོ་ནི་ཡིན་རྒྱུའོ་རེད།
B: No way no way. I am telling the truth. There isn't even a lie the size of a louse's leg.	ཁ། ཆེ་ཡིན་ཆེ་ཡིན། ངོ་མ་བཤད་གོ་ནི་ཡིན། རྫུན་བཟིག་ག་ད་ཤིག་གི་སུག་ཏི་འདྲ་བཟིག་ར་མེད།
A: Then you tell me.	ཀ། འོ་ན་ཁྱོས་ང་ཤོད་ར་ཡ།
B: [with unwilling laughter] Ahihi, I am not going to tell you. You are not going to believe me.	ཁ། ཨ་ཧི་ཧི། ད་མི་བཤད་ནི་ཡེད། ཁྱོའི་རྣར་འགྲོ་རྒྱུ་མ་རེད།
A: If I don't believe, then I don't believe you! Just tell me.	ཀ། ངའི་རྣ་མ་སོང་ན་མ་སོང་། ཁྱོས་ང་ཤོད་མོ།
B: Are you going to believe me? How about you tell me that.	ཁ། ཁྱོའི་རྣར་འགྲོ་རྒྱུའེ། ཡ་ད་དི་བཟེ་ར།
A: [surprised] *Ala*, how would I know if I believe you or not if you don't tell me.	ཀ། ཨ་ལ། རྣ་འགྲོ་རྒྱུ་བཟེ་ཁྱོས་མ་བཤད་ལ་ངས་ཤེས་ནས།
B: Isn't it me signing a contract before telling you? So when you don't believe me after I've finished, either you don't have ears, or you have them but you're deaf, or you're an utter fool. Otherwise, what do you do with those ears?	ཁ། ངས་ར་མ་བཤད་གོང་ང་གན་རྒྱ་འཛོག་གོ་ནོ་མིན་ནས། བཤད་བཏང་ཚར་རས་ད་རྣ་མི་འགྲོ་ནི་ཡོད་དུས་དེར་རྣ་འཁྱོག་མེད་ནི་ཡིན་རྒྱུའོ་རེད། ཡོད་རུང་འོན་པ་ཡིན་ནི་ཡིན་རྒྱུའོ་རེད། ཡང་མིན་ན་བབ་གི་གློཙུ་བཟིག་ཡིན་ནི་ཡིན་རྒྱུའོ་རེད། དི་མིན་ན་རྣ་དི་ག་རེ་བབ་གི་ཆི་ཡེད་རྒྱུ།

A: Oh, though I may not believe, I still need to fix my attention and listen to it as though I'm listening to folktales.	ཀ	ཨོ། ད་རྣར་མི་འགྲོ་ན་ར་རྣམ་ཞེས་གཏད་ལས་གཞའ་གཏམ་མ་ཉན་ཉན་བཟིག་ཡེད་དགོ་བཏང་ནི་རེད།
B: Oh, when you believe me, my story is as different from an ordinary folktale as the earth is from the sky, *aro*.	ཁ	ཨོ། ད་རྣར་བུད་སོང་དུས་ཐད་སོ་ད་རང་ཁས་གི་གཞའ་གཏམ་བཟིག་ག་བསྡུར་ན་ད་གནམ་ས་གི་ཁྱད་པར་ཡོད་རྒྱུའི་རེད་གོ་ཨ་རོ།
A: What's important is that I would listen closely if you were to tell it.	ཀ	གཙོ་བོ་ཁྱོས་ཅིག་བཤད་བཏང་རྒྱུ་ན་ངས་གཞིས་གི་ཉན་རྒྱུ་རེད་མོ།
B: If I tell it, it's going to take too long.	ཁ	ད་བཤད་ན་སྐད་ཆ་རིང་འགྲོ་གི
A: Well then then tell a short version.	ཀ	འོ་ན་ཐུང་ཐུང་བཟིག་ཤོད་ར་དི་རེད།
B: Uh, if it's short no one will like it.	ཁ	ཨ། ཐུང་ན་ཐམས་ཅད་མི་དགའ་གི
A: Then tell a version that's neither short nor long.	ཀ	དི་ན་ད་ཐུང་རྒྱུ་རིང་རྒྱུ་མེད་ནི་བཟིག་ཤོད།
B: If I tell it neither short nor long, then I'm not an elder who tells folktales, not a scholar who can tell modern stories, not a *lama* who knows the next life, not a leader who doesn't need an inside man.	ཁ	རིང་ཐུང་མེད་པའི་གཏམ་བཟིག་བཤད་ན། ང་གཞའ་གཏམ་བཤད་གི་གཞའ་སྒྱི་མ་རེད། ད་གཏམ་བཤད་གི་མཁས་པ་མ་རེད། ཕྱི་མ་མཁྱེན་གི་བླ་མ་མ་རེད། ནང་མ་མི་དགོ་དཔོན་པོ་མ་རེད།
A: Oh, now it has turned into a wedding speech. Say, "first, it's difficult for my snow-white mind to manifest it," *aro*![3]	ཀ	ཨོ་ད་སྟོན་བཤད་གི་ལོག་ཐལ། དང་པོ་ངའི་གངས་དཀར་སེམས་མ་འཆར་དཀའ་གི་ཨ་རོ།
B: First, it's easy for my snow-white mind to manifest it.	ཁ	དང་པོ་ངའི་གངས་དཀར་སེམས་མ་འཆར་སླ་གི

3 In the previous turn, speaker B has riffed on a formula common to Tibetan speeches, and speaker A extends that here. The speech style continues through to the next page.

A: Oh?

ཀ ཨོ།

B: It is easy to loosen the knots of the silky tongue. It is easy to speak from between the 30 teeth of my mouth. It is easy for you to listen to it from boxy-machines.[4] These days my *khashag* and advice are cheap.

ཁ ལྕེ་དར་མའི་མདུད་པ་བཀྲོལ་སླ་གི། ཁའི་དུང་སོ་སུམ་བཅུའི་བར་ནས་བཤད་སླ་གི། ཁྱོས་འཕྲུལ་སྒམ་གྲུ་བཞིའི་ནང་ནས་ཉན་སླ་གི། ངའི་ཁ་ཤགས་ལ་ལ་ཁ་སང་དེ་རིང་ང་གོང་སླ་གི

A: *Lalala*. Nothing is difficult for this guy!

ཀ ལ་ལ་ལ། འདིར་དཀའ་མོ་བཟིག་བབ་གི་མེད་གི་ཞེ།

B: I, the one with a cheap straw hat, bear this difficulty only out of concern for the snow-white goddess.[5] This time I wrote this play causing all sorts of laughter because I need cash.[6]

ཁ སླ་མོ་རྩི་ཞྭ་ཅན་གིས་དཀའ་མོ་འདི་གདངས་དཀར་ལྷ་མོ་བསམ་མས་ཁྲུར་ནི་ཡིན། གད་མོ་སྣ་ཚོགས་སློང་བའི་རྩེད་མོ་འདི་ད་ཐེངས་སྒྲོར་མོ་དགོ་ཡས་བྲིས་ནི་ཡིན།

A: Oh, then it's certain that it won't be worth listening to.

ཀ ཨོ་ད་ཉན་རྒྱུ་མེད་པོ་ཐག་རེད་ཡ།

B: I'll say, "Bearded uncles above, don't say they're bad omens and meaningless chatter. Young ones in the middle with pens don't say it's glib and easy to listen to. Powerless women below don't say '*ha ha ho ho*[7] it's a lie!'"

ཁ གོང་གི་ཨ་ཁུ་སྨ་ར་ཅན་ཚོས་ཐན་ལྟས་ར་ཁ་འཁྲུལ་མ་ཟེར། བར་གི་གསར་བུ་སྨྱུག་གུ་ཅན་ཚོས་ཁ་བདེ་ར་སྙན་བདེ་མ་ཟེར། འོག་གི་མ་སྲུ་དབང་མེད་མ་ཚོས་ཧ་ཧ་ཧོ་ཧོ་རྫུན་གཏམ་རེད་མ་ཟེར། ཟེར་རྒྱུ།

A: There's no need! There's no need.

ཀ མི་དགོ་མི་དགོ

B: [disbelievingly] "No need?" *Wei!*

ཁ། མི་དགོ་བརྡོག་གོ་ཞེ།

---

4 In the context of Amdo in the 1980s and 1990s, this refers specifically to radios.

5 "Snow white goddess" appears to be a reference to Tibet and likely draws its imagery from a poem by Jangbu that was popular around this time. See https://www.tibetcm.com/contemporary/pfv/2014-12-11/4007.html

6 In this line "B" repeats the syllable "*mo*" several times in a form of traditional language play.

7 A laugh that women in Amdo use to express disbelief or derision.

A: You replaced difficult with easy, so I replaced *lakso* with “no need.”

ཀ། ཁྱོ་དཀའ་གི་གི་ཚབ་བ་སླ་གི་རེད། ང་ལགས་སོ་གི་ཚབ་བ་མི་དགོ་ཡིན།

B: You can’t say there’s no need. If you say there’s no need, then I’ll have nothing more to say.

ཁ། མི་དགོ་བཟེ་ན་མི་ཆོག མི་དགོ་བཟེ་བཏང་ན་ང་སུ་མཐུད་དུ་བཤད་རྒྱུ་མེད་ལ།

A: And you can’t say, you won’t speak. If you don’t speak, then I’ll have nothing more to listen to.

ཀ། ཁྱོས་ར་མི་བཤད་བཟེ་ན་མི་ཆོག ཁྱོས་ར་མ་བཤད་ན་སུ་མཐུད་དུ་ཉན་རྒྱུ་མེད་ལ།

B: Ah, I’ll speak if you’ll have me speak. Speaking truthfully, there’s really not that much to say. It was last year after I was named Menla Kunzang.

ཁ། ཨ་ད་བཤད་ན་བཤད། ངོ་མ་བཤད་ན་ད་བཤད་བཏང་རྒྱུ་ར་ཅིང་མེད་གི་བཟེ་ན། ན་ཞིང་སྨན་བླ་ཀུན་བཟང་ཐོགས་ནོའི་གཞུག་བཟིག་རེད་ཡ།

A: *Ya*, then get on with it.

ཀ། ཡ་ད་ཁྱོ་གས་མར་ར་ཤོད་ར་ད།

B: One day, my wife blew up, saying “Menla Kunzang! Just writing your *khashag*, don’t you have to fill your mouth? Go collect some firewood.”

ཁ། ཉིན་ཚོགས་དེད་ཁའི་རྒན་མོ་སྒྲོ་ལངས་ངས་གད་ནི་གད་ནི་རེད་བཟེ་ནས་ཡ། སྨན་བླ་ཀུན་བཟང་། ཁ་ཤགས་བྲིས་བསྡད་བཏང་ངས་ཁ་ནང་ང་རྒྱག་མི་དགོ་ནས། ཆ་མ་འཐུ་གི་སོང་ཟེར་གི་བཟེ་ནས་ཡ།

A: Then go collect firewood!

ཀ། ཆ་མ་འཐུ་གི་སོང་།

B: Hmph, though I am a good person, it’s not ok for the wife to be giving me orders. I was very angry and ran and grabbed the ground…

ཁ། ཧེན། ང་དྲང་མོ་བརྒྱ་ཡིན་རུང་རྒན་མོ་གིས་བཀའ་བབས་བས་བཟོ་ད་མ་བ་ནི་རེད། སྙིང་བཟིག་ལངས་ང་ར་རྒྱུགས་ཐེངས་གཅིག་གིས་ཐང་ང་ལག་སློབས་བཟིག་ཡས་ཡེ།

A: You didn’t pick up a big rock, did you?

ཀ། རྡོ་རྒན་བཟིག་བླངས་བཏང་ནི་མ་ར།

B: … I picked up an axe and brought it [with me]…

ཁ། སྟ་རེ་བླངས་ངས་ཁྱེར་འོང་དེ།

A: *Ala*. you can’t hit with an axe!

ཀ། ཨ་ལ། སྟ་རེ་གིས་རྒྱག་མི་ཉན་ཨེ།

B: … I put the axe through my sash and dashed out.

ཁ སྟ་རེ་སྐག་ག་དྲངས་བཏང་ངས་ཤུར་སེ་བཏང་བཏང་ང་།

A: [scornfully] Heh, I thought you were going to beat your wife.

ཀ ཧེ། ངས་ཁྱོས་རྒན་མོར་གཅར་རྒྱུ་རེད་འདོད་ལ།

B: By the *Yum*! It is difficult to go collect the firewood, let alone on foot. So I secretly rode the old horse that was so thin it was about to fall over.

ཁ ཡུམ་བཟེ། ཆ་མ་འཐུ་གི་སོང་ངས་མ་ཚོག རྐང་ཐང་ང་སོང་ངས་བཟོ་མ་བ་ནི་རེད། རྟ་རྒན་བསྐ་བོ་ལོག་ལ་ཁད་བཟིག་ཡོད་ནོ་ཁ་རོག་ག་ཞོན་ནས་བུད་སོང་།

A: So even that had to be ridden secretly?[8]

ཀ དེ་ར་ཤེས་གི་མ་བཞག་ག་ཞོན་དགོ་ནི་ཨེ་རེད།

B: I rode and rode, and at some point, I paid some attention and realized that the old horse was just bouncing up and down in one spot as if it was dancing.

ཁ སོང་སོང་ངས་བར་བཟིག་ག་མཉམ་བཟིག་བཞག་དུས་རྟ་རྒན་ཁ་མ་ཁེར་བོ་ན་ཅིག་བྲོ་བཟིག་འདྲ་བཟིག་ལྡིང་ངས་བསྡད་ཡོད་གི

A: [dismissively] Oh, oh, that must be your Dudu Disco.[9]

ཀ ཨོ་ཨོ། དེ་ད་ཁྱེད་གི་ཏུའུ་ཏུའུ་disco་བདོག་གོ་ཡིན་ནི་ཡིན་རྒྱུའོ་རེད།

B: I bent over from atop the horse and looked, and something was wrong, *aro.*

ཁ རྟ་གོང་ནས་མར་ར་བསྒུར་རས་ཅིག་བལྟས་ར་བྱ་ལམ་མ་སོང་མེད་གི་ཨ་རོ།

A: What had happened?

ཀ ཆི་བཟིག་ཡས་བཏང་བཟིག

B: Uh, the axe tucked in my sash had fallen out and had broken one of the horse's legs.

ཁ ཨུན། ངའི་སྐག་གི་སྟ་རེ་ལྷུང་ངས་ཁྱེར་རས་རྟ་རྒན་གི་སུག་ཏི་གཅིག་བཅག་གས་ཏང་བཏང་བཟིག

A: As if it was made of red clay.[10]

ཀ ས་དམར་གིས་ལས་ནི་ཡིན་ས་ཡོད་དྲ།

8 This implies that B's wife is very strict and controls what he can and cannot do.

9 Dudu would be the sound people make when feeding horses.

10 Red clay (ས་དམར།) is used in Amdo to make animal sculptures and *tsha tsha* moulded images used as offerings.

B: So what could I do? It's certain that a horse with three legs can't take me anywhere.	ཁ	ད་ཆི་བཟིག་ཡེད་རྒྱུ། རྐང་ལག་གསུམ་ཅན་གི་རྟ་བཟིག་གིས་རྐང་ཚེགས་གོམ་ལེན་མི་ཐུབ་ནོ་ཁོ་ཐག་རེད་རེ།
A: If it could then you should ride a tripod.[11]	ཀ	དི་ཐུབ་ན་ད་ཏར་ར་རྐང་གསུམ་མ་ཞོན་ནས་མི་འགྲོ།
B: I was left with no choice, so I cut a tree branch and implanted it as the horse's leg and set off and I tell you that my horse was faster than before!	ཁ	རང་ང་སྡུག་ག་ཐུག་གས་སྡོང་བོའི་ར་ལག་བཟིག་བཅད་ལས་ཡོང་ངས་རྟ་རྒན་གི་རྐང་བའི་ཤུལ་བ་སྲིད་བཏང་ངསས་བུད་སོང་ང་ར། རྟ་རྒན་དང་མ་གི་དེའི་ར་མགྱོགས་རེད་བཟེ་ནས་ཡ།
A: Oh, I hope it was like that.	ཀ	ཨོ་ད་ཡིན་འགྲོ་རེད།
B: At some point, the horse was not moving again.	ཁ	བར་བཟིག་ག་ཡང་རྟ་རྒན་ན་འགུལ་རྒྱུ་ར་མེད་གི
A: It must have been tired.	ཀ	ད་ཆད་བཏང་ནི་ཡིན་རྒྱུའོ་རེད།
B: I turned back and looked and my gosh......	ཁ	ཁ་ཕྱིར་ར་འཁོར་རས་ཅིག་བལྟས་ར། ཨ་བྱ་དི་ན། བྱ་དི།
A: Something else was wrong?	ཀ	ཡང་བྱ་ལམ་མ་ལམ་ནས་སོང་མེད་ག
B: That tree branch had grown into the sky and my horse and I were like toys at the foot of the tree.	ཁ	སྡོང་བོའི་ར་ག་དི་སྡོང་རྒན་གི་བཟིག་གི་ལོག་གས་ནམ་མཁའ་གྱེན་ན་སྐྱེས་བཏང་ནོ་རྟ་རྒན་ངེད་གཉིས་ཀ་བཟེ་ནོ་སྡོང་རྩ་ན་ཅིག་གི་རྩེད་སྤྲོད་བཟིག་ག་རིག་གི་བཟེ་ནི་ཡ།
A: They're probably your wife's toys.[12]	ཀ	དི་ཁྱེད་གི་རྒན་མོའི་རྩེད་སྤྲོད་ཡིན་ནི་ཡིན་རྒྱུའོ་རེད།

11 This is likely a reference to tripods that government survey teams placed on mountains in the 1980s and 1990s.

12 Here A continues to suggest that B is under his wife's thumb.

B: Uh, *ya* so I thought I must go into the sky and have a look around. There wouldn't be anything wrong with that. So I climbed up the tree.

ཁ ཨ། ཡ་ད་ནམ་མཁའ་སོང་ངས་ལྟད་མོར་ཅིག་བལྟ་དགོ་གི དི་ར་མི་ཆོག་རྒྱུ་མེད་གི་འདོད་ལས་སྡོང་བོའི་ཐོག་གྱེན་ན་འགོས་བཏང་།

A: [scoffing] *Ang*, so climb then!

ཀ ཨང་། ད་འགོས་ཡ།

B: After, eighty-one days, I finally reached sky. The sky was absolutely delightful, *aro*.

ཁ ཉི་མ་དགུ་དགུ་བརྒྱད་ཅུ་གྱ་གཅིག་འགོར་རས་ད་ཆི་ན་མི་ན་ནམ་མཁའ་ཐོན་ཐལ་ར། ད་ནམ་མཁའ་བདོག་གོ་ད་སྐྱིད་པོ་བདོག་གོ་རེད་ཡ། ཨ་རོ།

A: What was it like?

ཀ ཆི་མོ་བཟིག་རེད།

B: It is utterly blue.

ཁ སྔོན་པོ་སྔོན་པོ་བཟིག་རེད།

A: So being blue is delightful?

ཀ སྔོན་པོ་ཡིན་ན་ད་སྐྱིད་པོ་ཡིན་ནི་རེད།

B: It was so delightful that I completely forgot to collect firewood.

ཁ ད་སྐྱིད་པོ་ཡིན་ནས་སྐྱིད་རྒྱུའི་མང་སོང་ངས་ཆ་མ་འཐུ་རྒྱུའི་བཟོ་བབ་གི་བརྗེད་སོང་བཟིག

A: Of course, you had seen all the blue.

ཀ ཆི་ཁག་རྒྱུ། སྔོན་པོ་རིག་བཏང་ནི་རེད་མོ།

B: After wandering around for some time and when the afternoon sun was setting, I was so hungry my insides hurt.

ཁ མི་འདྲ་བ་བཟིག་ཉུག་བཏང་ངས། ཕྱི་དྲོ་ཉི་མ་བཟོ་ཟེར་རེ་རེ་ཡེད་གོ་དུས་ད་ལྟོགས་གས་རྒྱུ་མ་བཟོ་ཚ་རག་རག་ཡེད་གོ་གི་ཨ་རོ།

A: Your insides were probably stuck together.

ཀ ད་རྒྱུ་མ་འབྱུར་སོང་ནི་ཡིན་རྒྱུའི་རེད།

B: I thought about going home for a meal and looked down and *ahawonahawo*...

ཁ ཡུལ་ལ་ཅིག་འཐུང་གི་འགྲོ་འདོད་ལས་མར་ར་ཅིག་བལྟས་དུས། ཨ་ཧ་བོ་ན་ཧ་བོ།

A: Now what had happened?

ཀ ཡང་ཆི་བཟིག་ཡེད་བཞག་ཡོད་གི

B: The tree I climbed was nowhere to be seen.

ཁ ཡར་ར་ཡོང་སྐྱུད་གོའི་སྡོང་བོ་གང་ན་ཅིག་ཡོད་རྒྱུ།

A: It didn't fall down did it?	ཀ། ལོག་སོང་ནི་མིན་ན།
B: My horse dragged it to somewhere else, after all it was his prosthetic leg.	ཁ། རྟ་རྐན་གྱིས་སྦྱོང་བོ་དྲུད་ལས་བུད་སོང་བཞིག་ཡ། ཆེ་ཁག་རེ། ཁོ་གི་ཤིང་རྐང་རེད་མོ།
A: Then, sit there blissfully in the utterly blue place!	ཀ། ད་ཁྱོ་དགེས་སྔོན་པོ་སྔོན་པོ་ནས་སྐྱིད་པོ་སྐྱིད་པོ་བྱོས་ཡ་སྡོད་ཡ།
B: I gave a thought and remembered people saying that there are gods and goddesses in the sky. I thought "*Ya*, I should look for them." I went on and on and finally arrived in front of a temple.	ཁ། འདང་བཞིག་བརྒྱབ་བ་ར་སེམས་ཅན་གྱིས་བཤད་རྒྱུལ་ཡིན་ན་ནམ་མཁའ་ན་ལྷ་ལྷ་མོ་བདོག་གོ་ཡོད་ནི་ཟེར་གི ཡ་དི་ཆ་བོ་ཅིག་བཙལ་གི་འགྲོ་དགོ་གི་འདོད་ལས་སོང་སོང་ང་ང་ར་ད་ལྷ་ཁང་བཞིག་གི་མདུན་ན་ཐོན་ཐལ།
A: Was it the Mani Temple in your village?	ཀ། ཁྱེད་ཆ་བོའི་སྡེ་བའི་མ་ཎི་ཁང་རིག་བཏང་ནི་མིན་ན།
B: I looked inside from door gap for a bit. Yep! I tell you they were all sitting in the sun picking each other's lice.	ཁ། སྒོ་སྲུབ་ནས་ཡུན་གྱིས་ཅིག་བལྟས་ར། རེད་གོ ཚང་མ་ཉི་མ་གཞིས་ཡེ་ཤིག་འཐུས་ཡེ་བསྡད་བཞག་ཡོད་གི་བཟེ་ནས་ཡ།
A: Were they the elders from your village?	ཀ། ཁྱེད་ཆ་བོའི་སྡེ་བའི་ལོ་ལོན་ཆ་ཡིན་ནི་མིན་ན།
B: Of course not! Gods and goddesses! I prostrated eighty-one times 'til my forehead was numb from it, *aro*.	ཁ། ཆེ་ཡིན་ཆེ་ཡིན། ལྷ་དང་ལྷ་མོ། ཁོ་ཆ་བོར་དབུགས་ཐེངས་གཅིག་གིས་ཕྱག་དགུ་དགུ་བརྒྱད་ཅུ་གྱ་གཅིག་འཚལ་བཏང་ང་ར་ཐོད་པ་བཟོ་བེར་རེ་རེ་ཡེད་གི་རང་ང་།
A: That's probably because your forehead has not received the training yet.	ཀ། ཁྱོའི་ཐོད་པ་ད་རུང་སྦྱོང་བ་ཐོབ་མེད་ནི་ཡིན་རྒྱུའོ་རེད།

B: I said, “*Om mani padme hum*. Gracious ones, people say that food and clothing are self-arising in heaven, but none have arisen for me, please quickly put something self-arisen in my stomach. Quickly!”[13]	ཁ ཨོཾ་མ་ཎི་པདྨེ་ཧཱུྃ། དྲིན་ཆེན་ཆ་བོ། སེམས་ཅན་གིས་བཤད་ནོ་ཡིན་ན་ལྷ་ཡུལ་ན་ཟས་རང་འགྲུབ་ར་གོས་རང་འགྲུབ་དག་གོ་ཡིན་ནི་རེད་ཟེར་གི་ར། ང་ཅིང་ང་ར་མ་འགྲུབ་ཐལ། ཕོ་གི་ནང་ང་རེམ་མ་རང་འགྲུབ་བཟིག རེམ་མ་ཐོངས་བཟེ་ར།
A: What did they say?	ཀ ཆི་བཟིག་ཟེར་གི
B: [disappointedly] Ha! I tell you they didn’t even look at me.	ཁ ཧ། སྟེ་ཆ་བོས་ང་མྱིག་གིས་ཅིག་བལྟ་ཁ་མི་ཉན་གི་བཟེ་ན།
A: Maybe you are too ugly to look at.	ཀ དི་ཁྱེད་དགེ་བལྟ་སྲོལ་མེད་ནི་ཡིན་རྒྱུའི་རེད།
B: One of them told me the truth.	ཁ གཅིག་གིས་ད་དྲང་མོར་བཤད་བཏང་ཐལ།
A: What did he say?	ཀ ཆི་ཟེར་གི
B: He said, “Ah, karmically wicked one, as you can see we are just skin and bones. Few people prostrate these days, and those who make offerings are especially few. We don’t have anything to eat ourselves. What should we give you?”[14]	ཁ ཨ་ལས་ངན་གོ ངེད་ཆ་བོ་ར་ཤ་ཟད་ལས་རུས་པར་ཐུག་གས་བསྟོད་ནོ་འདི་རེད། ད་བར་ད་ཕྱག་འཚལ་ནི་ར་མང་བ་མེད་གི མཆོད་འབུལ་ཡེད་ནི་ལྷག་པས་ཉུང་གི ངེད་ཆ་བོ་རང་གེར་ཟ་རྒྱུ་མེད་ནི་བཟིག་གི་ཁྱོ་ཆི་བཟིག་སྟེར་རྒྱུ་ཟེར་གི་ཡ།
A: What did you say?	ཀ ཁྱོས་ཆི་བཟིག་བཟེ་ཨ།
B: I said, “Ah, don’t lie to me! I heard in the human world that you guys have some things that we don’t have.”	ཁ ཨ་ད། ཁྱེད་དགེས་གཞོབ་གཏམ་གི་འདུག་གི་མི་དགོ ངས་མི་ཡུལ་ནས་གོ་ནི་རེད། ཁྱེད་ཆ་བོར་ད་མི་ཡུལ་ན་མེད་ནི་ཏག་ཏག་ཡོད་ནི་རེད་དི་བཟེ་ར།

13 “Self-arising” (རང་བྱུང་།) is a term commonly used in religious language to suggest something that appears without effort. We maintain the religious register that Menla Jyab uses here.

14 In traditional Tibetan religious practice, burnt offerings are thought to provide sustenance to those in the heaven realms.

A: And what did he say to that?	ཀ། དེ་བཟེ་ན་ཆེ་ཟེར་གི
B: "Ah, do we have merit like the human world? These days, people don't believe in gods. People have faith in people. In the human world, how great are the offerings received when people chant, even those who don't know the dharma! We have nothing."	ཁ། ཨ། མི་ཡུལ་གི་བསོད་ནམས་དེ་མོ་ཡོད་ནས། ད་བར་ད་ཀྱི་ལྷ་ལ་དད་པ་ཡོད་ནི་མ་རེད། ཀྱི་ཀྱིར་དད་པ་ཡོད་ནི་རེད། མི་ཡུལ་ནས་ཆོས་མི་ཤེས་ནི་ཆོས་ཅིག་བཏོན་བཏང་ན་ར་འབུལ་བ་ཆེ་ར་ཡོད་ཀི ངེད་ཆ་བོ་ཅིང་ར་མེད་ལ།
A: And then?	ཀ། དེ་ནས།
B: Then I looked carefully and they were also so hungry they were barely breathing, *aro*! ...	ཁ། དེ་ནས་ད་ངས་ཞིབ་ཏུ་ཅིག་བལྟས་ར་ཁོ་ཆ་བོ་ར་ལྟོགས་བཏང་ངས་ངོ་མ་དབུགས་བཟིག་ཞེན་གོ་ནོ་དེ་ཁེར་རོ་རེད་ཨ་རོ།
A: Oh!	ཀ། ཨོ།
B: ...I cannot bear hunger like them. I didn't know that the happiness of heaven was like that. Now I've seen the other side of the mountain, and learned that that the wild yak's head was bare.[15]	ཁ། ཁོ་ཚོའི་ལྟ་ཡས་བསྲན་ནས་བཟོད་མི་བ་གི ལྷ་ཡུལ་གི་བདེ་སྐྱིད་བདོག་གོ་དེ་མོ་བཟིག་ཡིན་ནོ་མ་ཤེས། རྫ་ཁྲ་ཡག་ཕར་ནང་རིག་སོང་ནས། འབྲོང་མགོ་རྗོ་ཡིན་ནོ་ཤེས་སོང་ནས།
A: Used up the only proverb you know?	ཀ། གཏམ་དཔེ་ཁེར་རོ་ར་ཡར་འཛོག་ཡེད་བཏང་ནས།
B: Lamenting I went to look for a way down and I found one!	ཁ། སྡུག་སྨྲེ་བཟིག་བཏོན་བཏང་ངས་མར་ར་འགྲོ་ཐབས་གི་ལམ་བཟིག་བཙལ་ཡས་ཡོང་གོ་ར་འགྲིག་ཐལ།
A: Was the horse dragging the tree back?	ཀ། རྟ་རྐན་གིས་སྡོང་བོ་དྲུད་ལས་ཕྱིར་ར་ཐོན་བཏང་ནི་མ་ར།

15 This seems similar to the English phrase "the grass isn't always greener on the other side."

B: No! Among those with bad karma mine is better, out of nowhere a pillar of ice appeared hanging straight down from the sky. Hugging it, I slid down.	ཁ མ་རེད། ང་འདི་ལས་ངན་ནང་གི་ལས་ཆེན། མ་བསམ་ས་ནས་དར་གི་ཀ་བ་བཟིག་ཆགས་གི ནམ་མཁའ་ནས་མར་ར་དྲང་མོ་ཡས་དཔྱང་ངས་བཞག་ཡོད་གི དེར་འཐམས་མས་མར་ར་ཤུད་བཏང་ར།
A: So have you arrived on the earth?	ཀ ས་ཐོག་ག་ཐོན་བཏང་ཐལ།
B: Who knew that the pillar did not touch the ground. I almost lost the pillar in my hand and made a scene. I couldn't climb up or go down, and so I just stayed there holding tight.	ཁ ཀ་བ་དི་མར་ར་ས་ཐོག་ག་ཐུག་མེད་ནོ་སུས་ཤེས་རེ། ཅིག་མིན་ན་ལག་ནས་ཀ་བ་ཤོར་རེ། ཁྲུས་དག་བཟིག་ཡེ་བཏང་ཐལ། ཡར་ཡར་ར་འགྲོ་མ་ཐུབ་མར་མར་ར་ཡོང་མ་ཐུབ། ཀ་བ་འཁྱུར་རས་ད་བསྡད་ནི་རེད།
A: Oh, so you just hung there like a spider?[16]	ཀ ཨོ། ད་ཁྲིད་དགེ་ཨ་ཡེ་འཕངས་འཁེལ་གི་ལྷ་ཡས་སྡོད།
B: I thought for a bit, and it seemed ok.	ཁ འདད་བཟིག་བརྒྱབ་བ་ར་དྲག་རྒྱུའི་དྲག་གི
A: You mean dropping down?	ཀ མར་ར་ལྷིང་བཏང་ན་ཡིན།
B: Of course not. It was autumn then, so grabbing the stalks blown from the threshing ground by the wind, I twisted them into a rope, tied it to the pillar and slid down.	ཁ ཆེ་ཡིན། སྐབས་དེར་སྟོན་ཀ་རེད། གཡུལ་ཕྱུར་ས་བོ་ནས་རླུང་གིས་ཁྱུར་ཡོང་ནོའི་གྱེ་མ་བཟུང་ངས་བསྡད་ལས་ཐག་པ་བཟིག་བརྒྱུས་བཏང་ངས་ཀ་བ་མདུད་བཏང་ངས་ད་མར་ར་ཤུད་བཏང་།
A: [disbelieving] Hm... That's quite a rope! There's no way that would break.	ཀ ཨུན། ད་ཐག་པ་བདོག་གོ་རེད། ཆད་རྒྱུ་བཟིག་ཆེ་ཡོད།

16 Literally "the old lady with a spindle," this refers to a spider in Amdo that hangs from a single strand of web. We have been unable to identify its Latin name.

B: Unfortunately, while sliding along well, a huge gust of wind blew up, and cut the straw rope, and I plummeted like a shooting star.

ཁ ཐལ་ར་ཅིག་གི འེབ་ཆེན་བཟིག་ཤུད་ལས་ཡོང་གོ་དུས་རླུང་ཆེན་བཟིག་གཡུགས་གས་ཁྲེར་རས་རྩྭ་ཐག་བཅད་ལས་ཧང་བཏང་ནོ་ང་བཟི་ནོ་སྐར་མདའ་ལྷུང་ལྷུང་ཡས་བཏང་ད་ར།

A: *Ohoho*! That's a good simile!

ཀ ཨོ་ཧོ་ཧོ། དཔེ་འཛོག་བཟོ་ཡག་གི

B: As soon as I thought about it would take to reach the ground, with a *zzzz* sound I not only hit the ground but burrowed underneath. Fortunately, my head was above the ground.

ཁ ང་ས་ཐོག་ག་ཐོན་རྒྱུའི་ཆི་མོ་བཟིག་ཡོད་ནི་ན་འདོད་ལས་འདང་བརྒྱབ་མ་བརྒྱབ་བ། བཟིར་སྒྲ་བཟིག་གྱུགས་གི་ར་ང་ས་ཐོག་ག་ལྷུང་ནིའི་མི་ཚད་ས་འོག་ག་འཛུལ་སོང་ནོ། ཡག་ཡག་ག་མགོ་ཐུ་ས་ཁ་ན་ཡོད་གི

A: You were probably stopped by your nose.

ཀ དི་ཁྲོའི་སྣ་འཐོགས་ནི་ཡིན་རྒྱུའི་རེད།

B: I moved a little and everything seemed ok.

ཁ ཅིག་འཕགས་ག་ར་དྲག་གི་གོ

A: Could you get out of the ground?

ཀ ས་ཁར་འབུད་ཐུབ་ག

B: When I had almost gotten out, an earthquake sent me tumbling back in up to my eyes.

ཁ ས་ཁ་བུད་ནི་བུད་ནི་ཡིན་དུས་ས་འགུལ་བཟིག་བརྒྱུགས་གས་ཕྱིར་ར་ས་འོག་ག་འཛུལ་སོང་ནོ། མྱིག་གི་མཚམས་རགས་གོ་མ་ཐོགས་ཐལ་གོ

A: Oh, this time even your nose was underground.

ཀ ཨོ། ད་ཐེངས་ད་སྣ་ར་ས་འོག་ག་བསྡུས་བཏང་བཟིག་ག

B: I looked around at ground level, and yep! a drunk, black thing was stumbling closer and closer.

ཁ ད་ས་ར་ཁད་མཚམས་ནས་ཅིག་བལྟས་ར། རེད་གོ ཆང་འཐུང་ནག་ལོག་ག་བཟིག་ཇེ་ཉེ་ར་ཇེ་ཉེ་རེད།

A: Who was it?

ཀ སུ་རེད།

B: It was a crippled ant.

ཁ གྲོག་མ་གྲོལ་པོ་བཟིག་རེད།

A: Heh, I thought he was a real drunkard.	ཀ ཧེ། ང་བཟེ་ངོ་མ་ཆང་འཐུང་བཟིག་ཡིན་ནས་ན་འདོད་ལ།
B: Yes, I tell you the bastard was completely drunk.	ཁ རེད། བླ་བསང་གོ་བཟི་ཡས་བསྡད་ཡོད་ཀི་བཟེ་ནས་ཡ།
A: I bet.	ཀ ད་ཡིན་རྒྱུའོ་རེད།
B: The ant said “Alala. Your blanket is so thick! Hehe, are you covering your head with it? Ya! Get up and drink.” Pulling me by several of my hairs, he got me out up to my throat.	ཁ ཨ་ལ་ལ། ཁྱོའི་ཉལ་གོས་མཐུག་ག ཧེ་ཧེ། མགོ་རུམ་མ་བཏང་ངས་བསྡད་ཡོད་ནས། ཡ་ཡར་ར་དགྱེ་ར་ཆང་འཐུང་ཡིན་ན་ཅིག་ཟེར། ངའི་སྐྲ་ཉག་ཆ་ཅིག་གིས་འཐེན་བཏང་ནོ་མྱིད་ཐག་གི་མཚམས་རག་གོ་ཡར་ར་ས་ཁར་ཕྱུང་ངས་བཞག་བཏང་ཐལ།
A: Now you’ll really drink.	ཀ ད་གཞིས་གི་འཐུང་རྒྱུ་རེད་ལ།
B: The moron stumbled and stepped on my head, and I was pushed completely back underground.	ཁ ངོ་རྫོགས་རྒྱུའོ་འཁྲུལ་ཡས་ཁྱེར་སོང་ངས་ངའི་མགོར་ཅིག་སྒྲོས་བཏང་ནོ། ང་ཕྱིར་ར་ས་འོག་ག་བརྫངས་ཡག་ག་བརྫངས་བཏང་ནོ།
A: Oh, if an ant could flatten you, just thrash about.[17]	ཀ ཨོ། ད་གྲོག་མ་བཟིག་གིས་གླབས་འཇོག་ན་ད་འཕགས་ར་བྱོས་ཡ།
B: I thrashed, and things got worse. I completely slid away.	ཁ འཕགས་ར་ཡས་ཁྱེར་རས་ད་མ་འཁྲིག་ནི་རེད་ཡ། བབ་གི་ཤུད་ལས་ཤོར་ཐལ་ར།
A: Where did you slide to?	ཀ གང་ང་ཤོར་ཐལ།
B: Perhaps it was the next life, and I landed with a thump.	ཁ ད་ཚེ་ཕྱི་མ་བདོག་གོ་ཡིན་ནས་ན། ང་ཅིག་ག་ལྡུད་སེ་ལྡུང་ཐལ།
A: Oh, so you’ll see eighteen levels of hell.	ཀ ཨོ། ད་དམྱལ་ཁམས་བཅོ་བརྒྱད་བདོག་གོ་མྱིག་གིས་རིག་རྒྱུ་རེད་ལ།

17 This is an unusual turn of phrase and only works in the context of Menla’s fantastic comedy. The implication is that if he is so weak that an ant can flattened him, then he is on his own.

B: Well, I don't know whether it was eighteen or nineteen, but I decided to go see if Shinjé Chojya was home.[18]	ཁ	ད་བཅོ་བརྒྱད་བདོག་གོ་ཡིན་ནས་ན་བཅུ་དགུ་བདོག་གོ་ཡིན་ནས་ན་ར་མ་ཤེས་ཐལ་ར། ཚད་ཀེ་གཤིན་རྗེ་ཆོས་རྒྱལ་བདོག་གོ་ཡུལ་ན་ཨེ་ཡོད་གི་བལྟ་གི་སོང་ང་།
A: Was he?	ཀ	ཨེ་ཡོད་གི
B: He wasn't, but his wife was.	ཁ	ཁོ་དགེ་མེད་གི ཀྲན་མོ་ཡོད་གི་ར།
A: [disbelievingly] *Ang*.	ཀ	ཨང་།
B: The wife of this so-called Shinjé Chojya just doesn't watch the dog.[19]	ཁ	གཤིན་རྗེའི་ཆོས་རྒྱལ་ཡིན་ནའི་ན་དེའི་ཨ་ཡེ་དེས་བབ་གི་ཁྱིར་བལྟ་ཁ་མི་ཉན་གི
A: Hehe. As if she's "Mrs. ne'er-do-well" from your village.	ཀ	ཧེ་ཧེ། དེ་ཁྱོ་ཚ་བོའི་སྡེ་བའི་ཨ་ཡེ་གེམ་ཅན་མ་ཡིན་ས་ཡོད་གི་ར།
B: I stared down the old dog and went in the house. The she got up half-heartedly and greeted me.	ཁ	ཁྱི་ཀྲན་རྫོགས་བཏང་ངས། ཁྱིམ་མ་འཛུལ་བཏང་ང་ར་དེ། ཆེ་ན་མིན་ན་ཡར་ར་ལངས་ངས་ཁ་ཡ་བཟིག་ཡེད་གི་བཟེ་ཞེ་ཡ།
A: Oh, she's worse than "Mrs. Ne'er-do-well"	ཀ	ཨོ། དེ་ད་ཨ་ཡེ་གེམ་ཅན་མ་གི་ར་ཐུ་རེད་གོ
B: "*Aro*, where'd your husband go?" That's what I said.	ཁ	ཨ་རོ། ཁྱེད་གི་ཀྲན་པོ་གང་ང་སོང་། དེ་བཟེ་ར།
A: Where did she say he'd gone off to?	ཀ	གང་ང་བུད་ཐལ་ཟེར་གི
B: She said, "Who knows? He's been out visiting people since yesterday, and he probably got drunk again."	ཁ	ཆེ་གོ་འོ། ཁ་སང་བཟིག་གི་ཅིག་ག་ཉུག་གི་བུད་ཐལ་ར་ཡང་བཟི་སོང་ནི་ཡིན་རྒྱུའོ་རེད་ཟེར།

18 *Tshad ke* (ཚད་ཀེ།) gives a sense that someone is doing something purposefully, particularly for the purposes of making a joke. Shinjé Chojya is the Lord of Death in Tibetan Buddhist cosmologies.

19 When guests arrive in Amdo, it is custom for someone to mind the watchdog to ensure the guest's safety. The fact that she fails to do this suggests that she is lazy.

A: As if he's your village's "Mr. Never at home."	ཀ	ད་དེ་ཁྱོ་ཚ་བོའི་སྡེ་བའི་རྒྱན་པོ་རི་ཤོར་ཡིན་ས་ཡོད་དྲ།
B: I suffered through the one bowl of tea I drank at their home.	ཁ	ད་དེ་བ་ནས་ཇ་གང་འཐུང་ནོ་ད་སྐྱིད་ལ་མ་སོང་ང་ཅིག་དག་བཏང་།
A: *Ya*, was it too strong?	ཀ	ཡ། ཇ་ཁ་ཉི་མ་ར།
B: What a messy woman. The sash around her waist wipes everything except her feet.	ཁ	ཚེ་འདྲ་འདྲའི་ཨ་ཡེ་སྙུག་རྫོགས་བཟིག སྐག་གི་རྐེད་རགས་དེས་ད་རྐང་བ་མིན་ནས་དག མི་ཕྱི་ཉི་བཟིག་མེད་གི
A: [with surprise] Ah?	ཀ	ཨ།
B: She wiped a glob of snot the size of a dog's corpse, folded the sash over and then wiped the butter lamp bowl and put it up high. She wiped the bowls and put them low. She picked up the pot with it and moved it over there, folded some cash and knotted it in it, then she said, "our home has nothing," and wiped her tears with it.[20]	ཁ	སྣ་ཁྱི་རོ་འདྲ་བཟིག་ཕྱིས་འེ་སྣེ་གཅུད་བཏང་ངས། མཆོད་རྐོང་ཕྱིས་ཡར་ར་བཞག་བཏང་ངས། དཀར་ཡོལ་ཕྱིས་ཡས་མར་ར་བཞག་བཏང་ངས། ཟངས་ང་ལྷིབ་བས་ཕར་ར་ཕོག་བཏང་ངས། སྒོར་ཐེའུ་འགའ་ལྟེབ་བས་ཁུག་ག་མདུད་བཏང་ངས། ད་ཁོང་གེ་ཅང་ཡོད་ཉི་མ་རེད་ཅན་གོ་བཤད་ལས་ད་མིག་ཆུ་ཕྱིས་བཏང་ཐལ།
A: Oh, that sash is really useful!	ཀ	ཨོ། ད་ངོ་མ་རྐེད་རགས་དེས་ངོ་མ་གོ་བདོག་གོ་ཆོད་གི
B: When I was heading off, she ripped off a piece of her sash and said, "tie things with this!"	ཁ	ད་རྩུང་ང་ཡོང་ཁ་རྐེད་རགས་གི་སྣེ་ནས་ཅིག་བཤགས་གས་དངོས་པོ་སྡོམ་སྒྲུད་གྱོས་ཟེར་ཡ།
A: Is all that true?	ཀ	ད་དེ་འདྲ་བཟིག་བཟོ་ཨེ་བདེན་ན།
B: And then I went to the neighbour's house, and the so-called Shinjé Chojya was in their home!	ཁ	དེ་ནས་ཁྱིམ་མཚེས་ཚང་ང་ཅིག་སོང་ངར། གཤིན་རྗེའི་ཆོས་རྒྱལ་ཡིན་ན་དེ་དེ་བ་ན་ཡོད་གི

20 At this point, he is describing (in somewhat grotesque detail) that she does not adhere to Tibetan standards of spiritual purity and bodily hygiene.

A: What was he doing?	ཀ། ཆི་བཟིག་ཡེད་གོ་གི
B: He said he was hung over and looking foolish with nine layers of sleep in his eyes, putting both feet into the stove's ash catcher, and letting ash collect on his feet.	ཁ། ཚང་གཞོད་བཏང་ནས་བདོག་གོ་བཟེ་དཀྱིག་སྐྱུག་རིམ་པ་དགུ་ཆགས་གས་གློའུ་ངོ་བཟིག་ཡས། ཐལ་དོང་ནང་ང་རྐང་བ་གཉིས་ཀ་ཏང་ངས་ཐལ་སྡོག་གས་ད་བསྡད་ཡོད་གི
A: Oh, an image of a dirty old man has appeared before my eyes.	ཀ། ཨོ། དཀྱིག་ལམ་མ་རྒད་པོ་སླེ་བོ་བཟིག་ཤར་རས་ཁྲེར་རས་ཐོན་ཐལ་གོ
B: It was disappointing. I don't know whether he was Uncle Chojya or Uncle Drinker but I said, "Having arrived here, am I dead?"	ཁ། ཡིད་བཟོ་ཆད་ནི་བཟིག་རེད། ཨ་ཁུ་ཆོས་རྒྱལ་བདོག་གོ་ཡིན་ནས་ན་ཨ་ཁུ་ཆང་རྒྱལ་དག་གོ་ཡིན་ནོ་བཟོ་མི་ཤེས་གི་ར། ང་འདི་བཟིག་ག་ཐོན་ནས་བསྡད་ཡོད་ནོ་ཤི་སོང་ནི་ཨེ་རེད་བཟེ་ར།
A: What did he say?	ཀ། ཆི་ཟེར་གི
B: He said, "No way, no way. Among all those who come before me, you are the only one who is not handsome. Go back!"	ཁ། ཆེ་ཡིན་ཆེ་ཡིན། ང་ཡོད་སར་ཡོང་ཡོང་གོ་ནོའི་ནང་ནས་ཕོ་སྙོ་མེད་ནི་བཟིག་ཡོད་ནོ་ཁྱོ་གཅིག་གོ་རེད། ཁྱོ་དགེ་ཕྱིར་ར་སོང་ཟེར་གི་བཟེ་ནི་ཡ།
A: He gave it to you straight!	ཀ། སྡེ་གིས་དྲང་མོར་བཤད་བཏང་ཐལ།
B: And I spoke directly too.	ཁ། ངས་ར་དྲང་མོར་བཤད་བཏང་།
A: *Ya.*	ཀ། ཡ།
B: *Olé*. I said, "It would give me tons of trouble if you sent me into my next life before I found a wife."	ཁ། ཨོ་ལེ། ངའི་ལག་ག་རྒྱན་མོ་མ་ཡོང་གོང་ང་ཆེ་ཕྱི་མར་ཡོང་གི་བཙུག་བཏང་དུས་ད་ང་ར་ཏབ་བཏང་ནི་རེད་དི་བཟེ།
A: Didn't he say, "Rest easy. Even if you go back you won't find a wife?"	ཀ། སེམས་བདེ་མོ་བྱོས། ཕྱིར་ར་སོང་རུང་ར་རྒྱན་མོ་ལག་ག་ཡོང་ནི་མ་རེད་མི་ཟེར་ག
B: And he spoke straight, too.	ཁ། ཁོ་དགེས་ར་དྲང་མོར་བཤད་བཏང་ཐལ།

A: What did he say?	ཀ། ཆི་ཟེར་གི
B: He said, "You are the uglier of us, but you are more appreciated among people than I am. Nowadays it seems you are more famous than me. So go back and keep it up!"	ཁ། འུ་གཉིས་ཀའི་སྨྱི་བཙོག་གོ་ཁྱོ་ཡིན་ནོ་མིན་ནས་སེམས་ཅན་གི་འདང་ཅན་གོ་ང་བལྟས་ན་ཁྱོ་རེད། ད་བར་ང་བལྟས་ན་ཁྱོ་ཅིག་གྱག་གོ་ཁ་བཟིག་རེད། ཕྱིར་ར་སོང་ང་ཞི་རེ་བཟིག་བྱོས་ཟེར་གི
A: [dismissively] Hmph, you are a fluent boaster. What do you have to keep doing?	ཀ། ཨུན། ད་ལབ་བརྡོག་གོ་འཕོགས་རྒྱུ་བཟིག་མེད་གི ཞི་རེ་ཆི་བཟིག་ཡེད་དགོ་ནི་རེད།
B: He said, "If making people happy is the [practice of the] dharma, you make them happy by being funny. There's no one who is as dirty and funny as you. Go back and make everyone laugh."	ཁ། སེམས་ཅན་དགའ་ན་ཆོས་ཡིན་ནས་ན། དགའ་སྤྱོད་གོ་དགོད་སྤྱོད་རེད། ཁྱོ་འདྲ་འདྲའི་སྨེ་བོ། ཁྱོ་འདྲ་འདྲའི་དགོད་སྤྱོད་བཟིག་མེད་གི ཕྱིར་ར་སོང་ང་ཚང་མ་དགོད་གི་ཆུགས་ཟེར་གི
A: That should be true.	ཀ། ད་ཡིན་རྒྱུའོ་རེད།
B: And that I went on and on, and in a valley, and as soon as I got out of the valley, I had arrived, *aro*.	ཁ། དེ་ནས་ད་ལུང་བ་བཟིག་གི་ནང་ང་སོང་སོང་སོང་ང་ར། ཁ་བུད་ནོ་ར་ཐོན་ནོ་ཐོད་ཐུག་རེད་ཨ་རོ།
A: Where had you arrived?	ཀ། གང་ང་ཐོན་བཏང་བཟིག
B: I had arrived in America and the old horse was waiting for me.	ཁ། ཨ་མེ་རི་ཁར་ཐོན་བཏང་བཟིག ཏ་རྒན་གིས་བསྒུག་གས་བསྡད་ཡོད་གི
A: There's no doubt that wooden legged horse of yours could have reached America.	ཀ། ཁྱོའི་ཤིང་རྐང་དེ་ད་ཨ་མེ་རི་ཁར་ཨེ་ཐོན་མི་ཐོན་མེད།

B: It wasn't a problem that it has a wooden leg, but the old horse had given birth and it gave me tons of trouble.[21]	ཁ	ཤིང་རྐང་ཡིན་ནོ་སྐྱོན་མེད་གི་ར། རྟ་རྒན་སྐྱེབ་བཏང་དུས་ང་ཅིག་ཕབ་བཏང་།
A: Believing you is killing me.	ཀ	ང་རྣར་འགྲོ་ཡེ་ཤི་འགྲོ་གི་ཨ་རོ།
B: Riding the old horse and leading the foal, I was heavy and broke its back, I left the old horse, and rode the foal and it was like flying.	ཁ	རྟ་རྒན་ཞོན་བཏང་དུས་རྟེའུ་ཁྲིད་བཏང་ང་ར། ང་ལྗིད་ནི་གི་ར་རྟ་རྒན་གི་སྒལ་ཚིགས་བཟོ་གཏོར་རས་བཞག་བཏང་ཐལ། རྟ་རྒན་བསྐྱུར་བཏང་དུས་རྟེའུ་ཞོན་བཏང་ང་ར་འཕུར་བཏང་ནི་བཟིག་ག་རེག་གི
A: Probably! It was born from the peg-legged one.	ཀ	ད་ཡིན་རྒྱུའོ་རེད། ཤིང་རྐང་གིས་སྐྱེབ་ནི་རེད་མོ།
B: And at some point the foal wouldn't move.	ཁ	བར་བཟིག་ག་ཡང་རྟེའུ་འགྲོ་རྒྱུ་ར་མེད་གི
A: It had probably broken a leg again.	ཀ	ཡང་རྐང་བ་བཅག་བཏང་ནི་ཡིན་རྒྱུའོ་རེད།
B: It hadn't broken its leg, but bubbles were coming from its mouth.	ཁ	རྐང་བ་བཅག་མེད་གི་ར་ཁ་ནང་ན་ལྦུ་བཟིག་འཕྱུར་རས་བསྡད་ཡོད་གི
A: Oh, so it must be the old peg-leg horse's foaming foal.	ཀ	ཨོ། ད་རྟ་རྒན་ཤིང་རྐང་གི་རྟེའུ་ལྦུག་ལྦུ་འཕྱུར་བདོག་གོ་ཡིན་ནི་ཡིན་རྒྱུའོ་རེད།
B: It was thirsty from all the running. So I put its mouth in the Gulf and made it drink, and it was never quenched. I turned back and looked. Of course!	ཁ	རྒྱུགས་ནི་གི་ར་སྐོམ་བཏང་བཟིག་ཡ། ཁ་མཚོ་ཁུགས་ག་གཏད་ལས་ད་འཐུང་གི་བཙུག་བཏང་ང་ར་འགྲངས་རྒྱུ་བཟིག་ནི་མེད་ཐལ། ཁ་ཕྱིར་ར་འཁོར་རས་ཅིག་བལྟས་ར། ཆེ་ཁག་རེ།
A: *Ya*?	ཀ	ཡ།
B: I tell you they were fighting a war there.	ཁ	དེ་ན་དམག་འཁྲུག་རྒྱག་གོ་ནི་རེད་ལ་བཟེ།

21 This likely suggests that he then had to take care of or carry the foal.

A: Ok.	ཀ ཨུན།
B: A passing rocket had broken off my old horse's hindquarters.[22]	ཁ འཕུར་མདའ་འགྲོ་རེ་བཞིག་གིས་ངའི་རྟ་རྒན་གི་ཁོག་སྨད་བཅད་ལས་ཤོར་སོང་བཞིག་ར།
A: Oh, it must have been a "thief" brand rocket.	ཀ ཨོ། ད་རྐུན་མ་རྟགས་ཅན་གི་འཕུར་མདའ་བདོག་གོ་ཡིན་རྒྱུའོ་རེད།
B: I rode the front half of the horse to look for the hindquarters, but weren't the hindquarters eating grass in a desert, *aro*?	ཁ ཁོག་སྟོད་ཞོན་ནས་ཁོག་སྨད་བཙལ་གི་སོང་ང་ར། ཁོག་སྨད་གིས་སྤེ་གིས་བྱེ་ཐང་བཞིག་ན་རྩྭ་ཟོས་བསྡད་མེད་ལས་ད། ཨ་རོ།
A: So let it eat!	ཀ ད་ཟ་གི་ཚུགས།
B: [to the horse] How can you be eating grass? Picking some wild onion, I joined both upper and lower halves and sewed them together with it. It became a handsome foal, but its blood pressure was a bit low. So I peed in its mouth and rode it, and it made a *whoosh*-ing sound.	ཁ ཁྱོ་རྩྭ་ཟོས་འདུག་ས་གང་ན་ཡོད་ནས། འབྲོང་སྒོག་བཞིག་བཏོག་གས་ཡོང་ངས་ཁོག་སྟོད་ཁོག་སྨད་གཉིས་ཀ་མཐུད་བཏང་ངས་བཙེམ་བཏང་ང་ར། རྟེའུ་ཕོ་སྒོ་ཅན་བཞིག་གི་ད་ཉན་ཐལ་ར། ཁྲག་རྩ་ཅི་གེ་བཞིག་དམའ་གི་ར། ཁ་ནང་ང་རྫང་བཞིག་བཏང་བཏང་ངས་ཞོན་བཏང་ང་ར་ཤུར་སྒྲ་བཞིག་གྱུགས་གི
A: I bet. You'd peed in its mouth!	ཀ ད་ཡིན་ནི་རེད། ཁ་ནང་ང་རྫང་བཏང་ངས་བཞག་ཡོད་གི་མོ།
B: Running over the water and crossing the ocean, kicking up a cloud of white and red dust behind us. Without knowing it, we'd arrived in Shanghai.	ཁ ཕྱིའི་རྒྱ་མཚོའི་ནང་ནས་བུད་ལས་ཆུ་རྒྱུགས་གཏག་བཏང་ང་ར་གཞུག་ཐུར་ར་རྡུལ་དཀར་པོ་དམར་པོ་བཞིག་བཟོ་འཕྱུར་རས་ད་བསྡད་འཇོག་གི་ཧྲང་ཧེ་བཟོ་ཆི་གས་ཐོན་ནས་ར་མ་ཤེས་ཐལ་ར།

22 In discussing the gulf and the war there, he is talking about the Gulf War (1990–91). Also, there is a logic error here. Menla seems to have misused the term "old horse" when he was now riding the foal.

A: That's understandable! The ocean's dust had probably made you foolish.[23]

ཀ ཆེ་ཁག་རྒྱུ། རྒྱ་མཚོ་གི་རྡུལ་གིས་གློའུ་གི་བཏང་ནི་རེད།

B: So I couldn't go home emptyhanded, right?

ཁ ད་ལག་སྟོང་ང་ཡུལ་ལ་སོང་ཟེར་རྒྱུ་མེད་གི་རེ།

A: [agreeing] *Un*.

ཀ ཨུན།

B: There were some stray yaks at the Shanghai Theatre Academy, I drove them and I had a fun trip.

ཁ ཧྲང་ཧེ་ཟློས་གར་སློབ་གླིང་ན་ནོར་ལྡོམ་དུམ་བུ་བཞིག་ཡོད་ནོ་དེད་ལས། ད་སྐྱིད་པོ་ཡོང་ནི་རེད།

A: Oh, having yaks to drive from Shanghai must be fun.

ཀ ཨོ། ད་ཧྲང་ཧེ་ན་ནོར་དེད་ལས་ཡོང་རྒྱུ་ཡོད་དུས་ད་སྐྱིད་པོ་ཡིན་རྒྱུའོ་རེད།

B: Just driving a couple of yaks is nothing. There are many barefooted people back home,[24] so I loaded them with forty- to fifty-thousand pairs of Black-Yak-Lip shoes,[25] went through the Loess Plateau, Stoneless Valley, putting one pouch-full of stones in the pouch of my tight shirt and hitting on the horns of polled yaks, which was enjoyable.[26]

ཁ རང་ང་ནོར་ཆ་ཅིག་དེད་ལས་ར་ཡོང་རྒྱུ་ཅིང་མེད་གི ཕ་ཡུལ་ན་རྐང་རྗེན་མང་ནི་ར་བཟེ། རྒྱ་ལྷམ་ནག་རྡང་ནོར་ཁ་བཞིག་ག་ཁྲི་ཚོ་བཞི་ལྔ་བཞིག་བཀལ་བཏང་ངས། ད་ས་སེར་མཐོ་སྒང་ནས་བུད་ལས་རྡོ་མེད་ལུང་བ་བརྒྱུད་ལས། ཆེ་ལེན་ཤ་འབྱར་གོའི་ནང་ང་རྡོ་རུམ་གང་འབུས་བཏང་ངས་གཡག་མགོ་རྡོ་རིག་ག་རྭ་རྡོ་སྤྲད་ལས་ཡོང་ང་ར་ད་ཅིག་བསོ་གི

A: It probably would be enjoyable to think ridiculous thoughts.

ཀ ད་འདང་མདོ་མེད་བརྒྱབ་ན་བསོ་ནི་ཡིན་རྒྱུའོ་རེད།

23 He's foolish because he didn't realize he'd arrived in Shanghai.

24 The Tibetan word *pha yul* (ཕ་ཡུལ།), literally "fatherland" and translated here as "home" could refer to one's own community or to a much larger region. The numbers given afterward seem to speak to general poverty of the Tibetan region in the early years of the post-Mao era.

25 This refers to a style of black shoes with a layer of cotton or wool between two pieces of cloth that was popular in the early 1980s and 1990s, mostly for wearing in winter.

26 This statement is intentionally ridiculous. There is no pouch in a tight shirt, and polled yaks have no horns.

B: My wife was also waiting for me…	ཁ	ད་རྒན་མོས་ར་བསྒུག་གས་བསྡད་ཡོད་གི
A: *Ah? Aro aro*, hold up, *aro*! Didn't you not have a wife?	ཀ	ཨ། ཨ་རོ་ཨ་རོ། ཁྱོ་སྡོད་ཨ་རོ། ཁྱོ་རྒན་མོ་མེད་ནི་མིན་ནས།
B: Who told you I didn't have a wife?	ཁ	ཁྱོ་མེད་གི་ཟེར་ནོ་སུ་རེད།
A: *Ona*, when you met Shinjé Chojya you told him you didn't have a wife.	ཀ	འོ་ན་ཁྱོ་གཤིན་རྗེའི་ཆོས་རྒྱལ་ཐུག་དུས་རྒན་མོ་མེད་ཟེར་ནོ།
B: *Ona*, I told you earlier that my wife sent me to collect firewood.	ཁ	འོ་ན་དེའི་སྔུན་ན་ངའི་རྒན་མོས་ང་ཆ་མ་འཐུ་གི་མངགས་ག་བཟེ་ནོ།
A: *Olé*, you did say that.	ཀ	ཨོ་ལེ། དི་བཟེ་ནས།
B: I also said that as well.[27]	ཁ	ངས་ར་དི་བཟེ་ནས།
A: *Ona*, in reality, which is true?	ཀ	འོ་ན་དོན་ངོ་མ་གང་བདེན་ནས་ཨོ།
B: The truth, well, what my wife said was the truth.	ཁ	བདེན་རྒྱུའོ་ད་དེད་ཀའི་རྒན་མོས་བཤད་ནོ་བདེན་ནི་རེད་ཡ།
A: *Ya*?	ཀ	ཡ།
B: Uh, after I got home, and had three pots of noodles and that took the edge off my hunger and had a chat, and my wife said…..	ཁ	ཨ། ཡུལ་ཐོན་ནས་ཐུག་པ་ཟངས་ང་གསུམ་འཐུང་བཏང་ངས་ལྟོགས་མགོ་ཅིག་མནན་བཏང་ངས་ཁ་བརྡ་བཟིག་ཡས་ར་ད། རྒན་མོས་བཤད་གི་བཟེ་ནས་ཡ།
A: What did she say?	ཀ	ཆི་ཟེར་གི

27 Agreeing with "A" that he had told the Shinjé Chojya that he had no wife.

B: … It's better to listen to nonsense from you and Hwala Kunzang[28] than to listen to the mumblings of a confused person holding a meeting. But I have a complaint about you.	ཁ	སྨྲི་ཧ་ཙུ་ཧྲུར་རེ་བཟིག་གིས་ཚོགས་འདུ་བསྡུས་ནི་བཟི་ལྷུ་ཙུ་བསྒྲོལ་ནོ་ཉན་རགས་གི་ད། དཔའ་ལ་ཀུན་བཟང་ཡིན་ནས་ན་དི་ར་ཁྱེད་གཉིས་ཀའི་གཞོབ་བ་ཉན་ནིའི་དགའ་གི་ར། ཡང་ང་ཁྲོ་བསམ་འཆར་བཟིག་ཡོད་གི
A: What was it?	ཀ	ཆེ་བཟིག་ཡིན་ནས་ན།
B: She said, "Hwala Kunzang lies endlessly, and you eat endlessly."	ཁ	དཔའ་ལ་ཀུན་བཟང་བཟོ་སྡེ་གཞོབ་གཏམ་བཏང་དུས་ཞབས་བཟིག་མེད་གི་ར། ཁྱོད་ཟས་འཐུང་བཏང་དུས་ར་ཞབས་བཟིག་མེད་གོ་ཟེར་ཡ།
A: Oh!	ཀ	ཨོ།

28 Hwala Kunzang seems to be a fictional name, and likely is used to parallel the name Menla Kunzang.

5. Elders’ Conversations ལོ་ལོན་ཚོའི་ཁ་བརྡ།[1]

A: *Ya*, comrade Phagmo! According to some people, we perform these *khashag* trying to be eloquent. But what’s your take on this?	ཀ	ཡ། གློ་མཐུན་ཕག་མོ། སྐྱི་ལ་ལས་བཤད་ན། ཨུ་གཉིས་ཀས་ཁ་བདེ་ཡས་ནས་ཁ་ཤགས་བརྡོག་གོ་བཤད་ཀི་ཟེར་གི འདིའི་ཐད་ལ་ཁྱོ་ལྟ་ཚུལ་ཆི་བཟིག་ཡོད་གི
B: In my opinion, well I don’t know about you, but I think it’s true that I am eloquent.[2]	ཁ	ངས་བལྟས་ན་ད་ཁྱོ་བཟོ་ཆི་གོ་ར། ངའི་ཁ་བདེ་ནོ་བདེན་གི་འདོད་ཀི
A: I think if one says we are eloquent, that’s no different from scolding us.	ཀ	ངས་བལྟས་ན་ཁ་བདེ་གི་བཟེ་བཏང་ན། ཨུ་གཉིས་ཀ་ཁ་ལོག་བཟིག་བརྒྱབ་བཏང་ནི་ར་ཁྱད་པར་མེད་ཀི
B: *Ya*? Why’s that?	ཁ	ཡ། དི་ཆི་བཟིག་ག
A: It’s a sign that they do not recognize *khashag* arts.	ཀ	དི་ཁ་ཤགས་སྒྱུ་རྩལ་ཁས་མ་བླངས་ནོའི་རྟགས་རེད།
B: *Ya*?	ཁ	ཡ།

1 Menla Jyab is “A” and Phagmo Drashi is “B.”

2 *Khabde* (ཁ་བདེ།, literally “good mouth”) is translated here as “eloquent,” though it can also mean quick-witted. The implication here is that there are many who meet these criteria.

©2025 Jyab (text)
Thurston & Samdrup (Trans. & Notes), CC BY-NC 4.0 https://doi.org/10.11647/OBP.0452.05

A: Think about it. If this new form of *khashags*, this *khashag* art form, is so simple that anyone with a mouth, anyone who is eloquent, can speak them, then would we get the chance?

ཀ། ཁྲོས་འདང་ཀྱོབ་ར། ཁ་ཤགས་གི་རྣམ་པ་གསར་བ། ཁ་ཤགས་སྒྱུ་རྩལ་འདི་ཁ་ཡོད་ཡོད་པོས། ཁ་བདེ་བདེ་བོས་བཤད་ཐུབ་ནས་དེ་མོ་སྐྱ་མོ་བཟིག་ཡིན་རྒྱུ་ན་ད། ཝ་གཉིས་ཀའི་ལག་ག་བཟོ་ཡོང་རྒྱུ་རེད་ལ།

B: *Olé*! It would fall into the hands of the leaders first.

ཁ། ཨོ་ལེ། སྔ་བ་ཡས་དཔོན་པོ་ཚ་བོའི་ལག་ག་ཤོར་འགྲོ་རྒྱུའོ་རེད།

A: Based on this, it's not right to say that the kings of *khashag* are eloquent.

ཀ། དེའི་རྐྱེན་གི་ད། ཁ་ཤགས་གི་རྒྱལ་བོ་རིག་གའི་ཁ་བདེ་གི་བཟེ་ན་མི་འགྲིག་གི

B: *Ona*, what is it ok to say we're good at?

ཁ། འོ་ན་ཆི་བཟིག་བདེ་གི་བཟེ་ན་འགྲིག་གི

A: First, our meaningful watchers are good.

ཀ། ཐོག་མར་མཐོང་བ་དོན་ཡོད་བདེ་གི

B: "Meaningful watchers"?

ཁ། མཐོང་བ་དོན་ཡོད་བདོག་གོ

A: I'm saying our eyes are good!

ཀ། མྱིག་བདེ་གི་བཟེ་ནི་ཡ།

B: Who, not having good eyes in their head, would throw them into the trash heap?

ཁ། སུ་བཟིག་གི་འོ་ཡ་ཐོད་གི་མྱིག་མ་བདེ་མ་ཕུག་གི་ཁྲིམ་ཕྱུགས་ནང་ང་གཡུགས་བཞག་ཡོད་གི

A: If a *khashag* is to become like a mirror of life at that time, then first you have to examine life with the meaningful watcher.

ཀ། ཁ་ཤགས་བརྩམས་ཆོས་བཟིག་སྐབས་དེའི་འཚོ་བའི་མེ་ལོང་ལྟ་བུ་བཟིག་ཉན་དགོ་ན། ཐོག་མར་མཐོང་བ་དོན་ཡོད་གིས་འཚོ་བའི་ནང་ལ་ཞིབ་ལྟ་ཡེད་དགོ་གི

B: First, you have to look for the materials for the composition.

ཁ། ཐོག་མར་བརྩམས་ཆོས་གི་རྒྱུ་ཆ་བཙལ་དགོ་ནི་རེད།

A: And next, our producing happiness when heard is good.

ཀ། དེའི་འཕྲོ་ད། ཐོས་བ་དགའ་སྐྱིད་བདེ་གི

B: Producing happiness once heard? Are there many people hiding in your body? *Aro*, they're all personal names![3]	ཁ	ཐོས་བ་དགའ་སྐྱིད། ཁྱོའི་ཐོག་ན་མི་བཞིག་ག་ཡིར་བཞིག་བསྐུང་བསྡད་ཡོད་ནི་མ་ར། ཨ་རོ། མི་མིང་དག་དག
A: I'm saying it's not enough to have good eyes. You also need to have good ears.	ཀ	མིག་བདེ་ནས་མི་ཚོག་གི རྣ་ར་བདེ་དགོ་གི་བཟེ་ནི་ཡ།
B: Who, not having good ears on the sides of their head, would stitch them to the soles of their boots.	ཁ	སུ་བཞིག་གི་འོ་མགོ་ཟུར་གི་རྣ་བ་མ་བདེ། ཀང་མགོ་གི་ལྷམ་མཐིལ་ཡ་སྒྲུར་བཞག་ཡོད་གི
A: If a *khashag* is to become like a record of major issues, the producing happiness once heard must eavesdrop on real life to assist the meaningful watcher.	ཀ	ཁ་ཤགས་བརྩམས་ཆོས་བཞིག་སྐབས་དེའི་དོན་ཆེན་གི་རེའུ་མིག་ལྟ་བུ་བཞིག་ཉན་དགོ་ན། ཐོས་བ་དགའ་སྐྱིད་གི་མཐོང་བ་དོན་ཡོད་ལ་རམས་འདེགས་ཡས། འཚོ་བའི་ནང་ནས་སྙོག་ཉན་ཡེད་དགོ་གི་ཡ།
B: If you need to look for the material for the composition, you must have broad hearing range, and you must have an expansive field of vision.	ཁ	བརྩམས་ཆོས་གི་རྒྱུ་ཆ་བཙལ་ན། ཐོས་རྒྱ་ཆེ་དགོ མཐོང་རྒྱ་ཡངས་དགོ་ནི་རེད།
A: And next our processing factories must be good.	ཀ	དེའི་འཕྲོ་ད། ལས་སྒྲོན་བཟོ་གྲྭ་བདེ་དགོ་གི
B: Processing factory? Oh, there are also the names of companies.	ཁ	ལས་སྒྲོན་བཟོ་གྲྭ། ཨོ་ད་ལས་ཁུངས་གི་མིང་ར་ཡོད་བཏང་ཐལ་འོ།
A: Uh, seeing and hearing is not enough. I'm saying you also need a good brain.	ཀ	ཨུན། རིག་གས་གོ་ནས་ཚོག་ནི་མ་རེད། ཀླད་པ་ར་བདེ་དགོ་གི་བཟེ་ནི་ཡ།

3 Joy when heard (ཐོས་པ་དགའ།) is the childhood name of the famed ascetic Milarepa. "Producing happiness" (དགའ་སྐྱིད།), also features in one of Menla Jyab's pennames: "Pleasure producing snow child" (གངས་བུ་དགའ་སྐྱིད།).

B: Who, not having a good brain on top, would go around carrying it on their back?

ཁ སུ་བཟིག་གིས་འོ་གཙུག་གི་གླད་པ་མ་བདེ་རང་གི་རྒྱབ་བ་ཁུར་རས་འགྲོ་གོ་གི

A: If you want to artistically portray a *khashag* composition that has been found in real life, you must use your brain to compose it out of what you've seen and heard.

ཀ ཁ་ཤགས་བརྩམས་ཆོས་བཟིག་འཚོ་བ་ལས་རྙེད་ལས་སྒྱུ་རྩལ་གིས་མཚོན་དགོ་ན། རང་གི་མཐོང་ཐོས་ཡོད་ཚད་གླད་པ་འགུལ་ཡས་གསར་རྩོམ་ཡེད་དགོ་གི་ཡ།

B: I would have known that even if you hadn't said it.

ཁ དེ་ད་ཁྱོས་མ་བཤད་ན་ར་ཤེས་ནི་རེད་དྲ།

A: Uh, there are some that don't know this and say that the mouth that can't do anything other than being the food importing company and the breath exporting company also think that it is the production site for *khashag*, and so say that we're eloquent.

ཀ ཨུ། དེ་མི་ཤེས་ནི་ཡོད་ལས་ད། ཟ་མ་ནང་འདྲེན་ཀུང་ཟི། ཁ་རླངས་ཕྱིར་གཏོང་ཀུང་ཟི་གི་གོ་མིན་ནས་མི་ཚོད་ནོ་གི་ཁ། ཁ་ཤགས་ཐོན་རྫས་ཐོན་ས་རེད་འདོད་ལས་ད་ཁ་བདེ་གི་བཟེ་ནི་རེད་ཡ།

B: Um, and so, it's worse than scolding, it's an accusation.

ཁ ཨུན། དེ་ད། ཁ་ལོག་བཟིག་བརྒྱབ་ནི་གི་ར་ཐུ་རེད་ཡ། བཀའ་ལོག་ཡས་བཏང་ནི་རེད།

A: Ah, even accusing and scolding, some people call us eloquent, I say that the thing that cannot be silenced is our *khashag*.

ཀ ཨ། བཀའ་ལོག་ཡས་ཁ་ལོག་བརྒྱབ་རུང་། ཁ་ཁེར་གིས་ཁ་བདེ་བཏགས་རུང་། ཁ་རོག་ག་འདུག་མི་ཉན་ནོ། འུ་གཉིས་ཀའི་ཁ་ཤགས་རེད་ལ་བཟེ།

B: It goes without saying.[4]

ཁ ཆེ་བཤད་ཀྱུ།

A: And then, in this short *khashag*, how about if we imitate elders who are like the setting sun in the land of snows?

ཀ དེ་ན་ད། ཁ་ཤགས་ཐུང་ཐུང་བོ་འདིའི་ནང་ནས། འུ་གཉིས་ཀས། བོད་གངས་ཅན་ཡུལ་གི་ལ་ཁའི་ཉི་མ་ལྷ་བུའི་ལོ་ལོན་ཆ་བོའི་ཁ་བརྡའི་ལད་མོ་བཟིག་ཡས་ན་ཆེ་ཡེད་ཀི

4 Here Menla (A) adopts an oratorical style, prompting Phagmo (B) to provide the appropriate response required of audiences in this genre: "of course" or "it goes without saying" (ཆེ་བཤད་ཀྱུ།).

B: Of course.	ཁ ཆེ་བཤད་རྒྱུ།
A: Uh, in that case, our capacity for examining and eavesdropping on life will be revealed.	ཀ ཨུ། དེ་ཡིན་ན་ད། འཚོ་བའི་ཁྲོད་དུ་ཞིབ་ལྟ་ར་སྙོག་ཉན་ཡས་ནོའི་ཆུ་ཚད་ཆེ་མོ་བཟིག་ཡིན་ནི། ལྟང་ང་བུད་ལས་ཡོང་རྒྱུ་རེད་མོ།
B: Of course.	ཁ ཆེ་བཤད་རྒྱུ།
A: Say something instead of just repeating "of course."	ཀ ཆེ་བཤད་རྒྱུ་ར་གཉིས་ཀས་ཁྲོས་ར་ད་ཅིག་ཤོད་དྲ་ད།
B: Heh, in my opinion, elders have nothing to discuss other than holding their young ones and assembling at the door of the Manikhang to chant some mani. So what should I say?	ཁ ཧེ། ངས་བལྟས་ན། ལོ་ལོན་ཆ་བོས་ལོ་ལོ་རེ་བཟུང་ངས། མ་ཎི་ཁང་གི་སྒོ་ཁ་འཚོགས་གས་མ་ཎི་ཆ་རེ་བཏོན་ནས་འདུག་རྒྱུའི་མིན་ནས། ཁེར་རེ་ཁ་བརྡ་གི་བཟིག་ཡེད་རྒྱུ་མེད་ཁ། ངས་ཆེ་བཟིག་བཤད་རེ།
A: Ah, karmically wicked one. As for whether or not they have conversations, let's mimic their conversation, and then you'll know. *Ya*, let's begin!	ཀ ཨ་ལས་ངན་པོ། ལོ་ལོན་ན་ཁ་བརྡ་ཡོད་མེད་འུ་གཉིས་ཀས་ཁ་བརྡར་ལད་མོ་བཟིག་ཡེད་ར་ད་ཤེས་ཡ། ཡ། མགོ་རྩོམ་གོ
B: *Ya*.	ཁ ཡ།
A: *cough* *cough*	ཀ ཨུ་ཧེ། ཨུ་ཧེ། ……།
B: What was that, *aro*?	ཁ དེ་ཆེ་བཟིག་ཡས་བཏང་ནི་རེད། ཨ་རོ།
A: Heh, don't elders have to cough?	ཀ ཧེ། ལོ་ལོན་ན་ལུ་གྲུ་ལངས་བཏང་ནི་མིན་ནས།
B: Heh, I thought that a gnat had gotten in your throat.	ཁ ཧེ། ངས་ཁྱོའི་མྱིད་ཐག་ནང་ང་འབུང་ཐལ་བཟིག་འཛུལ་སོང་ནི་ན་འདོད་ལ།
A: Must a gnat have gotten into my throat?	ཀ ངའི་མྱིད་ཐག་ནང་ང་ཡིན་ད་མིན་ད་འབུང་ཐལ་འཛུལ་དགོ་ནི་ཨེ་རེད།
B: Ok, ok, Now begin, begin.	ཁ ཡ། ཡ། ད་མགོ་རྩོམ། མགོ་རྩོམ།
A: Ok. Begin.	ཀ ཡ། མགོ་རྩོམ།

A: *cough* *Ya*, Uncle Phagmo! You're not in pain?[5]	ཀ ཨུ་ཧི། ཡ། ཨ་ཞུ་ཕག་མོ། ཁྲོ་ཅང་མ་ཁོའུ།
B: If I was, would I be able to come here?	ཁ ཁོའུ་གོ་ན། འདིར་ཡོང་ཐུབ་ནི་ཨི་རེད།
A: Uh, *ye*, where are you going today?	ཀ ཨུ། ཡེ། དེ་རིང་གང་ང་འགྲོ་གོ
B: I'm not going anywhere.	ཁ ཅིང་ང་ར་མི་འགྲོ།
A: Well then, will you stay here?	ཀ དེས་ན་འདི་ནས་འདུག་རྒྱུ་ནས།
B: I'll stay. That's for sure.	ཁ འདུག་རྒྱུ། ཁོ་ཐག་ཡིན།
A: Uh, what will you do here?	ཀ ཨུ། བསྡད་ལས་ཆི་བཟིག་ཡེད་རྒྱུ།
B: Why do you ask?	ཁ ཆི་ཡེད་ལ་བཟེ་ནས། ཁྲོ།
A: [scoffing] Heh, is there an elder like this? Can't carry a conversation at all.	ཀ ཧེ། དི་མོ་ལོ་ལོན་བཟིག་ཨེ་ཡོད་ལ། བབ་གི་ཁ་བརྡ་ཡེད་ས་མི་འགྲོ་གི་ར།
B: What!? I don't look like an elder?	ཁ ཆི་རེད། ལོ་ལོན་བཟིག་ག་མི་རིག་ག
A: You do! You look like a young man who is constantly looking for trouble.	ཀ རིག་གི གསེག་འབྲུ་ས་མ་རྙེད་ལ་ཡོད་ནས་གསར་བུ་བཟིག་ག་རིག་གི་ཡ།
B: [scoffing] Heh, I didn't know the chats of elders were unique. So what should we do now?	ཁ ཧེ། ངས་ལོ་ལོན་གི་ཁ་བརྡ་དོག་གོ་ཁེར་རེ་བཟིག་ཡིན་ནོ་མ་ཤེས། ད་ཆི་བཟིག་ཡེད་རྒྱུ།

5 Asking (in the negative) if someone is not sick, or not in pain, or (in the positive) has eaten is a common form of greeting in Amdo.

A: Uh, elders' conversations are full of information about social life in their time. When you know how to listen, you will know their take on that place's situation, that village's affairs, that family's members, and that character's mental state. Now you should know how to voice them.

ཀ ཨ། ལོ་ལོན་གི་ཁ་བརྡའི་ནང་ན་སྐབས་དེའི་སྤྱི་ཚོགས་འཚོ་བ་ཡོད་ནི་རེད། ཉན་ཤེས་སོང་ན། ས་ཆ་དེའི་གནས་ཚུལ། སྡེ་བ་དེའི་དོན་དག ཁྱིམ་ཚང་དེའི་བཟའ་མི། མི་སྣ་དེའི་སེམས་ཁམས། ཚང་མ་ཟླུར་དུ་ཤེས་ཐུབ་ནི་རེད། ད་ཁྱོས་བཤད་ཤེས་དགོ་ནི་རེད་ཡ།

B: I don't know how to voice them. Would a young man like me know what thoughts elders hold in their hearts.

ཁ ངས་བཤད་མི་ཤེས་གི ལོ་ལོན་བཟོས་ཁོག་ག་ཆི་བཞིག་དྲན་གོ་ནི་ང་གསར་བུ་བཞིག་གིས་ཤེས་ནས།

A: I put this to you: I'll be an elder, and you be a young one, and we'll chat, that ok?

ཀ ངས་ཁྱོ་བཤད། ང་ལོ་ལོན་བཞིག་ཡེད་ལ། ཁྱོ་ཆུང་ཆུང་བཞིག་བྱོས། འུ་གཉིས་ཀས་ཁ་བརྡ་ཡེད། དི་ད་ཆོག་ག

B: Oh, that's fine.

ཁ ཨོ། དི་ད་ཆོག་གི་ཡ།

A: Uh, I'll be a mother-in-law and you be her daughter-in-law.

ཀ ཨུ། ང་ཨ་ནེ་ཡེད། ཁྱོ་མནའ་མ་བྱོས།

B: Heh, are we being two women again?

ཁ ཧེ། ཡང་ཨ་ཡེ་གཉིས་ཡིན་ནི་ཨེ་རེད

A: Let's begin!

ཀ མགོ་རྩོམ་གོ

B: Go ahead.

ཁ མགོ་རྩོམ།

A: Daughter-in-law!

ཀ མནའ་མ།

B: Yes?

ཁ ཨུན།

A: For Tibetan daughters in law, being hard working is not enough.

ཀ བྱུང་འུ་བཟོའི་བོད་གི་མནའ་མ་བཞིག་ཡིན་ན། ལག་ལས་ཀ་འཛོམས་ནས་ཆོག་ནི་མ་རེད།

B: *Ona*?

ཁ འོ་ན།

A: We have to respect our husbands as if they are *lama*s.

ཀ རང་གི་ཕོ་སྐྱེས་བླ་མ་གི་ལྟ་ཡས་བཀུར་དགོ་ནི་རེད།

B: There's no way.	ཁ	བ་ཞི་མ་རེད།
A: We mustn't speak first in public. It's especially bad to go on blah, blah, blah when the men are chatting.	ཀ	སྤྱི་མང་ནང་ནས་ཁ་སྔ་མི་ཉན། ལྷག་པར་དུ་ཞི་ལི་ཚོའི་ཁ་བརྡའི་ནང་ང་པ་ར་ར་ཅིག་བཤད་དུས་ད་བྱ་ལམ་མ་མ་སོང་ཞི་རེད།
B: What would happen?	ཁ	ཆི་བཟིག་ཡས་འཇོག་ཞི་རེད།
A: [emphatically] *Un un*, wouldn't it echo in mountains and valleys?[6] Next, you mustn't visit others in the camp too much.	ཀ	ཨུན། ཨུན། རི་ལུང་བ་གཉིས་ཀ་གྱུགས་མི་འགྱོ་ནས། དེའི་འཕྲོ་ད། རུ་སྐོར་ར་ཉུལ་གི་འདུག་མི་ཉན།
B: [disapprovingly, as himself] *Un*, so they won't let her go out.	ཁ	ཨུན། ད་སྐོར་འགྱོ་གི་འཇུག་རྒྱུ་མ་ར།
A: I'm not saying that you're like that, but you must always be careful about things like this. Do you hear, daughter-in-law?	ཀ	ངས་ཁྱོ་དེ་མོ་བཟིག་རེད་བཟེ་ཞི་མིན་དྲ། འདི་མོ་འདེ་རྒྱུན་དུ་མཉམ་པར་འཇོག་དགོ ཨེ་གོ་ཐལ། མནའ་མ།
B: [as the daughter-in-law] I hear you, *Ane*.[7] I'll have a difficult time in your house.	ཁ	གོ་ཐལ། ཨ་ནེ། ད་ཁྱེད་ཁ་ནས་དཀའ་རྒྱུ་རེད།
A: Just look at the bride in the family over there.	ཀ	ད་ཁྱོས་གན་བ་ཚང་གི་མནའ་མ་ལྟོས་ར།
B: Which family?	ཁ	སུ་བ་ཚང་གི

6 Suggesting that people will gossip about her.

7 *Ane* means "mother-in-law" here.

A: That one over there. She has no limits. Every day she wolfs down a big helping of *tsampa*, bullshitting, whoever she meets she just *chagchagchag*. *Phe*! There's no daughter-in-law like that.[8]

ཀ གན་པ་ཚང་གི ཁ་རྒྱ་མགོ་རྒྱ། ཉིན་གྱུང་ང་རྩམ་རྒན་རེ་ཡར་འཛོག་བརྒྱབ་བཏང་ངས། གཞིར་པ་བརྒྱབ་བས། སྐུར་ཐུག་ན་ཅག་ཅག་ཅག ཕེ། མནའ་མ་བཟིག་ག་དི་མོ་བཟིག་ཡོད་ནས།

B: *Ona*, how must a daughter-in-law be, mother-in-law?

ཁ འོ་ན་མནའ་མ་བདོག་གོ་ཆེ་མོ་བཟིག་ཡིན་དགོ་ནི་རེད། ཨ་ནེ།

A: When I was young and came to this house, I didn't even dare to make a peep. I was even embarrassed to pee in a place where my father-in-law might see.

ཀ ངེ་བཟོ་ཆུང་རས་ཁྲིམ་ཚང་འདེ་བ་ཡོང་ངས། ཁ་གཅིག་གྱུག་རྒྱུ་ད་གང་ན་ཡོད་དྲ། ཨ་མྱེ་བཟོའི་རིག་ས་བོ་ནས་གཅིན་གཏོང་རྒྱུའོ་ར་ངོ་ཚ་ཡ།

B: You must have found it difficult to pee then.

ཁ མ་ཐོང་ང་འདུག་གོ་ནི་ཡིན་རྒྱུའོ་རེད།

A: In truth, this is what's meant by "time and eras have changed." A daughter-in-law from my time would be so rare these days.

ཀ ངོ་མ་བཤད་ན། དུས་ར་བསྒྱལ་བ་ཉུག་སོང་ངས་ཟེར་ནོ་དི་རེད། ངེ་བཟོའི་དུས་གི་མནའ་མ་དི་མོ་དེང་སང་ད་དཀོན་གི་ཡ།

In those days when I was sent as a bride,[9] I couldn't say things like the girls these days these days say, like, "I'll go to this family, I won't go to that family."

དི་རས་ངེ་བཟོ་གནས་ཡ་བྱིན་བཏང་ན། དེང་སང་གི་ཞི་མོ་ཆ་བོའི་ལྟ་ཡས། ཅིག་གན་བ་ཚང་ང་འགྲོ་རྒྱུ། འདི་བ་ཚང་ང་མི་འགྲོ་བཟེ་བཤད་རྒྱུ་བཟིག་ཡོད་ནས།

> "All braided ladies go out as brides."[10]

> མ་ཙོ་ཐོག་མ་ར་གནས་འགྲོ་མ།

8 *Chagchagchag*, is the sound of running her mouth, and *phe* is a vocable that is meant to be dismissive and suggest disapproval.

9 Tibetans prefer patrilocal marriage, and the phrase "sent as a bride" (གནས་ལ་བྱིན།) suggests that a woman moves (literally, "is given") to the groom's home.

10 Nearly every Tibetan woman braids her hair, and so this short proverb is meant to suggest that every woman gets married into another family.

If one doesn't listen to their parents, who will they listen to?	ཕ་མའི་ཁ་མི་ལེན་ན་སུའི་ཁ་ལེན་རྒྱུ།
B: Mother-in-law, that's an old, traditional way of thinking. I don't accept it.	ཁ ཨ་ནེ། ཁྱོའི་དེ་སྲོལ་རྒྱུན་གྱི་བསམ་བློ་རྙིང་པ་རེད། ངས་ཁས་མི་ལེན།
A: It's good if in real life a daughter-in-law can speak to her mother-in-law like that.	ཀ འཚོ་བའི་ནང་གི་མནའ་མས་ཨ་ནེར་དེ་ཡས་བཤད་ཐུབ་རྒྱུ་ན་ད་ཏྭ་གི་ར།
B: [speaking as himself] Do I look like a daughter-in-law?	ཁ ང་མནའ་མ་བཟིག་ག་ཨེ་རིག་གི
A: You do. But, it isn't particularly clear from your speech whether you are a daughter-in-law beneath her mother-in-law or her son who is in the university.	ཀ རིག་གི རེད་དྲ་སྐད་ཆ་བཤད་ཕྱོགས་ཨ་ནེ་དེའི་མངའ་འོག་གི་མནའ་མ་ཡིན་ནི་ན། དེ་བ་ཚང་གི་སློབ་གྲྭ་ཆེན་མོ་ན་ཡོད་ནོའི་ཞི་ལི་ཡིན་ནི་ན་ཨ་ཧྲ་བཟིག་མི་ཤེས་གི་ཡ།
B: Heh, you're saying that I don't look like the daughter-in-law.	ཁ ཧེ། ད་དི་མནའ་མ་དེར་མི་རིག་གི་བཟེ་བཏང་ནི་རེད་མོ།
A: Our primary topic is the conversations of elders. It's ok if you don't look like a daughter-in-law as long as I look like a mother-in-law. Come on, let's keep chatting.	ཀ བརྗོད་བྱ་གཙོ་བོ་ལོ་ལོན་གི་ཁ་བརྡ་རེད་མོ། གཙོ་བོ་ཨ་ནེར་རིག་བཏང་ན། མནའ་མར་མ་རིག་ན་ར་སྐྱོན་མེད་གི ཡ་ཤོག མུ་མཐུད་དུ་ཁ་བརྡ་ཡེད་གོ།
B: *Ya*, mother-in-law! Your daughter-in-law is listening.	ཁ ཡ། ཨ་ནེ། མནའ་མས་ཉན་ནས་བསྡད་ཡོད།
A: *Ayoshe*, this is me here stepping into the next life.	ཀ ཨ་ཡོ་ཤུ། ང་ད་ཚེ་ཕྱི་མའི་ཡུལ་ལ་གོམ་པ་བསྒྲིང་ནས་བསྡད་ཡོད་ནི་འདི་རེད།
B: I do not see it, but it must be true.	ཁ ངས་མི་རིག་གི་ར། ད་ཡིན་རྒྱུའོ་རེད།

A: In general, I shouldn't worry about anything other than chanting Mani, but our youngest daughter, with nothing better to do, went to school in inner China,[11] and I am not going to see her again even when I die.

ཀ། སྤྱིར་གི་མ་ཎི་ཆ་རེ་འདོན་རྒྱུའི་མིན་ནས་ཆི་བསམ་ར། འུ་གེའི་ཞི་མོ་ཆུང་བ་བོ་ཡང་རྐྱོང་རྒྱུ་མེད་ལ་རྒྱ་ཁོག་ཐུར་ར་སློབ་གྲྭ་སོང་ནི་བཟེ། ཐ་མ་ང་འཆི་དུས་བཟིག་ག་ངོ་ར་ཐུག་རྒྱུ་མ་རེད་ཡ།

B: I'm here even if you do not see her, mother-in-law!

ཁ། ད་མ་ཐུག་ན་ར་ང་ཡོད་ཁི་མོ་ཨ་ནེ།

A: Ah, daughter-in-law, when a person gets old, what I say to that girl is like farting in the water. At the time, I tried to stop her from going but couldn't.

ཀ། ཨ། མནའ་མ། སྐྱི་ལོ་གིས་ཐུབ་སོང་ན་ད། ཞི་མོ་དེར་ངས་བཤད་ནོ་བཟོ་ཆུ་ནང་ང་གཡག་བཏང་ནོ་རེད། དེ་རས་ཅིག་བཀག་ག་ར་མ་ཁོག་ཐལ།

B: You deserve it!

ཁ། ཁྲིགས་སེ་རེད།

A: I say, it wouldn't have been like this if her father were still alive.

ཀ། མོ་དགེའི་ཕ་རྒན་འཇིག་རྟེན་ཚེ་ངོགས་ན་ཡོད་རྒྱུ་ན་ད་དེ་མོ་བཟིག་ཆེ་ཡིན་བཟེ་ར།

B: If father-in-law hadn't died, he'd have been more strict.

ཁ། ཨ་སྨྲེས་བདོག་གོ་ཡང་ཤི་མེད་རྒྱུ་ན་ཅིག་བཙན་ས་ཡོད་ག

A: In the old society,[12] we had a musket and he carried it to go bandit. He suffered a lot in order to feed me and my children. Back then, I didn't even have a full butter lamp to offer after the deceased passed.[13] [crying] *Hu hu*.

ཀ། འཇིག་རྟེན་རྙིང་བའི་རིང་ང་འུ་གོ་སྣན་བོའུ་བཟིག་ཡོད་ནོ་ཁུར་རས་ཇག་ག་སོང་ངས། ངའི་མ་བུ་ཆ་བོའི་ཁ་རྒྱབ་གི་དོན་ན། ཧུ་ཧུ། ཆེ་ར་མ་དག་བཟིག་ནས། ངས་ཤི་བོ་དེའི་ཛ་ཐུར་ར། ང་དེ་རས་མཆོད་མེ་ཀོང་རིལ་གང་འཛོག་སྐྱིད་ར་གང་ན་ཡོད་རྒྱུ། ཧུ་ཧུ

11 Tibetans often refer to Han dominated lowlands outside of the Tibetan plateau as "Inner China" (རྒྱ་ཁོག or རྒྱ་ནང་།).

12 The "old society" refers to Tibetan life before 1958.

13 When a Tibetan dies, it is common to offer butter lamps, and sometimes much more. Not being able to offer a full butter lamp suggests extreme poverty. Additionally, Tibetans consider it taboo to say the name of a deceased person (with some exceptions for famous historical personages).

B: [crying sound] *Uh, uh*.	ཁ ཨུ་ཨུ······
A: [as himself] *Aro aro*, what's she doing?	ཀ ཨ་རོ། ཨ་རོ། དེ་ཚི་བཟིག་ཡས་བཏང་ནི་བཟེ།
B: [as himself] The daughter-in-law is sad.	ཁ མནའ་མའི་སེམས་སྡུག་བཏང་ནི་མིན་ནས།
A: Heh, I tell you what: you're not acting like a daughter-in-law, *aro*.	ཀ ཧེ། ད་ཁྱོའི་དེ་མནའ་མ་བཟིག་མ་རེད། ད་ངས་ཁྱོ་དེ་བཟེ་བཏང་ནས། ཨ་རོ།
B: You were doing the easier role of the mother-in-law, and gave me daughter-in-law who is not allowed to speak up. I can't stay here putting up with your bullying, *aro*.	ཁ སླ་མོ་ཨ་ནེ་ཁྱོ་ཡས་བཏང་ངས། ཁ་གྲགས་ན་མི་ཆོག་ནོའི་མནའ་མ་ང་བྱིན་ནས། ངས་གཉོམ་ཁུར་རས་འདུག་མི་ཐུབ་གི་ཨ་རོ།
A: *Ya, ya*, if the mother-in-law is easier, I'll give it to you, and I will be an old man, and I'll come by to talk to you. Now see if it's easy!	ཀ ཡ། ཡ། ཨ་ནེ་སླ་ན་ཨ་ནེ་ཁྱོ་སྟེར། ང་རྒད་པོ་ལོ་ལོན་བཟིག་ཡེད། ང་ཁྱེད་ག་ཁ་བཤད་ཡེད་གི་ཡོང་། ད་ཁྱོས་ཨེ་སླ་གི་ལྟོས།
B: Oh, I love it. I've learned exactly what the old mother-in-law is like.	ཁ ཨོ་དགའ་བཏང་ནས། ངས་བྱུང་ཨ་ནེ་རྒན་མོ་དེ་ཚི་མོ་བཟིག་ཡིན་ནས་ཤེས་སོང་ང་།
A: *Ya*, let's begin!	ཀ ཡ། མགོ་རྩོམ་གོ
B: Let's begin!	ཁ མགོ་རྩོམ།
A: *Ya*, Ane Phagko, you're home?	ཀ ཡ། ཨ་ནེ་ཕག་ཁོ་ཡུལ་ན་བསྡད་ཡོད་ལ།
B: Yes, yes. I can't get anywhere, so what can my bag of bones do other than stay at home.	ཁ ཡོད། ཡོད། ངའི་རོ་ཐོ་བོ་ད་ཡུལ་ནས་མི་འདུག་གས་ཨོ། ཅིང་ང་མི་ཐོན་ན།
A: Are you doing better after the recent illness I heard about?	ཀ དེ་ཕྱིས་ཅིག་བདེ་གི་མེད་གི་ཟེར་ནོ་ད་སྐྱོན་མེད་ག
B: Uh, it's still there a bit, but death just won't have me. *Ya*, let's go inside, let's go inside.	ཁ ཨུན། ད་ཡ་ངས་ཡང་ངས་བོ་དེ་རེད། ང་ད་འཆི་བ་བཟིག་ཨེ་ཡོད་ལ། ཡ་ད་ཁྱིམ་མ་འགྲོ། ཁྱིམ་མ་འགྲོ།

A: [as himself] *Ya*, *ya*, the mother-in-law this time is done well, *aro*.

ཀ ཡ། ཡ། ད་ཐེངས་ཨ་ནེ་ད་མཛའ་གི་གོ ཨ་རོ།

B: I said it was easier, but you didn't believe me.

ཁ སླ་གི་བཟེ་ན་ཁྱོའི་ཉ་མི་འགྱོ་ག

A: *Ya*, old lady, tell me, are your son and daughter-in-law on good terms?

ཀ ཡ། རྒན་མོ་དི་བཟེ་ར། བུ་མནའ་མ་གཉིས་ག་འགྲིག་གི་ཡོད་ལ།

B: At the moment they are, but...

ཁ ད་སྔ་འགྲིག་ནོ་མི་ཉན་གི་ར།

A: Ok.

ཀ ཨུན།

B: It's said "People these days, and the colour of yellow amber…" Right?[14]

ཁ ད་དེང་སང་ནངས་ཁའི་མི། སྤོས་ཤུར་སེར་པོའི་མདོག་བཟེ་ནི་རེད། ཨུ་རེ།

A: Indeed.

ཀ དི་རེད་མོ།

B: So there's no trusting it.[15]

ཁ ད་དི་བཟོ་སློམ་རྒྱུ་ཅིང་ཡོད་ནི་མ་རེད།

A: That's true, unfortunate lady! What these of the younger generation think in their hearts changes like the weather. My rotten daughter-in-law does all her chores with utmost efficiency, but you never see a smile on her face.

ཀ ངོ་མ་རེད་མོ། ཨ་ལས་ངན་མ། དེང་སང་གི་ཕྱི་ཐོག་ག་འདི་རིགས་པས་ཁོག་ག་དྲན་ནོ། སྤུ་རོ་ཕྱི་རོ་ཡས་མི་གཅིག་གི ད་དེད་ཁའི་མནའ་རུལ་མ། ལས་ཀ་བཞིག་ཡོད་ནོ་ད་བབ་གི་བཞབ་བས་ཁྱེར་འགྱོ་ནི་རེད་དྲ། ངོ་ན་ད་དཀར་ཐིག་བཞིག་ད་རིག་རྒྱུ་མེད།

B: She must be full of resentment.

ཁ སྡང་གདུག་ཆེ་ག

A: *Un un*, you say she's full of resentment, even a bowlful of tea given by her is really telling, *aro*.

ཀ ཨུན། ཨུན། ཁྱོས་སྡང་གདུག་ཆེ་ག་ཅན་གོ་རེད། ལག་ག་ཇ་གང་བཞག་ནོ་ར་ད་དི་ཅིག་གི་ཚ་མ་ཡིན་ཨ་རོ།

14 This is an abbreviated version of a proverb, suggesting that people these days are unreliable (an observation), and the metaphor that amber changes colour over time.

15 This refers to the relationship between the boy and his wife, which is good for the moment but can't be trusted.

B: Oh, well I've been constantly pressuring my daughter-in-law, and there's no sign of disobedience for now.

ཁ ཨོ་ད་དེད་ཁའི་མནའ་མ་བཟོ་ད་ངས་མགོ་མནན་མནན་ན་བསྡད་ནི་ར། ད་སྔ་བཟོ་ད་མགོ་ཡར་ར་འགྱོག་རྒྱའི་ཚུགས་ཀ་མེད་གི་གོ

A: The main thing is that your son is good, old lady. My good for nothing son can't wait to kick us out.

ཀ གཙོ་བོ་ཁྱེད་ཁའི་ཞི་ལི་ཧྭ་སོང་ནི་རེད། རྒན་མོ། དེད་ཁའི་བླ་བསང་ང་འབུད་རྒྱུའི་ད་དེད་བཟའ་འདུས་གཉིས་ཀ་ཁེར་རེ་འཕུད་ན་འདོད་ལས་བ་གི་བཟིག་མེད་ཡ།

B: Daughters-in-law are outsiders, we don't know them. If our own sons don't take care of us before our bones turn to dust, then who will?

ཁ ད་མནའ་མ་བཟོ་གཞན་མི་རེད། ཤེས་རྒྱུ་ཡོད་ནི་མ་རེད། རུས་ཐོ་ཆ་བོ་ས་འཐིམ་རགས་གོ་རང་གི་བུས་རང་གེ་མི་གསོ་སུས་གསོ་རྒྱུ།

A: My son would beat us to death before he would take care of us.[16]

ཀ དེད་ཁའི་ཞི་ལིས་ད་པ་རྡུང་མ་རྡུང་ཡས་གསོད་རྒྱུའོ་མ་ཡས་ན། གསོ་རྒྱུའོ་བཟོ་ད་ཧ་རིའི་ལ་དགུ་རེད་ཨ་རོ།

B: *Ala*, why don't you give him a mouthful of pee?[17]

ཁ ཨ་ལ། ཁྱོས་དེའི་ཁ་ནང་ང་མར་ར་རྫང་གང་བཏང་ངས་བཞག་མི་འཇོག་ག

A: I couldn't, he would pee at me before I could pee at him.

ཀ མི་ཐོངས་གི་དི། ཕར་ར་གཏོང་རགས་གོ་སྔེ་གི་ཚུར་ར་གཏོང་རྒྱུ་རེད་ཡ།

B: [pityingly] Ah, ah!

ཁ ཨ། ཨ།

A: He isn't ashamed of beating his own mother. Old age has vanquished me, and I am not strong enough to stand up to him.

ཀ ཨ་མ་གཅར་རྒྱུའོ་ངོ་མི་ཚ་གི ང་ལོ་ནམ་སས་ཐུབ་སོང་ནི་རེད། ཤེད་ལ་མི་འདང་ང་།

16 The Tibetan ཕ་རིའི་ལ་དགུ, literally "nine mountain passes away" is a common expression in Amdo suggesting that something being far from reality or extremely unlikely to happen.

17 With this phrase, B figuratively suggests that A should beat his son.

B: *Olé, Olé*. If we don't close our eyes soon, it is difficult to say what these children will do, right?	ཁ	ཨོ་ལེ། ཨོ་ལེ། རེམ་མ་མྱིག་བཙུམ་མ་ཐུབ་དུས། ཞ་ཡས་འདི་ཚ་བོས་ཆི་བཟིག་ཡེད་རྒྱུ་མི་ཤེས་གི ཡིན་ན།
A: You can say that again, karmically wicked lady. *Aro*, by the way, did you hear that yesterday a girl and a boy committed suicide in "Old brain" Village?[18]	ཀ	ཁྲོས་དི་བཟེ་ན་ཨོ། ཨ་ལས་ངན་མ། ཨ་རོ། དི་བཟེ་ན་བདེན་ཡ། ཁ་སང་ཀླད་རྙིང་སྡེ་བ་ནས་ཞི་ལི་ཞི་མོ་གཉིས་ལྷེབས་བཏང་བཟིག་ཟེར་ནོ་ཨེ་གོ
B: *Atsi, Atsi*[19] something is wrong with "Old Brain" Village, as well?	ཁ	ཨ་ཙི། ཨ་ཙི། ཀླད་རྙིང་སྡེ་བ་ཡང་ཅིག་འགྲིག་གི་མེད་ཀ
A: You said it. Every year, someone is taken by ghosts. This time, perhaps something even worse has taken them.	ཀ	ཁྲོས་དི་བཟེ་རོ། དི་རོ་ན་ལོ་གྱུང་ང་ཅིག་འདྲེ་གི་བཟུང་བཟུང་ང་ཡོད་བྲ། ད་ཐེངས་ད་དེའི་ར་མི་ཚད་ནི་བཟིག་གིས་བཟུང་བཏང་ས་ཡོད་གི་གོ
B: Oh.	ཁ	ཨོའུ།
A: Oh, they tied their necks together with a rope and were hanging from either side of a branch like saddle bags.	ཀ	ཨོ། ཏ་ལེན་དཔྱང་དཔྱང་ཡས་སྐེ་སྦྲེལ་ལ་བཙུག་གས་སྦོང་མགོ་ཐུར་ར་དཔྱང་ངས་བཞག་ཡོད་གི་ཟེར།
B: Ah, *Jetsunma*![20] Oh what happened to those two?	ཁ	ཨ། རྗེ་བཙུན་མ། ཨོའུ། དི་གཉིས་ཀ་ཆི་བཟིག་མ་ཉན་ནི་ན།
A: It's said it was nothing big, they wanted to get married, but their families didn't agree, that was the trigger.	ཀ	དོན་དག་གི་ཅིང་མེད་གི་ཟེ། བཟའ་ཚང་ཡེད་རྒྱུ་ཅན་གོ་བཟེ། དེར་ཡུལ་མ་འཐད་ནོ། ཁག་འཛོག་ཁ་ཡས་བཟིག་ཡ།

18 དི་བཟེ་ན་བདེན་ཡ། is commonly used to start a conversation or change the topic.

19 *Atsi* is an interjection Tibetans use to express surprise.

20 This common injection refers to the Boddhisattva Jetsun Drolma (རྗེ་བཙུན་སྒྲོལ་མ།), and functions similarly to the English "Oh my God!"

B: Oh, right, right. Then it was probably karmic retribution for not listening to their parents.	ཁ	ཨོ། དེ་རེད། དེ་རེད། ད་ཕ་མའི་ཁ་མ་ཉངས་ནོའི་རྣམ་སྨིན་འཁོར་ནི་མིན་ནས་ད།
A: They say that the boy was the one who tried to be eloquent, telling us not to fight when we fought over the grassland a little while ago.	ཀ	ཞི་ལི་བདོག་གི་འདང་ཕྱིས་ཁུ་ཚོས་རྩྭ་ས་བརྩད་དུས་ཐ་ཚོ། རྩུང་རེས་མ་ཡེད་བཟེ་ཁ་མཁས་བཟིག་བཙོས་བསྟུད་ཡོད་གི་ཟེར་ནོ་དེ་རེད་ཟེ་ཡ།
B: *Ya*, he was the one that everyone called a coward.	ཁ	ཡ། གན་ཆ་བོས་སྐྲག་ཤོར་བཟིག་རེད་ཟེར་གོ་ནོ་དེ་རེད་ལོ།
A: *Ang*, that's too bad. That's who it was.	ཀ	ཨང་། ད་སྙིང་མ་རྗེར། ད་དེ་རེད་ཟེ་ཡ།
B: These kids won't give us peace of mind.	ཁ	ད་ཞ་ཡས་འདི་ཆ་བོས་སེམས་བདེ་གི་འཇུག་རྒྱུ་མ་རེད།
A: Kids these days don't respect their beloved parents. They don't chant *mani* or the refuge prayer. The degenerate age when people only live ten years is probably here.	ཀ	ད་དེང་སང་གི་ཞ་ཡས་འདི་ཆ་བོས། དྲིན་ཆེན་ཕ་མ་མི་བཀུར་གི མ་ཎི་སྐྱབས་འགྲོ་མི་འདོན་གི ད་དུས་ངན་ཚེ་ལོ་བཅུ་བ་བདོག་གོ་ར་ཐོན་གོ་ས་ཡོད་གི་གོ
B: Hehe, *olé*.	ཁ	ཧི་ཧི། ཨོ་ལེ།
A: There is nothing to be laughed about, unfortunate lady, I am telling the truth. If it was in the old society, when a boy is around fifteen or eighteen, he would be able to go be a bandit with the other men even though he wouldn't be able to race horses alone. Who would think of committing suicide?	ཀ	ད་ཐལ་ར་ཅིག་དགོད་ན་མིན་ནས། ཨ་ལས་ངན་མ། ངས་ངོ་མ་བཟེ་ནས། སྔོན་འཛིག་རྟེན་རྙིང་བ་ཡིན་རྒྱུ་ན། ཕོ་ལོ་ལྔ་གསུམ་བཅོ་ལྔ་བུད། དྲུག་གསུམ་བཅོ་བརྒྱད་ལྷག་པས་བཞག་གས་ད། རྟ་འདོ་བའི་གོང་ནས་ཁེར་རྒྱུགས་མིན་རུང་། ཕ་ཨ་ཁྱུའི་ཇག་གི་དཔུང་ཡ་མི་ཉན་ནས། ལྐྱེབས་རྒྱུའོ་བཟོ་ཡིད་ལ་དྲན་ནས།
B: Yeah, yeah. People in the past were real heroes.	ཁ	ཨོ་ལེ། ཨོ་ལེ། ངོ་མ་འཛིག་རྟེན་གནའ་གྱི་དེ་རིགས་པ་ད་དཔའ་བོ་བདོག་གོ་རེད་དྲས།

A: *Un un*, your deceased husband and I were best bandit-buddies. He should have been re-born in a Pureland. He was a real marksman.	ཀ ཨུན། ཨུན། ཁྱོའི་ཕོ་སྐྱེས་བླ་བསང་གོ་ངེད་གཉིས་ཀ་ཡང་ཇག་རོགས་ཡོད་ལ་མེད་ལ་བོ་རེད། དག་པའི་ཞིང་ནས་ཅིག་སྐྱེས། བོའུ་ལྷི་བདོག་གོ་ད་དི་ཡིན་ཡ།
B: That's what they say.	ཁ ཟེར་གི་མོ།
A: One day, we drove some of Drongtsa's horses.[21] We arrived at the *labtse* pass when the sun was about to set,[22] and the posse wasn't far behind.	ཀ ཉིན་ཚིག་ཡང་། ང་གཉིས་ཀས་འབྲོང་ཚ་གི་ལ་ལོ་ཆ་བོ་དེད་ལས། ཉི་མ་འཛའ་ལ་ཁད་བཟིག་ད་ལབ་ཙེ་ཉག་ཁ་ཐོན་ཐ་ར། ད་ར་མདའ་ར་ངེད་ཆ་བོའི་བར་ན་ར་ཅང་བཟིག་མེད་ཁི་གོ
B: *Un, un, un*.	ཁ ཨུན། ཨུན། ཨུན།
A: Even then, those from Drongtsa had a contingent of strong young men, and the strong lads were riding a team of equally strong horses. May the three jewels bless me, they were after us like shooting arrows.	ཀ དེ་རས་བཟིག་གི་འབྲོང་ཚ་གན་ཆ་བོ་གསར་གྲུབ་ཡོད་ཡ། ད་གསར་བུ་ཨ་ན་མ་ན་དག་དག་གིས་རྟ་ཨ་ན་མ་ན་དག་དག་ཞོན་ནས། དཀོན་མཆོག་མཁྱེན། ངེ་གཉིས་ཀའི་རྫ་ཐུར་ར་རང་ང་མདའ་ཧང་ནི་འདྲ་བཟིག་རེད།
B: *Hawo hawo*, now what?	ཁ ཧ་བོ། ཧ་བོ། ད་ཆི་བཟིག་ཡེད་རྒྱུ།
A: The deceased one was not an unfit person.	ཀ ད་བླ་བསང་གོ་མྱི་བདེ་མོ་མིན་ནི་མ་རེད་དྲས།
B: *Un, un*.	ཁ ཨུན་ཨུན།
A: I didn't know how he jumped off the horse, but by the time I saw, he had already set up the rifle's bipod before I could even dismount.	ཀ རྟ་གོང་ནས་ཆི་ཡས་ལྡིངང་ནི་མ་ཤེས་ཐལ་ར། ངས་གཅིག་རིག་དུས་ད། ང་ཐང་ང་མ་བབས་གོང་བཟིག་གི་སྡེ་གི་བོའུ་རྐ་ས་བཙུགས་གས་བཞག་ཡོད་གི
B: *Un.*	ཁ ཨུན།

21 Drongtsa is the name of a fictional pastoral community from which they have taken the horses.

22 *Labtse* (ལབ་ཙེ།) are traditionally found atop mountains, cairns filled with large wooden arrows that are the weapons of local protector deities.

A: "*Aro*, look at the one riding the white horse at the front," as soon as he had said this, there was a *tsag*,[23] and *Om mani padme hum* didn't he make both horse and rider collapse in a cloud of dust.

ཀ ཨ་རོ། སྔོན་གྱི་རྟ་ར་ར་ཞོན་ནོ་ལྟོས་གོ། བཟེ་མ་བཟེ་ཙག་སེ་བཏང་ངས་བཞག་བཏང་ཐལ་ར། ཨོ་མ་ཎི་པདྨེ་ཧཱུྃ། མི་རྟ་གཉིས་ཀ་ཅིག་རྡུལ་ལྟོག་སེ་བཏང་ངས་བཞག་མི་འཇོག་ན་ད།

B: Ah, ah, Jowo Rinpoche!

ཁ ཨ། ཨ། ཇོ་བོ་རིན་པོ་ཆེ།

A: It was just like killing the mother of the wolf pack. Of course it would be like that.

ཀ ད་ཡིན་ན་ར་ལོས་ཡིན་དྲ། ད་ངོ་མ་སྤྱང་ཚོགས་ནང་ནས་སྤྱང་མ་བསད་ནི་བཟིག་ག་རིག་གི་གོ

B: *Un.*

ཁ ཨུན།

A: With a cry of either a *ki* or a *hi*, they rushed toward us,[24] and we didn't know who to shoot at. A mother's son riding a black horse raced towards us.[25]

ཀ ཀི་དིར་ཟེར་དགོ་ནི་ན། ཧེ་དིར་བཟིག་ཡས་ཞོགས་བཏང་ནོ་གང་ང་རྒྱུག་དགོ་ནི་ར་མི་ཤེས་གི ཨ་མའི་བུ། རྟ་ནག་ནག་ཞོན་ནི་བཟིག་ཡང་ཤོར་རས་ཐོན་ཐལ།

B: *Un un*, it would have been better to flee.

ཁ ཨུན། ཨུན། ད་ཧར་ར་བྲོས་ནས་ལོས་དགའ།

A: He was completely calm and said "*Ya aro*! That one riding a black horse is yours." My goodness. Ah, unfortunate lady.

ཀ སྡེ་ལྷོད་ལ་བབས་བས་བཤད་བཏང་ངས། ཡ། ཨ་རོ། རྟ་ནག་ནག་ཞོན་ནོ་གན་ད་དེ་རིང་ཁྱོའི་ལག་གི་བླ་བསང་རེད་ལ་ཟེར་གི་ར། བུ་འདི་ན། བུ་འདི། ཨ་ལས་ངན་མ།

B: *Un.*

ཁ ཨུན།

A: I was still young then.

ཀ ང་དེ་རས་ལོ་ར་ཆུང་ནི་རེད་དྲ།

B: *Un, un.*

ཁ ཨུན་ཨུན།

23 Onomatopoeia for the crack of a musket firing.

24 *Ki* is a sound that might be made as a part of spurring people on in a fight, *hi* suggests a loud wail.

25 "Mother's son" (ཨ་མའི་བུ།) is an exclamation of praise used for a hero.

A: I messed it up. My hand was shaking like a prayer flag, as people do when they're nervous. There was no way I could light the fuse. As I watched, the black horse and rider closed in.	ཀ། ངས་ཅིག་བརྫད་ནོ་ད། སྨྱི་བོ་འདི་འཚབ་བཏང་ན། ངའི་ལག་པ་ཟེར་ནོ་འདར་རས་དར་ལྟོག་གཡུག་གཡུག་ཡས་བཏང་ནོ། སྨན་བོའུ་ཨ་ཏ་མ་བོ་མྱེ་བཟིག་གང་ནས་བསྒོ་ཐུབ་རྒྱུ། བལྟས་བལྟས་རིག་རིག་ག་སྨྱི་ནག་རྟ་ནག་ཅན་གོ་དི་རྐྱིབས་བ་བདུད་བཏང་ཚར་ཐལ།
B: *Ahawo*, my goodness, what to do?	ཁ། ཨ་ཏ་བོ། བྱ་དི། ད་ཆི་བཟིག་ཡེད།
A: At that moment, he fired, *kag!*	ཀ། དེའི་ཚད་ལ་ཡང་སྡེ་གི་སྐག་སེ་བཏང་ངས་བཞག་བཏང་ཐལ།
B: Again one fell over.	ཁ། ཡང་བརྫོགས་བཏང་།
A: Of course. Would he have missed? At that time, after all that shaking, I pulled the trigger once. A single bullet flew, and these days in Drongtsa village there's "Dent-head" Thubten.[26]	ཀ། མིན་ནས་ཨོ། དེས་འཚོར་ནས། རེབས་དེ་ང་ཅིག་འདར་འདར་རས་ཁེར་བཟིག་མནན་ནོ། བོའུ་རྡེའུ་ཁེར་བོ་ད་དེང་སང་གི་འབྲོང་ཚ་སྡེ་བའི་ཐུབ་བསྟན་ཐོད་ཤོ་ཡོད་ཁ་བཟེ།
B: Yes.	ཁ། རེད་མོ།
A: That was his forehead.	ཀ། གན་གི་ཐོད་པ་གན་རེད་ཡ།
B: People say that. (as himself) *Ya*, ok ok. How is my imitation of their conversations?	ཁ། ཟེར་གི་བཟེ་ན། ཡ། ད་ཚོག་གི་ཚོག་གི ངས་ཁ་བརྡའི་ལད་མོ་ཡས་ནོ་ཆི་མོ་རེད།
A: Ah, amazing! It looks like you really became that old man! You deserve an award![27]	ཀ། ཨ། དཔེ་མེད་ཁྲུ། ལོ་ལོན་དེའི་ཁོག་ག་འཛུལ་བཏང་ནི་བཟིག་ག་རིག་གི དགའ་རྟགས་འབབ་གི
B: What are you going to give me?	ཁ ཆི་བཟིག་སྟེར་རྒྱུ།

26 "Dent-head" is a nickname referring to the wound that man received in the skirmish.

27 Literally, the language reads that he really "went into that old man's chest."

A: I have nothing to give, I will say a prayer that you will get old quickly.	ཀ།	སྐྱེར་རྒྱུ་ཅང་མེད། ཁྱོ་རེམ་མ་ལོ་ལོན་རྒྱུའི་ཁ་གཡང་བཟིག་བོས་ནི།
B: Your skull![28] I don't want to get old that soon, *wei*!	ཁ།	མགོ་ཀློག་བཟོད། ང་བཟོ་ལོ་ལོན་ན་མི་འདོད་གི་ཝེ།

28 This is a curse. Perhaps like "Screw you!" in this context.

6. Please, Dear Leader དཔོན་པོ་མཁྱེན།[1]

A: The three of us have to speak this three-person *khashag*. But before that, let me introduce these two.	ཀ།	སུམ་བཤད་ཁ་ཤགས་འདི་ངེད་ཚ་བོ་གསུམ་པོས་བཤད་དགོ་རྒྱུ་རེད། དེའི་ན་ངས་ཁེར་གཉིས་ཀ་མཚམས་སྦྱོར་བཟིག་ཡེད།
B: Yeah, well then, introduce me first.	ཁ།	ཡ། དེས་ན། སྔོན་ན་ང་མཚམས་སྦྱོར་བྱོས།
C: Introduce *me* first.	ག།	སྔོན་ན་ང་མཚམས་སྦྱོར་བཟིག་བྱོས།
B: This is my first time at the evening variety show, *Aro*! Introduce me first!	ཁ།	ང་ད་ཐེངས་གི་འདི་རིག་རྩལ་དགོངས་ཚོགས་ག་ཞུགས་ནོ་ཐེངས་དང་པོ་ཡིན་གོ་ཨ་རོ། སྔོན་ན་ང་མཚམས་སྦྱོར་བྱོས།
C: With the exception of this time, I've never been to an evening variety show. *Aro*. Introduce me first.	ག།	ང་ད་ཐེངས་མིན་ནས་རིག་རྩལ་དགོང་ཚོགས་ག་ཞུགས་མ་མྱོང་། ཨ་རོ། སྔོན་ན་ང་མཚམས་སྦྱོར་བཟིག་བྱོས།
A: [to one] You don't be hasty… [to the other] And *you* don't be eager. I have a condition for who I will introduce first.	ཀ།	ཁྱོ་ར་མ་བྲེལ། ཁྱོ་ར་མ་ཧམ། སྔོན་ན་སུ་མཚམས་སྦྱོར་ཡེད་རྒྱུའི་ཆ་རྐྱེན་བཟིག་ཡོད།
C: What condition?	ག།	ཆ་རྐྱེན་ཅི་བཟིག

1 In this three-person *khashag*, Menla Jyab is "A", "B" is Phagmo Drashi, and "C" is a comedian/emcee named Phurwa.

©2025 Jyab (text)
Thurston & Samdrup (Trans. & Notes), CC BY-NC 4.0 https://doi.org/10.11647/OBP.0452.06

A: Uh, whichever one of you is higher ranking, that one will be introduced first.	ཀ	ཨ། སུའི་དཔོན་ས་མཐོ་ན་དེ་བདོག་གོ་སྔོན་ན་མཚམས་སྦྱོར་ཡེད།
B: You must like leaders.	ཁ	ཁྱོ་རང་གེ་དཔོན་པོར་དགའ་ས་ཡོད་ཀི་མོ།
A: I would say that it's the only good quality I have.	ཀ	ང་བཟང་བཟིག་ཡོད་ནོ་ད་དེ་གཅིག་པོ་ཡིན་ནི་རེད་བཟེ་ན།
B and C: You even say it's a good quality, *wei*!	ཁ ག	ད་རྩུང་བཟང་ཡིན་ཟེར། ཝེ།
A: I have a question: Which of you two makes a higher salary?	ཀ	ང་འདྲི་རྒྱུ་བཟིག་ཡོད་གི ཁྱོ་གཉིས་ཀའི་སུའི་གླ་ཕོགས་མཐོ།
B: What's the point of asking our salaries?	ཁ།	གླ་ཕོགས་དྲིས་ཡས་ཆེ་རྒྱུ།
A: *Uh*, whoever's salary is higher should be a higher-ranking leader.	ཀ	ཨ། སུའི་གླ་ཕོགས་མཐོ་ན་དེའི་དཔོན་ས་མཐོ་ནི་རེད་མོ།
C: I make 150 every month.	ག	ང་གླ་རེར་བརྒྱ་ར་ལྔ་བཅུ་ཡོད།
A: Ya? You make 150,	ཀ	ཡ། ཁྱོ་བརྒྱ་ར་ལྔ་བཅུ།
B: I make less than he does.	ཁ	ང་ཕོ་དགེ་བལྟས་ན་ཅིག་དམའ་གི
C: *Ya*, how much do you make?	ཀ	ཡ། ཁྱོ་དུ་ཡོད་གི
B: I make 200 minus 50.	ཁ	ང་ཉིས་བརྒྱ་ལྔ་བཅུ་གིས་མི་ལོངས་གི
A: That's the same. Which of you is more famous?	ཀ	དེ་གཅིག་ར་གཅིག་རེད་མོ། ཡ་ད་ཁྱོ་གཉིས་ཀའི་མིང་ཅན་པོ་སུ་ཡིན་ནས།
C: In Tibetan regions, there's not a single one who hasn't heard my name.	ག	བོད་རིགས་ས་ཁུལ་ན་ངའི་མིང་གོ་མ་མྱོང་ནི་གཅིག་ག་ར་མེད།
B: Oh, if we're speaking of names, all Tibetans have heard my name.	ཁ།	ཨོ། མིང་བཤད་ན་དུ། ངའི་མིང་བོད་བཟིག་ཡོད་ཡོད་པོས་གོ་མྱོང་ང་།

A: *Ya*, it's the same again. *Ya*, what do you guys use for getting around?	ཀ	ཡ། ཡང་གཅིག་ར་གཅིག་རེད། ཡ། ད་ཁྱོ་གཉིས་ཀ་ཧར་ཚུར་ར་འགྲོ་སྐྱོད་གོ་ཆི་བཟིག་ཡིན།
C: Even if I go one span, I have never not taken a car.[2]	ག	ང་ས་མཐོ་གང་ང་སོང་ན་ར། རླངས་འཁོར་ར་ཁ་གར་མ་སྐྱོང་།
B: I drive a car to go pee!	ཁ	ང་གཅིན་ཐོག་ག་སོང་ན་ར་རླངས་འཁོར་བསྐོར་རས་སོང་ནས།
A: Ha! These two are probably a pair of chauffeurs. *Ya*, let's not argue over who's first and who's next. Let's introduce you first. Don't move. *Un*, Give me a straight answer to whatever I ask. What's your name?	ཀ	ཧྭ། འདི་གཉིས་ཀ་ཁ་ལོ་བ་གཉིས་ཡིན་ས་ཡོད་ཀོ ཡ། ད་སྔ་གཞུག་མི་རྩོད་ནེ་བྱོས། ད་སྔོན་ན་ཁྱོ་མཚམས་སྦྱོར་ཡེད་རྒྱུའི་བྱ། མ་འགུལ། ཨུན། ངས་ཆི་བཟིག་དྲིས་ན་ཁྱོས་དྲང་མོ་བྱོས་ལན་ཐོབས། ཁྱོའི་མིང་ང་ཆི་ཟེར་ར།
C: My name is Phurwa.	ག	ངའི་མིང་ང་ཕུར་བ་ཟེར་ར།
A: And what was your name originally?	ཀ	དིང་མ་ཁྱོའི་མིང་ང་ཆི་ཟེར་ར།
C: Uh, originally? Originally I was called Phurwa.	ག	ཨ། དིང་མ། དིང་མ་ར་ཕུར་བ་ཟེར་ར།
A: [dismissively] Heh, Phurwa, Hurwa, such an uncomfortable name in the mouth, it almost breaks your tongue.[3]	ཀ	ཧེ། ཕུར་བ། ཧུར་བ། དི་མོ་མིང་ཁ་ནང་ང་མི་བདེ་ནི་བཟིག ལྕེ་བཙོ་གཅོག་ལ་ཡེད་གི
C: Your tongue is probably a piece of wood.	ག	ཁྱོའི་ལྕེ་དི་ཤིང་ཧོ་བཟིག་ཡིན་ས་ཡོད་དྲ།

2 A *mtho* མཐོ། is the distance from the thumb to the tip of the middle finger. We have used the English "span" because it is a similar measurement, though slightly different in that the English span is the measure from thumb to pinky finger.

3 Asked to suggest that Phurwa is not his real name. Hurwa uses the Amdo practice of pronouncing *pha* as *ha*. Hurwa, however, refers to tent stakes, while Phurwa is pronounced in Amdo for names and ritual daggers.

A: And you now, how old are you?	ཀ།	ཡ་ད་ཁྱོ་ཡིན། ཁྱོ་ད་ལོ་ལོ་དུ་ཡིན།
C: Thirty-three.	ག།	སུམ་ཅུ་སོ་གསུམ།
A: [scoffing] Heh, you look like someone who is sixty-six.	ཀ།	ཧེ། དྲུག་ཅུ་རེ་དྲུག་བཟིག་ག་བྱུད་ལས་བསྡད་ཡོད་ནི་བཟིག་ག་རིག་ནོ།
C: Do I look that old?	ག།	དེ་མོ་ལོ་ལོན་བཟིག་ག་རིག་ནི་ཨེ་རེད།
A: How long have you been in your job?	ཀ།	བྱ་བ་ལས་ཡས་ལོ་ཆི་མོ་བཟིག་འགོར་སོང་།
C: Thirteen years.	ག།	ལོ་བཅུ་གསུམ།
A: So this is the result of working for thirteen years?	ཀ།	ལོ་བཅུ་གསུམ་ག་ཅིག་ལས་ལས་ནོའི་ཚུགས་ཀ་ད་འདི་ཨེ་རེད།
C: It is mainly because I haven't had any free time.	ག།	གཙོ་བོ་ཁོམ་པ་དི་ར་མེད་སོང་ནི་རེད།
A: In my opinion, it's mainly because you've been wasting your days.	ཀ།	ངས་བལྟས་ན་གཙོ་བོ་ཁྱོས་ཉི་མ་གཏོང་ཐབས་ཡས་ད་མ་འགྲིག་ནི་རེད།
C: That is not it. It's mainly because I was installed as leader and the workload was heavy: meetings and trainings, trainings and meetings everyday.	ག།	དེ་ར་མ་རེད་དྲ། གཙོ་བོ་འགོ་ཁྲིད་ལ་ཅིག་བཞག་གས་ཁྱེར་རས་བྱ་བ་ལྕི་སོང་ངས། ད་ཉིན་གྱངས་ང་། འཚོགས་འདུ་ར། སློབ་སྦྱོང་། སློབ་སྦྱོང་ར་ཚོགས་འདུ།
A: Ah? Hold up. Thou art a leader?	ཀ།	ཨ། ཁྱོ་ཅིག་སྡོད་གོ། ཁྱེད་ཀ་འགོ་ཁྲིད་ཡིན་ནས།
C: *Olé*.	ག།	ཨོ་ལེ།

A: Ah, that's just like me. When I was young, my mom used to say that my left eye had a problem. That was true. *Aro*, how could I not know that thou art a leader? Thou mustn't be angry with me! Uncle Phurwa.[4]	ཀ།	ཨ། ང་འདི་ད་འདི་མོ་བཟིག་ཡིན་མོ། ཆུང་རས་བཟིག་གི་ཨ་མས་ཁྱོའི་མྱིག་གཡོན་པ་དེ་གེམ་བཟིག་ཡོད་ཀི་ཟེར་ར། ངོ་མ་བདེན་གི ཨ་རོ། ཁྱེད་གེ་དཔོན་པོ་ཡིན་ནོ་མི་ཤེས་སྲོལ་བཟིག་ད་ཡོད་ནས། ཁྱེད་ག་ཐུགས་ཀྲུལ་བཞེངས་མི་ཉན་གོ ཨ་ཁུ་ཕུར་བ།
C: Uncle? Aren't you older than me?	ག།	ཨ་ཁུ། ཁྱོ་ངའི་ཆེ་བོ་མིན་ནས།
A: Thou art a higher-ranking leader than me. I'll introduce thee again: What's thy appellation?	ཀ།	ཁྱེད་ཀ་ང་བལྟས་ན་དཔོན་ས་མཐོ་གི་མོ། ངས་འོར་གིས་མཚམས་སྦྱོར་ཡེད། ཁྱེད་ཀའི་མཚན་ན།
C: Appellation? Oh, my name, right? I'm called Phurwa.	ག།	མཚན། ཨོ་ངའི་མྱིང་ང་ཡིན། ཕུར་བ་ཟེར་ར།
A: Oh, Look! The *phar* for the word 'promotion'![5] What an appellation. Amazing!	ཀ།	ཨོ། ལྟོས། གོ་ས་ཡར་འཕར་གི་འཕར། མཚན་བཏོག་གོ་རེད། དཔེ་བཟིག་མེད་གི
C: Not amazing at all! Isn't it a name so uncomfortable for the mouth that it breaks the tongue?	ག།	ཐལ་ར་ཅིག་གི་དཔེ་མེད་ནས། ཁ་ནང་ང་མི་བདེ་ལྕེ་གཙོག་སྒྲུད་གོའི་མྱིང་མིན་ནས།
A: Oh, my apologies, my apologies. Thy appellation wasn't to blame. It's the fault of my useless tongue.[6] What thou sayest was not wrong. This tongue of mine; this inflexible, piece of wood, it should be cut and thrown into a urinal.	ཀ།	ཨོ། ཐུགས་ཀྲུལ་མ་བཞེངས། ཐུགས་ཀྲུལ་མ་བཞེངས། དེ་ཁྱེད་གིས་མཚན་ལན་ནི་མ་རེད། ལམ་མ་སྣར་རྒྱུའོ་ངའི་ཁ་ནང་གི་ལྕེ་མ་འགྲིག་ནི་རེད། དེ་ར་ཁྱེད་གེས་གསུངས་ནོ་ནོར་མེད་གི ངའི་ལྕེ་འདི་དཤིང་ཧོ། ཤྲོང་ཧོ། བཅད་ལས་ཆབ་ཧོ་གི་ནང་ང་ཧེན་རྒྱུ་བཟིག་རེད།

4 In Amdo, a speaker might use the word *akhu* "uncle," to speak respectfully to elders and monks.

5 *Phar* (འཕར།) in "promotion" (གོ་ས་ཡར་འཕར།) and the character's name Phurwa (ཕུར་བ།) are pronounced similarly in Amdo dialect.

6 Literally "the tongue in my mouth that should be thrown out on the road" (a dirty place, where many will step on and over it).

C: You will cut out your tongue for me.	ག ངའི་དོན་ན་ཁྱོའི་ལྕེ་གཅོད་རྒྱུ་རེད་ལ།
A: What is thine age?	ཀ ཁྱེད་ཀ་དགུང་ལོ་དུ་ཡིན།
C: 33	ག སུམ་ཅུ་སོ་གསུམ།
A: 33?	ཀ སུམ་ཅུ་སོ་གསུམ།
C: *Olé*.	ག ཨོ་ལེ།
A: I don't believe it. You look twenty-three.	ཀ མ་རེད་མོ། ཉི་ཤུ་རྩ་གསུམ་བཟིག་ག་རིག་ནོ།
C: Don't I look older?	ག བལྟས་ན་རྒས་བསྟད་མེད་ག
A: No way, no way. There's a saying, "a man shouldn't be called old in his thirties." You still have to be leader for thirty more years. Moreover, you have to keep moving up.	ཀ ཆེ་ཡིན་ཆེ་ཡིན། ཁ་དཔེ་ར། ཕོ་ལོ་སུམ་ཅུར་རྒས་སྐྱིད་མེད་ཟེར་ག ད་རུང་བཟོ་ད་ལོ་སུམ་ཅུར་དཔོན་པོར་འདུག་དགོ་རྒྱུ་རེད། དེའི་མི་ཚད་ཇེ་མཐོར་འགྲོ་དགོ་ནི་རེད།
C: If I move up my workload will be unbearably heavy!	ག ད་ཇེ་མཐོ་བཟིག་སོང་དུས། ངས་བྱ་བ་ཁུར་ཐུབ་རྒྱུ་མ་རེད།
A: Really, as you go higher and higher in rank, you have more and more to do. As you do more and more things, your responsibilities get heavier and heavier.	ཀ ངོ་མ། དཔོན་ས་ཇེ་མཐོ་སོང་གི་སོང་གི བྱ་བ་ཇེ་མང་ཇེ་མང་ཡིན་ནི་རེད། བྱ་བ་ཇེ་མང་ང་སོང་གི་སོང་གི འགན་འཁུར་ཇེ་ལྗི་ཇེ་ལྗི་ཡིན་ནི་རེད།
C: That's difficult.	ག ད་དཀའ་ག
A: Really difficult. Extremely horrible. There's nothing to be done. It's difficult for a regular person, but they couldn't find anyone able to go higher than thou.	ཀ ངོ་མ་དཀའ་གི གཤིས་གི་ཐུ་གི བགོད་པ་མེད་གི རང་ང་སྐྱི་བཟིག་གིས་དཀའ་གི ཡིན་ནའང་ཁྱེད་ག་མིན་ནས་ཇེ་མཐོ་འགྲོ་རྒྱུའི་སྐྱི་བཟིག་བཙལ་ཡས་མི་རྙེད་ལ།
C: It'd be the same for anyone.	ག དི་སུ་ཡིན་ན་ར་གཅིག་རེད་མོ།

A: *Un*, no way, no way. It's fundamentally different. If thou didn't go higher and another did, then the people's lives would get worse, the livestock's strength would decrease, and the heads of grain would be scattered.

ཀ། ཨུན། ཆེ་ཡིན། ཆེ་ཡིན། དེ་རྩ་བ་ནས་འདྲ་ནི་མ་རེད། ཁྱེད་ག་ཇེ་མཐོར་མ་སོང་ང་གཞན་པ་བཟིག་སོང་དུས་མང་ཚོགས་གི་འཚོ་བ་ཇེ་སྡུག་ག་བུད་འགྲོ་ནི་རེད། ཕྱུགས་ཟོག་གི་ཤ་ཤེད་ལྷུང་འགྲོ་ནི་རེད། འབྲུ་རིགས་གི་སྙེ་མ་འཐོར་འགྲོ་ནི་རེད།

C: Wouldn't that be a poison?

ཁ། དེ་བདོག་གོ་དུག་བཟིག་ཡིན་ནི་མ་ར།

A: Ah, leader, for thee it's like the saying of teaching *ka* and *kha* to the Buddha.[7] There are poisons to thy right and left. Be careful! If thou takest the wrong step, putting aside the loss it would be for the people, it would also cause me lifelong suffering.

ཀ། ཨ། དཔོན་པོ་ཁྱེད་ཀ་སངས་རྒྱས་ཀ་ཁ་གི་དཔེ་རེད་དྲ། ཁྱེད་ཀའི་གཡས་དང་གཡོན་ན་དུག་དང་དུག་འདྲ་བ་མང་ང་ཡོད་ནི་རེད། གཟབ་གཟབ་གྱོས། གལ་ཏེ་ཁྱེད་ཀ་སྟབས་མི་ལེགས་པ་རེ་བྱུང་བཏང་དུས། མང་ཚོགས་གི་གྱོང་གུད་ཡིན་ནོ་ཕར་ར་ཞོགས་ར། ང་ར་ཚེ་གང་གི་སྡུག་བསྔལ་བཞག་བཏང་ནི་རེད།

C: Why for you?

ཁ། ཁྱོ་ཆི་བཟིག་ག

A: Leader thou knowest without being told, but since we are relatives, of course I would like to speak the words of my heart.

ཀ། དཔོན་པོ་ཁྱེད་ཀ་ཞུ་ཆེ་དགོ་མཁྱེན་ནི་རེད་དྲ། འུ་གཉིས་ཀ་ཤ་ཁྱུག་ཡིན་ནོའི་སྙིང་ནས་ར་ངས་སེམས་གཏམ་རེ་ད་བཤད་ན་ཡོས་འདོད།

C: In what way are we relatives? *Wei*!

ཁ། འུ་གཉིས་ཀ་ཆི་ཡས་ཉེ་ནི་རེད། ཝེ།

A: Uh, just by looking at me, of course thou wilt know that a person like me cannot be thy relative. It's because of the paternal cousins again.

ཀ། ཨུ། ང་འདྲ་བཟིག་ཁྱེད་ཀའི་སྤུན་མིན་ནོ་ད་བལྟས་ན་ར་ཡོས་ཤེས་ར། ཡང་པ་སྤུན་དེའི་ཀྱེན་གི་ངོ།

C: [surprised] Paternal cousins?

ཁ། པ་སྤུན།

7 "Teaching *ka* and *kha* to the Buddha" is a saying suggesting that one does something unnecessary. *Ka* and *kha* are the first two consonants of the Tibetan alphabet, and refer to the whole of the Tibetan alphabet. Teaching the enlightened Buddha such fundamental knowledge is completely unnecessary.

A: Oh, Of course I know that our fathers were not brothers. The two fathers of our two fathers, if we trace back to *their* fathers, then there was the problem.	ཀ ཨོ། ཙུ་གཉིས་ཀའི་ཕ་གཉིས་ཀ་སྤུན་མིན་ནོ་ད་ལོས་ཤེས་ར། ཕ་གཉིས་ཀའི་ཕ་གཉིས་ཀ དེའི་ཕ་གཉིས་ཀ་དེད་ལས་ཡོང་ན་ཡང་འགྲིག་ཡོད་ནི་མ་རེད་བཟེ་ན།
C: What was wrong?	ག ཆི་བཟིག་ཡས་བཞག་ཡོད་ནི་རེད།
A: They were said to be paternal cousins!	ཀ ཕ་སྤུན་ཡིན་ནི་རེད་ཟེར་གི་བཟེ་ན།
C: Who says that?	ག དི་མོ་བཟིག་སུས་ཟེར་གི
A: My father.	ཀ ངེད་ཀའི་ཨ་ཕ།
C: That's just idle talk.	ག དི་རང་ང་བཤད་གོ་ནི་རེད།
A: Thou must speakest thus. I know that. That's a demand of your job.	ཀ ཁྱེད་ཀེས་དི་ཡས་གསུང་དགོ་ནི་རེད། ངས་ཤེས་ནི་རེད། དི་བྱ་བའི་དགོས་མཁོ་རེད།
C: This has a bearing on my job?	ག དི་བྱ་བར་ཆི་བཟིག་གི་འབྲེལ་བ་ཡོད་གི
A: If thou trace relations and family and differentiate between the important and the unimportant, then could you honestly lead the broad masses of the people? Could you continue to preserve your magnificent leadership position?	ཀ ལོས་ཡོད་བཟེ་ར། གལ་ཏེ་ཁྱེད་ཀས་ཤ་ཉེ་ར་ཤ་ཁྲུག་དེད་ལས། ངོ་ཆེན་ར་ངོ་མེད་བརྗོད་བཏང་ན། རྒྱ་ཆེ་བའི་མང་ཚོགས་དྲང་བདེན་གྱི་འཁྲིད་ཐུབ་ནས། ལྷབས་ཆེ་བའི་དཔོན་ས་མུ་མཐུད་དུ་སྐྱོང་ཐུབ་ནས།
C: That last bit is your own idea.	ག གཞུག་གི་ཚིག་དི་ཁྱོའི་བསམ་པ་རེད།
A: If you ask my father the story of how we're related, you'll know. But when I was two years old, my father went abroad. If you ever need anything from abroad, just ask. So keep me in thy heart.	ཀ ཙུ་གཉིས་ཀ་ཤ་ཁྲག་ཡིན་ནོའི་ལོ་རྒྱུས་ངེད་ཀའི་ཨ་ཕ་གཅིག་འདྲི་རྒྱུ་ན་ད་ཤེས་ནི་རེད་དྲ། ཡང་ང་ལོ་གཉིས་ཡིན་རས་ཐད་ཚོ། ཨ་ཕ་ཕྱི་རྒྱལ་ལ་བུད་སོང་ནི་རེད། གཞུག་ཕྱོགས་ཕྱི་རྒྱལ་ན་དགོ་ནི་ཡོད་ན་ཚིག་གཅིག་ཡིན། ཐུགས་ག་ཅིག་ཟུངས་གོ་ང་ད།

C: You're nothing like the person you were before.	ག དིང་མ་གི་མྱི་དི་མ་ར།
A: I'm speaking the truth, I'll say "yes" to whatever thou sayest. After all, thou are not an ordinary person like him!	ཀ ངོ་མ་བཤད་ནས། ཁྱེད་ཀས་ད་ཆེ་བཤད་ན་ཡ་མིན་ནས་ཡིད་ན་ཅང་མེད། ཁྱེད་ཀེ་ཁེར་གེ་འདྲ་འདྲོ་རང་ཁས་གི་མྱི་མ་རེད་མོ།
B: What have I done, *wei*?	ཁ ངས་ཆེ་བཟིག་ཡས་བཏང་ནི་རེད། ཝེ།
A: *Un*, I ask you, what's your name.	ཀ ཨུན། ངས་ཁྱོ་འདྲི། ཁྱོའི་མྱིང་ང་ཆེ་བཟིག་ཟེར་ར།
B: Phagmo Drashi	ཁ ཕག་མོ་བཀྲ་ཤིས།
A: What was your name last year?	ཀ ན་ཉིང་ཁྱོའི་མྱིང་ང་ཆེ་ཟེར་ར།
B: Last year I was also called Phagmo Drashi.	ཁ ན་ཉིང་ར་ཕག་མོ་བཀྲ་ཤིས།
A: He, "She-pig," Phagmo, a she-pig among all the pigs, such an awkward name, it almost tears my throat.	ཀ ཧེ། ཕག་མ། ཕག་མོ། ཕག་གི་ནང་ནས་ར། ཕག་མ། དེ་མོ་མྱིང་སྐྱོར་ལོག་བཟིག མྱིད་ཐག་བཟོ་གཤག་ལ་ཡིད་ཀ
B: Your throat is probably made of paper.	ཁ ཁྱོའི་མྱིད་ཐག་དེ་ཤོག་བུ་བཟིག་ཡིན་ས་ཡོད་གི་ར།
A: Ya, then how old are you this year?	ཀ ཡ་ད་ཁྱོ་ད་ལོ་ལོ་དུ་ཡིན།
B: 50 even.	ཁ ལྔ་བཅུ་ཐམ་པ།
A: It's finished.	ཀ ཚར་སོང་ནི་རེད།
B: What's finished?	ཁ ཆེ་བཟིག་ཚར་སོང་ནི་རེད།
A: It's not long before you go to the next life.	ཀ ད་ཚེ་ཕྱི་མ་འགྲོ་རྒྱུའོ་ཅིང་བཟིག་མེད་ལ།

B: Since they've dumped leadership responsibilities on my shoulders, I have no choice but to bust my ass till I die.	ཁ སྤྱི་གི་མགོ་ཁྲིད་གིས་འགན་ངའི་མགོར་བཞག་བཏང་ན། འཆི་རགས་གོ་ཤི་རེ་མི་ཡེད་ལ་བཀོད་པ་མེད་ལ།
A: Hold on! Thou art also a leader?	ཀ ཁྲོ་སྡོད་གོ ཁྱེད་ཀ་ར་མགོ་ཁྲིད་ཡིན་ནས།
B: *Un*.	ཁ ཨུན།
A: *Ya*, I am completely blind. Even when I was young, my teacher would say "your eyes are terrible." He would tell me I should wear a pair of +900 glasses. That was really true, *aro*. How could I not have recognized thee? My apologies, Uncle Phagmo!	ཀ ཡ། ང་འདི་ད་ཞར་ར་དགུ་ཞར་བཟིག་ཡིན་མོ། ཆུང་དུས་བཟིག་གི་དགེ་རྒན་གིས་ཁྲོའི་མིག་འདི་བབས་གི་འདྲ་མེད་གི་ཟེར་ར། མིག་ར་ཧྲོའུ་དགུ་བརྒྱ་ཅན་བཟིག་གོན་དགོ་གི་བཟེ་མྱོང་ང་ར། ངོ་མ་བདེན་གི་ཨ་རོ། ཁྱེད་ཀ་ངོ་མི་ཤེས་སྡོལ་བཟིག་ཡོད་ནས། ཐུགས་རྒྱལ་བཟིག་བཞེངས་མི་ཉན་གོ ཨ་ཁུ་ཕག་མོ།
B: Uncle? Aren't you my senior?	ཁ ཨ་ཁུ། ཁྲོ་ངའི་ཆེ་བོ་མིན་ནས།
A: Thou art higher ranking than me. I'll introduce again. What's thy appellation?	ཀ ཁྱེད་ཀེ་ང་བལྟས་ན་དཔོན་ས་མཐོ་གི་མོ། ངས་འོར་གི་མཚམས་སྦྱོར་ཡེད། ཁྱེད་གི་མཚན་ན།
B: My name is Phagmo Drashi.	ཁ ངའི་མྱིང་ང་ཕག་མོ་བཀྲ་ཤིས།
A: Listen, the *phag* in the word for "promotion," *Un*, Could such an appellation be found in Geshe Chodak?[8] Amazing!	ཀ ཉོན་དྲ། གོ་ས་ཡར་འཕགས་གི་འཕགས། ཨུན། མཚན་དི་མོ་ད་དགེ་བཤེས་ཆོས་གྲགས་ནང་གི་ར་བཙལ་ཡས་རྙེད་ག དཔེ་མེད་གི
B: Wasn't it not only not amazing, but an awkward name that tears the throat?	ཁ ཐལ་ར་ཅིག་གི་དཔེ་མེད་ན་མིན་ནས། མྱིང་སྐོར་ལོག་མྱིད་ཐག་གཤག་སྤྱུད་པོ་རེད་མོ།

8 This is referring to a dictionary compiled by Geshe Chodak, a Buryati monk who studied in Sera Monastery in the first half of the twentieth century. See Dge bshes chos grags 1957.

A: That wasn't thy appellation's fault. My poor-quality throat was to blame. But what thou sayest wasn't wrong. My throat is made of paper, gray paper, single ply gray paper used for rolling cigarettes.

ཀ། དེ་ཁྱེད་ཀའི་མཚན་ལན་ནི་མ་རེད། རྒྱུ་སྣུམ་མེད་ནོ་ངེད་ཁའི་མིད་ཐག་ལན་ནི་རེད། དེ་ར་ཁྱེད་ཀས་གསུངས་ནོ་ནོར་མེད་གི ངའི་མིད་ཐག་འདི་ད། ཤོག་བུ། ཤོག་སྐྱ། ཤོག་སྐྱ་ར་ཁེར་ལྟེབ་དོ་སྒྲོན་སྤྲད་གོ་དི་རེད་ཡ།

B: You'll burn your throat for me.

ཁ། ཁྱོས་ངའི་དོན་ན་མིད་ཐག་མེ་སྲེག་གི

A: *Ya*, what's thy age?

ཀ། ཡ། ཁྱེད་ཀ་དགོང་ལོ་དུ་ཡིན།

B: Fifty even.

ཁ། ལྔ་བཅུ་ཐམ་པ།

A: Fifty even, *un*, no sign of aging, *aro*!

ཀ། ལྔ་བཅུ་ཐམ་པ། ཨུན། རྒས་ཉམས་བཟིག་མེད་ནོ་ཨ་རོ།

B: I'm not finished?

ཁ། ཚར་རས་བསྡད་མེད་ཀ

A: Of course not. As the saying goes, "Fifty is an age when your belly swells with experience." You still have to bear the responsibility of leadership for many years. Not only that, but you have to keep moving up too.

ཀ། ཆེ་ཡོད་བཟེ་ར། ཁ་དཔེ་ར། ཕོ་ལོ་ལྔ་བཅུ་ཉམས་མྱོང་གི་གསུས་པ་རྒྱས་བའི་དུས་ཡིན་ཟེར་ག ད་རུང་བཟོད་ལོ་མང་བ་དཔོན་པོ་འཁུར་དགོ་ནི་རེད། དེའི་མི་ཚད་ཇེ་མཐོར་འགྲོ་དགོ་ནི་རེད།

B: If I move up, my body won't be able to cope.

ཁ། ང་ཇེ་མཐོ་ཅིག་སོང་དུས་ཕུང་པོ་གིས་ལྡོགས་རྒྱུ་ཨེ་རེད།

A: Really, as you go higher and higher in rank, you have more and more to do. As you do more and more things, your responsibilities get heavier and heavier.

ཀ། ངོ་མ་དཔོན་ས་ཇེ་མཐོ་སོང་གི་སོང་གི་བྱ་བ་ཇེ་མང་ཇེ་མང་ཡིན་ནི་རེད། བྱ་བ་ཇེ་མང་ང་སོང་གི་སོང་གི འགན་ཁུར་ཇེ་ལྗི་ཇེ་ལྗི་ཡིན་ནི་རེད།

B: That's difficult!

ཁ། ད་དཀའ་ག

A: Really difficult. Extremely horrible. There's nothing to be done. It'd be difficult for a normal person, but they couldn't find anyone able to go higher than thee.	ཀ ངོ་མ་དཀའ་གི གཞིས་གི་ཐུ་གི བཀོད་པ་མེད་གི རང་ང་མྱི་བཟིག་གིས་དཀའ་གི རེད་དྲ་ར་ཁྱེད་ཀ་མིན་ནས་ཇེ་མཐོ་འགྲོ་རྒྱུའི་མྱི་བཟིག་བཙལ་ཡས་མི་རྙེད་ལ།
B: It'd be the same for anyone.	ཁ དི་སུ་ཡིན་ན་གཅིག་རེད་མོ།
A: No way. No way. That's completely different. If you didn't get promoted but another did, then the earth wouldn't be able to turn. The sun wouldn't shine on the snow mountains. The Tibetan masses wouldn't be awakened.	ཀ ཆེ་ཡིན། ཆེ་ཡིན། དི་རྩ་བ་ནས་འདྲ་ནི་མ་རེད། ཁྱེད་ཀ་ཇེ་མཐོ་མ་སོང་གཞན་པ་ཇེ་མཐོ་བཟིག་སོང་དུས་སའི་གོ་ལ་བྱུང་གི་འཁོར་ཁ་ཉན་ནི་མ་རེད། གངས་རིའི་སྟེང་ང་ཉི་མ་འཆར་ནི་མ་རེད། བོད་རིགས་མི་དམངས་ང་སད་རྒྱུ་ཡོད་ནི་མ་རེད།
B: It wouldn't be such a big hindrance, *aro*!	ཁ དི་བདོག་གོ་བར་བགེགས་བཟིག་ཡིན་ནི་མ་ར། ཨ་རོ།
A: Ah, leader, thou hast taught the buddha's *ka* and *kha.* But there are many who create obstacles and interruptions for thee inside and out. Be careful! If a misfortune falls on thee, it goes without saying that it would be a loss for the Tibetan ethnicity, it would also make me shed tears for thee.	ཀ ཨ། དཔོན་པོ་ཁྱེད་ཀ་སངས་རྒྱས་ཀ་ཁ་གི་དཔེ་ཡིན་ནི་རེད་དྲ། ཁྱེད་ཀའི་གཡས་དང་གཡོན་ན་བགེགས་དང་བར་ཆད་ཡེད་ནི་མང་ང་ཡོད་ནི་རེད། ཐུགས་གཟབ་གཟབ་གྱོས། གལ་ཏེ་ཁྱེད་ཀ་སྐབས་མི་ལེགས་ག་རེ་བྱུང་བཏང་ན་བོད་རིགས་གི་གྱོང་གུད་ཡིན་ནོ་དམ་བཤད་དྲ། ང་ར་ཁྱེད་ཀའི་དོན་ན་མྱིག་ཆུ་བཞུར་གི་བཞག་བཏང་ནི་རེད།
B: Why would you?	ཁ ཁྱོ་ཆི་བཟིག་ག
A: Leader thou knowest without being told, but since we are relatives, of course I would like to speak the words of my heart.	ཀ དཔོན་པོ་ཁྱེད་ཀ་ཞུ་ཆེ་དགོ་མཁྱེན་ནི་རེད་དྲ། ཙུ་གཉིས་ཀ་ཤ་ཁྱུག་ཡིན་ནོའི་སྟེང་ནས་ར་ངས་སེམས་གཏམ་རེ་བཤད་ན་ལོས་འདོད།
B: Bullshit! In what way are we relatives?	ཁ ཁྱི་གཏམ། ཙུ་གཉིས་ཀ་ཆི་ཡས་ཤ་ཁྱུག་ཡིན་ནི་རེད།

A: Though it's certain that we're not tracing back to the Rock demoness mother,[9] but again the maternal cousins...	ཀ	བྲག་སྲིན་མོ་ནས་བུད་ལས་འདེད་གི་མེད་ནོ་ད་ཁོ་ཐག་ཡིན་ནི་རེད་དྲ། ཡང་མ་སྤུན་དེའི་རྐྱེན་གི···
B: Maternal cousins?	ཁ	མ་སྤུན།
A: *Un*, of course I know that our mothers were not sisters. The two mothers of our two mothers, if we trace back to their mothers, then there was the problem.	ཀ	ཨུན། ཨུ་གཉིས་ཀའི་མ་གཉིས་ཀ་སྤུན་མིན་ནོ་ད་ཡོས་ཤེས་ར། ཨུ་གཉིས་ཀའི་མ་གཉིས་ཀའི་མ་གཉིས་དེའི་མ་གཉིས་ཀའི་མ་གཉིས་ཀ་དེད་ལས་སོང་ན་ཡང་འགྲིག་ཡོད་ནི་མ་རེད་བཟེ་ན།
B: What was the problem?	ཁ	ཆི་བཟིག་ཡས་བཞག་ཡོད་ནི་རེད།
A: *Un*, it's said that they're cousins.	ཀ	ཨུན། མ་སྤུན་ཡིན་ནི་རེད་ཟེར་གི་བཟེ་ན།
B: Who says that?	ཁ	སུས་དུ་ཟེར་གི
A: My mother.	ཀ	ངེད་ཁའི་ཨ་མ།
B: That's just idle talk.	ཁ	དི་རང་ང་བཤད་གོ་ནི་རེད།
A: Thou must speakest thus. I know that. That's a demand of your job.	ཀ	ཁྱེད་ཀས་དི་ཡས་གསུང་དགོ་ནི་རེད། ངས་ཤེས་ནི་རེད། དི་བྱ་བའི་དགོ་མཁོ་རེད།
B: How is it related to my job?	ཁ	དི་བྱ་བ་ཆི་བཟིག་གི་འབྲེལ་བ་ཡོད་གི
A: If thou trace relations and family and differentiate between the important and the unimportant, then could you honestly lead the broader masses of the people? Could you preserve your magnificent leadership position for long?	ཀ	གལ་ཏེ་ཁྱེད་ཀས་ཤ་ཉེ་ར་ཤ་ཁྱག་དེད་ལས། ངོ་ཆེན་ར་ངོ་མེད་བཏོད་བཏང་ན། རྒྱ་ཆེ་བའི་མང་ཚོགས་ཤ་ཉེ་ལྟར་སྐྱོང་ཐུབ་ནས། གཟི་བརྗིད་གི་དཔོན་ས་ཡུན་རིང་ང་འཛིན་ཐུབ་ནས།
B: That last bit is your own idea.	ཁ	གཞུག་གི་ཚིག་དི་ཁྱོའི་བསམ་ཚུལ་རེད།

9 A reference to the Tibetan origin myth that posits humanity being the children of a union between an enlightened Boddhisattva monkey and a rock demoness.

A: If you ask my father about the story of how we're related, you'll know. But when I was two years old, my father went abroad. If you ever need anything from abroad, just ask. So keep me in thy heart.	ཀ ཨུ་གཉིས་ཀ་ཤ་ཁྱུག་ཡིན་ནོའི་ལོ་རྒྱུས་ངེད་ཀའི་ཨ་མ་གཅིག་འདྲི་རྒྱུ་ན་ད་ཤེས་ནི་རེད་དྲ། ཡང་ང་ལོ་གཅིག་ཡིན་རས་ཐད་ཚོ། ཨ་མ་ཨ་ཕ་འགྲོགས་གས་ཕྱི་རྒྱལ་ལ་བུད་སོང་ནི་རེད། ད་གཞུག་ཕྱོགས་ཕྱི་རྒྱལ་ན་དགོ་ནི་ཡོད་ན་ཚིག་གཅིག་ཡིན། ང་ཐུགས་ག་ཅིག་ཟུངས།
C: That's enough. Let me ask you: What's thy appellation?	ག ད་ཚོག་གི ངས་ཁྱོ་ཅིག་འདྲི། ཁྱེད་ཀའི་མཚན་ན་ཆི་ཟེར།
A: Ah, well, let's say "what's your name" instead of "thy" and "appellation"	ཀ ཨ་ད། ཁྱེད་ཅན་གོ མཚན་ཅན་གོ དེ་གི་ཆེད་དེ་བལྟས་གི་ཁྱོའི་མྱིང་ང་ཆི་བཟེ་ནི་བཟེ།
C: *Ya*, what's your name?	ག ཡ། ཁྱོའི་མྱིང་ང་ཆི་ཟེར་ར།
A: Leader, thou decide what my name is and that'll be it.	ཀ ངའི་མྱིང་ང་ཆི་ཟེར་ནས་དཔོན་པོ་ཁྱེད་ཀས་ཐག་གི་ཆོད་ལ་ཐོངས་ར་ད་དེ་རེད་མོ།
C: How can you make someone decide your name?	ག མྱིང་ཅིག་གིས་ཐག་གི་བཅད་འཛོག་ནས་དེ་མོ་བཟིག་གང་ན་ཡོད་གི
A: Uh, if the leader decides my name, I can just use it, right?	ཀ ཨ། མྱིང་དཔོན་པོས་ཐག་གིས་བཅད་བཏང་ན་ངས་ལག་ལེན་མཐར་ཕྱིན་ཡེད་ཀི་འདུག་ར་དེ་རེད་མོ།
C: How's that possible, *aro*?	ག དེ་མོ་བཟིག་གང་ན་ཡོད་ནས་ཨ་རོ།
A: Well then, see if thou canst guess my name, leader.	ཀ ཨ་དེ་ན་ད། ངའི་མྱིང་ང་ཆི་ཟེར་ནས་དཔོན་པོ་ཁྱེད་ཀས་ཨི་ཁེད་གི་ཅིག་ལྟོས།
C: See if I can guess?	ག ཨི་ཁེད་གི་ལྟོས།
A: *Olé*. I think you definitely can guess it.	ཀ ཨོ་ལེ། ངས་བལྟས་ན་ད་ཁེད་ནོ་ཕོ་ཐག་ཡིན་ནི་རེད།
C: *Un*, I think your name is "Sweet Talker."	ག ཨུན། ངས་བལྟས་ན་ད་ཁྱོའི་མྱིང་ང་ད་ཁ་ཡག་ཟེར་གི

A: Sweet Talker?	ཀ། ཁ་ཡག
C: Did I guess it?	ག། ཨེ་ཁེད་ཐལ།
A: *Un*!	ཀ། ཨུན།
C: I said, did I guess it? *Wei*!	ག། ཨེ་ཁེད་ཐལ་བཟེ་ཞི་ཡ། ཝེ།
A: *Un*, you guessed it! You guessed it! My name is Sweet Talker.	ཀ། ཨུན། ཁེད་ཐལ། ཁེད་ཐལ། ངའི་མིང་ང་ཁ་ཡག་ཟེར་ར།
C: Which two syllables are they?	ག། ཡི་གེ་གང་གཉིས་ཀ་ཡིན།
A: *Un*, leader, it's whatever two syllables thou say they are.	ཀ། ཨུན། དཔོན་པོ་ཁྱེད་ཀས་བཤད་གོ་ནོའི་ཡི་གེ་དེ་གཉིས་ཀ་ཡིན།
C: How do you write them?	ག། ཆེ་ཡས་བྲིས་ནི་རེད།
A: *Un*, writing them is not difficult. The *kha* for "*ka, kha, ga, nga*" and the *yag* for "really beautiful."[10]	ཀ། ཨུན། བྲིས་བཏང་ན་ར་དཀའ་བཏང་རྒྱུ་མེད། ཀ་ཁ་ག་ང་གི་ཁ། ཏ་ཙང་མཛེས་པ་གི་ཡག
C: Sweet Talker!	ག། ཁ་ཡག
A: Uh, yes. Sweet Talker as in "flattery."[11]	ཀ། ཨུན། རེད། ཁ་ཡག་ངོ་དགའ་གི་ཁ་ཡག
B: *Aro*! Wait! Wait! I heard it said that your name isn't 'Sweet Talker.'	ཁ། ཨ། ཨ་རོ། སྡོད་སྡོད། ངས་གོ་ནོ་ཡིན་ན་ཁྱོའི་མིང་ང་ཁ་ཡག་མི་ཟེར་གི་མོ།
A: What dost thou think my name is?	ཀ། ཁྱེད་ཀས་བསམས་ན་ངའི་མིང་ང་ཆེ་བཟིག་ཟེར་གི

10 With many homophones in Chinese and Tibetan, it is common to ask someone how to write their name. Speakers may, in turn, tell you the syllables by their connection to other words. Here, *kha yag* literally means "sweet talker" or sycophant.

11 These lines play on the repeated use of ཡག "pretty" or "beautiful." Someone with a "pretty mouth" might be called a "sweet talker," hence the link to flattery.

B: From what I heard, your name was Ugly Chest.	ཁ	ངས་གོ་ནོ་ཡིན་ན་ཁྱོའི་མིང་ང་ཁོག་རྩོག་ཟེར་གི
A: Sweet Talker Ugly Chest. It can't be true, *aro*?[12]	ཀ	ཁ་ཡག་ཁོག་རྩོག དེ་འདྲ་བཟིག་ར་ཨེ་བདེན་ན་གོ་ཨ་རོ།
B: I think you're called Ugly Chest, did I guess it?	ཁ	ངས་བལྟས་ན་ཁོག་རྩོག་ཟེར་གི ཨི་ཁེད་ཐལ།
A: *Un*. That's...	ཀ	ཨུན། དེ་ད…
B: I said is that it?	ཁ	ཁྱོ་ཨི་རེད་བཟེ་ནི་ཡ།
A: *Un*, yes, yes. My name is Ugly Chest.	ཀ	ཨུན། རེད། རེད། ངའི་མིང་ང་ཁོག་རྩོག་ཟེར་ར།
B: Which two syllables are they?	ཁ	ཡི་གེ་གང་གཉིས་ཀ་རེད།
A: When your chest hurts, *ayo*, *uh uh*.	ཀ	ཁོག་ག་ཁོའུ་ན། ཨ་ཡོ། ཨུ་ཨུ།
B: Just say it.	ཁ	ད་མར་ར་ཤོད་དྲ་བཟེ་ན།
A: *Un*, when your chest hurst, the chest for your chest hurts. And the ugly for not so pretty.	ཀ	ཨུན། ཁོག་པ་ཁོའུ་ན། ཁོག་པ་ཁོའུ་ནོ་གི་ཁོག དེ་ར་ཡག་རྒྱུ་མེད་ནོ་གི་རྩོག
B: Ugly Chest.	ཁ	ཁོག་རྩོག
A: *Un*, yes. The "ugly chest" for ugly mind and ugly chest.	ཀ	ཨུན། རེད། བསམ་རྩོག་ཁོག་རྩོག་གི་ཁོག་རྩོག
C: No! I think your name is Sweet Talker!	ག	མ་རེད་མོ།། ངས་བལྟས་ན་ཁྱོའི་མིང་ང་ཁ་ཡག་ཟེར་གི
A: Yes. My name is Sweet Talker.	ཀ	རེད། ངའི་མིང་ང་ཁ་ཡག་ཟེར་ར།
B: I think your name is Ugly Chest.	ཁ	ངས་བལྟས་ན་ཁྱོའི་མིང་ང་ཁོག་རྩོག་ཟེར་གི

12 This name is so ridiculously unflattering, that his acceptance is utterly ridiculous.

A: My name is Sweet Talker, and also Ugly Chest.	ཀ།	ངའི་མྱིང་ང་ཁ་ཡག་ར་ཟེར་ར་ར་ཁོག་རྩོག་ར་ཟེར་ར།
C: Why's that?	ག།	དི་ཆི་བཟིག་ཡིན་ནས། ཨ་རོ།
A: *Un*, some call me "Sweet Talker," and some call me "Ugly Chest."	ཀ།	ཨུན། ཁ་ཡས་གིས་ངའི་མྱིང་ང་ཁ་ཡག་ཟེར་ར། ཁ་ཡས་གིས་ངའི་མྱིང་ང་ཁོག་རྩོག་ཟེར་ནིར།
B: What's that supposed to mean?	ཁ།	དི་བརྡོག་གི་ཆི་བཟེ་ནི།
A: *Un*, it's useful for you to identify which is which.	ཀ།	ཨུན། ཁྱེད་རྣམ་པ་ཚོས་མི་འཆུག་རྒྱུའོ་གོ་ཚོད་གི་མོ།
C: Right. Let me ask you a question.	ག།	རེད། ངས་ཁྱོ་ཅིག་འདྲི།
A: *Un*, what do you want to ask, please?	ཀ།	ཨུན། ཆི་བཟིག་འདྲི་རྒྱུ་ལགས།
C: How old are you?	ག།	ཁྱོ་ལོ་དུ་ཡིན།
A: Give me a hint for how old I am.	ཀ།	ང་ལོ་དུ་ཡིན་ནས་ཁྱེད་ཀས་བརྡ་བཟིག་རྒྱོབས།
C: So there's a hint to be given for how old you are?	ག།	ལོ་དུ་ཡིན་ནི་དི་བརྡ་བཟིག་རྒྱག་རྒྱུ་ཡོད་ནི་ཨེ་རེད།
A: How old dost thou need me to be?	ཀ།	ཁྱེད་ཀ་ལོ་ན་ཚོད་ཆི་མོ་བཟིག་དགོ་ནས།
C: Tell me straight how old you are.	ག།	ལོ་དུ་ཡིན་ནས་དྲང་མོ་ཤོད་མོ།
A: How about thou guesseth how old I am.	ཀ།	ཡང་མིན་ན། ང་ལོ་དུ་ཡིན་ནས་ཁྱེད་ཀས་ཨེ་ཕེད་གི་ཅིག་ལྟོས།
C: *Un*, I think you are eighty years old.	ག།	ཨུན། ངས་བལྟས་ན་ཁྱོ་ལོ་བརྒྱད་བཅུ་ཐམ་པ་རེད།
A: I am.	ཀ།	ང་ཡིན།
C: *Olé.*	ག།	ཨོ་ལེ།

A: I'm eighty.	ཀ	བརྒྱད་ཅུ་ཐམ་པ་ཡིན།
C: Really?	ག	ཨེ་རེད།
A: *Un*, yes, yes.	ཀ	ཨུན། རེད་རེད།
B: Ah! so it's whatever number he says!	ཁ	ཨ དི་བཟེ་ན་ དུ་རེད་ལ།
A: This eminent leader is really quite wise. He took one glance and knew that I am eighty years old.	ཀ	དཔོན་པོ་འདི་བ་ཚང་ངོ་མ་མཁས་པ་བདོག་གོ་རེད། དམིག་གིས་ཅིག་གཤའ་ནོ་ར་ལོ་བརྒྱད་ཅུ་ཡིན་ནོ་ཤེས་ཡས་བུད་ཐལ།
B: *Aro*, are you eighty years old?	ཁ	ཨ་རོ། ཁྱོ་ལོ་བརྒྱད་ཅུ་ཡིན་ནས།
A: Ya, of course! I'm eighty. I just had my eightieth birthday party yesterday.	ཀ	ཡ། ལོས་ཡིན་བཟེ་ན་བརྒྱད་ཅུ་ཐམ་པ་ཡིན། ཁ་སང་སོ་མ་གྱ་སྟོན་ཡས་ནོ།
B: I think you're not eighty years old.	ཁ	ངས་བལྟས་ན། ཁྱོ་ལོ་བརྒྱད་ཅུ་མ་རེད།
A: To you, mine age, uh, no, how old am I?[13]	ཀ	ཁྱེད་ཀས་བལྟས་ན་ང་དགུང་ལོ། ཨུན། མ་རེད་གོ་ལོ་དུ་རེད།
B: I think you're no more than eight years old. Am I right?	ཁ	ངས་བལྟས་ན་ཁྱོ་ལོ་བརྒྱད་གི་ཆེ་བཟིག་མ་རེད། ཨི་རེད།
A: *Un*, right, right. I am eight years old.	ཀ	ཨུན། རེད་རེད། ང་ལོ་བརྒྱད་ཡིན།
B: Are there any eight-year-olds who look so old?	ཁ	ལོ་བརྒྱད་ཅན་བཟིག་ག་འདི་མོ་ལོ་ལོན་བཟིག་ཨེ་ཡོད་ལ།

13 Here Menla Jyab inappropriately uses the honorific for himself. This may be merely for humour, or a subtle note that many in Amdo are less comfortable with honorifics, not using them much in everyday speech.

A: Heh, As the saying goes: Young kids with underdeveloped brains and old people with feeble minds are one and the same.[14]	ཀ	ཧུ། ཁ་དཔེ་ར། ཞ་ཡས་སླད་ལོག་ར། ལོ་ལོན་རྡོན་ལོག་གཅིག་ར་གཅིག་ཡིན་ཟེར་ནོ།
C: *Aro*, you're no longer eighty?	ག	ཨ་རོ། ད་ཡང་བརྒྱད་ཅུ་མིན་ནས།
A: *Un*, no way. No way. I'm eight. But I'm also eighty. I'm both an underdeveloped kid and a feeble-minded old person.	ཀ	ཨུན། ཆེ་ཡིན་ཆེ་ཡིན། བརྒྱད་ར་ཡིན་དྲ། བརྒྱད་ཅུ་ར་ཡིན། ཞ་ཡས་སླད་ལོག་ར་ལོ་ལོན་རྡོན་ལོག
C: It's so hard to follow this guy. *Ya*, let me ask you: *Aro*, are you a boy or a girl?	ག	འདིའི་ཚིག་རྫ་ད་ངོ་མ་མི་ཚོད་གི ཡ། ངས་ཁྱོ་ཅིག་འདྲི། ཨ་རོ། ཁྱོ་ཞི་ལི་ཡིན་ནས་ན་ཞི་མོ་ཡིན་ནས།
A: Oh, well this. It's really difficult to say. Thou decidest and that will be it.	ཀ	ཨོ་དི་བཟོ་དྲ། ངོ་མས་བཤད་ཁ་དཀའ་མོ་བཞིག་རེད། དི་ད་ཁྱེད་ཀས་ཐག་གིས་ཚོད་ལ་ཐོངས་ར་ད་དི་རེད།
C: How can that be?	ག	དི་མོ་བཞིག་གང་ན་ཡོད་ནི།
A: *Un*, if the leader says I'm a boy, then I'm a boy. If the leader says I'm a girl, then I'm a girl.	ཀ	ཨུན། དཔོན་པོས་ཞི་ལི་རེད་བཟེ་ན་ང་ཞི་ལི་ཡིན། དཔོན་པོས་ཞི་མོ་རེད་བཟེ་ན་ང་ཞི་མོ་ཡིན།
C: Is that possible, *aro*?	ག	དི་མོ་བཞིག་ར་ཨེ་ཡོད་ལ་ཨ་རོ།
A: *Un*, or else Leader, see if thou canst guess if I'm a boy or a girl.	ཀ	ཨུན། ཡང་མིན་ན་དཔོན་པོ་ཁྱེད་ཀས། ང་ཞི་ལི་རེད་ལ་ཞི་མོ་རེད་ཨེ་ཁེད་གི་ཅིག་ལྟོས།
C: *Un*, I think you're a boy, right?	ག	ཨུན། ངས་བལྟས་ན་ཁྱོ་ཞི་ལི་བཞིག་རེད། ཨེ་རེད།
A: Yes. I'm a boy.	ཀ	རེད། ང་ཞི་ལི་ཡིན།

14 Suggesting that young people and elders sometimes share similar mental capacities and understandings.

B: No. I think you're a girl. Did I guess it?	ཁ མ་རེད། ངས་བལྟས་ན་ཁྱོ་ཞི་མོ་བཟིག་རེད། ཨེ་ཁེད་ཐལ།
A: Did you? Yes, yes. You guessed it. You guessed it. Look! Leaders' eyes are unlike others'. Do you see that he identified me correctly with just one look? If you trace me back to my origins, I am a girl.	ཀ ཨེ་རེད། རེད་རེད། ཁེད་ཐལ། ཁེད་ཐལ། ཁྱོས་ལྟོས། དཔོན་པོ་བཟོའི་མིག་ད་ཅིག་ག་འདྲ་ནས་ཨོ། ང་གཅིག་བལྟས་ནི་ར་མ་འཆུག་ཐལ་ནོ་ཨེ་རིག་གི ང་རྩ་བ་དེད་ན་ཡང་ཞི་མོ་ཡིན་ནི་རེད་བཟེ་ན།
C: If you say that, then was I wrong?	ག དེ་བཟེ་ན། ངས་བཤད་ནོ་འཆུག་སོང་ནི་ཨེ་རེད།
A: *Un*, of course not. Of course not. You weren't wrong.	ཀ ཨུན། ཆེ་ཡིན། ཆེ་ཡིན། འཆུག་མེད་གི་གོ
B: *Ya*, so what I said was wrong!	ཁ ཡ། ད་ངས་བཤད་ནོ་འཆུག་སོང་བཟིག་ག
A: Of course not. Both of you weren't wrong.	ཀ ཆེ་ཡིན། ཁྱེད་རྣམ་པ་གཉིས་ཀ་འཆུག་མེད་གི
C: Well then who was wrong?	ཁ དེ་ན་སུ་འཆུག་སོང་ནི་རེད།
A: I was wrong.	ཀ ང་འཆུག་སོང་ནི་རེད།
B: How were you wrong?	ཁ ཁྱོ་ཆི་ཡས་འཆུག་སོང་ནི་རེད།
A: *Un*, mainly I was born a hermaphrodite, that was the problem.	ཀ ཨུན། གཙོ་བོ་ང་མ་ནིང་འདྲ་བཟིག་གི་སྐྱེས་བཏང་ནོ་ད་མ་འགྲིག་ནི་རེད་ཡ།
C: So in reality are you a boy or a girl?	ག ཁྱོ་དོན་ངོ་མ་ཞི་ལི་ཡིན་ནས་ན་ཞི་མོ་ཡིན་ནས་ཡ།
A: *Un*, right after I was born, I was a girl. But after a few days, I became a boy. Now I'm a boy, and I'm also a girl.[15]	ཀ ཨུན། ང་སྐྱེས་མ་ཐག་ག་ཞི་མོ་ཡིན་ནི་རེད། ཉི་མ་འགའ་འགོར་རས་ཡང་། ཧྲོའུ་ལོག་གས་ཞི་ལི་གི་ལོག་སོང་ནི་རེད། ད་ཞི་ལི་ར་རེད་དྲ། ཞི་མོ་ར་རེད་ལ།

15 In these lines, the Tibetan term ཧྲོའུ་ལོག (pronounced *shoolog*) refers to a Tibetan conception of someone who is born a girl and becomes a boy a few days after

C: [as if unsatisfied with the answer] *A ha*!	ག	ཨ་ཧ།
B: Wait! Come here!	ཁ	སྡོད་དྲ། འདིར་ཤོག
A: *Un.*	ཀ	ཨུན།
B: Let me ask you.	ཁ	ངས་ཁྱོ་ཅིག་འདྲི།
A: *Ya.*	ཀ	ཡ།
B: You're not sick or in pain, are you?	ཁ	ཁྱོ་ཁོའུ་རྒྱུ་ན་རྒྱུ་མེད་ལ།
A: Even my teeth have never had an ache.	ཀ	སོ་ཁོའུ་བཟིག་ར་བྱུང་མ་མྱོང་།
B: *Un*, I think you're not quite well. Is it true?	ཁ	ཨུན། ངས་བལྟས་ན་ཁྱོ་ཅིག་བདེ་གི་མེད་ཀི། བདེན་གི
A: *Un*, that's true. There is some pain. What dost thou think hurts?	ཀ	ཨུན། བདེན་གི་མོ། ཁོའུ་རྒྱུའོ་ཁོའུ་གི ཁྱེད་ཀས་བལྟས་ན་ཆི་བཟིག་ཁོའུ་གོ་གི
B: I think you have appendicitis.	ཁ	ངས་བལྟས་ན་ཁྱོ་རྒྱུ་ལྟག་ཡོད་གི
A: *Un*, I do. I have my appendix.[16]	ཀ	ཨུན། ཡོད། རྒྱུ་ལྟག་ཡོད།
B: How big is it?	ཁ	ཆི་མོ་བཟིག་ཡོད།
A: *Un*, it can't be more than one or two arm-spans long.	ཀ	ཨུན། འདོམ་པ་གང་དོ་བཟིག་གི་ཆེ་བཟིག་ད་མེད་རྒྱུའོ་རེད་དྲས།
C: I think you have no illnesses. Right?	ག	ངས་བལྟས་ན་ཁྱོ་ནད་གཅིག་ར་མེད་གི ཨེ་རེད།
A: Oh, that's also right. Yes. I think I don't.	ཀ	ཨོ། དི་ར་རེད་རེད། ངས་བལྟས་ན་ར་མེད་གི

birth. This can also work in the reverse.

16 This appears to be an intentional misunderstanding. The term རྒྱུ་ལྟག can be either appendix or appendicitis. A (voiced by Menla Jyab) clearly has no idea what the appendix is.

B: I think you do, right?	ཁ	ངས་བལྟས་ན་ཡོད་གི ཨེ་རེད།
A: Right, I seem to have a disease but when I think about it again I don't.	ཀ	རེད། ང་ནད་བཟིག་ཡོད་རྒྱུའི་ཡོད། ཡང་འདང་བཟིག་བརྒྱབ་ན་མེད་གི
C: *Ya*, then what I said was wrong?	ག	ཡ། དེས་ན་ངས་བཤད་ནོ་མ་ར།
B: What I said was also wrong?	ཁ	ངས་བཤད་ནོ་ར་འཆུག་སོང་བཟིག་ག
A: No, no. You both aren't wrong. I was wrong. I have a terrible disease. I feel ill sometimes and feel really good sometimes.	ཀ	མ་རེད། མ་རེད། ཁྱོ་རྣམ་པ་གཉིས་ཀ་འཆུག་མེད་གི ང་འཆུག་སོང་ནི་རེད། ང་འདིར་ནད་ཇོག་བཟིག་བྱུང་ཡོད་ནོ་མཚམས་ལན་རེར་ཅིག་བདེ་གི་མེད་ནི་འདྲ་འདྲ། མཚམས་ལན་རེ་ཡང་གཤིས་གི་བདེ་ནི་འདྲ་འདྲ།
C: Ah, do you take medicine?	ག	ཨ། ཁྱོས་སྨན་འཐུང་གི་ཨེ་ཡོད།
A: I eat it like *tsampa.*	ཀ	རྩམ་པ་ཟ་ཟ་ཡེད་གི་ཡོད།
B: I think you don't take a single dose.	ཁ	ངས་བལྟས་ན་ཁྱོས་སྨན་ཐུན་གཅིག་ར་འཐུང་གི་མེད་གི
A: Right. I don't.	ཀ	རེད། འཐུང་གི་མེད།
C: It's fine if you do. It's ok if you don't. We are the only ones who have the cure for what ails you.	ག	ཁྱོས་འཐུང་གི་ཡོད་ན་ཆོག་གི འཐུང་གི་མེད་ན་ཆོག་གི ཁྱོའི་ནད་དེའི་སྨན་ད་ངེད་གཉིས་ཀའི་ལག་ན་མིན་ནས་མེད་ཀི
A: What is it?	ཀ	ཆི་བཟིག་རེད།
B: You have to be promoted to a leadership position.	ཁ	ཁྱོ་དཔོན་ས་བཟིག་ག་ཡར་འཛེན་ཡེད་དགོ་ཀི
A: Oh, well then, keep me in mind, dear leaders!	ཀ	ཨོ། དེ་ན་ད། དཔོན་པོས་ཅིག་མཁྱེན།
C: But, at present, this medicine is not in our hands. Neither of us is a leader!	ག	ག་རེད་དྲ། གནས་སྐབས་སུ་སྨན་དི་ད་ངེད་གཉིས་ཀའི་ལག་ན་མེད་གི་ཡ། ངེད་གཉིས་ཀའི་གཅིག་ར་དཔོན་པོ་མིན་ཡ།

A: Then?	ཀ འོ་ན།
B and C: We are speakers of *khashag*!	ཁ ག། ཁ་ཤགས་བཤད་ནོ་ཡིན་ཡ།
A: [dismissively] Heh!	ཀ ཧེ།

7. The Telephone ཁ་པར།[1]

A: So what should we do now? ཀ ད་ཙུ་གཉིས་ཀས་ཆི་བཟིག་ཡེད་དགོ་གི་ར།

B: It’s up to you. Whatever you say. ཁ ཁྱོ་དགེ་གསལ་གོ ཁྱོས་ཆི་བཟེ་ན་དི་ཡིན།

A: Well, I’ll say something. Instead of sitting here silently, let’s speak a *khashag*. But before we speak a *khashag* let me look at your mouth. ཀ ད་ངས་བཤད། ཙུ་གཉིས་ཀ་ཁ་རོག་ག་འདུག་རགས་གོ་ཁ་ཤགས་བཟིག་བཤད། ཁ་ཤགས་མ་བཤད་གོང་ང་ངས་ཁྱོའི་ཁ་གཅིག་བལྟ།

B: I am young and I’ve just lost a tooth.[2] ཁ ཁ་ད་རུང་ཆུང་ར། སོ་ཁེར་བཟིག་སོ་མ་ལོག་སོང་ཡ།

A: That’s not a problem. When I look at your mouth, I can see into your chest. ཀ དེར་སྐྱོན་མེད་ཀི་ར། ཁྱོའི་ཁ་བལྟས་ན་ངས་ཁྱོའི་ཁོག་རིག་གི་ཡ།

B: How is it? My chest is full of art. ཁ ཆི་མོ་རེད། ངའི་ཁོག་ག་སྒྱུ་རྩལ་གིས་གང་ངས་བསྟད་ཡོད

A: I don’t see any art, but there are a lot of guts.[3] There is also tripe. ཀ སྒྱུ་རྩལ་བཟོ་མི་རིག་གི་ར་རྒྱུ་རྟོག་མང་གི གྲོད་པུ་བཟིག་ར་ཡོད་ག

1 In this performance, Menla Jyab plays “A”, while Phagmo Drashi is “B.”

2 Pastoralists in Amdo tell the age of livestock by looking at their teeth. Here, the speaker assumes Menla Jyab wants to look into his mouth for this reason. Chos bstan rgyal (2014) for more information describes this practice in detail.

3 Here, Menla Jyab plays on the similar pronunciations of སྒྱུ། and རྒྱུ།.

©2025 Jyab (text)
Thurston & Samdrup (Trans. & Notes), CC BY-NC 4.0 https://doi.org/10.11647/OBP.0452.07

B: What did you say? I have tripe?[4]	ཁ	ཆི་བཟེ། ང་གྲོད་པུ་ཡོད་གི
A: Oh, just kidding. But your mouth is especially good for one thing…	ཀ	ཨ་ལ་ཀུ་རེ་ཡིན་དྲ། ཁྱོའི་ཁ་ད་ཕྱོགས་ཁེར་བཟིག་ག་ད་ཞེ་གི་མཛའ་གི་ཡ།
B: It's a mouth made for speaking *khashag*.	ཁ	ཁ་ཤགས་བཤད་སྐྱུད་ཀོའི་ཁ་ད་ཡིན།
A: Uh, it's a mouth made for making phone calls.	ཀ	ཨ། ཁ་པར་རྒྱག་སྐྱུད་ཀོའི་ཁ་རེད་མོ།
B: Ah? Made for making phone calls?	ཁ	ཨ། ཁ་པར་རྒྱག་སྐྱུད་ཀོ
A: *Olé*! Look at your mouth. Such a comfortable mouth, such a round mouth, one would think it's absolutely going to say "*Wei*!"[5]	ཀ	ཨོ་ལེ། ཁྱོས་ཁྱོའི་ཁ་ལྟོས་ར། དེ་མོ་ཁ་བསོ་མོ། དེ་མོ་ཁ་གོར་གོར། རང་ང་ཞྭེ་བཟེ་ལོས་འཛོག་འདོད་ཀ
B: So you can't make phone calls unless your mouth is round?	ཁ	དེས་ན་ཁ་གོར་གོར་ཅན་བཟིག་མིན་ན་ཁ་པར་རྒྱག་ཉན་རྒྱུ་མ་རེད་པ།
A: Oh, you can make calls if your mouth is square or triangular. The main thing is that a *khashag* speaker also has to look in the mouths of those making phone calls.	ཀ	ཨོ་ཁ་གྲུ་བཞི་ཡིན་ནས་མི་ཚད་ཟུར་གསུམ་ཡིན་ན་ར་ཁ་པར་བརྒྱབ་ན་ཆོག་ཞི་རེད། གཙོ་བོ་ཁ་ཤགས་བཤད་མཁན་བཟིག་ཡིན་ཕྱིན་ཁ་པར་རྒྱག་ཞི་ཚོའི་ཁ་ནང་ང་ར་བལྟ་དགོ་ཞི་རེད་ཡ།
B: So you must have looked in them carefully.	ཁ	ཁྱོས་དེར་ཞེ་གི་ཅིག་བལྟས་ཡོད་ས་ཡོད་ཀི་མོ།
A: Oh, would you believe it if I told you that I could write an entire *khashag* just about telephone conversations?	ཀ	ཨོ། ངས་ཁ་པར་གི་ཁ་བརྡ་ཁེར་རེས་ཁ་ཤགས་བཟིག་བྲིས་འཛོག་ག་བཟེ་ན་ཁྱོའི་རྣར་ཨེ་འགྲོ

4 The term translated here as "tripe" (གྲོད་པུ།) is used for livestock but not humans, hence Phagmo Drashi's confusion.

5 "Wei" is a common way of answering the phone across China.

B: I would if it's true. But not if it's not true.	ཁ	བདེན་ན་ཉར་འགྲོ། མི་བདེན་ན་ཉར་མི་འགྲོ།
A: That may be, but now I'll tell you the truth.	ཀ	དེ་མོ་བཟིག་ད་ཡིན་རྒྱུའོ་རེད་བྲ། ད་ངས་ཁྱོ་དྲང་མོར་བཤད་དྲེ།
B: If you didn't tell me the truth, would I believe it?	ཁ	དྲང་མོར་མ་བཤད་ན་ངའི་ཉར་འགྲོ་ནས།
A: Truthfully, I would sit silently less if asked to guard the telephone than if I was made to speak *khashag*.[6]	ཀ	དྲང་མོར་བཤད་ན། ང་ཁ་ཤགས་བཤད་གི་འཇུག་རྒྱུའོ་བསྡུས་ན་ཁ་པར་སྲུང་གི་གཞུག་བཏང་ག ད་ཁ་རོག་ག་འདུག་ནི་མ་རེད་ཡ།
B: So what would you do?	ཁ	ད་ཁྱོས་ཆི་བཟིག་ཡེད་ནི་རེད།
A: My hand would not stop making phone calls, my mouth would not stop making conversations. I would not know from where the sun rises and to where it sets.[7]	ཀ	ད་ལག་རང་བསྡད་མེད་ལ་ཁ་པར་རྒྱུག་ནི་རེད། ཁ་རང་བསྡད་མེད་ལ་ཁ་བརྡ་ཡེད་ནི་རེད། ཉི་མ་བཟོ་གང་ནས་ཤར་རས་གང་ང་འཛའ་ནས་ར་ཞེས་རྒྱུ་མ་རེད།
B: Of course it rises from the east and sets in the west.	ཁ	དེ་ཤར་ནས་ཤར་རས་ནུབ་བ་ནུབ་ནི་ཡིན་རྒྱུའོ་རེད།
A: *Aro*! It hasn't been long since the telephone appeared in the land of snows, but there's a lot to be learned from a single phone.	ཀ	ཨ་རོ། ཁ་བ་ཅན་ན་ཁ་པར་དར་རས་ཅང་མ་འགོར་བཟིག་ར། ཁ་པར་ཁེར་རོའི་སྟེང་ན་ཞེས་བྱ་མང་ང་བཟིག་ཞེས་རྒྱུ་ཡོད་གི་མོ།
B: That may be so.	ཁ	དེ་བཟོ་ཡིན་ན་ཐང་།
A: There are all sorts of telephone conversations. For example, one time, someone was calling home from the hospital. That one was unique.	ཀ	ཁ་པར་ནང་གི་ཁ་བརྡ་རྣམ་པ་སྣ་ཚོགས་རེད། དཔེ་བཞག་ན་རེབ་ཚིག་ཅིག་གིས་སྨན་ཁང་ནས་ཕྱིར་ཡུལ་ཁ་པར་རྒྱུག་གོ་གི་རད། དེ་ཡང་ཁེར་རེ་བཟིག་རེད་ཡ།

6 At this time, the telephone was a new technology in Amdo, and there would likely be someone whose job was to mind and answer the phone. The word "guard" is likely used for humorous effect.

7 This is to suggest that he would lose all track of time.

B: *Ya*, what did he say?	ཁ	ཡ་ཆི་ཟེར་གི
A: You are going to laugh. Let's act it out.	ཀ	ཁྱོ་དགོད་མི་དགོད་མེད། ཞུ་གཉིས་ཀས་ལད་མོ་བཞིག་ཡེད་གོ
B: [agreeing] *Ya*.	ཁ	ཡ།
A: [shouting] *Wei*, *aro*!	ཀ	ཝེ། ཨ་རོ།
B: What's that? It sounds like someone's shouting from a mountaintop.	ཁ	དེ་ཆི་རེད། སྒང་ན་འབོད་གོ་ཞི་བཞིག་ག་རིག་ནོ།
A: Ah, having lived for too long in the mountains, he speaks with a loud voice wherever he goes.	ཀ	ཨ། སྒང་ནས་འདུག་རྒྱུའི་མང་སོང་ངས་གང་ནས་བཤད་ན་སྐད་མགོ་མཐོ་ཞི་རེད།
B: Then that's fair enough. Ok, let's go again.	ཁ	དི་ན་ཁག་མེད་ཀི ཡ་འོར་གི་ཡོང་།
A: [shouting again] *Ya*, let's go again: *Wei*, *aro*!	ཀ	ཡ་འོར་གི་ཡོང་། ཝེ། ཨ་རོ།
B: [shouting back] *Wei*, *Ah*!	ཁ།	ཝེ། ཨ།
A: *Aro*! Are you Phagmo?	ཀ	ཨ་རོ། ཁྱོ་ཕག་མོ་ཨེ་ཡིན།
B: *Aro*! I am, I am.	ཁ	ཨ་རོ། ཡིན་ཡ་ཡིན།
A: Are you certain?	ཀ	ཁོ་ཐག་ཡིན་ནས།
B: I'm certain!	ཁ	ཁོ་ཐག་ཡིན།
A: Yeah, we were completely wrong!	ཀ	ཡེ་བབ་གི་ཅིག་མ་འགྲིག་བཞིག་ཡ།
B: *Ya*, what is it?	ཁ	ཡ་ཆི་བཞིག་རེད།
A: *Ya*, it's ok if you don't come back. It won't take long.	ཀ	ཡ་ཁྱོ་ཕྱིར་ར་མ་ཐོན་ན་ཚོག་གི་མོ། ད་ཅིང་བཞིག་འགོར་རྒྱུ་མ་རེད།

B: *Oh* that's great. I was planning to come with a whole month's provisions.	ཁ ཡ་ད་ཧ་སོང་ནི་རེད། ངས་ཟླ་ཚིག་གི་བྲོ་བཟུང་ངས་ཡོང་རྩིས་ཡོད།
A: *Aro*! You needn't bring any meat. Mom's going to go under the knife tomorrow.[8]	ཀ ཨ་རོ། ད་ཤ་ཁྱེར་རས་ཡོང་མི་དགོ་གི ཨ་མ་ནངས་ཀ་བཤའ་རྒྱུ་རེད།
B: [laughingly] *Ya ya ya ya ya ya*.	ཁ ཡ་ཡ་ཡ་ཡ་ཡ།
A: [in normal voice] You refused to believe me when I told you you would laugh.[9]	ཀ ཁྱོ་དགོད་ལ་བཟེ་ན་ཧ་མི་ཐང་ག་བཟེ།
B: Though I understand it, it is funny, *aro*.	ཁ གོ་རྒྱུའི་གོ་གི་ར། དགོད་རྒྱུ་ཡོང་གི་གོ་ཨ་རོ།
A: *Aro*, there are also phone calls that make you want to cry.	ཀ ཨ་རོ། ད་རྟུང་ངུ་རྒྱུ་ཡོང་ནིས་ཁ་པར་བཟིག་ར་ཡོད་ཡ།
B: So they're probably speaking while crying.	ཁ ད་ངུ་ཞོར་ར་བཤད་གོ་ནི་ཡིན་རྒྱུའི་རེད།
A: The speaker doesn't cry, but the listener will burn with embarrassment.	ཀ བཤད་ནོ་ངུ་ནི་མ་རེད་དྲ། ཉན་ནོ་ངོ་ཚ་ཡས་འབར་འགྲོ་གི
B: How so?	ཁ དེ་ཆི་མ་ཉན་ནི་རེད།
A: Some girls these days who don't know their own value and become different people when they make phone calls.	ཀ རང་གི་རིན་ཐང་མི་ཤེས་ནིའི་ཁ་སང་དེ་རིང་གི་བུ་མོ་ཁར་ཁེར་ཁ་པར་བརྒྱབ་བཏང་ན་ཁེར་རེ་བཟིག་ཉན་ནས་བུད་འགྲོ་གི
B: *Ya*, act it out!	ཁ ཡ་ལད་མོ་བཟིག་བྱོས་ར།

8 In the Tibetan, the term བཤའ། literally meaning "slaughter." Some pastoralists in Amdo use this term for undergoing surgery, as seems to be the case here.

9 *Hamithang* (ཧ་མི་ཐང་།) means "difficult to convince." With a *no* at the end, it can mean "maverick" or "rebel."

A: *Ring ring.*	ཀ། ཧྲིར་ཧྲིར།····
B: *Wei*!	ཁ། ཝེ།
A: [in a feminine voice] Hello!	ཀ། Hello
B: *Wei*, who is it?	ཁ། ཝེ། སུ་ཡིན།
A: [coyly, in a feminine voice] *Un*.	ཀ། ཨུན།
B: What was that?	ཁ། དི་ཆི་བཟིག་ཡིན་ནས།
A: Don't pretend like you don't know!	ཀ། མ་ཤེས་ཁྲུལ་བོ་མ་ཡེད་དྲོ།
B: You're Drolma, right?	ཁ། ཁྱོ་སྒྲོལ་མ་རེད་མོ།
A: **Annoying** (*taoyan* 讨厌) You know and pretend like you don't.	ཀ། ཐའོ་ཡན(讨厌)། ཤེས་ན་མ་ཤེས་ཁ་བོ་ཡས།
B: You want me to write you something again don't you?	ཁ། ཡང་ཁྱོ་འབྲི་རྒྱུ་བཟིག་ཡོད་ནི་མིན་ན།
A: Write me a letter asking for leave.	ཀ། ང་གནང་བ་ཞུ་སྤྱད་ཀོའི་ཡི་གེ་བཟིག་ཕྲིས།
B: Where are you going with your leave?	ཁ། གནང་བ་ཞུས་གང་ང་འགྱོ་གོ་ནས······ཁྱོ།
A: This kind of job is **annoying**… I don't want to do it.	ཀ། བྱ་བ་འདི་མོ་འདི་ཐའོ་ཡན་ངི་བཟོས་ལས་ན་མི་འདོད་ཀི
B: You should say you're glad you've got a job like that. *Wei*, I have written the letter requesting leave. You come and pick it up yourself.	ཁ། དི་མོ་བཟིག་ལས་རྒྱུ་ལག་ག་བུད་ཡོང་ནོ་ཤོད་དྲ། ཝེ། གནང་ཞུའི་ཡི་གེ་ངས་བྲིས་བཏང་། རང་གེ་ལེན་གི་ཤོག་གོ
A: [coyly] Uh-uh.	ཀ། ཨ།
B: Now what?	ཁ། ཡང་ཆི་མ་ཉན་ནི་རེད།

A: With sun like this, my face will get dark, *aro*![10]	ཀ	འདི་མོ་ཉི་མ་བཟིག་ངི་བཟོའི་ངོ་ནག་པོས་ལོག་འགྲོ་གི་ཨ་རོ།
B: *Wei*! I don't have time to come to you. Or else I'll get someone to bring it to you.	ཁ	ཝེ། ང་ཡོང་ཁོམ་མེད། ཡང་མིན་ན་ངས་ཅིག་ག་བསྐུར་ར་བཏང་།
A: [in English] **Ok, bye bye**.	ཀ	[in English] ok, bye bye.
B: I don't really feel like crying, but although she says "ok" with her mouth, she has no *ka* and *kha* in her chest![11]	ཁ།	ངུ་རྒྱུ་ར་ཨད་ཛ་མི་ཡོང་གི་ར། ཁ་ནས་ok་ཟེར་ནོ་མིན་ནས་ཁོག་ན་ཀ་ཁ་ར་ཡོད་རྒྱུ་མ་རེད་ཡ།
A: Compared with that, the phone calls of young men these days are very interesting.	ཀ	དེར་བལྟས་ན་ད་བར་གི་གསར་རུ་ཚོའི་ཁ་པར་ཞེ་གི་བསོ་ནི་རེད་ཀོ
B: *Ya*?	ཁ	ཡ།
A: Those calls are endless and never finish. Then, as soon as you understand them, they're over.	ཀ	ཁ་པར་དེའི་ཛ་མ་མཐའ་མ་བཟིག་ག་མིན་ནས་ཚར་རྒྱུ་མེད། ཤེས་སོང་རུས་ད་ཚར་སོང་ནི་རེད།
B: That may be.	ཁ	ཡིན་ན་ཐང་།
A: *Ring ring.*	ཀ	ཏིར་ཏིར་…།
B: *Wei*?	ཁ	ཝེ།
A: *Wei*? Is Phagmo the name of you?[12]	ཀ	ཝེ། ཁྱོ་གི་སྨིང་ང་ཕག་མོ་ཨེ་རེད།

10 In China and Tibet, lighter skin is preferable, especially for women, hence the aversion to walking under the sun.

11 *Ka* and *kha* are the first two syllables of the Tibetan alphabet. Here they refer to the entirety of the Tibetan language, suggesting that the woman mixes languages and hardly speaks any Tibetan.

12 Note that in the exchange on this page, the "cadre" uses incorrect grammar and auxiliaries, hence the assumption that he must be Han Chinese. Phagmo then responds similarly.

B: [aside] He's probably Han. [in response] *Wei*, Phagmo is the name of me.	ཁ།	རྒྱ་བཟིག་ཡིན་ས་ཡོད་ཀ ཝེ། ང་གི་མྱིང་ང་ཕག་མོ་རེད།
A: Your home is Jentsa.	ཀ	ཁྱོ་གི་ཕ་ཡུལ་གཅན་ཚ་རེད།
B: Wouldn't I know that?	ཁ	དི་ཡིན་ནོ་ངས་མི་ཤེས་ནི་ཨེ་རེད།
A: *Wei*! I'm also from Jentsa. Would you know?	ཀ	ཝེ། ང་ར་གཅན་ཚ་གི་རེད། ཁྱོ་གི་ཤེས་རྒྱུ་ཨེ་རེད།
B: I don't, but tell me and I would. Who are you?	ཁ	ཤེས་རྒྱུ་མ་རེད་དྲ། ཁྱོས་ཤོད་དྲ་ཤེས་རྒྱུ་རེད། ཁྱོ་སུ་ཡིན།
A: *Ah*, I is a cadre... Is a cadre from Jentsa.	ཀ	ཨ། ང་ལས་བྱེད་པ་རེད། གཅན་ཚ་གི་ལས་བྱེད་པ་རེད།
B: There are many cadres in Jentsa! *Wei*, do you have something to say to me?	ཁ	གཅན་ཚ་ན་ལས་བྱེད་པ་ཆེ་ར་མེད་ཀི་ནས། ཝེ། ང་བཤད་རྒྱུ་བཟིག་ཡོད་ལ།
A: Haha, I wouldn't call if I didn't have anything to say.	ཀ	ཧ་ཧ། བཤད་རྒྱུ་མེད་ན་འབོད་རྒྱུ་མ་རེད།
B: Haha, I would know that too.	ཁ	ཧ་ཧ། དི་ངས་ལ་ཤེས་རྒྱུ་རེད།
A: The father of you sent some meat and *tsampa.* You need to come and get it.	ཀ	ཁྱོ་གི་ཨ་ཕ་གིས་ཤ་ར་རྩམ་པ་བསྐུར་ཡོད། ལེན་གི་ཡོང་དགོ་རྒྱུ་རེད།
B: I do. Where are you staying?	ཁ	དགོ་རྒྱུ་རེད། ཁྱོ་གང་ན་བསྡད་ཡོད།
A: *Hu*, I'm staying in the nationalities hotel. If we can't meet, I'll put it in Menla's room. Do you know Menla?	ཀ	ཧུ། མི་རིགས་མགྲོན་ཁང་ན་བསྡད་ཡོད་ཡ། ཨ་ཁོ་གཉིས་ཀ་མ་ཐུག་ན་ངས་སྨན་བླ་གི་ཁང་བ་ནང་ང་འཛོག་རྒྱུ་རེད། ཁྱོ་སྨན་བླ་ངོ་ཤེས་རྒྱུ་ཨེ་རེད།
B: I know him, but I'll come get it now.	ཁ	ཤེས་རྒྱུ་རེད་དྲ། ང་ད་ལེན་གི་ཡོང་དྲ།

A: [as himself] You won't find it if you go get it, *aro*!	ཀ།	ལེན་གི་སོང་ར་རྙེད་ནི་མ་རེད་གོ་ཨ་རོ།
B: [now to Menla] If I don't find it, then it must still be with you.	ཁ།	མ་རྙེད་ན་ཁྱོའི་ལག་ན་ཡོད་རྒྱུའི་རེད།
A: You won't know if it's there unless you call and ask.	ཀ།	ཡོད་མེད་ཁ་པར་རྒྱོབ་བ་ཅིག་དྲིས་ར་མིན་ནས་ཡོད་འདུག་ཤེས་ནི་མ་རེད་ཀོ
B: Really?	ཁ།	ཨེ་རེད།
A: *Ring ring ring.*	ཀ།	ཏིར། ཏིར། ཏིར།
B: Are you Menla?	ཁ།	ཁྱོ་སྨན་བླ་ཨེ་ཡིན།
A: Uh, who am I if not Menla.	ཀ།	ཨ། ང་སྨན་བླ་མ་ར་སུ་རེད།
B: You are Menla.	ཁ།	ཁྱོ་སྨན་བླ་རེད་མོ།
A: Who told you that I'm not?	ཀ།	ཁྱོ་མ་རེད་ཟེར་ནོ་སུ་རེད།
B: *Aro*! Don't finish it all before I get there.	ཁ།	ཨ་རོ། ང་ཐོན་རགས་གོ་བཟོ་ཚར་གི་འཇུག་ག་གོ
A: What is it?	ཀ།	ཆི་བཟིག
B: Don't act like you don't know. I'm talking about the butter and tsampa.	ཁ།	མ་ཤེས་ཁ་མ་ཡེད་དྲོ། མར་དྲ་རྩམ་པ་བཟེ་ན།
A: I don't know. I don't know. It was a prank that I pulled on you yesterday. But if you're coming here, buy some meat.[13]	ཀ།	མ་ཤེས་མ་ཤེས། ངས་ཁྱོ་ཁ་སང་མ་རབ་བཟིག་བཙོས་ནོ་དི་ཡིན། འདིར་ཡོང་ན་ཡོང་ཁ་ཤ་བཟིག་ཉོས་ཤོག་བཟེ་ནས་ཡ།
B: So you had nothing better to do, and made fake calls.	ཁ།	ཁོམ་སོང་ངས་ཁ་པར་རྫུན་མ་བརྒྱབ་བཟིག་མོ།

13 Notice how the original call convinced Phagmo that someone had brought meat for him, and now he is being asked to buy meat for Menla.

A: They are not like leaders who make real phone calls.[14]	ཀ	ཁ་པར་ངོ་མ་བཟིག་བརྒྱབ་བས་ཁིར་ཚོ་དཔོན་པོ་མ་རེད་མོ།
B: Oh, leaders don't make fake calls?	ཁ	ཨོ། དཔོན་པོ་བཟོས་ད་ཁ་པར་རྫུན་མ་མི་རྒྱག་ནི་ཨེ་རེད།
A: Oh, the leaders speak about true things in conversations that seem fake. Those kinds of calls are difficult for unfortunate souls like you and me. You won't understand them, even if you want to listen.	ཀ	ཨོ། དཔོན་པོ་བཟོས་ད་ཁ་བརྡ་རྫུན་མ་འདྲ་བཟིག་ཡས་དོན་དག་ངོ་མ་བཟིག་བཤད་ནི་རེད་དྲ། ཁ་པར་དེའི་རིགས་ཁྱོ་ཅུ་གཉིས་ཀ་འདྲ་འདྲའི་ཁ་ལས་མི་དགེ་ནི་རིགས་གས། ཉན་ན་འདོད་རུང་དི་ར་གོ་ནི་མ་རེད་ཡ།
B: So they probably speak quietly.[15]	ཁ	ཁ་རོག་ག་བཤད་གོ་ནི་ཡིན་རྒྱུའོ་རེད།
A: No, they don't speak quietly.	ཀ	ཁ་རོག་ག་བཤད་ནི་མ་རེད་གོ
B: Then?	ཁ	ཨེ་ན།
A: They speak gently to their superiors, in a low voice to their equals, and slowly to subordinates.	ཀ	གོང་ང་འཇམ་པོ་ཡས་བཤད་ནི་རེད། བར་ར་དམའ་མོ་ཡས་བཤད་ནི་རེད། ཞོལ་ལ་དལ་མོ་ཡས་བཤད་ནི་རེད།
B: Oh, that's difficult.	ཁ	ཨོ་ད་དཀའ་གི
A: Haven't you heard it said that "If you never struggle with the difficult things, then it's difficult to reach the heights of comfort."[16]	ཀ	དཀའ་མོའི་དཀའ་ལས་མ་མྱངས་ན། བདེ་མོའི་མཐོན་པོ་འཐོབ་པར་དཀའ། བཟེ་ནོ་མ་གོ་ནས།

14 They here is referring back to the young men whose phone calls are being imitated.

15 In the previous turn, Menla Jyab says the word *go* which can mean either "to understand" or "to hear". Phagmo Drashi chooses to interpret it as "to hear" and suggests that they speak quietly.

16 This does not appear to be a traditional Tibetan saying, but here it refers to how one must experience difficulties in order to gain promotion in the government apparatus of the day.

B: That phrase… I've not even heard it in the Elegant Sayings of Sakya Pandita.

ཁ དི་མོ་ཚིག་ས་སྐྱ་ལེགས་བཤད་ནང་ནས་ར་གོ་མ་མྱོང་།

A: Those leaders have no match when they make phone calls.

ཀ དཔོན་པོ་དི་ཚན་གོ་ད་ཁ་པར་རྒྱག་གི་རྒྱུག་ར་ཁ་ཡ་བཟིག་མེད།

B: Is it so unique when they make a phone call?

ཁ ཁ་པར་བརྒྱབ་ན་ཁྱད་པར་བཟིག་ཡོད་ནི་ཨེ་རེད།

A: Of course it is! They have a special technique for when calling their superiors.

ཀ ལོས་ཡོད། གོང་ང་ཁ་པར་རྒྱག་རུས་ཨེབ་བཟིག་ཡོད།

B: *Ya*?!

ཁ ཡ།

A: *Ring ring ring*.

ཀ ཏིར། ཏིར། ཏིར།

B: Hehe. *Wei*, who is it?

ཁ ཧྭ། ཧྭ། ཝེ། སུ་ཡིན།

A: [to "secretary" Phagmo] It's me, Secretary Phag.

ཀ ང་ཡིན། ཕག་ཧྲུའུ་ཅི།

B: [aside] Did I become the Party Secretary? [to A] *Wei*, I know you by your voice. Do you have something to discuss?

ཁ ང་ཧྲུའུ་ཅི་ཉན་སོང་ནི་ཨེ་རེད། ཝེ། སྐད་ལ་ཉན་ནས་ཤེས་ཐལ། དོན་དག་ཡོད་ལ།

A: Nothing. Nothing but… as for the matter I have: I'll be fine regardless, I don't have any objection.

ཀ དོན་དག་ཅང་མེད་གོ མེད་དྲ། དོན་དག་བཟིག་ཡོད་ནོ། ང་ཁྱོས་ཆེ་བཟེ་ན་དི་ཡིན་ནི་རེད་གོ བསམ་འཆར་བཟིག་མེད།

B: What?

ཁ ཆི་བཟིག

A: That which I called to discuss yesterday.

ཀ ཁ་སང་ཁ་པར་བརྒྱབ་བས་བཤད་ནོ་དེ།

B: I received countless phone calls. How would I know which matter it is. *Wei*! Which matter?

ཁ ཁ་པར་ཁ་གྲངས་མེད་ནི་བཟིག་ཡོང་ངས། ངས་དོན་དག་གང་རེད་ཟེར་དྲ། ཝེ། དོན་དག་གང་།

A: Even if I cannot go any higher, I have nothing but yes in my mind.[17]	ཀ	ང་ཡར་ར་འགྲོ་མི་ཐུབ་རུང་། ངའི་ཡིད་ན་ཡ་མིན་ནས་ཅང་ཡོད་ནི་མ་རེད་ཀོ།
B: *Ya ya ya*. Do you have anything else to say beside that?[18]	ཁ	ཡ་ཡ་ཡ། དེ་མིན་ནས་ད་བཤད་རྒྱུ་མེད་ནས།
A: Hehe. Of course not. You get some sleep, Party Secretary… Take care of yourself!	ཀ	ཧེ་ཧེ། ཆེ་ཡོད་བཟེ་ར། ཁྱོ་དགེ་ཉོལ་ཧྲུའུ་ཤི། ཕུང་པོར་སེམས་ཆུང་བྱོས།
B: Of course I would not kill myself. *Ya*, goodbye.	ཁ	ང་གང་ང་བསད་འཛོག་རྒྱུས། ཡ་ད་བདེ་མོ།
A: Goodbye. Goodbye.	ཀ	བདེ་མོ། བདེ་མོ།
B: There really is a technique, *aro*!	ཁ	ངོ་མ་ཨེབ་བཞིག་ཡོད་གི་གོ་ཨ་རོ།
A: When calling their equals, its relaxing.	ཀ	ད་བར་ར་ཁ་པར་རྒྱག་དུས་ལྷོད་བཞིག་ཡོད་ནི་རེད།
B: Likely because there's no higher and lower between them.	ཁ	མཐོ་དམའ་མེད་ནོའི་རྐྱེན་ཡིན་རྒྱུའོ་རེད།
A: *Ring ring ring.*	ཀ	རིར། རིར། རིར།
B: *Wei*, who is it?	ཁ	ཝེ། སུ་ཡིན།
A: *Wei*, bastard! You don't even know me?	ཀ	ཝེ། ངོ་རྫོགས་རྒྱུ་འོ། ང་ར་མི་ཤེས་ནི་ཨེ་རེད།
B: Who doesn't know you. How could I dare not to know you. All good?	ཁ	ཁྱོ་མི་ཤེས་ནོ་སུ་རེད། ངས་མ་ཤེས་ཉན་ནས། རང་བཞིན་ཡིན་ན།

17 Going higher refers to promotion within government, suggesting the sort of sycophantic approaches one must take when phoning superiors.

18 Note that although this may appear impatient in the English translation, it is not so in the Tibetan.

A: *Ardzee*… absolutely all good. I solved your problem. You mustn't forget my issue.

ཀ། ཨ་ཙི། རང་བཞིན་ལོས་ཡིན་བཟེ་ར། ཁྱེར་ཀའི་དོན་དག་ངས་བསྒྲུབས་བཏང་། ངའི་དོན་དག་ར་བརྗེད་ཉན་ནི་མ་རེད་གོ

B: I won't forget. I will be able to do it. There's not even the slightest concern about that.

ཁ། བརྗེད་ནི་མ་རེད། བ་ནི་རེད། བབ་གི་འདང་རྒྱུག་བ་སྤྲུ་ཙམ་བཟིག་ར་མེད།

A: Ah, I know, I know. Keep it up!

ཀ། ཨ། ཤེས་ནི་རེད། ཤེས་ནི་རེད། ཤེ་རེ་བྱོས།

B: *Ya ya ya*. Do you have any other issues?

ཁ། ཡ་ཡ་ཡ། ད་དོན་དག་ཨེ་ཡོད།

A: Of course I do. Come over to drink on Sunday. I'm boiling meat.

ཀ། ལོས་ཡོད། གཟའ་ཉི་མའི་ཉིན་དཀར་ཆང་འཐུང་གི་ཤོག་ར། ངས་ཤ་བཙོ་ཡ།

B: By your meat if I don't come.[19] As long as you're boiling some meat. Ya, goodbye.

ཁ། ཁྱོའི་ཤ་ཡོང་ནི་མ་རེད་ན། ཁྱོས་ཤ་བཙོས་ན་ད། ཡ་ད་བདེ་མོ་བྱོས་གོ

A: *Ya ya ya*. Bye bye.

ཀ། ཡ་ཡ་ཡ། བདེ་མོ། བདེ་མོ།

B: Now my mind is at ease.

ཁ། ད་སེམས་ར་བདེ་སོང་ནི་རེད།

A: When calling a subordinate, there is a rage.

ཀ། ཡང་ཞོལ་མའོ་ཁ་པར་རྒྱག་དུས་ད། ངར་བཟིག་ཡོད་ནི་རེད།

B: You will probably get heated again.

ཁ། ཡང་ཁ་ངར་རྒྱུ་རེད་མོ།

A: *Ring ring ring*.

ཀ། ཏིར། ཏིར། ཏིར།

B: *Wei.*

ཁ། ཝེ།

A: *Wei.*

ཀ། ཝེ།

19 'By your meat' is an oath commonly sworn especially in pastoral regions. The structure of these oaths most closely approximates "I'll be damned if I…" in English.

B: Oh, oops! *Wei*? Oh no… Ah!	ཁ ཨོ། ད་མ་འགྲིག་ཐལ། ཕྱེ། ཨོ་མ་རེད། ཨ།
A: Ah? What do you mean by "ah"? Ah?	ཀ ཨ། ཨ་བཟེ་ནོ་ཆི་བཟིག་རེད། ཨ།
B: Ah, ah, ah, I didn't know. Um. *Ya*!	ཁ ཨ་ཨ་ཨ། མ་ཤེས་ནི་རེད། ཨུ····ཡ།
A: What's "*Ya*"? Can you get by using "*ya*" for everything, ah?	ཀ ཡ་བཟེ་ནོ། ཡ་བཟིག་གིས་ཡོད་ཚད་ཁྱུག་ག ཨ།
B: That's right. That's right.	ཁ དེ་རེད། དེ་རེད།
A: What's "That's right"? Ah, spineless one, Ah!	ཀ དེ་རེད་བཟེ་ནོ། ཨ། རང་ཚུགས་མེད་ནོ། ཨ།
B: True. True.	ཁ བདེན་གི བདེན་གི
A: I say it even if it isn't true, ah. Cannot even carry a conversation on this telephone of yours, eh!	ཀ མི་བདེན་ན་ར་ངས་བཤད་ནི་ཡིན། ཨ། ཁྱུང་ཁྲིད་ཚོའི་ཁ་པར་དེའི་ནང་ནས་ཁ་བརྡ་ཡེད་ས་མི་འགྲོ་གི ཨེ།
B: Possibly. Possibly.	ཁ ཡིན་ན་ཐང་། ཡིན་ན་ཐང་།
A: Hm. "Possibly"? Uh, if not, then am I wrong? Ah?	ཀ ཧིན། ཡིན་ན་ཐང་། ཨ། མིན་ན་ང་འཚུག་སོང་ནི་མིན་ན། ཨ།
B: Ah! No way. No way. I was wrong. Tell me whatever matter you have. I'll take care of it.	ཁ ཨ། ཆེ་ཡིན། ཆེ་ཡིན། ང་འཚུག་སོང་ནི་རེད། དོན་དག་ཆི་བཟིག་ཡོད་ན་ང་ཤོད་དྲ། ངས་ཐག་གིས་གཅོད།
A: I have nothing to say. The *khashag* called "*The Telephone*" was written by a person under you. Please leave him alone.	ཀ བཤད་རྒྱུ་མེད། ཁ་ཤགས་ཁ་པར་བཟེ་ནོ་དེ་ཁྱོའི་ཁ་ཡོག་གི་མྱི་བཟིག་གིས་བྲིས་ནི་རེད། ཁིར་གེ་ཁ་རོག་ག་ཞོག་ག་ཐོངས།
B: Yes sir.	ཁ ལགས་སོ།།
A: Stitch the mouth of the one who performed *"The Telephone"* with him.	ཀ ཁོར་དགེའི་ཁ་ཤགས་བཤད་གྲོགས་དེའི་ཁ་ཚེམས་མ་ཐོངས།

B: Ah?	ཁ ཨ།
A: *Olé*.	ཀ ཨོ་ལེ།
B: [as himself] Oh, it's difficult to listen to phone calls like that.	ཁ ཨོ། ད་ཁ་པར་དི་མོ་དེ་ཉན་རྒྱུའོ་ར་དཀའ་མོ་རེད།
A: [as himself again] Oh, well, If you're afraid of the difficult ones, there are also some that are easy. If you think it's not true, give me a call.	ཀ ཨོ་ད་དཀའ་མོ་སྐྲག་ན་སླ་མོ་ར་ཡོད་ནི་རེད། མི་བདེན་ན་ཁྱོས་ང་ཁ་པར་བཟིག་རྒྱོབས།
B: *Ring ring ring.*	ཁ ཏིར། ཏིར། ཏིར།
A: *Wei*.	ཀ ཝེ།
B: *Wei*, who are you?	ཁ ཝེ། ཁྱོ་སུ་ཡིན།
A: Why are you asking me who I am? What do you need?	ཀ ཨ་ང་སུ་ཡིན་འདུག་ཁ་རས་ཆེད་རྒྱུས། ཁྱོ་ཆེ་བཟིག་དགོ
B: *Wei*, is Menla there?	ཁ ཝེ། སྨན་བླ་ཨེ་ཡོད་གི
A: I don't know. *Tak!* [sound of hanging up]. [as himself] How simple!	ཀ མ་ཤེས། ཐག ཆེ་ར་སླ་གི
B: [as himself] It's too simple. It is not worth the call I made.	ཁ སླ་རྒྱུའོ་མང་སོང་བཟིག ངས་ཁ་པར་བཏང་ནོའི་ཆ་བ་ར་མེད་གི
A: Well then, I'll do a slow one. There's nothing better than that.	ཀ འོ་ན་ངས་ཁྱོ་དལ་མོ་བཟིག་ཡོང་། དེའི་ཡན་བཟིག་ད་མེད།
B: That's good. *Ring Ring*.	ཁ དི་ད་ཏྲ་གི་མོ། ཏིར། ཏིར།
A: *Wei*, you, who do you need me to call for?	ཀ ཝེ། ཁྱོས། ཁྱོ་སུ་འབོད་དགོ
B: *Wei*, won't you call out for Menla?	ཁ ཝེ། སྨན་བླ་ཅིག་མི་འབོད་ལ།

A: Of course I'll call him, of course I'll call him. He's bit far away, I'll go and call him.	ཀ	ཨ་ལ། ལོས་འབོད། ལོས་འབོད། ཐག་ཅིག་རིང་ར། ང་འབོད་གི་འགྲོ་གོ
B: *Ya ya ya*. Thank you.	ཁ	ཡ་ཡ་ཡ། བཀའ་དྲིན་ཆེ།
A: [derisively, under his breath] Hehe, "thank you." If you need a slow [call], I'll speak with you in an hour.	ཀ	ཧེ་ཧེ། བཀའ་དྲིན་ཆེ། དལ་མོ་ཡས་དགོ་ན་ད་ངས་ཁྱོ་དུས་ཚོད་གཅིག་གི་གཞུག་ནས་ད་བཤད།
A: *Wei*.	ཀ	ཝེ།
B: *Wei*.	ཁ	ཝེ།
A: Ah! Are you still waiting? *Ayoshe*, I looked for him everywhere, but I couldn't find him.	ཀ	ཨ། ད་རུང་བསྒུག་བསྡད་ཡོད་ནས། ཨ་ཡོ་ཤུ་བཞིག་ར། མ་བཙལ་ས་བཞིག་མེད་དྲ། མ་རྙེད་ཐལ་ཡ།
B: *Oya*! Then there's nothing we can do. Thank you!	ཁ	ཨོ་ཡ། ད་བཀོད་པ་ཡོད་ནི་མ་རེད། བཀའ་དྲིན་ཆེ།
A: You needn't say "thank you!"	ཀ	ད་བཀའ་དྲིན་ཆེ་ད་ཟེར་དགོ་ནི་མིན་མོ།
B: [questioningly] *Ya*?	ཁ	ཡ།
A: I never went to look for him!	ཀ	ང་བབ་གི་བཙལ་གི་མ་སོང་ར།
B: Ah! [in surprise]	ཁ	ཨ།

8. Careful Village's Grassland Dispute སེམས་ཆུང་སྡེ་བའི་ས་རྩོད།[1]

A: *Aro*! This year, I went to "Careful Village" to write a *khashag* called "The Careful Village."	ཀ ཨ་རོ། ད་ལོ་ངས་སེམས་ཆུང་སྡེ་བའི་ཟེར་ནིའི་ཁ་ཤགས་བཟིག་འབྲི་རྒྱུ་བཟེ་ཆེད་དུ་སེམས་ཆུང་སྡེ་བ་གཅིག་སོང་ནོ།
B: *Ya*, what was this so-called "Careful Village" like?	ཁ ཡ། སེམས་ཆུང་སྡེ་བ་བདོག་གོ་ཆི་མོ་བཟིག་རེད།
A: Ah, ah, ah… it was a village!	ཀ ཨ་ཨ་ཨ། སྡེ་བ་བཟིག་རེད།
B: If it's called "Careful Village," then it must be a village. But judging by the village's name, you'd have to be very careful when you go there, right?	ཁ སེམས་ཆུང་སྡེ་བ་ཟེར་གོ་དུས་སྡེ་བ་བཟིག་ད་ཡིན་རྒྱུའོ་རེད་དྲ། སྡེ་བ་དེའི་མིང་ང་བལྟས་ན་ཞེ་གི་སེམས་ཆུང་ཡས་འགྲོ་དགོ་ནི་མིན་ནམ།
A: Ah, no, no. It's OK to let your guard down completely when you go there, *aro*!	ཀ ཨ་ཆེ་ཡིན། ཆེ་ཡིན། བབ་ཀི་སེམས་ལྷོད་ལས་བུད་སོང་ཚོག་གི་ཨ་རོ།
B: Ah, ah, ah. *Olémo*! You wouldn't dare go to a place where you would have to go in fear.	ཁ ཨ་ཨ་ཨ། ཨོ་ལེ་མོ། སྐྲག་དགོ་ས་བཟིག་ག་ད་ཁྲོ་འགྲོ་རོགས་མི་ཚོད་མོ།

1 A is voiced by Menla Jyab and B is voiced by Phagmo Drashi.

©2025 Jyab (text)
Thurston & Samdrup (Trans. & Notes), CC BY-NC 4.0 https://doi.org/10.11647/OBP.0452.08

A: Uh, rather than "Careful Village" you could just as easily call it "Kind-Hearted Village." I've never seen such a hospitable village. They couldn't decide where to put me up.[2]	ཀ	ཨ། དེའི་སྒྱིང་ང་སེམས་ཆུང་སྡེ་བ་ཟེར་རོག་གོ་ད་སེམས་བཟང་སྡེ་བ་བཟེ་བཏང་ཚོག་གི དི་མོ་འགྲུལ་བ་ཏུ་ཉིའི་སྡེ་བ་བཞིག་ངས་རིག་མ་སྨྱོང་། ང་བཟེ་ནོ་འཁྱེར་སའི་འཇོག་ས་བཞིག་མི་རྙེད་གི
B: That was just them filling your belly to bursting.[3]	ཁ	ད་དི་བཟོ་རང་ང་བརྒྱུགས་ཚད་པ་བཞིག་ལྟུད་བཏང་ནོ་དི་རེད་མོ།
A: *Ah*, they weren't just hospitable with food. They also draped me in so many silk *khatak* scarves that I resembled a *labtse*.[4]	ཀ	ཨ་ཟས་གིས་མགྲོན་ཁ་ཡས་ནི་ཁེར་མོ་ཆེ་ཡིན། གོས་གིས་ཁ་བཏགས་འཐེན་ནི་ཁེར་རོ་ང་བདོག་གོ་རང་ང་ལབ་ཙེ་བཞིག་འདྲ་བཞིག་གིས་བཏང་བཏང་ཐལ་ར།
B: You got all happy and began to resemble a prayer flag.[5]	ཁ	ཁྲོ་བཟེ་ནོ་རང་ང་དགའ་ཡས་དར་ལྕོག་བཞིག་འདྲ་བཞིག་གི་ལོག་སོང་བཞིག་མོ།
A: Additionally, my timing was excellent. Careful Village was in the middle of a land dispute.	ཀ	དེའི་འཕྲོ་ད་ང་འགྲོ་ཚད་ཏུ་ཉི་ར་བཟེ། སེམས་ཆུང་སྡེ་བ་གིས་རྫ་ས་རྩོད་གོ་ནོའི་སྐང་རེད།
B: So that's good?	ཁ	དི་ད་ཏུ་ཉི་རེད།
A: One was killed over there [in the opposing village], and only three were able to be killed over here [in Careful Village].[6]	ཀ	ཏར་ར་གཅིག་བསད་བཞིག ཚུར་ར་གསུམ་མིན་ནས་མ་སོད་བཞིག་མོ།

2 Implying that all were willing to house him.

3 In the Tibetan context, he is suggesting that this is basic hospitality and nothing special.

4 A *khatak* is a silk scarf, often white, presented to visitors, and important persons. Encouraging him to put it in his pouch suggests possible bribery. Labtse are mountaintop cairns, seen as "consecrated abodes and places of veneration for specific territorial gods" (Tsering 2016, 451).

5 This metaphor suggests that he moved excitedly, dancing like a flag flapping in the wind.

6 The verb used here, *sod* (སོད།), is in the potential form, a peculiar form can be found in Amdo and Old Tibetan expressing the ability of the action denoted by

B: Isn't three enough?	ཁ	གསུམ་ཅིག་ཉུང་སོང་ནི་མིན་ན།
A: There were also many wounded, so don't fret.[7]	ཀ	ཨ་ད་རུང་རྨས་མ་མང་ནི་རེད་གོ ཁྲོ་མ་བྲེལ་ར།
B: As if I was waiting to hear something like that.	ཁ	ངས་དེ་མོ་བཟིག་མ་གོ་བསྡད་ཡོད་ས་ཡོད་དྲ།
A: *Ah*, there are still five who look like they will die, fifty who it appears will definitely not die, and another thirty who are in great pain.	ཀ	ཨ། ད་རུང་འཆི་རྒྱུ་ཡིན་ནི་འདྲ་འདྲ་བཟིག་གི་ལྔ། མི་འཆི་ཁོ་ཐག་ཡིན་ནི་འདྲ་བཟིག་གི་ལྔ་བཅུ། ཚ་ཁོའུ་ན་ཁོའུ་ཅན་བཟིག་གི་སུམ་ཅུ་ཡོད་ནི་རེད།
B: *Un*. That's plenty.	ཁ	ཨུན། ད་ཡོད་གི
A: Uh, and that was the time I arrived. Just think! Isn't that timely!	ཀ	ཨ། དེའི་སྐབས་དེར་ད་ང་ཐོན་བཏང་ནི་རེད། ཁྲོས་འདང་རྒྱོབ་ར་ད་ཐོན་ཚད་རེད་ལ་བཟེ།
B: Maybe so.	ཁ	ད་ཡིན་ནི་ཡིན་རྒྱུའོ་རེད།
A: Moreover, all I had to do was observe closely, and then write extensively about it.	ཀ	དེ་མིན་ནས་ད། ཡང་ངས་མི་འདྲ་བ་བཟིག་བལྟས་བཏང་ངེ། མི་འདྲ་བ་བཟིག་བྲིས་བཏང་རྒྱུའོ་དེ་རེད་དྲེ།
B: Your burden is light!	ཁ	ཁྲོའི་འགན་ཁུར་ལ་ཡང་གི
A: Uh, it **was** light, but with each laughing word that came out of that smiling Village Leader's mouth, my workload got heavier and heavier, *aro*!	ཀ	ཨ། བྱུང་གི་ད་ཅིག་ཡང་ནི་རེད་དྲ། སྡེ་དཔོན་དགོད་ཁ་བོ་དེས་དགོད་ཞོར་ར་ཅིག་བཤད་གི་བཤད་གི་ཇེ་ལྗིད་བཏང་བཏང་ཐལ་ཨ་རོ།
B: Ya, what did the village leader say?	ཁ	ཡ། སྡེ་དཔོན་གིས་ཆི་ཟེར་གི

the verb.

7 In the previous turn, the speaker said *nyungsong* (ཉུང་སོང་།), which could also mean, "too few." Though he means that three is too many, the other speaker interprets it as "too few" and assures him that plenty of others were injured.

A: [in the voice of an elderly man] "*Ya*, I've heard of the one called 'Menla Jyab from Amdo'[8] but I've never had an audience with him. He must be something special, an impressive guy! Hahaha!"	ཀ ཡ་མདོ་སྨད་པ་སྨན་བླ་སྐྱབས་བཟེ་ན་གོ་ནི་ཡོད་དྲ་མཇལ་ནི་མེད། རང་ང་བུ་བཟིག་ཆེ་ཡིན། ཨ་མའི་བུ། ཧ་ཧ་ཧ།
B: [surprised] What was that?	ཁ དེ་ཆི་བཟིག་ཡིན་ནི་རེད།
A: [in normal voice] The village leader laughs with every sentence he speaks.	ཀ ཨ། སྡེ་དཔོན་གིས་ཚིག་རེ་བཤད་ལས་རེ་རེ་དགོད་ནི་རེད་ཡ།
B: Ha! I was startled! What did he say then?	ཁ ཧེ། ངི་བཟོ་རང་ང་ལྷབ་སེ་བཏང་བཏང་ཐལ། ད་ཆི་ཟེར་གི
A: [in the village leader's voice] "So you say you're an 'awtist.' You say you're an 'arthor'. Moreover, you say that you're a so-called 'odist.' That's a heckuva lot of titles for one person, isn't it? Hahaha!"[9]	ཀ ཨ་ད་ཁྲོ་སྒྲིད་རྩིད་པ་བདོག་གོ་ར་ཡིན་ནས་ཟེར་གི རྩམ་པ་པོ་བདོག་གོ་ར་ཡིན་ནས་ཟེར་གི ད་རྩང་སྙན་ནག་པ་བདོག་གོ་ར་ཡིན་ནས་ཟེར་གི མྱི་གཅིག་གི་ཐོག་ན་པ་པོ་ལུང་བ་གང་། ཧ་ཧ་ཧ།
B: There it is again![10]	ཁ ཡང་ཐོན་ཐལ།
A: [as the village leader] "Well, anyway. You are exceptional. Put this *khatak* in the pouch (of your robe). Hahaha!"	ཀ གང་ལྟར། ཡོད་ལ་མེད་ལ་བོ། ཁྲོ་ལ་ཡིན་ནི་རེད། ཁ་བཏགས་འདི་ཁྲེད་དགེས་རུམ་མ་བསྡུས་ཐོངས། ཧ་ཧ་ཧ།
B: He's speaking, so listen!	ཁ སྡེ་བཤད་ཀི་ཞོག་ག་རང་གིས་ཉོན་ན་སྡོད་ཡ།

8 Using མདོ་སྨད་པ།, translated here as 'from Amdo,' as part of one's name is somewhat unusual, and really only used for famous people,

9 In the Tibetan, the Village Leader mispronounces the words "artist," "author" and "poet" (which would be new terms to him), as "person with hair on their legs," "*tsampa*-er," and "melodious black-er."

10 This refers to the Village Leader's laughter.

A: [as the village leader] "*Ah*, it's good that thou camest in general, but it's especially good that thou camest to Careful Village. Hahaha!"

ཀ ཨ་སྐྱིར་ཁྱེད་ཀ་ཕེབས་ནོ་ཧྭ། དེའི་ནང་ནས་སེམས་ཆུང་སྡེ་བ་ཕེབས་ནོ་ཧྭ། ཧ་ཧ་ཧ།

B: Why's that?

ཁ དེའི་རྒྱུ་མཚན་ཆི་བཟིག་ཡིན་ནི་རེད།

A: [as the village leader) "In the past, we of Careful Village weren't this timid around others. This time the weighted blackjacks all fell on our heads.[11] All the village men are over there lying on their beds. Hahaha!"

ཀ སྔུང་ངི་ཆོ་སེམས་ཆུང་སྡེ་བ་གཞན་ན་བསྐོར་ན་དི་མོ་སེམས་ཆུང་བཟིག་མིན་དྲ། ད་ཐེངས་མགོ་སྐོར་ཆོ་འཁོར་ཕྱོགས་བཟིག་གིས་ཚང་མ་ངི་ཚོའི་མགོར་བབས་བཏང་ཐལ། སྡེ་རྒན་གོ་ཉལ་ཡས་བསྡད་ཡོད་ནོ་གན་རེད། ཧ་ཧ་ཧ།

B: *Ya*, is that so?

ཁ ཡ། དི་ཡིན་ན་ཡ།

A: [as the village leader] "You yourself have said that you are both Menla, and a *menpa* (doctor). It's up to you to make all these people stand again. We will run to battle as soon as we get up. Hahaha!"

ཀ ཁྱོ་སྨན་བླ་ར་ཡིན་དྲ། སྨན་པ་ར་ཡིན་བཟེ་རང་གིས་བཤད་གོ་གི ཚང་མ་ཡར་ར་ཅིག་སྒྲོང་རྒྱུའོ་ད་ཁྱེད་ཀ་ཅིག་གསལ། ནམ་ལངས་ན་ནམ་རྒྱུགས་རྒྱུ་གོ ཧ་ཧ་ཧ།

B: Are you satisfied now? So what did you say?

ཁ ད་ཁྱོ་ཨེ་ཆོག་གི ཁྱོས་ཆི་བཟེ།

A: I spoke honestly, "Dear Village leader, that would be difficult. They look badly injured, and they won't be getting up any time soon. What can I do to rouse them?" I said.

ཀ ངས་ར་དྲང་མོར་བཤད་ལ། ཨ་ཁུ་སྡེ་དཔོན་ལོ་ལོ། དི་ད་ཅིག་དཀའ་གི ཁྱོའི་གན་ཚོ་ཉལ་སྲོལ་བཙོག་གི ལངས་རྒྱུའོ་འགོར་གི ངས་ཆི་བཟིག་ཡས་ཡར་ར་སྒྲོང་རྒྱུས་བཟེ་ར།

B: What did he say?

ཁ ཆི་ཟེར་གི

A: [as the village leader] "Hahaha!"

ཀ ཧ་ཧ་ཧ།

B: Now what?

ཁ ཡང་ཆི་མ་ཉན་ནི་རེད།

11 Translated here as "blackjack" (མགོ་སྐོར།) is a long leather strap with a piece of shaped metal attached at the end.

A: [as the village leader] "If a doctor cannot rouse his patients, then there's no way that the patients can rouse the doctor. A doctor should have a solution. Hahaha!"

ཀ། སྨན་པས་ནད་པ་སློང་མི་ཐུབ་ན་ད་ནད་པས་སྨན་པ་བསླང་ངས་ཟེར་རྒྱུ་ཡོད་ནི་མ་རེད། སྨན་པ་བཟིག་ག་བཀོད་པ་ཡོད་རྒྱུའོ་རེད། ཧ་ཧ་ཧ།

B: Now you'd better come up with something fast!

ཁ། ད་རང་གིས་རེམ་མ་བཀོད་པ་འཐེན་ཡ།

A: [as himself] At the first chance I got, I said, "Dear Village Leader, I say that I am a doctor in my compositions, but if a truly wounded man was placed in my care, I wouldn't even know how to check his pulse! By Picasso!"

ཀ། ད་ངས་ར་བཤད་ཅི་ཐུབ་ཡས་བཏང་། ཨ་ཁུ་སྡེ་དཔོན་ལོ་ལོ། ངས་སྒྱུ་རྩལ་བརྩམས་ཆོས་ཀི་ནང་ན་སྨན་པ་ཡིན་བཟེ་སྨ་མོ་བཤད་གོ་ནོ་མིན་ནས། རྨས་མ་ངོ་མ་བཟིག་ལག་ག་བཞག་དུས་དརྩ་ར་ཅིག་ལྟ་ཤེས་ནི་རེད་ན། ཕིས་ཁ་སོ།

B: [incredulously] What did you say? Picasso?

ཁ། ཆི་བཟེ། ཕིས་ཁ་སོ།

A: Uh, I panicked, so I swore by a great artist.

ཀ། ཨ། ང་རང་ང་འཚབ་བཏང་ངས་སྒྱུ་རྩལ་པ་ཆེན་མོ་བཟིག་མཁན་སྐྱེལ་སྐྱུད་ཡེད་བཏང་།

B: *Olé*. Would he believe you if you swore an oath like that?

ཁ། ཨོ་ལེ། དི་མོ་མཁན་བཟིག་བསྐྱལ་ཡས། སྡེ་གི་ཉར་འགྲོ་ནས།

A: [as the village leader] "I believe you since you have sworn by your father!"[12]

ཀ། ད་ཁྲོས་ཕ་རྒྱན་ན་ཚད་བཙུགས་གས་གཅིག་བསྐྱལ་བཏང་ན་ཉར་འགྲོ་ནི་རེད།

B: Oh, he believed you!

ཁ། ཨོ་ཉར་འགྲོ་གོ་ག

12 Here the Village Leader doesn't recognize the name "Picasso" and interprets it according to Tibetan conventions, in which people swear by relatives, for example "by my father's flesh" (ཨ་ཕའི་ཤ།).

A: [village leader's voice] "I believe that you're not a doctor, but you shouldn't keep it a secret that you are a *lama*, it's a matter for all sentient beings. Hehehehehehehe!"

ཀ། སྨན་པ་མིན་ནོ་རྣར་འགྲོ་ནི་རེད་དྲ། བླ་མ་ཡིན་ནོ་ཅིག་གསང་མི་ཉན་གི སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་གི་དོན་དག་ག ཧེ་ཧེ་ཧེ་ཧེ་ཧེ་ཧེ་ཧེ།

B: [chuckling] And you still haven't escaped.

ཁ། ཡང་མ་ཐར་ཐལ།

A: [in normal voice] I was so scared that my hair stood on end. "Dear Village Leader, you're an intelligent person, so how can you say this? Look at the hair on my head, the clothes on my body, and the stubble on my face. Where is there a *lama* like me?"

ཀ། ང་བཟེ་ནོ་སྐྲུག་གས་མགོ་གི་སྐྲུ་ཚོ་ར་ཕྱོགས་སོང་བཟིག ཨ་ཁྲུ་སྡེ་དཔོན་ལོ་ལོ། ཁྱོ་སྐྱི་མཁས་བ་བཟིག་ག་མ་རེག་ག དི་མོ་དི་བཤད་ཉན་ནས། ཁྱོས་ངའི་མགོ་གི་སྐྲ་ལྟོས་ར། ལུས་གི་ལྭ་ལྟོས་ར། ངོ་གི་སྨུར་ལྟོས་ར། ང་འདྲ་འདྲའི་བླ་མ་བཟིག་ཡོད་ནས།

B: What did he say then?

ཁ། དི་བཟེ་ན་ཆི་ཟེར་གི

A: *Hehe*! He had some things to say, *aro*! [as the village leader] "I've seen faces on *tangka* paintings, and Tri Ralpachen's[13] head was like that. People say I don't know anything, but I've been around the block a few times. All those who don't like Tibetan clothes, and don't wear Chinese clothes, wear clothes like this. Whiskers grow on your face even if you are a *lama*, nobody is planting them."

ཀ། ཧེ་ཧེ། སྡེ་གི་དེའི་ཚོད་ཀི་བཤད་རྒྱུ་ཡོད་ཀི་ཨ་རོ། ངས་ཐང་ཀ་གི་ངོ་ནས་རིག་སྒྲོང་ནི་རེད། ཁྲི་རལ་པ་ཅན་གི་མགོ་ར་དི་མོ་བཟིག་རེད། མི་ཤེས་བཟེ་རུང་བསམ་ཤེས་རེད། བོད་ལྭ་མི་དགའ་ནོ། རྒྱ་ལྭ་མི་གོན་ནོ་ཚང་མས་དི་མོ་གོན་ཡོད་ཀི ཁ་སྨུ་ངོ་སྨུ་བཟོ་བཏབ་ནི་མ་རེད། སྐྱེས་རྒྱུའོ་རེད། བླ་མ་ཡིན་རུང་ར་ཟེར་ཡ།

B: That's right. I think that's definitely true.

ཁ། དེ་བཟོ་རེད། ལོས་བདེན་འདོད་གི

13 Tri Ralpachen (c. 805–c. 838) was one of the three dharma kings of Tibet, and the penultimate king of the Tibetan empire.

A: [in normal voice] So then I also sincerely explained, "If I were a *lama*, then my monastery would be a distillery, my monks would not have perfected the study of the "perfection of wisdom" sutra, and they would have attained perfection only in smoking cigarettes. If there is a *lama* like this, let alone in the next life, would the government[14] even accept him?"

ཀ། ད་ངས་ར་སེམས་གཏིང་ནས་འགྲེལ་བཤད་བཟིག་བརྒྱབ་བ། ང་བླ་མ་བཟིག་ཡིན་དུས། ངའི་དགོན་པ་དེ་ཆང་བཙགས་ས་བཟིག་ཡིན། ངའི་གྲྭ་བ་ཚོ་ར་ཕར་ཕྱིན་སྦྱངས་ངས་པ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་སོང་ནི་མིན། ཐ་མག་འཐེན་ནས་མཐར་ཕྱིན་སོང་ནི་ཡིན། དེ་མོ་བླ་མ་བཟིག་ཡོད་དུས་ད་ཕྱི་མ་མ་དགོ་གོང་མ་ཚང་གིས་ར་ཁས་ལེན་ནས།

B: That was direct. What did the village leader say?

ཁ། ད་དྲང་མོར་བཤད་བཟིག་གོ ཨ་ཁུ་སྡེ་དཔོན་གིས་ཆི་ཟེར་གི

A: [as the village leader] "Uh, I know, I know. Then swear that everyone in your work unit doesn't call you, 'Alak'"[15] [in a normal voice] he said.

ཀ། ཨུ། ཤེས་ནི་རེད། ཤེས་ནི་རེད། ཁྱེད་ཚོའི་ལས་ཁུངས་གི་ཚང་མས་ཁྱོའི་མྱིང་ང་ཨ་ལགས་མི་ཟེར་བཟེ་མནའ་བཟིག་སྐྱོལ་ཟེ་ཡ།

B: But that's just a name your co-workers came up with themselves.

ཁ། དེ་ལས་ཁུངས་གིས་དེ་ཚོས་རང་ང་བཏགས་ནི་རེད་མོ།

A: [normal voice] Eh, I said that too, but that old man was stubborn. [as the village leader] "So anyway,

ཀ། ཨེ་ངས་ར་དེ་བཟེ་ར་རྒད་པོ་དེར་སྒྲུལ་རྒྱུ་བཟིག་མེད་གི ད་གང་ལྟར།

The disputes of men are like unbreakable boulders,

ཕོ་གྲོད་པ་བོང་ཞིགས་རྒྱུ་མེད།།

The disputes of women are like juniper that doesn't rot.

མོ་གྲོད་ཤུག་པ་རུལ་རྒྱུ་མེད།།

---

14 The Tibetan term *gongma tshang* (གོང་མ་ཚང་།) is traditionally a way of referring to emperors and their officials. Here, however, it is used to refer to the government as it is sometimes used today.

15 Alak is a common term of respect used in Amdo for reincarnate *lama*.

For the whole business of this grassland dispute, we will entrust it to you. Hehehe."		ད་ཐེངས་གི་ས་རྩོད་གི་དོན་དག་དི་ད་མགོ་ཛ་མ་བར་ཀྲེད་པ་ཁྱེད་ཀ་གཅིག་གཏད་རྒྱུ་ཡིན། ཧེ་ཧེ་ཧེ།
B: So, there's no way you can say "yes!"	ཁ	ད་ཁྱོས་ཡ་ཟེར་ཉན་ནི་མ་རེད་གོ
A: [chuckling] I did say, "Yes."	ཀ	ངས་ར་ཡ་བཟེ་བཏང་ཡ།
B: Ah, how could you?[16]	ཁ	ཨ། འདི་ད་ཤི་ཐལ་ཡ།
A: Uh, I had to learn about this matter regardless—I had no choice![17]	ཀ	ཨུ། གང་ལྟར་ངས་དོན་དག་འདིར་རྒྱུས་ལོན་བཟིག་ཡེད་དགོ་གི བཀོད་པ་མེད་ལ།
B: It's OK to learn about it, but you can't be a fake *lama.*	ཁ	རྒྱུས་ལོན་ཡས་ན་ཆོག་གི་ར། བླ་མ་རྫུན་མ་བཅའ་ཉན་ནི་མ་རེད་གོ
A: I thought of that too, so I spoke even better than a real *lama*!	ཀ	ངས་ར་དེ་འདང་བརྒྱབ་བས་ད་བླ་མ་ངོ་མ་བཟོའི་ཡན་བཟིག་བཤད་བཏང་ཡ།
B: [incredulously] *Ya*?!?!	ཁ	ཡ།
A: [in normal voice, addressing the village leader] "Uh, well, my previous incarnations thought of nothing but religion, but I'm one of those who can't even deal well with the secular."	ཀ	ཨ། ད་སྐུ་ཚེ་སྔོན་མ་རིག་ག་བཟོ་སྔེ་ཆོས་མིན་ནས་བསམ་རྒྱུ་ཡོད་ནི་མ་རེད་དྲ། ང་ད་འཛིག་རྟེན་ན་ར་ཨད་རྫ་བཟིག་མི་འཁྲོངས་ནོའི་གྲུབ་ཀ་དི་རེད།
B: In saying so, you agreed that you are a *lama*.	ཁ	བཤད་ཀི་བཤད་ཀི་བླ་མ་ཡིན་ནོ་ཁས་བླངས་བཏང་བཟིག་མོ།
A: That's right, but I kept it a secret that I'm fake.	ཀ	དི་རེད་དྲ། རྫུན་མ་ཡིན་ནོ་གསང་བཏང་ནི་རེད་ཡ།
B: That's what I was saying!	ཁ	དི་བཟེ་ནས་ཡ།

16 The Tibetan phrase *dida shi thal* (འདི་ད་ཤི་ཐལ།), literally something like "he's dead," is used to complain that someone is making a poor decision.

17 He must learn about it, because he's still planning to write a script about his trip.

A: Maybe so, but they'll figure it out in the end.	ཀ	དི་ཡིན་རུང་མཐའ་མ་བཟིག་ག་ཤེས་འགྲོ་ནི་རེད།
B: When they find out you'll be gone, and they'll be finished!	ཁ	གཅིག་ཤེས་དུས་ད་ཁྱོ་ཤོར་སོང་ནི་རེད་དྲ། ཁེར་ཚོ་ཚར་སོང་ནི་རེད་ཡ།
A: Uh, it's not like I'm the only heartless person who has cheated these kind-hearted Careful Villagers. Put another way: I'm here only to learn and won't profit by it, *aro*!	ཀ	ཨ། སེམས་ཆུང་སྡེ་བ་སྐྱི་སེམས་མེད་ཡོང་ངས་སེམས་བཟང་ཚོའི་མགོ་གཡོག་ནོ་ང་ཁེར་མོ་ཆེ་ཡིན། ཡང་གཅིག་བཤད་ན་ངས་རྒྱུས་ལོན་ཡེད་ནོ་མིན་ནས་རྒྱུ་ལེན་ནི་མ་རེད་གོ་ཨ་རོ།
B: I don't know about that… And then?	ཁ	དི་ཤེས་ནི་མ་རེད། དི་ནས།
A: Uh, then, pretending that I am [a *lama*], I upbraided the village leader.	ཀ	ཨ། དི་ནས་ད་ངས་ར་ཅིག་ཡིན་ཁ་བོ་ཡས་སྡེ་དཔོན་ན་བཀའ་བསྐྱོན་གནང་བཏང་།
B: You've grown bold before they've even given you any money.	ཁ	རྒྱུ་མ་འབུལ་གོང་བཟིག་གི་གྲུས་བ་ཉན་ཐལ།
A: Uh, "*Ah* karmically-wicked ones! Why did none of you think to contact me about this important issue until now?"	ཀ	ཝུ། ཨ་ལས་ངན་ཚོ། དོན་དག་འདི་མོ་ཆེ་བཟིག་བྱུང་བཏང་ངས་ད་རགས་གོ་ང་བརྡ་བཟིག་མི་གྲུག་སྲོལ་ཡོད་ནས།
B: Wouldn't you help them attack (if they asked you)?	ཁ	ཁྲོས་ར་རྒྱུགས་རོགས་ཡེད་ལ་བཟེ་ནི་མིན་ན།
A: [in normal voice, to B] I can't do much, but I would help do rituals on their behalf.	ཀ	ངས་ཆེ་བཟིག་བ་ནི་མ་རེད་དྲ། ཆོས་རེ་བཅའ་རོགས་ཡེད་ནི་རེད།
B: You bullshit without thinking!	ཁ	ལབ་གྲུག་རྒྱུའོ་ད་འདང་གྲུག་མི་དགོ་གི
A: [back to the village leader] "You are the village leader! You can't rest there so comfortably."	ཀ	ཁྲོ་སྡེ་དཔོན་རེད། བདེ་མོ་ཡས་འདུག་ས་ཡོད་ནི་མ་རེད་ཡ།
B: So, what should he do?	ཁ	ད་ཆི་བཟིག་ཡེད་དགོ་ནི་རེད།

A: "Now, you've fought though you said you wouldn't fight; and you've killed though you said you wouldn't kill. Hold a meeting tomorrow for the entire village; the *lama* will come to resolve this dispute.[18] If you're going to obey, say, 'Yes sir.' If you don't accept, then I'll go away!" I said.

ཀ ད་ས་མི་རྩོད་བཟེ་རུང་བརྩད་བཏང་བཟིག སྲི་མི་གསོད་བཟེ་རུང་བསད་བཏང་བཟིག ནངས་ཀ་སྡེ་བ་སྡེ་འཚོགས་རྒྱོབས། གྱོད་ཛ་མ་གཅོད་ཀི་བླ་མ་ཡོང་། བཀའ་རྩི་རྒྱུ་ཟེར་ན་ལགས་སོ་བཟེ། ཁ་མི་ལེན་ཟེར་ན་ཕྱིར་ར་འགྲོ། བཟེ་ར།

B: What did they say?

ཁ ཆེ་ཟེར་གི

A: [hollering] "Yes sir! Yes sir!" [normal voice] they said sounding like the Chabcha earthquake, *aro*.[19]

ཀ ལགས་སོ། ལགས་སོ། ཟེར་གི་ར་ས་ཆབ་ཆར་ས་འགུལ་བརྒྱུགས་ནི་འདྲ་བཟིག་རེད་ཨ་རོ།

B: So that day was nice, but the next day must have been difficult.

ཁ དེའི་ཉིན་དཀར་ད་བསོ་གི་ར། ཕྱིའི་ཉིན་དཀར་དཀའ་རྒྱུ་རེད་ཡ།

A: That next day, everybody gathered together: from those with white teeth to those with white hair,[20] the living and the dead!

ཀ དེའི་ཕྱིའི་ཉིན་དཀར་ད་སེམས་ཆུང་སྡེ་བ་གི་སོ་དཀར་ནས་མགོ་དཀར་ཤི་གསོན་གཉིས་ཀ་མཉམ་གི་འཚོགས་ཐལ།

B: [stunned] What did you say? The dead? The dead came back?

ཁ ཆེ་བཟེ། ཤི་བོ་བཟློ། ཤི་བོ་བཟློ་ར་ཕྱིར་ར་ཐོན་བཏང་ནི་རེད།

A: Oh… no. I was saying the mature and the immature, both the maimed and the not maimed, many of them gathered.

ཀ ཨོ། མ་རེད་གོ ཆུང་མ་ཡིན་མིན་གཉིས་ཀ རྨས་མ་ཡིན་མིན་གཉིས་ཀ་མང་མ་བོ་འཚོགས་ཀི་བཞག་བཏང་བཟེ་ནས་ཡ།

B: Oh, and the charlatan might also be revealed.

ཁ ཨོ་ད་རྫུན་མ་བོ་ར་ལྷང་ང་འབུད་ཀི

18 ཛ་མ་གཅོད། literally means "cut the tail," but here it is used to settle, mediate, or resolve the he dispute.

19 This is likely a reference to large earthquake in Chabcha (Ch., Gonghe) County in 1990, during which a dam broke, and that this and similar phrases below may allude to this event.

20 Here this means both young (with white teeth) and old (with white hair).

A: Uh, again the village leader went first. [in the village leader's voice] "Hey You guys! Pipe down! Pipe down! Don't push and don't crowd! We are here to worship the *lama* not to chase him away. Having come to our gate, how could we not get an audience?"	ཀ། ཨ། ཡང་སྔོན་མ་བོ་ཨ་ཁྲུ་སྡེ་དཔོན་རེད། ཨ་རོག་ཚོ། ཀུར་མ་རྒྱག ཀུར་མ་རྒྱག མ་བཙང་ར་མ་བཙང་། བླ་མ་མཇལ་གོ་ནོ་མིན་ནས་བདའ་གོ་ནི་མ་རེད་མོ། སྒོ་ཁ་ཕེབས་བཏང་ན་མཇལ་ཁ་མི་ཡོང་ང་གང་ང་འགྲོ་རྒྱུས།
B: They will get an audience, but they'll be worshipping the wrong one.	ཁ། མཇལ་ཁ་ད་ཡོང་རྒྱུ་རེད་དྲ། མཇལ་སོ་འཆུག་སོང་ནོ་མིན་ནས།
A: In the blink of an eye, a countless amount of *khatak* were in front of me and "human heads" had fallen before me in greater number than the people there.	ཀ། བལྟས་བལྟས་རིག་རིག་ག་ངའི་སྔོན་ན་ཁ་བཏགས་ཁ་གྲངས་མི་ལོན་ནི་བཞིག་གི་ཁ། མྱི་མགོ་བཟེ་ནོ་མྱི་དེ་ཚོའི་མི་ཚད་ནི་བཞིག་བབས་བཏང་ཐལ།
B: What did you say? Human heads fell before you?	ཁ། ཆི་བཟེ། ཁྱོ་སྔོན་ན་མྱི་མགོ་བབས་བཏང་ཐལ།
A: *Olé*! The number of people on each was different, just as they have different values if you take them to a mall.	ཀ། ཨོ་ལེ། ད་ཐོག་གི་མྱིའི་ཁ་གྲངས་ར་མི་གཅིག་གི་ར། ཐོག་ཁང་ང་སོང་ན་རིན་ཐང་ར་མི་འདྲ་གི་མོ།
B: Oh, you're talking about money?[21] The 5s and 10s, 50s and 100s each have different images on them, and their values are different from each other. But you can't keep them.	ཁ། ཨོ་སྒོར་མོ་བཟེ་ནས། དེ་ད་ལྔ་ཤོག་བཅུ་ཤོག ལྔ་བཅུ། བརྒྱ་ཤོག་རེ་རེ་ཐོག་ན་རི་མོ་རེ། རིན་ཐང་འདྲ་ནི་མ་རེད་དྲ། རང་གིས་ཡིད་ཉན་ནི་མ་རེད་གོ
A: Oh! [chuckling] I put them in my pouch!	ཀ། ཨོ། ཟུམ་མ་བསྐུས་བཏང་།

21 This is likely a reference to the third or fourth series of Chinese RMB, both in use at the time of the performance, with the latter featuring images of different ethnic minority groups on different denominations.

B: *Ah*? But then didn't you say that you were only there to learn, and wouldn't profit by it?	ཁ	ཨ། འོ་ན་ཁྱོས་རྒྱུས་ལོན་མིན་ནས་རྒྱུ་མི་དགོ་བཟེ་ནི་མིན་ནས།
A: Uh, I forgot about that as soon as I saw the riches, *aro*.	ཀ	ཨ། རྒྱུ་རིག་བཏང་ན་བརྗེད་འགྱོ་གི་ཨ་རོ།
B: I thought that you'd do that from the start.	ཁ	ངས་ར་དིང་མ་བཟིག་གི་དི་ཡེད་རྒྱུ་རེད་འདོད་ལ་མོ།
A: Uh, then I gavest an oration.	ཀ	ཨ། ད་ངས་གསུང་བཤད་གནང་བཏང་།
B: What did you say?	ཁ	ད་ཆི་བཟེ་ནས།
A: "Uh, now all of you shut up!"	ཀ	ཨ། ད་ཚང་མ་ཁ་རོག་ག་ཅིག་སྡོད།
B: [now as an audience member] We're making no sound.	ཁ	ཁ་བཟིག་གྱུག་གི་མེད།
A: "Don't make the children with bright futures cry."	ཀ	བྱ་ལམ་མ་འགྲོ་རྒྱུའི་ཞ་ཡས་ཊུ་གི་མ་འཧྲུག་ར།
B: Such a strict *lama*.	ཁ	དི་མོ་བླ་མ་བཙན་པོ།
A: I'm not stunning, but I am strict. I speak little, but I would bend over under stress.[22]	ཀ	ང་ཙ་ཡ་བཟིག་མིན། བཙན་པོ་བཟིག་ཡིན། ཙ་གེ་ཙི་གེ་བཤད་ལ། བཙེར་རས་ཡོང་ན་སྒུར་ར།
B: Is that the way a *lama* should speak?	ཁ	དི་བཟོ་བླ་མ་བཟིག་གི་བཤད་སྟོལ་ཡིན་ནི་ར་མིན་ནི་རེད་གོ
A: Uh, "but you all don't know the things I know. If you knew them, you would know whether or not I am a real *lama*."	ཀ	ཨ། འོན་ཀྱང་ངས་ཤེས་ནོ་ཁྱེད་ཚོས་མི་ཤེས། དི་ཤེས་རྒྱུ་ན་ང་བླ་མ་ཡིན་མིན་ར་ཁྱེད་ཚོས་ཤེས།
B: So, no one knows other than me.	ཁ	དི་ད་ངས་མིན་ནས་མི་ཤེས་ཀི་རེ།

22 Translation aims to replicate the repeated uses of *ts* sounds in the original.

A: "Uh, so if there is anyone who says that I am not a *lama*, then get out!"	ཀ ཨ་ད་བླ་མ་མ་རེད་ཟེར་ནི་ཡོད་ན་མར་བཟིག་ག་སོང་།
B: [as an audience member again] I must sit there biting my lips.	ཁ མ་ཁར་སོ་བཏབ་བས་འདུག་རྒྱུ་གོ
A: "These Tibetan land disputes are disputes over water and land. Put clearly, fights over there and fights over here and all people fighting together, they're still just fights."	ཀ བོད་ཀི་ས་རྩོད་ཟེར་གོ་ནོ་འདི་ས་རྩོད་ཆུ་རྩོད་རེད། དི་ར་གསལ་པོ་ཡས་བཤད་ན། ཕར་རྩོད་ཚུར་རྩོད་ཚང་མ་མཉམ་རྩོད། རྩོད་པ་རེད།
B: They know that!	ཁ དི་ད་ཤེས་རྒྱུ་རེད་དྲ།
A: "Uh, this fighting is a good tradition. Uh, we fought starting from Tri Ralpachen's time. At that time, they had disputes over territory, but they didn't fight over grass. Now, they fight over grass but not territory. Although the goals were different, they were, to put it simply, fights. You need to fight, so keep fighting!"	ཀ ཨུ། རྩོད་རྒྱུའོ་འདི་སྲོལ་རྒྱུན་བཟང་ང་བཟིག་རེད། ཨ། ཁྲི་རལ་པ་ཅན་གི་རིང་ནས་བུད་ལས་ད་བརྩད་ནི་རེད། སྐབས་དེར་ས་བརྩད་ནོ་མིན་ནས་རྩྭ་བརྩད་ནི་མ་རེད། ད་ལྟ་རྩྭ་བརྩད་ནོ་མིན་ནས་ས་བརྩད་ནི་མ་རེད། སོ་སོའི་དམིགས་ཡུལ་མི་གཅིག་ནོ་མིན་ནས་མདོ་རྩ་བཤད་ན་རྩོད་པ་རེད། རྩོད་དགོ་ནི་རེད་མུ་མཐུད་དུ་རྩོད།
B: So, they won't ever finish fighting?	ཁ ད་བརྩད་ལས་ཚར་རྒྱུ་བཟིག་མེད་ནི་ཨེ་རེད།
A: [to B] Uh, as long as there is life on this planet, there will be fighting.	ཀ ཨ་འཛིག་རྟེན་གི་འཚོ་བ་མ་ཚར་ན་འཛིག་རྟེན་གི་རྩོད་པ་ཚར་ནི་མ་རེད།
B: But if you keep fighting, then your shepherds and goatherds will be no more.	ཁ ད་བརྩད་ཀི་བརྩད་ཀི་ཁྱེད་གི་ར་རྫི་ལུག་རྫི་ཚོ་ར་ཚར་གི
A: Uh, the things that should finish must finish. This world must end. I must speak thus, and I must obtain what I seek.	ཀ ཨ། ཚར་རྒྱུ་བཟིག་ཚར་དགོ་ནི་རེད། འཛིག་རྟེན་འདི་འཛིག་དགོ་ནི་རེད། ངས་འདི་མོ་འདི་བཤད་དགོ་ནི་རེད། བསམ་དོན་བཟིག་འགྲུབ་དགོ་ནི་རེད།
B: It's certain you will.	ཁ འགྲུབ་རྒྱུ་ཡིན་ནོ་ཁོ་ཐག་རེད།

A: When you say it like that, now I understand something.	ཀ	དེ་ཡས་བཤད་ལས་ཡོང་ན་ད་ཡང་ངས་གཅིག་ཤེས་ཐལ།
B: What is it?	ཁ	ཆི་བཟིག་རེད།
A: [speaking again to the villagers] "And if I speak clearly about this grassland dispute here, it's just a dispute."	ཀ	ད་ཐེངས་ཀི་ས་རྩོད་འདི་ར་གསལ་བོ་ཡས་བཤད་ན་རྩོད་པ་རེད།
B: They know that already.	ཁ	དེ་ཁོ་ཚོས་ར་ཤེས་ནི་རེད་ཡ།
A: "Well, if there is a dispute, then there must be a reason for it. I need that reason. If you all don't tell me that reason, then I won't understand it at all. If one knows the reason, then it's easy to fight."	ཀ	ཨ། རྩོད་པ་ཡས་ན་དེར་རྩ་བ་དགོ་ནི་རེད། དེའི་རྩ་བ་ཁྱོ་ཚོས་མ་བཤད་ན་ངས་རྩ་བ་ནས་ཤེས་ནི་མ་རེད། རྩ་བ་ཤེས་སོང་ན་ད་རྩོད་རྒྱུའོ་སླ་མོ་ཡིན་ནི་རེད།
B: You're going to sit there and say it's easy!	ཁ	ཁྱོས་སླ་མོ་བཤད་ལས་བཙོག་གས་འདུག་རྒྱུ་རེད།
A: [to B] Uh, but if you think about this simple matter, then it might be difficult.	ཀ	ཨ། དོན་དག་སླ་མོ་འདི་འདང་བརྒྱབ་ན་དཀའ་མོ་ཡིན་ན་ཐང་།
B: Who knows if it is a simple matter, as it's difficult even to get it out of your mouth.	ཁ	དོན་དག་སླ་མོ་ཡིན་འདུག་སུས་ཤེས་ར། ཁྱོའི་ཁ་ནང་ནས་ཡོང་རྒྱུའོ་ཅིག་དཀའ་གི་བཟེ་ན་མིན་ནས།
A: [to the villagers] "You're still definitely going to fight. So, let's make some simple arrangements. If you will obey, then say 'Yes sir!' If you do not agree, I'll leave."	ཀ	ད་རུང་རྩོད་རྒྱུའོ་ཁོ་ཐག་རེད། ད་སླ་མོ་ཡེད་ལ་བཀོད་སྒྲིག་ཡེད། བཀའ་བརྩི་རྒྱུ་ཟེར་ན་ལགས་སོ་བཟེ། ཁ་མི་ལེན་ཟེར་ན་ཕྱིར་ར་འགྲོ།
B: And they probably said, "Yes sir! Yes sir!" sounding like an earthquake.	ཁ	ལགས་སོ། ལགས་སོ། ཡང་ས་འགུལ་བརྒྱུགས་ནི་འདྲ་བཟིག་ཡིན་རྒྱུའོ་རེད།

A: Uh, "I'll ask first, and then you respond."	ཀ ཨུ། གོང་ནས་ངས་འདྲི། ཞོལ་ནས་ཁྱོ་ཚོས་ལན་ཐོབས།
B: Now hurry up and speak.	ཁ ད་རེམ་མ་ཅིག་ཤོད་ལ་ཐོངས།
A: "First, Village Leader, stand up!"	ཀ ཐོག་མར་ཨ་ཁུ་སྡེ་དཔོན་ཡར་ར་ལོངས།
B: Will you make that old man laugh again?	ཁ ཡང་རྒད་པོ་དགོད་གི་འཇུག་རྒྱུ་ནས།
A: [to the village leader] "*Ya*, speak without laughing! Disputes are disputes. We need to make it easy by fighting. What's the reason that neither you Careful Villagers nor they can make it simple by fighting?	ཀ ཡ། མ་དགོད་ལ་ཤོད། རྩོད་པ་རྩོད་པ་རེད། བརྩད་ལས་སླ་མོ་གི་གཏོང་དགོ་ནི་རེད། ཁྱོ་ཚོ་སེམས་ཆུང་སྡེ་བ་ར་ཁོ་ཚོའི་སྡེ་བ་གཉིས་ཀ་བརྩད་ལས་སླ་མོ་མི་ཡོང་ནོའི་རྒྱུ་བ་གང་ང་ཐུག་ནི་རེད།
B: *Ya*, now the village leader will speak.	ཁ ཡ་ད་སྡེ་དཔོན་གིས་བཤད་རྒྱུ་རེད་གོ
A: [in the leader's voice] "Goodness! Starting from the old times we took turns leading off horses and killing people. Hehehe! Oh! I'm not allowed to laugh."	ཀ ཐལ་ར་ཅིག་གི ངི་ཚོས་འཇིག་རྟེན་རྙིང་བའི་རིང་ནས་བུད་ལས་རྟ་འདེད་རེས་མི་གསོད་རེས་ཏག་ཏག་ཡས་བསྡད་ནི་རེད། ཧེ་ཧེ་ཧེ། ཨོ། དགོད་ཉན་ནི་མ་རེད།
B: But the old world is past. We have to speak about the new society.	ཁ ད་འཇིག་རྟེན་རྙིང་བ་རྙིང་སོང་བཞག སྤྱི་ཚོགས་གསར་བ་བཤད་དགོ་ནི་རེད།
A: [as the village leader] "For us, there's no old and new. If it weren't for the hiatus of '58 and the Cultural Revolution,[23] more than a few people from both sides would be no more. Hehehe."	ཀ ངི་ཚོའི་བར་ར་གསར་རྙིང་གི་ཅང་དགོ་ནི་མ་རེད། ང་བརྒྱད་ར་རིག་གནས་གསར་བརྗེ་གིས་དལ་འགོར་མི་ཡེད་རྒྱུ་ན་ཕར་ཚུར་ར་གསོད་རེས་ཡས་ཅིག་ག་གཏུགས་གས་བཞག་ཡོད། ཧ་ཧ་ཧ།

23 1958 is the year of a revolt, the end of gradualist policies for integrating Tibet into the still-young PRC, and also a famine. Tibetans traditionally refer to 1958 as the dividing point between the "old society" and the "new society." The Cultural Revolution (1966–76) was a ten-year period of chaos that disrupted the entire nation. For more on the experience of 1958 in Amdo, see Weiner 2020.

B: Are you satisfied? You wouldn't be able to find a response to that.	ཁ ད་ཁྱོ་ཨེ་ཚོག་གི ལན་འདེབས་རྒྱུ་ར་མི་རྙེད།
A: [as himself, speaking to the village leader] "Uh, Village Leader! Speak plainly without mixing the old and new. Why did things go bad this time? There must be something to fight over," I said.	ག ཨ། ཨ་ཁྲུ་སྡེ་དཔོན། གསར་རྙིང་མ་འདྲེས་གསལ་པོར་ཤོད། ད་ཐེངས་ཆི་བཟིག་ག་མ་འཁྲིག ཚོད་རྒྱུ་བཟིག་ཡོད་རྒྱུའི་རེད་བཟེ་ར།
B: If there was nothing to fight about, would there be a dispute?	ཁ ཚོད་རྒྱུ་བཟིག་མེད་ལ་ཚོད་པ་ཡེད་ནི་ཨེ་རེད།
A: [as the village leader] "Things can't be hidden from the *lama* or from the next rebirth,[24] but the reason for the fight is no good."	ག བླ་མ་གསང་ང་ཕྱི་མར་གསང་། ཚོད་རྡོ་ཅིག་བཙོག་ནི་རེད།
B: That's probably right.	ཁ དེ་མོ་བཟིག་ཡིན་རྒྱུ་རེད།
A: [as the village leader] "Do you know the household responsibility system?"[25]	ག འགན་གཙང་ལེན་ཁྲིམས་ཤེས་ཀ་བཟེ།
B: I certainly do know it.	ཁ ད་དེ་ལ་ཤེས་ནི་རེད།
A: [in the voice of the village leader] "*Olé*! When the livestock were divided up [among individual households], and they had constructed fences in each place, and each family was allotted a mountain pass, they let their horses stray into our sheep."[26]	ག ཨོ་ལེ། རྒྱུ་ཟོག་སྒེར་ར་བགོས། ས་རེར་ར་རེ་འཐེན་ནས། ཁྲིམ་རེར་ལ་རེ་ཁྲིན་ནས་བཞག་ཡོད་དུས། ལ་ལོ་ཆོ་ལ་ཧ་ཚོའི་ནང་ང་ཡོང་གི་བཞག་བཏང་ནི་རེད།
B: So, give them back!	ཁ དེ་ཕྱིར་ར་སྐྱོད་ལ་ཐོངས་མོ།

24 This is a traditional expression suggesting that the speaker must be truthful.

25 A government policy in agricultural and pastoral communities instituted in 1978.

26 *Laha* (ལ་ཧ།) is a term used in Amdo for an extremely woolly breed of sheep that are not native to the Tibetan Plateau.

A: "Uh, how much can a few horses eat? But we can't lose our pride! We said that if they don't pay a fee, we won't return their horses."

ཀ། ཨ། ལ་ལོ་འགའ་གི་ཆི་ཟ་རྒྱུ་ར། ངི་ཚོའི་ལ་རྒྱ་འཚོར་མི་ཉན་གི སླ་བཟིག་མ་བྱིན་ན་ཕྱིར་ར་མི་སྟེར་བཟེ།

B: So, they can pay it.

ཁ། དི་བྱིན་བཏང་ན་ཆོག་གི་མོ།

A: "Uh, they didn't pay, so we weren't happy, and now we are at odds."

ཀ། ཨ། མ་བྱིན་ནི་རེད། མ་དགའ་ནི་རེད། ད་མ་འཁྲིག་ནི་རེད།

B: Now things have escalated.

ཁ། ད་དོན་དག་ཇེ་ཆེར་བུད་ཐལ།

A: "From that day on, we grew accustomed to taking turns butchering any who came onto our lands."

ཀ། དེའི་ཉིན་དཀར་ནས་བུད་ལས་ད་སུ་སུའི་ས་ཐོག་ག་སོང་ན་བཤའ་རེས་ཡེད་རྒྱུ་བཟིག་ལོབས་ཐལ།

B: [addressing the village leader] What did you say? You butchered those that came on your land?

ཁ། ཆི་བཟེ། ས་ཐོག་ག་བུད་སོང་ན་བཤས་འཛོག་ནི་རེད།

A: "We butchered them! We butchered as many as we could catch. If we couldn't catch them, then they got away."[27]

ཀ། བཤའ་ནི་རེད། ངུ་ཟིན་ན་ངུ་བཤའ་ནི་རེད། མ་ཟིན་ན་ཤོར་འགྲོ་ནི་རེད།

B: [directly to the village leader] Oh, so if one rode a great horse one would escape.

ཁ། ཨོ། ད་རྟ་ཙ་ཡ་བཟིག་ག་ཞོན་མེད་ངུས་འཚོར་ནི་མ་རེད།

B: Who's saying that? *Your* livestock ride horses.

ཀ། ཨ། འདིས་ཆི་ཟེར། ཟོག་རྟ་ཞོན་བཟིག་གང་ན་ཡོད་ནས་ཆི་གོ

A: [interceding] Uh, the old man was talking about livestock!

ཀ། ཨེ། སྡེ་གི་རྒད་པོས་ཟོག་ཟེར་གོ་ནི་རེད་ཡ།

B: [addressing A again] Oh, I thought they would butcher people.

ཁ། ཨོ། ང་བཟེ་མྱི་བཤའ་ནས་ན་འདོད་ལ།

27 This could refer to both villages.

A: [under his breath] That would be a hospital.	ཀ། སྨན་ཁང་ཡིན་ས་ཡོད་ཀི་ར།
B: [to A] *Ya*, what did he say then?	ཁ། ཡ་ད་ཆི་ཟེར་གི
A: [as the village leader] "*Ya*, so if you're going to butcher them, then I'll butcher them too, and let's slaughter as many as we can!"	ཀ། ཡ་ད་བཤའ་རེས་ཡེད་ན་བཤའ་རེས་ཡེད། ཞེ་བསམ་པས་བཤའ་རེས་བཟིག་ཡེད།
B: It was probably a complete slaughter!	ཁ། བབ་ཀི་རྙོག་བཏང་ས་ཡོད་ཀི་གོ
A: *Ala*! Those evil ones grew more and more accustomed to butchering, and even grew accustomed to cleaving.	ཀ། ཨ་ལ། ངོ་རྫོགས་རྒྱུ་ཆ་བོ་བཤའ་རྒྱུའི་ལོབས་ཀི་ལོབས་ཀི་གཤག་རྒྱུ་བཟིག་ར་ལོབས་ཐལ།
B: *Aro*! Hold up! What did you say? What did they cleave?	ཁ། ཨ་རོག སྡོད་གོ ཆི་བཟེ། ཆི་བཟིག་གཤག་བཏང་ནི་རེད།
A: Well, they weren't just cleaving cloth. Listen!	ཀ། ད་རས་གཤག་གས་ཟེར་རྒྱུ་ཡོད་ནི་མ་རེད། ཉོན་ན་སྡོད་དྲ།
B: It's not that I wasn't listening, I just didn't understand.	ཁ། མ་གོ་ནོ་མིན་ནས་མ་ཉན་ནི་ད་ཆི་ཡིན་དྲ།
A: [as the village leader] "uh, at one point the young men got knives in their backs while herding."	ཀ། ཨ། བར་བཟིག་ད་གསར་བུ་ཚོས་ཟོག་རྫ་ནས་གྲི་ངན་ཚོ་སོག་སྒུབ་ཐུར་ར་གསེབ་རེས་ཡས།
B: Oh.	ཁ། ཨོ།
A: "They slashed at one of ours horizontally, and we cleaved one of theirs vertically."	ཀ། ངི་ཚོའི་གསར་རྒུ་བཟིག་ཐད་ཀི་གཤག་བཏང་ཐལ། ཁོ་ཚོའི་གསར་རྒུ་བཟིག་ཐུར་ར་གཤག་བཏང་ཐལ།
B: *Ah*, so now they're slashing at people!	ཁ། ཨ། ད་ཐེངས་ད་སྨི་གཤག་བཟིག་ཡ།

A: "Again, if you're going to slash, then I'll slash you too; and let's slash as many as we can."

ཀ ཡང་གཤག་རེས་ཡེད་ན་གཤག་རེས་ཡེད། ཞེ་བསམ་པས་གཤག་རེས་བཟིག་ཡེད།

B: So, go and slash each other to pieces![28]

ཁ ད་གཤག་རེས་བྱོས་དྲ་རས་གི་ཐོངས་ང་ཐོངས།

A: "*Ala*. Those bastards got more and more used to cleaving and then ended up getting used to knocking off. But an unequal number were knocked off, and they were walking while we lay down. It's not fair, is it?"

ཀ ཨ་ལ། ངོ་རྫོགས་རྒྱུ་ཆ་བོ་གཤག་རྒྱུའི་ལོབས་ཀི་ལོབས་ཀི་རྫོགས་རྒྱུའི་ལོབས་ཐལ། བརྫོགས་ནི་མང་ཉུང་ཤོར་ཐལ། དེའི་མི་ཚད་ངི་ཆོ་ཉལ་གི་བཞག་བཏང་ངས། ཁོ་ཚོ་ལངས་ངས་འགྲོ་གོ་གི དི་མོ་བྱ་བཟིག་ཡོད་ནས།

B: So, what are you going to do about it?

ཁ ད་ཆི་བཟིག་ཡེད་དགོ་ནི་རེད།

A: So, he said [in the village leader's voice], "We're counting on you, wise *lama*, to pay them back with interest!"

ཀ དི་སྡེ་གིས་བཤད་ཀི་ར། འདིའི་མི་ཚད་ནི་བཟིག་ཕྱིར་ར་བཙའ་རྒྱུའི་ད་བླ་མ་མཁྱེན་ཟེར་ཡ།

B: So, learning about it gave you an excuse to take money, but you mustn't violate karmic law.

ཁ ད་རྒྱུས་ལོན་ན་ཁ་གཡར་རས་རྒྱུ་བླངས་ན་བླངས་ར། རྒྱུ་འབྲས་མེད་ནི་ལས་མི་ཉན་གོ

A: Even if I have no money, a true thief, let alone a fake *lama*, would understand the importance of not letting this village's line be cut.

ཀ ད་ང་རྒྱུ་བརྒྱ་མེད་ཙང་སྡེ་བ་འདིའི་རྒྱུད་ཆད་ཀི་མི་འཇུག་རྒྱུའི་ད་བླ་མ་རྫུན་མ་བཟིག་མ་དགོ་ཀུན་མ་ངོ་མ་བཟིག་གི་ར་ཤེས་ནི་རེད།

B: Then tell them that it's an easy thing to do!

ཁ དེས་ན་ད་དོན་དག་དི་སླ་མོ་བཟིག་རེད་ཟེར་དགོ་ནི་རེད།

A: Uh, I did aver that settling that affair would be easy.[29]

ཀ ཨ། ངས་ར་དོན་དག་དི་སླ་མོ་བཟིག་རེད་གསུངས་བཏང་།

B: That's absolutely wrong! If that's easy, then what's difficult?

ཁ དི་རྩ་བ་ནས་འགྲིག་ནི་མ་རེད་ཡ། དི་སླ་ན་ཆི་བཟིག་དཀའ་ནི་རེད།

---

28 དྲ་རས། refers to scraps of cloth cut from a larger piece of cloth.

29 In this line, Menla Jyab awkwardly and humorously uses honorifics to refer to the things he has said in the role of *lama.*

A: Uh, it's easy. Wipe out the other village, and then whose would their things be if not mine?	ཀ ཨ། དེ་སླ་ནི་རེད་མོ། སྡེ་བ་གཅིག་གོ་ཚར་གི་འཇུག་ག་བཏང་ར་དེ་བ་ཚང་གི་ཡོངས་རྫོགས་ངའི་མ་ར་སུའི་རེད།
B: Well, aren't you a wolf in sheep's clothing!	ཁ ད་མག་པར་བསྟད་ལས་ཇག་པ་བཙོས་བཏང་ནི་མ་ར་ཆེ་རེད།
A: Uh, so I will solve it beautifully!	ཀ ཨ། ད་ངས་ཡག་ག་ཡས་ཐག་གིས་གཅོད་རྒྱུ་རེད་མོ།
B: [dismissively] Bullshit!	ཁ ད་སྐྲུག་ག་ར་ཅིག
A: [to the villagers] "Uh, take a seat, Village Leader! I will call the villagers. Um, before, when the two villages fought, the losses were imbalanced. From now on, when people fight, they must be equal. In general, respect the words that the *lama* speaks, and especially, listen to the words of your parents."	ཀ ཨ་སྡེ་དཔོན་བཙོག་ག་ཐོངས། སྡེ་མི་འབོད་རྒྱུ་ཡིན། ཨུ། སྔོན་ཆད་ཡིན་ན། སྡེ་གཉིས་ག་ལག་ཐུག་དུས་ཕྱོགས་གཉིས་ག་ཡང་ལྷི་ཡོར་སོང་བཞིག ཕྱིན་ཆད་ཡིན་རྒྱུ་ན་མི་གཉིས་ག་ཐོ་ཐུག་དུས་བུ་གཉིས་ག་བཟང་ངན་འཚོར་མི་ཚོག སྤྱིར་བླ་མས་བཤད་ནི་བརྩི་དགོ་ར། སྒོས་སུ་ཕ་མས་བཤད་ནི་ཉན་དགོ
B: Again, they probably said, "Yes sir!" such that, the earth and sky quaked with it more than just the earthquake! And so, who knows who will be called on first?	ཁ ཡང་ས་འགྱུལ་གི་མི་ཚད་ནི་ས་གནམ་འགྱུལ་གི་ལགས་སོ་བཟེ་ཡོད་རྒྱུའོ་རེད། ཐོག་མར་སུ་འབོད་འདུག་སུས་ཤེས།
A: "First, that one with the long braid, stand up. [Hastily] Oh, not that one, not that one. A kid with braided hair should be catching baby birds.[30] The one behind him … not you, not you, what old lady doesn't have a braid? The braided one behind her. Not that old man. The one young guy behind him: the one who's praying."	ཀ ཐོག་མར་རལ་བ་ཅན་པོ་དི་ཡར་ར་ལོངས། ཨོ་དི་བཟེ་ནི་མིན། དི་བཟེ་ནི་མིན། ཨ། ཞ་ཡས་རལ་བ་ཅན་གི་ལས་ག་བྱིའུ་ཕྲུག་འཛིན་རྒྱུའོ་རེད། དེའི་གཞུག་གི་དི། མ་རེད། མ་རེད། ཨ་ཡས་རལ་བ་མེད་ནོ་སུ་རེད། དེའི་གཞུག་གི་རལ་བ་ཅན་པོ། རྒད་པོ་དི་མ་རེད་བཟེ་ན་དེའི་གཞུག་གི་གསར་བུ་དི། གསོལ་བ་འདེབས་ཀོ་ནོ་དི།

30 Meaning that he will not be calling any children forward.

B: *Ah ah ah*. There are rows and rows of people with braids!	ཁ ཨ་ཨ་ཨ། ད་རལ་བ་ཅན་པོ་ར་རབས་དང་རིམ་པ་བཞིག་ཡོད་ག
A: "Uh, tell me! Which is better: to enjoy your own life, or to destroy your own people?"[31]	ཀ ཨ་ཁྲོས་ཤོད། མི་ཚེ་ལོངས་སྤྱོད་ཡས་ན་ཧ་ག མི་རིགས་ཚར་གཅོད་ཡས་ན་ཧ་གི
B: That's not like what a real thief would say. What did he say?	ཁ དེ་བཟོ་རྐུན་མ་ངོ་མ་བཞིག་གི་སྐད་ཆ་མི་རེག་གི ཆི་ཟེར་གི
A: [in a different man's voice] "By my father's flesh, how should I know? But it must be that: 'It's better to die nobly than to live in shame for your whole life.'"	ཀ ཨ་རྒྱུའི་ཤ་གཅིག་ཤེས་ནི་རེད་ན། ད་ཚེ་གང་གི་བླ་སྐྱུལ་ཡེད་རགས་གོ་བལྟས་ན་ཉིན་གཅིག་གི་བླ་བསང་ཡེད་དགོ་ནི་ལོས་ཡིན།
B: So he's one of those who is willing to sacrifice himself.	ཁ ད་བླ་བསང་ཡས་ན་ར་ཡིན་ནོ་ཡས་བྱུད་འགྲོ་ནོའི་གྲུབ་ཀ་དི་རེད་མོ།
A: [as the *lama*] "*Ah*, noble son! If told to run to the paths of the dead, you will. If told to hit your father's head, you will. You are fated to defeat one who is deaf in his left ear, and who has a scar on his lip, and you're not allowed to even approach anyone else."	ཀ ཨ། རིགས་ཀྱི་བུ། རྒྱུགས་བཟེ་ན་གཤིན་རྗེ་འཕྲང་། རྒྱོབ་བཟེ་ན་ཨ་བའི་མགོ་རེད། ན་གཡོན་པ་འོན་པ་ཡིན་ནོ། ཁ་ན་རྨ་ཁ་ཅན་པོ་ཁྲོའི་འདུལ་སྐལ་ཡིན། དེ་མིན་ནས་སྐྱི་བཞིག་ག་བདུད་ན་ར་མི་ཆོག
B: That's distinctive; there's no mistaking that!	ཁ རྟགས་ཅན་ད་རེད། འཆུག་ནི་མ་རེད།
A: [as the braided man] "*Ah*, my maternal uncle? Dear Alak. That's my mother's brother!" he said.	ཀ ཨ། ཨ་ཞང་ཡིན། ཨ་ལགས་ལོ་ལོ། ཨ་རྒྱུའི་ཤ་དི་དེད་ཀའི་ཨ་མའི་སྤྱིང་པོ་རེད་ཡ། ཟེར་ཡ།
B: Oh, what do you say to that?	ཁ ཨོ། ད་ཨེ་ཆོག་གི

31 Here, Menla Jyab plays with the rhyme of སྐྱི་ཚེ་ལོངས་སྤྱོད། "enjoying your life" and མི་རིགས་ཚར་གཅོད།, "to destroy your own people." The first and fourth syllables rhyme.

A: [Menla Jyab as himself, tersely to the braided man] "I didn't ask about that. If he's your maternal uncle, then he must be your mother's brother. Sit down! The one in front of you; the one wearing the sheepskin robe."	ཀ། དེ་མོ་དེ་འདྲི་གི་མེད། ཨ་ཞང་ཡིན་ན་ཨ་མའི་མྱིང་བོ་ཡིན་རྒྱུའོ་རེད། མར་ར་བཙོག དེའི་སྔུན་མ་བོ། སློག་པ་གོན་ནོ།
B: They're all wearing sheepskin robes.	ཁ། སློག་པ་གོན་ནོ་ད་བརྩིས་མི་ཚར་ར།
A: "Uh, that one with the robe with the patch."	ཀ། ཨ། སློག་པ་ལྷན་པོ་ཅན་པོ་དེ།
B: I'm sure there are many with patched robes.	ཁ། ལྷན་པོ་ཅན་ར་ཆེ་ར་མེད་ཀི་ནས།
A: "Uh, that one with the robe with a round patch sewn with black thread! Stand up!"	ཀ། ཨ་ལྷན་པོ་གོར་གོར་སྐུད་པ་ནག་ནག་གིས་བཙེམ་ནོ་དེ་ཡར་ར་ལོངས།
B: [sounding impressed] You don't need glasses, *wei*!	ཁ། ཁྲུས་མྱིག་ར་གོན་མི་དགོ་གོ་བེ།
A: Uh, I said, "Tell me!" [in a high-pitched voice] "Yes sir," he said. [in a normal voice] "But you don't have to speak," I said. [in a high-pitched voice] "Yes sir," he said. [in a normal voice] So I said, "From now on, don't say 'Yes sir' to anyone." And he said [in a high-pitched voice] "Yes sir!"	ཀ། ཨུ། ཁྲུས་ཤོད་བཟེ་ར། ལགས་སོ་ཟེར་གི ད་ཁྲུས་བཤད་མི་དགོ་བཟེ་ར་ལགས་སོ་ཟེར་གི དེང་ཕྱིན་ཆད་སུ་ཡིན་གོ་ལགས་སོ་མ་ཟེར་བཟེ་ར་ལགས་སོ་ཟེར་གི
B: He's an agreeable person!	ཁ། མྱི་དྲང་མོ་བཟིག་རེད།

A: "Well, I'll speak plainly to you. If someone asks who is straight as an arrow and brave as a tiger, it's you. And if you ask who you are fated to defeat, his name is Dundul. The goal is not to defeat this side, but to defeat the other. Except for him, let alone defeating, you may not even approach anyone else."

ཀ ཨ་ད་ངས་ཁྱོ་དྲང་མོར་བཤད། ཁྱི་དྲང་མོ་མདའ་འདྲ་འདྲ། བུ་རྒོད་པོ་སྟག་འདྲ་འདྲ་སུ་རེད་བཟེ་ན་ཁྱོ་རེད། ཁྱོའི་འདུལ་སྐལ་སུ་རེད་བཟེ་ན། ཁྱིང་ང་བདུད་འདུལ་ཟེར་ར། དགྲ་ཚུར་འདུལ་མ་རེད་ཕར་འདུལ་རེད། ཁེར་གི་ཕན་ནས་འདུལ་ནི་མ་དགོ་བཏུད་ན་ར་མི་ཆོག

B: And he probably said [in a slightly higher voice] "Yes sir," again.

ཁ ཡང་ལགས་སོ་བཟེ་ཡོད་རྒྱུའོ་རེད།

A: He got nervous, and said, [in a high-pitched voice] "*Alak*, sir! I can't say 'Yes sir,' to that, sir."

ཀ རང་ང་འཚབ་བཏང་ཐལ། ཨ་ལགས་ལགས། དི་ད་ལགས་སོ་ཅིག་ཟེར་མི་ཐུབ་གི་ལགས།

B: What's wrong with it?

ཁ དེར་ཆེ་མ་ཉན་ནི་རེད།

A: [in a high-pitched voice] "That man's wife is my sister! It would kill me if you told me to kill him."

ཀ དེའི་རྒན་མོ་ངའི་སྲིང་མོ་རེད། དི་སོད་ལ་ཐོངས་བཟེ་ན་ད་ང་བསད་བཏང་ནི་རེད།

B: Now that's really horrible.

ཁ ད་ངོ་མ་ཕབ་བཏང་ནི་རེད་གོ

A: "Uh, I didn't ask you that. In a place where you need to kill and cut people up, you can't choose who to kill. Sit down! That old, wounded man, stand up!"

ཀ ཨུ། དི་མོ་དི་འདྲི་གི་མེད། བསད་ལས་གཙབ་བས་འགྲོ་གོ་ས་བཟིག་ན་གསོད་རྒྱུའོ་བསལ་ཡས་འདུག་ས་བཟིག་གང་ན་ཡོད་ནས། མར་ར་བཙོག རྒད་པོ་རྨས་མ་བོ་དི་ཡར་ར་ལོངས།

B: Oh, so you won't even let the wounded sit?

ཁ ཨོ། ད་རྨས་མ་ར་བཙོག་གས་འདུག་གི་འཇུག་རྒྱུ་མ་ར།

A: "Uh, you're old and in the evening of life.[32] Moreover, you are now wounded. So speak sitting down!"

ཀ ཨ། ཁྱོ་ལོ་ལོན་ནས་ལ་ཁའི་ཉི་མ་རེད། དེའི་ལ་ཁ་ད་ཐེངས་རྨས་མ་རེད། ཁྱོ་དགེ་བཙོག་ག་སྨོད་ལ་ཤོད།

32 The original translates literally as like a sun setting behind the mountains and suggests that the elder is no longer in the prime of his life.

B: That's better.	ཁ དེ་བཟོ་རེད།
A: "*Ya*, old man, last time you fell into the hands of an accursed wretch, and he beat you within an inch of your life. This time, a child will fall into your hands. It's OK to kill him like a baby bird. His name is Shamtruk," I said. And the old man stood up.	ཀ ཡ། རྒན་པོ། འདང་ཕྱིས་ཁྱོ་བྱ་ལམ་མ་མི་འགྲོ་རྒྱུ་བཞིག་གི་ལག་གཡོར་རས། ཕྱིར་ར་ཡོང་མི་ཐུབ་ལ་བཞིག་བཙོས་བཏང་ནི་རེད། ད་ཐེངས་ཁྱོའི་ལག་ག་ཞ་ཡས་བཞིག་འཚོར་རྒྱུ་རེད། བྱིའུ་ཕྲུག་གསོད་གསོད་ཡས་བཏང་ཆོག ཕྱིང་ང་བྱམས་ཕྲུག་ཟེར་གི་བཟེ་ར། རྒན་པོ་རང་ང་ཡར་ར་ལངས་བཏང་ཐལ།
B: I bet the old man was happy.	ཁ རྒན་པོ་དགའ་བཏང་བཞིག་ག
A: The old man cried.	ཀ རྒན་པོ་ངུས་བཏང་ཐལ།
B: What was wrong?	ཁ དེ་ཆི་མ་ཉན་ནི་རེད།
A: [in the voice of the old man] "*Ah*, goodness![33] How could it come to this? I will die before my son does, for he is my son, given up for adoption, *Alak*!" he said.	ཀ ཨ། བྱ་འདི་ན་བྱ་འདི། དེ་མོ་བྱ་བཞིག་གང་ན་ཡོད་ནས། ཞི་ལི་འཆི་རགས་གོ་ད་ང་ཤི་སོང་ན་ཤི་སོང་། ཁོར་དགེ་ངས་བུ་སྐལ་བྱིན་ནོ་རེད་ཡ་ཨ་ལགས། ཟེར་ཡ།
B: What else could the old man do? What father and son will fight each other?	ཁ ད་རྒན་པོ་ཅི་ཁག་རྒྱུས། ཕ་བུ་གཉིས་ཀས་རྒྱག་རེས་ཡེད་གོ་ནོ་སུ་རེད།
A: "Uh, I didn't ask about that. In a place where brothers feud, how can you be free from it? Sit down!"	ཀ ཨུ། དེ་མོ་དེ་འདྲི་གི་མེད། སྤུན་ཟླ་ནང་དམེ་ཡེད་ས་བཞིག་ན་ཁྱོ་ནང་ཁྲུལ་གི་གནང་ང་བཞིག་གང་ན་ཡོད་ནས། མར་ར་བསྡོག
B: Now you'll let them all die.	ཁ ད་ཁྱོས་ཚང་མ་འཆི་གི་འཇུག་རྒྱུ་རེད།
A: *Ya*, so I finished making arrangements for everyone.	ཀ ཡ། ད་ངས་ཚང་མ་བཀོད་སྒྲིག་ཡས་ཚར་གི་བཞག་བཏང་།
B: They all must be related.	ཁ ཚང་མ་ཤ་ཉེ་ཡིན་རྒྱུའོ་རེད།

33 The phrase བྱ་འདི་ན་བྱ་འདི། is a common expression in Amdo to express dismay.

A: *Ah*, sure are. They all descend from the Bodhisattva monkey and the rock ogress.[34]

ཀ ཨ་དི་ཡིན་རྒྱུའི་རེད། ཚང་མ་སྤྲེའུ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ར་བྲག་སྲིན་མོ་ནས་ཆད་ནི་རེད་མོ།

B: You're really heartless.

ཁ སེམས་མེད་བདོག་གོ་རེད།

A: If Careful Village has heart, then who should care whether or not I do?[35] What bothered me was that the offerings they gave were too few.

ཀ སེམས་ཆུང་སྡེ་བ་སེམས་ཡོད་ན་ང་ཁེར་མོ་སེམས་ཁྲུར་ཆི་ཡོད་རྒྱུས། ང་གེའི་སེམས་མི་བདེ་སྐྲུད་གོ་ད་སེམས་ཅན་གི་འབུལ་བ་ཅིག་ཅིག་ཉུང་སོང་བཞིག་ཡ།

B: [reproachingly] Oh, nothing can be done (for you)!

ཁ ཨོ། ད་མ་བ་ནི་རེད།

A: I thought about it and something could be done.[36] I went over to Careful Village's opposing village, they offered far more than Careful Village.

ཀ འདང་བཞིག་བརྒྱབ་ར་བ་རྒྱུའི་བ་གི སེམས་ཆུང་སྡེ་བ་གི་གྲོད་ཡ་གི་སྡེ་བ་བུད་སོང་ར། སེམས་ཆུང་སྡེ་བ་གི་མི་ཚད་ནི་བཞིག་འབུལ་བཏང་ཐལ།

B: You're really shameless.

ཁ ད་ངོ་ཚ་རྒྱུའི་བདོག་གོ་མེད་གི

A: Uh, the work there wasn't that difficult. Just orating some sermons.

ཀ ཨ། ད་ལས་ཀ་ར་དཀའ་མོ་བཞིག་མེད་གི བཀའ་ཆོས་བཞིག་གསུང་བཏང་རྒྱུའི་དི་རེད།

B: Do you know how to chant scriptures?

ཁ ཁྱོས་ཆོས་བཞིག་བཟོ་འདོན་ཨེ་ཤེས།

A: Uh, the entire village gathered, and I spoke "The essential and necessary prophecy."

ཀ ཨུ། སྡེ་བ་བོ་བསྡུས་བཏང་ངས་ལུང་བསྟན་ཁ་ཚ་དགོ་གཏུགས་མ་བཞིག་གསུངས་བཏང་།

34 This refers to the Tibetan creation myth, in which Tibetans are the progeny of a monkey and a demoness.

35 Here, Menla Jyab is relying on Careful Village to "have a heart" and refuse to kill relatives. His heartlessness is immaterial.

36 His partner is reproaching him, saying that he is beyond help, but Menla Jyab interprets the other literally and says there is a way to solve the problem.

B: I've never heard a scripture like that!	ཁ དེ་མོ་ཆོས་བཟིག་གོ་ར་མ་མྱོང་།
A: "*oM swa ra swa sti*[37] the land dispute,	ཀ ཨོཾ་སྭ་ར་སྭ་སྟི་ས་རྩོད་ཀྱིས།།
oM will finish your grandchildren!	ཨོཾ་ཚ་བོ་ཚ་མོ་ཚར་རྒྱུ་རེད།།
oM swa ra swa sti the land dispute,	ཨོཾ་སྭ་ར་སྭ་སྟི་ས་རྩོད་ཀྱིས།།
oM will finish your grandchildren!	ཨོཾ་ཚ་བོ་ཚ་མོ་ཚར་རྒྱུ་རེད།།
oM swa ra swa sti the land dispute,	ཨོཾ་སྭ་ར་སྭ་སྟི་ས་རྩོད་ཀྱིས།།
oM will finish your grandchildren!"	ཨོཾ་ཚ་བོ་ཚ་མོ་ཚར་རྒྱུ་རེད།།
I chanted for the entire morning. In the afternoon, they all said that they didn't understand anything except for "quit something"[38] and "will finish something."	སྔ་དྲོ་བཟིག་གི་རིང་ང་བཏོན་བཏང་ང་ར། ཕྱི་དྲོ་ཚང་མས་ཅིག་ཆོད། ཉིག་ཚར་རྒྱུ་རེད་བཟེ་ནོ་མིན་ནས་གཅིག་ག་ར་མ་གོ་ཐལ་ཟེར།
B: How could they?	ཁ གོ་ས་ཡོད་དྲ།
A: Then I explained it clearly for them. I said, "This is not a prophecy that existed before, but one that has just emerged for this time. As for the meaning, it says, 'If you fight Careful Village, your village will be finished.'" And everyone was frightened.	ཀ དེ་ནས་ད་ངས་འགྲེལ་བ་གསལ་པོ་བཟིག་ལས། འདི་སྔོན་ཆད་ཡོད་ནེའི་ལུང་བསྟན་བཟིག་མིན། ད་ཐེངས་བབས་ནེའི་ལུང་བསྟན་བཟིག་རེད། ནང་དོན་མི་གོ་ན་སེམས་ཆུང་སྡེ་བར་ས་བརྩད་ན་ཁྱོ་ཚོའི་སྡེ་བ་ཚར་རྒྱུ་རེད་བཟེ་ནི་རེད་བཟེ་ར། ཚང་མ་སྐྲག་ཐལ།

37 Mantra of the Boddhisattva Yangchenma (དབྱངས་ཅན་མ།).

38 This is not chanted, and likely suggests that the villagers did not understand. Menla Jyab often uses this construction to indicate someone's misunderstanding.

B: Who wouldn't be frightened by such a terrifying thing?	ཁ	དེ་མོ་སྐྲག་ཧུད་ན་མི་སྐྲག་ནི་སུ་རེད།
A: The elders spoke enough to fill a valley, and I grabbed my offerings that were enough to fill a valley and returned to Careful Village. The elders there were also speaking enough to fill a valley.	ཀ	ལོ་ལོན་ཚོས་སྐད་ཆ་ལུང་བ་གང་བཤད་གོ་གི ངར་དགེས་འབུལ་བ་ལུང་བ་གང་གོ་བཟུང་བཏང་ངས་སེམས་ཆུང་སྡེ་བ་བུད་ཡོང་ར། དེ་ན་ཡང་ལོ་ལོན་ཚོས་ལུང་བ་གང་བཤད་གོ་གི
B: What were the elders saying?	ཁ	ལོ་ལོན་ཚོས་ཆི་བཟིག་བཤད་གོ་གི
A: Uh, the young folks came one after another, and said, "Mother cried. Father went crazy. A fight between relatives individually is really impossible."	ཀ	ཨུ། གསར་ཧུ་ཚོ་གཅིག་འཕྲོ་གཅིག་ག་ཡོང་ངས། ཨ་མ་ངུས་བཏང་ཐལ། ཨ་པ་སྨྱོས་བཏང་ཐལ། ཤ་ཉེ་རིག་ག་ཐོ་གཏུག་གས་ཁེར་ཐུག་དེ་ཅིག་མི་ཐུབ་གི་ཟེར།
B: Well then, what should be done?	ཁ	འོ་ན་ཆི་བཟིག་ཡེད་དགོ་ནི་རེད།
A: Uh, I have a plan. If they can't fight each other individually, then let's have the villages fight. Having divined the date and time, I had both villages meet on the mountaintop.	ཀ	ཨ། དི་ང་བཀོད་པ་ཡོད་ནི་རེད། ཁེར་ཐུག་རྒྱུག་མི་ཐུབ་ན་སྡེ་ཐུག་རྒྱུག་ཉི་མ་སྐར་མ་བགོས་བཏང་ངས། སྡེ་བ་གཉིས་ཀ་རི་མགོ་ནས་ཐུག་གི་བཞག་བཏང་།
B: Then they all went to war?	ཁ	ད་བབ་གི་འཁྲུག་གི་བཞག་བཏང་རྒྱུའོ་རེད།
A: Then all was well.	ཀ	ད་བབ་གི་འགྲིག་སོང་ནི་རེད་ཡ།
B: *Ah*?	ཁ	ཨ།
A: *Olé*!	ཀ	ཨོ་ལེ།
B: [as if coming to a realization] *Ah*, oh, you scoundrel! Your plan is quite a plan!	ཁ	ཨ། ཨོ། ལྟས་ངན་ཁྱོའི་བཀོད་པ་དི་བཀོད་པ་རེད།

A: Uh, now both villages had a peace summit, and their battle wounds were healed through marriage, and they had weddings. As for me, I had a great time going from party to party.	ཀ	ཨ་སྡེ་གཉིས་ཀ་འགྲིག་ནོ་འགྲིག་སྟོན་ཡས་ནི་རེད། གྱོད་གི་རྨ་ཁ་གཉེན་གིས་གསོས་གཉེན་སྟོན་ཡས་ནི་རེད། ང་བཟེ་ནོ་རང་ང་སྟོན་མོ་དག་དག་གི་ནང་ནས་འཁོར་བཏང་འཁོར་བཏང་།
B: They **should** invite you to the party.	ཁ	ངོ་མ་སྟོན་མོར་བོས་ན་ཆོག་གི
A: Uh, there were so many more parties, but I had no time to attend them. When I go back, I need something to show for it. And then I set off all of a sudden. Before I left, I spoke a parting wish.	ཀ	ཨུ། ད་རུང་སྟོན་མོ་མང་གི་ར་བསྟན་ནས་འདུག་ཁོམ་མེད་གི ད་རུང་ཕྱིར་ར་སོང་ན་སྟོན་རྒྱུ་བཞིག་དགོ་གི ཁ་མ་དི་ནས་ལམ་མ་ལངས་བཏང་། འགྲོ་ཁ་རེ་བ་བཞིག་བཤད་ལ།
B: What wish?	ཁ	རེ་བ་ཆེ་བཞིག
A: "*Ah*, dear friends, since I came to Careful Village this time, I have accomplished everything I came here to do. My final hope is that you take the gifts you gave me and build a school for the children on the border of the two villages, and between both monasteries."	ཀ	ཨ། སེམས་ཁོངས་གི་སྤུན་ཟླ་རྣམ་པ། ང་ད་ཐེངས་སེམས་ཆུང་སྡེ་བ་ཡོང་ངས། སེམས་དོན་ཐམས་ཅད་འགྲུབ་སོང་། མཇུག་མཐའི་རེ་བ་བཞིག་ཡོད་ནོ་ངའི་འབུལ་བ་འདི་ཁ་རས་སྡེ་བ་གཉིས་ཀའི་མཚམས་ནས། དགོན་པ་གཉིས་ཀའི་བར་ནས་ཞ་ཡས་ཆོར་སློབ་གྲྭ་བཞིག་ཚུགས།
B: Oh, such a thing would be difficult even for a real *lama* to achieve.	ཁ	ཨོ། དི་མོ་དོན་དག་ད། བླ་མ་ངོ་མ་བཟེ་ར་བསྒྲུབ་དཀའ་ནི་རེད་གོ
A: Uh, at that moment, a small child came running over and gave me a *khatak*, and I kissed them and whispered, [as a child] "I'm not a *lama*; I'm a learner.[39] You go to school, too!" And they said, "Goodbye Uncle Menla!"	ཀ	ཨ། སྐབས་དེར་ཞ་ཡས་ཆུང་ཆུང་བཞིག་བརྒྱུགས་གས་ཡོང་ངས་ཁ་བཏགས་བཞིག་འབུལ་གི་ཕྱིར་ར་ཁ་བཞིག་བསྐྱུལ་བཏང་ངས་ཁ་རོག་ག་ང་བླ་མ་ཡིན་ནི་མ་རེད། སློབ་མ་ཡིན་ནི་རེད། ཁྱོ་ར་སློབ་གྲྭ་སོང་གོ་བཟེ་ར། ཨ་ཁུ་སྨན་བླ་བདེ་མོ་ཟེར་གི

39 Note that the original uses the word སློབ་མ། translates best as "student," but we have used "learner" to emphasize the way Menla Jyab plays with the

B: *Ya*, now hit the road!	ཁ	ཡ། ད་ལམ་མ་ཆས།
A: Taking the narrow footpath away from Careful Village, the village leader's words echoed in my mind.[40]	ཀ	སེམས་ཆུང་སྡེ་བ་གི་རྐང་ལམ་ཕྲ་མོར་ཞུགས་གས་ཡོང་ང་ར། ཨ་ཁུ་སྡེ་དཔོན་གི་སྐད་ཆ་བཟིག་ད་རུང་སེམས་ན་ཡོག་ཡོག་བཟིག་རེད།
B: What did the village leader say?	ཁ	སྡེ་དཔོན་གིས་ཆི་ཟེར་གི
A: [as the village leader] "*Ya*, now that these two villages have reconciled, We plan to join both villages to have grassland disputes with another village!" he said.	ཀ	ཡ་ད་སྡེ་བ་འདི་གཉིས་ཀ་འགྲིག་ཡག་ག་འགྲིག་སོང་ནི་རེད། དེའི་མི་ཚད་སྡེ་བ་ཕྱི་ནང་སྤྱད་ལས་བསྡད་ལས་སྡེ་བ་གཞན་བཟིག་ག་རྩྭ་ས་རྩོད་རྒྱུ་ཟེར་གི་ཡོད་ཟེར་ཡ།
B: Oh, you'll probably have to come back again!	ཁ	ཨོ། ཡང་ཁྱོ་ཕྱིར་ར་ཡོང་དགོ་རྒྱུ་རེད་ལ།
A: *Ya,* well, anyways, goodbye, Careful Village.	ཀ	ཡ་ད་གང་ལྟར། སེམས་ཆུང་སྡེ་བ་བདེ་མོ་བྱོས།
B: Goodbye.	ཁ	བདེ་མོ་བྱོས།
A: As dawn broke, and I was writing the end of this *khashag*, I said "Goodbye," and my wife raised her head up off our bed and said, "Where are you going?"	ཀ	ནམ་ལངས་ཁ་ངས་ཁ་ཤགས་འདིའི་ཛ་མ་འབྲི་ཞོར་ར་ཁ་ནང་ནས་བདེ་མོ་བྱོས་བཟེ་ར། ཏན་མོས་ཉལ་སའི་ནང་ནས་མགོ་བཀྱག་གས་ཁྱོ་གང་ང་འགྲོ་རྒྱུས་ཟེར་ཡ།

pronunciations of སློབ་མ། and སླ་མ། in the Tibetan.

40 "The Narrow Footpath" (རྐང་ལམ་ཕྲ་མོ།) is the title of a famous essay from modernist Tibetan author Don grub rgyal, and Menla Jyab likely expects audiences to make the connection.

9. Careful Village's Bride
སེམས་ཆུང་སྡེ་བའི་མནའ་མ།[1]

A: *Ah*! With a welcome like this, I don't know what to say or do, *aro*!

ཀ ཨ། འདི་ཡས་དགའ་བསུ་ཡས་བཏང་ན། རང་ང་དགའ་བཏང་ངས་ཆེ་བཟིག་ཡེད་དགོ་ནི་ན་ར་མི་ཤེས་གི་གོ ཨ་རོ།

B: [with a slight chuckle] Go to Careful Village again!

ཁ ཡང་སེམས་ཆུང་སྡེ་བ་སོང་རོ།

A: Uh! I've gone to Careful Village a lot,[2] but I've never once come back with peace of mind.

ཀ ཨ། སེམས་ཆུང་སྡེ་བ་མ་སོང་བསམ་པ་མེད་དྲ། སེམས་བདེ་མོ་ཡས་ཕྱིར་ར་ཡོང་དུས་བཟིག་མེད།

B: So who has you bothered this time?

ཁ ཡང་སུས་ཁྱོའི་སེམས་ཁ་དཀྲུགས་བཏང་ནི་རེད།

A: If I speak my mind plainly, it's Careful Village that has me bothered. And it's Zalejyal that has Careful Village bothered.

ཀ སེམས་གི་སེམས་གཏམ་གསལ་པོ་ཡས་བཤད་ན། ངའི་སེམས་ཁ་དཀྲུགས་ནོ་སེམས་ཆུང་སྡེ་བ་རེད་དྲ། སེམས་ཆུང་སྡེ་བ་དཀྲུགས་ནོ་ཟ་ལེ་རྒྱལ་རེད།

B: Zalegyal… this Zalejyal didn't kill someone, did he?

ཁ ཟ་ལེ་རྒྱལ། ཟ་ལེ་རྒྱལ་བདོག་གོས་ཅིག་བསད་བཏང་ནི་མིན་ན།

1 A is voiced by Menla Jyab and B is voiced by Phagmo Drashi.

2 The Tibetan uses a double negative, which has the effect of intensifying the statement.

©2025 Jyab (text)
Thurston & Samdrup (Trans. & Notes), CC BY-NC 4.0
https://doi.org/10.11647/OBP.0452.09

A: As soon as I heard the village leader's story, I got a feeling that something wasn't quite right, *Aro*!

ཀ ཨ་ཁྲུ་སྡེ་དཔོན་གི་སྐད་ཆར་ཉན་ན་ར་ཅིག་འཁྲིག་ཆེ་ཡོད་འདོད་སྤྲུད་བཞིག་རེད། ཨ་རོག

B: What did he say?

ཁ ཆི་ཟེར་གི

A: [as the village leader] "In general, Alak, it's not OK to make you tear things apart, but that Zalejyal messed up.[3] Let us gather at Goree's house with a few of Careful Village's wise elders to do some tearing, and let's make it so that there's nothing left to tear after that," he said.

ཀ ཨ་ལགས་སྤྱིར་ཡིན་ན་ཁྱེད་ཀ་ཅང་གཏེད་གི་འཇུག་ཆེ་ཉན་དྲ། གན་ཟ་ལེ་རྒྱལ་གི་དོན་མ་འགྲུབ་ནི་རེད། སེམས་ཆུང་སྡེ་བའི་ལོ་ལོན་བསམ་ཤེས་འགའ་མིན་ནས་མེད། མགོ་རིས་ཚང་ང་འཚོགས་ག་གཏེད་ཡག་ཡེད། དེང་ཕྱིན་ཆད་གཏེད་རྒྱུ་མེད་ནེ་ཡེད་ཟེར་ཡ།

B: What is that?

ཁ དེ་ཆི་བཞིག་ཡིན་ནས་ན།

A: That night, I was scared and went to the Goree house, and it seemed that the elders had nothing in their hands that could be torn. What they did have were tobacco pouches.

ཀ དགོང་མོ་ད་ང་སྐྲག་ཞོར་ར་མགོ་རིས་ཚང་ང་སོང་ང་ར། ལོ་ལོན་ཚོའི་ལག་ན་གཏེད་བཏང་ཚོག་ནི་བཞིག་མེད་ཁ་བཞིག་རེད། ཡོད་ནོ་དུད་ཁུག་ཚོ་རེད།

B: Did they want to quit smoking?

ཁ དུ་བ་གཙོད་ན་འདོད་གོ་ནི་མིན་ན།

A: That's what I thought, but according to the Village Leader it wasn't like that, *aro*!

ཀ དེ་མོ་བཞིག་འདོད་ལ་ར། དེ་མོ་བཞིག་མ་རེད་ཨ་རོ། ཨ་ཁྲུ་སྡེ་དཔོན་གིས་བཤད་གི་ར།

B: *Ya*?

ཁ ཡ།

A: [as the village leader] "We've inconvenienced thee every time thou hast come. We shouldn't weary thee with resolving our external fights and internal disputes, but we have to tear Zalejyal's corpse.

ཀ ཁྱེད་ཀ་ར་ཕེབས་གྱུང་ང་ཅིག་ཏབ་བཏང་ནི་ར། ཕྱི་གྲོད་གཏེད་གི་ནང་གྲོད་གཏེད་ལས་ཆད་ཀི་བཞུགས་བཏང་ཆེ་ཉན་ར། ཡང་ཟ་ལེ་རྒྱལ་གི་རོ་གཏེད་དགོ་བཏང་ཐལ།

3 The Tibetan གཏེད།, translated here as "to tear," is commonly used in Amdo to mean "resolving conflicts."

B: What did you say? Zalejyal's corpse? He's dead?

ཁ ཆི་བཟེ། ཟ་ལེ་རྒྱལ་གི་རོ། ཤི་སོང་ནི་རེད།

A: [belligerently, as the village leader] "That undead one wouldn't let the elders die in peace. I don't know if it's a public quarrel or a domestic dispute, but he has started it!" he said.

ཀ འཆི་མེད་གོ་དེས་ད་ལོ་ལོན་ཆོ་ཨེབ་ཆེན་ཡས་འཆི་གི་ར་འཇུག་རྒྱུ་མ་རེད། ཕོ་གྲོད་ཡིན་ནས་ན་མོ་གྲོད་ཡིན་ནས་ར་མི་ཤེས་ནི་བཟིག་གི་ཁ་ཕྱེས་བཏང་ནི་རེད་ཟེར་ཡ།

B: Hehe, now I understand. This "tearing" and "prying" is all just a way saying that they have to resolve young Zalejyal's issue.

ཁ ཧེ་ཧེ། ད་ངས་གོ་ཐལ། གཏེད་རྒྱུ་བཟེ་གི་གཙབ་རྒྱུས་བཟེ་ནོ་མིན་ནས་གསར་བུ་ཟ་ལེ་རྒྱལ་གི་དོན་དག་བཟིག་ཐག་གི་གཅོད་དགོ་གི་མོ།

A: Uh, they needed to resolve it, but they couldn't resolve it.

ཀ ཨ། ཐག་གིས་གཅོད་དགོ་ནི་རེད་དྲ་ཐག་གིས་ཆོད་རྒྱུ་མ་རེད།

B: What did this "Zalejyal" do?

ཁ ཟ་ལེ་རྒྱལ་བདག་གོས་ཆི་བཟིག་ཡས་བཏང་ནི་རེད།

A: They said that he found a wife, but that he found the wrong one.

ཀ བུད་སྨེད་བཙལ་བཏང་བཟིག བཙལ་ནོ་འཆུག་སོང་བཟིག་ཟེར།

B: [surprised] *Ya*?

ཁ ཡ།

A: They said that she's from too far away, and her speech is unclear.

ཀ ཁ་ཐག་རིང་སོང་བཟིག ཁ་སྐད་མི་དག་གི་ཟེར།

B: If Zalejyal understands her, isn't that what counts?

ཁ དི་ཟ་ལེ་རྒྱལ་གི་གོ་སོང་ན་དི་རེད་མོ།

A: Moreover, they said that her customs are different, and she's not pretty enough.

ཀ ད་རྡུང་ཡུལ་སྲོལ་མི་གཅིག་གི མོ་སྒོ་མི་ལོངས་གི་ཟེར།

B: But Zalejyal loves her, and that's all that matters. It's none of Careful Village's business.

ཁ ད་ཟ་ལེ་རྒྱལ་གིས་བློར་བབས་བཏང་ན་དི་རེད་མོ། སེམས་ཆུང་སྔེ་བར་མ་བབས་ནི་བཟིག་རེད།

A: I said that too! But those elders are willful!	ཀ། ངས་ར་དེ་བཟེ་ར། རྒད་པོ་ཚོ་རྒོད་པོ་ཏག་ཏག་རེད།
B: What did they say?	ཁ། ཆེ་ཟེར་གི
A: Uncle Tungtung was shaking his head.	ཀ། ཨ་ཁུ་ཐུང་ཐུང་གིས་མགོ་ཐད་གི་གཡུག་གི་འདུག་གི
B: Judging by his name, I thought he must be like this.	ཁ། མིང་ང་བལྟས་ན་ལོས་གཡུག་འདོད་ཀི
A: We take refuge in you, but thou mustn't say this.	ཀ། སྐྱབས་སུ་འཆི་ར་དེ་ད་ཅིག་གསུང་མི་ཉན་གི་གོ
B: Why not?	ཁ། ཆེ་བཟིག་ག་མི་ཉན་ནས་ན།
A: Um, if not from the creation of the universe, then at least from the time of our fathers and uncles, we have married girls of our own place,[4] and then raised our own families.	ཀ། ཡེ་སྲིད་པ་ས་ཆགས་གས་བཟེ་ན་རེད་དྲ། ཨ་བ་ཨ་ཁུའི་རིང་ནས་བུད་ལས། རང་གི་ཞི་ངན་མ་ཚོ་རང་གིས་བླངས་ངས་རང་ཁ་ཨ་ཁ་མ་བོ་གསོ་ཁ་ཡས་ནི་རེད།
B: That's right.	ཁ། དེ་རེད།
A: For long distance marriages, we used to "buy and sell" girls on both sides of the Yellow River.[5]	ཀ། ཨོ་ད་ཐག་རིང་བཟོ་ནས་བླངས་སྲོལ་བཤད་ན་ར། རྨ་ཆུའི་ཕར་ཀ་ཚུར་ཀ་ཡས་ཞི་མོ་ཚོ་ཕར་ར་བཙོང་གི་ཚུར་ར་ཉོས་ནི་རེད།
B: So they consider that a very long distance.	ཁ། ཨ་ཐུར་གི་ཐག་རིང་བཟིག་ཡིན་འདོད་ཀོ་ཀ

4 The Tibetan ཞི་ངན་མ། is a humilific term for the girls of their village.

5 The phrase "buying and selling" is not traditionally used in Amdo to describe the common practice of paying brideprice, but Menla Jyab uses it to critique arranged marriage.

A: "We don't know what goes on inside the heads of these empty-headed ones nowadays. But even if they don't fall in love with one from their own village, it should at least be someone from their own ethnic group."	ཀ།	ཨོ་ད་དེང་སང་གི་མགོ་སྟོང་བཟོ་ཁ་རྒྱ་མགོ་རྒྱ་ཡིན་བཏང་ན། མགོ་ནང་ང་ཚི་བཟིག་ཞུགས་གས་བསྡད་ཡོད་ནས་མི་ཤེས་གི་ར། རང་སྡེ་ནང་ན་རང་བློར་འབབ་ནི་བཟིག་མེད་རུང་། རང་གི་མི་རིགས་བཟིག་ད་ཡིན་དགོ་ག་བཟེ།
B: Oh, now I get it. Zalejyal chose someone from a different ethnic group and wants to marry her.	ཁ།	ཨོ་ད་ཤེས་ཐལ། ཟ་ལེ་རྒྱལ་གིས་བསལ་ཡས་བསྡད་བཏང་ངས་མི་རིགས་མི་གཅིག་ནི་བཟིག་ལེན་ན་འདོད་གོ་ག
A: That's right! That kind of ne'er-do-well wouldn't do anything other than what's inappropriate.	ཀ།	མིན་ནས་ད། མ་རབ་ཀི་རིགས་དེས་མིན་ནི་བཟིག་མིན་ནས་ལས་ནས།
B: Good, Good. So she was Han Chinese.	ཁ།	ཧ་ནི་རེད། ཧ་ནི་རེད། རྒྱ་མོ་བཟིག་ཡིན་རྒྱུ་རེད་མོ།
A: She was a (foreign) girl! A (foreign) girl!	ཀ།	ཕྱི་མོ་བཟིག་རེད་ཡ། ཕྱི་མོ་བཟིག་རེད།
B: She couldn't be a boy, of course.[6] I meant: is the girl Han Chinese?	ཁ།	ཞི་ལི་བཟིག་ད་ཆེ་ཡིན་དྲ། ཞི་མོ་རྒྱ་མོ་རེད་ལ་བཟེ་ནི་གོ
A: "Nope, this low-life is going to make a scene by marrying a foreign girl. How can we even speak about it?" He said.	ཀ།	ཆེ་ཡིན་བཟེ་ར་སྨྱིག་ག་སྟོན་རྒྱུའོ་འདིས་སྨྱིག་བརྫད་ལས་ཕྱི་རྒྱལ་གི་ཕྱི་མོ་བཟིག་ལེན་རྒྱུས་ཟེར་གོ་ནི་རེད། དེ་ཅིག་ག་བཤད་སྲོལ་ཨེ་ཡོད་གི་ཟེར་ཡ།
B: A foreigner? I can empathize with them. Did you ask what country she was from?	ཁ།	ཕྱི་རྒྱལ་གི་རེད། ཨ་ད་ཁོ་ཚོ་ར་ཁག་མེད་གི་གོ་རྒྱལ་ཁབ་གང་གི་ཡིན་ནས་ན་ཨེ་དྲིས།
A: Uh, I did ask, but they said that they couldn't remember on the spot.	ཀ།	ཨ། འདྲི་རྒྱུའོ་དྲིས་ར། རེམ་མ་མི་དྲན་གི་ཟེར།

6 Here the conversation relies on B misunderstanding ཕྱི་མོ། "foreign girl" as ཞི་མོ། "girl," as the two terms are pronounced similarly in Amdo dialect.

B: That's also understandable. Must be hard for them to pronounce.

ཁ དེ་ར་ཁག་མེད་གི ཁོ་ཚོའི་ཁ་ནང་ང་ར་ཡོང་རྒྱུ་མ་རེད།

A: Uncle Shepherd said that it seemed to be coming to his mind.

ཀ ཨ་ཁུ་ལུག་རྫིས་པོའི་ཡིད་ལ་ཡོང་ཁ་བཞིག་རེད་ཟེར།

B: I doubt it.

ཁ ད་ཆི་གོ་གོ

A: [haltingly] Let's see… Where did he say it was… It was the name of a fabric.

ཀ ག་རེད་ན། གང་བཞིག་ཟེར། རས་བཞིག་གི་མིང་ད་ཡིན་དྲ།

B: A fabric? Let's see. There's no country called *Buree* is there?[7]

ཁ རས་བཞིག ག་རེ། འབུ་རས་ཟེར་ནིའི་རྒྱལ་ཁབ་བཞིག་མེད་ལ།

A: No. No. *Buree* is what I've got tied around my waist. It's the name of an expensive fabric!

ཀ མ་རེད། མ་རེད། འབུ་རས་ད་ངས་བཅངས་ངས་བསྡད་ཡོད་ནོ་འདི་རེད་དྲ། ནོམ་པ་རྩ་ཆེན་བཞིག་གི་མིང་ཡིན་ཡ།

B: It isn't Panama, is it?

ཁ པ་ན་མ་ཡིན་ནི་མིན་ན།

A: Ah! Pa- … Panama. Well, that ain't actually it. In the past, Careful Village's leader, the one with a great black tent, had a green-yellow Tibetan robe made of that fabric.

ཀ ཨ། པ་ན་མ། དི་ད་ཨ་ཨ་ན་མ་ན་བཞིག་མ་རེད། སྔོན་ཆད་སེམས་ཆུང་སྡེ་བའི་དཔོན་པོ་སྦྲ་ནག་ཅན་ཚང་ང་ད་དེས་བཟོས་ནིའི་བོད་ལྭ་ལྗང་སེར་བཞིག་ཡོད་ཡ།

B: America!

ཁ ཨ་མེ་རི་ཀ

A: *Ang ang ang*! Isn't that right. America! It's this so-called "A-ri." Horrible woman! Her nose was scary like an *arura* "snail!"[8]

ཀ ཨང་ཨང་ཨང་། ཆི་མ་བདེན་ནས། ཨ་མེ་རི་ཀ ཨ་རི་བདོག་གོའི་ཡིན་ཟེར་ཡ། ངོ་རྫོགས་རྒྱུ་མ། སྣ་བཟོ་འབུ་ཨ་ཧྲུ་ར་གི་ལོག་གས་ད་ཅིག་འཇིགས་ཡ།

B: Now he's going to malign her.

ཁ ད་ཁས་རྒྱག་རྒྱུ་རེད།

7 The Tibetan འབུ་རས། (pronounced like *buree*) is the name of a sort of a coarse silk most often used for sashes or shirts.

8 In Amdo, the sounds for རི། in ཨ་རི། and ཧྲུ། in ཨ་ཧྲུ་ར། are pronounced similarly.

A: [as the village leader] Ahem!	ཀ།	ཨི་ཧུན།
B: Who's that?	ཁ།	དེ་སུ་རེད།
A: Uncle Village Leader scooched forward.	ཀ།	ཨ་ཁུ་སྡེ་དཔོན་སྡུན་ས་གཅིག་ཞུར་གི
B: Now he's gonna speak.	ཁ།	ད་བཤད་རྒྱུ་རེད་མོ།
A: [as the village leader] These modern situations are difficult to discuss like telling the Gesar epic, and are difficult to untangle like a mess of silk thread. As for Zalejyal and the young lady who cannot be separated, they don't listen when their parents speak, will they listen when the *lama* speaks? And if they still don't listen…	ཀ།	ཡ་ད་དེང་སང་གི་དོན་དག་འདི་བཤད་མི་ཤེས་གེ་སར་གི་སྒྲུང་འདྲ་འདྲ། བཤིག་མི་ཤེས་གོས་སྐུད་གི་དཀྲིས་འདྲ་འདྲ་བཟིག་ཡིན་ནོ། ད་ཟ་ལེ་རྒྱལ་ར་གསར་མོ་དེ་གཉིས་ཀ་སྐྱ་མི་ཁོར་ནོའི་སྙིང་ནས། དཔེར་ན་ཕ་མས་བཤད་ན་མི་ཉན་ཀི་ར་བླ་མས་བཤད་ན་ཨེ་ཉན་ན། ད་དུང་མི་ཉན་ཟེར་ན།
B: Then what will they do?	ཁ།	ད་ཆི་བཟིག་ཡེད་རྒྱུ་རེད།
A: [as the village leader] "We would shun him before Careful Village becomes infamous. But our old fool [Zalejyal] would probably be happy about it."	ཀ།	སེམས་ཆུང་སྡེ་བ་སེམས་ཅན་ན་གྲགས་རགས་གོ་སྡེ་མི་གཅིག་བཟོ་སྡེ་གྲབ་ནས་ཧུད་བཏང་ན་བཟེ་ནས་ར། ཝུ་གོའི་གློཝུ་རྒན་དགའ་འཛོག་ཁ་བཟིག་རེད།
B: Is it that serious?	ཁ།	དེ་མོ་ཚབས་ཆེན་བཟིག་ར་ཨེ་ཡིན་ན།
A: [as the village leader] "The goodness of the girls of Tibet—the land of snows—is famous everywhere, but it's unspeakable that a yak herder abandons them to take up with a bird herder?"	ཀ།	ད་གངས་ཅན་བོད་ཀྱི་བུ་མོ་བཟོ་ཡ་རབས་ཡིན་ཚུལ་ཡོངས་རྫོགས་ག་གྲགས་ཡོད་གི དེ་བསྐྱུར་རས་ཕྱུགས་རྫི་བཟིག་གིས་བྱིཝུ་རྫི་བཟིག་བླངས་ཐལ་བཟེ་ན། ད་བཤད་སྲོལ་ཨེ་ཡོད་གི
B: *Ah*? What's this about a "bird herder"?	ཁ།	ཨ། བྱིཝུ་རྫི་བདོག་གོ་ཆི་ཟེར་གོ་ནི་རེད།

A: [Menla as himself] I didn't understand either. I asked for a clear reason, and old man Ada stood up and gave a detailed explanation.

ཀ། ངས་ར་མ་གོ། དེའི་རྒྱུ་མཚན་གསལ་པོ་བཟིག་དྲིས་ར། དེའི་རྒྱུ་མཚན་ད་ཀྲད་པོ་ཨ་ཏ་ལངས་ངས་ཨད་ཛ་བཟིག་བཤད་གི

B: What did Ada say?

ཁ། ཨ་ཏ་གིས་ཆི་ཟེར་གི

A: [as Ada, without stopping] Well I'm not sure if it's America or Ashmerica but when did those wanderers arrive. It was last year—ah yes—in July. I don't know if it's true, but they said they were researching larks. They said that there were no larks in their land. Who knows where they flew off to!

ཀ། ཨ་ལ་ཨ་རི་ཡིན་ན་དེའི་ཡ་རི་ཡིན་ན་དེའི་མྱི་ལྷོམ་དི་ཚོ་ནམ་བཟིག་ག་ཐོན་ཐལ་གོ། ག་རེ། ན་ཉིང་བདེན་གོ། བདུན་པའི་ནང་རེད་ལ། བདེན་འདུག་ཆི་ཀོ་ར། བྱིའུ་ཅོ་ཀ་ཞིབ་འཇུག་ཡེད་ནོ་ཡིན་བཟེ་ཉི་རེད་མོ། ཁོ་ཚོའི་ས་ཆ་ན་བྱིའུ་ཅོ་ཀ་མེད་བཟེ་ཉི་རེད་མོ། གང་ང་འཕུར་སོང་ནས་ཆི་གོ

B: Oh, so that's why they called her a bird herder.

ཁ། ཨོ། བྱིའུ་རྫི་ཟེར་དོན་དི་རེད་ལ།

A: [as Ada] To tell you the truth, who knows if she came to be a bird herder or if she came looking for a yak herder? Either way, Zalejyal's corpse has fallen into her hands.

ཀ། ངོ་མ་བཤད་ན། བྱིའུ་རྫི་ཡེད་གི་ཡོང་ནས་ན། ཕྱུགས་རྫི་བཙལ་གི་ཡོང་ནས་སུས་ཤེས་ར། ཟ་ལེ་རྒྱལ་གི་རོ་ལ་ལག་གཤོར་སོང་ཉི་རེད།

B: Saying it like that makes me think that she beats him.

ཁ། དི་བཟེ་ན་ཅིག་གཅར་ལོས་བཏང་འདོད་ག

A: [as Ada] "Zalejyal, that weak-willed person: Initially he was teaching her pastoralist dialect, then they were accompanying each other, and finally they were together. And that's not alright, right?"

ཀ། ཟ་ལེ་རྒྱལ་ར་མྱི་རང་ཚུགས་མེད་ནོ་དེ། དིང་མ་འབྲོག་སྐད་སྦྱོང་གོ་གི བར་ནས་འགྲོག་གས་འགྲོ་གོ་གི མཐའ་མ་འཁྲིག་གས་བསྡད་ཡོད་གི ད་འཁྲིག་མེད་ཀ་བཟེ།

B: Everyone must have been amazed to find out about it.

ཁ། ངོ་མ། ཚང་མ་ཡ་མཚར་སོང་རྒྱུ་རེད་མོ།

A: They said that the first to find out was Uncle Toktok.

ཀ། ཐོག་མར་ཤེས་ནོ་ཨ་ཁུ་ཐོག་ཐོག་ཡིན་ཟེར།

B: *Ya*! How did Uncle Toktok say that he learned of it?

ཁ ཡ་ད་ཨ་ཁུ་ཐོག་ཐོག་གིས་ཆེ་ཡས་ཤེས་ཐལ་ཟེར་གི

A: [as Uncle Toktok] I'm a knowledgeable person. There's no way I couldn't know [about the relationship]. One acted like he understood that ghoulish language, and the other pretended like she was studying pastoralist dialect, but if you looked at their mannerisms, they were talking of living together.

ཀ ང་མི་བསམ་ཤེས་རེད། མ་ཤེས་ས་འགྲོ་ནི་མ་རེད། གཅིག་གིས་འདྲེ་སྐད་གོ་བཏང་ཁ་བོ་ཡས། གཅིག་གིས་འབྲོག་སྐད་སྦྱངས་བཏང་ཁ་བོ་ཡེད་གོ་ནོ་མིན་ནས། འདྲ་སྟོན་གོ་ནོའི་ཚུགས་ཀ་བལྟས་ན་ཁྱིམ་གཅིག་ནས་འདུག་ཅན་པོ་བཤད་གོ་གི

B: He knew this from looking at their mannerisms?

ཁ ཚུགས་ཀར་བལྟས་ཤེས་སོང་བཟིག་ག

A: [As Uncle Toktok] I thought it was wrong and told everyone, but no one believed me.

ཀ དེ་ཅིག་མ་རེད་འདོད་ལས་མ་བཤད་ས་བཟིག་མེད་དྲ། ཉ་འགྲོ་ནས་མི་བཟིག་མེད་ཀི

B: The elders especially wouldn't believe it.

ཁ ལྷག་པར་དུ་ལོ་ལོན་ཚོའི་ཉ་འགྲོ་རྒྱུ་མ་རེད་མོ།

A: [As Uncle Toktok] Are you satisfied? Then one day at a village gathering, they made a scene and let it all out of the bag.

ཀ ཁྲོ་ཨེ་ཚོག་གི ཉིན་ཅིག་ད་མི་མང་འཚོགས་ས་བཟིག་ནས་མིག་ག་བསྟན་ནས་ལྟང་ང་བུད་བཏང་ཐལ།

B: Oh, what did they do?

ཁ ཨོ། ཆེ་བཟིག་ཡས་བཏང་ནས་ན།།

A: [As Uncle Toktok] As soon as the foreign girl arrived, she said either "'ello" or "Hello," And I can't tell you today exactly what she did, but it was just my bad karma to see her release Zalejyal, turn around, and say [haltingly, in a woman's voice] "I … like… Zalejyal!"

ཀ ཕྱི་རྒྱལ་གི་ཞི་མོ་བོ་ཐོན་མ་ཐོན་ན། ཨ་ལོ་བཟེ་ནས་ན་ཧ་ལོ་བཟེ་ནས་ན་ཅིག་བཟེ། ཆེ་བཟིག་ཡས་ནས་དེ་རིང་བཤད་ས་མི་འགྲོ་གི་ར། ངའི་ལས་སྐྱོག་ན་ཟ་ལེ་རྒྱལ་བཏང་བཏང་ངས། ཁ་ཕྱིར་ར་འཁོར་རེ། ང་ཟ་ལེ་རྒྱལ་དགའ་གི་མི་ཟེར་ན་ད།

B: That is probably a foreign custom to make it public.

ཁ དེ་བཟོ་སྡེ་ཕྱི་རྒྱལ་གི་དཔེ་ཡིན་ནས་ཚང་མ་གསལ་སྒྲོག་ཡས་ནི་ཡིན་རྒྱུའོ་རེད།

A: [As Uncle Toktok] Uh, she didn't only want to be with him, but came right out and said it! And I was embarrassed and froze. There was nothing else I could do: I kicked Zalejyal, and fled.	ཀ ཨ་སྔེ་གིས་བསྒྲིག་འདོད་ནས་མི་ཚད་བསྒྲགས་བཏང་ཐལ་ར། ངི་བཟོ་ངོ་ཚ་ནས་མི་ཚད་འཐེན་སོང་བཞིག སྡུག་ག་ཐུག་གས་ཟ་ལེ་རྒྱལ་རྡོག་ཐོས་ཅིག་བརྒྱབ་བཏང་ངས་བྲོས་སོང་།
B: I'll bet!	ཁ དི་མོ་བཞིག་ཡིན་རྒྱུ་རེད།
A: [As Uncle Toktok] If that's all they did, why should I complain again and again? Saying that it's the Tibetan custom, her team of bird-herding friends came to talk [about proposing a marriage] the next day, and we gave them a good talking to.	ཀ དི་མོ་བཞིག་གི་ཆོག་ནི་ཡས་བཏང་རྒྱུས་ན་ད་ངས་ཆི་བཞིག་ག་ཏ་བོ་ཟེར་གི་འདུག་རྒྱུས། བོད་ཀྱི་ཡུལ་སྲོལ་བདོག་གོ་ཡས་ནས་བཟེ། དེའི་ཕྱིའི་ནངས་ཀ་ཡང་མོ་གི་བྱིའུ་ཏི་འཚོ་རོགས་ཚོ་བཤད་ཀི་ཡོང་ཐལ། ཚད་གེ་ཕྱིར་ར་བཤད་བཤད་བཏང་།
B: What did they say?	ཁ ཆི་བཞིག་བཟེ་ཡོད་ནས་ན།
A: Now we spoke like this.	ཀ ད་ངི་ཚོས་འདི་ཡས་བཤད་ལ།
B: *Un, un*.[9]	ཁ ཨུན་ཨུན།
A: [As Uncle Toktok] "Now I am happy that you have arrived at my doorstep and are sitting at my hearth, but if any matchmakers this frightening have come here before, I'll drink Yongbha's blood![10] *Oya*! By my son's flesh, I won't give our boy to you, and by my daughter's neck we don't need that girl of yours. If you understand, then keep it in mind, and if you don't understand, then get the hell out! At this, they all stared dumbly at each other."	ཀ ད་ཁྲོ་ཆོ་སྒོ་ཁའི་བུད་ལས་གོ་ཁའི་བཙོག་ནོ་དགའ་ནི་ཡིན་དྲ། དེ་རིང་བར་ར་བར་བ་འདི་མོ་འཇིགས་པོ་ཏག་ཏག་ཡོང་མྱོང་ན་ཡོང་རྦ་གི་ཁྲག་ག་ཁ་རག་ནོ། ཨོ་ཡ། དི་ངེད་ཁའི་ཞི་ལི་ཁྲེད་ཁ་སྐེར་ན་ཞི་ལིའི་ཤ་ར། ཁྲེད་ཀའི་ཞི་མོ་ངེད་ཁ་དགོ་ན་ཞི་མོའི་སྐེ། ཏ་གོ་ན་ཡིད་ལ་འདི་ཟུངས། མི་གོ་ན་མར་ར་སློར་བུད་བཟེ་ར། གཅིག་གིས་གཅིག་གི་ངོར་བལྟས་བསྡད་ཡོད་གི་ཟེར་ཡ།

9 Suggests assent or agreement.

10 Yongbha is the name of one of Menla's colleagues at the dubbing office where he worked at this time. He uses the name to rhyme with ཡོང་། and མྱོང་།, but this is

B: They said what they should have!	ཁ	ད་བཤད་རྒྱུ་འོ་ད་བཤད་བཞིག་གོ
A: [Menla as himself] Uh, Papa Cheche said he went even further.[11]	ཀ	ཨ། ཨ་པ་ཆེ་ཆེ་གིས་བཤད་ན་ཁོས་དེའི་ར་མི་ཚད་ནི་དག་དག་བཤད་ལ་ཟེར།
B: *Ya*? What did this Papa Cheche say?	ཁ	ཡ། ཨ་པ་ཆེ་ཆེ་བདོག་གོས་ཆི་བཞིག་བཤད་བཞིག
A: Uh! Listen!	ཀ	ཨ། ཉོན་གོ
B: *Ya*.	ཁ	ཡ།
A: [as Papa Cheche] "Now I don't know which side of the Yellow river this '*Ari*' is on. You say that you came here in a bird boat [airplane], so I think you must be wealthy. Since you can come chasing birds, so I think you must have a lot of free time. And judging by the patches on your clothes, I think you must have nothing left!"	ཀ	ད་ཁྲོ་ཚོ་ཨ་རི་བདོག་གོ་རྨ་པ་རི་བཞིག་ན་ཡོད་ནས་ན་ཚུ་རི་བཞིག་ན་ཡོད་ནི་ར་མི་ཤེས་བཟེ་ནོ། ཁྲོ་ཚོ་བྱ་གྲུའི་ནང་ནས་ཡོང་ནི་རེད་བཟེ་ན་དར་རས་བསྡད་ལོས་ཡོད་འདོད་གི་བཟེ་ནོ། བྱ་བྱིའུ་བདའ་ཡས་བསྡད་ཡོད་ནོ་བལྟས་ན་ཁོམ་མས་བསྡད་ལོས་ཡོད་འདོད་གི་བཟེ་ནོ། ད་ལྷན་པ་བརྒྱབ་བས་བསྡད་ཡོད་ནོ་བལྟས་ན་ཚར་རས་བསྡད་ལོས་ཡོད་འདོད་གི་བཟེ་ནོ།
B: Fair enough.	ཁ	དེ་བཟོ་རེད།
A: [As Papa Cheche] "Now I have a message for the old men back in your 'America!'"	ཀ	ད་ངས་ཁྲེད་ཀ་ཨ་རི་ཚང་གི་རྒད་པོ་ཚོ་སྐད་གཅིག་གཏོང་བཟེ་ནོ།
B: That's horrible![12]	ཁ	ད་ཤི་ཐལ་ཡ།

also suggestive of Menla's creative play with oaths and other traditional language forms.

11 In some parts of Amdo, including Menla Jyab's home region, the Tibetan ཨ་པ། "father" can refer to any male of the father's generation. The word for "father," meanwhile, is ཨ་ཀྲུ།.

12 This suggests he is dismissive and not approving of the elders' next statements.

A: [as Papa Cheche] "The families of Careful Village boast a long lineage. You won't understand if I say too much. We are descendants of Lhalung Hwaldor.[13] Our fathers' bones are gold, and our mothers' bones are conch. But if you bring a yellow stain on that, then we are going to fight."	ཀ	དེད་ཁ་སེམས་ཆུང་སྡེ་བ་ཚང་ང་སྐྱེས་རབས་བཤད་ན་རྒྱུས་རབས་རེད། མང་ང་བཤད་རུང་མི་གོ་གི དེད་ཁ་ལྷ་ལུང་དཔལ་རྡོར་ཚང་གི་གདུང་རྒྱུད་ཡིན་བཟེ་ནོ། ཕ་བཟང་རུས་པ་གསེར་ཡིན། མ་བཟང་རུས་པ་དུང་ཡིན། དེར་སེར་ཐིག་འཕེན་རྒྱུ་བཟེ་ན་གྲོད་ཡིན་བཟེ་ནོ།
B: Oh?	ཁ	ཨོ།
A: [as Papa Cheche] Uh, apart from the impossibility of this marriage, we have nothing else to fight over.[14] If you still want to chase after your birds, or go collecting your bugs, you can do that as long as you let them go later. The good thing about you guys is that you won't kill them.	ཀ	ཨ་ཙུ་ཚོའི་བར་ལ་གཉེན་མི་འཛིན་ནོའི་ཏན་ཚད་ནས་དེང་ཕྱིན་ཡིན། དེའི་རྒྱུན་ཡིན། ཆ་བོས་ད་རུང་བཟོ་བྱ་བྱིའུ་བདའ་ན་འདོད་ན་འབའ་འབུ་འཛིན་ན་འདོད་ན་འཛིན་གི་ཤོག་བཟེ་ནོ། གཞུག་ནས་བཏང་བཏང་ན་དེ་ཡིན། ཁྱོ་ཚོ་བཟང་བཟིག་ཡོད་ནོ་མི་གསོད་ནོ་ལ་ཏྲ་གི་བཟེ་ནོ།
B: Oh, and what did he say the go-betweens said?[15]	ཁ	ཨོ། བར་བ་ཚོས་ཆི་ཟེར་གི་ཟེར།
A: He said, "It seems that they thought they had no hope, and they left saying either 'nah' or 'nor.'"[16]	ཀ	རེ་བ་མེད་གི་འདོད་བཏང་ནས་ན། ན་བཟེ་གི་ནོར་བཟེ་ཅིག་ག་བུད་ཐལ་ཟེར།
B: They probably didn't understand any of it.	ཁ	ཅིང་མ་གོ་ནི་ཡིན་རྒྱུའོ་རེད་ཡ།

13 Lhalung Hwaldor is the shortened form of the name Lhalung Hwalkyi Dorje (ལྷ་ལུང་དཔལ་གྱི་རྡོ་རྗེ།), the ninth-century monk who in 842 assassinated the final king of the Tibetan empire, Langdarma (གླང་དར་མ།).

14 This phrase is commonly used in Amdo at the conclusion of a dispute mediation.

15 In Amdo Tibetan wedding traditions, weddings are arranged through བར་བ། (pronounced *warwa* and translated here as go-betweens) who negotiate between the bride's family and the groom's.

16 These are approximations of the English word "no," and suggest that the villagers did not understand.

A: Uh, Granny Tsitsema, expressing that the old men were being reasonable, piled on.	ཀ	ཨ། ཨ་ཡེ་ཙིས་ཙེ་མ་གིས་ར་རྒད་པོ་ཚོ་ཁག་མེད་ཅན་པོ་བཤད་ལས་ཁ་སྣོན་བཟིག་རྒྱག་གི
B: *Ya*, what did Granny Tsitsema say?	ཁ	ཡ། ཨ་ཡེ་ཙིས་ཙེ་མ་གིས་ཆི་ཟེར་གི
A: [as Granny Tsitsema] These old men are reasonable. *Atsi*! Zalejyal must have epilepsy! If I met someone like her alone in the fields, by my mother's flesh, I'd faint.	ཀ	རྒད་པོ་ཚོ་ཆི་ཁག་གོ ཨ་ཙི་ཟ་ལེ་རྒྱལ་གཟའ་ཡིན་ནི་ལོས་ཡིན། ངི་བཟོ་དི་མོ་བཟིག་ག་ཐང་བཟིག་ནས་ཐུག་བཏང་ངས། ཨ་མའི་ཤ་དབུགས་ཆད་མི་འགྲོ་ན།
B: That seems reasonable.	ཁ	ཁག་ཡོད་རྒྱུ་མ་རེད།།
A: [as Granny Tsitsema] The human body is precious. Judging by my merit, could I say anything to anyone else?[17] Whether I say it or not, she's on full display, their bride is.	ཀ	མྱི་ལུས་རིན་པོ་ཆེ། ངའི་བསོད་ནམས་མ་བལྟས་ན་ད་ཅིག་བཤད་ནི་ཅན་པོ་ཨེ་རེད་དྲ། བཤད་ན་མ་བཤད་ན། བཤམ་མས་བཞག་ཡོད་གི་གོ་སྡེ་གི་མནའ་མ་ད།
B: Let her speak! What did she say she's like.	ཁ	བཤད་གི་ཆུག་ར། ཆི་མོ་བཟིག་རེད་ཟེར།
A: [as Granny Tsitsema] Now I won't say it, *aro*. Her yellow hair is like the shining sun, her blue eyes are like a dried up spring, and her face is as pale as a coming drought. Her body is tall like a bent over tree. If they can't butcher their larks, it's certain that they'll have nothing to eat. What can I say other than *Alahoho*?"[18]	ཀ	ད་མི་བཤད་ཨ་རོ། སྐྲ་སེར་ནོ་ཉི་མ་ཤར་ནོ་རེད། མྱིག་སྔོ་ནོ་ཆུ་མགོ་སྐམ་ནོ་རེད། ངོ་སྐྱ་ནོ་ཐན་པ་ཡོང་ནོ་རེད གཟུགས་རིང་ནོ་སྡོང་བོ་སྒུར་ནོ་རེད། བྱིའུ་ཅོག་བཤའ་ས་མ་སོང་རུས། ཁ་ཟས་རྒྱུ་མིན་ནོ་ཕོ་ཐག་རེད། ཨ་ལ་ཧོ་ཧོ་བཟེ་ནས་ཨེ་དགའ།
B: It's certain that nobody wants to be caught by her sharp tongue.	ཁ	དེའི་ཁ་ནང་ང་ཅིག་ལྷུང་མི་ཉན་ནོ་ཕོ་ཐག་རེད།

17 This is similar to, "who am I to judge?"

18 A laugh that women in Amdo make to suggest that they have made a point or to deride.

A: [Menla as himself] Uh, with that, everyone spoke at length about how they prevented this wedding, about how Zalejyal couldn't understand, and how that young lady had no way of working it out.	ཀ	ཨ། དེར་མཐུད་ལས་ཚང་མས་གཉེན་དོན་འདིར་བཀག་འགོག་ཡས་སྒྲོལ། ཟ་ལེ་རྒྱལ་གོ་བ་མེད་སྒྲོལ གསར་མོ་དེར་བགོད་པ་མེད་སྒྲོལ་མང་ང་བཤད་ཐལ།
B: *Ya*, tell me: did that foreign girl leave or not?	ཁ	ཡ་ད་ཕྱི་རྒྱལ་གི་ཞི་མོ་དི་བུད་སོང་ཞི་ར་མ་སོང་ཞི་རེད་བཟེ།
A: Uh, they said she slunk away, but then something unspeakable happened.	ཀ	ཨ་འགྱོ་ཁ་བོ་ཡས་བཏང་ཞི་རེད། འགྱོ་ཁ་ད་བཤད་སྒྲོལ་མེད་ནས་བྱ་བ་བཟིག་བྱུང་བཏང་ཟེར་ཡ།
B: What was that?	ཁ	ཆི་བཟིག་ཡིན་ནས་ན།
A: Zalejyal's old man who was having difficulty putting it into words,[19] finally spoke up.	ཀ	ཟ་ལེ་རྒྱལ་གི་ཕ་རྒན་གིས་བཤད་མ་ཐུབ་མ་ཐུབ་བ་ད་བཤད་ཐབས་ཡས་བཏང་ཐལ།
B: What did he say?	ཁ	ཆི་ཟེར་གི
A: [as the father] "Dear Alak! If I tell someone about my son's conduct and deeds, how could we ever complete our household penance.[20] But there's nothing to be done, so I'll speak." He thought for awhile, "ah, karmically wicked ones, can I say it or not?" he said.	ཀ	ཨ་ལགས་ལོ་ལོ། ངའི་ཞི་ལི་དེས་བཅའ་སྒྲོལ་ལས་སྒྲོལ་དི་ཅིག་ག་བཤད་བཏང་དུས། ངེད་ཁ་བཅའ་བ་གིས་བྱང་རྒྱུ་བཟིག་ཆི་ཡོད་དྲ། ད་བཅའ་རྒྱུ་མེད་བཤད་ལ་བཏང་། འདང་བཟིག་བརྒྱབ་བས། ཨ་ལས་ངན་ཚོ་ད་བཤད་ཨེ་ཉན་ན་ཟེར་ཡ།
B: Instead of asking whether he could say it or not, he just could've gone and said it!	ཁ	ད་བཤད་ཨེ་ཉན་མི་ཉན་བཟེ་འདུག་རགས་གོ་མར་ར་བཤད་བཏང་རྒྱུ་ན་རེ།

19 Suggesting embarrassment.

20 Across the Tibetan Plateau, people may visit a divination specialist who will be able to tell them the rituals, chanting, and circumambulations they need to do to atone for the individual sins or their family's sins in this life (both past and future). This is called བཅའ་བ། (pronounced *jawa*), translated here as "penance."

A: [as the father] "So, if nobody says anything, the parents will speak up, *Oya*! In the matter of this demon girl, we used both the carrot and the stick with Zalejya, we've tried beating him and biting him. 'If you say you want to marry her, then we will cut you off! But if you don't marry her, we'll buy you a motorcycle.' We tried everything to no avail.

ཀ ཡ་ད་ཚང་མས་ཅིང་མི་ཟེར་ན། ཕ་མས་ཁ་གྲགས། ཨོ་ཡ། ཞི་མོ་འདྲེ་མོ་དེའི་དོན་དག་ག་ཟ་ལེ་རྒྱལ་ཞི་བ་ཡས་གི་དྲག་པོ་ཡས། བཤའ་ལ་ཡས་གི་འཆའ་ལ་ཡས། ལེན་རྒྱུ་བཟེ་ན་བདའ་རྒྱུས་བཟེ། མ་ལེན་དྲ་མོ་ཐོ་ཊོ་བཟེ་མ་ཡས་ཤུལ་ན་གཅིག་མེད་དྲ་མ་བ་ཐལ།

B: Probably.

ཁ ཡིན་རྒྱུ་རེད།

A: [as the father] "It's like he has been possessed by a demon. He said that he and that girl will both live and die as one family."

ཀ ཞི་ལི་བཟིག་ཡོད་ནོ་གཤེད་གིས་བཟུང་བཏང་ནི་འདྲ་བཟིག་རེད། ཞི་མོ་དི་ར་ཁོ་གཉིས་ཀ་གསོན་ན་ཁྱིམ་གཅིག་ར་འཆི་ན་སྒྲོག་གཅིག་ཡིན་ཟེར་གི

B: That's real love!

ཁ ངོ་མ་བརྩེ་དུང་ཡོད་བཏང་བཟིག

A: [as the father] "When they parted, he [Zalejyal] took out a silver amulet with the Buddha Shakyamuni's statue as the core and put it on her neck. As soon as she then placed something around his neck —whether it was an iron Buddha or a person, it had four limbs outstretched[21]—a blizzard wiped out many of my sheep. Ah, ill-fated ones!"

ཀ ཁ་གར་ཁ་ད་སྟོན་པ་ཤཱཀྱ་ཐུབ་པ་གཟུངས་འཛུག་ཡས་ནིས་དངུལ་གི་གཙུ་བཟིག་ཡོད་ནོ་ཧུད་ལས་གན་གི་སྐེ་བསྐོན་བཏང་ངས། ལྕགས་གི་སྐུ་བདག་གོ་ཡིན་ནི་ན། མི་བདག་གོ་ཡིན་ནི་ན་རྐང་ལག་བཞི་རྐྱོང་ཡས་ནི་བཟིག་ཁོ་གའི་སྐེ་བསྐོན་བཏང་ཐལ་ར་ད་ཁ་མ་དི་ནས་ཁངས་ཆེན་བཟིག་ག་ཁག་བཞག་གས་ངའི་ལུག་ཚོ་བཟེ་ནོ་ཉོག་ཐལ་ཨ་ལས་ངན་ཆ་བོ།

B: He pointed the finger at that [the giving of the crucifix] as the cause of that incident.

ཁ དོན་རྐྱེན་དེའི་འབྱུང་རྐྱེན་དི་ས་བསྐོར་བཏང་ཐལ།

21 This describes a crucifix, suggesting that the foreign woman is Christian.

A: [as the Father] "When inauspicious times come, people leave our own [Tibetan] girls who are like goddesses, and fall in love with these demon-like girls. Now he says he's going straight to America. There can be no other explanation for this. Slinking off to school was the mistake, without doubt."	ཀ དུས་གིས་དེད་ལས་ལྟས་ངན་བྱུང་བཏང་ན། རང་གི་བུ་མོ་ལྷ་མོ་འདྲ་འདྲ་ཏག་ཏག་སྐྱུར་བཏང་ངས། སྲེ་གི་ཞི་མོ་འདྲེ་མོ་འདྲ་འདྲ་རིག་ག་ཞེ་ཆགས། ད་རྡུང་ཁོ་རེམ་མ་ཨ་མེ་རི་ཁ་འགྲོ་རྒྱུ་ཟེར། མ་ཁ་གཙོ་བོ་མ་ཡས་མ་རེད། འདི་སློབ་གྲྭ་ཅིག་འགྲོ་ཁ་ཡས་ནོ་མ་འཁྲིག་ནི་རེད། མི་ཤེས་རྒྱུ་མེད།
B: Now he knows!	ཁ ད་ཤེས་ཡོད་གི
A: At that time, Zalejyal's mother stood up. [as the mother] "Your Honorable Alak, may I please say something?" She said.	ཀ སྐབས་དེར་ཟ་ལེ་རྒྱལ་གི་ཨ་མ་ཡར་ར་ལངས་ངས། ཨ་ལགས་ལགས། ངས་ཅིག་བཤད་ན་ཨེ་ཆོག་ལགས་ཟེར་གི
B: "Of course she may!" That's certainly what you should have said.	ཁ ལོས་ཆོག་ལགས། དི་ཟེར་དགོ་ནི་ལོས་ཡིན།
A: [As the mother] "Though I am a nobody, I would like to speak up."	ཀ ང་ཁ་ཆུང་དབང་ཆུང་ཡིན་རྡུང་ཁ་བཟེག་གྱུགས་ན་འདོད་གི
B: Of course she would.	ཁ ལོས་འདོད།
A: [As the mother] "When I think about myself, I would like to allow my only son to do what he wants."	ཀ ངས་རང་སྙེང་ང་འདང་རེ་བརྒྱབ་བཏང་ན། ངས་རང་གི་བུ་ཁེར་མོའི་ཁ་ཐོག་ག་བཞག་བཏང་ན་འདོད་གོ་གི
B: That's right. All mothers are like this.	ཁ དི་བཟོ་རེད། འཛིག་རྟེན་གི་ཨ་མ་ད་དི་མོ་ལོས་ཡིན་བཟེ་ར།
A: [As the mother] "Uh! When I was young, I came here without any freedom. Rending two apart takes but a moment, but the suffering lasts a lifetime. As parents, we don't want to torture them with this knowledge."	ཀ ཨ། ངི་བཟོ་ཆུང་དུས་རང་དབང་ང་མ་ཡོང་འདི་བ་ཡོང་ང་། གཏོར་རྒྱུའོ་ཐེངས་གཅིག་རེད་བྲ། སྡུག་བསྔལ་ཚེ་གཅིག་རེད། ཕ་མས་ཤེས་ཤེས་མེད་ལ་ཏབ་ན་མི་འདོད་གི
B: That's right.	ཁ དི་རེད།

A: [As the mother] "Now my son's destiny is in a faraway place; and my daughter-in-law's previously accumulated karma seems to have led her to Tibet. If you, Alak, are not cruel, you will fulfill their wishes."

ཀ ད་ངའི་ཞི་ལིའི་ཐོད་པའི་ཁ་ཡིག་ཐག་རིང་ན་ཡོད་བཏང་ནི་རེད། ངའི་མནའ་མའི་སྔོན་གི་ལས་དབང་བོད་ཡུལ་ན་ཡོད་བཏང་ནི་རེད། ཁྱེད་ཀ་ཨ་ལགས་འཛོག་མེད་བཟིག་མིན་ན། འདི་གཉིས་ཀའི་འདོད་ཐོག་གཅིག་འཛོག་རྒྱུའོ་ད་ཁྱེད་ཀ་ཅིག་གསལ་ཟེར་ཡ།

B: What did you say?

ཁ ཁྲོས་ཆི་བཟེ་ཡ།

A: [Menla Jyab as himself] I said, "Use the mother's suggestion as the basis, and fulfil the young man's wishes. Call the American girl back." Then everyone said "it is just as the girl had said when she was about to leave."

ཀ ཨ་མའི་བསམ་འཆར་གཞི་མ་བྱོས། གསར་བུའི་བསམ་དོན་འགྲུབ་གི་ཞོག ཨ་རིའི་ཞི་མོ་ཕྱིར་ར་བོས་བཟེ་ར། ཚང་མས་ད་དི་ཞི་མོ་དེས་འགྲོ་ཁ་བཤད་ནོ་དི་རེད་ལ་ཟེར་ཡ།

B: *Ya*! What did the foreign girl say?

ཁ ཡ། ཕྱི་རྒྱལ་གི་ཞི་མོས་ཆི་བཟེ་ནི་རེད།

A: They said that she said, [haltingly, with a high-pitched voice] "I … goed… and I'll …to come back!"

ཀ ང་·····བུད་ཐལ་···ཕྱིར་ར་····ཡོང་རྒྱུ་རེད་···ཟེར་གི་ཟེར།

10. Careful Village's Wedding སེམས་ཆུང་སྡེ་བའི་སྟོན་མོ།[1]

A: *Ya*! Now on this auspicious day; at this excellent minute! The time when good things are created! Yesterday was New Year's Eve and today is the first!

ཀ ཡ་ད་བཀྲ་ཤིས་པའི་ཉི་མ། ཕུན་སུམ་ཚོགས་པའི་སྐར་མ། བདེ་ལེགས་འབྱུང་བའི་དུས་ཚོད། ཁ་སང་གནམ་གང་དེ་རིང་ཚེས་གཅིག་རེད།

B: [Sarcastically] I also know that the day after the eve isn't the second!

ཁ གནམ་གང་གི་འཕྲོ་ཚེས་གཉིས་མིན་ནོ་ད་ངས་ར་ཤེས་གི་ར།

A: Uh, at the good time on the first of the new year, those with wealth will show it off, those without will pretend like they have even though they lack, and when merrily dancing and singing songs, it should be said that I won't stay quiet, but will speak a *khashag*!

ཀ ཨ། དུས་བཟང་པོ་རྒྱ་ལོའི་ཚེས་གཅིག་གི་ཉི་མ། རྒྱུ་ཡོད་ནིས་རྒྱ་ཆེན་རྒྱས་བ་ཡས། རྒྱུ་མེད་ནིས་མེད་རྫུང་ཡོད་ཁ་་ཡས། སྐྱིད་དགའ་དགས་གླུ་ལེན་གར་རྩེད་ཡེད་གོ་དུས། ང་ར་ཁ་རོག་ག་མི་འདུག་ཁ་ཤགས་བཟིག་བཤད་ཟེར་རྒྱུས།

B: [Shouting] No need! No need! [in normal voice] This sounds like a wedding speech![2]

ཁ མི་དགོ མི་དགོ ཁྱོའི་དེ་སྟོན་བཤད་བཟིག་ག་རེད་གི་མོ།

1 A is voiced by Menla Jyab and B is voiced by Phagmo Drashi.

2 A more appropriate response is to say *laso* (ལགས་སོ།), which suggests assent or agreement. In saying "no need," B uses a negation inappropriate to the genre to make a joke.

©2025 Jyab (text)
Thurston & Samdrup (Trans. & Notes), CC BY-NC 4.0
https://doi.org/10.11647/OBP.0452.10

A: Uh, well, it's a sign that I performed a wedding speech.	ཀ།	ཨ། དི་ད་ངས་སྟོན་བཤད་ཡས་ནོའི་རྟགས་རེད་ཡ།
B: When?	ཁ།	ནམ་བཟིག་ག
A: The year before last, when I went to Careful Village.	ཀ།	གཉིས་ཉིང་ལོ་སེམས་ཆུང་སྡེ་བ་སོང་དུས་ཐད་སོ།
B: You performed a wedding speech again, and embarrassed yourself at the wedding?	ཁ	ཡང་སྟོན་བཤད་ཡས་ནས་བཟེ་སྟོན་མོ་ནས་ར་མྱིག་ག་སྟོན་གི་བཞག་བཏང་ནས།
A: It's not just boasting! I don't think I gave a bad "wedding speech." After I finished speaking, Uncle Village Leader was about to cry.	ཀ།	ལབ་བརྒྱབ་བས་ཟེར་གི་ཆི་ཡོད་དྲ། སྟོན་བཤད་བདག་གོ་མ་བཤད་གི་བསམ་པ་བཟིག་མེད། བཤད་ལས་ཚར་དུས་ཨ་ཁུ་སྡེ་དཔོན་གི་ངོ་བཟོ་ངུ་རྒྱུ་བཟིག་ཡོང་ངས་བསྡད་ཡོད་གི
B: He was distraught.	ཁ	ཡིད་ཆད་སོང་།
A: He was stunned. Listen to what the Uncle Village Leader said.	ཀ།	ཡིད་བཀུགས་བཏང་ནི་རེད་ཡ། ཁྱོས་ཨ་ཁུ་སྡེ་དཔོན་གིས་བཤད་ནོའི་སྐད་ཆ་ཉོན་རོ།
B: What did the village leader say?	ཁ	སྡེ་དཔོན་གིས་ཆི་ཟེར་གི
A: [As the village leader] "*Ah, ah, ah, ah*! Knowledgeable *lama*, you knew it through and through! Such a fun wedding speech. Such a dear wedding speech, by my son's flesh!" [as himself] he said.	ཀ།	ཨ་ཨ་ཨ་ཨ། བླ་མ་མཁྱེན། མཁྱེན་ཡག་ག་མཁྱེན་བཏང་བཟིག དི་མོ་སྟོན་བཤད་བསོ་མོ། དི་མོ་སྟོན་བཤད་ཐག་ཉེ། ཞི་ལིའི་ཤ་གོ་ཟེར་ཡ།
B: Oh! Without speaking it, I can't decide whether or not it's a dear wedding speech. I hope that it's in a language.[3]	ཁ	ཨོ། ཁྱོའི་སྟོན་བཤད་དི་མ་བཤད་གོང་བཟིག་གི་སྟོན་བཤད་ཐག་ཉེ་བདག་གོ་ཐག་གི་མི་ཚོད་གི སྐད་ཆ་བཟིག་ཡིན་ནིའི་སྨོན་ལམ།

3 He clearly has little hopes for the speech, being unsure if it is even in a human language.

A: Uncle Village Leader spoke the truth! The form of my wedding speech is fresh so as to be in tune with a new era, and if you understand its meaning, it's close to real life.	ཀ།	ཨ་ཁུ་སྡེ་དཔོན་གྱིས་བཤད་ནོ་བདེན་ནི་རེད། ངའི་སྟོན་བཤད་རྣམ་པ་སོ་མ་ཡིན་ནས་དུས་རབས་གསར་པ་མཐུན་ནི་རེད། ནང་དོན་གོ་བ་བླངས་ན་དངོས་ཡོད་འཚོ་བ་ཉེ་ནི་རེད་ཡ།
B: Is your wedding speech really so fresh?	ཁ།	ཁྱོའི་སྟོན་བཤད་དེ་ངོ་མ་དེ་མོ་སོ་མ་བཟིག་ཡིན་ནས།
A: You don't believe me? Ok, then you leave me no choice. I'll tell it again today, everyone!	ཀ།	རྣར་མི་འགྲོ་ག ཡ་ད་བཅའ་རྒྱུ་མེད། ངས་དེ་རིང་འོར་གྱིས་ཅིག་བཤད་གོ རྣམ་པ་ཚོ།
B: Do it! [addressing to the audience] Listen up, audience!	ཁ།	དེ་བྱོས། ཉན་མཁན་རྣམ་པ། ཉོན་གོ
A: Why are you just sitting there listening? Applaud!	ཀ།	རང་ང་ཉན་ནས་བསྡད་ལས་ཆེ་རྒྱུས། ཐལ་མོ་རྡོབས་རོ།
B: [surprised that he has to ask for applause] What's wrong with him, acting like this.	ཁ།	འདིའི་བྱ་འདི་རེ་ཨ་ཡ།
A: "I will say, *Ya*, now praise *e ma ho*[4] praise *e ma ho*,	ཀ།	ཡ་ད་བསྟོད་ཨེ་མ་ཧོ། བསྟོད་ཨེ་མ་ཧོ།
Praise, praise, praise, praise the azure blue sky.		བསྟོད་བསྟོད་བསྟོད་ལ་དགུང་ཨ་སྔོན་བསྟོད།
If you don't speak praises to the azure blue sky,		དགུང་ཨ་སྔོན་འདི་མ་བསྟོད་མ་བརྗོད་ན།
It is said that there is no place for satellites to be in orbit,		མིས་བཟོས་འཁོར་སྐར་ལ་འཁོར་རས་འདུག་ས་མེད་ནས་ཟེར་གི
And it is said that there's no place for these airplanes to fly.		ནམ་མཁའི་གནམ་གྲུ་འདིར་འཕུར་རས་འགྲོ་ས་མེད་ནས་ཟེར་གི

4 ཨེ་མ་ཧོ། is an expression of wonder common in Tibet.

And it is said that people won’t know that this earth is round.”		སའི་གོ་ལ་འདི་གོར་གོར་བཟིག་ཡིན་ནོ་ར་མི་ཤེས་ནས་ཟེར་གི་ཟེར་རྒྱུ་ཡིན།
How’s that?		ཆི་མོ་རེད།
B: Alright.	ཁ	ཚོག་གི
A: “I will say *Ya*! Now praise, praise, praise, praise the earth.	ཀ	ཡ། བསྟོད་བསྟོད་བསྟོད་ལ་ས་དོག་མོ་བསྟོད།
If we don’t speak the praises to this earth,		ས་དོག་མོ་འདི་མ་བསྟོད་མ་བརྗོད་ན།
It is said that there will be no place for this white snow mountain to tower imposingly.		གངས་རི་དཀར་པོ་འདི་འཁྱིང་ངས་འདུག་ས་མེད་ཞིས་ཟེར་གི
It is said that there will be no place for the green meadows to stretch.		སྤང་ལྗོངས་སྔོན་མོ་འདི་འདའ་ཡས་འདུག་ས་མེད་ཞིས་ཟེར་གི
And it is said that there’s no place for herders to lie down.”		ལུག་རྫི་ནོར་རྫི་ཚོ་ཉལ་ཡས་འདུག་ས་མེད་ཞིས་ཟེར་གི་ཟེར་རྒྱུས།
How’s that?		ཆི་མོ་རེད།
B: It’s ok!	ཁ	ཚོག་གི
A: I will say *Ya*, now praise the human world,	ཀ	ཡ་ད་བསྟོད་དོ་འཛིག་རྟེན་མི་ཡུལ་བསྟོད།
and especially praise Tibet, the land of snows!		སྒོས་སུ་གངས་ཅན་བོད་ཡུལ་བསྟོད།
Praise the monkey bodhisattva.		སྤྲེའུ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་བསྟོད།
Praise the goddess mother of rock.[5]		མ་གཅིག་བྲག་གི་ལྷ་མོ་བསྟོད།

5 This is a reference to the Tibetan origin myth in which humans are the children of a monkey and rock demoness.

Praise the silk knot of love.		བརྩེ་དུང་དར་གི་མདུད་པ་བསྟོད།
Praise the long path of free marriage.		རང་དབང་རང་འགྲིག་གཉེན་ལམ་རིང་མོ་བསྟོད།
Today we also praise the weddings of Careful Village!		དེ་རིང་སེམས་ཆུང་སྡེ་བའི་སྟོན་མོ་བསྟོད་ཟེར་རྒྱུས།
B: So are you going to keep praising or are you going to start talking?	ཁ	ད་ཁྱོས་བསྟོད་ལས་འདུག་རྒྱུ་ན་བཤད་ལས་འགྲོ་རྒྱུས།
A: *Ya*, so, when I tell you I won't give a speech, you tell me I must.	ཀ	ཡ་ད་གཏམ་བཟིག་མི་བཤད་བཟེ་ན་གཏམ་བཟིག་བཤད་དགོ་ཟེར་གི
If I speak one as long as the number of hairs a caterpillar has, it's too much;		འབུ་ཟྷུལ་བ་བཟིག་གི་སྤུ་གྲངས་བཤད་ན་མང་འགྲོ་གི
and even if you, the listeners, don't get hungry, I, the speaker, will get frostbite.[6]		ཁྱོ་ཉན་ནོ་མི་ལྟོགས་ན་ང་བཤད་ནོ་ཕྱིད་རྒྱུ་རེད།
A: Well, then just speak a little bit.	ཁ	དེ་ན་ཉུང་ཉུང་བཟིག་ཤོད།
A: Now, when I tell you I won't give a speech, you tell me I must.	ཀ	ད་གཏམ་བཟིག་མི་བཤད་བཟེ་ན་གཏམ་བཟིག་བཤད་དགོ་ཟེར་གི
If I give a speech that, like a little black ant, has no beginning or end,		གྲོག་མ་ནག་ཆུང་འདྲ་འདྲའི་མགོ་ཇ་མེད་ནི་གཏམ་བཟིག་བཤད་ན།
Then the listeners' heads will certainly start spinning, and the speaker will be ashamed.		ཉན་ནི་བཟོ་མགོ་ཡུ་ཡོས་འཁོར། བཤད་ནི་བཟོ་ངོ་ཡི་ཚ་གི
B: So speak just the right amount.	ཁ	ད་ཚད་དང་རན་པ་བཟིག་ཤོད་ཡ།

6 Weddings in Amdo are often held in the New Year period (in winter) when people work is light, and when people who were mourning a deceased relative in the previous year are free to celebrate again.

A: And when I tell you I won't give a speech, you tell me I must.	ཀ	ད་གཏམ་བཟིག་མི་བཤད་བཟེ་ན་གཏམ་བཟིག་བཤད་དགོ་ཟེར་གི
If I give a speech that, like a butterfly's wing, is the same on the inside and the outside.		ཕྱེ་མ་ལེབ་ཅེ་འདྲ་འདྲའི་ཕྱི་ནང་མེད་ནི་བཟིག་བཤད་ན།
B: Hold on, *aro*! Why are you just talking about insects?	ཁ	སྡོད་གོ་ཨ་རོ། ཁྱོ་འབའ་འབུ་ཏག་ཏག་གི་ནང་ནས་འཁོར་རས་བསྡད་བཏང་ནོ་ཆི་རེད།
A: Uh, it's alright, they're just metaphors	ཀ	ཨ། ཆོག་ནི་རེད། དཔེ་འཛོག་རེད་མོ།
B: *Ya*, get on with it!	ཁ	ཡ་ད་མར་ར་ཤོད་དྲ།
A: Now, if I give a speech that like a butterfly's wing is the same on the inside and the outside, I'm not an elder who speaks old speeches, I'm not an elder who speaks old speeches, nor am I a scholar of modern speeches.	ཀ	ད་ཕྱེ་མ་ལེབ་ཅེ་འདྲ་འདྲའི་ཕྱི་ནང་མེད་ནིའི་གཏམ་བཟིག་བཤད་ན། ང་གནའ་གཏམ་བཤད་གི་གནའ་རྒྱི་མ་རེད། ད་གཏམ་བཤད་གི་མཁས་པ་མ་རེད།
B: [interjecting] Nor a *bla ma* with insights into the next life![7]	ཁ	ཕྱི་མ་མཁྱེན་གི་བླ་མ་མ་རེད།
A: [aside to B] shut up!	ཀ	ཁ་རོག་ར།
First, it doesn't come to my mind.		དང་པོ་ཡིད་ལ་མི་ཡོང་གི
Then, it doesn't come from my mouth,		དེའི་འཕྲོ་ཁ་ནས་མི་ཡོང་གི
And in the end it will remain in my chest.		མཐའ་མ་ཁོག་ནས་ལུས་འགྲོ་གི
B: If it doesn't come, then why are you still speaking?	ཁ	མི་ཡོང་ན་བཤད་རྒྱུརོ་གི་ཆི་ཡེད་རྒྱུས།

7 Here "A" begins a set formula common in Tibetan oratory, and "B" has completed the set for him.

A: So when I tell you I won't give a speech, you tell me I must.

ཀ ད་གཏམ་བཟིག་མི་བཤད་བཟེ་ན་གཏམ་བཟིག་བཤད་དགོ་ཟེར་གི

If I give a speech of a superior man, he's like someone who does tricks while riding a good horse.

སྐྱེས་ཕོ་རབ་བཟིག་གི་གཏམ་རེ་བཤད་ན། རྟ་འདོད་པའི་གོང་ནས་སྐྱུ་རྩལ་ངོམ་འདྲ།

When the horse is running, he is confident that his feet won't fall out of the stirrup even as he leans over to pick a flower.

རྟ་རྒྱུགས་རེས་མེ་ཏོག་འབལ་རེས་ཡས་རྦུང་། རྐང་སག་ལྷམ་ཡོབ་ནས་མི་རྟལ་ནེའི་ཡིད་ཆོད་ཡོད་གི

B: And if you give a speech about a mediocre man?

ཁ སྐྱེས་ཕོ་འབྲིང་བཟིག་གི་གཏམ་རེ་བཤད་ན།

A: If I give a speech about the middling man, he's like someone who is taming a brown mule.

ཀ སྐྱེས་ཕོ་འབྲིང་བཟིག་གི་གཏམ་རེ་བཤད་ན། སྨུག་ཚུང་དྲེལ་ལ་ཁ་ལོ་བཏུལ་འདྲ།

Though the mule bucks more and more violently,

བསྒྱུག་གི་བསྒྱུག་གིས་ཇེ་ཐུ་ཡིན་རྦུང་།

he is confident that he won't lose his grip on the mule's mane.

ཇོག་མ་ལག་ནས་མི་འཚོར་ནེའི་ཡིད་ཆོད་ཡོད་གི

B: Judging by the middling man's description, I wonder what an inferior man is like.

ཁ ཕོ་འབྲིང་གི་ཚུགས་ཀ་བལྟས་ན་ཕོ་ངན་གིས་ཆི་མོ་བཟིག་འདུག་ག་རེ།

A: If I give a speech about an inferior man like me, it's like someone riding a donkey to go herding.

ཀ སྐྱེས་ཕོ་ངན་ང་འདྲ་བཟིག་གི་གཏམ་རེ་བཤད་ན། བོང་སྐྱུ་ལི་ཞོན་ནས་ཟོག་རྫིར་སོང་འདྲ།

On level ground it must trot, on the uphill you must dismount, and you have to lead it on foot on the downhill.

ཐང་བདེ་ས་བཟིག་ནས་འདུར་དགོ་གི ལ་གཟར་ས་ཐུག་ན་འབབ་གོ་གི ཐུར་ཐུ་ས་ཁིལ་ན་འཁྲིད་དགོ་གི

B: It's better to just go on foot. Now it'll be difficult for you.

ཁ དེར་བལྟས་གི་ད་རྐང་ཐང་གི་དགའ་ག ད་ཁྱོས་དཀའ་རྒྱུ་རེད།

A: It wasn’t that the old donkey liked trotting, but the slim whip wouldn’t let it be. It wasn’t that I, an inferior person, liked speaking, but Careful Village wouldn’t let me be.

ཀ ད་བོང་རྒན་འདུར་ར་དགའ་ནི་མིན་ར་རྒྱུན་ལྕུག་ཕྲ་མོས་འདུག་གི་མ་བཞག་ནས། ང་མི་ངན་བཤད་ལ་དགའ་ནི་མིན་ར་སེམས་ཆུང་སྡེ་བས་འདུག་གི་མ་བཞག་ནི་ཡིན།

B: If you speak poorly, you have a reason.

ཁ ཁ་ནང་ང་མ་ཡོང་ན་ར་ཁག་འཛོག་ས་ཡོད་ག

A: Yeah, I’ve been told I must speak the praises of both upper and lower [Tibet].

ཀ ཡ་ད་སྟོད་སྨད་གཉིས་ཀའི་བསྟོད་ར་བཟིག་བཤད་དགོ་ཟེར་གི

B: Here comes the old praise again.

ཁ ཡང་བསྟོད་པ་རྙིང་བ་བོ་ཐོན་ཐལ།

A: It’s said that in the surrounding areas of the three districts of Ngari up top, there are countless pilgrims.

ཀ ད་སྟོད་མངའ་རིས་སྐོར་གསུམ་གི་མཐའ་སྐོར་ན་གནས་སྐོར་བ་རྩེ་རྩེ་གྲངས་མེད་རེད།

It’s said that in the crossroads of the four horns of U-tsang in the middle, there are countless drunkards.

བར་དབུས་གཙང་རུ་བཞི་གི་བཞི་མདོ་ན། ར་བཟི་བ་རྩེ་རྩེ་གྲངས་མེད་རེད།

It’s said that in the six valleys of the six ranges of Amdo and Kham at the bottom, there are countless arranged marriages.

སྨད་མདོ་ཁམས་སྒང་དྲུག་གི་ཕུ་དྲུག་མདོ་དྲུག་ན་བཙན་སྒྲིག་གི་གཉེན་སྒྲིག་རྩེ་རྩེ་གྲངས་མེད་རེད་ཟེར་རྒྱུས།

[to B] Is that new?

གསར་བ་ཨེ་རེད།

B: It isn’t not new.

ཁ མིན་རྒྱུ་མེད་གི

A: If I speak about the lineage of the leader of Careful Village—which nobody has seen but I have imagined—located in the middle of Amdo, U-tsang, and Kham: a leader was born into a great lineage, and after his birth he went to China. Employing a variety of methods, he obtained a stamp.[8] Obeying his orders, he obtained a decree. From under a white helmet he protected the four continents, defeated the four enemies with his Mt. Meru-like body, and pacified the three realms with strict commands. One should say that you are a family of leaders with an unbroken line of leaders like a beautiful mountain range![9]	ཀ།	ད་མདོ་དབུས་ཁམས་གསུམ་གྱི་དཀྱིལ་དབུས་ན་ཆགས་ནི། སེམས་ཅན་གྱིས་མ་རིག་ནིའི་རྟོག་བརྟགས་གི་སེམས་ཆུང་སྡེ་བའི་དཔོན་པོ་བཟོའི་སྐྱེས་རབས་བཟོ་ཅིག་བཤད་ན། སྐྱི་རྒྱུད་ཅན་ན་དཔོན་པོ་སྐྱེས་བཞིག དཔོན་པོ་སྐྱེས་ནས་རྒྱ་ལ་སོང་བཞིག ཐབས་སྣ་ཚོགས་གི་སྒོ་ནས་ཐམ་ཀ་བླངས་བཞིག བཀའ་སྤྱི་བོར་བཀུར་ནས་བཀའ་ཤོག་བླངས་བཞིག མགོ་རྨོག་དཀར་འོག་ནས་གླིང་བཞི་བསྐྱངས་བཞིག སྐུ་རི་རྒྱལ་ལྷུན་པོས་དགྲ་བཞི་བཏུལ་བཞིག བཀའ་བཙན་པོས་ཁམས་གསུམ་བདེ་ལ་བཀོད་བཞིག ས་རི་རྒྱུད་ཡག་གི་དཔོན་རྒྱུད་མ་ཆད་ནོ་ཁྱོ་ཨ་ཁུ་དཔོན་པོ་ཚང་རེད་ཟེར་རྒྱུས།
B: I've heard that before in a wedding speech, but I'll allow it.[10]	ཁ།	དི་ད་སྔོན་བཤད་བཞིག་གི་ནང་ནས་གོ་ད་མྱོང་བཞིག་ར། ད་དགོ་ནི་ཏྱོས་ཐོངས།
A: *Ya*! Now if I speak the of the lineage of the bride's family,	ཀ།	ཡ་ད་ཁྱེད་ཀ་ཨ་ཞང་ཚང་གི་སྐྱེས་རྒྱུད་བཟོ་ཅིག་བཤད་ན།
you are holders of an excellent lineage:		ཁྱེད་ཀ་མྱི་རྒྱུད་ཅན་གི་བདག་པོ་ཡིན་ནོ།
A lineage of deities with white flags,		དར་དཀར་ཅན་གི་ལྷ་རྒྱུད་ཡིན་ནོ།

8 Historically, Tibetan leaders in Amdo would receive recognition of their authority from Chinese authorities (emperors or their representatives), primarily in the form of a "chop" or stamp.

9 Here Menla Jyab, praises the lineage in terms of Buddhist cosmology, with Mt. Meru being the centre of the Tibetan Buddhist cosmological word, and the continents in the four directions of the mountain, the three realms refer to the desire realm, form realm, and formless realm.

10 Meaning he'll accept that this is "new."

A lineage of *lama*s with red flags,		དར་དམར་ཅན་གི་བླ་རྒྱུད་ཡིན་ནོ།
And a lineage of tantric practitioners with black flags.		དར་ནག་ཅན་གི་སྔགས་རྒྱུད་ཡིན་ནོ།
If one of a cultured lineage put their mind to it		རིགས་རྒྱུད་ཅན་གིས་རིག་པ་བཀོལ་བཏང་ན།
They should say that you are the bride's family and would ask for a *phata* horse like a rocket		ཕ་རྟ་བཟོ་འཕུར་མདའ་འདྲ་འདྲ་དགོས་ཟེར་ནོ།
And would ask for a *mata* horse like a motorcycle,		མ་རྟ་བཟོ་མོ་ཊོ་འདྲ་འདྲ་དགོས་ཟེར་ནོ།
and would ask for a *zhang ta* horse that reaches the North Pole![11]		ཞང་རྟ་བཟོ་གླིང་སྣེ་བྱང་མ་ཐོན་ནི་དགོས་ཟེར་ནོ་ ཁྱེད་ཀ་ཨ་ཞང་ཚང་རེད་ཟེར་རྒྱུས།
B: That's not bad!	ཁ	དེ་བཟོ་མི་ཆོག་རྒྱུ་མེད་གི
A: *Ya*, so! If I speak of the lineage of the groom's family,	ཀ	ཡ་ད། ཁྱེད་ཀ་གཉེན་ཚང་གི་སྐྱེས་རྒྱུད་བཟོ་ཅིག་བཤད་ན། ཁྱེད་ཀ་ཡང་།
you also, are holders of an excellent lineage:		སྐྱེ་རྒྱུད་ཅན་གི་བདག་པོ་ཡིན་ནོ།
A lineage of deities with white flags,		དར་དཀར་ཅན་གི་ལྷ་རྒྱུད་ཡིན་ནོ།
A lineage of *lama*s with a red flag,		དར་དམར་ཅན་གི་བླ་རྒྱུད་ཡིན་ནོ།།
B: *Aro aro aro*! that's the same as the bride's family!	ཁ	ཨ་རོ། ཨ་རོ། ཨ་རོ། དེ་ཨ་ཞང་ཚང་ར་གཅིག་རེད་མོ།

11 In some parts of Amdo, there is a tradition of giving a horse to the bride's maternal uncle, called a ཞང་རྟ།. Here, Menla appears to be adding ཕ་རྟ། "horse for the father" and མ་རྟ། "horse for the mother," which is, to our knowledge, an innovation. He may be doing this for comedic effect to rhyme ཕ་རྟ། with འཕུར་མདའ། which follows it, and མ་རྟ། with མོ་ཊོ།.

A: Well, except for that fact that one is taking wealth, and the other is giving it, they're basically the same lineage.	ཀ ཨ། རྒྱུ་ལེན་ནི་བཟིག་ར་སྟེར་ནི་བཟིག་གི་ཁྱད་པར་མ་གཏོགས་སྒྱི་རྒྱུད་ཕལ་ཆེར་གཅིག་རེད་མོ།
B: Oh, then we'll make it work.	ཁ ཨོ། ད་ཡིན་ནི་བྱོས་ཐོངས།
A: Well, so, if the excellent lineage puts their wealth into it, it should be said that you are the groom's family:	ཀ ཡ་ད་སྒྱི་རྒྱུད་ཅན་གིས་རྒྱུ་སྤོབས་བཀོལ་བཏང་ན།
You weigh pounds of turquoise and coral and give them.	གཡུ་བྱུར་རྒྱ་མ་ཚད་ནས་སྟེར་ནོ།
Measure out ounces of gold and silver and give them,	གསེར་དངུལ་སྲང་ང་འཇལ་ཡས་སྟེར་ནོ།
Measure armspans of otter pelts and woollen cloth and give them,	སྲམ་ཕྲུག་འདོམ་མ་འཇལ་ཡས་སྟེར་ནོ།
And gave female yaks, and female *dzo* enough to afford a girl.	འབྲི་མོ་ར་མཛོ་མོ་བྱིན་ན་བུ་མོ་ཁུག་ནོ།
You take both the bride and her bridesmaid together![12]	བག་མ་ར་བག་རོགས་མཉམ་གེ་ལེན་ནོ་ཁྱེད་ཀ་གཉེན་ཚང་བཟང་རེད་ཟེར་རྒྱུས།
B: *Aro*! *Aro*! You aren't just selling the girl, but giving them her bridesmaid too?	ཁ ཨ་རོ། ཨ་རོ། ཁྱོས་བུ་མོ་བཙོང་ནིས་མ་ཚོག ད་རུང་བག་རོགས་ར་སྟེར་རྒྱུས་ནས།
A: Uh, even if not to that family, they have to sell her to another one. I'm simplifying things.	ཀ ཨ། དེ་བ་མ་བྱིན་རུང་། ཅིག་ག་བཙོང་དགོ་ག སྐྱུ་མོ་ཡིད་ལ་བཏང་རེ།
B: Now try and keep giving your wedding speech.	ཁ ད་ཁྱེད་གི་མར་ར་སྟོན་བཤད་གོ་ཨེ་ཐོད་གི་ལྟོས།

12 This refers to the practice of the groom's family paying a brideprice.

A: *Ya*, well, if you know the nature of weddings, they are merely a worldly custom.	ཀ	ཡ་ད་སྟོན་མོ་སྟོན་མོ་བཟེ་ནོ་འདི་གནས་ལུགས་ཤེས་ན་འཇིག་རྟེན་གྱི་འགྲོ་ལུགས་ཙམ་རེད།
It should be said that I won't hide it but tell everyone today		འགྲོ་བདེ་འདུག་བདེ་ཡས་ན་ཕར་བདེ་ཚུར་བདེ་ཡིན་ནོ།
That if you give a simple wedding things will be good there and good here.[13]		སྟོན་མོ་སྟོན་མོ་བཟེ་ནོ་འདི་སྟོན་མ་ཤེས་ས་སྟོན་གནམ་སྟོན་ཡས་ན།
But if you give a lavish wedding without knowing what weddings are,		བསྟན་ཚར་དུས་མྱིག་ག་བསྟན་ཡག་ཡིན་ནོ།
then by the end, it will be a complete embarrassment.		ངས་མ་གསང་དེ་རིང་བཤད་ཡག་ཡས་ནི་ཟེར་རྒྱུས།
B: Are you praising or are you ridiculing?	ཁ	ད་ཁྱོས་བསྟོད་པ་ཡེད་གོ་ནིས་ན་ངོ་མཚང་འབྲུ་གོ་ནིས།
A: *Ya*, of course it's praise. If I praise this *khatak* in my hand,[14]	ཀ	ཡ། བསྟོད་པ་ལོས་ཡིན་བཟེ་ར། ངའི་ལག་གི་ཁ་བཏགས་འདི་བཟོ་བསྟོད་པ་རྣམ་གསུམ་རེ་འཐེན་ན།
It didn't come from the highlands, but from the lowlands.		འདི་སྟོད་ནས་མ་ཆད་སྨད་ནས་ཆད་བཟིག
It came from China, the land of kings.		སྨད་རྒྱ་ནག་རྒྱལ་བོའི་ཡུལ་ནས་ཆད་བཟིག

13 The Tibetan འགྲོ་བདེ་འདུག་བདེ། literally means going well and staying well and is used to refer to a simple wedding. ཕར་བདེ་ཚུར་བདེ། "good there and good here" parallels this, and suggests that it will be good for both families.

14 In this and several following sections, the Tibetan literally translates as "pull the three praises of." Pulling praise (བསྟོད་པ་འཐེན།) is commonly used in Tibetan wedding speeches, as does the number three. Though playing on the auspiciousness of the number three, the number of praises frequently exceeds three.

It should be said that when this was brought to the highlands it was a ceremonial scarf for *lamas*,		འདི་སྟོད་ལ་ཁྱེར་ན་བླ་མ་བཟོའི་མཇལ་དར་ཉན་ན།
when this was carried to the lowlands it was a leader's judicial scarf,		འདི་སྨད་ལ་ཁྱེར་ན་དཔོན་པོ་བཟོའི་ཁྲིམས་དར་ཉན་ན།
and when this was brought to the gathering, it was an entertaining scarf for singers.		འདི་ཁྲོམ་པའི་གྱུལ་ལ་ཁྱེར་ན་གླུ་བ་གླུ་མ་བཟོའི་རྩེད་དར་ཉན་ན་ཟེར་རྒྱུས།
B: Do that! Do that! Use *khatak* as playthings.	ཁ	དེ་བྱོས། དེ་བྱོས། ཁ་བཏགས་རྩེད་སྤྲུད་བྱོས།
A: Uh, if I praise this bowl in my hand,	ཀ	ཨ། ང་ངའི་ལག་གི་དཀར་ཡོལ་འདིར་བསྟོད་པ་རྣམ་གསུམ་རེ་འཐེན་ན།
It didn't come from the highlands but from the lowlands.		འདི་སྟོད་ནས་མ་བྱུང་སྨད་ནས་བྱུང་བཞིག
It came from the Jingdezhen in China.[15]		སྨད་རྒྱ་ནག་ཅིན་ཏེ་མཁར་ནས་བྱུང་བཞིག
The older men said, "It's worth a horse."		རྒ་ཨ་ཁུ་འཚོགས་གས་རྟ་བཞིག་འབབ་གི་བཟེ་བཞིག
The older women said, "It's worth a female yak."		མ་སྒུ་མོ་འཚོགས་གས་འབྲི་བཞིག་འབབ་གི་བཟེ་བཞིག
The boys said, "Is it fake?" [then to B]		བུ་ཚ་བོ་འཚོགས་གས་རྫུན་མ་ཨེ་ཡིན་ན་བཟེ་བཞིག
Aro, I don't need to speak of the eight-spoked wheel etc. on the bowl, do I?		ད་འདིའི་ཨ་རོ་ཁ་ན་འཁོར་ལོ་རྩིབས་བརྒྱད་ཅན་པོ་ད་བཤད་མི་དགོ་ག

15 A city in Jiangxi Province. Since the Ming Dynasty (1368–1644), Jingdezhen (景德镇) has been famous centre for Chinese porcelain making.

B: There's no need for that. Just say what's in it.	ཁ	མི་དགོས་གི ནང་ན་ཆི་བཞིག་ཡོད་ནི་ཤོད་ལ་ ཐོངས་ར་དི་རེད།
A: It has the stuff you like in it!	ཀ	ནང་ན་ད་ཁྱོ་དགའ་ནོ་དེ་ཡོད་རྒྱུ་རེད།
B: It should have alcohol, shouldn't it?	ཁ	ཆང་ཡོད་རྒྱུ་རེད་མོ།
A: *Ya*! If praise the cool nectar in this bowl,	ཀ	ཡ་ད་དཀར་ཡོལ་འདིའི་ནང་གི་བདུད་རྩི་ བསིལ་མ་འདིར་བསྟོད་པ་རྣམ་གསུམ་རེ་ ཡས་ན།
In Upper Ngari they planted white barley,		སྟོད་མངའ་རིས་ཡུལ་ནས་ནས་དཀར་བཏབ་ བཞིག
And they say that they had white barley like white conch shells.[16]		ནས་དཀར་དུང་དཀར་འདྲ་འདྲ་ཡོད་ནི་ཟེར་གི
In U-Tsang, in the middle, they planted blue barley,		བར་དབུས་གཙང་ཡུལ་ནས་ནས་སྔོན་བཏབ་ བཞིག
And they say they had blue barley like pigeons.		ནས་སྔོན་ཕུག་རོན་འདྲ་འདྲ་ཡོད་ནི་ཟེར་གི
In lower Amdo and Kham they planted grey barley,		སྨད་མདོ་ཁམས་ཡུལ་ནས་ནས་སྐྱ་བཏབ་ བཞིག
And they say they had grey barley like pheasants.[17]		ནས་སྐྱ་དེ་སྐྱ་འདྲ་འདྲ་ཡོད་ནི་ཟེར་གི
It should be said that the essence of the three-colored barley is called cool "nectar."		ནས་ཁ་མདོག་གསུམ་གི་ཉིང་ཁུ་འདིའི་མྱིང་ང་ བདུད་རྩི་བསིལ་མ་ཟེར་ར་ཟེར་གི་ཟེར་རྒྱུས།
B: I would know it even without you telling me.	ཁ	དི་ད་མ་བཤད་ན་ར་ཤེས་གི་ར།

16 This refers to both the size and the colour, as do the lines immediately following.

17 Likely a reference to the Tibetan eared pheasant (Crossoptilon harmani).

A: *Ya*, when you say "boil the *chang*," it is boiled like dry yak horns.[18]	ཀ	ཡ། ད་ཆང་བཙོས་ཐལ་བཙོས་ཐལ་བཟེ་དུས་ ན་གཡག་རྭ་སྐམ་པོ་བཙོ་བཙོ་ཡས་བཟིག
When you say "lay out grain for *chang*!" it's like laying an eighty-year-old woman down.		ཆང་བསྐལ་ཐལ་བསྐལ་ཐལ་བཟེ་དུས་ན་ བརྒྱད་བཅུའི་རྒན་མོ་སྐོལ་སྐོལ་ཡས་བཟིག
when you say, "scoop out the *chang*!" it's done like receiving a newborn baby!		ད་ཆང་ལོངས་ཆང་ལོངས་བཟེ་དུས་ན་གཅེས་ པའི་བུ་ཕྲུག་ལེན་ལེན་ཡས་བཟིག
B: Oh, I know how to make *chang* and can also drink it.	ཁ	ཨོ། ཆང་ད་ལས་ར་ཤེས་ནི་རེད་དྲ་འཐུང་ར་ ཐུབ་ནི་རེད།
A: *Ya*, it should be said that if one drinks a mouthful of this *chang* their mind becomes clear like an eaglet.	ཀ	ཡ་ད་ཆང་འདི་ཧུབ་གང་འཐུང་ན་རྣམ་ཤེས་ གསལ་ནས་གླག་ཕྲུག་གི་ལོག་འགྲོ་ཟེར་གི
If one drinks two mouthfuls, their bravery increases like a tiger cub.		ཧུབ་དོ་འཐུང་ན་སྙིང་སྟོབས་རྒྱས་རས་སྟག་ ཕྲུག་གི་ལོག་འགྲོ་ཟེར་གི
If one drinks three mouthfuls, their stomach drags like a piglet.[19]		ཧུབ་གསུམ་འཐུང་ན་ཧོ་པུ་ར་མི་ཁྲིག་ཧག་ ཕྲུག་གི་ལོག་འགྲོ་ཟེར་གི་ཟེར་རྒྱུས།
B: That's terrible.	ཁ	དི་ད་ཅིག་རྩོག་ག
A: It should be said that if a high *lama* drinks it, he shows signs of his spiritual attainments.	ཀ	འདི་མཐོན་པོ་བླ་མས་འཐུང་ན་གྲུབ་རྟགས་ སྟོན་ན་ཟེར་གི
If a large leader drinks it, he shows signs of wisdom.		ཆོན་པོ་དཔོན་པོས་འཐུང་ན་མཁས་རྟགས་ སྟོན་ན་ཟེར་གི
And if fools like you and me drink it, we show signs of madness.		གླུན་པོ་ཁྱོ་དང་ང་འདྲ་བ་བཟེ་འཐུང་ན་སྨྱོ་ རྟགས་སྟོན་ན་ཟེར་རྒྱུས།

18 This refers to the amount of time required to boil the dry yak horns.

19 Suggesting that they become fat when they drink too much.

B: *Aro*, so there's a difference based on who drinks the alcohol?	ཁ	ཨ་རོག ཚང་ཁ་ན་ཁྱད་པར་ཡོད་ནི་རེད།
A: It should be said: elders please don't drink this, or you won't see the path.	ཀ	འདི་ལོ་ལོན་བཟོས་མ་འཐུང་ལམ་སྣེ་མི་རིག
Grown ups, please don't drink this, or you won't complete your work.		དར་མ་བཟོས་མ་འཐུང་དོན་དག་མི་འགྲུབ།
Youths please don't drink this, or you won't be able to settle down.		གཞོན་པ་བཟོས་མ་འཐུང་ཁྱིམ་གཞིས་མི་ཟིན།
Cadres, please don't drink this, or you won't have a good reputation.		འདི་ལས་བྱེད་བཟོས་མ་འཐུང་ཁ་ལས་མི་དགེ
Students please don't drink this, or you won't get good marks.		སློབ་མ་བཟོས་མ་འཐུང་སྐར་མ་མི་ལོངས།
If you know how to drink this, it is medicinal nectar,		འདི་འཐུང་ཤེས་ན་བདུད་རྩི་སྨན་རྫས་ཡིན་ར།
But if you don't know how to drink it, it is evil poison.		འཐུང་མ་ཤེས་མ་རབ་དུག་རྫས་ཡིན་ཟེར་རྒྱུས།
B: *Ya*! So you're saying it's ok to drink a bit!	ཁ	ཡ་དི་བཟེ་ན་ཅ་གེ་ཅིག་གེ་རེ་འཐུང་གི་བསྟོད་ན་ཆོག་ག་བཟེ།
A: Oh! For people like you it's better to say nothing than to tell you not to drink.	ཀ	ཨོ། ཁྱོ་འདྲ་འདྲོ་བཟོ་ཚང་མ་འཐུང་ཟེར་རགས་གོ་ཅང་མ་བཤད་ན་ཧྲ་ནི་རེད་ལ།
B: As if you won't drink when told to, right?	ཁ	ཁྱོ་ད་འཐུང་བཟེ་ན་ར་འཐུང་ནི་མ་ར།
A: [to B] Ah, shut up! [continuing with the speech]	ཀ	ཨ་ཁ་རོག
Ya, so now if I make an offering with this ambrosial liquor, and speak the gateways of speeches,		ཡ་ད་ངས་བདུད་རྩི་ཚང་གི་མཆོད་ཀ་རེ་འཕང་ནས་གཏམ་གྱི་སྒོ་མོ་རྣམ་གསུམ་བཟོ་ཅིག་བཤད་ན།

It should be said that this liquor offering is the gateway to food,		སྐྱེམས་ཕུད་ཆང་འདི་ཟས་སྒོ་ཡིན་ཟེར་གི
the thirty consonants are gateway to speech,		ཀ་ཁ་སུམ་ཅུ་ངག་སྒོ་ཡིན་ཟེར་གི
alalamo is the gateway to songs,[20]		ཨ་ལ་ལ་མོ་གླུ་སྒོ་ཡིན་ཟེར་གི
playing jokes is the gateway to conversation,		ཀུ་རེ་རྩེད་མོ་གཏམ་སྒོ་ཡིན་ཟེར་གི
studying knowledge is the gateway to revenue,		ཤེས་བྱ་ཡོན་ཏན་སྦྱངས་ན་ཡོང་སྒོ་ཡིན་ཟེར་གི
only raising livestock is the gateway to losses,		ཕྱུགས་ཟོག་ཁོ་ན་འཚོས་ན་ཡལ་སྒོ་ཡིན་ཟེར་གི
doing anything is the gateway to expenditure,		དོན་དག་ཆི་བཞིག་སྒྲུབ་ན་འགྲོ་སྒོ་ཡིན་ཟེར་གི
and the sure thing these days is the back door.[21]		དེང་སང་བསམ་རྒྱུ་མེད་ནོ་ལྟག་སྒོ་ཡིན་ཟེར་གི་ཟེར་རྒྱུས།
B: *Lakso*! *Lakso*! I think that's definitely true!	ཁ	ལགས་སོ། ལགས་སོ། ལོས་བདེན་བསམ་གི
A: *Ya*, so if I give a speech of great things,	ཀ	ཡ་ད་གཏམ་གི་ཆེ་བ་རྣམ་གསུམ་བཟོ་ཅིག་བཤད་ན།
It should be said that the weddings are with great fame.		ཏགས་ར་སྟོན་མོ་སྐྱིང་ཆེ་གི
The invited guests are of great importance.		བོས་པའི་མགྲོན་པོ་གལ་ཆེ་གི

20 *alalamo* is a common set of vocables used by a singer when singing a folk song as the opening.

21 Here Menla uses the repeated use of སྒོ། "door" to change from "gateway," to a sarcastic comment on the importance of "using the back door" (Ch., *zou hou men* 走后门) or using connections to get ahead in modern China.

The uninvited guests have great hopes.		མ་བོས་མགྲོན་པོར་རེ་ཆེ་གི
The bridal party have great greed,		ཨ་ཞང་ཚང་ང་ཉེབ་ཆེ་གི
The hosts have great generosity,		གཉེན་ཚང་ཚང་ང་རྗོངས་ཆེ་གི
Careful Village has a great gathering,		སེམས་ཆུང་སྡེ་བའི་ཁྲོམ་ཆེ་གི
And I—the speechmaker—have great courage!		ང་བཤད་ཀི་ཞི་ལིའི་སྙིང་ཆེ་གི་ཟེར་གི་ཟེར་རྒྱུས།
B: You're certainly not the person you were at the beginning![22]	ཁ	ད་དང་མ་གི་དི་མ་ར།
A: *Ya*, so if I give a speech of small things:	ཀ	ཡ་ད་གཏམ་གི་ཆུང་བ་རྣམ་གསུམ་བཟོ་ཅིག་བཤད་ན།
It should be said that in the world, people are small.		འཇིག་རྟེན་ཁམས་ན་མྱི་ཆུང་གི
In Tibet—the land of snows—I'm a nobody,		གངས་ཅན་བོད་ནས་ང་ཆུང་གི
most brides are young,		བག་མ་ཕལ་ཆེར་ལོ་ཆུང་གི
and they have little power in front of their mothers-in-law.		ཨ་ནེ་སྒྲུན་ནས་དབང་ཆུང་གི་ཟེར་གི་ཟེར་རྒྱུས།
B: Tibetan girls generally have no status, so how could a new bride get power so easily?	ཁ	བྱུང་བོད་གི་བུད་མེད་ལ་ཐོབ་ཐང་མེད་ལ་མནའ་མ་སོ་མ་བཟིག་ག་དབང་ཆ་བསོ་མོ་བཟིག་གང་ན་ཡོད་ནིས།
A: *Ya*, so if I give a speech of the things that are many,	ཀ	ཡ་ད་གཏམ་གི་མང་བ་རྣམ་གསུམ་བཟོ་ཅིག་བཤད་ན།

22 Here B points out that Menla Jyab previously says he is not brave and refers to himself as an "inferior man."

It should be said that in Lhasa, there are many pilgrimage destinations,		ལྷ་ས་ན་མཇལ་ས་མང་ནི་ཟེར་གི
in Ngawa, there are many businesspeople,		རྔ་བ་ན་ཚོང་བ་མང་ནི་ཟེར་གི
in Ziling there are many scholars,		ཟི་ལིང་ན་མཁས་པ་མང་ནི་ཟེར་གི
and in Tibet in general, there are many monks.		སྤྱིར་བོད་ཡུལ་ན་གྲྭ་པ་མང་ནི་ཟེར་གི་ཟེར་རྒྱུས།
B: It probably is more or less like that.	ཁ།	ཕལ་ཆེར་དེ་མོ་བཞིག་ཡིན་ན་ཐང་།
A: *Ya*, so if I give a speech of the things that are few,	ཀ།	ཡ་ད་འཇིག་རྟེན་གི་ཉུང་བ་རྣམ་གསུམ་བཟོ་ཅིག་བཤད་ན།
It should be said that there are few villages that don't have grassland disputes,		རྩྭ་ས་རྩོད་གླེང་མེད་ནིའི་སྡེ་བ་ཉུང་ནི་ཟེར་གི
there are few monasteries that maintain pure religious discipline,		ཆོས་ཁྲིམས་གཙང་མ་ཅན་གི་དགོན་སྡེ་ཉུང་ནི་ཟེར་གི
there are few schools that teach culture completely and systematically,		རིག་གནས་མ་ལག་ཚང་ནིའི་སློབ་གྲྭ་ཉུང་ནི་ཟེར་གི
there are few leaders who only do things for the general public,		སྤྱི་དོན་ཀྲུང་ཀྲུང་བསྒྲུབ་ནིའི་དཔོན་པོ་ཉུང་ནི་ཟེར་གི
there are few *lama*s without beautiful consorts,		ད་རིག་མ་ཡག་མ་མེད་ནིའི་བླ་མ་ཉུང་ནི་ཟེར་གི
and there are few children these days who speak Tibetan.		དེང་སང་བོད་སྐད་ཤེས་ནིའི་བུ་ཕྲུག་ཉུང་ནི་ཟེར་གི་ཟེར་རྒྱུས།
B: Indeed! Indeed! I agree!	ཁ	དེ་ཡིན། དེ་ཡིན། འཐད་པ་ཡིན།
A: *Ya*, so if I give a speech of things that are fitting:	ཀ།	ཡ་ད་གཏམ་གི་མཇའ་བ་རྣམ་གསུམ་བཟོ་བཤད་ན།

It should be said that it's fitting if Tibetan proverbs are spoken in the crowd today.

སྒྲུ་རྒྱལ་བོད་གི་གཏམ་དཔེ་འདི་དེ་རིང་ཁྲོམ་པའི་གྲལ་ནས་བཤད་ན་མཛའ་ནི་ཟེར་གི

It's fitting if a Chinese knife hangs from the groom's waist,

རྒྱ་ནག་ཡུལ་གི་གྲི་ཆུང་འདི་མག་པ་ཞི་ལིའི་སྐེད་ལ་བཏགས་ན་མཛའ་ནི་ཟེར་གི

it's fitting if the beautiful fur of a "three-valleys" fox is worn on the bride's head,[23]

ལུང་གསུམ་ཝ་མོ་གྱུ་ཡག་འདི་དེ་རིང་བག་མའི་མགོ་ལ་གོན་ན་མཛའ་ནི་ཟེར་གི

and it's fitting if the essence of this ambrosial liquor wets the orator's lips.

བདུད་རྩི་ཆང་གི་ཉིང་ཁུ་འདི་ང་གཏམ་བཤད་ཞི་ལིའི་ཁ་ལ་རག་ན་མཛའ་ནི་ཟེར་གི་ཟེར་རྒྱུས།

B: *Aro*! So aren't you wanting a dram even as you're telling people not to drink?

ཁ ཨ་རོག མ་འཐུང་ཟེར་ཞོར་ར་འཐུང་ན་འདོད་གོ་ནི་མིན་ན།

A: *Ya*, so if I give a speech of things that are inappropriate,

ཀ ཡ་ད་གཏམ་གི་མི་མཛའ་བ་རྣམ་གསུམ་བཟོ་གཅིག་བཤད་ན།

It should be said that it's inappropriate if educated cadres engage in sectarian disputes,

ལས་བྱེད་ཡོན་ཏན་ཅན་གིས་གྲུབ་མཐའ་བརྩད་ན་མི་མཛའ་ཟེར་གི

it's inappropriate if monks with shawls play **billiards**,

གྲྭ་པ་གཟན་གོས་ཅན་གིས་ཐེ་ཆིག (台球)་བརྒྱབ་ན་མི་མཛའ་ཟེར་གི

It's inappropriate if earring-wearing women are belligerent drunks,[24]

བུ་མོ་རྣ་ཏོག་ཅན་གིས་ཆང་སྐྱོན་ཕུད་ན་མི་མཛའ་ཟེར་གི

And it is inappropriate if an eight-year-old boy smokes cigarettes.

བུ་ཆུང་ལོ་བརྒྱད་ཅན་གིས་ཁ་དོ་འཐེན་ན་མི་མཛའ་ཟེར་གི་ཟེར་རྒྱུས།

---

23 "Three valley's fox" is a stock formula in Tibetan verbal art, and the *gya* (གྱུ།) refers to the fox's longest and best hair.

24 Literally, "act out alcohol's faults."

B: True! Have you seen that nowadays some have cigarettes in their mouths that are longer than they are tall?	ཁ	བདེན་གི ད་བར་རང་གི་རིང་ཏག་ཏག་ཁ་ནང་ང་བཙུགས་ཡོད་ནོ་ཨེ་རིག
A: *Ya*, so if I give a speech about respect	ཀ	ཡ་ད་གཏམ་གི་གུས་པ་རྣམ་གསུམ་བཟོ་ཅིག་བཤད་ན།
It should be said that among the cadres you must respect teachers,		ལས་བྱེད་ནང་ནས་དགེ་རྒན་བཀུར་དགོ་ནི་ཟེར་གི
In the village you must respect women,		སྡེ་བའི་ནང་ནས་བུད་མེད་བཀུར་དགོ་ནི་ཟེར་གི
among your family you must respect your elders,		ཁྱིམ་ཚང་ནང་ནས་ལོ་ལོན་བཀུར་དགོ་ནི་ཟེར་གི
the good daughter-in-law must respect her mother-in-law,		མནའ་མ་བཟང་པོས་ཨ་ནེ་བཀུར་དགོ་ནི་ཟེར་གི
the good groom must respect his father-in-law.		མག་པ་བཟང་པོས་ཨ་ཞང་བཀུར་དགོ་ནི་ཟེར་རྒྱུས།
B: Truly, it's important that everyone respects teachers!	ཁ	ངོ་མ་ཚང་མས་དགེ་རྒན་ཚོ་ཅིག་བཀུར་རྒྱུའོ་ད་གལ་ཆེ་གི
A: *Ya*, so if I give a speech of the praises:	ཀ	ཡ་ད་གཏམ་གི་བསྟོད་པ་རྣམ་གསུམ་བཟོ་ཅིག་བཤད་ན།
It should be said that the auspiciousness of the New Year must be praised with weddings,		གནམ་ལོ་གསར་བའི་དགེ་མཚན་འདི་རྟགས་ར་སྟོན་མོས་བསྟོད་དགོ་ནི་ཟེར་གི
the rows [of guests] in this gathering place must be praised by many singers,		ཁྲོམ་པའི་གྲུལ་གི་རིམ་པ་འདི་གླུ་བ་མང་པོས་བསྟོད་དགོ་ནི་ཟེར་གི
the wise scholars must be praised,		ཡོན་ཏན་ཅན་གི་མཁས་པ་བསྟོད་དགོ་ནི་ཟེར་གི

the loving husbands and wives must be praised,		བརྩེ་འདང་ཅན་གི་བཟའ་ཟླ་བསྟོད་དགོ་ནི་ཟེར་གི
and the jealous must be praised by themselves.		ཕྲག་དོག་ཅན་གིས་རང་ཉིད་བསྟོད་དགོ་ནི་ཟེར་རྒྱུས།
B: That's an example of the bad praising themselves![25]	ཁ	ངན་པས་རང་བསྟོད་ཟེར་བའི་དཔེ་རེད་ལ།
A: *Ya*, so if I give a speech about arrogance,	ཀ	ཡ་ད་གཏམ་གི་ཁེངས་བ་རྣམ་གསུམ་བཟློ་ཅིག་བཤད་ན།
It should be said that an incompetent monk is arrogant when a *taru*[26] is placed in his hand,		བན་ཆོས་མེད་ལག་ག་ཊ་རུ་བཞག་ན་ཁེངས་ནི་ཟེར་གི
A foolish guy is arrogant when he obtains some power.		བུ་གླེན་པོའི་ལག་ག་དབང་ཆ་ཐེམ་ན་ཁེངས་ནི་ཟེར་གི
An ugly girl is arrogant when a mirror falls into her hands,		མ་ཡག་མེད་ལག་ག་ངོ་ལྷ་ཤོར་ན་ཁེངས་ནི་ཟེར་གི
And if money falls into the hands of a fickle person, he is arrogant.		སྒྲི་མདོ་མེད་ལག་ག་སྒོར་མོ་ཡོང་ན་ར་ཁེངས་ནི་ཟེར་གི་ཟེར་རྒྱུས།
B: Many people are just plain arrogant, too.	ཁ	རང་ང་རང་ང་ཁེངས་བསྡད་ཡོད་ནི་ར་མང་ནི་རེད།
A: *Ya*, so if I give a speech about happiness.	ཀ	ཡ་ད་གཏམ་གི་དགའ་བ་རྣམ་གསུམ་བཟློ་ཅིག་བཤད་ན།
It should be said that if at this wedding people sing songs, dance, and don't drink, the village will be happy.		སྟོན་མོ་འདིར་ཆང་འཐུང་མེད་ལ་གླུ་ལེན་གར་རྩེ་ཡས་ན་སྡེ་བ་དགའ་ནི་ཟེར་གི

25 This refers to the previous line.

26 A type of ritual drum with strikers on strings that will swing and hit the drum faces when twirled.

The in-laws will be happy if their daughter-in-law is kind and hard-working.		མནའ་མ་བཟང་མོ་ཡིན་ནས་ལས་ཀ་ཡོད་ན་ ཨ་ནེ་ཨ་མྱེས་དགའ་ནི་ཟེར་གི
If the bride is beautiful and respectful, the groom will be happy.		བག་མ་མོ་སྒོ་ཡོད་ལས་བརྩི་སྒོ་ལྡན་ན་མག་ པ་ཞི་ལི་དགའ་ནི་ཟེར་གི
And if they have a child after the wedding the in-laws will be happy.		རྫ་ནས་གཉེན་སྒྲིག་ཡས་རས་བུ་ཕྲུག་སྐྱེས་ན་ ཨ་ནེ་ཨ་མྱེས་དགའ་ནི་ཟེར་གི་ཟེར་རྒྱུས།
B: If they're still not happy with a daughter-in-law like that, then what can be done?	ཁ	ད་དེ་མོ་མནའ་མ་ཡོད་ན་ད་རུང་མི་དགའ་ན་ ད་ཆི་བཟིག་ཡིད་རྒྱུས།
A: *Ya*, so if I give a speech about joyfulness,	ཀ	ཡ་ད་གཏམ་གི་སྐྱིད་པ་རྣམ་གསུམ་བཟོ་ཅིག་ བཤད་ན།
It should be said that if the young boy is smart and hard-working, his teacher is joyful.		བུ་རིག་པ་ཡག་གས་བརྩོན་པ་ཆེ་ན་དགེ་རྒན་ སྐྱིད་ནི་ཟེར་གི
If the son is worldly and good at business, his parents will be joyful;		བུ་མཐོང་རྒྱ་ཡངས་ངས་ཚོང་ང་མཁས་ན་ཕ་ མ་སྐྱིད་ནི་ཟེར་གི
if a woman is wise and kind to all, her husband will be joyful.		མ་ཤེས་རྒྱ་ཆེ་ཡས་ཀུན་ན་བྱམས་ན་པོ་སྐྱེས་ སྐྱིད་ནི་ཟེར་གི
If the wedding is good—with prepared meat, tea, and liquor—the guests are joyful,		ཤ་ཇ་ཆང་བསྒྲིགས་གས་སྟོན་མོ་བཟང་ན་ མགྲོན་པོ་སྐྱིད་ནི་ཟེར་གི
and if the speech is articulate and in good meter, I am joyful.		གཏམ་ཁ་ལྷེ་དག་གས་ཚིག་རྐང་བདེ་ན་ང་ དགེ་སྐྱིད་ཀི་ཟེར་གི་ཟེར་རྒྱུས།
B: By the *Yum*, if it's not.	ཁ	ཡུམ་ཅིག་མ་རེད་ན་གོ
A: *Ya*, so if I give a speech about gatherings,	ཀ	ཡ་ད་གཏམ་གི་འདུས་པ་རྣམ་གསུམ་བཟོ་ ཅིག་བཤད་ན།

it should be said that all have gathered on Careful Village's ground:	སེམས་ཆུང་སྡེ་བའི་ས་ཐོག་ག་མ་འདུས་པ་གཅིག་ཀྱང་མེད་གི
glorious leaders with high seats have gathered,	རྐུབ་བཀྱག་མཐོན་པོ་ཅན་གི་དཔོན་པོ་བརྫིད་པོ་འདུས་གི
fake *lamas* with little money have gathered,	མ་རྩ་མོད་པོ་མེད་ནི་བླ་མ་རྫུན་མ་འདུས་གི
boastful wanderers have gathered,	སྐད་ཆ་རོམ་པོ་བཤད་ནི་འཁྱམ་པོ་ལྷོམ་པོ་འདུས་གི
and new thieves without standards have gathered.	སེམས་ན་ཁ་མ་མེད་ནི་རྐུན་མ་སོ་མ་འདུས་གི་ཟེར་གི་ཟེར་རྒྱུས།
B: True! They won't leave the old female yaks behind. Even the old nanny goats shouldn't be left in their sight.	ཁ ངོ་མ་རེད། འབྲི་རྒན་མ་ཚོད་ཆེ་སྐྱུར། ར་རྒན་མ་ཚོར་རིག་ས་བཞིག་ནས་འཛོག་རྒྱུ་མེད།
A: *Ya*, so if I give a speech of the things that trot,	ཀ ཡ་ད་གཏམ་གི་འདུར་བ་རྣམ་གསུམ་བཟོ་ཅིག་བཤད་ན།
In the azure blue sky, the little black raven trots in search of food;	དགུང་ཨ་སྔོན་ཡག་གི་གོང་བ་ནས་བྱ་ཕོ་རོག་ནག་ཆུང་གཟན་ན་འདུར་གི
From the top of the mountain with the beautiful base, my ancestors and descendants trot after livestock;	རི་རྩ་བ་ཡག་གི་རྩེ་མོ་ནས་ངའི་ཕ་རིང་བུ་རྒྱུད་ཟོག་རྗེར་འདུར་གི
And today, in this auspicious age, I trot after knowledge again and again.	དུས་བསྐལ་བ་ཡག་གི་དེ་རིང་བཟོ་ང་ཡོན་ཏན་ལེན་གི་ཡང་ཡང་འདུར་གི་ཟེར་རྒྱུས།
B: And you trot after money!	ཁ ཁྱོ་སྒོར་མོ་ལེན་གི་འདུར་ནི་ཡིན་ད།
A: *Ya*, so if I give a speech about things that are busy:	ཀ ཡ་ད་གཏམ་གི་མི་དལ་བ་རྣམ་གསུམ་བཟོ་ཅིག་བཤད་ན།

It should be said that when burning *suru*, your hands are busy;[27]		སུ་རུ་བུས་ན་ལག་མི་དལ་ཟེར་གི
When riding a bike your feet are busy;		ལྕགས་རྟ་ཞོན་ན་སུག་མི་དལ་ཟེར་གི
When chewing gum your mouth is busy;		ཀ་ར་དབུགས་རྒྱག་ལྡད་ནི་བཟོའི་ཁ་མི་དལ་ཟེར་གི
And the minds of those who think of high-ranking leadership positions are busy.		དཔོན་ས་མཐོ་ས་བསམ་ནི་བཟོ་སེམས་མི་དལ་ཟེར་གི་ཟེར་རྒྱུས།
B: If their minds are busy then that's what they deserve, since they aren't satisfied with an appropriate rank.	ཁ	སེམས་མི་དལ་ན་ར་སྡུག་གྱོང་། རན་པ་བཞག་ན་ད་རུང་གོ་ས་དགོ་ཟེར་ནི་རེད།
A: *Ya*, so if I give a speech about things that are harmonious:	ཀ	ཡ་ད་གཏམ་གི་མཐུན་པ་རྣམ་གསུམ་བཟོ་ཅིག་བཤད་ན།
It should be said that the sun, moon, and stars are harmonious in the sky;		ཉི་ཟླ་སྐར་གསུམ་དགུང་ནས་མཐུན་གི
tea and milk are harmonious on the stove;		ཇ་ར་འོ་མ་ཐབ་ནས་མཐུན་གི
thieves and bandits are harmonious on the road;		ཇག་པ་རྐུན་མ་ལམ་ནས་མཐུན་གི
the bridal party and groom's party are harmonious at the wedding;		བདག་ཞང་འཛོན་གཉིས་ཀ་གྱུལ་ནས་མཐུན་གི
A speech about things that are harmonious is like that.		གཏམ་གི་མཐུན་པ་རྣམ་གསུམ་བཟོ་བཤད་ན་འདི་མོ་བཟིག་རེད་ཟེར་རྒྱུས།

27 *Suru* (སུ་རུ།) is a species of Rhododendron used for firewood in parts of Amdo. It burns quickly, hence the suggestion that someone's hands will be busy.

B: *Ya*, enough! Enough! So do you have anything to say other than these "things that are" speeches?[28]	ཁ	ཡ་ཚོག་གི ཚོག་གི ཁྱོད་རྣམ་པ་གསུམ་ཏག་ཏག་མིན་ནས་བཤད་རྒྱུ་མེད་ནི་རེད།
A: Of course I do! *Ya*, I will praise the bride!	ཀ	ལོས་ཡོད། ཡ་ད་ངས་བག་མ་བསྟོད་པ་ཡེད་རྒྱུ་རེད་སོ།
B: *Ya*.	ཁ	ཡ།
A: *Ya*! It should be said that her skin is red like coral;	ཀ	ཡ་ད་ཤ་རྩ་བྱུ་རུའི་དམར་ཡིན་ནོ།
her eyes are mottled like onyx;		མྱིག་རྩ་མཆོང་གི་ཁྲ་ཡིན་ནོ།
her teeth are white like conch shells;		སོ་རྩ་དུང་གི་དཀར་ཡིན་ནོ།
She's beautiful like Tara.[29]		མོ་སྒྲོ་སྒྲོལ་མའི་སྐུ་ཡིན་ནོ།
Today's bride,		དེ་རིང་གི་བག་མ།
Tomorrow's daughter-in-law,		ནངས་ཀ་གི་མནའ་མ།
the mother of the world!		འཛིག་རྟེན་གི་ཨ་མ་ལགས།
The elders gathered like vultures,		ད་རྒད་པོ་ཚོ་རྒོད་པོ་འཚོགས་འཚོགས་ཡས།
the matchmaker trotted around like a mountain wolf,		བར་བ་བཟོ་རི་སྤྱང་འདུར་འདུར་ཡས།
your parents sat like distillers,[30]		ཕ་མ་བཟོ་ཆང་མ་འདུག་འདུག་ཡས།
making plans like chess on a square board,[31]		ཁོག་རྩིས་གྲུ་བཞི་འགྱིག་འདྲ་འདྲ་དེད་ལས།

28 In traditional Tibetan oratory, many verses describe "three types" of things or people (though the actual number may not be limited to three). These are translated here as "things that are" because that phrase is most commonly used for "three types of" (རྣམ་པ་གསུམ།) is not translated literally in this text.

29 Tara is a female Boddhisattva associated with compassion.

30 Suggesting that they are paying close attention.

31 Suggesting that they examine the situation from every angle.

having discussions that were circular like a drum,		གྲོས་ཁ་གོར་མོ་ཛ་འདྲ་འདྲ་བསྒྱུར་རས།
And you, girl, were given as a bride.		བུ་མོ་ཁྱོ་བག་མ་བྱིན་བཏང་ནི་རེད་ཟེར་རྒྱུས།
B: Of course they gave her, that's why they are having a wedding!	ཁ	བྱིན་བཏང་ངས་བོ་སྟོན་མོ་ཡོད་གོ་ནི་ལོས་ཡིན།
A: *Ya* so, girl, you are probably not like this, but	ཀ	ཡ་ད་བུ་མོ་ཁྱོ་བཟོ་དེ་མོ་ཆེ་ཡིན་དྲ།
it should be said that when some unfortunate ones hit the road, they were told:		ལས་ངན་ལ་ལ་ལམ་ལ་འཕུད་གོ་དུས།
"get married and we'll give you silk and lambskin robes."		ཁྱོ་གནས་ལ་སོང་ར་གོས་ཚར་གོས་ལྭ་བཟོ་ཟེར་ར།
"braid your hair and we'll buy you gold, silver, turquoise and coral."		ཁྱོས་དབུ་སྐྲ་སླེས་ར་གསེར་དངུལ་གཡུ་བྱུར་ཉོ་ཟེར་ར།
"Hit the road and you will have so many things."		ཁྱོ་ལམ་མ་ལོངས་ར་ཡོད་སྒྲོལ་མེད་སྒྲོལ་བཟོ་བཤད་ལ།
"please don't cry, my dear, just go get married!"		ངའི་ལོ་ལོ་མ་ངུ་གནས་ལ་སོང་ཟེར་ར།
And nobody except me knows that you, ill-fated one, don't have freedom over your own body.		ཁྱོ་ལས་ངན་རང་ལུས་རང་དབང་ན་མེད་ནོ། ང་མིན་ནས་ཅིང་གིས་ཤེས་གི་ར་མེད་ཀི
B: You may know, but there's nothing you can do!	ཁ	ཁྱོས་ཤེས་རུང་བཀོད་པ་མེད་ལ།
A: *Ya*, now if you, who are like Sengcham Drukmo, go get married,[32]	ཀ	ཡ་ད་སེང་ལྕམ་འབྲུག་མོ་འདྲ་བའི་བུ་མོ་ཁྱོ་གནས་ཡུལ་ལ་སོང་ན།

32 Sengcham Drukmo is the wife of the epic hero, King Gesar. In many Tibetan oral traditions, women are compared positively to Sengcham Drukmo as a paragon of feminine beauty.

It should be said that you must be wary of your mother-in-law's mouth;

ཨ་ནེ་གི་ཁ་འདིར་སེམས་ཚུང་ཡེད་དགོ

You must be wary of father-in-law's mind;[33]

ཨ་མྱེས་གི་ཁོག་འདིར་སེམས་ཚུང་ཡེད་དགོ

Be wary of your sister-in-law's ear;[34]

སྙེད་མོ་གི་རྣ་འདིར་སེམས་ཚུང་ཡེད་དགོ

You must be wary of your husband's hand;[35]

ཕོ་སྐྱེས་གི་ལག་འདིར་སེམས་ཚུང་ཡེད་དགོ

You must be wary of your neighbour's gossip;

ཁྱིམ་མཚེས་གི་མཁའ་འདིར་སེམས་ཚུང་ཡེད་དགོ

And if you're not spared despite your wariness, you don't need to stay, just come back home!

འདུག་མི་དགོ་ཁྱོ་དགེ་ཕྱིར་ལ་ཤོག་ཟེར་རྒྱུས།

B: *Aro*, do you have that kind of power? And then?

ཁ ཨ་རོ། ཁྱོ་དེ་མོ་དབང་ཆ་ཨེ་ཡོད་ལ། དེ་ནས་ད།

A: Then I should praise the groom.

ཀ དེ་ནས་ད་ངས་མག་པ་བསྟོད་པ་ཡེད་རྒྱུ་རེད་མོ།

B: *Ya*.

ཁ ཡ།

A: *Ya*, it should be said that in robes, you're as straight as an arrow.

ཀ ཡ་ད་གོས་ཚ་རྡུའི་ནང་ནས་མདའ་སྨྱུག་གི་དྲང་ཡིན་ནོ།

On a horse you're light like a tuft of white wool.

རྟ་འདོ་བའི་གོང་ནས་བལ་དཀར་གི་ཡང་ཡིན་ནོ།

In front of your enemies, you're quick like lightning,

དགྲ་ནག་པོའི་སྔོན་ནས་གློག་ཞགས་གི་མྱུར་ཡིན་ནོ།

last year's nomad,

ན་ཉིང་གི་འབྲོག་པ།

33 Suggesting that the father-in-law may not say much if he is unhappy, but keep it close to his chest.

34 Suggesting that the bride would be wise not to confide too much in the sister-in-law.

35 Suggesting a potential for domestic abuse.

today's groom,		དེ་རིང་གི་མག་པ།
and a future father!		མ་འོངས་པའི་ཨ་ཕ་ཁྲོ།
From today you've gotten married.		དེ་རིང་ནས་བཟུང་དོན་དག་བཙོས་བཏང་ནི་རེད་ཟེར་རྒྱུས།
B: He has done it.	ཁ	བཙོས་བཏང་ནི་རེད།
A: It should be said that your family added an old *mdzo* on top of the old horse;[36]	ཀ	ད་ཁྲིད་ཀས་རྟ་རྒན་ཐོག་ག་མཛོ་རྒན་བཞག་གས།
handed off your sister and took some female yaks;		སྲིང་མོ་བསྐྱལ་ཡས་འབྲི་མོ་བླངས་དས།
exchanged all of your valuables for money;		དཀའ་མོ་ཡོངས་རྫོགས་སྒོར་མོར་བརྗེས།
The reason you bought the wealth of the ocean[37] was for the purpose of getting a wife while you're still young.		རྒྱ་མཚོའི་ནང་གི་རྒྱུ་རྫས་ཉོ་དོན་ཁྲོ་ཆུང་རགས་ག་ཆུང་མ་བཟིག་ལེན་རྒྱུའོ་ཆེད་རེད་ཟེར་རྒྱུས།
B: He knows that.	ཁ	ཤེས་ནི་རེད།
A: *Ya*, it should be said that this wife for whom you gave your wealth, isn't just your cook for life.	ཀ	ཡ་ད་རྒྱུ་བྱིན་གི་ཆུང་མ་འདི་ཚེ་གང་གི་ཇ་མ་མིན་ནོ།
And that this valuable human body isn't bought at any price.		རིན་ཆེན་གི་མི་ལུས་འདི་གོང་ཆེན་གིས་ཉོ་རྒྱུ་མེད་ནོ།
And it should be said that when there isn't equal status and a balance of power, I'm not sure you'll be able to keep this wife.		འདྲ་མཉམ་ར་དབང་མཉམ་མིན་དུས་རྒན་མོ་འདི་ཁྲོ་ཀ་དབང་འདུག་མི་ཤེས་ཟེར་རྒྱུས།

36 *Dzo* མཛོ། are a hybrid formed from crossbreeding a yak and cow.

37 This refers to coral, and possibly otter pelts, which were both highly valued in Tibetan communities at the time.

B: Now aren't you done giving this wedding speech yet?	ཁ	ད་སྟོན་བཤད་བཤད་ལས་ཚར་སོང་ནི་མིན་ན།
A: *Ah*, what are you talking about? Listen!	ཀ	ཨ། ཁྱོ་འདིས་ཆི་ཟེར་གི ཉོན་རོ།
B: I am listening, but it never ends!	ཁ	ཉན་ད་ཡོད་དྲ། ཚར་རྒྱུ་བཟིག་མེད་གོ
A: *Ya*! To you, the dapper happy groom and the stunning beautiful bride:	ཀ	ཡ་ད་སྐྱིད་གི་མག་གཞིས་ཁྱེ་ལོ། ཡག་གི་བག་མ་ཁྱེ་མོ།
It should be said that what we call a life, if you know how to live it, then it's sweeter than nectar.		འཚོ་བ་འཚོ་བ་བཟེ་ནོ་འདི་རོལ་ཤེས་ན་སྦྲང་རྩི་གི་མངར་ཡིན་ནོ།
What we call a marriage, if you know how to co-exist well, then it's the happiness of the world.		བཟའ་ཚང་བཟའ་ཚང་བཟེ་ནོ་འདི་འདུག་ཤེས་ན་འཛིག་རྟེན་གི་སྐྱིད་ཡིན་ནོ།
What we call a family, if you know how to take good care of it, it will be your home for your whole lives,		ཁྱིམ་ཚང་ཁྱིམ་ཚང་བཟེ་ནོ་འདི་སྐྱོང་ཤེས་ན་ཚེ་གང་གི་ཡུལ་ཡིན་ནོ།
You both must remember this!		ཁྱེད་གཉིས་ཀས་ཡིད་ལ་འཛིན་དགོ་ཟེར་རྒྱུས།
B: *Laso*! *Laso*!	ཁ	ལགས་སོ། ལགས་སོ།
A: *Aro*, although I wanted to keep on speaking, Uncle Village Leader interrupted again.	ཀ	ཨ་རོ། ད་རུང་མུ་མཐུད་དུ་བཤད་འདོད་ཡོད་དྲ། ཡང་ཨ་ཁུ་སྡེ་དཔོན་བར་ར་ཅིག་བཀྱབ་བས།
B: What did Uncle Village Leader say?	ཁ	ཨ་ཁུ་སྡེ་དཔོན་གིས་ཆི་ཟེར་གི
A: [as the village leader] "Compassionate *Alak*, you mustn't be angry, but if you don't stop now, the bridal party is going to hit the road," he said.	ཀ	ཨ་ལགས་ཐུགས་རྗེ་ཅན། ཐུགས་བཀྱལ་བཟིག་བཞེངས་མི་ཉན་དྲ། ད་མཚམས་མ་བཞག་དུས་ཨ་ཞང་ཚོ་ལམ་མ་ལངས་རྒྱུ་རེད་ཟེར་ཡ།

11. Careful Village's Thief སེམས་ཆུང་སྡེ་བའི་རྐུན་མ།[1]

A: *Aro*! This year Careful Village invited me again.	ཀ	ཨ་རོ། ད་ལོ་ཡང་ང་སེམས་ཆུང་སྡེ་བས་གདན་འདྲེན་བྱས་བཏང་ནོ།
B: And you played a fake *lama* again.	ཁ	ཡང་བླ་མ་རྫུན་མ་བོ་བྱས་བཏང་བཟིག་ག
A: I wrote a *khashag* after I came back, but it still doesn't have a title.	ཀ	ཕྱིར་ར་ཡོང་ངས་ཁ་ཤགས་བཟིག་བྲིས་ར་ཁ་བྱང་ད་རུང་མེད།
B: It's fine if you don't have a title. Just tell me what it's about!	ཁ	ཁ་བྱང་མེད་ན་འགྲིག་གི་ར་ཁ་ཤགས་གི་ནང་དོན་ཅིག་ཤོད་དྲ།
A: The contents of the *khashag* and the reason they invited me are about the same.	ཀ	ཁ་ཤགས་གི་ནང་དོན་ཁོ་ཚོས་ང་འབོད་དོན་ཕལ་ཆེར་གཅིག་རེད།
B: In that case, tell me clearly why they invited you.	ཁ	དེ་བཟེ་ན་སེམས་ཆུང་སྡེ་བའི་འབོད་དོན་གསལ་བོ་བཟིག་ཤོད་དྲ།
A: When I went, at first even Careful Village's leader couldn't give a clear reason.	ཀ	ཨ་སོང་རུང་ང་གསལ་བོ་བཟིག་སེམས་ཆུང་སྡེ་བའི་སྡེ་དཔོན་ན་ར་བཤད་རྒྱུ་མེད་གི
B: *Ya*, what did he say?	ཁ	ཡ་ཆི་ཟེར་གི

1 A is voiced by Menla Jyab and B is voiced by Phagmo Drashi.

©2025 Jyab (text)
Thurston & Samdrup (Trans. & Notes), CC BY-NC 4.0
https://doi.org/10.11647/OBP.0452.11

A [as the village leader]: "*Ya*, now compassionate *Alak*, take a rest and sippest thou some tea!" He said.	ཀ། ཡ་ད་ཨ་ལགས་ཐུགས་རྗེ་ཅན། ཐུགས་དལ་དལ་བྱོས་ཇ་བཞིག་བཞེས་ཟེར་ཡ།
B: Oh, anything else?	ཁ། ཨོ་དི་མིན་ནས་མེད་ནི་ཨེ་རེད།
A [as the village leader]: "Well, there are a lot of issues, I'll report at the gathering." He said.	ཀ། ཨ། ད་དོན་དག་མང་གི་ར། མང་པོ་འཚོགས་ས་ནས་ཞུ་ཟེར་ཡ།
B: Were they holding another war party?[2]	ཁ། ཡང་དམག་འཚོགས་བརྒྱབ་ཡོད་ནི་མིན་ན།
A: [Menla Jyab, as himself] No, no. It was a people's meeting.	ཀ། མ་རེད། མ་རེད། མང་ཚོགས་གི་ཚོགས་འདུ་རེད།
B: Oh, oh, in my mind an image of people riding horses had appeared.	ཁ། ཨོ། ཨོ། ང་བཟློའི་ཡིད་ལ་རྟ་ཞོན་ཏག་ཏག་ཤར་བཏང་ཐལ།
A: All came on foot, and a lot were barefoot. People were trampling right over each other, *aro*!	ཀ། ཚང་མ་རྐང་ཐང་རེད། ད་ཛུང་རྐན་རྗེན་ར་མང་གི་ཡ། ཀྱི་གཅིར་རྒྱུའི་བཟློ་ད་ད་ད་རེད་ཨ་རོ།
B: No place of worship is calm.	ཁ། མཛལ་ས་བཞིག་ན་དི་མོ་འཛམ་ས་བཞིག་གང་ན་ཡོད་ནིས།
A: After all fell quiet, Uncle Village Leader stood up.	ཀ། ཚང་མ་དལ་ཅག་སེར་ཅིག་བསྡད་ནི་ར། ཨ་ཁུ་སྡེ་དཔོན་ཡར་ར་ལངས་བཏང་ཐལ།
B: *Ya*!	ཁ། ཡ།
A: [as the village leader] *Ya*, now count them all, young and old, without omitting a single one.	ཀ། ཡ་ད་ཁ་རྐན་གཞོན་གཉིས་ཀའི་ཁེར་བཞིག་མ་སྐྱུར་ར་ཚང་རྩིས་བཞིག་བྱོས།
B: None wouldn't have come for an audience.	ཁ། མཛལ་གི་ད་མི་ཐོན་ནི་བཞིག་མེད་ལ།

2 As in the case of the Grassland Dispute.

A: [as the village leader] It's good that none haven't come. Just see if there's an escape for any who won't take an oath before the *lama* today!

ཀ། ད་མ་ཡོང་ནི་མེད་ན་ཧ་གི དེ་རིང་ད་ཨ་ལགས་ཚང་གི་སྐུ་མདུན་ནས་གྱི་རེ་གི་མནའ་རེ་མ་བསྐྱལ་འཚོར་ས་ཨེ་ཡོད་གི་ལྟོས།

B: About what?

ཁ། དེ་ཆི་བཟིག་ཡིན་ནི་རེད།

A [as the village leader]: *Alak*, I am inconveniencing thee, but if I speak in detail, it's like this:

ཀ། ཨ་ལགས་ཁྱེད་ག་འོ་བརྒྱལ་རེད་དྲ། ཞིབ་མོ་བཟིག་བཤད་ན་འདི་མོ་བཟིག་རེད།

B: Will there be something for you to understand?

ཁ། ད་ཅིག་གོ་རྒྱུ་ཨེ་ཡོད་ལ།

A: [as the village leader] The year after thou camest, a *khenpo* named Ra dzu na ma—who was fluent in both Chinese and Tibetan and seemed to be from Kham—came.[3]

ཀ། དེ་ལོ་ཁྱེད་ཀ་ཕེབས་ནིའི་ཕྱིར་ལོ། རྒྱ་སྐད་བོད་སྐད་ལ་ཐོགས་རྒྱུ་མེད་ནིས། ཁམས་ཕྱོགས་གི་ཡིན་ནི་འདྲ་འདྲའི་མཁན་པོ་ར་ཛུ་ན་མ་ཟེར་ནི་བཟིག་ཡོང་ངས།

B: Ra dzu na ma… never heard of him.

ཁ། ར་ཛུ་ན་མ། གོ་ར་མ་མྱོང་བཟིག

A: [as the village leader] We built a stupa at the mouth of Thangkoli. Some said that it was blessed, and some said that it couldn't be trusted. Some said, "If this is holy, we will worship it," and some said, "if it is demonic we will destroy it." So what should we do, thou decide. That's it.

ཀ། ཐང་ཀོ་ལིའི་ཁ་ནས་མཆོད་རྟེན་བཟིག་བཞེངས་ནི་རེད།
ད་ལ་ལས་བྱིན་རླབས་ཡོད་གི་བཟེ་ནི་རེད།
ཡང་ལ་ལས་ཡློམ་རྒྱུ་མེད་གི་བཟེ་ནི་རེད།
འདི་ལྷ་རྫས་བཟིག་ཡིན་ན་མཆོད་རྒྱུ་བཟེ་ནི་རེད།
ད་གདོན་རྫས་བཟིག་ཡིན་ན་བཤིག་རྒྱུ་བཟེ་ནི་རེད། ཡང་ཆི་བཟིག་ཡེད་རྒྱུ་ཁྱེད་ཀ་མཁྱེན་བཟེ་ནོ་དེ་ཡིན།

B: I bet you told them you wanted to tear it down quickly.

ཁ། ཁྱོས་ཡང་རེམ་མ་བཤིག་རྒྱུས་བཟེ་བཏང་རྒྱུའོ་རེད།

3 A *Khenpo* (མཁན་པོ།) is a learned *lama* in the Nyingma tradition, or the abbot of a monastery of any sect.

A: [as himself] You make it sound like I am looking for something to tear down.	ཀ། དི་བཟེ་ན་ངས་བཤིག་རྒྱུ་བཟིག་མ་རྙེད་ལ་འགྲོ་གོ་ས་ཡོད་དྲ།
B: If you didn't want to tear it down, then did you want to build one as well?	ཁ། བཤིག་ན་མི་འདོད་ན་ཡང་ཁྲོས་ར་ཅིག་ལས་ན་འདོད་ནི་མིན་ན།
A: As if I had nothing better to do!	ཀ། ང་ཁོམ་སོང་བཟིག
B: So what will you do?	ཁ། འོ་ན་ད་ཆི་བཟིག་ཡེད་རྒྱུས།
A: "What will I do other than speak truthfully: I've said before that I'm a student and not a *lama*. I can't say if it is blessed or not. I need you to fill me in a bit."	ཀ། དྲང་མོ་མི་བཤད་ལ་ཆི་ཡེད་རྒྱུས། ང་བླ་མ་མིན་སློབ་སློབ་མ་ཡིན་སློབ་གཞའ་བཟིག་གི་བཤད་བཏང་། ད་བྱིན་རླབས་ཡོད་མེད་བཟོ་བཤད་མི་ཤེས། ཁྱོ་ཚོ་ར་བཤད་རྒྱུའི་ཚིག་འགའ་ལ་དགོ
B: What should they tell you?	ཁ། ཆི་བཟིག་བཤད་དགོ་ནི་རེད།
A: "First," I said, "Tell me why you needed to build a stupa. Who will tell me?"	ཀ། ཐོག་མར་མཆོད་རྟེན་འདི་བཞེངས་དགོ་དོན་བཟོ་ཅིག་ཤོད། སུས་བཤད་རྒྱུ་བཟེ་ར།
B: Again I bet there was no one who could say it clearly.	ཁ། ཡང་སུ་ར་གསལ་པོ་བཟིག་བཤད་རྒྱུ་མེད་རྒྱུའོ་རེད།
A: There sort of was. Uncle Village Leader stood up again.	ཀ། ཡོད་ས་ཡོད་གི ཡང་ཨ་ཁུ་སྡེ་དཔོན་ཡར་ར་ལངས་བཏང་ཐལ།
B: What did he say?	ཁ། ཆི་ཟེར་གི
A: [as the village leader] "*Ah, ah, ah*! Dear *Alak*! You would knowest without me needing to tell you! This Thangkoli is not just some hole in the ground."	ཀ། ཨ་ཨ་ཨ། ཨ་ལགས་ལོ་ལོ། ཞུ་ཆི་དགོ་ཁྱོ་གིས་མཁྱེན་ནི་རེད་དྲ། ཐང་ཀོ་ལི་ཟེར་གོ་ནོ་གན་ད་རང་ང་ཀོ་ཀོ་བཟིག་ཆི་ཡིན།
B: Then what is it?	ཁ། དེས་ན་ཆི་བཟིག་ཡིན་ནི་རེད།

A: [as the village leader] "Before it was a hideout for bandits. Nowadays it is a home for thieving dogs."[4]	ཀ	གན་སྔོན་ཆད་ཇག་པའི་སྐུང་ས་བཞིག་ཡིན། དེང་སང་ཁྱི་རྐུན་ཉལ་ས་བཞིག་རེད།
B: How many thieving dogs can there be?	ཁ	དེ་མོ་ཁྱི་རྐུན་མང་ང་བཞིག་གང་ན་ཡོད་ནས།
A: [as the village leader] "Don't say that there's so many![5] Ah, ah, ah, ah, and now they're numbers have skyrocketed, have skyrocketed. [with a pained voice] *Ayoshe*, my kidneys… *Ya*! Now one of you kids speak."	ཀ	ད་མང་ངས་བཟོ་ད་མ་ཟེར་དྲ། ཨ་ཨ་ཨ་ཨ་ཨ་ཁ་དར་སོང་། ཁ་དར་སོང་། ཨ་ཡོ་ཤུ། ངའི་མཁལ་མ་འདི་ད། ཡ་ད་ཞ་ཡས་ཚོའི་གཅིག་གིས་ཤོད་དྲ་ཟེར།
B: And did a little kid speak?	ཁ	ད་ཞ་ཡས་ཚུང་ཚུང་བཞིག་གིས་བཤད་བཏང་ཐལ།
A: An old granny got up and spoke.	ཀ	ཨ་ཡེ་ལོ་ལོན་བཞིག་ལངས་ངས་བཤད་བཏང་ཐལ།
B: *Ya*?!	ཁ	ཡ།
A: [as an old woman] "*Ala*, if the village leader is wrong, then who's right? Damn these thieving dogs. They don't even give us a chance to get a mouthful of meat down our throats.	ཀ	ཨ་ལ་སྡེ་དཔོན་གི་ག་མི་བདེན་ན་གང་བདེན་གོ ཁྱི་རྐུན་དེ་ཚོའི་ངོ་གཅིག་རྫོགས། ཤ་ཁམ་འབུ་གང་ར་མྱིད་ལ་འགྲོ་ལོངས་མི་སྟེར་གི
B: What did they do?	ཁ	ཆེ་བཞིག་ཡས་བཏང་ནས་ན།
A: [as the old woman] "After taking meat off the stove and putting it down, I turned around, and when I turned back I didn't know where they had taken it."	ཀ	ཐུ་བཟོས་ཤ་ཐབ་ནས་བླངས་ངས་ཐང་ང་བཞག་བཏང་ངས་ཁ་ལོ་བཞིག་འཁོར་དུས་གང་ང་ཁྱེར་ནས་ར་མི་ཤེས་གི

4 "Before" refers to the "old society," before the communist reforms of 1958.

5 This is a feature of Amdo speech, where despite appearing negative, it means that there are very many.

B: Now where would they have taken it? They would have taken it out.

ཁ ད་གང་ང་འཁྱེར་རྒྱུས། ཐང་ང་ཁྱེར་སོང་ནི་ཡིན་རྒྱུའོ་རེད།

A: [as the old woman] "I tell you, *Alak*! That was just an aside. But seriously, those incredible thieving dogs cannot be deterred by locks, let alone being afraid of people in the house. So what can we do?"

ཀ ཨ་ལགས་བཟེ། དི་བཟོ་ངས་རང་ང་ཞོར་གི་ཅིག་བཤད་ནིས། ཞེ་ཐག་གི་བཤད་ན་སྤེ་ཁྱི་རྐུན་ངར་བ་པོ་ཁྱིམ་གི་སྒྱིར་ཆེ་སྒྲག་ར་སྒམ་གི་ཟྭ་ར་མི་ཐོགས་གི ད་ཆི་ཡེད་རྒྱུས།

B: So these thieving dogs probably come carrying pliers and awls!

ཁ ད་འབིག་ར་སྒམ་པ་བཟུང་ནིའི་ཁྱི་རྐུན་བཟིག་ཐོན་བཏང་ནི་ཡིན་རྒྱུའོ་རེད།

A: [as himself] At that time, a bald old man, covered in oil and dirt and wearing glasses with a long yak-hair string for the temple spoke up.[6]

ཀ སྐབས་དེ་ད་རྒན་པོ་མགོ་རྗོ་སྣུམ་ལོག་ག་མྱིག་ར་གི་ལུང་ཏུ་རྫིད་སྐུད་ཅན་བཟིག་གིས་ཁ་གྲགས་བཏང་ཐལ།

B: I think he definitely wants to speak.

ཁ ལོས་གྲགས་འདོད་གི

A: [as the old man] "*Aro*! By my children's blood! It is not an ordinary thing; it's like witchcraft! When those thieving dogs arrive, no one wakes up and the cattle don't scare. We don't know when they come or when they go."

ཀ ཨ་རོ། ཞ་ཡིས་ཚོའི་ཁྲག དི་བྱ་བཟིག་མིན་ཡ། དི་བྱད་བཟིག་ཡིན་ཡ། ཁྱི་རྐུན་དི་ཅན་གོ་ཐོན་བཏང་དུས་མྱིར་སད་རྒྱུ་མེད། ཟོག་ག་འདྲོག་རྒྱུ་མེད། ནམ་ཡོང་ནི་མི་ཤེས། ནམ་སོང་ནི་མི་ཤེས།

B: They wouldn't let you know when they were coming.

ཁ ཤེས་ནི་ཡས་ད་མི་ཡོང་རྒྱུའོ་རེད་བྲ།

6 This description gives the sense who is not particularly careful about his personal hygiene, and probably very poor.

A: [as the old man] "If we don't know where they come from or where they go, then we don't know. If we don't know when they come and go, then we don't know. If only they had left footprints going here and there… *Ashirego*!"

ཀ། ད་གར་ཡོང་འདིར་ཡོང་ར་མ་ཤེས་ན་མ་ཤེས། ནམ་ཡོང་ནམ་སོང་ར་མ་ཤེས་ན་མ་ཤེས། ད་གར་སོང་དེ་སོང་གི་རྐང་རྗེས་བཞིག་ཡིན་རུང་བཞག་བཏང་རྒྱུ་ན། ཨ་ཤི་རེ་གོ

B: I guess there aren't any thieving dogs who wear leather boots.

ཁ། ད་ཁྱི་རྐུན་གོ་ལྷམ་གོན་ནི་བཞིག་ད་མེད་ལ།

A: [as an old man] "I don't know what method they use. They probably do wear boots, since they don't need any yaks but those with the best skins." He said.

ཀ། ཆི་བཞིག་གི་བཀོད་པ་འཐེན་བཏང་ནིས་ན་མ་ཤེས་ནོ་མིན་ནས། གོ་ལྷམ་ད་གོན་ཡོད་རྒྱུའོ་རེད། གཡག་ཀོ་གཞི་དགའ་བོ་ཅན་གོ་མིན་ནས་མི་དགོ་གི་ར། ཟེར་ཡ།

B: What did he say? The dogs drove the yaks off?

ཁ། ཆི་བཟེ། ཁྱིས་གཡག་དེད་འགྲོ་ནི་ཨེ་རེད།

A: [as himself] I didn't understand either. I asked Uncle Village Leader, and…

ཀ། ངས་ར་ཧ་མ་གོ་ཨ་ཁུ་སྡེ་དཔོན་ན་དྲིས་ནིས་ར།

B: What did he say?

ཁ། ཆི་ཟེར་གི

A: [as the village leader] "These so-called thieving dogs are human thieves. While they are 'human thieves' they are also 'thieving dogs.' Except that some have tails and some don't, they're all thieves. Now if they're not thieving dogs, then what are they?" [To B] Do you understand now?

ཀ། ཁྱི་རྐུན་བཟེ་ནོ་མི་རྐུན་རེད། མི་རྐུན་བཟེ་རུང་ཁྱི་རྐུན་རེད། རྔ་མ་ཡོད་མེད་བཞིག་གི་ཁྱད་པར་མིན་ནས་ཚང་མ་རྐུན་མ་རེད། ད་ཁྱི་རྐུན་མ་ར་ཆི་བཞིག་རེད། ད་གོ་ཐལ།

B: [with a voice of sudden realization] Oh, now I understand. Those so-called thieving dogs are human thieves. The so-called human thieves are thieving dogs. In actuality they are thieves.	ཁ ཨོ་ད་གོ་ཐལ། ཁྱི་རྐུན་བཟེ་ནོ་མི་རྐུན་རེད། མི་རྐུན་བཟེ་ནོ་ཁྱི་རྐུན་རེད། ངོ་མ་བཤད་ན་རྐུན་མ་རེད་ལ།
A: [as himself] Exactly!	ཀ མ་འཆུག་ཐལ།
B: So the ones that sleep in Thangkoli are also human thieves.	ཁ དེ་བཟེ་ན་ཐང་ཀོ་ལིའི་ནང་ན་ཉལ་ཡོད་ནོ་ར་མི་རྐུན་རེད་ལ།
A: [matter-of-factly, as himself] Sure are! The ones without tails!	ཀ མིན་ནས་དཛ་མ་མེད་ནོ།
B: Even if you reported it to a real *lama*, he wouldn't be able to do anything to the human thieves without tails.	ཁ དཛ་མ་མེད་ནོ་མི་རྐུན་ད་བླ་མ་ངོ་མ་བཞིག་ག་ཞུས་ར་བཀོད་པ་མེད་ལ།
A: There was nothing they could do, so last year they invited this "*Ra dzu na ma*."	ཀ བཀོད་པ་མེད་ལ་ད་ན་ཉིང་ར་ཛུ་ན་མ་བདག་གོ་ཞུས་ཉིས་ཟེ་ཡ།
B: What did this "*Ra dzu na ma*" say?	ཁ ར་ཛུ་ན་མ་བདག་གོས་ཆི་ཟེར་གི
A: "Oh! He said, don't look down on him who has come from elsewhere. Build a stupa at the mouth of Thangkoli, and there will be no escape for you thieving dogs.	ཀ ཨོ། ཁོ་ཐང་ནས་ཡོང་ནི་བཞིག་ག་མཐོང་ཆུང་མ་ཡེད། ཐང་ཀོ་ལིའི་ཁ་ནས་མཆོད་རྟེན་བཞིག་བཞེངས་ང་བཏང་ར། ཁྱོ་ཁྱི་རྐུན་བཞིག་ག་འཚོར་ས་ཆི་ཡོད་དྲ།
B: What did he say he would make happen?	ཁ ཆི་བཞིག་ཡས་འཛོག་ག་ཟེར་གི
A: "Even when those that were human thieves have become thieving dogs, then if they don't grow tails then they can say 'he is not a real *lama*.'" He said.	ཀ ད་མི་རྐུན་བཞིག་ཡིན་རུང་ཁྱི་རྐུན་བཙོས་བཏང་ཚར་དུས། དཛ་མ་བཞིག་མ་སྐྱེས་ན་ཁོ་བླ་མ་མ་རེད་བཟེ་ར་ཚོག་ཟེར་གི་ཟེར།

B: *Oya*! How powerful!	ཁ ཨོ་ཡ། ཚི་མོ་གཉན་པོ་བཞིག་ཡིན་ན།
A: From the time they heard this speech until the stupa was built....	ཀ སྐད་ཆ་དི་གཅིག་གོ་ནི་ར་མཆོད་རྟེན་དི་གཅིག་འགྲུབ་རགས་གོ
B: The thieves got fewer, didn't they?	ཁ རྐུན་མ་ཇེ་ཉུང་ང་བུད་སོང་ནི་མིན་ན།
A: They said that the thieves grew in number!	ཀ རྐུན་མ་ཇེ་མང་ང་བུད་ཐལ་ཟེ།
B: [matter-of-factly] So they are growing tails. And then?	ཁ ད་རྔ་མ་སྐྱེས་གི དི་ནས།
A: So listen to what Uncle Village leader said.	ཀ ད་ཨ་ཁུ་སྡེ་དཔོན་གི་སྐད་ཆ་ཉོན་རོ།
B: What did he say?	ཁ ཚི་ཟེར་གི
A: [as the village leader] At that moment, those with tails were nowhere to be found. Really, as soon as we completed the stupa, there was not even a footprint of a thief.	ཀ ད་ཁ་མ་དི་ནས་རྔ་མ་སྐྱེས་རྒྱུའོ་བཟོ་གང་ནས་སྣང་ར། ངོ་མ་མཆོད་རྟེན་འགྲུབ་ནི་ར་རྐུན་མ་བཞིག་གི་རྐང་རྗེས་ར་མ་བརྒྱབ་ཐལ།
B: So they must have been afraid of growing a tail.	ཁ ད་རྔ་མ་སྐྱེས་ཨེ་འཛོག་ག་སྐྲག་གོ་ནི་མིན་ནས།
A: [as the village leader] But before long, there were also thieves who did not fear tails.	ཀ ཅང་མ་འགོར་ཐལ། རྔ་མ་མི་སྐྲག་ནིའི་རྐུན་མ་ར་ཡོད་གི
B: Oh, that's bad.	ཁ ཨོ། ད་མ་བ་ནི་རེད།
A: [as the village leader] First, we lost a strong nanny goat, round and white like a potato. And yet, there was no talk of people having tails.	ཀ སྔོན་མ་ཡས་ར་མ་ཞེད་ཅན་ཡུང་མ་གི་ལོག་གས་བསྡད་ཡོད་ནི་བཞིག་བོར་ཐལ། ཅང་ང་རྔ་མ་ཡོད་ནིའི་སྐད་ཆ་མ་གོ་ཐལ།
B: Perhaps the thief was clever and hid the tail inside the pouch of his robe.	ཁ རྐུན་མ་སྐྱུང་བོ་བཞིག་ཡིན་ནས་རྔ་མ་རུམ་མ་བསྡུས་བསྡད་ཡོད་ནི་ཡིན་རྒྱུའོ་རེད།

A: [as the village leader] "Now, if you're a thief who doesn't fear growing a tail, then I won't begrudge you one doe."	ཀ།	ད་ཕྲོ་རྐུན་མ་རྫ་མ་སྐྱེས་རྒྱུའི་མི་སྐྲག་ན། ང་ར་ར་མ་གཅིག་ག་སེར་སྣ་མེད།
B: Fair enough.	ཁ	དེ་བཟོ་རེད།
A: [as the village leader] "I thought so at that time, but looking back I was wrong."	ཀ།	དི་དུས་དི་མོ་འདོད་ལ་ར། དེང་སང་བལྟས་ན་ནོར་སོང་བཞིག
B: *Ya*?	ཁ	ཡ།
A: [as the village leader] Now this tail-less thief, wasn't satisfied with one goat.	ཀ།	ད་ངའི་རྐུན་མ་རྫ་མ་མེད་ནོ་འདི། ར་མ་གཅིག་གིས་མ་ངོམས་ཐལ།
B: How many goats did he take?	ཁ	ཡང་ར་མ་དུ་ཁྱེར་སོང་བཞིག
A: [as the village leader] Then in addition to the goat, he took a *tulma*.[7] Now I'm certain that they didn't grow tails.	ཀ།	ཡང་ར་མ་མ་གཏོགས་ག་ཐུལ་མ་བཞིག་མེད་ཐལ། རྫ་མ་མ་སྐྱེས་ཕོ་ཐག་ཆད་ཐལ།
B: Oh, so they really didn't grow tails.	ཁ	ཨོ་ད་དོ་མ་རྫ་མ་མ་སྐྱེས་ནི་རེད།
A: [as the village leader] And because they didn't grow tails, it all went wrong again.	ཀ།	རྫ་མ་མ་སྐྱེས་ནོའི་སྐབས་གིས་ཡང་ལམ་མ་མ་སོང་།
B: And they grew braver right?	ཁ།	ད་སྤྲོབས་པ་ཇེ་ཆེར་བྱུད་སོང་ནི་རེད་མོ།
A: [as the village leader] But why would they stop at the doe and the *tulma*. They've also taken our pregnant mares.	ཀ།	ད་ར་མ་ཐུལ་མ་ཆེ་སྐྱུར་ར། རྒོད་མ་རྟེའུ་མ་ར་ཁྲིད་འགྲོ་གི

7 Tulma, ཐུལ་མ། is a term for young, newly mature and very strong female yaks.

B: Oh, that thief didn't need anything other than female livestock?	ཁ	ཨོ། རྐུན་མ་དེར་མོ་ཕྱུགས་མིན་ནས་མི་དགོ་ས་ཡོད་ག
A: [as the village leader] He's not only satisfied with the females.	ཀ	ད་དེ་མོ་ཕྱུགས་རྐྱང་རྐྱང་བཟིག་གིས་མི་ཆོག་གི་ཡ།
B: He wouldn't be.	ཁ	ཆོག་རྒྱུ་མ་རེད་མོ།
A: [as the village leader] "So he chooses the strongest of male sheep. He picks the strongest and fattest yak bulls and cows from the flock. He steals everything, from big things like horses, cattle, and sheep to small things like household items such as like nuts and bolts. How can people survive?" he said.	ཀ	ད་ཤ་བཟན་ཤེད་ཅན་བསལ་འཛོག་གི གཡག་སྐམ་འབྲི་སྐམ་འཕྲུས་འཛོག་གི ཆེ་ན་རྟ་ནོར་ལུག་གསུམ་རྐུ་གི ཆུང་ན་མཛེར་མ་མཛེར་རྟེན་འདྲ་བརྐུ་གི སེམས་ཅན་དེས་ཁ་སོས་རྒྱུ་ཨེ་རེད་ཟེར་ཡ།
B: That's understandable. Dealing with that thief is difficult.	ཁ	ངོ་མ་ཁག་མེད་གི རྐུན་མ་དེ་ཅིག་དཀའ་རྒྱུ་རེད།
A: [as himself] As soon as Uncle Village Leader sat down, someone next to him stood up.	ཀ	ཨ་ཁུ་སྡེ་དཔོན་མར་ར་བཙོག་མ་བཙོག་ག་རྗེབ་ནས་གཅིག་ཡར་ར་ལངས་བཏང་ཐལ།
B: Who would that be?	ཁ	སུ་ཡིན་ནས་ན།
A: I didn't know who it was, but I clearly saw that his two front teeth were covered with iron.	ཀ	སུ་ཡིན་འདི་ཡིན་བཟོ་མ་ཤེས་ར། མདུན་སོ་གཉིས་ཀ་ལྕགས་ཀིས་ཤན་ནོ་ལ་གསལ་པོ་བཟིག་རིག་གི
B: Why are you talking about the teeth in his mouth? Listen to the speech coming from his mouth!	ཁ	ཁྲོ་དེའི་ཁ་ནང་གི་སོ་གི་ཆེ་ཡེད་རྒྱུས། ཁ་ནང་གི་ཁ་བརྡ་ཉོན་རོ།
A: [in the slightly higher voice of another man] That thief, by both my parents' flesh, did not grow a tail, but if he grows a tail, I hope he doesn't grow it from the normal place but from his cervical spine.	ཀ	རྐུན་མ་ཡིན་ན། དེ་ཏ་མ་གཉིས་ཀའི་ཤ། དེ་ཇ་མ་བཟིག་སྐྱེས་རྒྱུ་མེད་ནོ་མིན་ནས། སྐྱེས་རྒྱུ་ཡོད་རྒྱུ་ན། དེ་སྐྱེས་སོ་ནས་མ་སྐྱེས། དེ་སྐེ་ཚིགས་ནང་ནས་གཅིག་སྐྱེས་དགོ

B: If it didn't grow from the normal place, it wouldn't have grown from his cervical spine either.	ཁ། ད་སྐྲེས་སོ་ནས་མ་སྐྲེས་དུས་སྐེ་ཚིགས་ནང་ནས་ད་སྐྲེས་ནི་མ་ར།
A: [the man with the iron teeth] By both my parents' flesh, that bastard's misdeed should be exposed but wasn't. It's embarrassing to tell someone about it. He's shameless!	ཀ། ཧ་མ་གཉིས་ཀའི་ཤ་གོ ཁྲིག་ག་སྟོན་རྒྱུའི་ཁྲིག་ག་སྟོན་རྒྱུ་མེད་གི་བཟེ་ན་མིན་ནས། ཅིག་ག་བཤད་སྲོལ་མེད་ཡ། ངོ་ཚ་རྒྱུ་མེད་ལ།
B: If he had any shame, would he be stealing?	ཁ ངོ་ཚ་རྒྱུ་ཡོད་ན་རྐུས་ཡེད་ནས།
A: [the man with the iron teeth] Old spinster Granny Lugu Jyi's only lamb was taken.[8] It wasn't an eagle. If it had been an eagle, wouldn't it have left the tether behind?	ཀ། ཨ་ཡེ་རྒན་ཚང་ལུ་གུ་སྐྱིད་གི་ལུ་གུ་གཅིག་གོ་ར་ལམ་མ་ཧུད་བཏང་བཞིག དི་ར་བཞིག་གླག་མ་རེད་མོ། གླག་ཡིན་རྒྱུ་ན་ཧྲོད་ཐག་དཀྱུལ་ན་བསྐྱུར་མེད་ནས།
B: He also made off with the tether?	ཁ སྡེ་གིས་ཧྲོད་ཐག་ར་ཁུར་སོང་བཞིག་ག
A: [the man with the iron teeth] "Who knows how many cartons of cigarettes he smoked with that lamb's skin. May he grow wings."[9]	ཀ། ལུ་གུ་དེའི་ཚ་རུ་ཁ་གི་ཡང་དོ་བག་ཆ་དུ་འཐེན་ཡོད་ནིས་ཆི་གོ གཤོག་སྒྲོ་སྐྲེས་རྒྱུ་བདོག་གོ་ཟེར་ཡ།
B: What a nice turn of phrase comes from that pair of silver teeth.[10]	ཁ དེ་དངུལ་སོ་གཉིས་ཀའི་བར་ནས་སྐད་ཆ་ད་བསོ་མོ་ཧག་ཧག་ཡོང་ག
A: Oh! And what Granny Lugu Jyi said was even better, *aro*!	ཀ། ཨོ། ཨ་ཡེ་ལུ་གུ་སྐྱིད་གི་སྐད་ཆ་དེའི་ར་ཐུ་རེད་ཨ་རོ།
B: What did Granny Lugu Jyi say?	ཁ ཨ་ཡེ་ལུ་གུ་སྐྱིད་གིས་ཆི་ཟེར་གི

8 རྒན་ཚང་། translated here as "spinster," is a derogatory term for an unmarried woman, possibly divorced but not widowed, who lives in a separate household, and is old enough to have grown-up children.

9 Here "may he grow wings" is a curse.

10 Note that the speaker has (perhaps kindly) changed Menla Jyab's description of "iron teeth" to "silver teeth."

A: [as Granny Lugu Jyi] If only that lamb hadn't come to me. If only it had been led by a quick ewe instead of being raised by such an old woman, then it certainly wouldn't have fallen into the thief's hands.

ཀ། བྱུང་ལུ་གུ་དེ་ངའི་ལག་ག་མི་ཡོང་རྒྱུ་ན། དེ་རྒན་མོ་འདི་མོ་བཟིག་གིས་གསོ་རགས་གོ་མ་མོ་མགྱོགས་མོ་བཟིག་གིས་ཁྲིད་ཡོད་རྒྱུ་ན། ཀུན་མ་དེའི་ལག་ག་མ་ཤོར་ཁོ་ཐག་ཡིན།

B: That might be true.

ཁ། དེ་བཟོ་བདེན་ན་ཐང་།

A: [as Lugu Jyi] I am a surrogate mother for that lamb. That thief certainly has a mother too. *Ama*, *ama*! While he could carry off that *droma*-like one, he couldn't kill it, could he?[11]

ཀ། ང་ལུ་གུ་དེའི་ཨ་མ་གི་ཁ་མ་རེད། ཀུན་མ་དེ་ར་ཨ་མ་བཟིག་ལོས་ཡོད། ཨ་མ་ཨ་མ། གྲོ་མ་བཟིག་འདྲ་འདྲོ་དེ་ཅིག་གི་འཁྱེར་ཐུབ་རུང་། གསོད་ཐུབ་ནས།

B: The old woman thought that someone had killed it.

ཁ། རྒན་མོས་ཅིག་གིས་བསད་བཏང་བཟིག་འདོད་གོ་ག

A: [as Granny Lugu Jyi] Not only did they kill it, they butchered it, and having butchered it, made off with its skin.

ཀ། བསད་ནི་མི་ཚད་བཤས་བཏང་བཟིབཤས་བཏང་ངས་ཤུན་པགས་ཁྱེར་སོང་བཟིག

B: Oh then…it was really killed![12]

ཁ། ཨོ་ད། ངོ་མ་བསད་བཏང་བཟིག་གོ

A: [as Granny Lugu Jyi] And they left the corpse behind. It would have been better if they had just left the tether.

ཀ། ད་ཤ་རྟུད་ཤུལ་ནས་བསྐྱུར་བཏང་བཟིག དེ་བལྟས་གི་ཐོད་ཐག་བསྐྱུར་བཏང་རྒྱུ་ན་ར་ཚོག་ག

B: That's true.

ཁ། བདེན་གི་མོ།

---

11 Droma (གྲོ་མ།), known by the Latin name *potentilla anserina L.*, is valuable for its sweet roots, the lumpy shape which Lugu jyi is evoking with this simile. Menla Jyab also uses it for the "a" vowel sound to create assonance with "ama."

12 This phrase means both that the thief killed the lamb, and that the speaker feels sorry for the pain this caused Lugu Jyi.

A: [as Granny Lugu Jyi] If that damned one had to "end a life," If only he had killed me rather than that lamb. I'm more than ready to die.	ཀ ཚེ་ཆད་རྒྱུ་བརྡོག་གོ་སྲོག་གཅོད་རྒྱུ་བཞིག་དགོ་ན། ལུ་གུ་དི་གསོད་རྒྱུའི་བལྟས་གི་ལུ་གུ་སྐྱིད་བསད་བཏང་རྒྱུ་ན། འཆི་མ་རན་སྤྱད་གི་ཅང་མེད།
B: Slaughtering her only lamb really killed Lugu Jyi.[13]	ཁ ངོ་མ་ད་ལུ་གུ་ཁེར་མོ་བཤས་བཏང་ངས་ལུ་གུ་སྐྱིད་ར་བསད་བཏང་ནི་རེད།
A: [As Lugu Jyi] No! He needed money, not some old woman, and so the lamb died before Lugu jyi could. The saying "Birth happens in a certain order, but death doesn't follow it," is true!	ཀ མིན། སྒེ་སྒོར་མོ་དགོ་ནི་མིན་ནས་རྒན་མོ་བཞིག་དགོ་ནི་མ་རེད་དྲ། ལུ་གུ་སྐྱིད་འཆི་རགས་གོ་ལུ་གུ་དི་ཤི་སོང་ནི་རེད། སྐྱེས་བ་སྔ་གཞུག་ཡོད་རུང་འཆི་བ་སྔ་གཞུག་མེད་བཞི་ནོ་བདེན་ག
B: Oh. The old woman is over-thinking things!	ཁ ཨོ། ད་རྒན་མོས་འདང་བརྒྱབ་བས་ཤོར་ཐལ།
A: [as the old woman] I have a lot to think about! I have a lot to think about!	ཀ ང་འདང་རྒྱག་ཆེ་གི་ཡ། ང་འདང་རྒྱག་ཆེ་གི
B: So what did she have to think that much about?	ཁ ད་དི་ར་བཞིག་ཆི་བཞིག་ག་འདང་རྒྱག་གོ་ནི་རེད།
A: [as Lugu Jyi] I feel compassion for the lamb. I also feel compassion for the thief.	ཀ ངས་ལུ་གུ་དི་ར་སྙིང་རྗེ་གི་ར། ངས་རྐུན་མ་དི་ར་སྙིང་རྗེ་གི
B: How can that be?	ཁ དི་ཆི་མ་ཉན་ནི་རེད།
A: [as Lugu Jyi] When I think about that lamb, I close my eyes, and I can still hear it bleating in my ears. *Om mani padme hum*.	ཀ ངས་ལུ་གུ་དེར་འདང་བཞིག་བརྒྱབ་ན་མིག་བཙུམ་བཏང་ན་ད་རུང་རྣ་ལམ་ན་འབའ་གོ་གི ཨོཾ་མ་ཎི་པདྨེ་ཧཱུྃ།
B: Fair enough.	ཁ དི་བཟོ་ཁག་མེད་གི

13 Lugu Jyi's name literally means "happy with lambs"

A: [as Lugu Jyi] And if I think about that thief, I wonder what will happen to him in the afterlife? *Om mani padme hum*

ཀ། ངས་རྐུན་མ་དེར་འདང་བཟིག་བརྒྱབ་ན། དི་ཚེ་ཕྱི་མ་སོང་ན་ཆི་བཟིག་ཡེད་རྒྱུས། ཨོཾ་མ་ཎི་པདྨེ་ཧཱུྃ།

B: She's so kind-hearted that she is even concerned for the thief.

ཁ། སེམས་བཟང་ཡིན་བདང་ན། ད་རུང་རྐུན་མ་བཟོ་སེམས་ཁུར་ཡེད་གོ་ག

A: Uncle Village Leader stood up again.

ཀ། ཡང་ཨ་ཁུ་སྡེ་དཔོན་ཡར་ར་ལངས་བདང་ཐལ།

B: So he will comfort that kind-hearted granny.

ཁ། ད་ཨ་ཡེ་སེམས་བཟང་མ་དེར་སེམས་གསོ་བཟིག་ཡེད་རྒྱུ་རེད་མོ།

A: [as the village leader] Old woman, now don't worry about that thief. Thieves these days end the lives of freed livestock,[14] they sure don't give a thought to the afterlife. If they're not afraid, then why should we fear for them?

ཀ། རྒན་མོ། ད་རྐུན་མ་བཟོ་སེམས་ཚེགས་མ་ཡེད། དེང་སང་གི་རྐུན་མས་ད། ཟོག་ཚེ་ཐར་ར་བཏང་ངས་བཞག་ཡོད་ནོའི་ཚེ་སྲོག་བཟོ་བཅད་འཇོག་གི་ར། ཕྱི་མ་བཟོ་བབ་གི་འདང་རྒྱག་ནི་མ་རེད། དི་ཁོ་ཚོ་མི་སྐྱུག་ན་ཝུ་ཚོ་འཇིགས་གས་ཆེ་རྒྱུས།

B: True, true.

ཁ། ངོ་མ་རེད། ངོ་མ་རེད།

A: [as the village leader] Now those things that have fallen into the thieves' hands are lost. The main thing is to be diligent with what we still have.

ཀ། ད་རྐུན་མའི་ལག་གཞོར་སོང་ནོ་ཞོར་སོང་ནི་རེད། གཙོ་བོ་ཤུལ་ན་ཡོད་ནོ་ཤུ་རེ་ཡེད་དགོ་ནི་རེད།

B: It can't be that bad.

ཁ། དི་ར་བཟོ་ར་ཆི་གོ་ར།

A: [as the village leader] Truthfully, those tailless thieving dogs won't let the cattle sleep nor will they let the people rest.

ཀ། ངོ་མ་ཅན་གིས་ཇ་མ་མེད་ནོ་ཁྱི་རྐུན་དེས་ད་ཟོག་ཉལ་གི་ཆེ་འཇུག་ར་མི་ར་འདུག་གི་མི་འཇུག་གི

14 This refers to the practice of life release. Also mentioned above in "The Dream" (Chapter 3, Note 60).

B: So what did he say they do to people?	ཁ།	སྐྱིར་ཆི་བཟིག་ཡས་བཏང་ནི་རེད་བཟེ།
A: [as himself] He said that they didn't let them sleep.	ཀ།	གཉིད་ཀི་མི་འཇུག་གི་ཟེར་ཡ།
B: *Ona*, didn't he say that neither dogs nor people could hear the coming of the thieves?	ཁ།	འོ་ན་རྐུན་མ་ཡོང་ནོ་སྐྱི་ཁྱི་གཉིས་ཀས་མི་གོ་གི་བཟེ་ནི་མིན་ནས།
A: That's what I said, but Uncle Village Leader said that he didn't say that.	ཀ།	ངས་ར་དི་བཟེ་ར་ཨ་ཁུ་སྡེ་དཔོན་གིས་དི་བཟེ་ནི་མིན་ཟེར།
B: *Ona*?	ཁ།	འོ་ན།
A: [as the village leader] "If we wait for the thieves to come, we stay up night after night, and they only come on the nights we've fallen asleep" he said.	ཀ།	རྐུན་མ་ཐོན་ཨེ་འཛོག་ག་བཟེ་བསྒུག་བསྒུག་ན། གཉིད་བཅག་བཅག་ན་གཉིད་ལ་ཤོར་གི་དགོང་མོ་མིན་ནས་མི་ཡོང་གི་ཟེར།
B: If they come when they're awake, what can they get hold of?	ཁ།	དི་སད་ལས་བསྡད་ཡོད་དུས་ཡོང་ངས་ལག་ག་ཅང་ཡོང་ནས།
A: [as the village leader] "Sleeplessly we kept our eyes peeled for a long time. *Ah, ah, ah*, how long we waited for those thieves" he said.[15]	ཀ།	སྨིག་ཕྲ་རགས་གོ་བལྟས་གཉིད་སྐྱིད་པོ་བཟིག་མ་ལོག ཨ་ཨ་ཨ། རྐུན་མ་དེར་རེ་བལྟས་ཡས་ནི་གི་ར་ཟེར་ཡ།
B: It's better to come up with a plan than just sit and wait.	ཁ།	ད་རང་ང་རེ་བལྟས་ཡས་འདུག་རགས་གོ་བཀོད་པ་བཟིག་འཛིན་ནས་དགའ་རྒྱུའོ་རེད།
A: [as the village leader] We came up with plenty of plans. As a last resort, we tied horses to the stupa at the mouth of Thangkoli with tethers.	ཀ།	བཀོད་པ་བདོག་གོ་འདོད་པ་འཛིན་ནི་རེད། སྡུག་ག་ཐུག་གས་རྟ་རྐན་ཚོའི་རྟོད་ཐག་གི་སྐེ་མོ་ཐང་ཀོ་ལིའི་ཁ་གི་མཆོད་རྟེན་ན་བཏགས་ནི་རེད།

15 The word རེ་བལྟས། used by the village leader is usually used to refer to something people look forward to. Here it is used sarcastically.

B: Would that be helpful?	ཁ	དེ་བཟོ་ཕན་ཐོགས་ཨེ་ཡོད་ལ།
A: [as the village leader] Who knows if they really were afraid of the *lama*, or afraid of growing a tail, but we didn't even see the footprint of a thief.	ཀ	ངོ་མ་བླ་མ་སྐྲུག་ནས་ན་ཇ་མ་སྐྲུག་ནས་སུས་ཤེས་ར། རྐུན་མ་བཟིག་གི་རྐང་རྗེས་མ་རིག་ཐལ།
B: So it was helpful!	ཁ	ཕན་ཐོགས་ཡོད་ག
A: [as the village leader] We said it was a blessing! Before long, every one of the horses was handed over to them.	ཀ	བྱིན་རླབས་རེད་བཟེ་ཅང་མ་འགོར་ར་རྟ་ཐན་ཚོ་ཁ་ཚང་ང་སྤེར་བྱིན་བཏང་ནི་རེད།
B: The thieves drove them away too!	ཁ	ཡང་རྐུན་མས་དེད་སོང་བཟིག་ག
A: If they were like bandits of the past who rode horses, the posse could chase them. But thieves these days ride in cars. Who can catch them?	ཀ	སྔོན་ཆད་གི་ཇག་པ་རྟ་ཞོན་འདྲ་འདྲ་ཡིན་ན་ར་མདའ་རྒྱུགས་མོ། དེང་སང་གི་རྐུན་མ་ཁྲེ་ཞོན་བཟོའི་ཛ་སུས་ཚོད་གི
B: Once they reach the road, you won't know which direction they went.	ཁ	ལམ་མ་གཅིག་ཞུགས་བཏང་ཚར་རས་གང་ས་བཟིག་ག་སོང་ནས་ར་ཤེས་རྒྱུ་མ་རེད་ཡ།
A: [as the village leader] "We don't know where they went, they're modern thieves. If they went to India or China, where would I, who doesn't know anything but Tibetan, go to look for them?"	ཀ	དི་གང་ང་བུད་ཐལ་ཟེར་རྒྱུ། དེང་རབས་ཀི་རྐུན་མ་རེད་མོ། རྒྱོད་རྒྱ་གར་ར་སོང་གི་སྨད་རྒྱ་ནག་ག་སོང་ན། ང་བོད་སྐད་མིན་ནས་མི་ཤེས་ནི་བཟིག་གང་ང་བཙལ་གི་འགྲོ་རྒྱུ།
B: Fair enough.	ཁ	ཁག་མེད་གི

A: [as the village leader] "Damn it all. As soon as we began saying that this stupa was not blessed, a vulture-like horse returned home;[16] now how do you explain that?" he said.

ཀ བྱ་འདི་ན་བྱ་འདི། མཆོད་རྟེན་འདིར་བྱིན་རླབས་མེད་གི་བཟེ་བཤད་མ་བཤད་ལ། རྟ་རྒོད་བྱ་རྒོད་འདྲ་བཞིག་ཡོད་ནོ་ཕྱིར་ར་ཡུལ་ཐོན་ཐལ་ད་བཤད་ལས་ཨེ་ཤེས་གི་ཟེར་ཡ།

B: It probably escaped from the thieves.

ཁ དེ་རྐུན་མའི་ལག་ནས་ཤོར་སོང་ནི་ཡིན་རྒྱུ་རེད།

A: At that time, an old man with a number of knots around his neck stood up.[17] [as this old man, addressing the *lama*] "Here in the presence of the Alak, we should speak in truths! We should talk speak in truths!"

ཀ སྐབས་དེ་ད་སྐྱེ་ན་ཕྱུག་མདུད་གང་གང་ང་ཅན་གི་རྒད་པོ་བཞིག་རྡོག་སེ་ཡར་ར་ལངས་བཏང་ཐལ། ད་ཨ་ལགས་ཡོད་ས་བོ་འདི་རེད་གོ་ཨ་ལས་ངན་ཆོ་ལས་རྒྱུ་འབྲས་གི་སྐད་ཆ་བཤད་དགོ་ཡ། ལས་རྒྱུ་འབྲས་གི་སྐད་ཆ་བཤད་དགོ

B: [in agreement] Un, un!

ཁ ཨུན། ཨུན།

A: [as the old man] "There are, in general, many thieving dogs. What special harm could they do? The main thing is that we can't allow a 'conspiracy of dogs and wolves.' If dogs and wolves conspire, it will be difficult for both men and livestock," he said.[18]

ཀ བྱུང་ཁྱི་རྐུན་ཆེ་ར་མེད་གི་ནས་ར་ཁེར་རེ་ཆེ་བཞིག་ཡས་བཏང་རྒྱུས། གཙོ་བོ་ཁྱི་སྤྱང་ངན་འབྲེལ་ཡེད་མི་ཉན་ཡ། ཁྱི་སྤྱང་ངན་འབྲེལ་ཡས་བཏང་ན་མི་ནོག་གཉིས་ཀས་ཅིག་དཀའ་ནི་རེད་ཡ་ཟེར་ཡ།

B: It will be difficult.

ཁ ཅིག་ཅིག་འདུག་རྒྱུ་རེད།

---

16 Vulture is a positive metaphor in Tibetan. "Vulture-like horse" then suggests that this is a fast horse that the thieves would probably want to keep. It is not a common expression for horses but is used for the repeated sound of the second syllable in each of the Tibetan words.

17 The "knots" refers to the practice of tying "sacred knots" (ཕྱུག་མདུད།), blessed by contact with holy sites and people, around someone's neck. The description suggests the man is very pious.

18 This is phrase from the Cultural Revolution, translating the Chinese phrase *langbei wei jian* (狼狈为奸). Here it suggests that thieves alone aren't the problem, but the people in the village helping them. Thus the metaphor about dogs (the thieves) and wolves (those in the village).

A: So that old man spoke clearly: [as the elder] "Well, the reason I'm using this Cultural Revolution-era proverb, 'the conspiracy of dogs and wolves,' is:	ཀ	ད་སྔེ་གི་རྒན་པོས་གསལ་བོ་ཡས་བཤད་བཏང་ཐལ་གོ ད་ངས་ཁྲི་སྤྱུང་ངན་འབྲེལ་ཟེར་ནིའི་རིག་གནས་གསར་བརྗེའི་སྐབས་གི་གཏམ་དཔེ་བཟིག་འཛོག་དོན།
'To stop the thieves from without, you need to defeat the thieves within.		ཕྱི་རྐུན་བཀག་འགོག་ཡེད་དགོ་ན། ནང་རྐུན་ཕམ་པར་རྒྱག་དགོ་གི
and to defeat the thieves within, then we must unite our strengths.'"		ནང་རྐུན་ཕམ་པར་རྒྱག་དགོ་ན། སྟོབས་ཤུགས་གཅིག་སྒྲིལ་ཡེད་དགོ་གི
B: That guy has a lot of Cultural Revolution-era language, *aro*!	ཁ	དེར་རིག་གནས་གསར་བརྗེའི་སྐབས་གི་སྐད་ཆ་མང་གི་ཨ་རོ།
A: [as the elder] "Ah! I'll say this: In the past,	ཀ	ཨ། སྔོན་ཆད་བཟོ་ཡིན་རྒྱུས་ན་ར།
If you worked a lot, you got a lot,		མང་ལས་མང་ཐོབ་ཡས།
If you worked a little, you got a little,		ཉུང་ལས་ཉུང་ཐོབ་ཡས།
Those who didn't work got nothing.[19]		མ་ལས་ནི་ཚོ་མི་ཐོབ་བཟེ་ནོ།
The thieves want to earn capital without working for it. I say that's capitalist thought. And I say we proletarians won't take it."		རྐུན་མ་བཟོས་མ་འགུལ་བསྡད་བཏང་ངས་མ་རྩ་ལེན་ན་འདོད་གོ་ནོ་འདི་མ་རྩ་རིང་ལུགས་གི་བསམ་པ་རེད་བཟེ་ནོ། ང་འབྱོར་མེད་གྲལ་རིམ་མ་དི་མོ་དི་མི་འགྲོ་བཟེ་ནོ།
B: Well put!	ཁ	བཤད་ཐལ་གོ
A: [as the elder] "Ah! If we were to speak from a Buddhist perspective…"	ཀ	ཨ། ཨུ་བཟོའི་སངས་རྒྱས་ཆོས་ལུགས་ལྟར་ར་བཤད་རྒྱུ་ན་ར།
B: He's going to keep speaking.	ཁ	ད་རུང་བཤད་རྒྱུ་རེད།

19 This is a Cultural Revolution era saying, referring to the concept of 'distribution according to work' *anlao fenpei* (按劳分配). The saying translates the Chinese: *duolao duode, shaolao shaode, bulao bude* (多劳多得, 少劳少得, 不劳不得).

A: [as the elder] "I'll say that if you ask whether the causes and consequences of karmic action exist, these days it seems like they don't, but they almost certainly do."[20]

ཀ། ལས་རྒྱུ་འབྲས་ཡོད་ནི་ཨེ་རེད་བཟེ་ན། དེང་སང་མེད་ནི་བཟིག་ག་རེག་གི་ར། ཡོད་རྒྱུའོ་ཡོད་ནི་རེད་བཟེ་ནོ།

B: That's right!

ཁ། དི་རེད།

A: [as the elder] "Ah, I say that if you ate what I had saved would your stomach be comfortable? Oh, and I say that if you impoverish me and it gives you an ulcer then we're both worse off! Instead of that…"

ཀ། ཨ། ངས་གསོག་ནོ་ཁྱོས་ཟོས་བཏང་ན་ཁྱོའི་ཁོག་ག་ཁམས་རྒྱུ་ཨེ་རེད་བཟེ་ནོ། ཨོ་ངའི་ཕྱུགས་ག་གྱོང་བཟིག་བརྒྱབ་བས་ཁྱོའི་ཁོག་ག་སྐྲན་བཟིག་བཙོས་བཏང་ན་ཨུ་གཉིས་ཀ་མི་ཧྲ་ག་བཟེ་ནོ། དེར་བལྟས་གི་ད།

B: What did he say to do?

ཁ། ད་ཆི་བཟིག་ཡེད་གོ་གི་བཟེ།

A: [as the elder] I say it would be better to swear oaths, make *sang* offerings, and give up stealing, and then dismiss the meeting, rather than to block the *lama* in, and regale him about how bad the thieves are.[21] How's that? [without pausing] I'm not saying that you guys are forgetting what today's issues are, but I say my sheep are getting away.

ཀ། བླ་མ་བཀག་གས་བཞག་གས་རྐུན་མ་ཐུ་སྲོལ་བཤད་ལས་འདུག་རགས་གོ་བསང་ཧུད་བཏང་ངས། རྐུས་བཅད་བཏང་ངས། ད་གྲོལ་སོང་ན་ཆེ་མོ་རེད་བཟེ་ནོ། དེ་རིང་གི་དོན་དག་བརྗེད་ཐལ་བཟེ་ནི་མིན་ར། ང་རང་གི་ལུག་ཚོ་བཞུར་ཐལ་བཟེ་ནོ།

B: That's so.

ཁ། དེ་བཟོ་རེད།

20 This is a highly popular line, and is often quoted in Amdo Tibetan speech.

21 *Sang* (བསང་།) refers to the practice of making "fumigation offerings": burning juniper and other materials as offerings, an essential part of many religious practices on the Tibetan Plateau.

A: [as the old man] Ah, I say: admit past thievery and take oaths not to steal from now on! For me personally, that in 1958 I stole an omasum for my stomach, and I say it was properly dealt with during the Cultural Revolution: I got in a struggle session [for stealing] and one of my ribs was broken. I'll say that after that, by the three jewels, I haven't stolen even a lamb's rib.

ཀ། ཨ་ད་སྔོན་ཆད་བརྐུས་ནོ་ཁས་ལོངས་མོ་བཟེ་ནོ། ཕྱིན་ཆད་མི་བརྐུ་མནའ་སྐྱོལ་མོ་བཟེ་ནོ། ང་རང་སྟེང་ང་མཚོན་ན། ང་བརྒྱད་ལོར་ཧོ་གི་དོན་ན་ཧོ་སིལ་བཟིག་བརྐུས་ནོ། རིག་གནས་གསར་བརྗེའི་སྐབས་བ་བཤད་བཏང་ཚར་སོང་བཟེ་ནོ། འཐབ་རྩོད་ཡས་རྩིབ་ག་བཟིག་བཅག་ནོའི་གཞུག་ནས་ལུ་གུ་བཟིག་གི་རྩིབ་གུ་ར་བརྐུས་མྱོང་ན་དཀོན་མཆོག་གསུམ་བཟེ་ནོ།

B: He's really clean.

ཁ། ངོ་མ་གཙང་མ་བདོག་གོ་རེད།

A: [as the old man] Ah, by the grace of good policies, our stomachs are full, our backs are warm and our minds are happy. I say that from now on, I won't steal again, by the three jewels! So that's it!" He said.

ཀ། ཨ། ད་སྲིད་ཇུས་ཡག་ག་བོའི་དྲིན་ན། ཧོ་བརྒྱག་གི རྒྱབ་དྲོ་གི སེམས་སྐྱིད་གི དེང་ཕྱིན་ཆད་ར་གཅིག་བརྐུ་ན་དཀོན་མཆོག་གསུམ་བཟེ་ནོ་དི་ཡིན་ཡ། ད་དི་ཡིན་ཟེར།

B: It seems that we can really trust him.

ཁ། ངོ་མ་སློམ་བཏང་ཆོག་ས་ཡོད་གི་གོ

A: [as himself] After that, everyone, young and old, swore serious oaths in front of the big *sang* offering that they hadn't stolen in the past and wouldn't steal in the future.

ཀ། དེར་མཐུད་ལས་ད་དེ་བཞིན་དུ་མྱི་རྒན་གཞོན་དགུ་དགུ་བརྒྱད་ཙུ་གྲུ་གཅིག་གིས་སྔོན་ཆད་མ་བརྐུས་སྲོལ་ཕྱིན་ཆད་མི་བརྐུ་སྲོལ། བསང་རྒན་གོའི་མདུན་ནས་མནའ་རྒན་རེ་བསྐྱལ་བཏང་ཐལ།

B: If a few don't end up eating their words, then that's good.[22]

ཁ། ལ་ལ་གིས་ཟོས་མ་སོང་ན་ཧ་གི་ར།

22 The Tibetan phrase for breaking one's oath is to "eat" it. Here we use "eating words" as an easy translation.

A: How could they? Making them talk and be embarrassed is better than them eating their words in secret. For example, one young herder held nothing back:	ཀ ཚེ་ཟ་བཟེ་ན། གསང་བཏང་ངས་ཟ་རགས་གོ་ཚ་ཞོར་བཤད་ཞོར་ཡོད་རྒྱུའོ་བདེ་གོ་གི དཔེ་བཞག་ན་གསར་རྩ་ཟློག་རྫི་བཟིག་གིས་མ་གསང་ང་བཤད་ཐལ།
B: What did he say?	ཁ ཚི་ཟེར་གི
A: [embarrassedly, and haltingly as the young herder] Dear Alak, by my father's flesh! *Ah, ah, ah*, *Atsi atsi*, *Ah ah ah*!	ཀ ཨ་ལགས་ལོ་ལོ། ཨ་ཀྱུའི་ཤ། ཨ་ཨ་ཨ། ཨ་ཙི། ཨ་ཙི། ཨ་ཨ་ཨ།
B: He hasn't revealed a single secret yet!	ཁ མ་གསང་ང་ཅང་མ་བཤད་ཐལ།
A: [as the young herder] *Ah, ah*, I'm not not telling it, but I can't say it. *Ah ah*, *ashirego*, I wish I had some alcohol.	ཀ ཨ་ཨ། མ་བཤད་ནི་ར་མིན་ར་མི་ཤོད་གི ཨ་ཨ ཤི་རེ་གོ་ཆང་བཟིག་ཡོད་རྒྱུ་ན་རེ་ཟེར་ཡ།
B: Hypocrite! How can someone who can steal not be able talk about it?	ཁ འཁྲུམ་མེ་འཁྲོམ་མེ་བོ། བརྐུ་ཐུབ་ནི་བཟིག་གིས་བཤད་མི་ཐུབ་བ་གང་ང་འགྲོ་རྒྱུ།
A: [as himself] Ah, after an entire afternoon had passed, he finally spit it out.	ཀ ཨ། ཕྱི་དྲོ་བཟིག་འགོར་རས་ད་བཤད་རྒྱུའོ་བཤད་བཏང་ཐལ།
B: *Ya*?	ཁ ཡ།
A: [as the young herder] *Ah, ah, ah*! By my entire lineage. By my father's flesh if I'm not so embarrassed that I'm all red! By my father's flesh, if I won't say it!	ཀ ཨ་ཨ་ཨ། སྐྱི་རིང་སྐྱི་རྒྱུད། ངོ་ཚ་ཡས་འབར་མ་ཐལ་ན་ཨ་ཀྱུའི་ཤ་ར། ད་བཤད་རྒྱུ་མིན་ན་ཨ་ཀྱུའི་ཤ།
B: It'd be better if he just said it.	ཁ ད་མར་ར་བཤད་བཏང་རྒྱུ་ན།

A: [as the young herder] By my father's flesh, in truth, I found a rein in the mountains, and even though I knew to which family it belonged, I didn't return it, by my father's flesh! From now on, I won't do this again, by my father's flesh!	ཀ ཨ་རྒྱའི་ཤ་དྲང་མོར་བཤད། སྒང་ནས་སྲབ་མདའ་བཟིག་རྙེད་ལས་སུ་ཚང་གི་ཡིན་ནི་ར་ཤེས་ར། ཕྱིར་ར་གཅིག་བྱིན་ན་ཨ་རྒྱའི་ཤ། དེང་ཕྱིན་ཆད་ད་དི་མོ་དི་ཡེད་ན་ཨ་རྒྱའི་ཤ་ཟེར་ཡ།
B: And what else?	ཁ དི་མིན་ནས།
A: [as himself] That was it!	ཀ ད་དི་རེད།
B: Ah, I thought he'd admit to stealing an entire flock of sheep!	ཁ ཨ། ངི་བཟོས་དེས་ལུག་ཁྱུ་བཟིག་ཁས་ལེན་རྒྱུ་ན་འདོད་ལ།
A: Still some discussed why this is difficult for them to accept.	ཀ ད་རུང་ཁ་ཁེར་གིས་ཁས་ལེན་དཀའ་སྒྲོལ་གི་སྐད་ཆ་ར་བཤད་ཐལ།
B: Who?	ཁ སུ་རེད།
A: Those like Uncle Gontoe.	ཀ ཨ་ཁུ་མགོན་ཐོ་ཅན་པོ་རེད།
B: What did this Gontoe say?	ཁ མགོན་ཐོ་བདག་གོས་ཆི་ཟེར་གི
A: [as Gontoe] We can't keep it secret from the *lama* or from our next reincarnations. Prosperous Village: if we all had admitted and promised, we could just pull our blankets over our heads and go to sleep. But by Rudo's flesh, our burglars really cannot be trusted.[23]	ཀ ཡ། ཕྱི་མ་གསང་ང་བླ་མ་གསང་། གཡང་སྡེ་བོ། ཁ་བླངས་ངས་ཁག་ཐེག་ཡས་བཏང་ན་མགོ་རུམ་མ་བཏང་ངས་གཉིད་རྒྱུང་རེད་དྲ། རུ་རྡོའི་ཤ་ཙུ་གོའི་རི་ཤོར་ཚོ་ད་སློམ་རྒྱུ་ཡོད་ནི་མ་རེད་གོ
B: Who were these burglars?	ཁ རུ་ཤོར་ཚོ་བདག་གོ་སུ་སུ་ཡིན་ནས་ན།

23 Rudo is a personal name that is being used to create rhymes with Rishor (translated here as burglars) with the first syllables of each being homonyms in Amdo pronunciation.

A: [as Gontoe] Ah. The first is my son who defrocked and fled to Lhasa. And if you speak of Gontoe family's *gewo*,[24] he's like a mountain deity, when you think of him, he'll appear; and he's gone again before the dust settles, and everyone knows that he never leaves empty handed.

ཀ ཨ། ངེད་ཀའི་སྐྲ་ས་བབས་བས་ལྷ་ས་བྲོས་སོང་ནོ་དང་པོ་རེད། མགོན་ཐོ་ཚང་གི་དགེ་བོ་བཟེ་བཏང་ན། རང་ང་གཞི་བདག་བཞིག་ག་རིག་ག ཡིད་ལ་གཅིག་དྲན་དུས་ཐོན་བཏང་ནི་རེད། རྡུལ་ཞར་སེ་སོང་དུས་ཤོར་སོང་ནི་རེད།ལག་སྟོང་ང་མི་འགྲོ་ནོ་མཁྱེན་རྒྱུའོ་རེད།

B: That really is like a mountain deity.

ཁ ངོ་མ་གཞི་བདག་བཞིག་ག་རིག་ས་ཡོད་གི

A: [as Gontoe] So next. Doedoe from the Dada family is the second. He went wandering for a few years, and when he guides the thieves he looks like he is just looking for stray livestock, and we only realize that he is one of the thieves after several months.

ཀ ཨ། དེའི་འཕྲོ་ཟླ་ཟླ་ཚང་གི་ཟློ་ཟློ་གཉིས་པ་རེད། ལྷོམ་མས་ལོ་འགའ་འགོར་སོང་། རྐུན་མ་ལམ་ཁྲིད་བཏང་དུས་རང་ང་ཟོག་བཙལ་བཞིག་ག་རིག་ག རྐུ་ནི་ཡིན་ནོ་ར་ཟླ་འགའ་འགོར་རས་མིན་ནས་མི་ཤེས།

B: That's the worst, when one can be both a thief and a collaborator.

ཁ ཨ་ཐུར་གི་ཐུ་མོ་བོ། རྐུན་མ་གི་ཕྱི་མ་ནང་མ་གཉིས་ཀ་ཉན་ནོ་རེད་མོ།

A: [as Gontoe] Ah, the third is the one named Ndregordo [horn-less ghost], he doesn't have a father. It seems as though he was expelled from school, but he keeps going back and takes things when he does. He doesn't take anything big, but he takes small things even from his own home.

ཀ ཨ། གསུམ་པ་ད་འདྲེ་མགོ་རྗོ་ཟེར་གོ་ནོ། ཕ་ཡོད་ནི་མ་རེད། སློབ་གྲྭ་ནས་བདའ་བཏང་ཁལ་བཞིག་རེད་དྲ། ཕྱིར་ར་འགྲོ་གི་འདུག་གི འགྲོ་ཁ་འཁྱེར་གི་འདུག་གི ཆེ་བཞིག་མི་བརྐུ་ར། ཆ་ངེ་ཆུང་ངེ་བོ་ཡུལ་ནས་ཡིན་རུང་ཁྱེར་འགྲོ།

B: So then he is a child thief.

ཁ ཡང་དེ་རྐུན་ཕྲུག་བཞིག་ཡིན་རྒྱུ་རེད།

24 *Gewo* (དགེ་བོ།) is a word used to refer to a defrocked monk.

A: [as himself] He said that if we don't make it clear that these three are part of the village, but not part of the oath swearers, then nobody will be able to accept it.

ཀ འདི་གསུམ་པོ་ད་སྡེ་བའི་གྲུབ་ན་ཡོད་ནོ། མནའ་གི་གྲུབ་ན་མེད་ནོ་མ་ཡས་ན་ཁས་ལེན་ཐུབ་ཉིའི་བུ་བཟིག་ཡོད་ཉི་མ་རེད་ཟེར་ཡ།

B: That's understandable for them.

ཁ དེ་བཟོ་ར་ཁེར་ཚོ་ར་ཁག་མེད་གི

A: Finally, Uncle Village Leader summed it all up.

ཀ མཇུག་མཐར་ཨ་ཁུ་སྡེ་དཔོན་གིས་སྤྱི་བསྡོམས་ཡས་ཐལ།

B: *Ya*.

ཁ ཡ།

A: [as the village leader] *Ya*, good people, protected by heaven. You were all honest. By admitting all of our secrets, we have accomplished today's task.

ཀ ཡ། ད་གནམ་གིས་སྲུང་རྒྱུ་ཚོ། དྲང་ནོ་མི་ཉན་གི། ཁ་ཁོག་མེད་ལ་ཁས་ལེན་ཡས་བཏང་ནོའི་སྟེང་ནས་དེ་རིང་གི་དོན་དག་འགྲུབ་སོང་ཉི་ཡིན།

B: You couldn't accomplish more than that!

ཁ དེའི་ཡན་གི་འགྲུབ་རྒྱུ་ཡོད་ཉི་མ་རེད་གོ

A: [as the village leader] Ah, not only is it difficult to get people to give up stealing, but if you think about it, those thieves are pitiful. Of course they would steal, right? Ah, we are manual labourers, and I say that we have bad karma. In comparison, mental labourers have it better. They need only to move their minds and not their fingers. And look at their light fingers!

ཀ ཨ། རྐུ་གཙོད་རྒྱུའོ་དཀའ་ནོ་མིན་ནས། ཞིབ་འདང་བཟིག་བརྒྱབ་ན། རྐུན་མ་སྙིང་མ་རྗེ་ལོས་བརྐུ་བཟེ་ནོ། ཨ། ཝུ་བཟོ་ལུས་ཤུགས་ངལ་རྩོལ་པ་རེད། ལས་མི་ནྲ་གི་བཟེ་ནོ། དེ་བལྟས་ན་ཀླད་ཤུགས་ངལ་རྩོལ་པ་བཟོ་ཆེ་ར་སྐྱིད་གི། ཀླད་པ་འགུལ་དགོ་ནོ་མིན་ནས་ལག་པ་འགུལ་མི་དགོ་གི་ར། ལག་པ་རིང་ནོའི་བྲ་ལྟོས་ར་བཟེ་ནོ།

B: What did he say? Mental labourers are light-fingered?

ཁ ཆི་ཟེར། ཀླད་ཤུགས་ངལ་རྩོལ་བ་བཟོའི་ལག་པ་རིང་གི

A: [as the village leader] They are not just light-fingered, but famous for their light fingers as well! They are called scholars, but they discretely steal others' writings.	ཀ རང་ང་རིང་ནི་མ་རེད། སྒྱིང་ང་གྱུགས་གས་བསྡད་ཡོད་གི་མཁས་པ་ཐོགས་ནོ་མིན་ནས་གཞན་གིས་བྲིས་ནོ་ཨེབ་གི་བརྐུས་ནི་རེད་བཟེ་ནོ།
B: That's true.	ཁ དེ་བཟོ་བདེན་གི་གོ
A: [as the village leader] Ah, I say "teeth labourers" have it even better.	ཀ ཨ་ད། སོ་ཤུགས་ངལ་རྩོལ་པ་བཟོ་དེའི་ར་སྐྱིད་རེད་བཟེ་ནོ།
B: The word "teeth labourers" is a new one.	ཁ སོ་ཤུགས་ངལ་རྩོལ་བ་གི་མིང་ཚིག་དི་བཟོ་སོ་མ་བཟིག་རེད་ལ།
A: [as the village leader] I'd say there are many who were decent, but some who are not.	ཀ ཁ་མ་ཡོད་ནོ་མང་མ་རེད་དྲ། ལ་ལ་བཟིག་ལམ་མ་འགྲོ་གི་མེད་ཀ་བཟེ་ནོ།
B: Which are they?	ཁ གང་ཅན་གོ་ཡིན་ནས་ན།
A: [as the village leader] I say they're the ones who are driving cars provided by the State, sitting on thrones, and with bellies filled by the government.	ཀ རྒྱལ་ཁབ་གི་དྲིན་ན་རྒྱུག་ཁྲི་ཐོག་རེད། བཞུགས་ཁྲི་ཐོག་རེད་དྲ། ཕོ་གཞུང་ཐོག་རེད་ལ་བཟེ་ནོ།
B: *Oh*, you're talking about the corrupt!	ཁ ཨོ། ཧམ་ཟ་མཁན་བཟོ་བཤད་གོ་ག
A: [as the village leader] "I say there are people stealing the country's wealth, and they certainly steal the smallest things from our homes. Uh, there's no problem as long as they can stop like we did. It is a difficult thing to talk about.[25] Now come have an audience, offer your scarfs, and we'll go!" he said.	ཀ རྒྱལ་ཁབ་གི་རྒྱུ་ནོར་བརྐུ་ནི་ཡོད་གི་ར། ཁྱིམ་ཚང་གི་ཆ་ངས་ཆུང་ངས་བོ་ལོས་རྐུ་བཟེ་ནོ། ཨ། འུ་བཟོའི་ལྟ་ཡས་གཅོད་ཐུབ་འགྲོ་རྒྱུ་ན་སྐྱོན་མེད་གི་བཟེ་ནོ། དཀའ་མོ་བཤད་བཏང་ནི་རེད། ད་མཇལ་ཁ་ལོངས་ང་མཇལ་དར་འབུལ་ར་འགྲོ་ཁ་ཡིད་ཟེར་གི་ཡ།

25 This is a phrase that people use to cut a topic short, and change the subject.

B: *Atsi*![26] You accepted offerings again?

ཁ ཨ་ཙི། ཡང་འབུལ་བ་བླངས་ནས།

A: [as himself] Ah, after accepting it, I wanted to give it to support the building of the school [that was to be built at the end of "Careful Village's Grassland Dispute"]. But what I had given them before had already been taken a long time ago, *aro*!

ཀ ཨ། བླངས་བཏང་ངས་སློབ་གྲྭ་འཛུགས་སྐྱོད་གི་ཁ་སྣོན་ན་སྤྲེར་འདོད་ལ་ར། གནའ་བཞིག་ག་བྱིན་ནོ་གནའ་བཞིག་ག་ཁྱེར་སོང་བཞིག ཨ་རོ།

B: By whom?

ཁ སུས།

A: "That Ra dzu na ma.... That 'Ra dzu na ma' was a fake *lama*, and now he is a prisoner!" they said.

ཀ ར་ཛུ་ན་མ་བདོག་གོས། ར་ཛུ་ན་མ་བདོག་གོ་ད་བླ་མ་རྫུན་མ་རེད། དེང་སང་བཙོན་མ་ཡིན་ཟེར་ཡ།

B: Truly, he seems to have been a thief!

ཁ ངོ་མ་བཤད་ན། དེ་ར་རྐུན་མ་བཞིག་ཡིན་ས་ཡོད་ཀ

A: I was thinking about that while I was out on the street yesterday. And as I was walking silently, the title of the *khashag* came to me, *aro*!

ཀ ངས་ར་ཁ་སང་རྒྱ་སྲང་ནས་དི་མོ་བཞིག་འདོད་ལས། ཁ་རོག་ག་འགྲོ་གོ་དུས་ཁ་ཤགས་གི་ཁ་བྱུང་ཁ་ནང་ང་ཐོན་ཐལ། ཨ་རོ།

B: What was it?

ཁ ཆི་བཞིག་རེད།

A: "Thief!" I said, and my wife looked at me angrily and said, "You don't have a penny to your name, why would a thief target you?"[27]

ཀ རྐུན་མ་བཟེ་ར། ཆན་མོས་མྱིག་སྡང་གིས་ཅིག་བལྟས། ཁྱོ་སྐར་མ་གང་མེད་ནི་བཞིག་ག གང་ང་རྐུན་མ་གིས་བསད་འཇོག་རྒྱུ་ཟེར་ཡ།

---

26 *Atsi* is a colloquial interjection used to express surprise.

27 The Tibetan word translated here as "target" is literally "to kill."

Index

Amdo ix, x, xi, xii, xiii, xiv, xv, 2–24, 27–30, 32–34, 37–40, 56, 65, 70, 86, 88–89, 93, 98, 103, 112, 114, 120, 123, 138, 146, 155, 157, 170, 177, 179, 181, 194, 196, 200, 208–209, 217, 224, 226–228, 233–235, 245, 248–250, 254, 265, 275, 290, 293
  Amdo Oral Dictionary xi
  ethnic diversity 4–5, 7
  intellectuals xi, 2, 8, 14–15, 20, 32, 38–39
  language ix, x, xi, xii, xiv, xv, 4–5, 15–16, 157, 227, 275
  oral traditions ix, 1, 6–7, 10–11, 22, 28–29, 39
  Sprachbund 5
  weddings 10–11, 17–18, 30, 38
"The Artist" (སྒྱུ་རྩལ་པ།) 10, 13, 21–24, 33

Balza Tritsun (བལ་བཟའ་ཁྲི་བཙུན།) 91
"boasting" (ལབ་རྒྱག་པ།) 36

Careful Village 2, 3, 10, 11, 15, 19, 20, 21, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 33, 34, 35, 37, 38, 193, 194, 197, 218, 219, 220, 221, 222, 223, 224, 225, 228, 229, 234, 241, 242, 245, 248, 249, 258, 264, 271, 297. *See also* "Careful Village's Bride"; *See also* "Careful Village's Grassland Dispute"; *See also* "Careful Village's Thief"; *See also* "Careful Village's Wedding"
"Careful Village's Bride" 2, 19–21, 24, 26, 28
"Careful Village's Grassland Dispute" 10, 15, 20–21, 24, 297
"Careful Village's Thief" 20–21, 24, 28–29, 33–34, 38
"Careful Village's Wedding" 20, 27, 29
chang 28, 76, 255
Chinese ix, xiii, xiv, xv, 4, 6–7, 9–12, 14, 17, 19, 32–33, 36, 39, 41, 54, 68, 71–72, 74, 76, 86, 167, 183, 199, 204, 227, 249, 253, 260, 273, 288–289
  Mandarin xiii, xiv, 19
comedies xi, xv, 1–4, 8–10, 12–15, 30, 33, 35–37, 122
Cultural Revolution 7, 9–10, 13, 33, 208, 288–289, 291

dialect ix, x, xi, xii, xiii, xiv, xv, 3–6, 15–16, 29, 72, 83, 157, 227, 230–231
Dondrup Gyal (དོན་གྲུབ་རྒྱལ།) x, xv, 8, 10
Dranyen (སྒྲ་སྙན།) 98
dunglen 98

"Elders' Conversations" 10, 23, 26, 34
English xi, xiv, 3, 18, 24, 28, 32, 40–41, 68, 119, 147, 155, 183, 188–189, 234

garchung 2, 13–14
Gar Tongtsen (མགར་སྟོང་བཙན།) 36, 91
Gesar 229, 267

Golok Dabhe (མགོ་ལོག་ཟླ་ཧྲེ།) 12
Gomé Dorje Rinchen (སྒོ་མེ་རྡོ་རྗེ་རིན་ཆེན།) 11
Gyaza Kongcho (རྒྱ་བཟའ་ཀོང་ཇོ།) 91

honorifics ix, 11, 16, 22–23, 29–30, 40, 83, 89, 104, 170, 212
Hou Baolin 10
humilifics 11, 16, 29–30, 36, 83, 100, 226

Jamyang Lodro (འཇམ་དབྱངས་བློ་གྲོས།) 12
Jetsun Drolma (རྗེ་བཙུན་སྒྲོལ་མ།) 147
Jingdezhen 253
Jowo Rinpoche 150

Kangtsa Sherab (རྐང་ཚའི་ཤེས་རབ།) 12
Kanjur 19, 103
"karmic enemy" (འདུལ་སྐྱལ།) 38
khabde (ཁ་བདེ།) 133
khashag 1–3, 8–14, 19–20, 35, 37, 39, 97, 112–113, 133–136, 153, 175, 177–179, 190, 193, 222, 241, 271, 297
khatak 90, 194, 196, 204, 221, 252–253

labtse (ལབ་ཙེ།) 149, 194
lama 16, 28, 30, 35, 38, 111, 199–206, 209, 212–214, 221, 229, 242, 255, 271, 273–274, 278, 287–288, 290, 293, 297
  fake *lama*s 38, 201, 212, 264, 271, 297
Langdarma (གླང་དར་མ།) 234
Lhalung Hwalkyi Dorje (ལྷ་ལུང་དཔལ་གྱི་རྡོ་རྗེ།) 234
Lhasa xiii, xv, 9, 16, 29, 91, 259, 294
Lobsang Yongdan ("Donkey Herder", བོང་རྫི།) 14

Manikhang 137
Menla Jyab ix, xi, xv, 1, 3, 8, 10, 12–22, 24–26, 29–40, 47, 59, 77, 83–84, 87, 89, 95–96, 98, 100, 109, 118, 133, 135, 153, 170, 173, 177, 186, 193, 196, 212, 214–215, 218–219, 221–223, 226, 233, 239, 241, 249, 258, 271–272, 282–283
Menla Kunzang ("the all-good Menla) 10, 36, 109–110, 113, 131
Milarepa 135
Moton Phakgo 96

Ngawa 4, 6, 259

Om mani padme hum 118, 150, 284–285
"Open the West" campaign 8

Pema Tsedan (པདྨ་ཚེ་བརྟན།) 8
Phagmo Drashi 1, 14, 18, 32, 36–37, 39, 47, 83, 87, 109, 133, 153, 161–162, 177–178, 186, 193, 223, 241, 271
Phuntshogjyal (ཕུན་ཚོགས་རྒྱལ།) 12
Phurwa (ཕུར་བ།) xv, 11, 37, 153, 155, 157
"Please, Dear Leader" 26, 30, 33
prajnaparamita ("perfection of wisdom") 70

Rebgong 6–7, 104
"reform and opening up" (Ch. *gaige kaifang*) 13
renminbi 72–73
romanization 16

Sakya Pandita Kunga Gyeltsen (ས་སྐྱ་པཎྜི་ཏ་ཀུན་དགའ་རྒྱལ་མཚན།) 93
Sengcham Drukmo 267
"Seven Wise Men" (མཛངས་མི་མི་བདུན།) 94
Shar Kalden Gyamtso x
Shinjé Chojya (གཤིན་རྗེ་ཆོས་རྒྱལ།) 27, 37, 123–124, 130
Shokdung (ཞོགས་དུང་།) 8
Songtsen Gampo (སྲོང་བཙན་སྒམ་པོ།) 84, 91, 93, 95
"Studying Tibetan" xi, 10
Suzuki, Hiroyuki x, 4, 11, 16, 30, 32

tamhwé 6, 11, 16, 25–29, 67
taru 262
Tenjur 19, 103
Thangdong Gyalpo (ཐང་སྟོང་རྒྱལ་པོ།) 93
"The Dream" 19–20, 23–24, 30, 34–35, 39, 285
Thonmi Sambhota (ཐོན་མི་སཾ་བྷོ་ཏ།) 93
Tibetan
  dictionary xiii, 162
  literature x, 7–8
    oral 28, 86, 88
  plateau ix, 1–2, 5, 7–8, 11, 13, 143, 209, 236, 290
transliteration ix, xiii, xiv, xv
Tri Ralpachen 199, 206
Tri Songdetsen (ཁྲི་སྲོང་ལྡེའུ་བཙན།) 84
Tri Tsukdetsen (ཁྲི་གཙུག་ལྡེ་བཙན།) 84
Tsering Dondrup (ཚེ་རིང་དོན་གྲུབ།) 8
tsétar (ཚེ་ཐར།) 89
Tsongonpo Lake 86–87
tulma 280

xiangsheng 9–12

Yangchenma (དབྱངས་ཅན་མ།) 219
yumdumpa 70. *See also prajnaparamita* ("perfection of wisdom")

Zalejyal 2, 38, 223, 224, 225, 227, 229, 230, 231, 232, 235, 236, 237, 238
Ziling 13, 259
Zonthar Gyal (ཟོན་ཐར་རྒྱལ།) 8
Zou, Yuxia x

About the team

Alessandra Tosi was the managing editor for this book.

Adèle Kreager proof-read this manuscript. Annie Hine compiled the index.

Jeevanjot Kaur Nagpal designed the cover. The cover was produced in InDesign using the Fontin font.

Annie Hine typeset the book in InDesign. The fonts used in this book are Tex Gyre Pagella, Noto Serif SC and Noto Serif Tibetan.

Jeremy Bowman produced the PDF, paperback, and hardback editions and created the EPUB.

The conversion to the HTML edition was performed with epublius, an open-source software which is freely available on our GitHub page at https://github.com/OpenBookPublishers

Hannah Shakespeare was in charge of marketing.

This book was peer-reviewed by Xénia de Heering, EHESS-Ecole des hautes études en sciences sociales, and an anonymous referee. Experts in their field, these readers give their time freely to help ensure the academic rigour of our books. We are grateful for their generous and invaluable contributions.

This book need not end here...

Share

All our books — including the one you have just read — are free to access online so that students, researchers and members of the public who can't afford a printed edition will have access to the same ideas. This title will be accessed online by hundreds of readers each month across the globe: why not share the link so that someone you know is one of them?

This book and additional content is available at
https://doi.org/10.11647/OBP.0452

Donate

Open Book Publishers is an award-winning, scholar-led, not-for-profit press making knowledge freely available one book at a time. We don't charge authors to publish with us: instead, our work is supported by our library members and by donations from people who believe that research shouldn't be locked behind paywalls.

Join the effort to free knowledge by supporting us at
https://www.openbookpublishers.com/support-us

We invite you to connect with us on our socials!

BLUESKY
@openbookpublish.
bsky.social

MASTODON
@OpenBookPublish@
hcommons.social

LINKEDIN
open-book-publishers

Read more at the Open Book Publishers Blog
https://blogs.openbookpublishers.com

You may also be interested in:

Shépa

The Tibetan Oral Tradition in Choné

Bendi Tso, Marnyi Gyatso, Naljor Tsering, Mark Turin, and members of the Choné Tibetan Community

https://doi.org/10.11647/OBP.0312

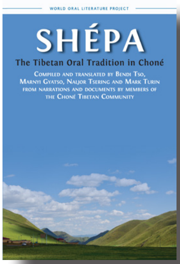

Long Narrative Songs from the Mongghul of Northeast Tibet

Texts in Mongghul, Chinese, and English

Translated by Li Dechun and edited by Gerald Roche; Introduction by Mark Turin

https://doi.org/10.11647/OBP.0124

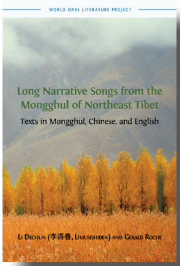

The Politics of Language Contact in the Himalaya

Edited by Selma K. Sonntag and Mark Turin

https://doi.org/10.11647/OBP.0169

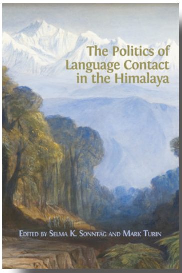

Careful Village and Other *Khashag* from Tibet
The Amdo Comedies of Menla Jyab

With Translation and Introduction by Timothy Thurston and Tsering Samdrup

This volume offers a unique glimpse into the world of *khashag*, a vibrant genre of Tibetan spoken comic dialogues from the area Tibetans call Amdo, with the first ever publication of eleven annotated translations of scripts by its leading performer, Menla Jyab. Emerging in the 1980s during a period of cultural revival in Tibetan communities, *khashag* fused traditional Tibetan expression with influences from Han Chinese *xiangsheng* (crosstalk), evolving into a medium of sharp societal critique and joyous entertainment. Menla Jyab, a pioneering performer, used his platform in radio, television, to craft comedies described as 'having meaning in every line'.

Drawing on a decade and a half of Tim Thurston's research and his and Tsering Samdrup's close connections with Menla Jyab, this groundbreaking work brings these culturally significant performances to English-speaking audiences for the first time. This richly contextualized volume explores the genre's linguistic intricacies, performative brilliance, and cultural resonance, highlighting its role in overcoming literacy barriers to reach a broad audience. The translations, based on published scripts and transcribed recordings, are accompanied by insightful notes that illuminate the subtle interplay of humor, critique, and identity in Tibetan life. *Careful Village* is an indispensable resource for scholars and enthusiasts of Tibetan culture, performance studies, and oral traditions.

This is the author-approved edition of this Open Access title. As with all Open Book publications, this entire book is available to download for free on the publisher's website. Printed and digital editions, together with supplementary digital material, can also be found at http://www.openbookpublishers.com.

Cover image: Labtse Festival, photo by Tsemdo (CAIDUO), CC BY
Cover design: Jeevanjot Kaur Nagpal

e book
ebook and OA editions also available

OPEN ACCESS

OpenBook Publishers

ISBN 978-1-80511-525-0
90000
9 781805 115250
www.openbookpublishers.com